

การนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

นายเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

PROPOSED SCHOOL-BASED PREVENTION STRATEGIES
FOR JUVENILE DELINQUENCY

Mr. Keatisak Sang-arun

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Development Education

Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและ
	เยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
โดย	นายเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชื่นชนก โควินท์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร. อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จริญญาตรี มาติลโกวิท)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชื่นชนก โควินท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ ดร. อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หทัยรัตน์ ทับพร)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. เฟื่องอรุณ ปรีดีติติก)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. กิตติธนทัต เลอวงค์รัตน์)

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ : การนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน. (PROPOSED SCHOOL-BASED PREVENTION STRATEGIES FOR JUVENILE DELINQUENCY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.ชื่นชนก โควินท์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ. ดร.อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร, 379 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ตลอดจนนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันมีการจัดการอบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และการฝึกสมาธิ กิจกรรมเพื่อการปราบปรามจะทำการสุ่มตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมายและตรวจปัสสาวะ ส่วนกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูมีการดำเนินการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน บทบาทเด่นของสถานศึกษาคือการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรมโดยสอดแทรกไปในการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน ปัญหาด้านงบประมาณเป็นปัญหาสำคัญที่สุดในดำเนินการป้องกันการกระทำผิดและปัญหาด้านวิธีการดำเนินการปราบปรามที่ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับภาคส่วนอื่นคือการลงโทษด้วยการตี ส่วนปัจจัยสำคัญในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนที่สำคัญมากคือการเอาใจใส่ของผู้ปกครอง สถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างให้ฝ่ายกิจการนักเรียนหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน ดำเนินมาตรการทั้งเชิงรุกที่สถานศึกษาจัดเองและในเชิงรับซึ่งได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนอื่น ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคมอย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครอบครัว และศาสนสถาน ดำรงเป็นกลไกในการปราบปรามการกระทำผิดที่สำคัญและควรมีตำรวจที่อยู่ในคณะกรรมการสถานศึกษาด้วยเพื่อเป็นการกำหนดนโยบายต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้หากนำรูปแบบการกระทำผิดของสถานศึกษาต่างๆ มาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพบว่ากลยุทธ์ที่เกิดขึ้นมีทั้งส่วนที่เหมือนและต่างกันตามสังกัดและพื้นที่ เมื่อนำจุดร่วมสู่การพิจารณากลยุทธ์ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานได้ 7 กลยุทธ์คือ 1) กลยุทธ์ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน 2) กลยุทธ์ด้านการป้องปราม/ปราบปราม 3) กลยุทธ์ด้านการแก้ไขฟื้นฟู/ปรับเปลี่ยน 4) กลยุทธ์การพัฒนาบทบาทของสถานศึกษา 5) กลยุทธ์การเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่กลุ่มภาคีเครือข่าย 6) กลยุทธ์ด้านการผลักดันนโยบาย และ 7) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการติดตามผล ซึ่งการนำกลยุทธ์เหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้ใช้จะต้องคำนึงถึงสภาพบริบทพื้นที่ของสถานศึกษาว่าภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครอบครัว ศาสนสถาน ชุมชนและภาครัฐ ว่ามีจุดมุ่งหมายและความพร้อมในการดำเนินการเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับสถานศึกษาหรือไม่

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทาง
การศึกษา
สาขาวิชา พัฒนศึกษา
ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิสิตร
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

5284205827 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORDS: SCHOOL-BASED PREVENTION / JUVENILE DELINQUENCY

KEATISAK SANG-ARUN: PROPOSED SCHOOL-BASED PREVENTION STRATEGIES FOR JUVENILE DELINQUENCY. ADVISOR: ASSISTANT PROFESSOR CHUENCHANOK KOVIN, Ph.D., CO-ADVISOR: UBONWAN HONGWITTAYAKORN, Ph.D., 379 pp.

This research aims to study the conditions , problems and factors in the prevention of juvenile delinquency in basic education , analyze pattern the prevention of juvenile delinquency by using school-based, as well as offering strategies for preventing juvenile delinquency by using school-based. The researcher use both quantitative and qualitative method to collect data. The tools used in this research were questionnaires, interviews, recording sessions for the focus group discussion. The results showed that the activities of the school for immunization is to train about knowledge , moral and meditation , the activities to suppress is a random raid illegal and urine and the rehabilitation activities is the implementation of social service activities in school and outside of school. The main role of school is learning by incorporating the moral teaching in the classroom to the student immunization. The budget is the most important issue in the action against the offender. Important factors for prevention of delinquency of pupils is the parents to take care of their children. Patterns school-based prevention for juvenile delinquency found that schools structured for students affairs or commission administrative is primarily responsible. They measure both proactive and reactive, which was organized in collaboration with external agencies. Therefore, schools must work collaboratively with partners in society. Especially closely, family institution and religious institutions and the police station, which is a mechanism for suppressing the major culprit and should have appeared in the local police with the school board to set policies more efficient. School-based prevention strategies for juvenile delinquency have 7 sub-strategies include: 1) strategies immunization 2) strategies repression / suppression, 3) strategies to rehabilitate/modify 4.) strategies to develop the role of school 5) strategies to strengthen the role and knowledge to their network associates 6) strategies advocacy and 7) strategies to develop and monitor systems. To get the most out of these strategies, the users have to consider whether the circumstances of school including family institutions, religious institutions, community and government organization have the goals and operation availability which are consistent with those of school.

Department: Educational Policy,
Management, and Leadership
Field of Study: Development Education
Academic Year: 2013

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.จรูญศรี มาติลกโกวิท ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยรัตน์ ทับพร อาจารย์ ดร.เฟื่องอรุณ ปรีดีติลล และรองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. กิตติธนทัต เลอวงส์รัตน์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขในการดำเนินการ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและถือเป็นพระคุณอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาพัฒนาศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้และให้ คำแนะนำด้วยดีเสมอมา ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบ ให้คำแนะนำในการจัดทำ แบบสอบถามในการวิจัย ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ได้กรุณา ตอบแบบสอบถาม ให้สัมภาษณ์ ให้ความคิดเห็น ทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วนในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ร่วมประชุมกลุ่มเพื่อพิจารณาร่างกลยุทธ์การป้องกันการ กระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ให้คำแนะนำจนทำให้การดำเนินการ เกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณงามความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา อันเป็นที่ เคารพยิ่ง และคณาจารย์ผู้ประสาวิชาความรู้ ตลอดจนทุก ๆ ท่านที่ให้กำลังใจช่วยเหลือจนกระทั่ง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	12
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนและการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน.....	16
ตอนที่ 2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน.....	38
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์และการวางแผนกลยุทธ์.....	48
ตอนที่ 4 แนวคิดการป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน.....	63
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	93
ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	93
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	94
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	97
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	97

การนำเสนอข้อมูล (Presentation).....	97
ชั้นที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	98
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	98
การตรวจสอบข้อมูล.....	100
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
ชั้นที่ 3 นำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	101
กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล.....	102
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	103
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	103
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
การนำเสนอข้อมูล.....	106
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	108
ตอนที่ 1 สภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	108
ตอนที่ 2 รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน.....	139
ตอนที่ 3 กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน.....	234
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	275
สรุปผลการวิจัย.....	276
อภิปรายผล.....	290
ข้อเสนอแนะ.....	295
รายการอ้างอิง.....	297
ภาคผนวก.....	304
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	379

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544-2556.....	2
ตารางที่ 1.2 จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2556 จำแนกตามฐานความผิด	2
ตารางที่ 1.3 จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2556	3
ตารางที่ 2.1 ช่วงอายุของเด็กและเยาวชนของประเทศต่างๆในทวีปเอเชีย.....	18
ตารางที่ 2.2 แบบการปรับตัวของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Merton,1968)	43
ตารางที่ 2.3 การกำหนดความหมายของสัญลักษณ์เพื่อการวิเคราะห์การปรับตัวของสถานศึกษาปรับตามแนวคิดของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน	48
ตารางที่ 2.4 การวิเคราะห์ SWOT	59
ตารางที่ 2.5 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวางแผนกลยุทธ์ กับการวางแผนทั่วไป	62
ตารางที่ 2.6 เกณฑ์ที่ใช้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ	66
ตารางที่ 2.7 ตัวอย่างนโยบายผสมผสานเพื่อการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (Gallà, 2003).....	68
ตารางที่ 2.8 การวิเคราะห์วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	86
ตารางที่ 3.1 รายละเอียดของโครงการที่เป็นที่มาของกลุ่มตัวอย่าง	94
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของสถานศึกษา	109
ตารางที่ 4.2 กิจกรรมหรือมาตรการของสถานศึกษาเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน	112
ตารางที่ 4.3 บทบาทของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน	110
ตารางที่ 4.4 หน่วยงานที่สถานศึกษาประสานความร่วมมือเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน	113
ตารางที่ 4.5 สภาพการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน	112
ตารางที่ 4.6 วิธีการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน.....	112
ตารางที่ 4.7 แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน	115
ตารางที่ 4.8 ปัจจัยในการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน.....	115
ตารางที่ 4.9 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	117
ตารางที่ 4.10 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคเหนือ	117
ตารางที่ 4.11 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	118

ตารางที่ 4.12 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคกลาง	118
ตารางที่ 4.13 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคใต้.....	119
ตารางที่ 4.14 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)	119
ตารางที่ 4.15 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มโรงเรียนสาธิต)	120
ตารางที่ 4.16 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.....	121
ตารางที่ 4.17 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ	121
ตารางที่ 4.18 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.....	122
ตารางที่ 4.19 การกำหนดความหมายของสัญลักษณ์เพื่อการวิเคราะห์การปรับตัวของสถานศึกษาปรับตามแนวคิดของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน	123
ตารางที่ 4.20 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน.....	123
ตารางที่ 4.21 วิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน	124
ตารางที่ 4.22 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน	124
ตารางที่ 4.23 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	125
ตารางที่ 4.24 วิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	125
ตารางที่ 4.25 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	125
ตารางที่ 4.26 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	126
ตารางที่ 4.27 วิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	126
ตารางที่ 4.28 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	127

ตารางที่ 4.29 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	127
ตารางที่ 4.30 วิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องกัน/ปราบปรามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	128
ตารางที่ 4.31 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	128
ตารางที่ 4.32 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	129
ตารางที่ 4.33 วิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องกัน/ปราบปรามของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	129
ตารางที่ 4.34 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	129
ตารางที่ 4.35 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ	130
ตารางที่ 4.36 วิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องกัน/ปราบปรามของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ ..	128
ตารางที่ 4.37 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ	130
ตารางที่ 4.38 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	131
ตารางที่ 4.39 วิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องกัน/ปราบปรามของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	131
ตารางที่ 4.40 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	132
ตารางที่ 4.41 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคกลาง	132
ตารางที่ 4.42 วิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องกัน/ปราบปรามของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคกลาง ..	133
ตารางที่ 4.43 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคกลาง	131
ตารางที่ 4.44 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคใต้	134
ตารางที่ 4.45 วิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องกัน/ปราบปรามของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคใต้	134
ตารางที่ 4.46 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคใต้	134
ตารางที่ 4.47 ชื่อสมมติของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาของการวิจัย	141
ตารางที่ 4.48 การใช้สัญลักษณ์แทนตำแหน่งหรือบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลักของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่เป็นกรณีศึกษาของการวิจัย	142
ตารางที่ 4.49 การวิเคราะห์ค่าปัจจัยที่แสดงถึงคุณธรรมและความรู้ในอัตลักษณ์และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา	143
ตารางที่ 4.50 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน	146

ตารางที่ 4.68 การจัดกลุ่มประเด็นกลยุทธ์จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เป็นพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนาม.....	247
ตารางที่ 4.69 ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่อ(ร่าง) กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	255
ตารางที่ 4.70 การวิเคราะห์สภาพบริบทของพื้นที่สถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา.....	263
ตารางที่ 4.71 การสังเคราะห์สภาพบริบทที่มีจุดร่วมกันของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา.....	266
ตารางที่ 4.72 ลักษณะของพื้นที่เพื่อพิจารณาการนำเสนอกลยุทธ์เฉพาะพื้นที่.....	270
ตารางที่ 5.1 กิจกรรมหรือมาตรการของสถานศึกษาเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน	277
ตารางที่ 5.2 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน.....	279

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 แสดงกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์	56
ภาพที่ 2.2 พิธีมิตของการป้องกันการกระทำผิดด้านยาเสพติดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	64
ภาพที่ 2.3 รูปแบบการจัดการทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาในเด็กและเยาวชนในชนเมืองที่มีโรงเรียนเป็นฐาน	70
ภาพที่ 4.1 โครงสร้างการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน	162
ภาพที่ 4.2 รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน.....	219
ภาพที่ 5.1 รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน.....	284

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนในทัศนะของประชาชนทั่วไปนั้นเป็นกลุ่มบุคคลที่อ่อนด้อยด้วยประสบการณ์ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีต่าง ๆ และขาดความรู้เท่าทันในด้านต่าง ๆ การเรียนรู้ การอบรมจากผู้ใหญ่ รอบข้าง จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา และความประพฤติเป็นผู้ใหญ่ที่ดี เพื่อช่วยพัฒนาและนำพาสังคม ประเทศชาติไปสู่ความรุ่งเรืองต่อไป สมกับคำกล่าวที่ว่า “เด็กคืออนาคตของชาติ” เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำสิ่งที่ผิดมักจะได้รับ การอภัย โดยเหตุที่ว่ายังไร้เดียงสา ไม่รู้สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ประกอบกับความคิดที่ว่า การที่เด็กและเยาวชนมีความ ประพฤติที่ไม่ดี เนื่องจากผู้ใหญ่รอบข้างบกพร่องในเรื่องการอบรมดูแล ความผิดจึงอยู่ที่ผู้ใหญ่เหล่านั้น ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความปกครองแต่ในสภาพการณ์ปัจจุบันการ กระทำผิดของเด็กและเยาวชนมิได้อยู่ในขอบเขตของการกระทำความผิดทางศีลธรรมเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น แต่ก้าวล่วงถึงขั้นการกระทำความผิดกฎหมายโดยจะเห็นได้จากข่าวสารต่างๆ ผ่านทาง สื่อมวลชน มักปรากฏข่าวเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กและเยาวชนในทางที่เสียหาย ไม่สมควรและ ผิดกฎหมายเสมอ เช่น การเสพ ค้าหรือลักลอบขนยาเสพติด การยกพวกตีกันของกลุ่มนักเรียน นักศึกษาระหว่างสถาบัน การก่อคดีข่มขืนไปจนถึงการก่อคดีฆาตกรรม หลายครั้งที่การกระทำของ เด็กและเยาวชนเหล่านี้ มักเป็นที่วิจารณ์ในหมู่ของประชาชนทั่วไปถึงพฤติกรรมที่โหดเหี้ยมผิดวิสัยของ เด็กและเยาวชน (ณภัทร คุ่มตลอด, 2552)

สภาพการณ์ในสังคมไทยปัจจุบันนี้มีเด็กและเยาวชนกระทำผิดเป็นจำนวนมาก จากสถิติ พบว่าช่วงก่อนปี 2550 แนวโน้มการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตามฐานความผิดต่างๆ เพิ่มขึ้นทุก ปี และค่อยๆ ลดจำนวนลงในปีหลังจากนั้นจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากในปี พ.ศ. 2551 มีการ เปลี่ยนแปลงช่วงอายุของการพิจารณาเด็กและเยาวชนเข้ารับพิจารณาตัดสินคดีตามฐานความผิดจาก 7-14 ปี เป็น 10-14 ปี ตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิ ภาพเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทาง อาญา พ.ศ. 2551 และในปี พ.ศ.2554 มีการเปลี่ยนแปลงช่วงอายุจาก 7-14/10-14 ปี เป็น 10-15 ปี ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 โดยแสดงจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่ว ประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544-2556 ได้ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544-2556

ปี พ.ศ.	จำนวนคดี
2544	31,448
2545	35,285
2546	29,915
2547	33,308
2548	36,080
2549	48,218
2550	51,128
2551	46,981
2552	46,371
2553	44,057
2554	35,049
2555	34,276
2556	37,433

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2557

ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศจำแนกตามฐานความผิด ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2556 จำแนกตามฐานความผิด

ฐานความผิด	จำนวนคดี	ร้อยละ
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	6,848	18.29
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	4,322	11.55
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	1,474	3.94
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง	977	2.61
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	16,699	44.61
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	2,667	7.12
ความผิดอื่นๆ	4,446	11.88

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2557

จากตารางดังกล่าวอธิบายได้ว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่มีคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ซึ่งคิดเป็นร้อยละกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนคดีที่ทำผิดทั้งหมด นอกจากนี้หากพิจารณาเกี่ยวกับระดับการศึกษาที่ได้กระทำผิดตามสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็พบว่าส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษาและศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นดังตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2556

ระดับการศึกษา	จำนวนคดี	ร้อยละ
ไม่เคยได้รับการศึกษา	188	0.5
ประถมศึกษา	6,244	16.68
มัธยมศึกษาตอนต้น	20,734	55.39
มัธยมศึกษาตอนปลายและสูงกว่า	10,231	27.33
อื่นๆ	36	0.1

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2557

จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่าเด็กและเยาวชนผู้ได้รับการศึกษาในสถานศึกษาซึ่งควรได้รับการปลูกฝังและพัฒนาให้เป็นผู้มีความรู้และคุณธรรม เป็นคนเก่งและคนดีตามจุดมุ่งหมายของการศึกษากลับเป็นผู้ที่กระทำผิดในฐานความผิดต่างๆอย่างกว้างขวาง สิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาอย่างยิ่งนั้นคือการจัดการศึกษาในสังคมไทยเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมเพียงใด เพราะการศึกษานับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศ ดังคำกล่าวที่ว่า “รากฐานของชาติ คือ คน รากฐานของคน คือ การศึกษา” คนที่มีคุณภาพจะช่วยสร้างความเจริญที่ยั่งยืนในอนาคตได้ การเตรียมคนที่มีคุณภาพเพื่อเป็นผู้นำด้านต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะนำพาชาติให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้นจึงเป็นภาระงานที่สำคัญของสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความรับผิดชอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกายและจิตใจ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัย มีความคิดไตร่ตรอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้อยู่เสมอรู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป (นงเยาว์ กัลยาลักษณ์, 2541: 11) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)ได้กล่าวถึง

ความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม เพื่อรองรับการประเมินตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อย่างไรก็ตามสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันนักเรียนในสถาบันการศึกษาหลายแห่งยังขาดทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ดังนั้นถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือ และได้รับความเข้าใจจากเพื่อน ครู หรือผู้ปกครอง ก็จะทำให้เด็กนักเรียนเกิดปัญหาตามมามากมาย ตามที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อมวลชนต่างๆ เกี่ยวกับนักเรียนก่อการทะเลาะวิวาท ยกพวกตีกัน ทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สินของส่วนรวม การใช้ภาษา ที่รุนแรง ช่มชู้ ต่ำหั้นตีเตียน กล่าวโทษผู้อื่น การใช้ภาษาท่าทางที่ไม่เหมาะสม พฤติกรรมเหล่านี้จัดเป็นพฤติกรรมที่รุนแรง ซึ่งอาจจะมีปัจจัยและสาเหตุมาจากความเครียด ความวิตกกังวล สับสนในชีวิตของตน ความไม่เข้าใจกันระหว่างครอบครัว ครู เพื่อน ขาดทักษะการปรับตัว ขาดที่พึ่งทางใจ หาทางออกไม่ได้

จากข้อมูลที่น่าเสนาอมาข้างต้นเกี่ยวกับการกระทำผิดของนักเรียนที่มีอยู่ในทุกระดับการศึกษา และได้เพิ่มความหนักใจให้แก่ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น สภาพพฤติกรรมของนักเรียนโดยทั่วไปที่ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่สบายใจแก่ครู อาจารย์ มีอยู่หลายรูปแบบตั้งแต่เรื่องเล็กน้อยไปจนถึงเรื่องใหญ่ เช่น การไม่ตั้งใจเรียน การหนีเรียน การแต่งตัวไม่สุภาพ การรวมตัวเป็นกลุ่มอันธพาล แสดงท่าทีไม่เหมาะสมในที่ต่างๆ การพกพาอาวุธ การยกพวกตีกัน ยิงกันจนถึงขั้นเสียชีวิต ตลอดจนแสดงความรักต่อกันในระหว่างหญิงชายในลักษณะที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีประกอบกับอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและต่างประเทศในแถบเอเชียบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น ที่ลัทธิไหลเข้าสู่ประเทศพร้อมกับความเจริญต่างๆ ที่เป็นตัวกระตุ้นให้สภาพสังคมไทยเปลี่ยนแปลงเพราะการรับรู้และเลียนแบบวัฒนธรรมใหม่ๆ ผ่านทางสื่อต่างๆ (พีระ สวัสดิ์ลักษณ์, 2547: 1) เป็นสิ่งสะท้อนถึงความล้มเหลวของวิธีการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยอย่างไม่อาจปฏิเสธได้

อนึ่งแผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ. 2555 - 2558) ของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ที่ได้กำหนดกลยุทธ์ไว้ 12 ด้าน โดยด้านที่ 8 ระบุให้มีการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความประพฤติดี มีคุณธรรมจริยธรรม ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่ว่าด้วยการพัฒนาสถานศึกษาและองค์ความรู้ ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรก็พบว่าการส่งเสริมสนับสนุนการจัดหลักสูตรประชาธิปไตย ความเป็นไทย เศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการป้องกันยาเสพติด เป็นสิ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าองค์กรหลักของประเทศที่ทำหน้าที่ดูแลการศึกษาชาติให้ความสำคัญในด้านการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมาโดยตลอด

ในช่วงหนึ่งปรากฏข่าวการทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มนักเรียนนักศึกษาต่างๆ สถาบันและใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ภาครัฐได้ออกมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษาขึ้นโดยให้ทุกส่วนราชการปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว พร้อมทั้งให้บูรณาการการ

ทำงานร่วมกันของกระทรวง กรม หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลัก สำหรับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทในครั้งนี้นั้นแบ่งเป็น มาตรการเชิงรุก 6 ข้อ ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

1. ให้สถานศึกษาจัดทำข้อมูลประวัติของนักเรียนนักศึกษาทุกคนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษาในกลุ่มเสี่ยงที่จะกระทำความผิดต้องมีข้อมูลเชิงลึกพร้อมภาพถ่ายและประวัติ ผู้ปกครอง จัดส่งให้สถานีตำรวจในพื้นที่ ศูนย์เสมารักษ์ กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ปกครอง ได้รับทราบและร่วมกันแก้ไขปัญหา รวมทั้งเป็นการป้องปราม โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 7 วัน

2. จัดให้มีการติดตามเฝ้าระวังจุดเสี่ยงหรือพื้นที่เสี่ยง ที่นักเรียนนักศึกษาจะกระทำความผิด ทั้งนี้ให้ตำรวจท้องที่ เจ้าหน้าที่ศูนย์เสมารักษ์ กระทรวงศึกษาธิการ เจ้าหน้าที่เทศกิจพิทักษ์ นักเรียน ของกรุงเทพมหานครประสานงานร่วมกันในการสุ่มตรวจตรวจจุดเสี่ยงหรือพื้นที่เสี่ยง หากปรากฏ พบว่ามีนักเรียนนักศึกษาที่กระทำความผิดให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัด

3. ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับใบอนุญาต ครู อาจารย์ จะต้องกำกับดูแลความประพฤติของ นักเรียนนักศึกษา ตามมาตรการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด หากสถานศึกษาใดปล่อยปละละเลยไม่ ดำเนินการแก้ไขปัญหา นักเรียนนักศึกษาก่อเหตุทะเลาะวิวาทและเกิดปัญหาบ่อยครั้งให้ผู้บริหารต้น สังกัดของสถานศึกษาพิจารณาแก้ไขปัญหาให้สามารถยุติการก่อเหตุทะเลาะวิวาทดังกล่าวโดยเร็ว สำหรับสถานศึกษาเอกชนให้ผู้อนุญาตดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนเพื่อพิจารณา ถอนใบอนุญาตต่อไป

4. ให้สถานศึกษาจัดตั้งภาคีเครือข่าย เพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ประกอบด้วย

4.1 ภาคีเครือข่ายระดับนักเรียน เช่น เพื่อนช่วยเพื่อน สภานักเรียน สภาเยาวชน เพื่อให้มีการแนะนำและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหาและทำกิจกรรมในเชิงสร้างสรรค์ ร่วมกัน

4.2 ภาคีเครือข่ายระดับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมของสถานศึกษา โดยเฉพาะนอกเวลาเรียน เช่น การจัดกิจกรรมหลังเลิกเรียน (After School Program) กิจกรรมยุวตำรวจ

4.3 ภาคีเครือข่ายระดับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และเกิดความสมานฉันท์ระหว่างสถานศึกษา เช่น เครือข่ายจตุรมิตร เครือข่ายกลุ่มสถานศึกษา อาชีวศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนมัธยม

4.4 ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและ ชุมชน เช่น กลุ่มอาสาสมัครชุมชน อาสาสมัครครูตำรวจ อปพร. กลุ่มจักรยานยนต์รับจ้าง กลุ่มสื่อสาร

วิद्यุชุมชน กลุ่มชุมชนในพื้นที่ ขสมก. สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร วัด มัสยิด
 ประธานชุมชน ประธานหมู่บ้าน ผู้บริหารสถานประกอบการ ห้างสรรพสินค้า กลุ่มประชาชนทั่วไป

4.5 ภาศึเครือข่ายระดับกระทรวง เพื่อบูรณาการความร่วมมือของกระทรวง กรม
 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของเยาวชน

5. จัดให้มีช่องทางการสื่อสารระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ภาศึเครือข่าย และหน่วยงานที่
 เกี่ยวข้องเพื่อสามารถแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา ได้ทันต่อสถานการณ์ เช่น
 สายด่วน 1579 ข้อความทางโทรศัพท์ (SMS) และเว็บไซต์ แจ้งข่าว กรณีนักเรียนนักศึกษาขาดเรียน
 กิจกรรมของสถานศึกษา เป็นต้น

6. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไข
 ปัญหาทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ อย่างทั่วถึง รวมทั้งการสอบสวน
 สถานศึกษาที่ปล่อยปละละเลยให้นักเรียนนักศึกษา ก่อเหตุทะเลาะวิวาท พร้อมรายงานผลต่อ
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประจำทุกวัน

มาตรการต่อเนื่องซึ่งได้แก่

1. กระทรวงศึกษาธิการและต้นสังกัดจัดทำคู่มือระบบบริหารจัดการเชิงคุณภาพเพื่อเป็นคู่มือ
 สำหรับการบริหารจัดการในสถานศึกษา เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการจัดกิจกรรม
 นักเรียน นักศึกษา ที่เหมาะสมกับวัย รวมทั้ง สร้างมาตรการตรวจสอบ การดำเนินการและระบบ
 ตรวจสอบติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน นักศึกษา

2. สถานศึกษาจัดอบรม แนะแนวเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษาแก่
 ผู้ปกครอง สำหรับนักเรียนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดต้องจัดให้มีระบบการดูแล คัด
 กรองความประพฤติ ติดตามและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด

3. ให้สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จัดให้มีผู้รับผิดชอบอย่างเป็นทางการแก้ไข
 ปัญหาให้นักเรียนนักศึกษาก่อเหตุทะเลาะวิวาท และให้ต้นสังกัดสนับสนุนงบประมาณ อัตรากำลังคน
 เครื่องมือและอุปกรณ์ ให้สถานศึกษาอย่างเหมาะสมเพียงพอ

4. ให้สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมอัน
 เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญ
 ประโยชน์ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมอาสาพัฒนาสังคมในชนบทและ
 พื้นที่ทุรกันดาร กิจกรรมเยี่ยมชมทัศนสถาน สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

5. ให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างแกนนำนักเรียนนักศึกษา และครูฝ่ายกิจการนักเรียน
 นักศึกษา เป็นประจำทุกเดือนโดยหมุนเวียนไปในสถานศึกษาของแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่
 ดี รวมทั้งร่วมปรึกษาและทำกิจกรรมร่วมกันในเชิงสร้างสรรค์

6. ในกรณีที่เกิดเหตุหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา ให้สถานศึกษารายงานต่อต้านสังกัดทันที ทั้งนี้เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไข ป้องกัน และระงับเหตุได้อย่างทันการณ์

7. ให้มีการบูรณาการและพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี มีความภาคภูมิใจในตนเอง เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีความอดทนและมีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา มีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดเชิงบวกและรู้จักการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

8. ส่งเสริมให้มีการจัดทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ และศึกษาองค์ความรู้จากผลการวิจัยของต่างประเทศและในประเทศ ในการแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีความยั่งยืน

มาตรการทางสังคมได้แก่

1. รัฐต้องส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และทุกภาคส่วนในสังคมตระหนักและเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษาโดยผนึกกำลังให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังในการสร้างความเข้าใจ สร้างเจตคติ และค่านิยมที่ถูกต้องเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ

2. ผู้ปกครอง บุคคลในสังคมทุกสาขาอาชีพ หน่วยงานของรัฐและเอกชน และสถาบันครอบครัว ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนนักศึกษา และเยาวชน

3. สื่อมวลชนทุกแขนงต้องส่งเสริมข่าวสารข้อมูลนักเรียนนักศึกษาที่ทำความดี ให้มากและต่อเนื่อง ลดการเสนอข่าวสารข้อมูลที่ยั่วและส่งเสริมค่านิยมในความรุนแรงเนื่องจากปัจจุบันค่านิยมของวัยรุ่นชอบเลียนแบบค่านิยมที่ไม่เหมาะสม

นอกจากนี้ยังมีมาตรการทางกฎหมายซึ่งประกอบด้วย

1. ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนนักศึกษา และเยาวชนมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและจริงจัง

2. กรณีพบบัญญัติในกฎหมายใดไม่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหา หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ดังกล่าว ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเสนอปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

ทั้งนี้ยังมีมาตรการที่กองบัญชาการตำรวจนครบาลออกมาตรการห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ออกนอกบ้านหลัง 22.00 น. ซึ่งเป็นการนำพระราชบัญญัติเด็ก พ.ศ. 2546 มาบังคับใช้ เนื่องจากที่

ผ่านมาพบว่า มีเด็กและเยาวชนนิยมออกไปแข่งรถ หรือไปเล่นเกมมั่วสุ่มกันตามสถานที่ต่าง ๆ ในช่วงเวลาว่าง

มาตรการดังกล่าวข้างต้นสถานศึกษาจะมีส่วนที่สำคัญในการป้องกันปัญหาหรือเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยสถานศึกษาเป็นสถาบันในสังคมที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นดังที่กล่าวมา ขณะเดียวกันจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมอย่างจริงจังเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นผู้ที่มีความเพียบพร้อมทั้งด้านปัญญาและคุณธรรมและหากพิจารณาถึงการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเป็นการดำเนินการที่เกิดขึ้นจากกระทรวงหรือหน่วยงานในระดับบริหารนโยบายเป็นผู้สั่งการให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาปฏิบัติให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการอย่างเห็นได้ชัดเจน อาทิ ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา พ.ศ. 2551 – 2554 โดยประสานกระทรวงต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำยุทธศาสตร์ไปใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาระบบกลไกที่เชื่อมโยงการศึกษาและวิถีชีวิตในครอบครัว ชุมชนและสังคม และพัฒนาครู บุคลากรและพนักงาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนที่คำนึงถึงพัฒนาการตามวัย และให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเป็นระยะ โดยที่ยุทธศาสตร์นี้ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์เฉพาะสำหรับประเด็นปัญหาเร่งด่วน 3 เรื่อง คือ 1) ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนติดเกม 2) ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในการใช้ความรุนแรงและทะเลาะวิวาท และ 3) ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) ทว่าในแนวทางของการปฏิบัติเมื่อยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาสู่สถานศึกษาแม้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมแต่ก็เป็นเพียงช่วงระยะเริ่มแรกของยุทธศาสตร์ และเป็นยุทธศาสตร์ที่ไม่ประสบความสำเร็จนักเนื่องมาจากมีความซ้ำซ้อนกับนโยบายหรือโครงการหลายอย่างที่มามาก่อนหน้านี้ นอกจากนี้ในส่วน of ตัวยุทธศาสตร์เองก็ไม่มีภาระบุดัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจน (วิภาดา วาณิช, 2554: สัมภาษณ์) นอกจากยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา พ.ศ. 2551 – 2554 แล้วสิ่งที่ได้ดำเนินการมาในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาคือโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งดำเนินการโดยมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการโดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งเริ่มโครงการมาตั้งแต่ปี 2551 จากการทำโครงการพบว่าโรงเรียนนำร่องของโครงการมีความตื่นตัวในการจัดการกับปัญหา มีการ

จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้นักเรียนแต่ในขณะเดียวกันเมื่อที่มวิสัยของโครงการค่อยๆ ห่างออกไปการดำเนินการก็ขาดความต่อเนื่อง จนไม่ได้มีการดำเนินการต่อแล้วในบางโรงเรียน (ทองสุข นิลสวย, 2554: สัมภาษณ์)

ตัวอย่างจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้กล่าวได้ว่าปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนควรมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบขั้นตอนเพื่อให้เกิดวิธีการในการป้องกันหรือแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) ได้ประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยงและการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ ส่วนของการเปลี่ยนแปลงสภาวะด้านสังคมไว้ช่วงหนึ่งว่าสังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลายรวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยสังคมไทยเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในช่วง 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีสัดส่วน 5.0 - 5.4 คดีต่อเด็กพันคนสูงกว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-9 ที่มีสัดส่วน 3.3 - 5.2 คดียาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 8,803 คดี ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 14,695 คดี ในปี 2553 ทั้งนี้ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนและสถานศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนพบว่า ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.2 ปี 2552 เป็นร้อยละ 51.3 ปี 2553 ขณะเดียวกันกลุ่มเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเล่นการพนันมากขึ้น ขณะที่เกมคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนอย่างมาก พบว่า ปี 2550 ร้อยละ 42.2 ของเด็กและเยาวชนติดเกมออนไลน์ ซึ่งเกมส่วนใหญ่ที่นิยมเล่นเน้นการต่อสู้ ใช้ความรุนแรง มีเนื้อหาทางเพศและการใช้ภาษาในเกมที่ไม่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม อนึ่งในส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ เสนอเป้าหมายการพัฒนาไว้ข้อหนึ่งว่าสถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันชุมชน มีบทบาทในการบ่มเพาะและหล่อหลอมเด็ก เยาวชนและคนไทยให้เป็นคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเข้มแข็งมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

สำหรับสถานศึกษาต่างๆ แม้จะได้กำหนดแนวนโยบาย หรือมีการวางแผนกลยุทธ์ต่างๆ ไว้อย่างชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพในสังคมทว่าจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันยังเป็นที่น่าประจักษ์ว่าคนในสังคมยังขาดศีลธรรมพื้นฐาน ขาดการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะการศึกษาที่ผ่านมานับแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ต่างเป็นแหล่งทำลายศีลธรรมพื้นฐาน (ประเวศ วะสี, 2554) ทั้งที่สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กไม่เฉพาะเป็นสถานที่ศึกษาของเด็กเท่านั้นทว่าเด็กยังใช้เวลาในสถานศึกษาเพื่อการเข้าร่วมกิจกรรมใน

สถานศึกษาด้วย ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีส่วนต่อพฤติกรรมของเด็กเหล่านี้ที่รองลงมาจากผู้ปกครองซึ่งเป็นสถาบันหลักในการขัดเกลาทางสังคม นอกจากนี้สถานศึกษายังเป็นสถาบันทางสังคมหนึ่งที่เป็นต้นเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพราะเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับสถานศึกษาเมื่อสถานศึกษามีปัญหาในการจัดการดูแลเด็กก็ทำให้เด็กมีมุมมองที่ไม่ดีต่อสถานศึกษาและก่อความรุนแรงขึ้นรวมทั้งหันหน้าหนีจากสถานศึกษาในที่สุดก็เกิดปัญหาสังคม (Coffey, 1975; Gottfredson, 2001)

จุดร่วมของมาตรการในการแก้ปัญหาของกระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา พ.ศ. 2551 - 2554 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ที่กล่าวถึงแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดที่ให้ภาคส่วนต่างๆ ในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ โดยสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการหลักเพื่อการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของฮอว์กินส์และลิชเนอร์ (Hawkins and Lishner, 1987) ที่ได้กล่าวสรุปว่า กลยุทธ์ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่มุ่งเน้นไปที่การศึกษานั้นจะเป็นสิ่งที่รับประกันได้ ด้วยเหตุนี้จึงควรจะมีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยที่มีประสิทธิภาพต่อไป ทั้งนี้การป้องกันการกระทำผิดให้เกิดผลอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรมได้นั้นจะต้องมีการป้องกันทั้งระบบ ดำเนินการกับนักเรียนทุกคนในสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมตั้งแต่การสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อไม่ให้เด็กกระทำความผิด การป้องปราม/ปราบปรามเพื่อระงับยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เด็กกำลังจะกระทำและการจัดการลงโทษเมื่อเด็กได้กระทำผิดแล้ว รวมทั้งการแก้ไขฟื้นฟูไม่让孩子ไปกระทำผิดได้อีกเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ให้หมดไปหรือลดลงได้อย่างแท้จริงเช่นเดียวกับมาตรการที่ภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของบุคคลทั่วไปในระดับชาติได้ดำเนินการ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) หรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้ออกคำสั่งให้ทุกหน่วยงานร่วมกันบูรณาการแก้ไขปัญหายาเสพติดดำเนินการ 3 กลุ่มงานคือด้านปราบปราม การบำบัดฟื้นฟู และ การสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นต้น (กรมประชาสัมพันธ์, 2557)

อย่างไรก็ตามการดำเนินการของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของสังคมอาจมีรูปแบบวิธีการที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ขึ้นอยู่กับลักษณะของค่านิยมและโครงสร้างของสังคมนั้นๆ การดำเนินการของสถานศึกษาอาจมีความเหมือนหรือแตกต่างกันกับแนวทางอันเป็นจุดมุ่งหมายของสังคม ทว่าหากเกิดจุดร่วมของจุดหมายในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและแนวทางการปฏิบัติด้วยแล้วย่อมหมายถึงประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนที่สามารถดำเนินการขึ้นได้ในบริบทสังคมนั้นๆ ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการได้มาของกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยที่สามารถนำไปใช้กับ

พื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศโดยความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ที่เห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหา
อย่างยั่งยืน โดยมีสถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการสร้างพลังการเปลี่ยนแปลงและขับเคลื่อนมาตรการ
ต่างๆ ให้สามารถเกิดประสิทธิผลอยู่ได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าปรากฏการณ์ปัญหาในสังคมเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็ก
และเยาวชนที่มีแนวโน้มสูงขึ้นและจากสถิติผู้ที่กระทำผิดมากจะเป็นนักเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 7-18 ปี
เมื่อพิจารณาสภาพความเป็นจริงในสังคมเด็กกลุ่มนี้จะศึกษาอยู่ในระบบการศึกษาไทยในระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งทำการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ซึ่งแยกตามสังกัดได้เป็น 6 สังกัด ได้แก่ สถาบันในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(สพฐ.) เช่นกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของรัฐ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน (สช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเช่นกลุ่มโรงเรียนเอกชน สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เช่นกลุ่มโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยต่างๆ กองบัญชาการ
ตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่น กลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และกรม
ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เช่น กลุ่มโรงเรียนเทศบาลหรือกลุ่มโรงเรียนที่
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร สถานศึกษาเหล่านี้ตั้งอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ใน
ประเทศไทยโดยมีการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ที่รับมาจากหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ
และการนำมาประยุกต์เป็นหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งนี้วิธีการในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการอบรมบ่ม
เพาะ ชัดเกล้าให้นักเรียนเป็นคนดี มีศีลธรรม เป็นผู้มีความรู้คู่ธรรมตามจุดหมายการศึกษาไทยที่
ต้องการให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นก็มีความแตกต่างกันตามบริบทพื้นที่ เช่นเดียวกันกับ
มาตรการในการจัดระเบียบด้านพฤติกรรมหรือการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน
ทั้งเรื่องสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนไม่ให้ไปกระทำผิดทั้งกฎระเบียบของโรงเรียนหรือกฎหมายใน
สังคม การป้องปรามไม่ให้นักเรียนลงมือกระทำผิด การปราบปรามเมื่อเห็นนักเรียนกระทำผิด
ตลอดจนการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อไม่ให้นักเรียนที่กระทำผิดไปกระทำผิดซ้ำอีก ที่จะต้องมีความหลากหลาย
ไปตามบริบทของสังคม แต่หากสถานศึกษาสามารถพัฒนาความรู้ เจตคติและทักษะปฏิบัติให้เป็นไป
ตามจุดหมายที่มีร่วมกันของชุมชน และดำเนินการด้วยมาตรการใดๆ ที่ชุมชนเห็นพ้องต้องกันได้ ก็
ย่อมมีเครือข่ายที่จะช่วยกันป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นผลนำสู่กลยุทธ์การป้องกัน
การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพในอนาคตโดยมีสถานศึกษาเป็นฐานในการ
ปฏิบัติการ

คำถามวิจัย

1. การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสภาพ ปัญหา
และปัจจัยอะไรบ้าง

2. รูปแบบของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเป็นอย่างไร
3. กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
3. เพื่อนำเสนอกกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำเสนอกกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานกำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัย ไว้ดังนี้

1. ศึกษาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้รายละเอียดเกี่ยวกับฐานความผิดต่างๆ ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม มีทั้งหมด 7 ฐานความผิด ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด และความผิดอื่นๆตามประกาศของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งการกระทำผิดกฎระเบียบต่างๆ ที่สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
2. ศึกษากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดต่างๆ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของไทยโดยแบ่งตามเขตการปกครอง 4 ภาคได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้
3. ศึกษาการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาในช่วงปี 2554 – 2556 ซึ่งมีกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนได้แก่ พระราชบัญญัติศาล

เยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **เด็กและเยาวชน** หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 7 – 18 ปีซึ่งศึกษาอยู่ในสถานศึกษา
2. **สถานศึกษา** หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6) ในสังกัดต่างๆ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บก.ตชด.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กระทรวงมหาดไทย
3. **กลยุทธ์** หมายถึง หลัก วิธีการและแนวทางการปฏิบัติ ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
4. **การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน** หมายถึง เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามลักษณะของพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายของบ้านเมืองตามเกณฑ์ที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กำหนดไว้ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของการกระทำความผิดเป็น 7 ประเภท คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด และความผิดอื่นๆ ทั้งนี้เป็นไปตามรายละเอียดฐานความผิดย่อยของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งการกระทำผิดในระดับทั่วไปที่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาลงโทษ เช่น การกระทำผิดกฎระเบียบของสถานศึกษา เป็นต้น
5. **การป้องกันการกระทำผิด** หมายถึง การดำเนินการที่ส่งผลไม่ให้เกิดปัญหาด้านการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหรือลดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยใช้มาตรการการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกัน/ปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟู
6. **การสร้างภูมิคุ้มกัน** หมายถึง การกระทำโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งเพื่อระงับยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อันนำไปสู่การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
7. **การป้องกัน** หมายถึง การกระทำโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งเพื่อห้ามมิให้เด็กและเยาวชนที่กำลังจะกระทำผิดลงมือกระทำผิดได้ในทันที
8. **การปราบปราม** หมายถึง การกระทำโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งเพื่อการจับกุมหรือนำเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของสถานศึกษา

9. **การแก้ไขฟื้นฟู** หมายถึง การกระทำโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งต่อเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด เพื่อให้เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดนั้นสามารถปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเป็นจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไม่ไปกระทำผิดอีก

10. **การป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน** หมายถึง การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการ และอาศัยความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ครอบครัว ศาสนสถาน ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสภาพการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันของสังกัดและพื้นที่ในแต่ละภูมิภาค ปัญหาการดำเนินการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาและปัจจัยที่จะทำให้การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพเพื่อเป็นข้อมูลเสนอให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งระดับกระทรวงหรือหน่วยงานระดับท้องถิ่นตัดสินใจเพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยต่อไปตามความเหมาะสม

2. นำรูปแบบการดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนสู่การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชนทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นสมาชิกสำคัญของชุมชนรู้จักยับยั้งชั่งใจเมื่อจะกระทำผิดทำให้การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในภาพรวมทั้งประเทศลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง

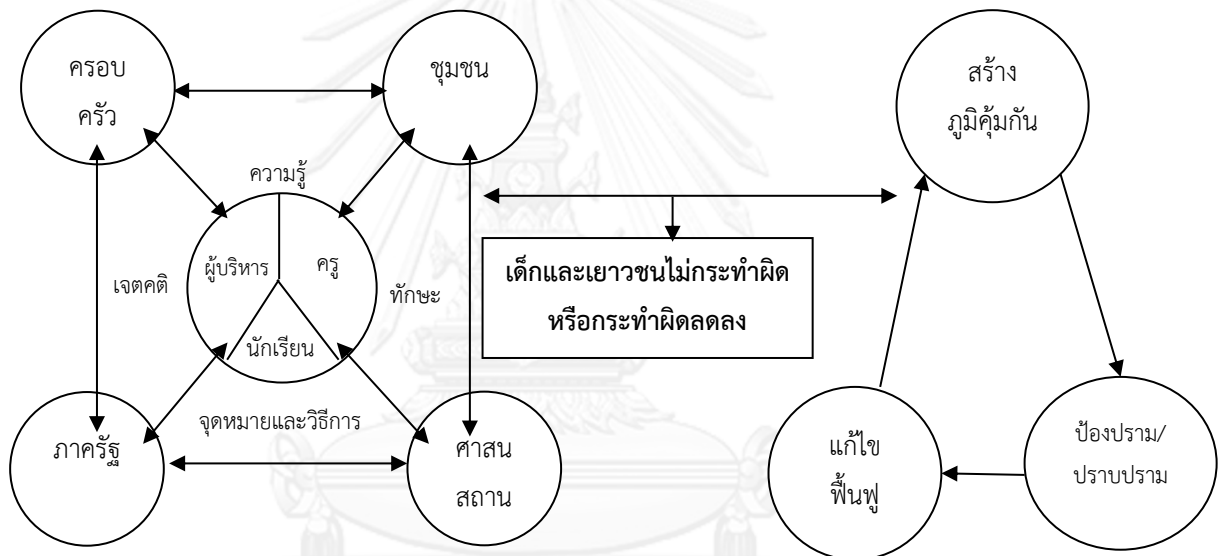
3. ได้กลยุทธ์ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนซึ่งสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำไปประยุกต์ใช้โดยเป็นผู้รับผิดชอบจัดการหลักในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดประสานงานสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ได้กำหนดขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอกกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เป็นการพิจารณารูปแบบการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นผู้ขับเคลื่อนหรือเป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ซึ่งสถานศึกษาประกอบด้วยสมาชิกที่สำคัญในการขับเคลื่อนหรือดำเนินการคือผู้บริหารสถานศึกษา ครู/บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน องค์ประกอบของสถานศึกษาทั้งสามส่วนนี้จะเป็นผู้ขับเคลื่อนให้เกิดรูปแบบหรือมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นวิธีการที่เป็นค่านิยมร่วมกันของสถานศึกษากับภาค

ส่วนต่างๆ ในสังคมได้แก่ ครอบครัว โดยมีสมาชิกที่สำคัญคือ พ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียน ชุมชน เช่นร้านประกอบการ ธุรกิจเอกชนต่างๆ ภาครัฐเช่นสถานีตำรวจท้องที่ สำนักงานยุติธรรมท้องที่ สำนักงานสาธารณสุขของท้องที่ สำนักงานปกครองของท้องที่ และศาสนสถานทั้ง วัด โบสถ์และ มัสยิด ในการนำสู่จุดมุ่งหมายนั้นคือการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพื่อการบูรณาการ การทำงานและเรียนรู้ร่วมกันในการสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องปราม/ปราบปราม และแก้ไขฟื้นฟูก่อให้เกิด การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยั่งยืน เพื่อให้การกระทำผิด ของเด็กและเยาวชนไทยลดลงอันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญตามนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวง ศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนและการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
- ตอนที่ 2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
- ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์และการวางแผนกลยุทธ์
- ตอนที่ 4 แนวคิดการป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
- ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนและการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ การที่ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองไปได้ส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับเด็กและเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557) ระบุความหมายของเด็กไว้ว่า เป็นคนที่มีอายุยังน้อย ซึ่งในทางกฎหมายจะหมายถึงผู้เยาว์ซึ่งอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หรือบุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 17 ปีบริบูรณ์ ส่วนเยาวชนในทางกฎหมายคือบุคคลที่มีอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ จากความหมายตามพจนานุกรมจะเห็นว่าเด็กและเยาวชนมีการทับซ้อนในเรื่องอายุซึ่งโดยสรุปแล้วเด็กและเยาวชนเป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 7 ถึง 18 ปี โดยสามารถจำแนกแนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนออกเป็นด้านต่างๆ ที่น่าสนใจดังนี้

1. แนวคิดด้านสังคมวิทยา

แนวความคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในด้านสังคมวิทยากล่าวว่า เยาวชนหมายถึงวัยรุ่น เป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยเด็กเป็นวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลกระทบต่อความเจริญด้านอื่น ด้วยเช่นอารมณ์อ่อนไหวง่าย เต็มไปด้วยความเพ้อฝัน มีอุดมคติสูงส่ง มักจะมองสิ่งต่างๆ ในแง่ดี ดังนั้นถ้าหากมีความผิดหวัง หรือไม่ได้ดังที่ปรารถนาก็จะเสียใจมาก ไม่ค่อยเดินทางสายกลางเพราะถ้ารักก็จะรัก สุดใจ ถ้าจะเกลียดก็จะเกลียดสุดใจเช่นกัน นอกจากนี้ยังต้องการให้เพื่อนยอมรับ รักเพื่อนต่างเพศ รักความเป็นอิสระต้องการความอบอุ่น เป็นต้น

สุพัตรา สุภาพ (2536: 18) ได้อธิบายความหมายของเด็กและเยาวชนในด้านสังคมวิทยาไว้ในด้านร่างกายก็เป็นวัยที่ร่างกายก็เป็นวัยที่ร่างกายมีความเจริญเติบโต เช่น แขนขายาวร่างกายสูงใหญ่ บางครั้งเด็กก็จะรู้สึกประหม่า วางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ และไม่คอยสบายใจต่อร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่น อวัยวะที่เติบโตขึ้น ถ้าเป็นหญิงก็มีประจำเดือน ถ้าเป็นชายก็มีสเปิร์มหรือลักษณะประจำเพศปรากฏเด่นชัดขึ้น เช่น หน้าอก ตะโพก เสียง ขน หนวด ฯลฯ ทำให้หญิงกับชายแตกต่างกันอย่างเด่นชัด โดยหญิงจะเติบโตเร็วกว่าชาย 2 ปี เด็กวัยรุ่นมีอารมณ์อ่อนไหวได้ง่ายมักพะวักพะวงเรื่องสังคมและกลุ่มเพื่อนมากมีการแสดงออกอย่างมากจะเป็นผู้ใหญ่ก็ไม่ใช่จะเป็นเด็กก็ไม่เชิงเริ่มจะรู้จักเพศตรงกันข้ามเริ่มคิดถึงอาชีพและเริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับชีวิต อยากมีอิสระอารมณ์วัยนี้จะรุนแรงกว่าตอนเด็ก ทำอะไรมักใจร้อนอยากได้อะไรตั้งใจ และตัดสินใจง่าย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สงสัยในกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนทางสังคมอยากลองดี

2. แนวคิดด้านจิตวิทยา

แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนทางด้านจิตวิทยา เท็ดไทย ศรีลัมภ์ (2536: 73-74) ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนโดยมีการแบ่งเด็กและเยาวชนไว้หลายพวกและเรียกชื่อต่างกันไป เพื่อความสะดวกได้แบ่งตามอายุไว้คือ

อายุ 1-2 ปี เรียกว่า วัยเด็กหรือทารก

อายุ 2-6 ปี เรียกว่า วัยเด็กตอนต้น

อายุ 6-10 ปี เรียกว่า วัยเด็กตอนปลาย

อายุ 10-12 ปี เรียกว่า วัยก่อนเข้าวัยรุ่น

อายุ 12-20 ปี เรียกว่า วัยรุ่น

อายุ 20-24 ปี เรียกว่า เยาวชนหรือวัยรุ่นหนุ่มสาว

3. แนวคิดด้านกฎหมาย

ประเทศไทยมีกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับในการดำเนินการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนโดยกำหนดว่าผู้มีอายุเท่าใดเป็นเยาวชนหรือเรียกว่าเป็นอย่างอื่นย่อมแตกต่างกันไปแต่ละแห่งไม่ได้ถือเป็นกฎเกณฑ์เหมือนกันหมดเช่น ตัวอย่างดังนี้ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความหมายไว้ว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลอายุยังไม่เกิน 15 ปี บริบูรณ์ ส่วน “เยาวชน” หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปี บริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ดังนั้น เด็กและเยาวชนที่อยู่ในอำนาจศาลคดีเด็กและเยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส ขณะที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดในมาตราที่ 4 ว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ส่วน “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ถึง 25 ปีบริบูรณ์

จากการประมวลแนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนสามารถสรุปได้ว่า เด็กและเยาวชน คือผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดและไม่เกิน 25 ปีบริบูรณ์ แต่ในการการกระทำผิดนั้นจะจำกัดอยู่เฉพาะถึงอายุยังไม่ถึง 18 ปี บริบูรณ์เท่านั้น และในช่วงอายุดังกล่าวนี้จะเป็นช่วงวัยที่เรียกว่าวัยเด็กและวัยรุ่นและจะเห็นว่าช่วงอายุของเด็กและเยาวชนในบริบทของประเทศต่างๆ มีความแตกต่างกันโดย รอย และ โครลล์ (Roy and Kroll, 1998) ได้กล่าวสรุปไว้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ช่วงอายุของเด็กและเยาวชนของประเทศต่างๆในทวีปเอเชีย

ประเทศ	อายุตามนโยบายทางสังคม(ปี)	อายุตามกฎหมาย(ปี)
บังกลาเทศ	15-30	10-17
ฮ่องกง	6-24	7-16
อินโดนีเซีย	15-25	13-18
ญี่ปุ่น	-	14-20
สาธารณรัฐเกาหลี	7-24	14-20
มาเลเซีย	15-40	10-18
ฟิลิปปินส์	0-24	8-18
สิงคโปร์	15-30	7-16
ศรีลังกา	15-29	8-16
ไทย	0-25	7-18

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดใช้ช่วงอายุของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ 7 – 18 ปี โดยพิจารณาความหมายด้านกฎหมายเนื่องจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นกรณีการพิจารณาอายุของเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการยุติธรรมและเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจคดีความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเป็นสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

คำว่า “การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Juvenile delinquency แต่มีการแปลและนำมาเขียนเป็นภาษาไทยที่แตกต่างกัน คือ นอกจากจะใช้ว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แล้วยังอาจใช้คำว่า “ยุวอาชญากร” อีกด้วย แต่ในระยะหลังไม่มีผู้ใช้นักเนื่องจากคำว่า “อาชญากร” เป็นคำที่รุนแรงเกินไปที่จะใช้กับเด็กหรือเยาวชน (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2531:21) ส่วนความหมายของคำ “การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน” มีขอบเขตที่กว้างมาก อาจกล่าวได้ว่ายังไม่มีคำจำกัดความที่แน่ชัด คำจำกัดความมักจะมีลักษณะหลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละสังคม ส่วนใหญ่แล้วพฤติกรรมใดที่ถูกมองว่าไม่ดีสำหรับเด็กและเยาวชนหรือไม่

เป็นไปตามบรรทัดฐานค่านิยมของสังคม จะถือว่าเป็นการกระทำความผิดของเยาวชนทั้งสิ้น ดังที่ เสริน ปุณณะหิตานนท์ (2527) ได้กล่าวเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเยาวชนไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรม บางรูปแบบที่ขัดแย้งหรือต่อต้านสังคม ทำให้เกิดการเสียระเบียบทั้งในทางสังคมและตัวบุคคล และมี นัยความหมายครอบคลุมไปถึงผลการใช้ค่านิยมวินิจฉัยความประพฤติ ว่าเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาหรือไม่ พึงปรารถนา ภายในกรอบของบรรทัดฐานและกฎหมายของสังคม ดังนั้นการกระทำความผิดของเยาวชนจะ ไม่มีขอบเขตเฉพาะการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาหรือการละเมิดสิทธิผู้อื่นเท่านั้น แต่จะรวมถึงการ กระทำที่ละเมิดบัญญัติต่างๆ อันเกี่ยวเนื่องกับความประพฤติของเด็กและเยาวชน ซึ่งถูกกำหนดจาก ค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคม เช่น กฎระเบียบต่างๆ ที่กำหนดขึ้นในสถานศึกษา เป็นต้น

ในบริบทสังคมไทยมีกฎหมายที่กล่าวถึงการกระทำความผิดของเยาวชนหลายฉบับประกอบด้วย (ประธาน วัฒนวาณิชย์, 2530)

1. พระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พุทธศักราช 2481 กล่าวถึงการควบคุมเรื่อง เครื่องแต่งกายเป็นหลัก เน้นการควบคุมเฉพาะการแต่งกายที่ผิดระเบียบอันครอบคลุมถึงเครื่องแบบ นักเรียน ตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน เครื่องแบบยุวชนทหารและยุวนารี ตาม พระราชบัญญัติเครื่องแบบยุวชน และเครื่องแบบลูกเสือ ตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบลูกเสือ และ เครื่องแบบสมาชิกอนุสภากาชาดหญิง เป็นต้น

2. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 เรื่อง การส่งเสริมและคุ้มครองความประพฤตินักเรียน และนักศึกษา เพื่อให้นักเรียนและนักศึกษาประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนหรือ สถานศึกษาที่ตนสังกัดอยู่ และต้องแต่งกายหรือแต่งเครื่องแบบตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนและ สถานศึกษา หรือตามที่กฎหมายกำหนด นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่แต่งกายหรือประพฤติตนไม่ สมควรแก่วัย หรือไม่เหมาะสมแก่สภาพของนักเรียนและนักศึกษา ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 22 เมษายน 2515 ซึ่งออกตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 กำหนดว่า การแต่งกาย และความประพฤติดังต่อไปนี้ถือว่าไม่เหมาะสมแก่สภาพของนักเรียน 1) นักเรียนชายไว้ผมยาว โดยไว้ผมข้างหน้าและกลางศีรษะยาวเกิน 5 เซนติเมตร และ ชายผมรอบศีรษะ ไม่ตัดเกรียนชิดผิวน้ำ หรือไว้หนวดหรือเครา นักเรียนหญิงตัดผมหรือไว้ผมยาวเลยต้นคอ หาก โรงเรียนหรือสถานศึกษาได้อนุญาต ให้ไว้ยาวเกินกว่านั้นก็ให้รวบให้เรียบร้อยนักเรียนใช้เครื่องสำอาง หรือสิ่งปลอมเพื่อการเสริมสวย 2) เทียบเร่ร้อนอยู่ในที่สาธารณะสถาน หรือทำลายสมบัติของโรงเรียน หรือสถานศึกษา หรือสาธารณสมบัติ 3) แสดงกิริยา วาจา หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ไม่สุภาพ 4) มั่วสุมและก่อความเดือดร้อนรำคาญอย่างหนึ่งอย่างใด 5) เล่นการพนันซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายการ พนัน 6) เทียบเตร่เวลากลางคืนระหว่าง 22.00 นาฬิกา ถึง 04.00 นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น เว้นไว้แต่ไป กับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือได้รับอนุญาตจากโรงเรียนหรือสถานศึกษา 7) สูบบุหรี่ สูบกัญชา หรือเสพสุรา ยาเสพติด หรือของมีนเมาอย่างอื่น 8) เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสภา

บริการหรือสถานอื่นใดซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โรงรับจำนำ หรือสถานการณณ์พนักในระหว่างเวลาที่มีการเล่นการพนัน เว้นแต่จะเป็นผู้อาศัยอยู่หรือเยี่ยมญาติสถานทีนั้น 9) เข้าไปในงานหรืองานร่วมสังสรรค์ และงานนั้นมีการเต้นรำหรือการแสดงซึ่งไม่สมควร แก่สภาพของนักเรียน เว้นแต่ไปกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรืองานนั้นบิดามารดาผู้ปกครอง หรือสถานศึกษาของนักเรียนคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัด 10) เข้าไปในสถานค้าประเวณี เว้นแต่จะเป็นผู้อาศัยอยู่ในที่นั้นหรือเข้าไปเยี่ยมญาติ ซึ่งอาศัยอยู่ในสถานทีนั้น 11) คบค้าสมาคมกับหญิงที่ประพฤติตนเพื่อการค้าประเวณี เว้นแต่จะเป็นญาติใกล้ชิด กับหญิงนั้น 12) ประพฤติตนในทำนองขู้สาว 13) มีวัตถุระเบิดกัดี หรือมีอาวุธติดตัวหรือซ่อนเร้นไว้เพื่อใช้ในการประทุษร้ายกัดี และ 14) หลบหนีโรงเรียน

ความผิดตามพระราชบัญญัติและประกาศต่างๆ ข้างต้นนี้ จะหมายถึง การกระทำที่เมื่อผู้กระทำเป็นเด็กหรือเยาวชนจะถือเป็นความผิด แต่ถ้าผู้ใหญ่กระทำจะไม่ถือเป็นความผิด ความผิดลักษณะดังกล่าวนี้ ได้แก่ หนีโรงเรียน ตีมสุราของมีนเมา เข้าไปในสถานเริงรมย์ต่างๆ เข้าไปในแหล่งค้าประเวณี เป็นต้น สำหรับประเทศไทยความผิดประเภทนี้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบขององค์การสังคมสงเคราะห์ ศติมักจะสิ้นสุดในชั้นตำรวจ กล่าวคือ หลังจากตำรวจจับตัวผู้กระทำความผิดมาได้ก็จะอบรมตักเตือนและปล่อยตัวไป หรือส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์ต่างๆ ศติเหล่านี้ไม่ปรากฏในสถิติของศาลคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ส่วนคดีที่ปรากฏในศาลคดีเด็กและเยาวชนไทยจะเป็นการกระทำของเยาวชนที่ละเมิดกฎหมายอาญาเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอีกจำนวนหนึ่ง ได้แก่

สุชา จันท์ธอมและสุรางค์ จันท์ธอม (2522: 7) กล่าวว่า เด็กกระทำความผิดหรือเด็กเกร (Juvenile Delinquency) แสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่อต้านสังคม (Anti-Social Behavior) เป็นภัยต่อสังคม

เคิร์ท (Curt, 1991: 126-127) กล่าวว่านักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่า การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาการปรับตัวทางจิตใจและทางอารมณ์ของวัยรุ่น ที่ต้องการการบำบัดแก้ไข การกระทำความผิดเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้พฤติกรรมหนึ่ง เหมือนพฤติกรรม อื่นๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้เช่นกัน ดังนั้น พฤติกรรมจึงเป็นปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสภาพบุคคล และในระยะ 2 ทศวรรษที่ผ่านมาการศึกษาของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับการกระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป จากเดิม ที่มุ่งศึกษาปัจจัยทางบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดว่ามีผลต่อพฤติกรรมกระทำ ความผิดอย่างไร มาเป็นการมุ่งศึกษาพัฒนาการทางจิตใจและพัฒนาการทางจริยธรรมของผู้กระทำความผิด การกระทำความผิดเด็กและเยาวชน (Juvenile Delinquency) เป็นการตีตรา หรือประทุษตราพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนบรรทัดฐานของสังคม หรือที่ละเมิดกฎหมาย ซึ่งยังมีความไม่แน่นอนและเป็นทีคลุมเครือในการตีตราพฤติกรรมดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการตีตราในทางสังคมหรือการตีตรา

ในทางกฎหมาย ผู้กระทำผิดคือผู้ที่กระทำการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดและถูกดำเนินคดีที่ศาลที่มีความเหมาะสม ที่จัดไว้เป็นพิเศษ การให้คำนิยามทางกฎหมายค่อนข้างแคบ เพราะพิจารณาจากเกณฑ์อายุเท่านั้น การพิจารณาว่าการกระทำความผิดใดรุนแรงหรือไม่รุนแรงจึงยังไม่ชัดเจนโดยอาจพิจารณาจากมูลค่าทรัพย์สิน หรือความถี่ในการกระทำความผิด หรืออาจพิจารณาจากการบาดเจ็บของผู้เสียหายว่ามีเล็กน้อยเพียงใด หรือจากความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย หรือพิจารณาจากระดับการเข้าไปแทรกแซงช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือจากการกระทำผิดซ้ำให้ข้อเสนอแนะว่าผู้กระทำความผิดรุนแรงหมายถึง ผู้กระทำความผิดที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญาที่มีผลรุนแรงต่อความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิต หากพิจารณาตามคำนิยามนี้จะเห็นว่า การกระทำความผิดรุนแรง ได้แก่ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการข่มขืน การฆ่าผู้อื่น การทำร้ายร่างกายที่รุนแรง การปล้น การวางเพลิงซึ่งจะไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และในปี 1980 มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับเด็กของปี 1974 โดยได้ระบุการกระทำความผิดรุนแรงไว้ด้วยคือ การฆ่าผู้อื่น การข่มขืนโดยใช้กำลังบังคับขืนใจ การทำร้ายร่างกาย การลักพาตัวเด็ก การทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง การปล้น การลักขโมยที่มีบทบัญญัติให้ลงโทษทางอาญาอย่างร้ายแรง การลักขโมยพาหนะที่เป็นเครื่องจักรกล การบุกรุกเคหสถาน การวางเพลิงที่มีบทบัญญัติให้ลงโทษทางอาญาอย่างร้ายแรง จะเห็นได้ว่าการกำหนดความรุนแรงของการกระทำความผิดมีความสำคัญยิ่งในทางอาชญาวิทยา เพราะไม่เพียงเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเท่านั้นแต่ยังมีประโยชน์ ต่อการพิพากษาของศาล การคุมประพฤติ การพักการลงโทษ และยังรวมถึงการพิจารณาโอนคดีเด็กและเยาวชนไปยังศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีที่ผู้ใหญ่เป็นผู้ต้องหาอีกด้วย

สง่า ลีนะสมิต (2515: 13) แบ่งเกณฑ์การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในการพิจารณาว่าพฤติกรรมใดเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยจำแนกการกระทำความผิดของเด็กว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบรรทัดฐาน (Norm) ข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

1. บรรทัดฐานความผิดตามกฎหมายอาญา (Crime Norms)
2. บรรทัดฐานทางสวัสดิภาพเด็ก (Child Welfare Norms) หมายความว่า ฝ่าฝืนเกณฑ์ปกติในด้านความเป็นอยู่ของเด็ก
3. บรรทัดฐานทางการศึกษา (Educational Norms) หมายความว่า ฝ่าฝืนเกณฑ์ปกติในด้านความประพฤติของเด็กที่อยู่ในวัยเรียน

สำหรับการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญานั้น กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มุ่งหมายในอันที่จะป้องกันความเสียหายต่อสังคมโดยบัญญัติว่าการกระทำใดเป็นความผิดและกำหนดโทษที่จะลงแก่การกระทำนั้นซึ่งสามารถแบ่งแยกการกระทำผิดอาญาได้หลายทัศนะและความมุ่งหมายได้แก่ (สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536: 13-15)

1. พิจารณาตามความหนักเบาของโทษเพื่อประโยชน์ของการดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวนให้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ การควบคุมตัวผู้ต้องหาเพียงที่จะถามคำให้การ ถามชื่อและที่อยู่เท่านั้นโดยจะแบ่งความผิดทางอาญาเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ความผิดลหุโทษ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.2 ความผิดสามัญซึ่งมีโทษหนักกว่าคือความผิดลหุโทษ

2. พิจารณาตามลักษณะอันตรายต่อสังคม ตามบทบัญญัติภาคความผิดประมวลกฎหมายอาญา แบ่งตามลักษณะของอันตรายที่เกิดขึ้นแก่สังคม จากการกระทำความผิดนั้นๆเพื่อรวบรวมความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายในลักษณะเดียวกันต่อสังคมมารวมไว้ในแต่ละประเภทได้แก่

2.1 ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

2.2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง

2.3 ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม

2.4 ความผิดเกี่ยวกับศาสนา

2.5 ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน

2.6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน

2.7 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง

2.8 ความผิดเกี่ยวกับการค้า

2.9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ

2.10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย

2.11 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง

2.12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

3. พิจารณาตามลักษณะของการกระทำ แบ่งประเภทความผิดได้ดังนี้

3.1 การกระทำความผิดโดยการกระทำกับการกระทำความผิดโดยการละเว้นการกระทำ

3.2 การกระทำที่มีผลปรากฏจึงจะเป็นความผิดกับการกระทำที่ไม่ต้องมีผลปรากฏเป็นความผิด

3.3 ความผิดอันเกิดจากการกระทำกรรมเดียวกับความผิดอันเกิดแต่การกระทำหลายกรรม

4. พิจารณาในแง่ของเจตนาโดยพิจารณาจาก

4.1 ความผิดที่กระทำโดยเจตนา

4.2 ความผิดที่กระทำโดยประมาท

4.3 ความผิดที่ไม่ต้องมีเจตนา

4.4 ความผิดอันเกินเลยไปจากเจตนาที่มี

5. พิจารณาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แบ่งความผิดได้ดังนี้

5.1 ความผิดอันยอมความได้ เป็นความผิดที่ผู้เสียหายจะต้องร้องทุกข์ก่อนรัฐจึงมีสิทธิฟ้องร้องผู้กระทำความผิดได้

5.2 ความผิดต่อแผ่นดิน เป็นความผิดที่รัฐดำเนินการฟ้องร้องได้เองโดยผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องร้องทุกข์

6. พิจารณาในแง่ของศีลธรรม แบ่งความผิดได้ดังนี้

6.1 ความผิดในตัวเอง เป็นความผิดที่แสดงความต่ำทรามทางศีลธรรม

6.2 ความผิดเพราะกฎหมายห้าม

สุนนทิพย์ จิตสว่าง (2554) ได้กล่าวถึงการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยไว้ด้วยว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในประเทศไทยในปัจจุบันมีอายุระหว่าง 7-18 ปี โดยเด็กไทยยุคใหม่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนตลอดจนการกระทำความผิดที่สำคัญ อาทิ **อัพยา** การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะการเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชนไทยที่มีจำนวนมากขึ้น **ทำดี** การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับการยกพวกตีกัน การจัดตั้งกลุ่มอันธพาลในการยกพวกตีกัน หรือทำร้ายผู้อื่น **พริเซ็กซ์** การมีพฤติกรรมในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมดา รวมทั้งอาจนำไปสู่การค้าประเวณี ตลอดจนปัญหาการทำแท้ง โดย อาชญากรเด็ก ส่วนใหญ่มีอายุ 15 – 18 ปี โดยเป็นเพศชายมากกว่าหญิงประมาณ 10 เท่า โดยสามารถแบ่งประเภทความผิดที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดออกเป็น 7 กลุ่มความผิดซึ่งเป็นไปตามการกำหนดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้แก่

1. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

2. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

3. ความผิดเกี่ยวกับเพศ

4. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียง และการปกครอง เช่น ประพฤติตัวเป็นอั้งยี่ ซ่องโจร

5. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้ง ผู้เสพ ผู้ค้า

6. ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด

7. ฐานความผิดอื่น ๆ เช่น แข่งรถ การพนัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เป็นการกระทำผิดของบุคคลที่มีอายุ 7-18 ปี ซึ่งความผิดนี้อาจเป็นความผิดทางอาญาที่ต้องรับโทษผ่านกระบวนการยุติธรรม หรือความผิดที่ต้องได้รับบทลงโทษจากกลไกทางสังคมอื่น เช่น การกระทำผิดกฎระเบียบของสถานศึกษา เป็นต้น สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยพิจารณาลักษณะของการกระทำผิดตามฐานความผิดที่กรมพินิจและ

คุ้มครองเด็กได้นำเสนอเอาไว้ 7 กลุ่มข้างต้นและการกระทำถูกระเบียบของสถานศึกษาหรือสังคมที่อาจไม่จำเป็นต้องเข้าสู่การพิจารณารับโทษจากกระบวนการยุติธรรม

สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 13-15) สรุปสาเหตุของพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาว่ามีสาเหตุเนื่องมาจากหลายประการ ซึ่งเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน พฤติกรรมอย่างหนึ่งอาจจะเนื่องมาจากสาเหตุอย่างเดียวหรือหลายสาเหตุก็ได้ ขณะที่บุคคลคนเดียวอาจจะสามารถแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้หลายพฤติกรรม ซึ่งองค์ประกอบที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์แบ่งได้เป็นหลายประการ ได้แก่

1. พันธุกรรม ลักษณะบางอย่างของมนุษย์สามารถถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาสู่ลูกหลานได้ เช่น ระดับสติปัญญา และอารมณ์ เป็นต้น แต่ยังไม่มียีนยีนยืนยันว่าการเกเร ความเป็นอันธพาล หรือลักษณะทางพฤติกรรมอันไม่พึงปรารถนาอื่น ๆ เป็นลักษณะที่ถ่ายทอดได้ทางพันธุกรรม

2. สารเคมีในร่างกาย ความไม่สมดุลของสารเคมีในร่างกายมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และพฤติกรรมบางอย่าง ทำให้เกิดความผิดปกติในด้านความคิด การรับรู้ และด้านอารมณ์ เป็นต้น

3. สภาพทางครอบครัว ครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กมาก เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน หย่าร้าง แยกกันอยู่ อาจจะขาดความอบอุ่น รู้สึกว่าเหว่ ขาดที่พึ่ง หรือครอบครัวที่มีการทะเลาะวิวาทระหว่างบิดามารดาพี่น้อง การชิงดีชิงเด่นกันระหว่างพี่น้อง ความลำเอียงของบิดามารดา ฯลฯ มีผลต่อความรู้สึก อารมณ์ และการแสดงออกของสมาชิกในครอบครัวอันหมายถึงเด็กอย่างแน่นอน

4. สภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เด็กที่เติบโตขึ้นมาในสภาพของการแก่งแย่งชิงดีการต่อสู้เพื่อเอาตัวรอด การใช้ความรุนแรง สภาพแวดล้อมของชุมชนแออัด อันธพาล ค่าของผิดกฎหมาย ฯลฯ อาจชักจูงให้เด็กมีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควรได้

5. ความต้องการของบุคคล มนุษย์มีความต้องการขั้นต่ำ 4 ประการ คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า และยารักษาโรค หากมนุษย์ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการนั้น ๆ อาจจะพยายามกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มา แม้จะโดยการกระทำผิดก็ตาม เช่น การลักขโมย การปล้นจี้ เป็นต้น

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539: 246-250) กล่าวถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเกิดจากเหตุ 5 ปัจจัยคือ

1. ปัจจัยที่เกิดจากสภาพแวดล้อม ได้แก่

1.1 สภาพทางครอบครัว ครอบครัวที่ขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ครอบครัวที่มีแต่การทะเลาะเบาะแว้ง ครอบครัวแตกแยก ไม่มีความสนใจใยดีกัน เด็กที่อยู่ในมาตรฐานทางศีลธรรมต่ำ ครอบครัวที่ทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ไม่มีศีลธรรม ไม่เคารพกฎหมาย ลักขโมย เป็นเด็กที่ชอบฝ่าฝืนสังคม เห็นการกระทำผิดในเรื่องร้ายแรงเป็นเรื่องธรรมดา หรือเกิดจากเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีมาตรฐานทางศีลธรรมสูง ไม่มีความอดทน ไม่รับผิดชอบ ไม่อดทนต่อความผิดหวังบางคนมาจาก

ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ห่างเหิน เช่น พ่อแม่ยุ่งกับการทำมาหากิน ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่กับลูก บางครอบครัวไม่เคยชมเชยลูกเลยมีแต่การดุด่า ทำให้เด็กขาดความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเอง มีความว่าเหว มีปมด้อยในใจ หาทาทางออกด้วยการเรียกร้องความสนใจแบบผิด ๆ มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม กลุ่มวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในวัยเรียนเป็นพวกที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มีความสับสนในตัวเอง และมีความสัมพันธ์ไม่ดีกับมารดา จากการศึกษาพบว่า การตีมีสุราของเด็กวัยรุ่นเกิดจากความรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย มีบางสิ่งบางอย่างที่เขาต้องการลืมไป เป็นปัจจัยผลักดันให้แสวงหาความสุขจากการดื่มสุรา เพื่อช่วยให้ตนมีความสุขขึ้น

1.2 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม การขยายตัวทางวัฒนธรรมทำให้เด็กเกิดความสับสน เกิดความขัดแย้งภายในใจ เกิดความไม่แน่ใจและสงสัยในสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น พฤติกรรมของผู้ใหญ่ในสังคมที่พบเห็นจริง ๆ กับหลักการที่เรียนมาจากโรงเรียนไม่สอดคล้องกัน เด็กไม่สามารถเลือกปฏิบัติได้ถูกต้อง และมีโอกาสเลือกทำในสิ่งที่ผิดได้ นอกจากนั้น การขาดหลักธรรมช่วยกล่อมเกลาคิดใจ ขาดที่พึ่งในชีวิต ไม่รู้สึกในการสำนึกบาป ไม่รู้จักดี-ชั่วนอกจากนั้น สภาพที่ตั้งของบ้านอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม จากการสำรวจพบว่าเยาวชนที่ทำผิดส่วนใหญ่มาจากแหล่งเสื่อมโทรม มีสภาพโภชนาการที่บกพร่อง สภาพที่ตั้งของบ้าน โรงเรียน เด็กถูกชักนำไปในทางเสื่อมเสียง่าย แหล่งอบายมุขต่าง ๆ เช่น บาร์ ไนต์คลับ ซ่องการพนัน ซ่องโสเภณีสถานอบอบนวด ค้อฟี่ ซ็อบ เป็นสถานที่มั่วสุมของเยาวชนที่มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดในแหล่งอบายมุขเหล่านี้

1.3 สภาพของสถานศึกษา ได้แก่ ปัญหาจากโรงเรียน ปัญหาจากกลุ่มเพื่อนนักศึกษา ปัญหาจากครู ปัญหาจากกฎระเบียบของโรงเรียน ปัญหาจากตัวนักศึกษาเอง

2. ปัจจัยที่เกิดจากพันธุกรรม

เด็กที่มีความบกพร่องมาแต่เกิด เช่น ความผิดปกติทางจิตของบิดามารดาที่ถ่ายทอดมายังบุตร โรคปัญญาอ่อน จิตใจบกพร่อง ระบบประสาทชำรุด หูหนวก ตาบอด หรือการมีโรคเรื้อรัง เช่น โรคไต โรคหัวใจ ทำให้มีสภาพทางอารมณ์ ความคิด การตัดสินใจที่แปลกไปจากเด็กปกติ

3. ปัจจัยที่เกิดจากตัวเด็กเอง ได้แก่

3.1 ความผิดปกติทางร่างกาย ร่างกายที่เตี้ยหรือสูงเกินไป การเป็นโรคบางอย่างที่ทำให้ไม่สมประกอบ สมอทิบ ปัญญาอ่อน โรคทางสมอง โรคขาดอาหาร ทำให้เด็กรู้สึกที่ตนเองมีปมด้อยจึงหาทางสร้างปมเด่นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การทำเสียงดังในห้องเรียน การก้าวร้าวรังแกเพื่อน สร้างปัญหาในห้องเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

3.2 ความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เด็กวัยรุ่นอยู่ในสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ มีอารมณ์รุนแรง วู่วาม ขาดความยับยั้งคิด ฉุนเฉียว โกรธง่าย เจ้าคิดเจ้าแค้น เอาแต่ใจตนเอง เป็นใหญ่ ต้องการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเปิดเผย

3.3 ระดับสติปัญญา จากการศึกษาพบว่า เด็กที่กระทำผิดหรือ ถูกชักจูงให้กระทำผิดได้ง่าย จะมีระดับสติปัญญาปานกลาง ต่ำและต่ำมาก รวมทั้งเด็กปัญญาอ่อน เด็กสมองพิการ ซึ่งทำให้มีวุฒิภาวะต่ำ ความผิดที่กระทำเป็นไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถูกหลอกลวงถูกชักจูงจากเพื่อนที่ฉลาดกว่า หรือจากผู้ใหญ่ ถูกใช้เป็นเครื่องมือให้กระทำผิดแทน

3.4 ลักษณะเฉพาะตัว เป็นปัญหาเฉพาะตัวของเด็กแต่ละคน เช่น เด็กที่มีโรคภัยไข้เจ็บประจำตัว สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง มีปัญหาทางบุคลิกภาพ เช่น เด็กที่มีปมด้อยในตนเองหรือเด็กที่มีปัญหาในการปรับตัว ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ จึงมีพฤติกรรมฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสังคม นอกจากนั้นความกดดันและความผิดปกติของอารมณ์เพศเป็นสาเหตุของการก่อคดีความผิดเช่นกัน ความผิดปกติทางเพศที่พบได้ทั่วไป เช่น การก่อคดีข่มขืน การชำมข่มขืน เด็กบางคนมีสัญชาตญาณในการต่อสู้รุนแรง ชอบการโอดวอด ชอบการอวดดีอวดเด่น

4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัญหาความยากจน ปัญหาการตกงาน การมีรายได้น้อย มีบุตรมาก ไม่มีอาชีพแน่นอน ครอบครัวที่ยากจนบิดามารดามักไม่มีเวลาอบรมสั่งสอน เพราะต้องทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ครอบครัวส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำ บุคคลในครอบครัวได้รับความกดดันทำให้เด็กดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด และผลักดันให้เด็กกระทำผิดโดยไม่รู้สึกผิดได้ ตั้งแต่ความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การลักขโมย จนถึงการประกอบอาชญากรรมเพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายจุนเจือภายในครอบครัว

5. สื่อมวลชน

สื่อมวลชนสามารถโน้มน้าวจิตใจเด็กให้ทำในสิ่งที่เลวร้ายได้ หรือเห็นจนชินตาจนคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาไม่เป็นความผิดแต่อย่างใด การแพร่ภาพทางหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ภาพยนตร์ในด้านอาชญากรรม บรรยายวิธีการหรือแผนอาชญากรรม ซึ่งทำให้เด็กเห็นความโหดร้ายทารุณในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน เด็กอาจประทับใจในความเก่งกาจของผู้กระทำผิดจนถึงขั้นทดลองปฏิบัติการเองบ้าง สื่อมวลชนที่ขาดหลักจริยธรรมจะเผยแพร่ภาพและข่าวที่ไร้สาระแต่มีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นมาก เช่น การโฆษณาสินค้าฟุ่มเฟือยประเภทต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเอาอย่างอย่างไร้เหตุผล

วารุณี ภูริสินธิสิทธิ์ (2531: 76) ได้อธิบายถึงสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยไว้หลายสาเหตุด้วยกัน พอสรุปได้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้คือ

1. สาเหตุทางชีววิทยา และจิตวิทยา

1.1 ความพิการทางกาย เด็กและเยาวชนที่มีความพิการทางร่างกาย อาทิเช่น แขนด้วน ขาลีบ มีส่วนทำให้เด็กเป็นปมด้อย มีความน้อยเนื้อต่ำใจในรูปร่าง ดังนั้น เมื่อถูกล้อเลียนเด็กจะมีอารมณ์รุนแรงโต้ตอบ อาจถึงขั้นทำร้ายผู้อื่นได้

1.2 ความผิดปกติทางสมอง และจิตใจ โรคทางสมองบางอย่าง เช่น ลมชักโรคประสาท โรคจิต ทำให้เกิดอาการประสาทหลอน มีอาการหลงผิดซึ่งทำให้เด็กอาจกระทำความผิดที่ร้ายแรงต่อผู้อื่น

ได้ และการเป็นโรคบางอย่าง เช่น มาลาเรียขึ้นสมอง ไข้ไทฟอยด์ซึ่งมีผลทำลายสุขภาพและจิตใจของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกวุ่นวายตนเองด้อย และมองโลกในแง่ร้าย เห็นผู้อื่นเป็นศัตรู อาจนำไปสู่การกระทำผิดต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ ได้มีการพบบุคลิกภาพแบบอันธพาลหรือต่อต้านสังคม ในเด็กและวัยรุ่นที่กระทำผิด บุคลิกดังกล่าวแสดงออกในพฤติกรรมการพูดโกหก ลักขโมย ดื้อดึง หนีโรงเรียน เกเร ฯลฯ

1.3 สติปัญญาอ่อน ในการรับตัวเด็กที่กระทำผิดได้มีการทดสอบสติปัญญา (I.Q.) ของเด็กพบว่า อยู่ในช่วงปานกลางค่อนข้างต่ำ หรือต่ำ การที่เด็กมีสติปัญญาต่ำทำให้ถูกชักจูงได้ง่ายโดยที่กระทำผิดไปเพราะถูกผู้ใหญ่หลอก

1.4 ผลของการพัฒนาการตามวัย การเปลี่ยนแปลงทางฮอร์โมนเพศตามธรรมชาติในช่วงวัยรุ่น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ มีผลทำให้วัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรง โกรธง่าย ก้าวร้าว ขาดความยับยั้ง สภาพดังกล่าวอาจนำไปสู่การกระทำผิดที่รุนแรงได้

2. สาเหตุทางสังคม

2.1 สภาพครอบครัว ครอบครัวถูกมองว่าเป็นปัจจัยสาเหตุที่สำคัญในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สภาพครอบครัวแตกแยก ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ไม่ดีบิดามารดาไม่มีเวลาให้กับลูก มีผลให้เด็กกระทำการต่าง ๆ ที่ผิดกฎหมาย

2.2 ความยากจน เป็นสาเหตุนำไปสู่การขาดการศึกษา ขาดการฝึกอาชีพทำให้วัยรุ่นไม่มีรายได้เพียงพอในการใช้จ่าย ขณะเดียวกัน สังคมมีการยอมรับในความมั่งมี มีค่านิยมเน้นการเป็นเจ้าของหรือครอบครองวัตถุต่าง ๆ ทำให้วัยรุ่นส่วนหนึ่งละเมิดกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือสิ่งของต่าง ๆ

2.3 สภาพแวดล้อม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น

2.3.1 ชุมชนแออัด ได้มีการเสนอว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทำให้เด็กกระทำผิดได้ โดยเฉพาะในบริเวณที่อยู่อาศัยที่เป็นชุมชนแออัดหรือสลัม มักพบว่าเด็กกระทำผิดอยู่ค่อนข้างมาก

2.3.2 กลุ่มเพื่อน ถือว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณียาเสพติดให้โทษ

2.3.3 สื่อมวลชน ในระยะหลังได้มีการกล่าวถึงการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย พบว่า ไม่ได้มีความแตกต่างจากทฤษฎีทางตะวันตกมากนัก ส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะยังมีการยึดถือตำราจากต่างประเทศเป็นเกณฑ์ และไม่มีการวิจัยทางด้านนี้มากพอในประเทศไทย รวมทั้งไม่ได้มีการสรุปงานวิจัยที่ทำมาอย่างเป็นระบบพอที่จะใช้เป็นทฤษฎี หรือแนวคิดหลักของไทยเอง เพราะฉะนั้น การพยายามสร้างแนวคิดหลักในการอธิบายการกระทำผิดในประเทศไทย โดยมีการวิจัยเป็นฐานสนับสนุนเป็นสิ่งที่น่าจะได้รับการสนับสนุนให้เกิดขึ้นอย่างยิ่ง

จากสาเหตุของความรุนแรงดังกล่าวมาสามารถสรุปเป็นแนวทางการป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชน ได้ดังนี้

1. การแก้ไขที่สภาพครอบครัว การพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กเบื้องต้นมาจากอิทธิพลของครอบครัวด้วยความใกล้ชิดที่เด็กจะพัฒนาแบบแผนความประพฤติให้ปรากฏในสังคมการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันทำให้สิ่งอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทในการอบรมสั่งสอน ปลูกฝังค่านิยมให้แก่เด็กแทนครอบครัว การให้เวลากับสมาชิกในครอบครัวมีน้อยลง เด็กใช้เวลาอยู่กับกลุ่มเพื่อนมากขึ้น บ้านเป็นสภาพแวดล้อมเบื้องต้นที่จะส่งเสริมอุปนิสัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และบุคลิกภาพของเด็ก พฤติกรรมส่วนใหญ่ของเด็กเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูในบ้าน เด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีความสุข พ่อแม่พี่น้องมีความรักใคร่กลมเกลียวกัน เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กจะเสริมสร้างบุคลิกภาพที่อ่อนโยน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในทางตรงข้าม ครอบครัวที่ไม่มีความสุขสภาพบ้านแตก พ่อแม่ทะเลาะวิวาท หรือความล้มเหลวในครอบครัวทำให้เด็กรู้สึกขาดความมั่นคงปลอดภัย มีพฤติกรรมก้าวร้าว พุดจาหยาบค้าย ชอบทะเลาะวิวาท ปฏิบัติตนเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมรวมทั้งการให้ความรักใคร่สนใจอย่างไม่เพียงพอหรือผิดทาง ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำให้เด็กกระทำผิดเช่นกัน

2. การแก้ไขที่ชุมชน ได้แก่ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้เด็กเลือก มีการประสานงานชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรม

3. การแก้ไขที่สภาพทางอารมณ์และจิตใจ ภายใต้การแนะนำของจิตแพทย์

4. ปลูกฝังให้เด็กมีศรัทธาและยึดมั่นในศีลธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

5. การควบคุมสื่อมวลชนในการเสนอข่าวให้รัดกุม

6. ควรมีพนักงานและอาสาสมัครดูแลความประพฤติของเด็กตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ มากขึ้น และควรกวดขันในเรื่องการเข้าใช้บริการให้เข้มงวดยิ่งขึ้น

7. ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียนอันนำไปสู่การหนีเรียน คือ ไม่ชอบโรงเรียนเพื่อการเรียน กลัวถูกทำโทษ มีปัญหาทางบ้าน เรียนไม่ทันเพื่อน มีปัญหาด้านการเงิน หนีเรียนตามเพื่อน เกลียดครู คบเพื่อนไม่ดี สิ่งเหล่านี้ต้องแก้ไขที่ตัวโรงเรียน ครู และพ่อแม่ จึงควรแก้ที่ปัญหาเหล่านี้

สุชา จันทรธอม (2542: 17-28) ระบุว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมาจากสาเหตุหลัก 4 ประการ คือ สาเหตุจากตัวผู้กระทำผิดเอง สาเหตุทางครอบครัว สาเหตุทางเศรษฐกิจและสาเหตุทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

1. สาเหตุจากตนเอง เนื่องมาจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม ความพิการ หรือจากโรคภัยไข้เจ็บ จากสภาพจิตใจ และจากระดับสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ

2. สาเหตุจากครอบครัว เกิดจากการที่ครอบครัวของเด็กผู้นั้นมีสภาพไม่เอื้ออำนวยให้เด็กได้เติบโตขึ้นมาภายใต้ความรักและความอบอุ่น ครอบครัวที่ขาดความรักความเข้าใจ ไม่มีความสามัคคี ไม่ให้อภัยกัน มีการทะเลาะวิวาท หยาบค้าย หรือบิดามารดาพึ่งการพนันและอบายมุขเป็นทางระบายความเครียด เด็กจะขาดที่พึ่งทางใจ และหันไปหาที่พึ่งที่อื่นแทน และมีโอกาสกระทำผิดในที่สุด

3. สาเหตุจากเศรษฐกิจ ความยากจนเป็นสาเหตุหนึ่งที่บีบบังคับให้บุคคลกระทำผิดได้ง่าย โดยเฉพาะด้านการประทุษร้ายต่อทรัพย์ โดยผู้กระทำผิดอ้างการอยู่รอดในการกระทำดังกล่าว

4. สาเหตุจากปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม สภาพสังคมที่มีการแก่งแย่งแข่งขัน สถาบันทางสังคมไม่ทำหน้าที่อย่างเข้มแข็ง เช่น สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนาไม่สามารถกล่อมเกลาคำสอนให้คนเป็นคนดีได้ สภาพการเปลี่ยนของชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ฯลฯ ทำให้คนมีคุณธรรมเสื่อมลงและถูกบีบคั้นจากความยากแค้นมากขึ้น ทำให้ตัดสินใจกระทำผิดได้ง่าย

โสภา ซิปมันน์ (2536: 129-144) สรุปสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กได้ ดังนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็กและเยาวชนเอง ทั้งจากพันธุกรรม จากความผิดปกติระหว่างการตั้งครรภ์ของมารดา จากสภาวะจิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปตามพัฒนาการและจากระดับสติปัญญา

2. สาเหตุจากครอบครัวเกิดจากการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ความแตกแยกในครอบครัว การขาดความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่ ไม่ได้รับการอบรมสั่งสอน รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของบิดามารดาด้วย

3. สาเหตุจากโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับครอบครัวเป็นที่กล่อมเกลาคำสอน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กได้ นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่มีแนวโน้มจะกระทำผิดครูหรือโรงเรียนอาจจะช่วยโน้มน้าวให้เด็กหันมาประพฤติปฏิบัติที่ดีขึ้น ซึ่งในทางกลับกันหากโรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมที่จะป้องกัน หรือช่วยแก้ไขพฤติกรรมนั้น ๆ เด็กก็จะกระทำผิดได้ในที่สุด

4. สาเหตุจากกลุ่มเพื่อน ในช่วยวัยของเด็กก่อนเข้าสู่วัยรุ่น เด็กจะคลุกคลีและใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด การรวมกลุ่มกันเป็นพวก ทำให้วัยรุ่นในกลุ่มเดียวกันมีค่านิยมที่เหมือนกันมีทัศนคติที่คล้ายกัน ทำอะไรจะเหมือนกันหมด และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หากกลุ่มเพื่อนของเด็กชักจูงให้เด็กกระทำในสิ่งที่ผิด ย่อมจะทำให้เด็กตัดสินใจกระทำผิดได้ง่าย

5. สาเหตุจากสภาพชุมชนและสิ่งแวดล้อม เด็กที่เกิดในครอบครัวที่ต้องมีที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด หรือมีสภาพที่แวดล้อมด้วยแหล่งเสื่อมโทรม อบายมุข การพนัน และการประกอบอาชญากรรม เด็กจะถูกกล่อมเกลาคำสอนให้เกิดความเคยชินกับการมีชีวิตร่วมกันอยู่เช่นนั้น จะเห็นว่าการประกอบอาชญากรรมเป็นสิ่งปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากบิดามารดาของเด็กมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพดังกล่าวด้วย เด็กจะจดจำมากระทำได้โดยง่าย

เชฟเฟอร์ และ कुन्दตัน (Schafer and Kundten, 1970: 43) ได้พูดถึงครอบครัวที่เป็นผลที่ทำให้เด็กและวัยรุ่นกระทำผิดว่า บ้านเป็นสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นที่จะส่งเสริมอุปนิสัย ความคิดสร้างสรรค์ และบุคลิกภาพของเด็ก พฤติกรรมของเด็กส่วนใหญ่เป็นผลที่ได้มาจากการอบรมเลี้ยงดูภายในบ้าน เด็กและวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีความสุข บิดามารดามีความรักใคร่สนทนากัน มีความห่วงใยบุตร และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุตร เด็กจะพูดจาด้วยความสุภาพ อ่อนโยนมีจิตใจ

เอื้อเพื่อพ่อแม่ แต่ในทางตรงกันข้าม ครอบครัวที่ไม่มีความสุข บิดามารดาทะเลาะวิวาทกันเสมอ เด็กจะมีบุคลิกภาพที่ก้าวร้าว พุดจาหยาบคาย ชอบทะเลาะวิวาทโดยได้แบ่งลักษณะบ้านแตกไว้ 2 ชนิด คือ

1. การแตกแยกทางสภาพครอบครัวหรือแตกแยกทางกายภาพ คือ ครอบครัวที่บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม หรือหย่าร้างกัน บิดามีมารดาเลี้ยง มารดามีบิดาเลี้ยง หรือบิดามารดาถึงแก่กรรมทั้งคู่ เด็กในครอบครัวแตกแยกแบบนี้จะขาดความรักใคร่ ทะนุถนอมอันควรจะได้รับจากครอบครัว รู้สึกว่าเหว่ ขาดการเอาใจใส่จากบิดามารดา

2. การแตกแยกทางจิตใจ คือ ครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน แต่มีการทะเลาะวิวาทหรือมีความเห็นที่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรง หรือการที่บิดามารดาทำตนไม่เหมาะสม จนเด็กไม่รักใคร่นับถือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่แตกแยกเช่นนี้ ก็จะขาดความสุข ความอบอุ่นเช่นเดียวกัน เมื่อเด็กขาดความรักความอบอุ่น และขาดการอบรมสั่งสอนที่ดี เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมที่เป็นการกระทำความผิด เพื่อเรียกร้องความสนใจจากสังคม อันเป็นการทดแทนกับความรัก และความอบอุ่นที่ไม่ได้รับเช่นคนอื่น ๆ หรือเป็นการกระทำความผิดโดยไม่เจตนา ทั้งนี้เนื่องมาจากขาดการอบรมสั่งสอนที่ดีนั่นเอง

วินเบิร์ก (Weinberg, 1958) ได้กล่าวว่า สภาพบ้านแตกมีส่วนผลักดันให้เด็กและวัยรุ่นหญิง กระทำผิดมากกว่าเด็กและวัยรุ่นชาย นอกจากนี้บางครอบครัวบิดามารดาทอดทิ้งบุตร ไม่มีอาชีพเป็นหลักเป็นฐาน ว่างานหรือพิการ ทำให้เด็กประสบกับความหิวโหย อดอยากต้องหาทางช่วยเหลือตัวเองและรับภาระต้องหาเลี้ยงครอบครัวตั้งแต่เยาว์วัย เด็กอาจประพฤติผิดได้ง่ายแต่อย่างไรก็ตาม ยังมีเด็กพวกหนึ่ง ที่ไม่มีบ้าน โดยเป็นเด็กที่หนีออกจากบ้าน หรือมาจากต่างจังหวัด เด็กเหล่านี้จะอยู่ตามตลาด วัด หรือที่สาธารณะ ถ้ามีผู้ใหญ่คอยแนะนำช่วยเหลือให้กระทำผิด เด็กเหล่านี้ก็อาจจะกระทำผิดได้ง่ายขึ้น

เอ็ดวิน และ เครสเซย์ (Edwin and Cressey, 1955) นำเสนอทฤษฎีการคบค้าสมาคมของบุคคลในกลุ่ม ทำให้บุคคลยอมรับค่านิยมและพฤติกรรมของบุคคลอื่นมาปฏิบัติ ซึ่งถือว่าพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีนั้นเป็นสิ่งที่ได้รับมาจากการเรียนรู้ตั้งแต่เด็ก ๆ จนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิตโดยให้ความสำคัญกับทฤษฎีนี้ ดังนี้

1. การกระทำความผิดเกิดจากการเรียนรู้
2. การเรียนรู้เกิดจากการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อันเป็นการสื่อสาร Two way ระหว่างบุคคลหนึ่งสู่อีกบุคคลหนึ่ง
3. การติดต่อสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มเพื่อน ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนบ้านผู้คุ้นเคยกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญกว่าสื่อมวลชนอื่น ๆ

4. การเรียนรู้การกระทำผิดเกิดจากการแนะนำสั่งสอนทางด้านวิธีประกอบ อาชญากรรม เปลี่ยนทัศนคติ เหตุผลและแรงจูงใจจากกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีทัศนคติฝ่าฝืนกฎหมาย ให้กับเด็กและเยาวชน

5. เด็กและเยาวชนกระทำผิดยอมรับการกระทำผิดมากกว่าปฏิเสธการกระทำผิด

6. ผลที่เกิดจากการคบหาสมาคมทางด้านความสำคัญ ความถี่ ระยะเวลา และความหนักเบา เช่น เด็กและเยาวชนจะให้ความสำคัญในการเรียนรู้มาก ระยะเวลาและการกระทำซ้ำมีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

7. การกระทำผิดแสดงออกให้เห็นถึงความต้องการและค่านิยมทั่ว ๆ ไปซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิด อาชญากรรม

อับณพ ชูบำรุง (2532) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของ Sutherland ว่าคนกระทำผิดเพราะเรียนรู้ พฤติกรรมอาชญากรรมจากผู้ที่มีทัศนคติคุ้นเคยกันเป็นเวลานานจนผู้ที่เรียนรู้มองเห็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงให้มีการเรียนรู้ในเรื่องเทคนิค แรงจูงใจ ต้นทุนและวิธีการหาเหตุผล เข้าข้างตนเองและมีทัศนคติที่ผิด ๆ

ประเสริฐ เมฆมณี (2523) ได้กล่าวว่าหลักธรรมของพระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับ อาชญากรรม โดยพระพุทธศาสนาแยกการกระทำผิดอาชญากรรมออกเป็น 3 ประการ คือ 1) กายกรรม ได้แก่ การกระทำผิดทางกาย 2) วาจกรรม คือการกระทำผิดทางวาจา และ 3) มโนกรรม ได้แก่ การกระทำผิดทางใจ ถือว่าเป็นปัจจัยกระตุ้นให้กระทำผิด มากกว่าปัจจัยอื่น ๆ และสาเหตุของอาชญากรรมต้นเหตุแท้จริงมาจากอกุศลมูล คือ โลภะ คือความอยากได้อย่างไม่มีที่ สิ้นสุดผิดวิสัยธรรม โทสะ คือ ความโกรธ ผูกอาฆาตพยาบาทผู้อื่น และโทสะ คือ ขาดสติสัมปชัญญะ ไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ เป็นเหตุให้เกิดการกระทำผิดและยังได้มีปัจจัยที่เป็นมูลเหตุก่อให้เกิด อาชญากรรมตามหลักพุทธศาสนา 6 ประการ คือ การดื่มน้ำเมา การเที่ยวกลางคืน การเที่ยวดู การละเล่น การเล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านทำงาน

จะเห็นได้ว่าการกระทำผิดของเด็กก็คือผลซึ่งเนื่องมาจากสาเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ หลายอย่างประกอบกัน จึงต้องพยายามค้นคว้าถึงสาเหตุให้ได้เสียก่อนเพื่อเป็นประโยชน์ในการ ป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งเป็นไปตามหลักภษิตที่โบราณว่าไว้ คือ “กันไว้ ดีกว่าแก้”

ในปัจจุบันนี้แนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีความเชื่อใน เรื่องสาเหตุปัจจัยหลายปัจจัย (Multiple Causation) ที่มีอิทธิพล และใช้อธิบายการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน ปัจจัยที่เป็นสาเหตุผลักดันให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด ซึ่งเป็นที่ยอมรับ ของนักอาชญาวิทยา พอสรุปได้ดังนี้ (พรณพิมล หล่อตระกูล และคณะ, 2543:11-19)

1. สาเหตุจากตัวเด็กเอง

1.1 สาเหตุทางชีวภาพ เช่น พันธุกรรมสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เช่น ระดับสติปัญญาภาวะปัญญาอ่อน โรคทางพันธุกรรม ความพิการและโรคภัยไข้เจ็บ หรือเพศ เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรม การกระทำผิดของเด็กโดยตรง หรืออาจสร้างความรู้สึกเป็นปมด้อยแก่เด็ก ทำให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ขดเขย นอกจากนี้ยังพบว่ามีหลายรายงานที่สอดคล้องกันโดยชี้ให้เห็นว่าความบกพร่องทางสติปัญญา ในกลุ่มเยาวชนที่กระทำผิดอยู่ในอัตราส่วนที่สูงกว่าในกลุ่มที่ไม่ได้กระทำผิด และข้อค้นพบ จำนวนหนึ่งยังชี้ให้เห็นว่าระดับสติปัญญาที่ต่ำมีความสัมพันธ์กับอาชญากรรมบางลักษณะที่มีความจำเพาะโดยเฉพาะการกระทำผิดทางเพศ

1.2 สาเหตุทางจิตวิทยา ได้แก่

1) ทางวุฒิภาวะทางอารมณ์ ได้แก่ ความมีสติในตนเอง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นการควบคุมอารมณ์ การอดใจรอได้ และการเห็นค่าในตนเอง เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมักจะมีอารมณ์ที่ไม่มั่นคง เปลี่ยนใจง่าย ใช้กำลังเข้าตัดสินปัญหา หมกมุ่นอยู่กับเรื่องเพศ มีความคับข้องใจขาดความอดทนต่อสิ่งเร้า ท้อแท้ง่าย ชอบสบาย ขาดการใช้เหตุผล เป็นต้น

2) สัญชาตญาณ เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเอง ไม่มีใครสั่งสอนอบรม เช่น ความอยากรู้ การป้องกันตัว สัญชาตญาณทางกามารมณ์ เป็นต้น ซึ่งสัมพันธ์กับการพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ที่ช่วยกำกับความต้องการตามสัญชาตญาณ

3) บุคลิกภาพและการปรับตัว ผลการวิจัยส่วนหนึ่งชี้ให้เห็นว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองที่ไม่ดีมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิด อย่างไรก็ตามยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าการประเมินตนเองในทางลบนั้นเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุหรือเป็นผลพวงที่ตามมาจากการกระทำผิด

4) ความผิดปกติทางอารมณ์และจิตใจ เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่สามารถทำนายการกระทำผิดในเด็กและเยาวชนและการกระทำผิดซ้ำได้ โดยที่ความผิดปกติทางด้านจิตใจนั้นครอบคลุมถึงพยาธิสภาพทางจิต บุคลิกภาพผิดปกติ และความบกพร่องทางการเรียนรู้

5) ประสบการณ์อันเจ็บปวดทางจิตใจ เช่น การถูกล่วงละเมิดทางเพศก่การกระทำทารุณกรรม คือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทรุนแรงและถูกทารุณกรรมมีแนวโน้มที่พฤติกรรมเสเพล เกร และก้าวร้าวทะเลาะวิวาท ตลอดจนมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดสูง

2. สาเหตุครอบครัว

ปัจจุบันนี้เป็นที่ตระหนักแล้วว่าครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญในการสร้างลักษณะนิสัยบุคลิกภาพของผู้ที่จะเป็นอนาคตของชาติต่อไป เป็นสถาบันทางสังคมขั้นพื้นฐานเป็นผู้ให้กำเนิดและเป็นครูคนแรกที่สอนให้เด็กเรียนรู้ทางสังคม โดยเด็กที่มาจากบ้านที่ไม่มีความอบอุ่นเพียบพร้อมมีโอกาสที่จะกระทำผิดถึงร้อยละ 98 ในขณะที่เด็กที่มาจากบ้านที่มีความอบอุ่น

เพียบพร้อมมีโอกาสที่จะเป็นผู้กระทำความผิดน้อยกว่าร้อยละ 3 ลักษณะของบ้านที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็ก ได้แก่

1. ความไม่ปรองดองระหว่างบิดามารดา มีการทะเลาะวิวาทกันบ่อยๆ
2. ครอบครัวที่บิดามารดาเป็นโรคประสาท มักจู้จี้ขี้บ่นจนลูกทนไม่ได้
3. ครอบครัวที่บิดามารดา หรือทั้งบิดามารดาติดการพนันหรือยาเสพติด
4. ครอบครัวที่แตกแยกหรือหย่าร้าง
5. ครอบครัวที่บิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรม
6. ครอบครัวที่เข้มงวดกับเด็กจนเกินไป
7. ครอบครัวที่ขาดระเบียบวินัย หรือครอบครัวที่ตามใจบุตรมากเกินไป
8. ครอบครัวที่มีบุตรมากเกินไปและยากจน

3. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ผลกระทบจากเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งความเจริญอย่างรวดเร็วทางด้านวัตถุเทคโนโลยี การคมนาคมสื่อสารในปัจจุบัน มีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติต่อจริยธรรมค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมอันมีผลให้มีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ และลักษณะนิสัยโดยเฉพาะ ลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพด้านลบ ซึ่งจะมีแนวโน้มก่อให้เกิดปัญหาสังคม ปัญหาการอยู่ร่วมกัน อันจะนำไปสู่ปัญหาการกระทำความผิดหรือปัญหาอาชญากรรมได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

4. สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ

ภาวะเศรษฐกิจของชุมชน ในภาวะเศรษฐกิจของชุมชนในประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนาที่มีความยากจน ประชาชนมีรายได้น้อยไม่พอแก่การครองชีพ อำนาจการซื้อและเงินตราลดลง คนว่างงานมากขึ้น มีการอพยพเข้าเมืองหลวง และภาวะเศรษฐกิจชุมชนมีความเหลื่อมล้ำกันอย่างมากระหว่างคนจนและคนรวย ทำให้เยาวชนมองเห็นความไม่เป็นธรรมในสังคม ก่อให้เกิดทัศนคติไม่ดี อาจชักนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมต่อทรัพย์สินได้ความยากจนเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นส่วนผลักดันให้ประชาชนทำการต่างๆ เช่น ลักทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อชีวิตที่อยู่รอด เมื่อกระทำผิดติดเป็นนิสัยก็อาจกลายเป็นอาชญากรในที่สุด

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยแบ่งออกเป็นด้านๆ ดังนี้

1. ด้านสภาพครอบครัว
 - 1.1 การแตกแยกหรือการหย่าร้างของบิดามารดา
 - 1.2 บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่เอาใจใส่บุตรหลานหรือเด็กในอุปการะ เด็กและเยาวชนขาดความอบอุ่น ขาดผู้ให้คำปรึกษา

- 1.3 บิดามารดารักและตามใจมากเกินไป ขาดเหตุผลแนะนำให้บุตรปฏิบัติตาม
- 1.4 บิดามารดาหรือผู้ปกครองขาดความรับผิดชอบ ไม่เป็นตัวอย่างที่ดี ติดอบายมุขต่าง ๆ เช่น เล่นการพนัน ดื่มสุรา คำสารเสพติด เด็กและเยาวชนถือเอาเป็นแบบอย่างปฏิบัติ
- 1.5 บิดามารดาหรือผู้ปกครองขาดความรู้ทางจิตวิทยา เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน เช่น แสดงความรักในบุตรเท่าเทียมกัน ลงโทษปราศจากเหตุผล
2. ด้านโรงเรียน/สถาบันการศึกษา
 - 2.1 โรงเรียนไม่กวดขันเรื่องวินัย หรือความเคร่งครัดในระเบียบวินัย
 - 2.2 โรงเรียนไม่มีการทำกิจกรรมกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็ก
 - 2.3 ครูอาจารย์อบรมสั่งสอนด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และกฎระเบียบไม่บรรลุผล
 - 2.4 ครู อาจารย์ ไม่ติดตามกรณีเด็กที่น่าสงสัยในพฤติกรรมเบี่ยงเบนและขาดการประสานงานกับผู้ปกครองเด็ก
3. ด้านสิ่งแวดล้อม
 - 3.1 เพื่อน สำหรับเด็กแล้วเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นขาดไม่ได้ อาศัยเพื่อนปรับความทุกข์ใจกับเพื่อน ฉะนั้นเด็กคบเพื่อนไม่ดี ก็ชักพากันทำในสิ่งไม่ดี รวมตัวเป็นกลุ่ม แก๊งค์ เป็นต้น
 - 3.2 ที่บ้าน ที่พักอาศัยหรือสถานศึกษา อยู่ใกล้กับแหล่งอบายมุขต่าง ๆ เช่น แหล่งการพนัน บาร์ ไนต์คลับ เป็นต้น ผลักดันให้เด็กอยากทดลองหรือปฏิบัติตาม
 - 3.3 สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ เอกสารนิตยสาร หนังสือลามกอนาจาร ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ยั่วยุเด็กและเยาวชนเลียนแบบ เช่น ภาพยนตร์อาชญากรรม ทะเลาะวิวาท เป็นต้น
 - 3.4 ตัวอย่างคนใกล้ชิด เช่น บิดามารดา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี เช่น เล่นการพนัน มั่วสูมอบายมุขต่าง ๆ
 - 3.5 วัฒนธรรม เด็กและเยาวชนนิยมเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติ นิยมวัตถุหรือสังคมแบบชาติอื่น เช่น การแต่งตัว แฟชั่น ค่านิยมฟุ้งเฟ้อ เป็นต้น
4. ด้านตัวเด็กและเยาวชนเอง
 - 4.1 เด็กวัยรุ่น มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองในสิ่งที่ไม่ควร
 - 4.2 เด็กและเยาวชนมีความวิตกกังวล ว่าเหว่ ซึ่งสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจด้านร่างกาย จึงหันมาหาคำปรึกษาจากกลุ่มเพื่อน
 - 4.3 เด็กและเยาวชนต้องการความอบอุ่น ความรักจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองหากไม่ได้ก็เป็นความผิดหวังที่ร้ายแรง กระทบกระเทือนต่อสภาพจิตใจเป็นอย่างมาก
5. ด้านสภาพเศรษฐกิจ

5.1 บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีฐานะยากจน ทำให้เด็กและเยาวชนขาดโอกาสด้านการศึกษา ต้องออกหางานทำเองก่อนวัยสมควร ขาดคนควบคุมพฤติกรรม ย่อมเป็นเหตุให้เกิดมีการมั่วสุม เล่นการพนัน ดื่มสุรา ค้ายาเสพติด เป็นต้น

5.2 เด็กและเยาวชนว่างงาน จึงทำงานที่ผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนกฎระเบียบ

5.3 ฐานะทางครอบครัวเด็กและเยาวชนดี แต่ขาดการดูแลเอาใจใส่ ความใกล้ชิดในการอบรมเลี้ยงดู โดยเลี้ยงได้แต่เงินเด็กก็จะใช้เงินไปในทางที่ผิด เช่น ซื้อของฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายสุรุษสุร่าย เป็นต้น

และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนได้ดังนี้คือ

1. ปัจจัยที่มีผลจากความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชน
2. ปัจจัยที่มีผลจากปัญหาครอบครัวของเด็กและเยาวชน
3. ปัจจัยที่มีผลจากสภาพแวดล้อมทางสังคม
4. ปัจจัยที่มีผลมาจากทางด้านเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ North Carolina Office of Juvenile Justice County Risk Assessment for Juvenile Delinquency ได้กล่าวถึงปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยเสี่ยงส่วนบุคคล ได้แก่ สภาวะสุขภาพจิตและชีวภาพ เช่น ADHD พฤติกรรมหุนหันพลันแล่นและอยู่ไม่นิ่ง ภาวะซึมเศร้า ความผิดปกติในความสัมพันธ์ และการเกิดเหตุการณ์ที่มีผลกระทบให้เกิดความเครียด ซึ่งมีผลต่อการที่เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู พ่อแม่ และบุคคลอื่น ส่วนลักษณะทางชีวภาพ คือความผิดปกติทางจิตอาจนำไปสู่การพัฒนาการเกิดปัญหาพฤติกรรมที่ร้ายแรง และนำไปสู่การเข้าไปมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และปัญหาสุขภาพจิตอื่น ๆ ได้แก่การมีปัญหาคความประพฤติ (Conduct Disorder) และการมีพฤติกรรมดื้อ ต่อต้าน มักจะสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมต่อไป

การเริ่มมีปัญหาคความประพฤติ การที่เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมออกจากโรงเรียนกลางคัน พฤติกรรมก้าวร้าว หรือ เริ่มใช้ยาเสพติดเร็วเท่าใด ก็จะไปสู่ปัญหารุนแรงและเรื้อรังยิ่งขึ้นในอนาคต

การเริ่มมีปัญหาพฤติกรรมที่ถาวร ปัญหาพฤติกรรมในโรงเรียนที่มีเร็วและบ่อยเช่น การแสดงความก้าวร้าวทางกายและวาจาต่อเพื่อนและผู้ใหญ่ การมีปัญหากับเพื่อน และการลักขโมย จะสัมพันธ์กับการนำไปสู่การกระทำความผิด

ความล้มเหลวในการเรียน การมีปัญหากทางการเรียนและการออกโรงเรียนกลางคัน สัมพันธ์กับเข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกระทำความผิด การใช้ยาเสพติด ความรุนแรงและการตั้งครมใน

วัยรุ่น ตัวอย่างความล้มเหลวในการเรียนได้แก่ การสอบซ่อม ความผูกพันกับโรงเรียนน้อย และขาดการทำข้อตกลงกับโรงเรียน

การเป็นสมาชิกแก๊ง การเป็นสมาชิกแก๊งจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการกระทำผิดโดยเฉพาะความรุนแรง ซึ่งสมาชิกในแก๊งส่วนใหญ่จะมาจากชุมชนที่มีอัตราการเกิดบ่อยในเรื่องความยากจน อาชญากรรม และความรุนแรง ส่วนใหญ่ยังคงประสบความล้มเหลวในการเรียนและผลการเรียนต่ำ อีกทั้งยังสัมพันธ์กับการที่สมาชิกในครอบครัวมีประวัติอาชญากรรม ความรุนแรง หรือเป็นสมาชิกแก๊ง มีการจัดการในครอบครัวไม่ดี มีความขัดแย้งในครอบครัว และครอบครัวยากจน นอกจากนี้ สมาชิกแก๊งเองยังมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมมาก่อน หรือมีทัศนคติยอมรับการต่อต้านสังคมตลอดจนเพื่อนในแก๊ง ดังนั้น การเป็นสมาชิกแก๊งจึงเป็นตัวแทนของผลกระทบจากการพัฒนาปัจจัยเสี่ยงในชุมชน

2) ปัจจัยเสี่ยงด้านครอบครัว ได้แก่

2.1) ปัจจัยก่อนคลอด ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการตั้งครรภ์และช่วง 2-3 ปีแรกหลังคลอด จะมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาความก้าวร้าว การกระทำผิด และความรุนแรง

2.2) ปัญหาการจัดการของครอบครัว ปัญหาการจัดการของครอบครัวเป็นการควบคุมดูแลเด็กของพ่อแม่ที่ไม่ดี ขาดความชัดเจนสำหรับพฤติกรรมที่ต้องการ และการใช้ระเบียบวินัยที่รุนแรงหรือไม่คงที่ เด็กที่มีประสบการณ์ถูกทารุณกรรมทางกายและถูกทอดทิ้งจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการกระทำผิดและความรุนแรง และเด็กที่มีการจัดการของครอบครัวที่ไม่ดีจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีปัญหในครอบครัว กับเพื่อน ที่โรงเรียน และในชุมชน

2.3) ปัญหาของพ่อแม่ ปัญหาของพ่อแม่ได้แก่ การเป็นพ่อแม่ที่ไม่เหมาะสมและ/หรือ การใส่ความเชื่อ ทัศนคติ และสนับสนุนให้มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม การเข้าไปมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของพ่อแม่จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมเช่นเดียวกัน เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในบ้านที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีประวัติการใช้สุรา ยาเสพติดจะเสี่ยงต่อปัญหาการใช้สุรา ยาเสพติดด้วย ซึ่งเหมือนกับครอบครัวที่มีประวัติการกระทำผิด นอกจากนี้ เด็กที่เกิดจากมารดาวัยรุ่นจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นพ่อแม่ในวัยรุ่นและการกระทำผิดเช่นกัน ความขัดแย้ง แยกแยกในครอบครัว มีการวิจัยที่พบว่าเด็กจากครอบครัวที่มีการหย่าร้างหรือแยกกัน จะเพิ่มความเสี่ยงต่อการพัฒนาการกระทำผิดและความรุนแรง แต่ก็ไม่สามารถสรุปได้ว่าการหย่าร้างกันของครอบครัวเป็นปัจจัยเสี่ยงโดยตรงต่อการกระทำผิด หรือการหย่าร้างเป็นผลมาจากปัญหาความยากจนและ

การเปลี่ยนแปลงในชีวิตที่เพิ่มความเสี่ยงต่อการกระทำผิด ปัจจัยความขัดแย้งในครอบครัว มีผลต่อการกระทำผิด หรือการเกิดปัญหาพฤติกรรมอื่น ๆ ยิ่งไปกว่าปัจจัยด้านโครงสร้างของครอบครัว

3) ปัจจัยเสี่ยงด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ การถูกเพื่อนปฏิเสธ การถูกปฏิเสธจากเพื่อนดีทั้งในโรงเรียนและในชุมชน จะทำให้เด็กเพิ่มความเสี่ยงต่อการกระทำผิดและปัญหาพฤติกรรมในสังคม เพื่อนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด เยาวชนที่มีเพื่อนซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดหรือที่มีปัญหา

พฤติกรรมอื่น ๆ จะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเข้าไปมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม เช่น การพกอาวุธ ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำผิด ของ National Institute of Corrections ได้กล่าวถึง ปัจจัย ที่เป็นตัวทำนายเด็กและเยาวชนว่าจะไปเกี่ยวข้องกับกรกระทำผิดอีก ได้แก่

- 3.1) อายุที่กระทำผิดครั้งแรก
- 3.2) พฤติกรรมการกระทำผิดความผิดครั้งก่อน ๆ (จำนวนครั้งและความรุนแรง)
- 3.3) จำนวนครั้งที่ถูกส่งไปอยู่ในสถานควบคุม
- 3.4) การใช้ยาและสารเสพติด
- 3.5) การติดสุรา
- 3.6) ความสัมพันธ์ในครอบครัว (การควบคุมดูแลของพ่อแม่)
- 3.7) ปัญหาในการเรียน
- 3.8) ความสัมพันธ์กับเพื่อน

สาเหตุโดยส่วนใหญ่ของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เป็นพฤติกรรมที่ขัดแย้งหรือต่อต้านสังคม ที่เป็นการฝ่าฝืนบรรทัดฐาน (Norm) ทำให้เกิดการเสียระเบียบทั้งในทางสังคมและตัวบุคคล มีลักษณะคล้ายคลึงกับการประกอบอาชญากรรม (Criminality) เพียงแต่การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Juvenile delinquency) ใช้เกณฑ์อายุเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษ จึงไม่นิยมเรียกการกระทำผิดของเด็กว่าเป็นอาชญากรรม (Crime) แต่เรียกว่าเป็นการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Delinquency) พฤติกรรมการกระทำผิดจึงไม่มีความแตกต่างกันระหว่างผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนหรือผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ เพียงแต่ว่าเด็กและเยาวชนยังไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบเหมือนกับผู้ใหญ่ ไม่รู้จักแยกแยะระหว่างความดีกับความชั่ว ความถูกกับความผิด เช่นผู้ใหญ่ เท่านั้น

จากปัญหาที่พบปัญหาดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งพบว่า

จุดแข็ง (Strength)

มีครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวนรวมกว่า 12 ล้านคน ซึ่งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการสามารถส่งข้อมูลข่าวสารถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว

1) โรงเรียนมีครูที่มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถเป็นต้นแบบทางสังคมหรือ บุคลิกของนักเรียน นักศึกษา นอกจากนั้นครูยังเป็นผู้นำ ชุมชน เป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้ปกครอง

2) มีงบประมาณบางส่วนอยู่บ้างแม้จำนวนไม่สูงนักซึ่งเป็นทุนเดิม จากแผนงานยาเสพติด ไรโคเอดส์ งบส่งเสริมกีฬา และงบจัดกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา

จุดอ่อน (Weakness)

- 1) พฤติกรรมของเยาวชนไทยในปัจจุบันหลายอย่างน่าเป็นห่วง มีปัญหารุนแรงและ ยังไม่มีมาตรการแก้ไขจริงจัง และต่อเนื่อง
- 2) คนทั่วไปมองกระทรวงศึกษาธิการในแง่ลบ เช่น ปฏิรูปการศึกษาล่าช้าปฏิรูปแต่วิชาการอ่อนด้อยทางคุณธรรม
- 3) ยังไม่สามารถดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้อย่างเข้มแข็ง เนื่องจากยังขาดพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤติ ที่จะดำเนินงานได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ยังไม่สามารถออกกฎกระทรวงเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กพ.ศ. 2546 จำนวนสารวัตรนักเรียนมีน้อยไม่ทั่วถึงและไม่ทันเหตุการณ์

โอกาส (Opportunity)

- 1) กระแสตื่นตัวของเครือข่ายองค์กร ชุมชน องค์กรภาคเอกชน และผู้ประกอบการเข้มแข็งกว่าเดิม พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือหากสถานศึกษามีความตั้งใจทำงาน
- 2) สถานศึกษามีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีในการสื่อสาร เพื่อใช้ในการกระจายข้อมูล
- 3) นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารระดับสูงของประเทศให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาสังคมและปัญหาเยาวชน และได้จัดเป็นวาระแห่งชาติเพื่อให้ทุกหน่วยงานบูรณาการแก้ปัญหาาร่วมกัน

อุปสรรค (Threat)

- 1) ยังขาดกลไกประสานเชื่อมโยงภายใน 5 องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ เองและการทำงานข้ามกระทรวง
- 2) ขาดระบบติดตาม ประเมินผล การรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของสถานศึกษา
- 3) บุคลากรขาดทักษะการทำงานเชิงยุทธศาสตร์/งานเชิงรุกเมื่อปฏิบัติจริงกลับกลายเป็นทำงานเชิงรับ/ งานขาดทิศทาง

ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกระทรวงศึกษาธิการสามารถนำมาเป็นกรอบเบื้องต้นในการพิจารณาถึงความจำเป็นในการสร้างเครื่องมือในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนต่อไป

ตอนที่ 2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ผู้วิจัยนำเสนอในงานวิจัยครั้งนี้คือคือ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural-Function Theory) และ

ทฤษฎีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (The Deviant Behavior Perspective) ซึ่งเป็น 2 ทฤษฎีหลักที่ผู้วิจัยเลือกมาใช้ในการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2538) กล่าวว่าทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมมีสมมติฐานว่า สังคมเป็นเหมือนสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่งสิ่งมีชีวิตนี้ จะมีส่วนประกอบหลายอย่าง แต่ละอย่างมีหน้าที่เฉพาะ จะต้องปฏิบัติเพื่อการคงอยู่ของส่วนรวมคือตัวสิ่งมีชีวิตนั้น สังคมมนุษย์ก็เป็นอย่างนั้นทุกส่วนของสังคมมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ส่วนต่างๆ เหล่านี้ของสังคมรวมกันเข้าก็เป็นโครงสร้างของสังคมจึงได้ชื่อว่าเป็นทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่วิวัฒนาการของทฤษฎีต่อมารวมเอาสังคมกับระบบเข้าไปด้วย โดยบอกว่าโครงสร้างของสังคมอาจจัดเป็นได้หลายระบบ แต่ละระบบก็จะมีหน้าที่ต่างๆ กันแล้วก็รวมเอาสังคมกับสมดุล (Equilibrium) เข้ามาด้วย โดยบรรยายว่าระบบต่างๆ ของสังคมจะปฏิบัติหน้าที่อย่างสอดคล้องกันทำให้เกิดดุลยภาพ หรือสังคมเกิดความมั่นคงอยู่ได้ แต่สังคมก็ไม่ได้อยู่นิ่งหรือคงอยู่กับที่เติบโตเจริญก้าวหน้าหรือยุบหดเสื่อมโทรมลงได้ ทั้งที่ยังมีดุลยภาพอยู่ ดุลยภาพอย่างนี้เรียกว่า ดุลยภาพเคลื่อนที่ (Moving Equilibrium) ความเจริญหรือความเสื่อมของสังคมก็ขึ้นอยู่กับหน้าที่และโครงสร้างนี้เอง ถ้าโครงสร้างเพิ่มส่วนประกอบมากขึ้นส่วนประกอบเหล่านั้นปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างหรือเฉพาะเรื่อง เฉพาะด้านไม่เหมือนกับส่วนที่แยกออกมา ก็เรียกว่าสังคมมีความเจริญเติบโตแล้ว ถ้าส่วนต่างๆ ของโครงสร้างหดหายไปโดยไม่ปฏิบัติหน้าที่อันจำเป็น สังคมนั้นเสื่อมลง

นักสังคมวิทยาในหมู่นัก โครงสร้างหน้าที่ นิยมมองเห็นสังคมมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ (สัญญาสัญญาวิวัฒน์, 2538)

1. สังคมในฐานะที่เป็นระบบ ที่มีอาณาเขตแน่นอนเป็นสังคมที่วางระเบียบตนเองควบคุมตนเอง (Self-Regulating) โดยมีแนวโน้มที่ส่วนประกอบต่างๆ พึ่งพาอาศัยกันและรักษาดุลยภาพไว้ได้
2. ในฐานะที่เป็นระบบที่บำรุงรักษาตนเอง ทำนองเดียวกันกับอินทรีย์ทั้งหลายสังคมมีความต้องการจำนวนหนึ่ง (Need or Requisites) ซึ่งเมื่อสนองได้แล้วจะทำให้สังคมดำรงชีวิตอยู่ได้ ส่วนต่างๆ สามารถพึ่งพากันได้ (Homeostasis) และสามารถรักษาดุลยภาพไว้ได้
3. เมื่อเป็นดังนั้น การวิเคราะห์ระบบที่บำรุงรักษาตนเอง (สังคม) ซึ่งสังคมวิทยาจึงควร ต้องมุ่งสนองความต้องการจำเป็นของส่วนประกอบต่างๆ ของสังคม ซึ่งการกระทำเช่นนั้นจะส่งผลให้เป็นการรักษาความพึ่งพากันและดุลยภาพแล้ว
4. ในระบบที่มีความต้องการจำเป็นนี้ สังคมจึงจะต้องมีโครงสร้างแบบใดแบบหนึ่งขึ้นมา เพื่อเป็นหลักประกันให้มีการพึ่งพา (Homeostasis) ดุลยภาพ (Equilibrium) และการมีชีวิต (Survival) อาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างหลายโครงสร้างสามารถสนองความต้องการจำเป็นอันเดียวกันได้ แต่โครงสร้างจำนวนจำกัดเท่านั้น ที่สามารถสนองความต้องการจำเป็นใดๆ หรือความต้องการจำเป็นหลายอย่างได้ในขณะเดียวกันแนวโครงสร้างหน้าที่มองดูสังคมในฐานะที่เป็นกลุ่มที่ร่วมมือประสานกันเป็นร่างแหที่มีระเบียบกระทำการในหน้าที่เป็นระเบียบสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ และค่านิยมของสมาชิกส่วน มาก

สังคมเป็นระบบที่มั่นคงมีแนวโน้มที่มุ่งต่อความสมดุล หมายความว่า เป็นแนวโน้มที่จะรักษาระบบที่กระทำการได้สมดุลและมีความจำเป็นอันหนึ่งเดียวกัน

สุพัตรา สุภาพ (2546) ได้กล่าวถึง แนวทางของกลุ่มทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ นักสังคมวิทยาคนสำคัญ ได้แก่ ทัลคอตต์ พาร์สันส์ (Talcott Parsons) และโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ซึ่งสอนเน้นว่ากลุ่มแต่ละกลุ่ม สถาบันแต่ละสถาบันต่างก็ทำหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์ และจะดำรงอยู่ต่อไป เพราะว่าเป็นหน้าที่ (Function) เช่น โรงเรียนทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่เด็กๆ เตรียมฝึกอบรมคนงาน ช่วยดูแลเด็กๆ แทนบิดามารดาในช่วงที่อยู่โรงเรียนและทำหน้าที่ฝึกฝนอบรมเด็กของชุมชนในกิจการอื่นๆ อีกมาก

อนึ่งโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Merton, 1968) เป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ได้นำทฤษฎีอินทรีย์ของเดอริคีมมาพัฒนาต่อในประเด็นเรื่อง “โครงสร้างหน้าที่” (Functionalism Structure) เมอร์ตันได้สร้างระดับของการวิเคราะห์การหน้าที่ (Levels of Functional Analysis) โดยแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ ได้แก่ ระดับสังคม ระดับองค์การ ระดับสถาบัน และระดับกลุ่ม เมอร์ตัน แบ่งการทำหน้าที่ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ “การทำหน้าที่โดยเปิดเผย” (Manifest Functions) และ “การทำหน้าที่แบบแฝงเร้น” (Latent Functions) การทำหน้าที่โดยเปิดเผยเป็นการทำหน้าที่โดยตรงตามบทบาทนั้นและปรากฏผลที่สังเกตได้ เช่น การพิจารณาพิพากษาคดีลงโทษจำคุกตลอดชีวิตผู้กระทำความผิด ผลก็คือผู้กระทำความผิดได้รับโทษถูกจำคุกในเรือนจำ แต่สำหรับการทำหน้าที่แบบแอบแฝง ในกรณีนี้ก็คือ การช่มขวัญผู้ที่ยังผู้อื่นที่อาจคิดจะกระทำความผิด การสร้างภาพลักษณ์ของกระบวนการยุติธรรมว่ามีความเข้มแข็งเด็ดขาด รวมทั้งการสร้างความพึงพอใจให้แก่ญาติผู้เสียหาย

ทั้งนี้ สุพัตรา สุภาพ (2546) ยังได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้สังคมเสียสมดุลได้ แต่ไม่นานนักสังคมก็จะต้องสร้างให้เกิดความสมดุลขึ้นมาใหม่ ยกตัวอย่างเช่น ครอบครัวที่มีสมาชิกจำนวนมากๆ เป็นสิ่งที่เราต้องการตลอดชั่วแห่งประวัติศาสตร์อันยาวนาน อัตราการตายที่สูงในขณะที่มีครอบครัวขนาดใหญ่ก็ยังช่วยให้ประกันได้ว่าสังคมยังอยู่รอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่มีเนื้อที่เหลืออยู่อีกมากประชาชนใช้เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบการทำมาหากินครอบครัวขนาดใหญ่ถือว่ายังมีประโยชน์ ในแง่ของการกระทำหน้าที่สร้างประชากรใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งก็ถือว่าเป็นสิ่งดีสำหรับบุคคลและดีสำหรับสังคมด้วย แต่ในสภาพปัจจุบัน โลกเต็มไปด้วยประชากรที่อยู่กันอย่างแออัดยัดเยียดเนื่องมาจากการเกิดมาก และการตายที่น้อยกว่าเมื่ออดีต ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกมากๆ เหมือนเมื่อก่อนย่อมไม่เป็นที่ดีแน่ กล่าวอีกนัยหนึ่งครอบครัวที่มีสมาชิกจำนวนมากๆ ได้กลายเป็นการกระทำเกินหน้าที่หรือผิดหน้าที่ (Dysfunctional) เพราะทำการคุกคามข่มขู่สวัสดิภาพของสังคม ดังนั้นความสมดุลแบบใหม่จะต้องเข้ามาแทน กล่าวคือ แทนที่จะมีอัตราเกิดมาก การตายมากเราก็ต้องการให้เป็นการเกิดน้อย และมีการตายน้อยด้วย ดังนั้นค่านิยมหรือการปฏิบัติซึ่งถือว่าเป็นการกระทำหน้าที่ที่ถูกต้องในสมัยหนึ่งหรือสถานที่หนึ่ง ก็อาจจะเป็นการกระทำที่ผิดหน้าที่หรือเกินหน้าที่

เมื่อถึงยุคสมัยต่อมาหรือในสถานที่ที่เปลี่ยนแปลงไป ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง และการเปลี่ยนแปลงนั้นสนับสนุนให้เกิดความสมดุลจนกลายเป็นเนื้อหนึ่งเดียวกันในระบบสังคมนี้ เรียกว่าการกระทำหน้าที่ที่ดี (Function) ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่บังเกิดผลใดๆ ก็เรียกว่าไม่มีการกระทำหน้าที่ (Nonfunctional) ดังเช่นในระบอบประชาธิปไตยการมีกลุ่มทางการเมือง หรือพรรคการเมืองถือว่าการกระทำหน้าที่ที่ดี แต่การที่มีการวางระเบิดก็ถือการลอบมาตรกรรม การคุกคามคู่แข่งทางการเมืองก็ถือว่าการกระทำหน้าที่ที่ดี แต่การที่มีการวางระเบิดก็ถือการลอบมาตรกรรม การคุกคามคู่แข่งทางการเมืองก็ถือว่าการกระทำหน้าที่ที่ดี จัดว่าเป็นการกระทำที่ผิดหรือเกินหน้าที่ของระบบของระบอบประชาธิปไตย ส่วนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในคำศัพท์ที่ใช้ในวงการเมืองหรือสัญลักษณ์ของพรรคการเมืองไม่จัดเป็นการกระทำหน้าที่ทางการเมืองแต่อย่างใดคำถามที่กลุ่มนักสังคมวิทยาโครงสร้างหน้าที่ มักถามเสมอ อาทิเช่น ค่านิยมนี้ การปฏิบัตินี้ หรือสถาบันนี้เหมาะสมหรือเข้ากันได้กับการปฏิบัติหรือสถาบันอื่นของสังคมอย่างไร การเปลี่ยนแปลงถูกนำเสนอเข้ามา จะมีประโยชน์แก่สังคมหรือไม่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งสังคมเปรียบเสมือนตัวโครงสร้างที่ประกอบด้วยหน่วยเล็ก รวมกันซึ่งแต่ละหน่วยต้องทำหน้าที่ของตัวเองเพื่อธำรงไว้ซึ่งสังคม โดยหากหน่วยย่อยต่างๆ ไม่ทำหน้าที่ของตนเองก็จะทำให้เกิดความผิดปกติในสังคมได้

จากแนวคิดของทัลคอตต์ พาร์สันส์ (Talcott Parsons) และโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) อธิบายให้เห็นว่ากลุ่มแต่ละกลุ่ม สถาบันแต่ละสถาบันต่างก็ทำหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์และจะดำรงอยู่ต่อไป การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้สังคมเสียสมดุลได้ แต่ไม่นานนักสังคมก็จะต้องสร้างให้เกิดความสมดุลขึ้นใหม่ ค่านิยมหรือการปฏิบัติซึ่งถือว่าการกระทำหน้าที่ที่ถูกต้อง ในสมัยหนึ่งหรือสถานที่หนึ่ง ก็อาจจะเป็นการกระทำที่ผิดหน้าที่หรือเกินหน้าที่เมื่อถึงยุคสมัยต่อมาหรือในสถานที่ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวนี้ของ โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) มาศึกษาการดำเนินการของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ต้องสอดคล้องกับวิธีการของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมซึ่งกรณีดังกล่าวนี้สามารถนำทฤษฎีของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน เกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน (The Deviant Behavior Perspective) และการปรับตัว มาอธิบายร่วมด้วยกล่าวคือ โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Merton, 1968) ได้กล่าวถึง โครงสร้างของสังคมบางอย่างก่อให้เกิดความกดดันและความขัดแย้งต่อบุคคลในกลุ่ม จนทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎของสังคม อันเป็นผลที่ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบในสังคม โดยมีตัวแปรผัน (Variables) 2 ประการ คือ

1. จุดหมายปลายทางวัฒนธรรม (Cultural Goals) ที่สังคมในขณะนั้นยึดมั่นและนำไปปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันซึ่งจุดหมายปลายทางนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของสังคมและสภาพแวดล้อมและถ้าหากลักษณะของสังคมและสภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไป จุดหมายปลายทางวัฒนธรรมอาจเปลี่ยนได้เป็นค่านิยมของสังคมส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติในขณะใดขณะหนึ่งว่า เป็นสิ่งถูกต้องเช่น สมัยก่อนสังคมไทยถือว่าเกียรติสำคัญกว่าเงิน ความซื่อสัตย์มีค่าต่อการคบหาสมาคมคนจะได้ดีจะต้องเข้าวัดอยู่

กับพระให้พระอบรม ฯลฯ แต่ในสังคมปัจจุบันเราย้ำเรื่องเงิน เรื่องวัตถุมากกว่าเรื่องอื่นๆ ตลอดจนย้ำว่าทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการหาความสำเร็จ ฉะนั้น บุคคลจึงพยายามดิ้นรนต่อสู้เพื่อเสริมสร้างฐานะของตนให้มั่นคงโดยอาศัยวัตถุเป็นเครื่องวัดเช่นใครมีเงินมากกว่า บ้านใหญ่กว่า แหวนเพชรใครเม็ดใหญ่กว่า ใครสามารถส่งลูกไปเรียนเมืองนอกมากกว่า ฯลฯ บุคคลจึงถูกบีบให้พยายามไขว่คว้าในสิ่งที่ตนมุ่งหวังเพื่อเลื่อนฐานะ หรือเพื่อการยอมรับของสังคม บางคนทำดีไม่ได้ก็ทำชั่ว เพราะเงินจะทำให้ได้มาซึ่งอำนาจและตำแหน่ง ค่านิยมแบบนี้แพร่หลายในสังคมที่เป็นประชาธิปไตย เช่น ไทย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น เป็นต้น

2. วิธีการต่าง ๆ ที่สังคมได้กำหนดไว้ให้บุคคลปฏิบัติตาม (Institutionalized) เป็นการจำกัดเสรีภาพให้อยู่ในขอบเขต หรือห้ามการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการปฏิบัติคุณธรรมต่าง ๆ ที่สังคมต้องการหรือยอมรับ เช่น มีระเบียบวินัย เคารพผู้อาวุโส ซื่อสัตย์ ขยันขันแข็ง อดทน อดกลั้น ฯลฯ เป็นการชี้แนวทางให้บุคคลปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้ เพื่อให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบไม่ยุ่งเหยิงสับสน และถ้าใครปฏิบัติตามอุดมคตินี้ ชีวิตก็จะประสบความสำเร็จและได้ในสิ่งที่คาดหวังไว้ เช่น ขยันเรียนสูง ๆ ก็จะได้งานตำแหน่งดีมีเกียรติ หรือขยันทำงานอย่างสม่ำเสมอด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จะได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือทำดีสังคมยกย่องสรรเสริญ มีทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งสังคมจะส่งเสริมโดยการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีความก้าวหน้าในชีวิตด้วยการศึกษาและการทำงาน

ซึ่งในสังคมปัจจุบัน มีปัญหา เรื่องจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายกับวิธีการที่สังคมกำหนด เพราะทั้งสองอย่างเป็นเรื่องที่มีมนุษย์กำหนดขึ้นมา เช่น ถ้าตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะชนะการแข่งขันฟุตบอลให้ได้(มิใช่เป็นการชนะตามเกมกีฬา) วิธีการอาจจะเป็นไปโดยมิชอบ เช่น กระทบคู่ต่อสู้ ชก ใช้ศอก เข่า ฯลฯ หรือถ้าเป็นมวยปล้ำก็ใช้วิธีสกปรกให้คู่ต่อสู้หมดแรงจากสภาพดังกล่าว ความตึงเครียดเกิดจากความต้องการจะชนะให้ได้ ทั้ง ๆ ที่ผู้เล่นรู้ว่ามิมีเกณฑ์ที่จะต้องปฏิบัติ แต่ไม่ทำเพราะอยากที่จะชนะ (ตามเป้าหมายที่วางไว้) การตั้งเป้าหมายเพื่อความสำเร็จในทางที่ไม่ถูกต้อง อาจจะทำให้เกิดการเสื่อมเสียทางศีลธรรม เหมือนอย่างสังคมอเมริกันปัจจุบันที่เน้นเป้าหมาย (Cultural Goals) ความสำเร็จในรูปของเงิน โดยไม่เน้นวิธีการที่สังคมกำหนด (Institutionalized Means) ซึ่งเงินนั้นนอกจากจะใช้ซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค และยังเป็นเครื่องส่งเสริมอำนาจด้วย เงินถูกเปลี่ยนรูปให้เป็นสัญลักษณ์ของเกียรติภูมิและบารมี และชั้นสังคมที่สูงขึ้น เป็นต้น

จากความสัมพันธ์ของตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ช่วยให้เราเข้าใจการปรับตัวของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท ซึ่งจะแสดงให้เห็นในตารางต่อไปนี้ เป็นการแสดงว่าเมื่อใดบุคคลจะยอมรับหรือไม่ยอมรับจุดหมายปลายทางที่สังคมกำหนด (Cultural Goals) และเมื่อใดที่บุคคลยอมรับปฏิบัติตามหรือไม่ยอมรับปฏิบัติตามวิธีการที่สังคมกำหนด (Institutionalized Means)

ตารางที่ 2.2 แบบการปรับตัวของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Merton,1968)

แบบการปรับตัว	จุดมุ่งหมายทางวัฒนธรรม	วิธีการ
ปฏิบัติตาม (Conformity)	+	+
พวกนอกคอกหรือพวกแหวกแนว (Innovation)	+	-
พวกเจ้าระเบียบพิธี (Ritualism)	-	+
หนีโลก (Retreatism)	-	-
ท้าทาย/ต้องการเปลี่ยนแปลง (Rebellion)	+/-	+/-

หมายเหตุ เครื่องหมาย + หมายถึง การยอมรับ

เครื่องหมาย - หมายถึง การปฏิเสธ

จากรายละเอียดที่ปรากฏดังตารางที่ 2.2 สามารถนำมาอธิบายรูปแบบการปรับตัวได้ดังนี้

1.ปฏิบัติตาม (Conformity) เป็นกลุ่มคนที่ยอมรับ และยึดถือเป้าหมายและวิธีการที่สังคมเห็นว่าดีงาม เหมาะสม เป็นกลุ่มคนที่มีค่านิยมและการปฏิบัติอยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรม ประเพณี เช่น อยากมีบ้านก็พยายามทำงานเก็บเงินทองจนพอที่จะซื้อหรือปลูกบ้านได้ กลุ่มพวกนี้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม แต่ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบ

2.พวกนอกคอกหรือพวกแหวกแนว (Innovation) เป็นพวกที่มีค่านิยมหรือเป้าหมายในชีวิตแบบเดียวกับพวกแรก แต่ไม่ยอมรับและไม่ทำตามวิธีการที่สังคมกำหนด แต่หันไปหาวิธีการใหม่มาใช้ เป็นพวกเปี่ยงเบนที่ทำผิดกฎหมายและศีลธรรมต่างๆ เช่น พวกที่อยากร่ำรวยแต่ไม่ทำงานที่สุจริต กลับใช้วิธีปล้น จี้ คอร์ปชั่น หรือค้ายาเสพติด เป็นต้น นิสิตนักศึกษาบางคนที่ยากสอบได้แต่ไม่ยอมดูหนังสือใช้วิธีลอกเพื่อน หรือแอบเอาตำราเข้าไปลอกในห้องสอบก็จัดว่าเป็นพวกแหวกแนวเช่นกัน

3.พวกเจ้าระเบียบพิธี (Ritualism) เป็นบุคคลที่ปฏิบัติไปตามวิธีการที่สังคมกำหนดไม่ยอมทำอะไรที่ฝ่าฝืนไปจากระเบียบแบบแผนกฎเกณฑ์ที่วางไว้ โดยอาจจะเป็นคนที่ไม่มีความทะเยอทะยานหรือกลัวจนไม่กล้าจะทำอะไร หรือไม่ก็เป็นคนดีที่ไม่อยากจะทำผิดหรือมีความผิดเป็นบุคคลที่คล้ายๆ กับพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ประชญาของบุคคลพวกนี้มักจะออกมาในคำพูดที่ว่า “ไม่อยากจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ” หรือ “ขอปลอดภัยไว้ก่อนดีกว่า” หรือ “อย่าตั้งความหวังไว้สูงจะได้ไม่ผิดหวัง” ความคิดแบบนี้ทำให้มีความเชื่อมั่นว่า ความทะเยอทะยานมีแต่ความทุกข์ และในขณะที่มีความคิดว่าการไม่หวังอะไรจะเป็นสุขและปลอดภัย ปรากฏการณ์เช่นนี้มีเสมอในสังคมซึ่งอาจจะเป็นได้ว่าบุคคลนั้นต้องการความมั่นคงในตำแหน่ง กลัวว่าถ้าทำอะไรผิดจะถูกไล่ออกหรือถูกสอบสวน

ลงโทษ หรือไม่ก็เป็นบุคคลที่ไม่มีพรรคไม่มีพวก ไม่มีความคิดริเริ่ม ขราภาพ ฯลฯ เป็นการเอาตัวรอด ด้วยวิธีทำตามกฎหรือกระทำความดี ซึ่งจะพบเห็นมากในชนชั้นต่ำที่กำลังเปลี่ยนเป็นชนชั้นกลาง (Low Middle Class) โดยชนชั้นนี้จะสอนเด็กให้ยึดมั่นในระเบียบกฎเกณฑ์หรือกระทำในสิ่งที่ถูกที่ควร เพื่อจะได้มีโอกาสเลื่อนชั้นขึ้นไปไม่ตกต่ำไปกว่าเดิม ซึ่งการอบรมอย่างจริงจังถึงขั้นไปอาจจะทำให้เกิดความตึงเครียดทางด้านจิตใจได้ หรือบังเกิดความกลัวตลอดเวลาจนกลายเป็นคนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นอะไร หรือคิดแต่ระเบียบมากไปจนไม่กล้าทำอะไรนอกเหนือจากที่ถูกสั่งให้ทำได้

4.หนีโลก (Retreatism) เป็นพวกที่ไม่ยอมรับจุดหมายปลายทาง และวิธีการที่สังคมกำหนด เป็นการปรับตัวที่ผิดไปจากค่านิยมทั่วไป และมีบางคนปรับตัวในทางที่ผิดธรรมดาไม่ได้ เป็นไปตามบรรทัดฐานที่กำหนด เช่น พวกที่สังคมรังเกียจ บุคคลอันธพาล ขอทาน ดิตยาเสพติด พิษสุราเรื้อรัง การปรับตัวแบบนี้ จะปรากฏเสมอในพวกที่มีความหวังสูงหรือต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตแต่วิธีการที่สังคมกำหนดเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จดังกล่าว หรืออาจจะเป็นผู้ที่พยายามทำดีแต่ไม่ได้ดี เช่น อยากมีการศึกษาแต่โอกาสไม่ให้ อยากมีความสุขในชีวิตแต่ครอบครัวแตกแยก อยากร่ำรวยแต่ฐานะต่ำต้อย ฯลฯ จึงทำให้ผิดหวัง เบื่อโลก เบื่อความหลอกลวง เบื่อสังคมที่มีแต่การเห็นแก่ตัว ชิงดีชิงเด่นกัน หรือเห็นแก่พวกพ้อง ฯลฯ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งในด้านจิตใจ 2 ประการ คือ ความรู้สึกในด้านศีลธรรม อยากปฏิบัติตามวิธีการที่สังคมกำหนดแต่กระทำไปในทางที่ขัดต่อระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ และมาถึงจุดๆ หนึ่งที่ตัดตัวเองออกไปจากสังคม ไม่สนใจใยดีในชีวิต ยอมแพ้ (Defeatism) หนีต่ออุปสรรคของชีวิต หนีจากสังคม ซึ่งอาจจะออกมาในรูปแบบสนใจหมกมุ่นจนผิดปกติธรรมดา เช่น สะสมแสตมป์ ถือโซ่กลาง เชื่อถือโหราศาสตร์ ไสยศาสตร์ ผีसाทเวตดา สะสมพระเครื่อง ฯลฯ บางคนอาจจะแก้ปัญหาด้วยการดื่มของมึนเมา เสพเฮโรอีน กินยาระงับประสาท หรือกระตุ้นประสาทจนเกินขนาดเป็นอันตรายแก่ชีวิต หรือบางคนก็ตั้งใจฆ่าตัวตายด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อหนีโลกที่เขาเห็นว่าให้ความสุขความหวังแก่เขาไม่ได้

5.ทำทลาย/ต้องการเปลี่ยนแปลง (Rebellion) เป็นพวกที่ ชอบการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ ต้องการปรับปรุงโครงสร้างทางสังคมเสียใหม่ เพราะไม่พอใจในโครงสร้างเดิมที่เขาเห็นว่าไม่ดีพอไม่มีความเท่าเทียมกัน จึงพยายามจะหาวิธีการหรืออุดมการณ์ใหม่ เช่น ลัทธิเสรีประชาธิปไตยกับคอมมิวนิสต์ ซึ่งผู้ยึดมั่นในลัทธิดังกล่าวจะกระทำในรูปฝืนระเบียบ ถ้าลัทธิที่เขายึดมั่นไม่มีใช้ในสังคมที่เข้าเป็นสมาชิกอยู่เขาก็จะพยายามให้ทุกคนกระทำตามสิ่งที่เขาเห็นว่าดี เช่น คอมมิวนิสต์พยายามล้มล้างนายทุน ผู้ก่อการร้ายพยายามทำลายความเชื่อ และศรัทธาของประชาชนต่อรัฐบาลด้วยการแทรกซึมบ่อนทำลายสงครามนอกแบบ สงครามกองโจร ปฏิวัติ ก่อการจลาจล เป็นต้น การทำทลายบางอย่างก็เป็นพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม เช่น พวกฮิปปี้ที่ชอบแต่งกายสกปรกรุงรัง มีเสรีภาพในเรื่องเพศ ชีวิตไม่มีระเบียบแบบแผน ชอบสูบบุหรี่ ยา เสพยาเสพติด ฯลฯ เป็นการสร้างวัฒนธรรมรอง (Subculture) ในกลุ่มตน ซึ่งวัฒนธรรมรองของพวกนี้ขัดกับวัฒนธรรมใหญ่ในหลายเรื่อง เมอร์ตัน

(Merton อ้างถึงใน สุพัตรา สุภาพ, 2546) ได้กล่าวไว้ว่า การทำทนายบางอย่างก็เป็นการไม่ก่อความเดือดร้อนแก่สังคม เช่นพวกปัญญาชนหรือในพวกนักเขียนที่ละวันไม่สนใจบางอย่างและให้ความเห็นบางอย่าง เช่น ไม่ใส่ใจความยิ่งใหญ่ของคนบางคน ไม่สนใจจะเอาอกเอาใจเจ้านาย ไม่สนใจจะทำตามระเบียบกฎเกณฑ์บางอย่างที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง และไม่จำเป็นต้องกระทำตามหรือพยายามละวันโดยใช้วิธีการนุ่มนวล เช่น นิสิตนักศึกษาชายไว้ผมยาว เป็นการท้าทายว่าสังคมมีระเบียบวินัยมากเกินไป เขาจะทำตามที่เขาพอใจเลยปล่อยผมให้ยาวตามความพอใจของเขา หรือพวกศิลปิน เช่นนักเขียนภาพสมัยใหม่ที่ระยะแรกๆ ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากกว่าเป็นการแหวกแนวเกินไปไม่รู้เรื่อง แต่ต่อมาคนจึงยอมรับเพราะอะไรใหม่หรือแหวกแนวไปกว่าเก่าๆ ในระยะแรกอาจจะได้รับการต่อต้านเพราะมนุษย์มักจะเคยชินกับสิ่งที่ตนคุ้นเคย จึงยากที่จะให้ยอมรับในทันทีทันใดได้

โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Merton, 1968) ยังกล่าวด้วยว่า คนในสังคมจะปรับตัวในแบบปฏิบัติตามมากที่สุด และปรับตัวในลักษณะนี้โลกน้อยที่สุด ส่วนการจะเลือกปรับตัวในลักษณะเบี่ยงเบนหรือยึดติระเบียบ หรือต้องการเปลี่ยนแปลงย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของคน ๆ นั้น สำหรับคนที่ปรับตัวเป็นพวกเบี่ยงเบนเป็นผลมาจากความบกพร่องของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม นอกจากนี้เขายังกล่าวด้วยว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นเรื่องจากกฎเกณฑ์ เหล่านี้ล้มเหลว ทำให้ไม่มีผู้ปฏิบัติตามหรือละเมิดดังกล่าว ความล้มเหลวของกฎเกณฑ์ หรือละเมิดดังกล่าวอาจมีสาเหตุ 3 ประการ คือ

1. การไร้ กฎเกณฑ์ เป็นภาวะที่เราไม่มีกฎเกณฑ์คอยบอกว่าต้องทำอะไร
2. ความขัดแย้งของกฎเกณฑ์ เป็นภาวะที่คนเรารู้สึกว่า ถูกบีบหรือบังคับให้กระทำตามบรรทัดฐานที่ตรงข้ามหรือขัดแย้งกัน
3. การฝ่าฝืน เป็นภาวะที่คนเรารู้สึกว่า การเชื่อกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่ได้ทำให้ตนได้รับประโยชน์หรือได้รับโทษอะไร เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว อาจจะทำให้มาตรฐานของความประพฤติที่เคยปฏิบัติมาจนเป็นประเพณีกลายเป็นสิ่งล้าสมัย และสังคมก็ไม่มีมาตรฐานใหม่ให้สมาชิกปฏิบัติ บุคคลที่ได้รับผลจากการเสียระเบียบทางสังคมอาจจะทำให้กลายเป็นไม่สนใจทำตามระเบียบ เช่น ดิถยาเสพติด ฝ่าฝืนกฎจราจร หรือฝ่าฝืนกฎหมาย และสังคมเองก็จะรู้สึกได้รับแรงกระทบจากความไร้ระเบียบนั้นและอาจจะแก้ไขด้วยการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์บางอย่างหรืออาจจะรักษากฎเกณฑ์ที่ขัดแย้งนั้นไว้หรือไม่ก็ตาม โครงสร้างทางสังคม คือ รูปแบบ แบบแผน หรือวิธีทางที่คนจะอยู่ร่วมกัน ในสังคมหนึ่ง ๆ สังคมมนุษย์ จะอยู่ร่วมกันอย่างมีแบบ และยึดถือระเบียบของสังคมนั้นเอง เช่นแบบแผนของการเมือง การปกครอง ระบบทางเศรษฐกิจ ความแตกต่างในพฤติกรรมของบุคคล จะแตกต่างกันตามแบบแผนของระบบการเมือง แบบแผนของสังคมใดสังคมหนึ่ง อาจพิจารณาได้จากโครงสร้างทางสังคม และความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับ องค์การทางสังคมนั้น รวมถึงการพิจารณาได้จากความไม่มีระเบียบขององค์การทางสังคม การให้คำอธิบายในลักษณะนี้เป็นการหา

คำตอบเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ของอาชญากรรมที่นอกเหนือจากการศึกษาประวัติการเรียนรู้ของบุคคล ปัจจัยภายใน เช่น อดทนต่อสิ่งเร้า ความอดทนต่อความล้มเหลว รวมทั้งปัจจัยภายนอกบุคคล ซึ่งล้วนแต่มีส่วนในการส่งผลกระทบต่อบุคคลในเชิงลบ จนทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากสังคมจะยอมรับได้

โดยสรุปแล้วแนวคิดของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Merton, 1968) ได้กล่าวไว้ดังนี้

ทฤษฎีภาวะไร้ระเบียบของสังคม (Anomic Theory) ของ เมอร์ตัน (Merton) เป็นทฤษฎีที่ขยายแนวความคิดของเดอริคเคม (Durkheim) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเมอร์ตันเห็นว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมอาชญากรรมเป็นผลผลิตของสังคมและวัฒนธรรมโดยที่เมอร์ตันเห็นว่าโครงสร้างทางวัฒนธรรม เป็นตัวกำหนดเป้าหมายชีวิตของคนในสังคมหรือที่เมอร์ตันเรียกว่าเป้าหมายในทางวัฒนธรรม (Cultural Goal) แต่ในขณะเดียวกันโครงสร้างทางสังคมเป็นตัวกำหนดวิถีทางหรือความประพฤติที่จะเข้าสู่เป้าหมายดังกล่าว หรือที่เมอร์ตันเรียกว่าวิถีทางสถาบัน (Institutionalized Means) เหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในตัวคนเรานั้นเนื่องจากคนเราไม่สามารถปรับตัว (Adaptation) เข้า กับเงื่อนไขทั้งสองประการหรือเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง (Merton, 1968)

โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ได้จำแนกหน้าที่ทางสังคมเป็น 2 ประเภทคือหน้าที่หลัก (Manifest) หน้าที่รอง (Latent) หน้าที่ที่ไม่พึงปรารถนา (Dysfunctional) หน้าที่ของบางโครงสร้างของสังคมอาจมีประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ แต่ขณะเดียวกันคนบางส่วนอาจได้รับประโยชน์เพียงน้อยนิดหรืออาจไม่ได้รับประโยชน์เลย ซึ่งรวมไปถึงอาจจะมีคนบางกลุ่มหรือบางส่วนของสังคมได้รับผลเสียจากทำงานของโครงสร้างของสังคมนั้นก็ได้

จากแนวคิดของเมอร์ตันชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างของสังคมบางอย่างก่อให้เกิดความกดดันและความขัดแย้งมาตรงการอย่างหนึ่งอย่างใดทำให้เกิดปัญหาในสังคม จนทำให้เกิดการดำเนินการที่ไม่ได้เป็นไปในแนวทางเดียวกันตามสังคมโดยส่วนใหญ่ อันเป็นผลที่ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบในสังคมหรือการดำเนินการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้โดยเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับทฤษฎีของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน โดยเมอร์ตันได้นำทฤษฎีของเดอริคเคมมาพัฒนาต่อเนื่องในประเด็นเรื่องโครงสร้างหน้าที่ (Functionalism Structure) สร้างระดับของการวิเคราะห์หน้าที่ (Levels of Functional Analysis) โดยแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ ได้แก่ ระดับสังคม ระดับองค์กร ระดับสถาบัน และระดับกลุ่ม เมอร์ตัน เห็นว่าโครงสร้างทางวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดเป้าหมายหรือที่ เมอร์ตัน เรียกว่าเป้าหมายทางวัฒนธรรม (Cultural Goal) แต่ขณะเดียวกันโครงสร้างทางสังคมจะเป็นตัวกำหนดวิถีทางที่จะเข้าสู่เป้าหมายดังกล่าวหรือที่เมอร์ตันเรียกว่า วิถีทางสถาบัน (Institutionalized Means) ซึ่งเมอร์ตัน กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น

เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเงื่อนไขทั้งสองประการหรือเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง การปรับตัวให้เข้ากับเงื่อนไข เช่นว่านี้ เมอร์ตัน ได้เสนอรูปแบบไว้ 5 รูปแบบ ดังนี้ (รัตนะ วรบัณฑิต และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2554)

การปรับตัวประเภทที่ 1 เป็นกลุ่มคล้อยตามสังคมและเป็นกลุ่มที่สังคมต้องการ กล่าวคือ การมีจุดหมายตามที่สังคมต้องการและด้วยวิถีทางที่สังคมต้องการด้วย

การปรับตัวประเภทที่ 2 เป็นกลุ่มที่ยอมรับจุดหมายตามสังคมแต่เนื่องด้วยวิถีทางที่สังคมมิไว้นั้น ปิดกั้นจึงต้องหาหนทางใหม่ที่จะไปสู่จุดหมายตามที่สังคมต้องการ

การปรับตัวประเภทที่ 3 เป็นแบบตัวที่ยอมละทิ้งหรือลดจุดหมายที่สังคมให้ต่ำลงแต่ในขณะเดียวกันก็ยึดมั่นวิถีทางที่สังคมยอมรับว่าถูกต้อง

การปรับตัวประเภทที่ 4 เป็นกลุ่มที่ละทิ้งค่านิยมทางสังคมและวิธีการที่สังคมยอมรับ คือไม่มีทั้งจุดหมายและไม่เห็นความสำคัญของวิธีการที่ถูกต้องตามสังคมอีกด้วย

และ การปรับตัวประเภทที่ 5 กลุ่มที่จะนำองค์กรไปสู่นอกโครงสร้างของสังคม ไม่ยอมรับหรือไม่เห็นด้วยกับจุดหมายหรือวิธีการของสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแต่ต้องการเผชิญหน้า สร้างค่านิยมหรือโครงสร้างใหม่ และใช้วิธีการใหม่ในการบรรลุจุดประสงค์นั้น เพราะจุดหมายที่สังคมมีอยู่แล้ววิธีการที่มีในสังคมนั้นไม่อาจทำให้ประสบความสำเร็จได้

อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในบริบทสังคมไทยโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ในขั้นของการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินการด้านการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อการเชื่อมโยงสู่การออกมาตรการในกลยุทธ์ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์สภาพปัญหาของการจัดการทั้งในด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟู เชื่อมโยงกับแนวคิดสังคมวิทยาของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายทางวัฒนธรรมและวิธีการปฏิบัติสู่จุดมุ่งหมายดังกล่าว ซึ่งปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อวิธีการปฏิบัติของสถานศึกษาและบริบทชุมชนแวดล้อมที่เกี่ยวข้องได้แก่ ศาสนสถาน ครอบครัว ชุมชน รวมทั้งองค์กรภาครัฐไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดค่าความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ เทียบเคียงกับรูปแบบการปรับตัวตามแนวคิดของ โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Merton, 1968) ไว้ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 การกำหนดความหมายของสัญลักษณ์เพื่อการวิเคราะห์การปรับตัวของสถานศึกษาปรับตามแนวคิดของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน

สัญลักษณ์	ความหมายของสัญลักษณ์
+,+	การปรับตัวแบบคล้อยตามสังคมแบบที่สังคมต้องการ กล่าวคือ สถานศึกษามีจุดหมายตามที่สังคมต้องการและดำเนินมาตรการด้วยวิถีทางที่สังคมต้องการด้วย
+,-	การปรับตัวแบบยอมรับจุดหมายตามสังคมแต่ด้วยวิถีทางที่สังคมมีไม่สามารถดำเนินการได้จึงต้องหาวิธีการดำเนินมาตรการใหม่ที่จะไปสู่จุดหมายตามที่สังคมต้องการ
-,+	การปรับตัวแบบยอมละทิ้งหรือลดจุดหมายที่สังคมให้ต่ำลงแต่ในขณะเดียวกันก็ยึดมั่นวิถีทางที่สังคมยอมรับว่าถูกต้อง
,-	การปรับตัวโดยละทิ้งค่านิยมทางสังคมและวิธีการที่สังคมยอมรับ คือไม่มีทั้งจุดหมายและไม่เห็นความสำคัญของวิธีการที่ถูกต้องตามสังคมด้วย
+/-,+/-	การปรับตัวแบบนำองค์กรไปสู่นอกโครงสร้างของสังคม ไม่ยอมรับหรือไม่เห็นด้วยกับจุดหมายหรือวิธีการของสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแต่ต้องการเผชิญหน้า สร้างค่านิยมหรือโครงสร้างใหม่ และใช้วิธีการใหม่ในการบรรลุจุดประสงค์นั้น เพราะจุดหมายที่สังคมมีอยู่แล้ววิธีการที่มีในสังคมนั้นไม่อาจทำให้ประสบความสำเร็จได้

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์และการวางแผนกลยุทธ์

ที่มาของกลยุทธ์และการวางแผนกลยุทธ์

คำว่า กลยุทธ์ มีรากศัพท์มาจากศาสตร์ทางการทหาร ในภาษาอังกฤษคำว่า “Strategy” มีรากมาจากคำว่า “Strategos” ในภาษากรีกโบราณ ถ้าเป็นคำนามมีความหมายว่า “นายพลผู้นำทัพ” แต่ถ้าใช้เป็นคำกริยาจะหมายถึง “การวางกลวิธีเพื่อโจมตีฝ่ายศัตรู ด้วยการใช้งำลังพลและอาวุธยุทธโปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลคือได้รับชัยชนะ”

ถ้าพิจารณาจากทางประวัติศาสตร์ จะเห็นว่าแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ทางการทหารนั้น ถือกันว่า ตำราพิชัยสงครามของนักยุทธศาสตร์ชาวจีน ชื่อ ซุนวู (Zun Tzu) ซึ่งถูกบันทึกไว้เมื่อ 2400 ปีมาแล้ว (ภายหลังมีการแปลออกเป็นภาษาต่าง ๆ มากมาย แต่ที่มีชื่อเสียงและได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือฉบับภาษาอังกฤษ ชื่อว่า “The Art of War” ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ นอกจากนี้ก็ยังมีงานเขียนของนักการทหารชาติอื่น ๆ เช่น งานเขียนของชายญี่ปุ่น ชื่อ มียาโมโตะ มุซาชิ (Miyamoto Musashi) เรื่อง “The Book of the Five Rings” งานเขียนของนักรัฐประศาสนศาสตร์ชาวอินเดีย ชื่อ เกาติลยา เรื่อง “Arthasastra” เป็นต้น ก็มีส่วนผลักดันให้ความสนใจเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ในองค์การภาครัฐเกิดขึ้น และถือเป็นการบุกเบิกที่สำคัญ (ปกรณ ปรียากร, 2552)

กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 1) ให้คำจำกัดความของกลยุทธ์ไว้หลายความหมาย ดังนี้
กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการดำเนินงาน ที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของ
องค์การ

กลยุทธ์ หมายถึง แผนของผู้บริหารระดับสูง ที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ
ภารกิจและเป้าประสงค์ขององค์การ

กลยุทธ์ คือ ชุดของทางเลือกระยะยาว เกี่ยวกับเป้าประสงค์เชิงปฏิบัติการ และนโยบาย
รวมทั้งแผนปฏิบัติการของแผนงานของรัฐบาล ซึ่งองค์การภาครัฐบาลกำหนด โดยคำนึงถึง
วัตถุประสงค์ของแผนงานที่รัฐบาลกำหนดไว้ และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน
ของแผนงาน

กลยุทธ์ คือ ชุดของเป้าหมายและแผนปฏิบัติการ สำหรับแต่ละระดับขององค์การโดยเฉพาะ

กลยุทธ์ คือ ชุดของการปฏิบัติ ที่ทำให้องค์การบรรลุผล

กลยุทธ์ คือ ตัวปฏิบัติการ ที่ออกแบบมาเพื่อเปลี่ยนแปลงองค์การจากสถานภาพปัจจุบันไปสู่
สภาพที่พรรณนาไว้ตามเป้าประสงค์ ภายใต้ข้อจำกัดของความสามารถและศักยภาพ

กลยุทธ์ คือ แนวทางในการเปรียบเทียบจุดแข็งขององค์การกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
เพื่อคิดหาวิธีการที่ดีที่สุด ในการตอบสนองความต้องการผู้รับบริการ

ในส่วนของการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนให้ความสำคัญกับการมองไปสู่อนาคตภายใต้
การพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการใช้ความสามารถขององค์การ เพื่อระดมทรัพยากรมาใช้และการ
พิจารณาถึงทางเลือกต่างๆ อย่างรอบคอบและชัดเจนว่า จะสามารถนำองค์การไปสู่ภารกิจและ
เป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้การวางแผนกลยุทธ์ยังเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ทุกปัจจัยที่คาดว่าจะ
ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และจะมีผลกระทบต่อองค์การทั้งในแง่โอกาสและอุปสรรคเพื่อ
บอกถึงทิศทางที่องค์การกำหนดขึ้นอย่างชัดเจน เพื่อการปฏิบัติในอนาคตและเพื่อให้ความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 8) ได้สรุปความหมายของการ
วางแผนกลยุทธ์ว่า เป็นกระบวนการวางแผนที่คิดค้นทางเลือกที่เหมาะสม เพื่อให้องค์กรอยู่รอด
สามารถดำรงอยู่ได้ในขณะที่มีสภาวะวิกฤต หรือคิดค้นทางเลือกที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่
ภาพลักษณ์ใหม่ (วิสัยทัศน์) ที่โดดเด่นหรือดีที่สุด

กรมสามัญศึกษา (2544: 9) ได้สรุปความหมายของการวางแผนที่คำนึงถึงศักยภาพของ
องค์กร และผลกระทบของสภาพแวดล้อมว่าจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรคืออะไร และภายใต้
สภาพแวดล้อมขององค์กรมีสิ่งใดที่เป็นโอกาส หรืออุปสรรคของการดำเนินงาน ซึ่งเรียกการวิเคราะห์
นี้ว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อเป็นกรอบแนวคิดของการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าประสงค์
ขององค์กร และกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งจะทำให้เกิดผลผลิต และผลลัพธ์ขององค์กร โดยแสดงผลผลิต

เป็นรายปีในช่วงระยะของแผน กรอบการจัดสรรงบประมาณล่วงหน้าระยะปานกลาง (MTEF) จะเป็นการคาดคะเนวงเงินที่จะใช้ในแต่ละปี ซึ่งจะประกอบด้วยงบประมาณ 2 ส่วน คือ งบประมาณสำหรับรักษางานเดิม (งานประจำ) และงบประมาณสำหรับแผนงานตามโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544: 12) ได้กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นการตัดสินใจวางแผนอย่างมีระบบ มีทิศทาง มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เพื่อให้องค์กรสามารถอยู่ได้ในอนาคตโดยอาศัยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของทุกฝ่าย

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2543: 10) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์ เป็นกระบวนการตัดสินใจในปัจจุบันอย่างมีระบบที่จะมีผลกระทบต่อองค์กรในอนาคต ดังนั้น แผนกลยุทธ์จึงไม่ใช่เรื่องของการตัดสินใจที่จะทำในอนาคต

กรมสามัญศึกษา (2545: 6) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์มี 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือการบริหารจัดการชนิดหนึ่ง ที่ช่วยให้องค์กรปฏิบัติงานได้ดีขึ้น 2) การวางแผนกลยุทธ์เป็นความพยายามอย่างมีระเบียบแบบแผน เพื่อให้เกิดการตัดสินใจและการปฏิบัติ ในเรื่องที่เป็นความสำคัญพื้นฐาน 3) การวางแผนกลยุทธ์ คือ กระบวนการของการนำทางการเปลี่ยนแปลงภายใน เพื่อให้องค์กรเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ปรับสภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อสังคมที่เคลื่อนไหว 4) การวางแผนกลยุทธ์ คือ กระบวนการที่เป็นระบบในการคาดการณ์และสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์อนาคตที่พึงปรารถนาขององค์กร

ปกรณ์ ปรียากร (2552: 41-46) ได้สรุปความหมายของการวางแผนกลยุทธ์เรียงลำดับไว้ 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) การวางแผน คือ การคิดเรื่องอนาคต 2) การวางแผน คือ การควบคุมอนาคต 3) การวางแผน คือ การตัดสินใจ 4) การวางแผน คือ การตัดสินใจในเชิงบูรณาการ และ 5) การวางแผน คือ กระบวนการในการจำแนก แจกแจงเหตุผลและเชื่อมโยง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากคณะบุคคลและหน่วยงานหลายหน่วย

แอคคอฟฟ์ (Ackoff, 1970: 2-3) ได้กล่าวว่า การวางแผนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ก็ต่อเมื่อสภาพที่เราปรารถนาจะเห็นหรือต้องการจะเป็นในอนาคต ต้องอาศัยการตัดสินใจจากข้อมูลด้านต่างๆ ที่สอดคล้องประสานกัน ที่เรียกว่า ระบบการตัดสินใจ ความซับซ้อนในการตัดสินใจ เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ในการตัดสินใจของหน่วยงานต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมากกว่าตัวการตัดสินใจเอง

สไตเนอร์ (Steiner, 1979: 13-15) ได้กล่าวถึง การวางแผนกลยุทธ์มี 4 ลักษณะ คือ 1) เป็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคตของการตัดสินใจในปัจจุบัน 2) เป็นกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ 3) เป็นกระบวนการแห่งความคิดมากกว่าแบบแผนที่กำหนดและ 4) มีโครงสร้างซึ่งประกอบด้วย แผนกลยุทธ์ แผนระดับกลาง และแผนปฏิบัติการ

ฮิกส์ (Hicks, 1981: 43) ได้กล่าวถึง ความหมายของการวางแผนว่า เป็นภาระหน้าที่ทางการบริหารประการแรกที่มีความสำคัญมากที่สุด เป็นการกำหนดงานที่จะต้องดำเนินงานในการวางแผนให้ได้ผลสำเร็จ จำเป็นต้องการวิเคราะห์ข้อมูลจากอดีต การตัดสินใจในปัจจุบัน และการประเมินความสำเร็จในอนาคต

มินทซ์เบิร์ก (Mintzberg, 1994: 12) ได้กล่าวถึง ความหมายการวางแผนว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่เป็นทางการ โดยคำนึงถึงการบูรณาการหรือเชื่อมโยงระบบการตัดสินใจของหน่วยงานต่างๆ เข้าด้วยกัน อันจะนำไปสู่การกำหนดวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการร่วมกัน

กล่าวโดยสรุปว่า การวางแผนกลยุทธ์ เป็นกระบวนการตัดสินใจในปัจจุบันอย่างมีระบบและมีขั้นตอนวางแผนแบบมีทิศทาง แต่ก็มีคามยืดหยุ่นในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ และเป็นการวางแผนทั้งในเชิงรุกและเชิงรับไปในตัว ที่จะมีผลกระทบต่อองค์กรในอนาคต ดังนั้น แผนกลยุทธ์จึงเป็นเรื่องของการตัดสินใจที่จะทำในอนาคต

ลักษณะสำคัญและองค์ประกอบของการวางแผนกลยุทธ์

ลักษณะสำคัญและองค์ประกอบของการวางแผนกลยุทธ์ มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญและองค์ประกอบ ไว้ดังนี้

รังสรรค์ มณีเล็ก (2544: 19-20) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ คือ

1. มุ่งอนาคต เป็นการกำหนดสภาพที่พึงประสงค์ไว้ล่วงหน้า แล้วพยายามปรับเปลี่ยนควบคุมปัจจัยและกระบวนการ เพื่อให้บรรลุตามสภาพที่พึงประสงค์ล่วงหน้าดังกล่าว การวางแผนแบบเดิมนั้น เป็นการวางแผนโดยคาดการณ์หรือพยากรณ์แนวโน้มในอนาคต และเขียนโครงการรองรับ แต่ยังคงในเรื่องของการปรับเปลี่ยนปัจจัย และกระบวนการเพื่อให้บรรลุสภาพที่พึงประสงค์
2. การมุ่งเป้าหมายรวมของหน่วยงาน การวางแผนเพื่อการบริหารกลยุทธ์นั้นต้องคำนึงถึงภาพรวมของหน่วยงาน ต้องตั้งคำถามว่าทำแล้วได้ประโยชน์อะไร เช่น สถานศึกษา มีเป้าหมายว่า จะจัดการศึกษาให้กับเด็กในเขตบริการทุกคนอย่างมีคุณภาพ และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวางแผนกลยุทธ์แล้วต้องตอบคำถามได้ว่า สิ่งที่ทำเนิการจะส่งผลต่อเป้าหมายมากน้อยเพียงไร
3. การมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคคลหรือองค์การอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งการวางแผนแบบเดิมนั้น มุ่งเน้นเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ การวางแผนก็ดำเนินการเพียงกลุ่มเดียว
4. การมุ่งเน้นภาพรวมมากกว่าการพิจารณาแบบแยกส่วน เพราะการวางแผนแบบแยกส่วนนั้น บางครั้งไม่สามารถทำให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานบรรลุเป้าหมายรวมของหน่วยงานได้

5. คำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก นั่นคือ จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษารวมทั้งโอกาสและอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งการวางแผนแบบเดิมนั้นมักพิจารณาเฉพาะจุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษา ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมภายในเท่านั้น

6. การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนกลยุทธ์นั้น ต้องใช้ทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นบุคลากร หรืองบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดก็ตาม โดยใช้ให้น้อยที่สุด และให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์มากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545: 19) กล่าวถึง องค์ประกอบที่เป็นจุดเน้นของการวางแผนกลยุทธ์ 4 ประการ ประกอบด้วย

1. การมุ่งอนาคต โดยกำหนดสภาพการณ์ที่พึงประสงค์ไว้ล่วงหน้า และพยายามเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆ ให้สอดคล้องกับทิศทางที่กำหนด

2. การเน้นจุดมุ่งหมายรวมขององค์การ มีการกำหนดเป้าประสงค์ขององค์การที่ชัดเจน เพื่อนำไปปฏิบัติในระยะเวลาที่กำหนด

3. การเน้นกระบวนการ เป็นวงจรที่ไม่รู้จบ ซึ่งอาจเริ่มจากการกำหนดพันธกิจ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การจัดทำแผนงาน โครงการการปฏิบัติตามกลยุทธ์การควบคุม การทบทวนและการกำหนดกลยุทธ์ใหม่

4. การเน้นภาพรวม ไม่เน้นการวิเคราะห์เฉพาะเรื่อง แต่มุ่งเน้นระดับการวิเคราะห์สังเคราะห์ และการขับเคลื่อนในระดับขององค์การโดยรวมทั้งระบบ องค์ประกอบที่เน้นหลักการสำคัญดังกล่าว คือ จุดเด่นของแผนกลยุทธ์ ที่แตกต่างไปจาก PPBS โดยเฉพาะในเรื่องการเน้นจุดมุ่งหมายรวม และภาพรวมขององค์การที่ต้องขับเคลื่อนทั้งระบบ

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2543: 45) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ไว้ดังนี้

1. มีการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม เพื่อหาโอกาสและภัยอันตราย เพื่อให้ปรับตัวได้ทันและเตรียมพร้อมในการรองรับ และได้ประโยชน์สูงสุดจากการเปลี่ยนแปลง

2. มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน กล่าวคือ วิเคราะห์องค์การในด้าน บุคลากรระบบการเงิน คอมพิวเตอร์ และอื่นๆ เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง

3. เป็นการวางแผนที่มีทั้งระยะยาว อันเป็นแผนทิศทางที่มีลักษณะที่เป็นนามธรรมแผนระยะกลาง และระยะสั้น ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรมโดยมีการกำหนดเงื่อนไขเวลาและแนวทางในการดำเนินการที่วัดได้ การดำเนินแผนระยะสั้นจะเป็นทิศทางการบรรลุเป้าหมายระยะกลาง และการบรรลุเป้าหมายระยะกลางก็จะไปสู่ทิศทางที่กำหนดไว้เป็นระยะยาว

4. การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผน และมีขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยทุกส่วนจะสัมพันธ์ และผูกพันต่อกันอย่างมีโครงสร้าง ทุกอณูของเวลาที่เสียไป และทุกส่วนของกิจกรรมที่ทำจะสัมพันธ์ และเสริมสร้างเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

เดวิด (David, 1997) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ประกอบด้วย

1. ภารกิจของธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย นโยบาย และกลยุทธ์

2. โอกาสและอุปสรรคจากภายนอก

3. จุดแข็งและจุดอ่อนจากภายใน

ดังนั้น แผนกลยุทธ์จึงเกิดขึ้นในองค์กรธุรกิจ เนื่องจากสามารถกำหนดทิศทางไปข้างหน้า ของธุรกิจได้ ซึ่งหน่วยราชการจึงได้ปรับวิธีการทำงานปรกติมาเป็นแผนกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต แผนกลยุทธ์เป็นแผนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีขอบเขตกว้างและมีผลกระทบต่อลักษณะ ความเป็นไปขององค์กรในบั้นปลาย โดยอาศัยกิจกรรมต่างๆ ระหว่างทางที่จะช่วยเสริมและชักนำให้ องค์กรเป็นไปตามที่ต้องการ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ ได้แก่ การ กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้รู้ว่าองค์กรจะไปในทิศทางใด วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ทรัพยากรที่มี รวมถึงความสามารถของบุคลากรในองค์กร และการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อนำไปใช้ให้บังเกิดผล

ขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์

องค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ จะต้องมีการ กำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ทวิวิธี และการปฏิบัติการ เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ การกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนยุทธศาสตร์ เป็นการร่วมกันกำหนดว่าโครงสร้างองค์กร ช่วงหนึ่ง ระยะเวลาหนึ่งควรเป็นอย่างไร โครงสร้างที่ดีจะต้องเกื้อหนุนให้ดำเนินยุทธศาสตร์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพสูงสุด กล่าวคือ ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร เงิน งบประมาณ และเวลา น้อยที่สุด การนำเสนอ ฐานคิดในส่วนนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่วิธีการเพิ่ม คุณภาพการทำงาน

วัฒนา พัฒนพงศ์ (2546: 30 - 32) กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์แบบใหม่ (New Strategic Plan Process) นั้นมีขั้นตอนวิธีการดำเนินงานพอสรุปไว้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นขั้นตอนของการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ยาวไกล ที่สุดขององค์กร โดยทั่วไปนิยมใช้เป็นจุดมุ่งหมายหลักขององค์กรไม่ควรเปลี่ยนแปลงบ่อยนัก ความจริง

วิสัยทัศน์เป็นจุดมุ่งหมายที่มีอยู่แล้วในแผนแม่บทขององค์การ เมื่อจัดทำแผนกลยุทธ์องค์การส่วนใหญ่จะนำเอาวิสัยทัศน์ของแผนแม่บทขององค์การมาใช้หรือนำมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “ต้องการจะเป็นอะไร”

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นขั้นตอนของการกำหนดวิธีการทำงานเบื้องต้นเพื่อเป็นหลักประกันว่า สิ่งที่ต้องการจะเป็นนั้นมีโอกาสที่จะบรรลุถึงได้กล่าวอีกนัยหนึ่ง พันธกิจ คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “ทำไมเราถึงต้องจัดตั้งองค์การของเราขึ้นมา” คำตอบคือเราตั้งองค์การขึ้นมาเพื่อต้องการจะเป็นอย่างที่เราคาดหวังไว้

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดค่านิยมร่วม (Shared Value) เป็นขั้นตอนของการกำหนดค่านิยมหลักขององค์การที่จะสามารถช่วยทำหน้าที่เป็นเป้าหมายพฤติกรรมและความเชื่อของบุคลากรขององค์การให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง การกำหนดค่านิยมร่วมก็คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “อะไรคือสิ่งที่เราเชื่อ”

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดความสามารถหลัก (Core Competency) เป็นขั้นตอนของการกำหนดความสามารถหลักขององค์การที่จะสามารถทำหน้าที่ เป็นเป้าหมายพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรขององค์การให้มีทักษะ และความสามารถพิเศษในทิศทางตามที่องค์การต้องการกล่าวอีกนัยหนึ่ง การกำหนดความสามารถหลักก็คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “อะไรคือความสามารถหลักที่บุคลากรของเราควรมี”

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดวัตถุประสงค์หลัก (Long-Term Objective) เป็นขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาวขององค์การ หรือวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยงาน สำหรับหน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ (Strategic Goal) ขั้นตอนการกำหนดจุดมุ่งหมายระดับกลยุทธ์ในรอบ 3 ปี หรือ 5 ปีขององค์การตามปกติองค์การจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ในรอบ 3 ปี หรือ 5 ปี ขององค์การว่ามีกี่ด้าน? แต่ละด้านมีอะไรบ้าง?

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Score Card : BSC) ขั้นตอนนี้ คือ ขั้นตอนการพิจารณาว่า จากจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้นั้นสามารถนำมากำหนดเป็นดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุลได้ที่ด้าน หรือกี่มิติ ตามทัศนะของเคปแลนและนอร์ตัน (Kaplan and Norton อ้างถึงใน วัฒนา พัฒนพงศ์, 2546: 32) ได้กำหนดมิติของ BSC ไว้ 4 ด้าน คือ 1) มิติด้านการเงิน (Financial Perspective) 2) มิติด้านกระบวนการภายใน (Internal Business Perspective) 3) มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth Perspective) 4) มิติด้านลูกค้า (Customer Perspective) ในทางการปฏิบัติหน่วยราชการของไทย

สำนักงาน ก.พ.ได้เสนอไว้ 4 มิติเช่นกันคือ 1) มิติด้านมีส่วนเกี่ยวข้องกับชองภายนอกองค์การ (Internal Perspective) 2) มิติด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชองภายในองค์การ (Internal Perspective) 3) มิติด้านนวัตกรรม (Innovative Perspective) และ 4) มิติด้านการเงิน (Financial Perspective)

ขั้นตอนที่ 8 การกำหนดกลุ่มผลสัมฤทธิ์หลัก (Key Result Area: KRA) เป็นขั้นตอนของการกำหนดกลุ่มผลสัมฤทธิ์หลักขององค์การ ซึ่งจะต้องกำหนดให้ได้ว่าจะอะไรคือ ผลสัมฤทธิ์หลักที่ต้องการ โดยปกติผลสัมฤทธิ์หลัก (KRA) จะมีลักษณะเหมือนกับเหรียญคนละด้านกับดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Score Card: BSC) กล่าวคือ KRA เป็นการมองเป้าจากด้านของผลสัมฤทธิ์หลักที่ออกมาหรือจากด้านปลายทางไม่ใช่จากด้านของวัตถุประสงค์หรือจากทางด้านของต้นทาง เหมือนอย่าง BSC กล่าวอีกนัยหนึ่ง การกำหนดผลสัมฤทธิ์หลักก็คือ “การกำหนดแนวทางในการนำกลยุทธ์ไปใช้และการจำเพาะเจาะจง”

ขั้นตอนที่ 9 การแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วยการกำหนดรายชื่อแผนงานและโครงการ ขั้นตอนนี้คือ ขั้นตอนที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ ระหว่างแผนกลยุทธ์และการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการกำหนดคำตอบให้คำถามที่ว่า “เราต้องการจะทำอะไรบ้าง” ในทางปฏิบัติกิจกรรมในขั้นตอนนี้จะมีอยู่ 2 ขั้นตอนหลัก คือ

1) ขั้นตอนกำหนดรายชื่อแผนงาน (Program) วิธีการกำหนดรายชื่อแผนงานนิยมกำหนดโดยการระดมสมอง เพื่อค้นหาปัญหาหลักขององค์การว่าในรอบ 3 ปี หรือในรอบ 5 ปีนี้ องค์การนี้ น่าจะมีปัญหาหลักอะไรบ้าง คำตอบที่ได้ก็คือรายชื่อของแผนงานนั่นเอง

2) ขั้นตอนกำหนดรายชื่อโครงการ (Project) วิธีการกำหนดรายชื่อโครงการนิยมกำหนดโดยการค้นหาสาเหตุของปัญหาหลักภายใต้แต่ละแผนงานว่ามีสาเหตุมาจากอะไรบ้างสาเหตุแต่ละสาเหตุก็คือ รายชื่อโครงการแต่ละโครงการนั่นเอง

กระบวนการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา

สุพานี สฤกษ์วานิช (2544: 136) กล่าวถึงการจัดทำแผนกลยุทธ์ว่า กระบวนการสร้างกลยุทธ์มีจุดเริ่มต้นมาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในองค์การ ตลอดจนการวิเคราะห์ทรัพยากรต่างๆขององค์การว่ามีทรัพยากรอย่างไรบ้างต่อมาก็ประเมินความสามารถขององค์การว่าเก่งเรื่องอะไร เชี่ยวชาญในเรื่องอะไรและถ้านำทรัพยากรและความสามารถมาประสานประโยชน์ร่วมกันก็จะก่อให้เกิดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2545: 26-54) กล่าวถึงการจัดทำแผนกลยุทธ์ว่า สถานศึกษาควรดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

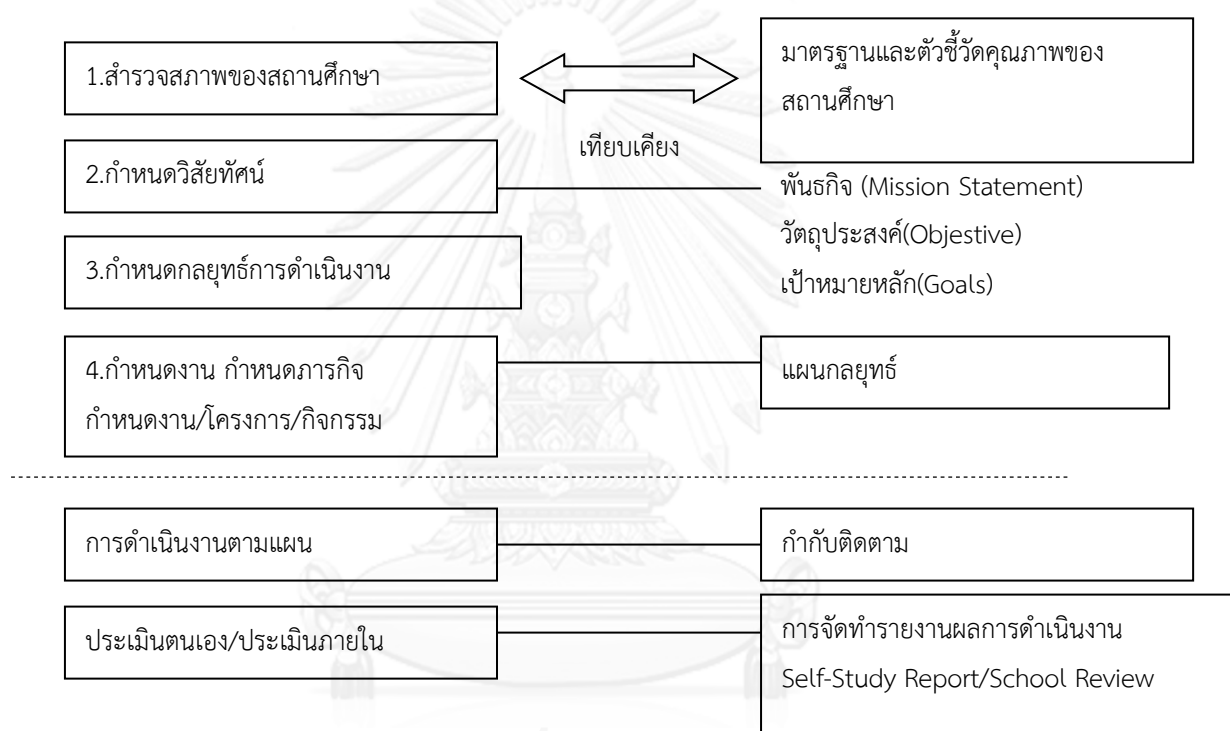
1. การสำรวจสภาพของสถานศึกษา เป็นวิธีการของการดำเนินงานเพื่อกำหนดจุดอ่อน จุดแข็ง หรือสิ่งที่เป็นมาตรฐาน และสิ่งที่ไม่ได้มาตรฐานของสถานศึกษา

2. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย เป็นการกำหนดความมุ่งหวัง ทิศทาง และความสำเร็จในอนาคต

3. การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน เป็นการกำหนดมาตรการของการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

4. การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา เป็นการกำหนดงาน/โครงการ/กิจกรรม ให้สอดคล้องกับภารกิจและสภาพปัญหา หรือสิ่งที่ต้องพัฒนา

กระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ทั้ง 4 ขั้นตอน สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์

ที่มา : เสาวนิตย์ ชัยมุสิก, 2545: 27

จากภาพดังกล่าว สามารถอธิบายรายละเอียด ได้ดังนี้

1. การสำรวจสภาพของสถานศึกษา

วิธีการสำรวจสภาพของสถานศึกษาจะต้องทำการวิเคราะห์สภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอก เพื่อสรุปผลการจัดการศึกษาของตนเอง

วิธีการและเทคนิคที่องค์กรนำมาใช้ในการสำรวจสภาพของสถานศึกษา มีหลายวิธีการเช่น วิธีการ Mc Kinsey's วิธีการ 4's P. วิธี Proter's Forees และวิธี SWOT analysis เป็นต้น

วิธี SWOT Analysis ซึ่งเป็นคำย่อมาจาก Strengths (จุดแข็ง) Weakness (จุดอ่อน) Opportunities (โอกาส) และ Threats (อุปสรรค) เป็นการวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ รวมทั้งข้อจำกัดหรืออุปสรรคของความสำเร็จขององค์กร วิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ เป็นเครื่องมือการบริหารคุณภาพ (Quality Tools) ที่ผู้บริหารสามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสมและนำไปตามหลักการของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดแผนการดำเนินงานของตนเอง กำหนดกระบวนการหรือวิธีการทำงานของตนเองด้วยตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐและกรมต้นสังกัด

การสำรวจสภาพของสถานศึกษา เป็นการศึกษาร่องต้นของตนเอง ซึ่งโดยทั่วไปสถานศึกษาจะต้องดำเนินการสำรวจสภาพภายในของสถานศึกษาและสภาพภายนอกของสถานศึกษา

การวิเคราะห์สภาพภายใน จะต้องวิเคราะห์ใน 2 ลักษณะ คือ วิเคราะห์ด้านกายภาพและวิเคราะห์ด้านคุณภาพ โดยวิธีการเทียบเคียง (Benchmarking) กับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วย ปัจจัยที่อยู่ในองค์การเอง ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่โครงสร้างวัฒนธรรม และทรัพยากรขององค์การ โครงสร้างจะแสดงให้เห็นถึงการรวมกลุ่มงานความสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ การไหลเวียนของงาน การติดต่อสื่อสารภายใน ซึ่งวัฒนธรรมองค์การ (Corporate Culture) จะหมายถึงความเชื่อ ความคาดหวัง และค่านิยมร่วมกัน โดยทั่วไปจะปรากฏขึ้นมาเป็นบรรทัดฐานที่ระบุถึงพฤติกรรมที่ยอมรับกันของบุคคลตั้งแต่ผู้บริหารลงมาจนถึงพนักงานระดับล่างสุด สวนทรัพยากรขององค์การ (Corporate Resources) จะหมายถึงทรัพย์สินทุกอย่างภายในองค์การ ได้แก่ คน เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีและทักษะ เป็นต้น (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, 2546: 127-128; สมยศ นาวิการ, 2544: 24-25) ซึ่งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วย

- จุดแข็ง (Strengths) จุดแข็งจะหมายถึงการดำเนินงานภายในองค์การ ที่ต้องวิเคราะห์การดำเนินงานภายใน เช่น การบริหาร การเงิน การตลาด การวิจัยและพัฒนา เพื่อการพิจารณาถึงจุดแข็งของการดำเนินงานภายในเหล่านี้เป็นระยะสั้น และใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของการดำเนินงานภายในเหล่านี้อยู่เสมอ
- จุดอ่อน (Weakness) จุดอ่อนจะหมายถึงการดำเนินงานภายในองค์การที่ไม่สามารถกระทำได้ดี เช่น การบริหาร การเงิน การตลาด การวิจัยและพัฒนา จะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จขององค์การ ซึ่งองค์การจะต้องกำหนดกลยุทธ์ที่สามารถลบล้าง หรือปรับปรุงจุดอ่อนของการดำเนินงานภายในเหล่านี้ให้ดีขึ้น

การวิเคราะห์สภาพภายนอก เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในด้านสังคม (Social Factors) การเมือง ด้านเศรษฐกิจ (Economic

Factors) ด้านกฎหมาย นโยบาย จุดเน้น (Political and Legal Factors) และด้านเทคโนโลยี (Technological Factors)

สภาพแวดล้อมภายนอกจะประกอบด้วยปัจจัยที่อยู่ภายนอก และไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมระยะสั้นของผู้บริหารระดับสูง ซึ่งสภาพแวดล้อมภายนอกจะมีอยู่สองส่วนคือสภาพแวดล้อมการดำเนินงาน และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน (Task Environment) จะประกอบด้วยปัจจัยที่กระทบและถูกรบกวนโดยตรงต่อการดำเนินงาน ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสีย รัฐบาล ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ชุมชน คู่แข่งขัน และกลุ่มผลประโยชน์สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป (General Environment) จะประกอบด้วยปัจจัยที่ไม่กระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานระยะสั้น ปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในระยะยาว ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี การเมืองและกฎหมาย (สมยศ นาวิการ, 2544: 24-25; สุพานี สฤกษ์วานิช, 2544: 136) ซึ่งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วย

- โอกาส (Opportunities) โอกาสจะหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งต้องคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และการแข่งขัน เพื่อการแสวงหาผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเหล่านี้ เช่น การพัฒนาของคอมพิวเตอร์ การเปลี่ยนแปลงของประชากร การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติ และการแข่งขันจากต่างประเทศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ อาจจะทำให้ความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไป
- อุปสรรค (Treats) อุปสรรคจะหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่คุกคามต่อการดำเนินงานขององค์กร สภาพแวดล้อมภายนอกเหล่านี้ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและการแข่งขัน

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) สามารถแสดงเป็นตาราง SWOT ได้ดังนี้ (สมยศ นาวิการ, 2546: 80-81)

ตารางที่ 2.4 การวิเคราะห์ SWOT

	ปัจจัยภายใน	S=ระบจุดแข็งภายใน	W=ระบจุดอ่อนภายใน
ปัจจัยภายนอก			
O= ระบุโอกาสภายนอก		SO= กลยุทธ์เชิงรุก	WO=กลยุทธ์เชิงพัฒนา
S= ระบุอุปสรรคภายนอก		ST= กลยุทธ์เชิงรับ	WT=กลยุทธ์เชิงถอย

ที่มา : สมยศ นาวิการ, 2546: 80

จากตาราง ขี้ให้เห็นว่ากลยุทธ์ทางเลือกขององค์การจะมีอยู่ 4 อย่างซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว อาจดำเนินกลยุทธ์ผสมกันได้

กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies) เมื่อผลของการพิจารณาปัจจัยที่เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน อยู่ในช่องจุดแข็ง (S) และโอกาส (O) เป็นกลยุทธ์เพื่อการ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เมื่อผู้ดำเนินการมีจุดแข็งและโอกาสเอื้ออำนวย

กลยุทธ์เชิงพัฒนา (WO Strategies) เมื่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายใน ไป อยู่ในช่องจุดอ่อน (W) แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ในช่องของโอกาส (O) เป็นกลยุทธ์ที่ปรับจุดอ่อนให้เป็นจุดแข็ง เพื่อให้สามารถดำเนินกลยุทธ์เชิงรุกได้เมื่อโอกาสเอื้ออำนวย แต่ผู้ดำเนินการมีจุดอ่อน

กลยุทธ์เชิงรับ (ST Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ปรับอุปสรรคให้เป็นโอกาสเพื่อให้ดำเนินกลยุทธ์เชิงรุกได้ หากผู้ดำเนินการมีจุดแข็งแต่โอกาสไม่เอื้ออำนวยให้เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จของ สภาพแวดล้อมภายในอยู่ในช่องจุดแข็ง (S) แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ใน ช่องอุปสรรค (T)

กลยุทธ์เชิงถอย (WT Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ปรับการดำเนินงานเพื่อการบรรลุ วัตถุประสงค์ไปเป็นรูปแบบอื่นเนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายในอยู่ในช่อง จุดอ่อน (W) และปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ในช่องอุปสรรค

2. การกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

วิสัยทัศน์ (Vision) คือ จุดมุ่งหมาย ความตั้งใจ ความมุ่งมั่นหรือสิ่งที่ควรว่าควรจะเป็นใน อนาคต โดยมองอนาคตจากการสำรวจสภาพที่แท้จริงทั้งภายในและภายนอก โดยเน้นความเป็นเลิศ และการสร้างโอกาส ดูอดีตเพื่อประกอบการมองอนาคต แต่มีข้อดีดีเพียงอย่างเดียวจะต้องมี จินตนาการหรือความฝันด้วย

การกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา จำเป็นต้องใช้ศิลปะเพราะวิสัยทัศน์เป็นจินตภาพที่ ปราศจากรายละเอียด วิสัยทัศน์เป็นสื่อที่สถานศึกษาต้องการจะให้เห็นความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นเมื่อได้ ลงมือดำเนินการแล้ว

3. การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน

การกำหนดกลยุทธ์ของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการพิจารณาทางเลือกวิธีการดำเนินงานภายหลังจากที่สถานศึกษามีผลการสำรวจสภาพและสามารถระบุสภาพปัจจุบันและปัญหาได้แล้ว ซึ่งโดยทั่วไปสถานศึกษามักจะพิจารณาเลือกกลยุทธ์ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การเลือกกลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพ (Stability Strategy) การเลือกกลยุทธ์การสร้างความสำเร็จเติบโต (Growth Strategy) และการเลือกกลยุทธ์การตัดทอน (Retrenchment Strategy)

4. การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา

การกำหนดภารกิจของสถานศึกษาเป็นการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาของสถานศึกษา โดยกำหนดเป็นงาน โครงการหรือกิจกรรม การกำหนดโครงการที่ดีสถานศึกษาควรคำนึงถึงลักษณะสำคัญ 10 ประการ ดังนี้

- 1.โครงการที่ดีจะต้องอยู่บนพื้นฐานที่มาจากวิเคราะห์ หรือการประเมินตามสภาพจริง
- 2.โครงการจะต้องกำหนดจากปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ หรือการประเมินที่เป็นปัญหาที่ผ่านการคัดเลือกแล้วว่ามีความสำคัญ
- 3.โครงการทุกโครงการจะต้องสะท้อนให้เห็นนโยบายและวัตถุประสงค์
- 4.โครงการที่ดีจะต้องยืดหยุ่นได้ เพื่อความสมบูรณ์และความคล่องตัวของการทำงาน
- 5.โครงการที่ดีจะต้องมีจุดหมายหลักเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน
- 6.โครงการที่ดีจะต้องมีการกำหนดแผนการทำงานที่แน่นอน
- 7.โครงการที่ดีจะต้องมีแนววิธีการประสานงานกันเป็นอย่างดี
- 8.โครงการที่ดีจะต้องเน้นการทำงานเป็นทีม
- 9.โครงการที่ดีจะต้องต่อเนื่องกัน มีการแก้ไขปัญหา ป้องกัน ส่งเสริม และพัฒนา
- 10.โครงการที่ดีจะต้องมีการกำกับติดตาม และประเมินผล ตลอดจนมีการรายงานผลหรือปรับปรุง พัฒนา แก้ไขอย่างเป็นระบบและครบวงจร

สำหรับการวางแผนกลยุทธ์ระดับสถานศึกษานั้น อภิรักษ์ น้ำทับทิม (2549) กล่าวว่าเป็นการศึกษาสภาพของสถานศึกษา กำหนดทิศทางของสถานศึกษา และกำหนดกลยุทธ์สถานศึกษา กระบวนการทุกขั้นตอนต้องสร้างการมีส่วนร่วมโดยมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

จุดเริ่มต้นของการวางแผนกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา คือการศึกษาสภาพของสถานศึกษาโดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบว่าสถานศึกษามีโอกาส อุปสรรค จุดแข็งและจุดอ่อนอย่างไรบ้าง ข้อมูลที่

ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ สามารถกำหนดขั้นตอนสำคัญได้ 3 ขั้นตอนคือ

1. การศึกษาสภาพของสถานศึกษา (SWOT)
2. การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา
3. การกำหนดกลยุทธ์สถานศึกษา

กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ทุกขั้นตอนจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ซึ่งได้แก่

- บุคลากรของสถานศึกษา
- ผู้ปกครองนักเรียน
- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน
- บุคลากรอื่นที่สถานศึกษาเห็นควร

บุคลากรทุกฝ่ายที่ได้ร่วมมือกัน จะเป็นประโยชน์ในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำให้สามารถสะท้อนสภาพของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ทำให้การวางแผนเป็นไปอย่างถูกต้องนับแต่ขั้นเริ่มต้นของการดำเนินงานเพื่อให้การจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมีลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน และเป็นส่วนสำคัญของการกำหนดกรอบในการปฏิบัติงาน ดังนี้ คือ

1. การศึกษาสภาพสถานศึกษา (SWOT)
 - 1.1 วิเคราะห์ภารกิจและผลผลิตหลัก
 - 1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก
 - 1.3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน
 - 1.4 ประเมินสภาพสถานศึกษา
2. การกำหนดทิศทางสถานศึกษา
 - 2.1 กำหนดวิสัยทัศน์
 - 2.2 กำหนดพันธกิจ
 - 2.3 กำหนดเป้าประสงค์
 - 2.4 กำหนดเป้าหมายและผลผลิตหลัก
3. การกำหนดกลยุทธ์สถานศึกษา

กระบวนการกำหนดกลยุทธ์ มีองค์ประกอบ 4 ข้อ คือ

- 3.1 การเสนอสภาพปัจจุบันและการคาดคะเนในอนาคตเกี่ยวกับโอกาสและการเสี่ยง
- 3.2 กำหนดความต้องการขององค์กรที่มีผลมาจากจุดแข็ง และจุดอ่อน
- 3.3 คำนึงส่วนบุคคลและความมุ่งมั่นของการบริหาร

3.4 ความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สำหรับองค์ประกอบที่เป็นจุดเน้นของการวางแผนกลยุทธ์

1) มุ่งอนาคต การวางแผนกลยุทธ์เป็นแผนที่มุ่งความสำเร็จในอนาคตโดย การกำหนดสภาพการณ์ที่พึงประสงค์ไว้ล่วงหน้า และพยายามเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับทิศทางที่กำหนดไว้

2) เน้นจุดหมายรวมขององค์กร เพื่อให้บรรลุตามทิศทาง อนาคตที่กำหนดไว้ เพราะแผนกลยุทธ์ดังกล่าวกำหนดเป้าประสงค์ขององค์กรที่ชัดเจนนำไปปฏิบัติได้ในระยะเวลาที่กำหนด

3) เน้นกระบวนการที่เป็นวงจรไม่รู้จบ จากการกำหนดพันธกิจ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การจัดทำแผนงานโครงการ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ การควบคุมเชิงกลยุทธ์ การทบทวนและปรับกลยุทธ์ใหม่

4) เน้นภาพรวม การวางแผนกลยุทธ์ไม่ใช่การพิจารณาวิเคราะห์เฉพาะด้าน เฉพาะส่วนหรือวางแผนงานโครงการ แต่มุ่งเน้นการพิจารณาวิเคราะห์สังเคราะห์ และขับเคลื่อนขององค์กรโดยรวมทั้งระบบ

แม้ว่าการวางแผนกลยุทธ์จะเป็นวิธีการเชิงระบบ แต่ไม่ได้หมายถึงการดำเนินการจะต้องต่อเนื่องอย่างเคร่งครัด จากขั้นตอนหนึ่งไปสู่ขั้นตอนหนึ่ง แต่มีความยืดหยุ่นเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ แม้บางครั้งจะมีการคิดย้อนหลัง คิดทบทวนกลับไปกลับมาหลายครั้งก่อนการตัดสินใจครั้งสุดท้าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการคิดเชิงกลยุทธ์ โดยสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวางแผนกลยุทธ์ กับการวางแผนทั่วไปสรุปความ ได้ดังนี้ (Thompson and Strickland, 1996; ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2540: 5 และสมชาย ภาคภาสน์วิวัฒน์, 2544: 21-22)

ตารางที่ 2.5 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวางแผนกลยุทธ์ กับการวางแผนทั่วไป

การวางแผนกลยุทธ์	การวางแผนทั่วไป
1. เป็นกระบวนการตัดสินใจโดยใช้ภาพในอนาคตมาเชื่อมโยงกับข้อมูล และสภาพการจริงของปัจจุบันซึ่งต้องมีการสร้างวิสัยทัศน์	1. เป็นกระบวนการตัดสินใจโดยใช้ภาพขององค์กรในปัจจุบันไปเชื่อมโยงเหตุการณ์อนาคตไม่จำเป็นต้องสร้างวิสัยทัศน์
2. เน้นกระบวนการตัดสินใจที่ให้ความสำคัญกับ ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายใน	2. เน้นกระบวนการตัดสินใจที่ให้ความสำคัญกับ ข้อมูลสภาพภายในขององค์กรโดยวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของหน่วยงานเป็นหลักอาจจะไม่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน
3. เน้นการวางแผนเพื่อนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ จึงต้องคิดใหม่ ทำใหม่ ปรับเปลี่ยนและสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง	3. เน้นการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ให้หมดไป และพัฒนาสิ่งใหม่ตามความต้องการของบุคลากร หรือเจ้าขององค์กรเป็นสำคัญ

ตารางที่ 2.6 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวางแผนกลยุทธ์กับการวางแผนทั่วไป (ต่อ)

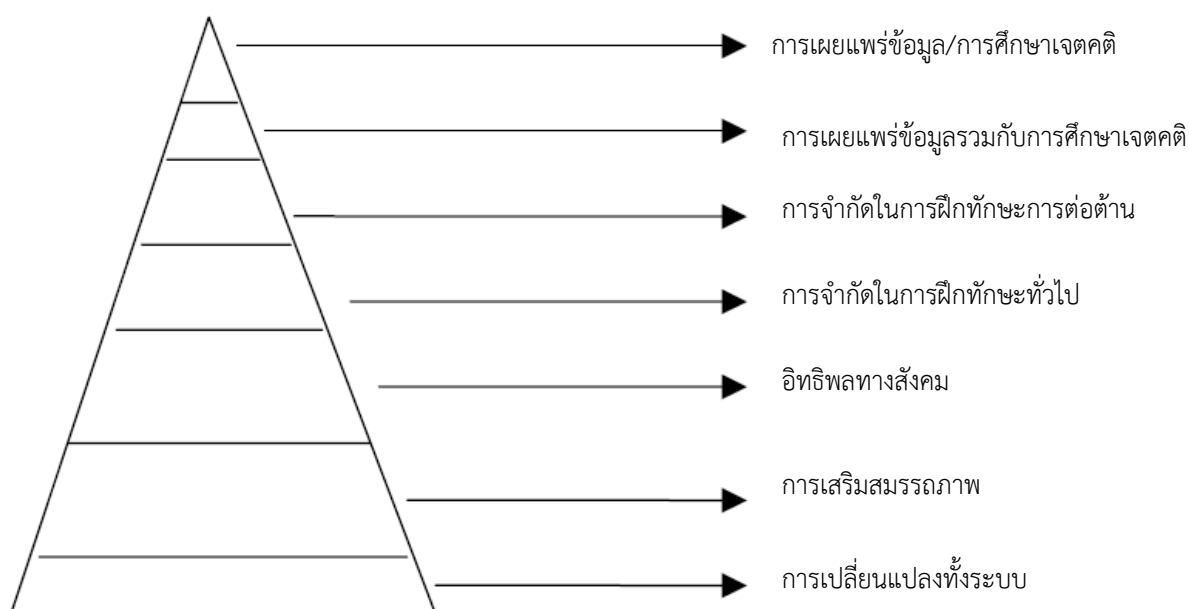
การวางแผนกลยุทธ์	การวางแผนทั่วไป
และความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการ	
4. เน้นการวางแผนที่มีสภาพเป็นผลพัฒนา (Dynamic) มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ตลอดเวลา การวางแผนกลยุทธ์จึงมักไม่มีขอบเขตกำหนดตายตัว แม้ในระบบภาครัฐจะมีการกำหนดช่วงจัดทำไว้เพื่อเสนอของบประมาณทุก 3 ปี แต่ผู้บริหารองค์กรจะต้องจัดให้มีการปรับแผนภายในอยู่เสมอ	4. เน้นการวางแผนที่มีช่วงระยะเวลาการจัดทำที่ชัดเจน และมีสภาพคงที่ (Statistic) ขาดการปรับตัวแผนที่ทำมีหลายโครงและกำหนดให้ดำเนินการภายใน 1 ปี จึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เน้นการวางแผนขององค์กร โดยองค์กรเพื่อองค์กร ดังนั้นแผนกลยุทธ์ของแต่ละองค์กรย่อมมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน และเป็น การวางแผนที่จัดวางทิศทางของตนเองไปสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการ	5. การวางแผนของหน่วยงานภาครัฐที่ผ่านมา จัดทำขึ้นเพื่อรองรับนโยบายตามที่หน่วยเหนือสั่งการ การวางแผน เพียงเพื่อกำหนดแนวทางในการใช้งบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ไม่ได้เน้นการจัดวางทิศทางของหน่วยงานเอง

โดยสรุป จะเห็นว่าการดำเนินกลยุทธ์เป็นการกำหนดแนวทางในการบรรลุเป้าหมายซึ่งกลยุทธ์ที่ดี จะต้องเป็นกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่หน่วยงานมีอยู่ ดังนั้น กลยุทธ์จึงควรกำหนดภายหลังจากประเมินศักยภาพ (จุดแข็งและจุดอ่อน) ของหน่วยงานและปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ (โอกาส และอุปสรรค) แล้วเพื่อทำให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้จุดแข็งที่ตนเองมีอยู่ไปดำเนินการเมื่อโอกาสเอื้ออำนวยให้ ซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้หน่วยงานใช้ทรัพยากรคุ้มค่าและให้ผลดีที่สุด

ตอนที่ 4 แนวคิดการป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

สถานศึกษาถือเป็นสถาบันทางสังคมลำดับต้นๆ ที่สามารถดำเนินการจัดการกับปัญหาต่างๆ หรือป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนได้ การดำเนินการป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน นอกจากจะทำให้สภาพจิตใจของเด็กและเยาวชนดีขึ้นแล้วยังจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นพัฒนาดีขึ้นด้วย (Greenberg, 2010) และมีเหตุผลอยู่หลายประการที่ทำให้การดำเนินการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันใช้วิธีการโดยให้สถานศึกษาเป็นฐาน ประการแรกคือจากการวิจัยที่ผ่านมาพบข้อค้นพบที่สนับสนุนว่าการป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการดำเนินการจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อ

สถานศึกษามีอิทธิพลต่อภาคประชาสังคมเพื่อพร้อมขับเคลื่อนให้การดำเนินการเป็นประโยชน์กับเด็กและเยาวชนมากที่สุด ประการที่สองในขณะที่ได้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการป้องกัน สถานศึกษาเองก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่เป็นประตูเปิดรับการใช้จ่ายเสพติดของเด็กและเยาวชนด้วย และประการที่สามสถานศึกษาเป็นสถานที่สำคัญในการประสานงานเพื่อความร่วมมือด้านการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านยาเสพติด สถานศึกษาดำเนินมาตรการต่างๆ อย่างเป็นระบบเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ได้นำเสนอรูปแบบของการเข้าถึงการป้องกันการกระทำผิดด้านยาเสพติดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานไว้ดังนี้ (Sooles , Mazerolle and Rombouts, 2005)

ภาพที่ 2.2 พีระมิดของการป้องกันการกระทำผิดด้านยาเสพติดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การดำเนินการในสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานนั้นจะอยู่ในรูปแบบของโปรแกรม ซึ่งการจัดโปรแกรมให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีการดำเนินการดังนี้

- 1) เป็นการป้องกันเพื่อไม่ให้นักเรียนกระทำผิดได้เป็นครั้งแรกหรือเป็นการป้องกันเพื่อลดการกระทำของนักเรียนลง และ/หรือ
- 2) เป็นการลดความเสี่ยงทั้งในสังคมและต่อสุขภาพเท่าที่จะเป็นไปได้ทั้งกับสมาชิกนักเรียนในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาด้วย และ/หรือ
- 3) เป็นการเพิ่มตระหนักรู้และความรับผิดชอบของนักเรียนในการตัดสินใจกระทำผิดในแต่ละครั้ง และ/หรือ

4) เป็นการที่จะสร้างผลกระทบอย่างยั่งยืน

รูปแบบของการป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเป็นรูปแบบที่ดำเนินการโดยสถานศึกษาเพื่อจัดการกับนักเรียนในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆ โดยวิธีการที่สำคัญคือการทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง การปลูกฝังทักษะชีวิต การเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้เรียนไม่ให้เกิดการทำผิดหรือหลงไปกระทำผิดอีก (Uslegal.com, 2014)

โรงเรียนหรือสถานศึกษาถือเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพอย่างมากในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพราะมีโอกาสได้ทำกิจกรรมและเรียนรู้กับนักเรียนได้เกือบตลอดทั้งปี และเด็กส่วนมากก็มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดตั้งแต่เรียนในระดับชั้นแรกๆ ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนและโดยปกติสถานศึกษามักจะได้รับการสนับสนุนในการดำเนินการจากชุมชนเพื่อการอบรมขัดเกลาให้นักเรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ก๊อดเฟรดสัน (Gottfredson, 2001) กล่าวว่า ทุกชาติต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กเยาวชนเป็นลำดับต้นๆ โดยพยายามเพิ่มความสำเร็จด้านการศึกษาศึกษาของเด็กและเยาวชนและเดียวกันก็ต้องการลดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในรูปแบบต่างๆ เช่น การทะเลาะวิวาท การพกพาอาวุธ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันสมควร ซึ่งการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นนั้นจะเป็นโปรแกรมการดำเนินการ ได้แก่ 1) โปรแกรมสถานศึกษาและชุมชนปลอดยาเสพติด (Safe and Drug-Free Schools & Communities Program) 2) โปรแกรมสำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยง (High-Risk Youth Demonstration Program) เป็นโปรแกรมที่คอยควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนทั้งที่อยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดและความรุนแรง 3) โปรแกรมป้องกันความรุนแรงในเด็ก 4) โปรแกรม D.A.R.E (Drug Abuse Resistance Education) 5) โปรแกรม G.R.E.A.T. (Gang Instruction Resistance Education and Training) 6) โปรแกรม JUMP (Juvenile Mentoring Mentoring Program) ทั้งนี้รวมทั้งโปรแกรม Cities in School (CIS) และ โปรแกรม Law-Related Education (LRE) ที่กล่าวไปแล้วด้วย ซึ่งการจัดการโปรแกรมต่างๆ เกิดขึ้นมาจากปัญหาด้านพฤติกรรมของผู้เรียน

โปรแกรมการใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นความพยายามในการฝึกเด็กที่เป็นผู้นำให้กลายเป็นแบบอย่างสำหรับนักเรียนที่เป็นรุ่นน้องที่กำลังมีปัญหาด้านการเรียนหรือด้านสังคม ตัวอย่างเช่น “Peer Leadership Program” โปรแกรมที่ใช้เป็นเครื่องมือในสมัยใหม่ที่มีความสำคัญเพื่อลดระดับอาชญากรรมในโรงเรียนและการกระทำผิดคือ “Cities in School” และ “Law-Related Education” ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (Gottfredson, 2001)

Cities in School (CIS) เป็นลักษณะการดำเนินการที่ให้เอกชนเข้ามาช่วยเด็กในโรงเรียน ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่ดีของเด็กที่มีปัญหาและผู้ดูแล ความรับผิดชอบร่วมกัน และการประสานความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและครอบครัว

อนึ่งเด็กที่มีเกณฑ์เข้า CIS นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์เบื้องต้นคือ ยากจน ครอบครัวแตกแยก มีสภาพปัญหาด้านครอบครัว ซึ่ง มาตรการ CIS นี้จะเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ การศึกษา และวิชาชีพ โดยได้มีการพัฒนาให้มีการคัดลอกและนำไปใช้ในภูมิภาคต่างๆได้

Law-Related Education (LRE) เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวันแก่เยาวชน โดย LRE ได้มีการริเริ่มและเริ่มใช้บรรจุเข้าไปในการเรียนการสอนที่แพร่หลายมากขึ้นและสามารถคัดลอกรูปแบบเพื่อนำไปใช้ดำเนินการในสถานศึกษาต่างๆ ได้เช่นเดียวกัน

อนึ่งจากการศึกษาพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยในสถานศึกษาคือการออกแบบ วิธีการการดำเนินการต่างๆ ที่เกิดจากโครงสร้างภายในสถานศึกษาเองรวมทั้งการดำเนินการที่เหมาะสม การดำเนินการเพื่อทำให้การป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นสามารถดำเนินการตามเกณฑ์ต่างๆ ดัง ตารางที่ 2.6 อย่างไรก็ดีหากสถานศึกษานั้นไม่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการศึกษาการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนก็เป็นไปได้ยากและมีอุปสรรคมากมาย (Gallà, 2003)

ตารางที่ 2.7 เกณฑ์ที่ใช้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ (Gallà, 2003)

เกณฑ์ที่	ประเด็น	รายละเอียด
1	ความเป็นผู้นำอย่างมืออาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> - สถานศึกษาให้ความสำคัญในการดำเนินการจัดการเป็นอย่างดี ให้ความสนใจและตระหนักในปัญหา - นโยบายของสถานศึกษาระบุเรื่องการกระทำผิดในรูปแบบต่างๆ อย่างชัดเจน - กฎระเบียบต่างๆ ได้รับการนำไปใช้โดยคณะกรรมการสถานศึกษา - สถานศึกษาแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในการดำเนินการจัดการกับปัญหา - สถานศึกษามีแผนในการป้องกันการกระทำผิดอย่างเป็นรูปธรรม - โปรแกรมการป้องกันการกระทำผิดมีจุดมุ่งหมายดำเนินการได้อย่างแท้จริง - คณะกรรมการอำนวยการของสถานศึกษามีกระบวนการทำงานจัดสรรทรัพยากรที่มีความเพียงพอต่อการป้องกัน ทั้งด้านเวลา

ตารางที่ 2.8 เกณฑ์ที่ใช้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ (Gallà, 2003) (ต่อ)

เกณฑ์ที่	ประเด็น	รายละเอียด
		บุคลากร และส่วนงานที่มีความเกี่ยวข้อง
2	การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มสถานศึกษาในด้านวัตถุประสงค์ของการป้องกันการกระทำผิด - ไม่ควรมีการดำเนินการที่ขัดกัน สถานศึกษา เช่น ครูเป็นผู้กระทำ ความผิดในด้านต่างๆ เสียเอง เป็นต้น
3	สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีบริบททางสังคม และบรรยากาศโดยรอบที่ปลอดภัย - สถานศึกษาควรมีวิธีการที่ทันสมัยและดำเนินการสอนแบบโต้ตอบ
4	การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการทางการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา - ลดช่องว่างระหว่างการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของครูเพื่อให้ครูได้รับรู้ถึงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปของนักเรียนและดำเนินการป้องกันปัญหาได้อย่างรวดเร็ว
5	ความคาดหวังสูง	<ul style="list-style-type: none"> - ครูจะต้องมีความมุ่งมั่นพยายามให้นักเรียนประสบความสำเร็จทุกคน โดยเสมอหน้าไม่มีข้อยกเว้นนักเรียนที่ได้ชื่อว่ากลุ่มคนชั้นสองจะต้องไม่มีอยู่ในสถานศึกษา
6	การเสริมแรงบวก	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้วิธีเชิงบวกกับนักเรียนให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของนักเรียนให้มองที่การแก้ปัญหาและการมองที่ปัญหา - ควรสร้างบรรยากาศภายในสถานศึกษาให้มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกและมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
7	พัฒนาการด้านการตรวจสอบ	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำผิด - มีการระบุจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนในโปรแกรมการป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
8	ความรับผิดชอบและสิทธิของนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วม - การมีส่วนร่วมของเพื่อน - การดำเนินการกับตนและบุคคลอื่นอย่างจริงจัง - ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและไว้วางใจใจให้นักเรียนแสดงความรับผิดชอบด้วยตนเอง

ตารางที่ 2.9 เกณฑ์ที่ใช้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ (Gallà, 2003) (ต่อ)

เกณฑ์ที่	ประเด็น	รายละเอียด
9	การสอนอย่างมีเป้าหมาย	- ครูต้องได้รับการกระตุ้น การฝึกฝนปฏิบัติอย่างมืออาชีพ - ครูสอนให้นักเรียนเข้าใจอย่างถ่องแท้ตามวัตถุประสงค์เพื่อความสำเร็จของผู้เรียน
10	องค์กรแห่งการเรียนรู้	- สถานศึกษาเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีตเพื่อเชื่อมโยงกับการจัดการปัญหา ปรับตัวให้เข้ากับแนวโน้มการพัฒนาตามยุคสมัย ปรับเปลี่ยนมุมมองและความคิดเห็นในสังคมเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
11	ความร่วมมือระหว่างบ้าน-สถานศึกษา	การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการป้องกันที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุม

อย่างไรก็ตามการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานอาจต้องมีการดำเนินการจากภาคส่วนอื่นๆ คู่ขนานกันไปด้วย ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน หรือกระทั่งสื่อมวลชนดังตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.10 ตัวอย่างนโยบายผสมผสานเพื่อการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (Gallà, 2003)

	การป้องกันโดยทั่วไป	การป้องกันเฉพาะกรณี	การป้องกันที่สามารถวัดผลได้
การดำเนินการระดับสถานศึกษา	โปรแกรมทักษะชีวิตพร้อมด้วยหน่วยป้องกันการกระทำผิด	การให้คำปรึกษานักเรียนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ต่อได้ ไม่ออกจากสถานศึกษา กลางคัน	การให้คำปรึกษานักเรียนเพื่อการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรและเสริมหลักสูตร
การดำเนินการระดับครอบครัว	ให้ความรู้ด้านยาเสพติดและการกระทำผิดด้านอื่นๆ แก่นักเรียน	ให้คำปรึกษาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิด	ให้คำชี้แนะกับครอบครัวเพื่อการจัดวัฒนธรรมทางสังคมที่ดีงาม ไม่ให้นักเรียนไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือการกระทำผิดอื่นๆ
การดำเนินการระดับชุมชน	ประชาสัมพันธ์ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา	สร้างศูนย์บริการชุมชนที่เป็นประโยชน์ในทาง	จัดกิจกรรมการป้องกันแก่กลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่ม

ตารางที่ 2.11 ตัวอย่างนโยบายผสมผสานเพื่อการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (Gallà, 2003) (ต่อ)

	การป้องกันโดยทั่วไป	การป้องกันเฉพาะกรณี	การป้องกันที่สามารถวัดผลได้
	ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ เจ้าของกิจการ สถานเริงรมย์ต่างๆ	สังคม เช่น สวัสดิการ ชุมชน สายด่วนให้ความช่วยเหลือ	บุคคลที่อยู่ระหว่างการกระทำผิด
สื่อมวลชน	โทรทัศน์ วิทยุ การรณรงค์ ผ่านสื่อต่างๆ จะต้องมีความรับผิดชอบในพฤติกรรมและสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียน	ให้ความระมัดระวังในการใช้เว็บไซต์หรือการทดสอบด้วยตนเอง	ใช้สื่อสารมวลชนเพื่อกลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มหนึ่ง เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต

เนลสัน และ เบิร์กโบเวอร์ (Nelson and Bergbower, 2010) ได้ศึกษาการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในลักษณะเริ่มต้นจากภายในสู่ภายนอกผ่านโครงการ SUCCESS เพื่อทำความเข้าใจผลที่จะได้รับจากการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดย เริ่มต้นจากภายในสู่ภายนอกเปรียบเทียบกับจากภายนอกสู่ภายใน ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบของโครงการไว้ดังนี้ Schools Using Coordinated Community Efforts to Strengthen Students ซึ่งโดยรวมแล้ว คือ การที่สถานศึกษา อาศัยความร่วมมือจากชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชน กล่าวคือ สถานศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดโดยดำเนินการทั้ง การป้องกัน การป้องปราม และลดการกระทำผิด โดยประสานงานความร่วมมือทั้งภายในสถานศึกษา และภายนอกสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมของชุมชนในสามารถเข้าถึงพ่อแม่ผู้ปกครองได้ ซึ่งงานในการป้องกันนั้นจะต้องทำให้ทั้งนักเรียน บุคลากร สถานศึกษา ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน รวมทั้งภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้มแข็ง

สำหรับบริบทสังคมไทย เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์ และคณะ (2554) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนา เพื่อค้นหารูปแบบที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม พบความหลากหลายของรูปแบบการจัดการทางสังคมในการแก้ไขปัญหาในเด็กและเยาวชน 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) การจัดการโดยกลไกชุมชนเป็นฐาน 2) การจัดการโดยกลไกองค์กรศาสนาเป็นฐาน 3) การจัดการโดยกลไกที่มีโรงเรียนเป็นฐาน 4) การจัดการโดยกลไกองค์การบริหารส่วนตำบล และ 5) การจัดการโดยกลไกหรือโครงสร้างด้านเด็กและเยาวชนที่มีอยู่แล้ว

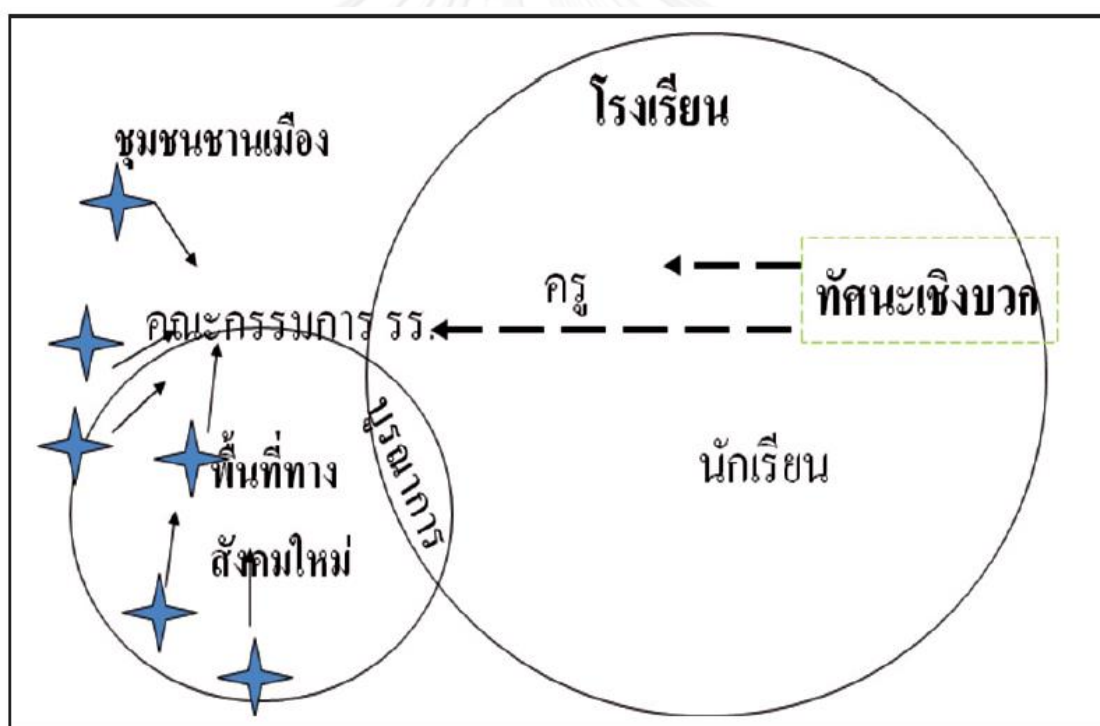
ในส่วนการจัดการโดยกลไกที่มีโรงเรียนเป็นฐานนั้น สถานศึกษานี้ยังคงใช้โครงสร้างเดิมของโรงเรียนในการขับเคลื่อนงานแต่ต้องปรับในเชิงคุณภาพของโครงสร้างที่มีอยู่เพิ่มเติม คือ ปรับโครงสร้างและระบบความสัมพันธ์ในโรงเรียนมิให้เป็นระบบความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง ซึ่งเน้น การ

ปกครอง ควบคุม สั่งการ แต่เป็นระบบความสัมพันธ์ในแนวราบ หรือ “ระบบพี่เลี้ยง” ซึ่งจะเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก การปรับดังกล่าวนี้สามารถทำได้โดย

ก) ปรับทัศนคติของครูให้มีความเชิงบวกต่อเด็กและเยาวชน ปรับโครงสร้างของคณะกรรมการโรงเรียนที่ดึงเอาคนที่มีศักยภาพในชุมชนและพร้อมที่จะทำงานอย่างสร้างสรรค์กับเด็กมาเข้าร่วม

ข) ประสานหรือเปิดพื้นที่ทางสังคมใหม่ ที่อยู่นอกโครงสร้างอำนาจของโรงเรียน ที่จะทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมสูงสุด และเป็นพื้นที่ที่เปิดรับคนในชุมชนเชื่อมโยงพื้นที่ในและนอกโรงเรียนที่สร้างขึ้นใหม่ ผ่านการบูรณาการการเรียนการสอน

โดยรูปแบบการจัดการทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาในเด็กและเยาวชนในชุมชนเมืองที่มีโรงเรียนเป็นฐานเป็นไปตามภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 รูปแบบการจัดการทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาในเด็กและเยาวชนในชุมชนเมืองที่มีโรงเรียนเป็นฐาน เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์ และคณะ (2554: 174)

งานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์ และคณะ (2554) ได้เสนอรูปแบบการดำเนินการของสถานศึกษาซึ่งเป็นการจัดการทางสังคมในสภาพบริบทที่เป็นชุมชนเมืองซึ่งมีลักษณะความร่วมมือของชุมชนมากกว่าในชุมชนเมือง และเป็นการมองภาพการจัดการในภาพรวมของการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษา ทว่าการดำเนินการวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้จะเป็นการศึกษา

สภาพการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตั้งแต่การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกัน/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟู ศึกษารายละเอียดกลไกภายในเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่เฉพาะภาคส่วนที่เป็นองค์ประกอบอยู่ในคณะกรรมการสถานศึกษาว่ามีการดำเนินการด้วยวิธีการที่สอดคล้องในแต่ละกระบวนการเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกันหรือไม่ อย่างไร นอกจากนี้ยังเป็นการเน้นความเชื่อมโยงบทบาทของสถานศึกษากับภาคส่วนอื่นที่นอกเหนือจากคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อนำสู่การเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเป็นการเฉพาะ

จากบททวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นดังรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิธีการดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนทั้งการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกัน/ปราบปราม การแก้ไขฟื้นฟู เพื่อยับยั้งการกระทำผิดและลดการกระทำผิดที่เป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งหากพิจารณารูปแบบการดำเนินการของการป้องกันโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานดังได้กล่าวมา การดำเนินการนั้นจะต้องอาศัยภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา และยังเป็นการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลไกในการป้องกันการกระทำผิดได้อีกด้วย

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยด้านการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในบริบทสังคมไทยอาจเป็นเรื่องที่ยังไม่ได้มีการศึกษาอย่างแพร่หลาย มีเพียงการศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเฉพาะในฐานความผิดแต่ละด้าน เช่น ยาเสพติด การชกต่อยทะเลาะวิวาท มีผู้ศึกษาอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอดังนี้

สุขุมมาลย์ โชควัฒนรัตน์ (2550) วิจัยเรื่อง การป้องกันปัญหายาเสพติดโดยเครือข่ายเยาวชน: กรณีศึกษาสโมสรวิทยากรเยาวชนกับโครงการนำร่องพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเยาวชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ตัว ตามลำดับ คือ 1. ตัวเยาวชน 2. เพื่อน 3. ครอบครัว และ 4. สังคม นอกจากนี้ ยังพบว่า มีปัจจัยเสริมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายฯ ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดโครงสร้างองค์กรของสโมสรวิทยากรเยาวชนประจำจังหวัดเชียงใหม่ และสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการสร้างเครือข่ายเยาวชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดโครงสร้างองค์กรของสโมสรฯ ที่มั่นคง แน่นนอนและชัดเจน การสนับสนุนอย่างจริงจังของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค ทั้งใน

เรื่องของสถานที่ งบประมาณ เพื่อให้กิจกรรมของสโมสรได้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง ช่วยเผยแพร่กิจกรรม และศักยภาพของกลุ่มเยาวชนให้สังคมได้รู้จักอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติเชิงลบของผู้ใหญ่ที่มีต่อความสามารถของเยาวชนให้เป็นทัศนคติเชิงบวก เพื่อให้เยาวชนรู้สึกอบอุ่นและมีกำลังใจที่จะเป็นเยาวชนที่ดีต่อไป

สมชัย สติรวัฒนา (2551) วิจัยเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีส่วนทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและมีการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้แก้ไข สามารถป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำได้ เนื่องจากวิธีการที่นำมาใช้ได้แก่ กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ทำให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมช่วยแก้ไขปัญหา เกิดความเข้าใจในปัญหาของกันและกัน ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน รู้จักหน้าที่ของตน ให้ความสำคัญกับปัญหาของลูกหลานและเด็กและเยาวชนในชุมชนมากขึ้น เด็ก เยาวชนมีที่พึ่งพิง ได้รับความอบอุ่น ได้รับการชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เด็กสนใจในการศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ปัจจัยเหล่านี้จึงช่วยป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำได้ 2) ปัญหา อุปสรรค ในการป้องกันแก้ไข ในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้เสียหาย ครอบครัว ชุมชนและผู้ต้องหา พบว่า การประชุมกลุ่มครอบครัว ศาลเยาวชนและครอบครัวยังไม่ได้วางกรอบของคดีอย่างชัดเจน และบุคคลที่เกี่ยวข้องยังไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์และความลึกซึ้งของกระบวนการดังกล่าวเท่าที่ควร ปัญหาอีกประการหนึ่งคือการขาดการรับรองโดยกฎหมายที่ชัดเจน ทำให้การประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นสิ่งที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเห็นสมควรปฏิบัติเท่านั้น นอกจากนี้ การดำเนินกิจกรรมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ยังมีปัญหาสำคัญอีกหลายประการ เช่น ปัญหาด้านงบประมาณ การขาดงบประมาณจากภาครัฐ ทำให้องค์กรที่รับผิดชอบต้องช่วยเหลือตนเองในการหาเงินมาจัดโครงการต่างๆ ปัญหาการสร้างเครือข่าย ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากไม่มีรูปธรรมที่ชัดเจน ทำในขอบข่ายกว้างๆ ในเรื่องของการประสานความร่วมมือเท่านั้น 3) แนวทางการติดตามสอดส่อง เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในจังหวัดเชียงใหม่ ให้ได้รับการปล่อยตัวให้กลับสู่ชุมชนไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีกพบว่า จะต้องมีการติดตามสอดส่องแนะนำ ช่วยเหลือเด็กและพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบและประสานกับกลุ่มเครือข่ายโดยให้ชุมชนได้มีส่วนในการช่วยเหลือสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด

อัมภรณ์ บุญชิต (2551) วิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะทิว จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่ทำให้เกิด พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชน ในชุมชนเกาะทิว อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร กรณีที่ใช้แบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยด้านสังคมมีระดับความเสี่ยงสูง ได้แก่ การมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานเริงรมย์ใกล้ที่พัก การตื่นเครื่องตื่นที่มีแอลกอฮอล์ สำหรับปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนมีระดับความเสี่ยงสูง

พบว่า การเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนแบบมีอิสระของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า ปัจจัยที่มีระดับความเสี่ยงปานกลาง ได้แก่ การคบเพื่อนที่เที่ยวกลางคืน การมีปัญหากับคูรัก และการมีปัญหากับครู/อาจารย์ กรณีที่ใช้แบบสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีสถานที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ สำหรับสื่อต่างๆ ในปัจจุบันมีผลต่อการจูงใจทำให้เด็กและเยาวชนเกิดอารมณ์ทางเพศ พบว่า เด็กยังขาดวุฒิภาวะที่แยกคุณภาพสื่อที่ดีกับไม่ดี ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า ครอบครัวที่มีการเลี้ยงดูลูกแบบอิสระ พ่อแม่หย่าร้างแยกทางกัน พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก พ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัด ปล่อยให้ลูกอยู่ตามลำพังหรือฝากญาติดูแล ครอบครัวขาดความอบอุ่น ทำให้เด็กติดเพื่อน เป็นเหตุให้หันเข้าหายาเสพติด การดื่มสุรา และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร บ้านอยู่ใกล้สถานที่บันเทิง และญาติมีอาชีพการค้าประเวณี ซึ่งมีส่วนให้เด็กและเยาวชนทำตามจึงทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมาก ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน พบว่า เพื่อน/แฟน/คูรัก มีอิทธิพลมาก เพื่อนชอบชวนไปเที่ยวกลางคืน ชวนให้ไปขายบริการทางเพศ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้ใหญ่ที่ต้องการชักชวนเด็กไปมีเพศสัมพันธ์ด้วยหรือซื้อบริการจากเด็กและเยาวชน 2) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชน ในชุมชนเกาะหวี อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร จากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชน คือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยและการมีคู่นอนมากกว่า 1 คน ส่วนใหญ่มีแฟนหรือคูรัก เคยมีเพศสัมพันธ์กับแฟน/คูรัก และมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย มีการให้ฝ่ายหญิงรับประทานยาคุมกำเนิดตลอดจนการใช้วิธีการให้ฝ่ายชายหลังข้างนอก และพบว่า ส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง 14-17 ปี สำหรับวิธีการคุมกำเนิดเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก พบว่า ให้ฝ่ายหญิงรับประทานยาคุมกำเนิด โดยการรับประทานยาคุมฉุกเฉิน ภายใน 24 ชั่วโมง ภายหลังจากการมีเพศสัมพันธ์ จำนวนคนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป รองลงมาคือ 1-2 คน สำหรับสถานที่ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก พบว่า ส่วนใหญ่ใช้หอพัก รองลงมาคือ บ้านเพื่อนและบ้านพักของบิดามารดา ส่วนสาเหตุการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก พบว่า ส่วนใหญ่มีความสมัครใจ รองลงมาคือ อยากรู้ อยากรอง และถูกล่อลวง โดยมีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนการมีเพศสัมพันธ์ มีเหตุผลเพื่อให้เกิดความกล้า เกิดความต้องการทางเพศและมีเพศสัมพันธ์ได้นานขึ้น การรับสื่อกระตุ้นทางเพศ พบว่า เด็กและเยาวชนเคยรับสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ หลังการได้รับสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศแล้วส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับแฟน/คูรัก ออกกำลังกายและทำงานอดิเรก 3) แนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะหวี อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ด้านสังคม ชุมชนควรปรับปรุง หรือควบคุมสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เด็กและเยาวชนห่างไกลสิ่งล่อใจ เด็กและเยาวชน ชุมชนควรเสนอให้เทศบาลเมืองจัดทำแผน/โครงการ หรือกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถในการป้องกันตนเองของเด็กและเยาวชนให้รอดปลอดภัยจากสิ่งยั่วยุต่างๆ และอบรมให้ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมีเพศสัมพันธ์โดย

ไม่ใช่ถุงยางอนามัย การมีคู่นอนหลายคน และการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ ด้านครอบครัว ผู้ปกครองควรเอาใจใส่ดูแลเด็กและเยาวชนในการปกครองอย่างใกล้ชิด ด้านกลุ่มเพื่อน ผู้ปกครอง โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการคบเพื่อนที่ดี

วิมล สุวรรณโชติ (2552) ได้วิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 30 ตัวบ่งชี้ คือ (1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า 9 ตัวบ่งชี้ (2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ 11 ตัวบ่งชี้ และ (3) องค์ประกอบด้านผลผลิต 10 ตัวบ่งชี้ สำหรับผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน พบว่า มีความตรงตามโครงสร้าง กล่าวคือ สามารถจำแนกความแตกต่างด้านประสิทธิภาพของชุมชนกลุ่มรัฐชาติ โดยปรากฏคะแนนผลการประเมินในกลุ่มชุมชนพัฒนาดีเด่น สูงกว่า กลุ่มชุมชนทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ ฅนภัทร คุ่มตลอด (2552) วิจัยเรื่องบทบาทเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนของศาลจังหวัดลำปาง แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ผลการวิจัย พบว่า เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดลำปางที่กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุขณะกระทำความผิดมากกว่า 14 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น บิดามารดามีบุตร 2 คน และส่วนมากแล้วจะเป็นบุตรคนแรกของบิดาและมารดา ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างและมีรายได้น้อยกว่าเดือนละ 10,000 บาท เด็กและเยาวชนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันและพักอาศัยอยู่กับบิดามารดาจะกระทำความผิดมากที่สุด เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในตัวเมืองกระทำความผิดมากกว่าเด็กที่อยู่นอกตัวเมือง โดยมีสาเหตุการกระทำความผิดมาจากอารมณ์ชั่ววูบทำให้ลืมตัว เพื่อนชักชวน แต่เป็นกระทำความผิดในคดีรุนแรงน้อยกว่าคดีไม่รุนแรง

มาตรการเชิงรุกของศาลจังหวัดลำปางแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวและของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดลำปางที่นำมาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปาง ที่ได้ดำเนินการมาแล้วคือการจัดโครงการอบรมให้ความรู้ก่อนการกระทำความผิด มีการสร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อร่วมมือกันในการช่วยกันป้องกันและแก้ไขสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดและเมื่อกระทำความผิดแล้วได้ใช้มาตรการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้น ปรากฏว่าได้ผลสำเร็จอย่างดี แต่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดยังได้รับการดำเนินการระดับน้อยเนื่องจากบางมาตรการไม่สามารถนำมาใช้ได้ทุกคดี มาตรการต่างๆ ที่ได้ดำเนินการมาแล้วนั้นนำมาใช้กับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในคดีรุนแรงได้ แต่ควรเพิ่มมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดรุนแรงให้เข้มงวดขึ้น เช่น การกวดขันดูแลเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิดและจริงจัง โดยใช้วิธีการคุมประพฤติเช่นเดียวกับการคุมประพฤติเด็กและ

เยาวชนที่กระทำผิดคดีทั่วไปและกำหนดให้ชุมชนต้องรับผิดชอบด้วย เพื่อชุมชนจะได้สอดส่องดูแลความประพฤติได้

สำหรับมาตรการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ซึ่งมีด้วยกัน 4 รูปแบบ คือ 1) การใช้วิธีการไกล่เกลี่ย 2) การประชุมกลุ่มครอบครัว 3) การพิจารณาแบบล้อมวง และ 4) คณะกรรมการบูรณาการชุมชน นำมาใช้กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในคดีรุนแรงในสังคมไทยได้เนื่องจากเป็นมาตรการที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมด้วยความเต็มใจยอมรับของชุมชนหรือสังคมนั้นๆ ที่สำคัญชุมชนหรือสังคมต้องแสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมด้วยและเมื่อสามารถนำมาตรการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในคดีรุนแรงในสังคมไทย ก็ย่อมนำวิธีการหรือรูปแบบดังกล่าวมาใช้กับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในคดีอาญาธรรมดาที่ไม่ใช่คดีรุนแรงได้ด้วยเช่นกันเนื่องจากเป็นคดีที่มีอัตราโทษต่ำกว่า

สุวิจนา ตริรส (2553) วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการป้องกันปัญหาการกระทำความผิดคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนกรณีศึกษาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดคดียาเสพติดของเยาวชน ประกอบด้วย 5 ปัจจัยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านครอบครัว 2) กลุ่มเพื่อน 3) สภาพแวดล้อมสังคม ชุมชน ที่พักอาศัย 4) ด้านจิตวิทยา 5) ด้านสื่อสาธารณะ ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า ครอบครัวมีการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีสภาพปัญหาพ่อแม่ หย่าร้าง แยกทางกัน พ่อหรือแม่แต่งงานใหม่ พ่อแม่มีความขัดแย้งทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ กลุ่มเพื่อน พบว่า หากเยาวชนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดเป็นประจำเยาวชนจะมีพฤติกรรมในลักษณะเดียวกันกับกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดการยอมรับภายในกลุ่ม ด้าน สภาพแวดล้อมสังคม ชุมชน ที่พักอาศัย พบว่า เมื่อเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีชุมชนโดยรอบเป็นพื้นที่จำหน่ายยาเสพติดเยาวชนจะมีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดได้ง่ายโดยวิธีการเป็นเด็กส่งยาในการหาเงิน ด้านจิตวิทยา พบว่า เยาวชนที่มีสภาพครอบครัวที่มีปัญหา ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีเยาวชนก็จะหันไปใช้ยาเสพติดเพื่อเป็นทางออกในการแสวงหาความสุขให้กับตนเองและอันดับสุดท้าย คือ ด้านสื่อสาธารณะ สื่อจะมีอิทธิพลกับเยาวชนเมื่อเขาต้องการแสดงพฤติกรรมการเล่นแบบเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาวิธีการป้องกันการกระทำความผิดคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนไว้ 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านครอบครัว 2) ยุทธศาสตร์ด้านเพื่อน 3) ยุทธศาสตร์ด้านสภาพแวดล้อมสังคม และ 4) ยุทธศาสตร์ด้านจิตวิทยา เช่นเดียวกับ สุวรรณ อนันตบริพงษ์ (2553) วิจัยเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนของเทศบาลตำบลจะนะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า การดำเนินการด้านการจัดการนั้นมีการแต่งตั้งคณะทำงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ และมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ประสานพลังแผ่นดินแต่การดำเนินงานยังไม่ราบรื่นเนื่องจากขาดการประสานงานและเจ้าหน้าที่ขาดการขับเคลื่อนกิจกรรม

การดำเนินการด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนกิจกรรมของศูนย์มีเพียงคนเดียวทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ การดำเนินการด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ที่ตั้งของศูนย์ไม่มีความเหมาะสม และการดำเนินการด้านงบประมาณ พบว่า มีการใช้งบประมาณที่เน้นเฉพาะด้านการป้องกันและเฝ้าระวังเท่านั้น ส่วนการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน โดยเฉพาะรั้วชุมชน รั้วสังคมและรั้วครอบครัว พบว่า รั้วชุมชนนั้นมีการจัดตั้งผู้ประสานพลังแผ่นดินแต่ยังขาดการขับเคลื่อน และการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ฯ ก็ยังไม่ถึงกลุ่มเป้าหมาย ส่วนด้านรั้วสังคม พบว่า ยังไม่มีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม และด้านรั้วครอบครัว พบว่า มีการส่งเสริมสถาบันครอบครัวและจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขาดการประสานงาน ขาดการขับเคลื่อนกิจกรรม และไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชน สถานที่ตั้งของศูนย์ฯ ไม่เหมาะสม ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน มีแหล่งมั่วสุมในชุมชน และขาดข้อมูลผู้ติดยาเสพติด

จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว เทศบาลจึงควรทำงานแบบบูรณาการและติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายภาคประชาชนอย่างกว้างขวาง ควบคู่ไปกับการจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่สามารถดึงดูดใจกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อให้ชุมชนตระหนักในการช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน รวมถึงต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในการดำเนินงานเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ กฤตกานต์ แก้วปลาต (2553) วิจัยเรื่อง บทบาทของเยาวชนในสถานศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของเยาวชนในสถานศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ประกอบด้วย บทบาทในการป้องกันยาเสพติดที่มีต่อตนเอง บทบาทในการป้องกันยาเสพติดที่มีต่อครอบครัวและ บทบาทในการป้องกันยาเสพติดที่มีต่อสังคม

ขณะที่ ชาญกณิต กฤตยา สุริยะมณี และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล (2553) ได้วิจัยเพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาคาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล และทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยอาศัยพื้นฐานการกำหนดนโยบาย และแผนการดำเนินการมาจากอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับทรัพย์สิน แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ พิจารณาถึงตัวบุคคลที่กระทำผิด ทั้งก่อนและหลังการปล่อยออกจากสถานฝึกอบรม ฯ เป็นประเด็นแรก และพิจารณาถึงหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิด ภายหลังจากปล่อยตัวออกจากสถานฝึกและอบรม ฯ เป็นประเด็นที่สองดังนี้

1. ตัวบุคคลหรือตัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำก่อนที่จะได้รับการปล่อยตัว กลับเข้าสู่สังคม มีความเห็นว่า กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งมีภารกิจหลักในการแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด จึงควรมีแนวทางในการฟื้นฟู โดยการทดสอบและพัฒนาโปรแกรมให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อแก้ไข บำบัดและทัศนคติเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง ความอดทน อดกลั้น หรืออาจเรียกมีการควบคุมตนเองสูง (High Self-control) เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น Pre-release Center, Half-way House, หรือ Foster Home นอกจากนี้โปรแกรมการแก้ไข ฟื้นฟูทางสภาพจิตใจที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะในการจัดโปรแกรมที่มีความสัมพันธ์ตามลักษณะของปัจจัยต่างๆ ดังนี้

ด้านความผูกพันทางสังคม (Social bond Theory) โปรแกรมควรเน้นถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นอันดับแรก คือ การทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกถึงความรักของพ่อ-แม่หรือผู้ปกครองและความเสียใจต่อการกระทำผิดของบุตร เพื่อให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงความรู้สึกของบุคคลในครอบครัวหากตนเองกลับมากระทำผิดซ้ำอีก นอกจากนี้ ควรชี้ให้เห็นถึงผลร้ายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อที่ต้องสูญเสียทรัพย์สินด้วย

ด้านของศาสนา การจัดโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความสำนึกต่อกระทำผิดและผลของการกระทำตามความเชื่อของศาสนาที่สอนเรื่อง บาป บุญ คุณ โทษ โดยไม่ปิดกั้นเฉพาะศาสนาใดศาสนาหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ อาจจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เช่น การนิมนต์พระสงฆ์มาอบรม การตักบาตรตอนเช้า การสวดมนต์ก่อนนอน การนั่งสมาธิ เพื่อช่วยกล่อมเกล่าจิตใจให้แก่เด็กและเยาวชนให้มีความคิดและการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามกรอบของศีลธรรมอันดีต่อไป

ด้านการคบเพื่อน เนื่องจากเพื่อนเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน การจัดโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูควรแนะนำการเลือกคบเพื่อนให้แก่เด็กและเยาวชน ลักษณะของเพื่อนที่ดีควรเป็นอย่างไรโดยแสดงให้เห็นถึงผลดี ผลเสียของการเลือกคบเพื่อน นอกจากนี้ ควรให้คำแนะนำแก่เด็กในเรื่องการวางตัวในการเข้าสังคมกับเพื่อนใหม่และการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้กระทำผิด

ด้านของสภาพแวดล้อมของชุมชน (Community Context) ถึงแม้ว่าเป็นเรื่องยากที่จะทำการปรับปรุง แก้ไข สภาพแวดล้อมในชุมชนเพราะมีไม่สามารถควบคุมปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดได้ โดยเฉพาะครอบครัวและชุมชนที่อยู่อาศัยของเด็กและเยาวชนที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาต่างๆในชุมชน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมประเภทต่างๆ ปัญหาแหล่งอบายมุข ฯลฯ ซึ่งอาจเป็นตัวแปรทำให้กลับไปกระทำผิดซ้ำได้ทั้งสิ้น ซึ่งในส่วนนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่าในส่วนของหน่วยงานที่มีหน้าที่บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนควรมุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและ

เยาวชนเป็นสำคัญ แต่ในส่วนอื่นๆ ได้แก่ หน่วยงาน องค์กรที่จะดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังได้รับการปล่อยตัวจะได้นำเสนอในหัวข้อต่อไป

2. ตัวบุคคลหรือตัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำหลังที่จะได้รับการปล่อยตัว กลับเข้าสู่สังคม คณะผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมเข้ามาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนด้วย

ด้านครอบครัว ได้แก่ พ่อ-แม่หรือผู้ปกครอง ที่เป็นสถาบันทางสังคมที่มีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด เป็นบุคคลหลักในการขับเคลื่อน (Main Mobilization) ในการดูแล ติดตาม สอดส่อง (Supervision) พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนซึ่งควรจะต้องให้ความเอาใจใส่ดูแลเด็กที่เคยกระทำผิดใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น และควรให้การอบรมสั่งสอน กล่อมเกลา ว่ากล่าวตักเตือน และสามารถชี้ให้เด็กและเยาวชนเห็นว่าสิ่งใดเป็นการกระทำที่ดีและไม่ได้ และที่สำคัญที่สุดคือบทบาทของผู้ปกครองในการเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนในการทำความดีและให้อภัยต่อการกระทำผิดที่ผ่านมา

นอกจากนี้ พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว ควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้านและรวมถึงสมาชิกภายในชุมชนเดียวกันในการจัดการสภาพแวดล้อมในชุมชนโดยช่วยกันดูแล สอดส่องสิ่งผิดกฎหมายและแหล่งมั่วสุมในชุมชน เช่น ยาเสพติด แหล่งอบายมุข และช่วยกันดูแลบุตรหลานของสมาชิกในชุมชนประหนึ่งเป็นบุตรหลานของตนเอง รวมถึง ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการให้ข้อมูลกระทำผิดในพื้นที่หรือเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมต่างๆที่เป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในชุมชน

ด้านโรงเรียน/สถานศึกษา บทบาทของสถานศึกษานอกจากการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนแล้วสถานศึกษาต้องให้การอบรมสั่งสอนในเรื่องของการประพฤติปฏิบัติตัวที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนโดยมีครู-อาจารย์เป็นตัวอย่างในการทำความดีให้แก่เด็กและเยาวชน รวมทั้งการดำเนินการกิจกรรมต่างๆร่วมกับชุมชนดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่ทั้งเด็กที่เคยกระทำผิดและไม่เคยกระทำผิดด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยดึงเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมกับสมาชิกอาวุโสในชุมชนโดยมีโรงเรียน/สถาบันการศึกษา หรือ วัดเป็นสื่อกลางเพื่อให้เป็นเครือข่ายของภาคชุมชนในการดูแล ป้องกันหรือตักเตือนเด็กและเยาวชนไม่ให้กระทำผิด และนอกจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่แล้วกระทรวงศึกษาธิการก็ควรจะต้องมีนโยบายหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนให้ชัดเจนด้วยเช่นกันเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆทั่วประเทศได้ดำเนินการอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้งานวิจัยดังกล่าวได้ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขเด็กและเยาวชนภายหลังจากการปล่อยสู่สังคม โดยการป้องกันและแก้ไขในด้านของหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องนี้ จะเป็นการลดช่องโอกาสในการกระทำผิด

(Crime Reduction) ของผู้ที่เคยกระทำผิดมาแล้ว ตามทฤษฎี Rational Choice Theory ซึ่งได้เสนอแนะไว้ดังนี้

ประชาชนในชุมชน มีส่วนสำคัญในการช่วยกันยับยั้ง ป้องกันและแก้ไขมิให้เกิดการกระทำผิดซ้ำขึ้นได้ ดังนั้น ประชาชนภายในชุมชนจะต้องร่วมมือ ร่วมใจกัน สอดส่องดูแล ตัดวงจรการกระทำ เช่น ทลายแหล่งที่มั่วสุมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดี ร่วมกันรณรงค์การต่อต้านยาเสพติด ตลอดจนจัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายในชุมชน เพื่อเป็นการใช้เวลาของเด็กและเยาวชนให้เกิดประโยชน์ โดยไม่หันไม่กระทำผิดได้ และยังทำให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงอีกด้วย ในด้านของผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหาย จะต้องพยายามตัดช่องโอกาสของคนร้ายหรือผู้กระทำผิด ให้มีโอกาสน้อยที่สุดหรือแทบจะไม่มีเลย หรือไม่มีเลย โดยวิธีการตัดช่องโอกาสอาจกระทำได้หลายวิธี อย่างเช่น การระมัดระวังตัวในการดำเนินชีวิตอยู่ตลอดเวลา คือ ไม่ประมาทเลินเล่อ (Risky Life-style) ไม่อยู่ในสถานที่ที่เป็นอันตราย ไม่อยู่ในที่ที่เปลี่ยวที่ไม่มีผู้คน ไม่อยู่ในที่มืดที่ไม่มีแสงสว่างฯ และในขณะที่พกพาทรัพย์สินอันมีค่าเหล่านี้ จำเป็นจะต้องมีการปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินอยู่ตลอดเวลา คือ ไม่ปล่อยปะละเลยทรัพย์สิน ทั้งไว้ในบ้าน โดยไม่ได้ปิดประตู หรือล็อกกุญแจ ไม่ปล่อยรถยนต์ รถจักรยานยนต์หรือรถจักรยานทิ้งไว้โดยไม่ได้ล็อกกุญแจ ฯ (Suitable Target) เป็นต้น ควรจัดให้มีการร่วมมือกันสอดส่องดูแล ช่วยกันเป็นหูเป็นตา ซึ่งกันและกันของคนในชุมชนหรือละแวกบ้าน (Neighborhood Watch) หรือที่รู้จักกันในชื่อหนึ่งก็คือโครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย

บุคคลภายในชุมชนจะต้องมีการประสานงานร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งจะมีกลยุทธ์ หรือวิธีการที่หลากหลายในการนำมาประยุกต์ใช้ในชุมชนได้ ดังนี้ 1) มีการจัดสายตรวจชาวบ้าน (Citizen Patrol) ทั้งสายตรวจเดินเท้า และสายตรวจรถจักรยานยนต์ หรือรถจักรยาน เพื่อเป็นการป้องกันและเป็นการระงับเหตุ โดยมีการแบ่งเวรยามที่ผลัดเปลี่ยนกันในการสำรวจ ตรวจสอบ พร้อมทั้งยับยั้งเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที โดยจะต้องช่วยกันประสานความร่วมมือไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ และยังเป็น การแบ่งเบาภาระของทางเจ้าหน้าที่ของรัฐได้อีกด้วย 2) มีการจัดตั้งอาสาสมัครเพื่อหาข่าว-หาเบาะแสของคนร้ายในชุมชน ทั้งคนร้ายในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและในคดีอื่นๆ รวมอยู่ด้วย มีการใช้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเอกชน (Private Security) เข้ามาช่วยตรวจตรา ปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินของคนในชุมชนฯ เหล่านี้ เป็นต้น การจัดสายตรวจ การจัดอาสาสมัคร การใช้ยามเอกชน ฯ เป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อ.บ.ต. อ.บ.จ. เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล ตำบล หมู่บ้านฯ เหล่านี้ โดยควรระบุให้เป็นนโยบายหลักในการสนับสนุนทั้งในแง่ของการ

ดำเนินการ บุคลากรและงบประมาณ และควรเร่งรัดในการดำเนินการในทุกๆ พื้นที่ของประเทศไทย ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบสายตรวจของตนเองเสียใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายตรวจจรจกรยานยนต์ หรือสายตรวจรถยนต์ที่มีอยู่ คือให้มีการจัดสายตรวจที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ทั้งในแง่จำนวนของยานพาหนะ ความถี่ในการตรวจ เทคนิคหรือกลวิธีในการตรวจต่างๆ เหล่านี้ นอกจากนั้นการเข้มงวดกวดขันในการปราบปราม จับกุมผู้กระทำผิดของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องเข้มงวดกวดขันอย่างคงเส้นคงวา (Consistency) และมีการปราบปรามอย่างจริงจัง การควบคุม การอนุญาตให้ดำเนินการ การจับกุมหรือดำเนินคดีกับสถานบันเทิง ร้านอาหาร ร้านอินเทอร์เน็ต และแหล่งอบายมุขต่างๆ ต้องเคร่งครัด ไม่ปล่อยปะละเลยหรือเลือกปฏิบัติ หรือเล่นพรรคเล่นพวก หรือในโอกาสต่อไปสำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจต้องปรับรูปแบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียใหม่เป็นแบบตำรวจชุมชน (Community Policing) เหมือนในต่างประเทศ คือ การคิดค้นปัญหาของชุมชน จะต้องให้คนในชุมชนเป็นผู้ร่วมคิดค้นปัญหาไปกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ด้วย (Partnership) ซึ่งอาจทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหามารกระทำผิดซ้ำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

องค์กรปกครองท้องถิ่น ในเรื่องนี้อองค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น เทศบาล อ.บ.ต. อ.บ.จ. กรุงเทพมหานคร ฯ เหล่านี้ จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนได้รู้จักการตัดช่องโอกาสในการกระทำผิด (Crime Reduction) ของเด็กและเยาวชนมิให้มีการกระทำผิดซ้ำขึ้นมาอีก คือ จะต้องสนับสนุนทั้งงบประมาณ และกำลังคนในการจัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการสายตรวจเดินเท้า โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย โครงการต่อต้านอาชญากรรมและยาเสพติด โครงการฝึกฝนอบรมในเรื่อง Self-control โครงการฝึกฝนอบรมทางด้านจริยธรรมฯ ที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้น เหล่านี้ นอกจากนั้นองค์กรปกครองท้องถิ่นเหล่านี้จะต้องรณรงค์ สนับสนุนและดำเนินการ ในการปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ปราศจากแหล่งอบายมุข แหล่งยาเสพติด แหล่งสลัมฯ ให้เป็นแหล่งชุมชนที่ยากต่อการกระทำผิด

กระทรวงพัฒนาสังคมฯ จะต้องพยายามสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ และโครงการต่างๆ ในการพัฒนาชุมชนที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำอาศัยอยู่ ให้ปราศจากแหล่งอบายมุข ปราศจากแหล่งยาเสพติด แหล่งตู้เกม แหล่งการพนันแหล่งสลัมฯ เหล่านี้ ให้เป็นแหล่งชุมชนที่ยากต่อการกระทำผิด (Target Hardening) และจะต้องมีการจัดบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นวิทยากรในชุมชน เป็นการเผยแพร่ความรู้ทางการศึกษา ทางด้านวิชาชีพ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนประกอบอาชีพที่สุจริตได้ กระทรวงพัฒนาสังคมฯ จะต้องมีนโยบายและมีแผนพร้อมทั้งมีงบประมาณ โดยจะต้องมีการประสานงานกันในระหว่างของหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงพัฒนา

สังคมฯ เพื่อที่จะจัดหาตลาดแรงงาน ให้ตรงกับความรู้ความสามารถที่ได้ฝึกอบรม และจะต้องคอย
 รับรองประสิทธิภาพของเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมในโครงการฝึกอาชีพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งใน
 การทำงาน หาเงิน หารายได้ในการเล่นกีฬาของเด็กและเยาวชน ภายหลังจากที่ออกจากสถานฝึกและ
 อบรมฯ เพื่อมิให้เด็กฯ เหล่านี้หวนไปกระทำผิดซ้ำอีก

วรรณรณี จิตบุญ (2554) ได้ศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติด ของ
 เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดตรัง พบว่า สาเหตุการติดยาเสพติด
 ของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดตรัง ตนเองเป็นเหตุที่มีส่วน
 ผลักดันให้ติดยาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อน ครอบครัว สิ่งแวดล้อมและสื่อ ตามลำดับ และ
 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและ
 คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดตรัง มีดังนี้ 1) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดตรังควร
 นำเด็กและเยาวชนไปทัศนศึกษาดูงานข้างนอกเพื่อให้เกิดทักษะในการใช้ชีวิตภายนอกอย่างถูกต้อง 2)
 ครอบครัว โรงเรียนและหน่วยงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนควรสร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ทักษะ
 ชีวิตและให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิตแก่เด็กและเยาวชน 3) หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการ
 ควบคุมดูแลตรวจสอบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ควรมีระเบียบ กฎหมาย มาตรการในการควบคุม
 การผลิตสื่อและเผยแพร่สื่อประเภทต่างๆ 4) องค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นหน่วยงานสนับสนุน
 ส่งเสริมเกี่ยวกับกิจกรรมของเด็กและเยาวชน 5) หน่วยงานต่างๆ และองค์การบริหารส่วนตำบลควร
 สนับสนุน ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีงานทำ มีรายได้เป็นของตนเองจากการประกอบอาชีพสุจริต 6)
 หน่วยงานต่างๆ และองค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาต่อของเด็กและ
 เยาวชนเพื่อให้มีความรู้สามารถนำไปประกอบอาชีพที่มั่นคงในอนาคต 7) ครอบครัวควรให้ความรัก
 ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่แก่เด็กและเยาวชน ให้คำสั่งสอน ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี และ 8)
 สังคมภายนอกควรให้โอกาสกับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดและติดยาเสพติด ไม่ซ้ำเติม
 ความผิดพลาดในอดีต เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถยืนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความเชื่อมั่นและ
 ภาคภูมิใจในตัวเอง

อนึ่ง พระครูประสิทธิ์วรการ (ณรงค์ ธรรมสุนทรโร) (2554) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความ
 คาดหวังต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน
 กรณีศึกษา อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ซึ่ง พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ในการอบรมสั่งสอน ในการ
 พัฒนาชุมชนและปลูกฝังความมีคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนแล้ว พระสงฆ์ยังต้องปฏิบัติ
 ตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็นด้วย ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าในบทบาทด้าน
 การเผยแผ่ศาสนาและการอบรมสั่งสอน เพื่อให้ผู้เรียนไปซึมซับภาพลักษณ์แห่งความดี ความเป็นผู้มี
 คุณธรรมจริยธรรม เพื่อส่งเสริมการให้การศึกษา ด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาชุมชนเป็นแนวทาง ที่

จะนำไปใช้เป็นแนวทางในชีวิตประจำวัน ในความคาดหวังต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการฝึกอบรมที่มีค่าต่ำสุด ด้านการให้ความรู้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความคาดหวังให้พระสงฆ์ให้ความรู้ในทางธรรมและด้านการฝึกอบรมข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดฝึกอบรมเฉพาะด้านแก่เยาวชนในพื้นที่ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์ให้การสนับสนุนพื้นที่บริเวณวัด แก่เยาวชนเพื่อจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์ประสานงานด้านบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือเยาวชนในพื้นที่ ด้านปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ พระสงฆ์บางรูปไม่มีเวลาค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาให้ความรู้แก่เยาวชน บางรูปไม่มีทักษะในการใช้สื่อสมัยใหม่ เพื่อหาข้อมูล บางรูปขาดแรงจูงใจในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาวชนเนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในปัญหายาวชน และวัดยังขาดความพร้อมด้านสื่อและอุปกรณ์ในการจัดอบรม พระสงฆ์มีภารกิจมาก เวลาของพระสงฆ์และฆราวาสไม่สอดคล้องกัน ทำให้การนัดหมายมีข้อจำกัด การดำเนินการบางเรื่องจึงทำได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร ด้านอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคคือสภาพการดำรงชีวิตปัจจุบันมีความเร่งรีบสูง จึงทำให้คนในชุมชนสนใจกิจกรรมด้านการพัฒนายาวชนน้อยลง

สุนีย์พร สังขาสีและคณะ (2554) วิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยอันเป็นสาเหตุจากความบกพร่องทางครอบครัวของเด็กและเยาวชน และปัจจัยที่มาจากความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ บุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนเอง คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนให้มีความชัดเจน ทันท่วงที และเหมาะสมกับสภาพสังคม รวมทั้งเด็กและเยาวชนควรมีหน่วยงานดูแล อบรม เยะแนว สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และที่สำคัญที่สุดต้องมีมาตรการสำหรับสถาบันครอบครัวในการดูแลให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตรหลานของตนอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้เป็นอย่างดี

กาญจนา คุณารักษ์ (2555) ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด: กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งพบว่ารูปแบบการป้องกันมีส่วนประกอบ ดังนี้ เป้าประสงค์ แผนการป้องกัน นโยบายการป้องกัน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การประเมินความเสี่ยง ความตระหนักรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเยาวชน การคัดกรอง กิจกรรมและโปรแกรมการป้องกัน การให้คำปรึกษาแนะนำ การส่งต่อ ติดตามและประเมินผล ความมีความตั้งใจมุ่งในการป้องกัน การมีอาชีพ

การมีเครือข่าย โดย สุนันทิพย์ จิตสว่าง (2555) ได้ศึกษากระบวนการดำเนินการป้องกันปราบปราม สืบสวน และดำเนินคดีของตำรวจเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างประสบ ปัญหาด้านการป้องกันปราบปรามและการจับกุมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่ไม่สามารถกระทำ ได้เต็มที่ การขาดสถานที่เหมาะสมในการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนผู้ต้องหา รวมทั้งปัญหาการควบคุม ขณะอยู่ที่ศาลโดยกักตัวเด็กและเยาวชนหลบหนี ปัญหาขั้นตอนความยุ่งยากและระยะเวลาการนำเด็ก และเยาวชนผู้ต้องหาไปให้ศาลตรวจสอบการจับกุมภายในระยะเวลา 24 ชั่วโมง ที่น้อยเกินไป ปัญหา การสืบสวน การสอบสวนที่มีความยุ่งยาก เนื่องจากต้องใช้สหวิชาชีพ และขั้นตอนการดำเนินคดีที่มี ความยุ่งยาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้หรือไม่สามารถดำเนินคดีได้ อย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมกระทำผิด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับเด็กและ เยาวชนที่บังคับใช้ในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ การให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและ เยาวชนที่กระทำผิดมากเกินไป ตำรวจผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะพนักงานสอบสวนมีภาระงานมาก ทำให้ ไม่มีเวลาให้ความสนใจกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเท่าที่ควร รวมทั้งการขาดความรู้ความ เข้าใจต่อพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ปัญหาในการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ ปัญหาครอบครัวแตกแยก สภาพแวดล้อมทางสังคม และการไม่เกรงกลัวกฎหมายของเด็กและเยาวชน เป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาและอุปสรรคในการ ปฏิบัติงานของตำรวจเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน

และลำสุตภัทรา สง่าและคณะ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการป้องกันการสูบบุหรี่ของเยาวชนในอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า

เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เข้าสู่การเป็นผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่ ในช่วงอายุ 13-15 ปี ร้อยละ 8.3 เริ่มสูบบุหรี่ในช่วงอายุ 11-12 ปี และร้อยละ 5.0 เริ่มสูบบุหรี่ในช่วงอายุ 8-10 ปี โดยเริ่มจากการลอง สูบ กลุ่มตัวอย่างสูบบุหรี่ถึงร้อยละ 35.4 โดยร้อยละ 16.4 เคยสูบบุหรี่มาแล้วเฉลี่ย 1-10 มวน ร้อยละ 4.5 เคยสูบบุหรี่มาแล้ว 11-50 มวน ร้อยละ 11.3 เคยสูบบุหรี่มาแล้วมากกว่า 100 มวน

การเข้าสู่เส้นทางการเป็นผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่ของเยาวชน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิเริ่มจาก ความอยากลอง ร้อยละ 22.5 ช่วยคลายเครียด ร้อยละ 11.7 เอาอย่างเพื่อนๆ ในกลุ่ม ร้อยละ 2.9 และเพื่อให้เพื่อนๆ ยอมรับเข้ากลุ่ม ร้อยละ 2.5 อิทธิพลการโฆษณาบุหรี่ต่อการกระตุ้นการเข้าถึงบุหรี่ ของเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยเห็นภาพการเตือนด้านสุขภาพบนซองบุหรี่ ร้อยละ 76.7 อีกร้อย ละ 23.3 ไม่เห็นภาพการเตือนด้านสุขภาพบนซองบุหรี่ เพราะซื้อบุหรี่แบ่งขายเป็นมวนหรือขอแบ่ง จากเพื่อน ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา เยาวชนกลุ่มตัวอย่างสังเกตเห็นบนซองบุหรี่บ่อยมาก ร้อยละ 25.8 สังเกตเห็นบ่อยๆ ร้อยละ 27 สังเกตเห็นเพียงครั้งเดียว ร้อยละ 10.4 ไม่เคยสังเกตเห็น ร้อยละ 36.7 พฤติกรรมการบริโภคยาสูบ จำนวนวันในการสูบบุหรี่ เฉลี่ย 4 วันต่อสัปดาห์ เยาวชนกลุ่ม

ตัวอย่างสูบบุหรี่ต่อวันต่ำสุด คือ 1 มวนหรือแคล่อง ร้อยละ 7.1 สูบบุหรี่เฉลี่ยวันละ 2-5 มวน ร้อยละ 9.6 และสูบบุหรี่ต่อวัน สูงสุด คือ 20 มวนขึ้นไป ร้อยละ 1.7

ปัจจัยด้านครอบครัวและบริบทชุมชน ที่เอื้อต่อการเข้าถึงบุหรี่ พบว่า ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ ร้อยละ 20 และสูบบุหรี่ขณะกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่บ้าน ร้อยละ 17.5 สถานที่ในการสูบบุหรี่ที่บ้าน ร้อยละ 12.8 รองลงมาเป็นที่โรงเรียน ร้อยละ 7.9 บ้านเพื่อน ร้อยละ 4.2 ที่ทำงาน ร้อยละ 4.2 สวนสาธารณะ ร้อยละ 2.1 ที่อื่นๆ ร้อยละ 4.2

แหล่งกระจายบุหรี่สู่มวยาวชน ส่วนใหญ่เป็นร้านค้า เยาวชนซื้อเอง ร้อยละ 19.6 มีคนซื้อให้ ร้อยละ 4.1 และได้บุหรี่จากเพื่อน ร้อยละ 8.8 แสดงว่า ร้านค้ามีการจำหน่ายบุหรี่ให้กับผู้มีอายุน้อยกว่า 18 ปี และเยาวชนมีเงินพอที่จะซื้อบุหรี่ได้เอง ความยากง่ายในการเข้าถึงบุหรี่ เยาวชนกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการเข้าถึงบุหรี่ทำได้ง่าย ร้อยละ 23.6 มากกว่า กลุ่มที่คิดว่า การเข้าถึงบุหรี่ทำได้ยาก ร้อยละ 14.6

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการสูบบุหรี่ของเยาวชน มีสองแนวทางหลัก คือ แนวทางที่ใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐานและแนวทางการใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยแนวทางที่ใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐานนั้น เน้น บ้านปลอดบุหรี่และกิจกรรมมงคลในครอบครัว ปลอดบุหรี่ เช่น วันเกิด ขึ้นบ้านใหม่ปลอดบุหรี่ กินตองปลอดบุหรี่ งานศพปลอดบุหรี่ วัดปลอดบุหรี่ พระสงฆ์ไม่สูบบุหรี่ ไม่ถวายบุหรี่พระ วันพระไม่สูบบุหรี่ วันเข้าพรรษา ออกพรรษาปลอดบุหรี่ งานบวช กฐิน ผ้าป่าปลอดบุหรี่ ชุมชนปลอดบุหรี่ ทั้งในรูปนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบังคับใช้กฎหมายห้ามจำหน่ายบุหรี่แก่เยาวชนอายุน้อยกว่า 18 ปี การจัดสถานที่สาธารณะปลอดบุหรี่ เช่น โรงพยาบาลปลอดบุหรี่ สนามกีฬาปลอดบุหรี่ สวนสาธารณะปลอดบุหรี่ ร้านค้า ร้านอาหารปลอดบุหรี่ สถานที่ทำงานปลอดบุหรี่

แนวทางการใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เน้นโรงเรียนปลอดบุหรี่ โดยใช้แนวทางต้นแบบผู้นำ ผู้บริหาร ครู บุคลากรปลอดบุหรี่ ผู้นำนักเรียนปลอดบุหรี่ นักกีฬาปลอดบุหรี่ รั้งน้องปลอดบุหรี่และการจัดทำเนื้อหาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติในการมีวิถีชีวิตปลอดบุหรี่ เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่และลดปัญหาสุขภาพและค่าใช้จ่ายตลอดจนเพิ่มคุณภาพชีวิตของเยาวชน

ในหลายประเทศช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีผู้ให้ความสนใจงานด้านการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของเยาวชนตลอดจนการแก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนกันมากขึ้น โดยผู้ปฏิบัติงาน ผู้กำหนดนโยบายและนักวิจัยมีการพัฒนารูปแบบวิธีการที่หลากหลาย มีการคิดเชิงบูรณาการและนำไปสู่ภาพรวมของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ป้องกันแก้ไขปัญหาก่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน

หยวน (Yuan, 2013) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไว้ในงานวิจัยเรื่อง การป้องกันและการลดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ได้แก่ การเสริมสร้างความเป็นผู้นำและระบบความรับผิดชอบต่อสังคม ให้มาตรการที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเรียนรู้ในสถานศึกษาและการทำงาน สำรวจและจัดระบบการทำงานเพื่อป้องกันการและแก้ไขปัญหเกี่ยวกับอาชญากรรม สร้างอินเทอร์เน็ตเพื่อสุขภาพเป็นกลไกในการป้องกัน และการเร่งแก้ปัญหาด้านสุขภาวะทางจิตของเด็กและเยาวชน

คริสเทิล และคณะ (Christle et al., 2002) ได้วิจัยเอกสารเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรม การต่อต้านสังคมและความรุนแรงในเด็กและเยาวชน โดยได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน พบว่าปัจจัยเสี่ยงในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมาจาก บุคคล ครอบครัวโรงเรียน ชุมชน และกลุ่มเพื่อน และปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือบ้านและสถานศึกษา จากการศึกษาปัจจัยทำให้มีการพัฒนารูปแบบการป้องกันที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นกลยุทธ์ที่ดำเนินการไปอย่างมีระบบ กลยุทธ์ขั้นแรกคือการพยายามปลูกฝังทักษะที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน ให้รู้จักกฎระเบียบและวิธีการแก้ปัญหาในสังคมทั้งนี้เพื่อความสำเร็จทางด้านวิชาการ ซึ่งกลยุทธ์นี้จะเป็นกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับปรับเปลี่ยนทัศนคติของเด็กว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

ถึงแม้ว่าโปรแกรมเพื่อป้องกันการกระทำผิดต่างๆ ได้ดึงออกมาใช้ในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกาแต่ประสิทธิภาพของโปรแกรมเหล่านั้นก็ยังน้อยอยู่ อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับการประเมินอย่างจริงจัง แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธว่ามาตรการต่างๆ ยังคงต้องดำเนินการต่อไปในสถานศึกษาแม้จะต้องมีงบประมาณในการดำเนินการมากมายเพียงใดก็ตาม ทั้งนี้เพื่อลดผลกระทบจากการดำเนินการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงต้องมาร่วมกันลดช่องว่างของปัญหา ตระกว่าจะต้องมาร่วมมือกันแก้ไขปัญหอย่างจริงจังและดำเนินการอย่างเป็นวาระของสาธารณะ นอกจากนั้นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องทำการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ต่อไป ทั้งกำหนดเกณฑ์ในการประเมินกิจกรรม โครงการ มาตรการ หรือโปรแกรมต่างๆ ที่ได้จัดขึ้น ขณะเดียวกันภาคส่วนต่างๆ เองก็สามารถลุกขึ้นมาดำเนินการต่างๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้ด้วย ทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รูปแบบวิธีการในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เปลี่ยนไปตามระยะเวลา การเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือในทุกภาคส่วนของสังคมมีความจำเป็นในการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ และหากเป็นเช่นนั้นสังคมของเราก็เป็นสังคมที่ปลอดภัยและน่าอยู่สำหรับทุกๆ คนเพิ่มมากขึ้น

เบอร์สเซนส์ และ เว็ทเทนเบิร์ก (Bursens and Vettenburg, 2006) กล่าวว่า ทุกโรงเรียนจะต้องประสบกับพฤติกรรมกระทำผิดของนักเรียนอยู่เสมอและเป็นคำถามของโรงเรียนว่าควรจะมีการลงโทษในรูปแบบใด อย่างไร การลงโทษแบบใดที่จะมีประสิทธิภาพสูงสุด และโอกาสที่

นักเรียนจะได้รับโทษนั้นเป็นอย่างไร อย่างไรก็ตามในการกระทำผิดของเด็กเหล่านี้โรงเรียน ครู เพื่อนนักเรียนมักจะได้รับผลกระทบอย่างเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ถูกมองว่าโรงเรียนไม่ได้เป็นสถานที่ที่ปลอดภัยอีกต่อไปขณะเดียวกันครูผู้สอนก็ขาดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้ ในความวิกฤติดังกล่าวคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ออกมาดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเพื่อเรียกคืนความสงบให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ตั้งแต่ปี 2000 ได้มีการนำเสนอ การปรับปรุงการประชุมกลุ่มในโรงเรียนขึ้นซึ่งวิธีนี้ช่วยให้สามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของทุกคนผู้มีส่วนได้เสียที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความผิดที่ร้ายแรง ด้วยวิธีการนี้นั้นจะต้องให้ความสนใจในผลของการกระทำเป็นพิเศษ เคารพซึ่งศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ระหว่างกันและรับผิดชอบในการดำเนินการร่วมกัน โดยมีการทดสอบจากเดือนตุลาคม 2002 ถึงเดือนมีนาคมปี 2004 14 ครั้งใน 9 โรงเรียน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาเป็นนโยบายและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมต่อต้านสังคมที่โรงเรียน วางแผนการดำเนินการและมุ่งกระตุ้นความคิดริเริ่มต่างๆที่มีต่อการแก้ปัญหาพฤติกรรมต่อต้านสังคมที่โรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดดังได้เสนอรายละเอียดมาข้างต้นหากนำมาพิจารณาเฉพาะประเด็นวิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 2.8

ตารางที่ 2.12 การวิเคราะห์วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย	วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการป้องกัน
สุขุมมาลย์ โชควัฒนรัตน์ (2550)	การจัดโครงสร้างองค์กรของสโมสรฯ ที่มั่นคง แน่นอนและชัดเจน การสนับสนุนอย่างจริงจัง ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งใน ระดับประเทศและระดับภูมิภาค ทั้งในเรื่อง ของสถานที่ งบประมาณ	-
สมชัย สติรวัฒนา (2551)	กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	การประชุมกลุ่มครอบครัว ศาล เยาวชนและครอบครัวยังไม่ได้ วางกรอบของคดีอย่างชัดเจน และบุคคลที่เกี่ยวข้องยังไม่เข้าใจ ถึงเจตนารมณ์และความลึกซึ้ง ของกระบวนการและการขาด การรับรองโดยกฎหมายที่ชัดเจน
อัมภรณ์ บุญชิต (2551)	ด้านสังคม ชุมชนควรปรับปรุง หรือควบคุม สภาพแวดล้อมในชุมชนให้เด็กและเยาวชน	-

ตารางที่ 2.8 การวิเคราะห์วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ผู้วิจัย	วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการป้องกัน
	ห่างไกลสิ่งที่จูงใจ ชุมชนควรเสนอให้เทศบาลเมืองจัดทำแผนเสริมสร้างความสามารถในการป้องกันตนเองด้านครอบครัว ผู้ปกครองควรเอาใจใส่ดูแลเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด ด้านกลุ่มเพื่อน ผู้ปกครอง โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการคบเพื่อนที่ดี	
ณภัทร คุ่มตลอด (2552)	การจัดโครงการอบรมให้ความรู้ก่อนการกระทำผิด มีการสร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อร่วมมือกันในการช่วยกันป้องกันและแก้ไขสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดและเมื่อกระทำผิดแล้วได้ใช้มาตรการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	-
สุวิจนา ตรีรส (2553)	ยุทธศาสตร์ด้านครอบครัว ยุทธศาสตร์ด้านเพื่อน ยุทธศาสตร์ด้านสภาพแวดล้อมสังคม และยุทธศาสตร์ด้านจิตวิทยา	-
สุวรรณี อนันท์บริพงษ์ (2553)	แต่งตั้งคณะทำงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ และมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ประสานพลังแผ่นดิน	เจ้าหน้าที่ขาดการประสานงาน ขาดการขับเคลื่อนกิจกรรม และไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชน สถานที่ตั้งของศูนย์ฯไม่เหมาะสม ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน มีแหล่งมั่วสุมในชุมชน และขาดข้อมูลผู้ติดยาเสพติด
ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และ อุ นิษา เลิศโตมรสกุล (2553)	การทดสอบและพัฒนาโปรแกรมให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อแก้ไข บำบัดและทัศนคติเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง ความอดทน อดกลั้น หรืออาจเรียกมีการควบคุมตนเองสูง (High Self-control) เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	

ตารางที่ 2.8 การวิเคราะห์วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ผู้วิจัย	วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการป้องกัน
	เช่น Pre-release Center, Half-way House, หรือ Foster Home เป็นต้น	-
วรรณรณี จิตบุญ (2554)	1) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดตรังควรรนำเด็กและเยาวชนไปทัศนศึกษาดูงาน 2) ครอบครั้ว โรงเรียนและหน่วยงานควรสร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ทักษะชีวิตและให้คำปรึกษา 3) หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลตรวจสอบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ควรมีระเบียบในการควบคุมการผลิตสื่อและเผยแพร่สื่อ 4) องค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นหน่วยงานสนับสนุน ส่งเสริมเกี่ยวกับกิจกรรม 5) หน่วยงานต่างๆ และองค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุน ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีงานทำ มีรายได้เป็นของตนเอง 6) หน่วยงานต่างๆ และองค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาต่อของเด็กและเยาวชนเพื่อให้มีความรู้สามารถนำไปประกอบอาชีพ 7) ครอบครัวควรให้ความรัก ความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่ 8) สังคมภายนอกควรให้โอกาสกับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำ ความผิดและติดยาเสพติด ไม่ซ้ำเติมความผิดพลาดในอดีต	
พระครูประสิทธิ์วรการ (ณรงค์ ธรรมสุนทร) (2554)	พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนในการพัฒนาชุมชนและปลูกฝังความมีคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนแล้วพระสงฆ์ยังต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็นด้วย ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าในบทบาทด้านการเผยแผ่ศาสนาและการอบรมสั่งสอน	พระสงฆ์บางรูปไม่มีเวลาค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาให้ความรู้แก่เยาวชน บางรูปไม่มีทักษะในการใช้สื่อสมัยใหม่ เพื่อหาข้อมูลบางรูปขาดแรงจูงใจในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนเนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาเยาวชน

ตารางที่ 2.8 การวิเคราะห์วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ผู้วิจัย	วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการป้องกัน
สุนีย์พร สังขวาสี และคณะ (2554)	มาตรการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนให้มีความชัดเจน ทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพสังคม รวมทั้งเด็กและเยาวชนควรมีหน่วยงานดูแล อบรม สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และมาตรการสำหรับสถาบันครอบครัวในการดูแลให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตรหลานของตนอย่างเหมาะสม	-
กาญจนา คุณารักษ์(2555)	รูปแบบการป้องกันมีส่วนประกอบด้วย เป้าประสงค์ แผนการป้องกัน นโยบายการป้องกัน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การประเมินความเสี่ยง ความตระหนักรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเยาวชน การคัดกรองกิจกรรมและโปรแกรมการป้องกัน การให้คำปรึกษาแนะนำ การส่งต่อ ติดตามและประเมินผล ความมีความตั้งใจมุ่งในการป้องกัน การมีอาชีพ การมีเครือข่าย	-
สุนนทิพย์ จิตสว่าง (2555)	1) กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่บังคับใช้ในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน 2) การให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมากเกินไป 3) ตำรวจผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะพนักงานสอบสวนมีภาระงานมาก4) ขาดความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 5) ปัญหาในการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ	ปัญหา ด้าน การ ป้อง กัน ปร่าบปร่ามและการจับกุมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่ไม่สามารถกระทำได้เต็มที่ การขาดสถานที่ที่เหมาะสมในการควบคุมตัวเด็กและเยาวชน ผู้ต้องหา รวมทั้งปัญหาการควบคุมขณะอยู่ที่ศาลโดยกลัวเด็กและเยาวชนหลบหนี ปัญหา ขั้นตอน ความยุ่งยากและระยะเวลาการนำเด็กและเยาวชนผู้ต้องหาไปให้ศาลตรวจสอบการจับกุมภายในระยะเวลา 24 ชั่วโมง ปัญหา

ตารางที่ 2.8 การวิเคราะห์วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ผู้วิจัย	วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการป้องกัน
		<p>การสืบสวน การสอบสวนที่มีความยุ่งยาก เนื่องจากต้องใช้สหวิชาชีพ และขั้นตอนการดำเนินคดีที่มีความยุ่งยาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้หรือไม่สามารถดำเนินคดีได้อย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมการกระทำผิด</p>
<p>ภัทรา สง่าและคณะ (2557)</p>	<p>1) แนวทางที่ใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน บ้านปลอดบุหรี่และกิจกรรมมงคลในครอบครัวปลอดบุหรี่</p> <p>2) แนวทางการใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เน้นโรงเรียนปลอดบุหรี่ โดยใช้แนวทางต้นแบบผู้นำ ผู้บริหาร ครู บุคลากรปลอดบุหรี่ ผู้นำนักเรียนปลอดบุหรี่ นักกีฬาปลอดบุหรี่ รับน้องปลอดบุหรี่ และการจัดทำเนื้อหาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติในการมีวิถีชีวิตปลอดบุหรี่</p>	<p>-</p>
<p>หยวน (Yuan, 2013)</p>	<p>การเสริมสร้างความเป็นผู้นำและระบบความรับผิดชอบต่อสังคม ให้มาตรการที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเรียนรู้ในสถานศึกษาและการทำงาน สืบค้นและจัดระบบการทำงานเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรม สร้างอินเทอร์เน็ตเพื่อสุขภาพเป็นกลไกในการป้องกัน และการเร่งแก้ปัญหาด้านสุขภาวะทางจิตของเด็กและเยาวชน</p>	<p>-</p>

ตารางที่ 2.8 การวิเคราะห์วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ผู้วิจัย	วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการป้องกัน
คริสเทิล และคณะ (Christle et al.,2002)	การพยายามปลุกฝังทักษะที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชนให้รู้จักกฎระเบียบและวิธีการแก้ปัญหาในสังคม	การปรับเปลี่ยนทัศนคติของเด็กว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด
เบอร์สเสนส์ และ เว็ทเทนเบิร์ก (Bursens and Vettenburg, 2006)	การนำเสนอการปรับปรุงการประชุมกลุ่มในโรงเรียนขึ้นวิธีนี้ช่วยให้สามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของทุกคนผู้มีส่วนได้เสียที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความผิดที่ร้ายแรง ด้วยวิธีการนี้จะต้องให้ความสนใจในผลของการกระทำเป็นพิเศษ เคารพซึ่งศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ระหว่างกัน และรับผิดชอบในการดำเนินการร่วมกัน	กระตุ้นความคิดริเริ่มต่างๆที่มีต่อการแก้ปัญหาพฤติกรรมต่อต้านสังคมที่โรงเรียน

จากการทบทวนงานวิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนยังเน้นการศึกษาปัจจัยและ/หรือสาเหตุในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นหลัก สำหรับงานวิจัยที่น่าเสนอนี้เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกที่เกี่ยวข้องการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในช่วงเวลาตั้งแต่ปี 2551- 2557 โดยแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดนั้นในบริบทสังคมไทยยังเน้นความร่วมมือของทุกภาคส่วนและการเสนอแนะให้สถาบันต่างๆ ในสังคมทำหน้าที่ตามบทบาทของตนและร่วมกันทำงานอย่างบูรณาการ ขณะที่งานวิจัยในต่างประเทศมีการพัฒนาโปรแกรม กิจกรรม โครงการ มาตรการเพื่อนำไปใช้ในหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษา ทว่าผลที่ได้รับจากการจัดโปรแกรมต่างๆ นั้นอาจยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก อย่างไรก็ตามการดำเนินการมาตรการต่างๆ ในช่วงที่ผ่านมาสังเกตได้ว่ายังคงมีปัญหาอยู่โดยเฉพาะในส่วนของความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานซึ่งพิจารณาผ่านกลไกในการดำเนินการ 3 ชั้น คือการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูโดยอาศัยภาคส่วนต่างๆ ในสังคมเป็นผู้ร่วมดำเนินการโดยการประสานงานจากสถานศึกษาซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการในลักษณะอื่นๆ ได้อีกทางหนึ่งด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานและนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ซึ่งเป็นการการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) นำเอาแนวคิดวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพมาร่วมกันศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับปรากฏการณ์ กล่าวคือมีทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การศึกษาเอกสารแบบสอบถาม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการประชุมกลุ่ม ซึ่งขั้นตอนของการกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นชั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชั้นที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถามที่ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ การกำหนดแนวทางการดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลเป็นไปดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการสุ่มแบบเจาะจง โดยเลือกสถานศึกษาที่ได้มีการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ปี 2550-2554 โดยอาศัยฐานข้อมูลการดำเนินการจากผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นมาทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน โดยมีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รายละเอียดของโครงการที่เป็นที่มาของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการ/กิจกรรม	พื้นที่ดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
โครงการเยาวชนพลยุติธรรม	ทั่วประเทศ	2548 - ปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยมหิดล
โครงการโรงเรียนปลอดความรุนแรง	ทั่วประเทศ	2550 - 2552	มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

ตารางที่ 3.2 รายละเอียดของโครงการที่เป็นที่มาของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

โครงการ/กิจกรรม	พื้นที่ดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
โครงการของสถานศึกษาตามยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา	ทั่วประเทศ	2551-2554	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
โครงการรู้ก่อนผิด คิดก่อนหลงทาง	ทั่วประเทศ	2553 – ปัจจุบัน	ศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการเสนอชื่อสถานศึกษาของโครงการต่างๆ ดังปรากฏในตารางผู้วิจัยรวบรวมกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 304 แห่ง แต่เป็นสถานศึกษาที่สังกัดใน 3 หน่วยงาน ได้แก่ 1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 2. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และ 3. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำสถานศึกษาจากอีก 2 หน่วยงาน คือ 4. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 53 แห่ง และ 5. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กลุ่มโรงเรียน ตชด.) ตามการเสนอของกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนอีก 38 แห่ง เพิ่มเข้ามาเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วย จึงได้สถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 395 แห่งจาก 5 หน่วยงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับแบบสอบถามที่สร้างนั้นจะศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากงานวิจัย แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบกรอกข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาและผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เป็นคำถามปลายปิดชนิดเลือกตอบโดยในแต่ละข้อมีคำถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และ คำถามปลายปิดชนิดเลือกตอบตามความคิดเห็นของผู้ตอบโดยในแต่ละข้อมีคำถามและมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ

ตอนที่ 3 การเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน คำถามปลายปิดชนิดเลือกตอบตามความคิดเห็นของผู้ตอบโดยในแต่ละข้อมีคำถามและมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นคำถามปลายเปิดโดยตอบตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาตลอดจนสำนวนภาษาแล้วนำมาปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง (subject matter specialists) ที่มีจำนวน 5 คนนั้นมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- 1) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวัดและประเมินผล และ/ หรือ
- 2) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านเด็กและเยาวชน และ/ หรือ
- 3) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการกระทำผิดในเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างเนื้อหา ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความตรงเชิงเนื้อหาโดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความรู้ที่อยู่ในขอบเขตของมวลความรู้ที่กำหนดเป็นเป้าหมาย แล้วจึง ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความครอบคลุมเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่สื่อความหมายชัดเจนตรงกัน

ซึ่งรายชื่อผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุวรรณี พุทธิศรี อาจารย์ประจำภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
3. รองศาสตราจารย์ลัดดา ภูเกียรติ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตพัฒนา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุณีย์ กัลป์ยะจิตร อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
5. นายแพทย์ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็ก และวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยนำผลของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมารวมกัน คำนวณหาความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้อง เรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

- +1 = สอดคล้อง หรือแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้จริง
- 0 = ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้
- 1 = ไม่สอดคล้อง หรือแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นไม่ได้วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และสูตรในการคำนวณคือ (กรมวิชาการ, 2545 : 65)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
R	คือ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 31 คน ที่ได้เข้าร่วมอบรมสัมมนาวิชาการ เรื่อง โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของรองผู้อำนวยการโรงเรียน จัดโดยสมาคมรองผู้อำนวยการสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 15 - 17 กุมภาพันธ์ 2556 ณ โรงแรมริเวอร์ไซด์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบเรียงอันดับ (Rating Scale) เป็นค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณหาได้จากสูตรครอนบาช (Cronbach) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยแบบทดสอบค่าคะแนนที่ได้อาจจะเป็นค่าอะไรก็ได้ที่มีค่ามากกว่า 1 สูตรที่ใช้ในการคำนวณมีดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ

α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n คือ จำนวนข้อของแบบทดสอบ

s_i^2 คือ ความแปรปรวนของแบบทดสอบรายข้อ

s_t^2 คือ ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สำหรับการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นดังกล่าวผลจากการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ พบว่าทุกข้อมีค่าเข้าใกล้ 1 จึงสามารถนำแบบทดสอบไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน(แห่ง) โดยกระจายอยู่ในทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ซึ่งเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดจำนวน 5 หน่วยงาน ได้แก่ 1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) 2. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน(สช.)ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 3. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.) 4. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ 5. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยใช้แบบสอบถามสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้บริหารสถานศึกษาหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาให้คะแนน น้ำหนักแต่ละข้อบันทึกแจกแจงลงในกระดาษแบบฟอร์มที่จัดเตรียมไว้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS

- หาค่าร้อยละ

- หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำเสนอข้อมูล (Presentation)

การนำเสนอผลการวิจัยจะพยายามเชื่อมโยงให้เห็นปรากฏการณ์เกี่ยวกับการกระทำผิดของนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาต่างๆ เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ภาพรวมของเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะของการอุปนัย และนำเสนอในลักษณะบรรยาย พร้อมทั้งนำเสนอเปรียบเทียบข้อมูลที่แบ่งตามสังกัดของสถานศึกษาและสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ด้วย

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม การประชุมกลุ่มและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกรณีศึกษาเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยภาคสนามเป็นรายสังกัด จำนวน 5 หน่วยงาน ได้แก่ 1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) 2. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน(สช.)ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 3. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.) 4. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ 5. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ผู้วิจัยคัดเลือกพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนามตามสังกัดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ด้วยการสอบถามจากผู้บริหารของต้นสังกัด โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกแจ้งต่อผู้บริหารของต้นสังกัดดังนี้

1. เป็นสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ทำการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาในสายสามัญ)

2. เป็นสถานศึกษาที่เคยมีนักเรียนกระทำความผิดตามฐานความผิดต่างๆ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียง และการปกครอง (เช่น ประพฤติตัวเป็นอั้งยี่ ซ่องโจร) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้ง ผู้เสพ ผู้ค้า ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด และฐานความผิดอื่น ๆ เช่น แข่งรถ การพนัน แต่สามารถจัดการกับปัญหาดังกล่าวด้วยศักยภาพของสถานศึกษาทำให้นักเรียนกระทำความผิดน้อยลง หรือไม่มีเหลือเลยในปัจจุบัน

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สถานศึกษาเพื่อเป็นพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนทั้งหมด 5 แห่ง กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกกรณีศึกษาเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยภาคสนามเป็นรายภาค 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยผู้วิจัยได้ใช้การสอบถามจากผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 – 9 และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศชต.) ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะด้าน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1. เป็นสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ทำการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาในสายสามัญ) และเป็นฐานในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

2. เป็นสถานศึกษาที่เคยมีนักเรียนกระทำความผิดตามฐานความผิดต่างๆ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียง และการปกครอง (เช่น ประพฤติตัวเป็นอั้งยี่ ซ่องโจร) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้ง ผู้เสพ ผู้ค้า ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด และฐานความผิดอื่น ๆ เช่น แข่งรถ การพนัน

แต่สามารถจัดการกับปัญหาดังกล่าวด้วยศักยภาพของสถานศึกษาทำให้นักเรียนกระทำผิดน้อยลง หรือไม่มีเหลือเลยในปัจจุบัน

3. วิธีการของสถานศึกษาตามข้อ 2 ต้องไม่เป็นการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อให้เกิดข้อจำกัดของการรับนักเรียนเข้าเรียนในสถานศึกษา เช่น การจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษที่ต้องมีการสอบแข่งขัน หรือการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าเรียนในห้องเรียนพิเศษ เป็นต้น

4. เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับในด้านการจัดการพฤติกรรมของนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในระดับท้องถิ่นและสังคมโดยรวม

โดยหลังจากได้รายชื่อของสถานศึกษาแล้วผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ความใกล้เคียงของจำนวนนักเรียน สภาพบริบทเพื่อคัดเลือกสถานศึกษาที่เป็นพื้นที่ศึกษาภูมิภาคละ 1 แห่ง รวม 4 แห่ง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ การศึกษาข้อมูลวิจัยภาคสนามในพื้นที่กรณีศึกษาที่มีสังกัดแตกต่างกันจำนวน 5 แห่ง และการศึกษาข้อมูลวิจัยภาคสนามในพื้นที่กรณีศึกษาที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคที่แตกต่างกันจำนวน 4 แห่ง

เครื่องมือวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามคือแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบด้วยตนเองจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลังจากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความตรงเชิงโครงสร้างโดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ผลเนืองมา อดีตอาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. อาจารย์ ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ดร.ชัตติยา รัตนดิลก หัวหน้าบริหารงานโครงการยกระดับมาตรฐานงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5. นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก

ผลจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยผู้ทรงเชี่ยวชาญ พบว่า สามารถนำประเด็นจากแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนามได้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักของสถานศึกษาแต่ละแห่ง จำนวนแห่งละ 17 คน ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา)

2. ครู/อาจารย์ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน
(รองผู้อำนวยการดูแลด้านกิจการนักเรียน หัวหน้าฝ่ายปกครอง หัวหน้าฝ่ายแนะแนว)
3. ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน
(ประธานเครือข่าย/ชมรมผู้ปกครอง คณะกรรมการเครือข่ายฯ ตามการเสนอของประธาน
อีก 2 คน)
4. นักปกครองท้องถิ่น จำนวน 3 คน
(ประธานชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน นายอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล/
นายกเทศมนตรี)
5. นักบวชในศาสนา จำนวน 2 คน
(เจ้าอาวาสวัด พระลูกวัดที่เป็นกรรมการสถานศึกษา 1 รูป)
6. เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น จำนวน 2 คน
(ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธร 1 นาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบดูแลสถานศึกษา 1
นาย)
7. นักเรียน จำนวน 3 คน
(ประธานสภานักเรียน เลขานุการสภานักเรียน หัวหน้าฝ่ายสารวัตรนักเรียน)

อนึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ศึกษาทั้ง 9 แห่งผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตจากคณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดช่วงระยะเวลาของการเก็บ
รวบรวมข้อมูลของสถานศึกษาแต่ละแห่งด้วย

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูล ดังนี้

1. การตรวจสอบความแม่นยำและน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า ด้าน
วิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต
สัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล
2. การตรวจสอบความครอบคลุมของข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาว่าสามารถตอบ
วัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครอบคลุมหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา
วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ทันทีขณะเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดบันทึกประเด็นสำคัญๆ

ขณะสัมภาษณ์ไว้ บันทึกภาพเพื่อนำไปใช้ประกอบกับข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์ สอบถาม รวมทั้งฟังจากเทปบันทึกเสียงซ้ำจากการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันจาก แหล่งข้อมูลหลายแหล่ง ซึ่งจะกระทำภายหลังจากการสัมภาษณ์ทุกๆ ครั้งแล้วนำไปถอดเทปบันทึกคำ สัมภาษณ์แบบคำต่อคำแต่ละรายภายหลังจากการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำแต่ละรายภายหลังกลับจาก สัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลขณะเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยตรวจสอบความแม่นยำตรงข้อมูล (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อมูลภาคสนามด้วยการดูข้อคำถาม สื่อความหมาย ตรงตามที่ต้องการหรือไม่ ในลักษณะทดสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ตามระเบียบวิจัยเชิง คุณภาพเพื่อให้ข้อมูลมีความหมายแม่นยำและเชื่อถือได้มากที่สุด

ขั้นที่ 3 นำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 9 แห่ง แล้วได้นำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคเพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ ของสถานศึกษาแต่ละแห่งและนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดกลุ่มเพื่อนำเสนอเป็นร่างกลยุทธ์การป้องกันการ กระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการการวิจัยในชั้นตอน ที่ 3 โดยผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและ เยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยอาศัยข้อมูลจากการดำเนินการวิจัยในขั้นที่ 2 ซึ่งได้ศึกษา รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ อยู่คนละสังกัดจำนวน 5 สังกัด และตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกัน 4 ภูมิภาค โดยผู้วิจัยใช้การประชุมกลุ่ม โดยการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นการกำหนดกลยุทธ์การ ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน หลังจากได้ยกร่างนำเสนอเป็น กลยุทธ์การป้องกันในเชิงรุก กล่าวคือ แนวคิดหลักของการกำหนดกลยุทธ์ป้องกันการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชนในครั้งนี้จะเป็นการทำงานร่วมกันของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละ สังกัดกับองค์กรทางสังคมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสถานศึกษาดังกล่าวเป็นสถานศึกษาที่มีกลุ่ม เด็กและเยาวชนศึกษาอยู่เป็นจำนวนมากและจากสถิติการกระทำผิดก็พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นช่วงวัยที่ ศึกษาในระดับดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าเด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม ตั้งแต่เยาว์ ผู้เชี่ยวชาญที่จะมาพิจารณากลยุทธ์จึงมาจากทุกภาคส่วนเพื่อมาคิดร่วมกัน ทำงาน ร่วมกันแม้สิ่งที่ได้มาจะเป็นกลยุทธ์ระดับสถานศึกษาก็ตาม สำหรับรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ในขั้นนี้มีดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ด้านการศึกษา ด้านนโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผนงาน ด้านเด็กและเยาวชน และด้านกระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเด็ก จำนวนทั้งหมด 9 คน ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา

1. ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตินุญยากกร) ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผนงาน

1. ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเด็กและเยาวชน

1. ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงอลิสรา วัชรสินธุ์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตเวช ศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร.วรรณิ เจตจำนงนุช อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.ศักดิ์ชัย ภูเจริญ นักวิชาการอิสระ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก

1. ศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.พัชรา สิ้นลอยมา อาจารย์ประจำคณะ นิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
2. ดร.สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำองผู้ช่วยศาลฎีกา
3. ดร. ผ่องพรรณ ไพพรรณรัตน์ ผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินวิจัยครั้งนี้ เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีขั้นตอนประกอบด้วย

1. ผู้วิจัยเตรียมตัวก่อนการเก็บข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยคือผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมให้กับตนเอง ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อให้เกิดความรู้ทางทฤษฎี
 - 1.2 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยเชิงคุณภาพ พร้อมกับการรับคำ ชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.3 ศึกษาคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นนักวิจัยเชิงคุณภาพและตระหนักถึงการพัฒนาคุณลักษณะเหล่านี้ในตัวผู้วิจัย อันได้แก่ การมีความรู้สึกร่วมกับกลุ่ม การเป็นที่ยอมรับเชื่อถือและไว้วางใจได้ การเป็นมิตรและจริงใจ การมองโลกในแง่ดี การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ การระมัดระวังเรื่องอากัปกริยา การยิ้มแย้ม การเป็นผู้ฟังที่ดี การเปิดใจกว้างรับฟัง เปิดเผย การเคารพนับถือผู้อื่น และการให้ความเสมอภาคกับทุกคน

2. เตรียมเครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกข้อมูลระหว่างการประชุมกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความคลาดเคลื่อนของข้อมูล

3. กรอบคำถามในการสนทนา

4. เครื่องมือที่ช่วยจดบันทึก คือสมุดจดและปากกาสำหรับจดบันทึกข้อมูลที่ได้รับจากการประชุมกลุ่มซึ่งช่วยในการบันทึกคำพูด บรรยากาศ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลกระทบต่อ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

2. การประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) เนื่องจากการดำเนินการด้านการกำหนดกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานนอกจากจะเป็น การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ แล้ว จำเป็นที่ผู้วิจัยต้องศึกษาแนวโน้มความเป็นไปได้ในการร่วมกันวางแผนกลยุทธ์ ระดับสถานศึกษา ตรวจสอบความคิด และความเข้าใจในทัศนคติร่วมกันหรือแตกต่างกันในกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการศึกษาข้อมูลด้วยวิธีการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการศึกษาข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เป็นพลวัตของกลุ่ม (Group Dynamic) จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้แต่ละคนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นในทัศนะของตน ออกมาอย่างเปิดเผยและจริงใจ โดยผู้เข้าร่วมกลุ่มนี้มีคุณลักษณะพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน (Homogeneous) ในส่วนที่จะส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นหรือทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา เพื่อให้ ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนามีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้จุดประเด็นการสนทนาและกระตุ้นให้ ผู้ร่วมสนทนาพูดคุยกันในหัวข้อที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ล่วงหน้า โดยที่ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามที่ใช้ในการ ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาในลักษณะของแนวคำถามที่ถามถึงความรู้สึก ฐานความคิด การตัดสินใจ การใช้เหตุผล แรงจูงใจ หรือสถานการณ์ต่างๆ หนึ่งในกลุ่มอาจจะกระตุ้นให้คนอื่นๆ ในกลุ่มพูดและ แสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา เพราะการจัดประชุมกลุ่มเป็นการใช้หลักการปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม

(Group Interaction) เป็นเครื่องมือที่ได้ที่ได้อมาซึ่งข้อมูลและคำตอบซึ่งไม่อาจหาได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

ในการจัดประชุมกลุ่มในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การดำเนินการก่อนการจัดประชุมกลุ่ม

1.1 การเตรียมหัวข้อประเด็นและแนวคำถามที่จะใช้ในการจัดประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อ ประเด็น และแนวคำถามจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย และปัญหาในการวิจัย ออกมาเป็นแนวคำถามย่อย แล้วนำคำถามย่อยที่ร่างไว้มาเรียบเรียงเป็นข้อคำถาม จัดลำดับ และผูกเรื่องราว เพื่อนำการสนทนาให้เป็นขั้นตอน และจัดลำดับความคิดเห็นให้เป็นหมวดหมู่หรือหัวข้อใหญ่

1.2 การเตรียมบุคลากรในการจัดประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยได้ เตรียมบุคลากรในการร่วมกันจัดประชุมกลุ่ม ดังนี้

1.2.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) คือผู้ถามคำถาม และกำกับการสนทนาให้เป็นไปตามแนวทางของข้อที่จะศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ตรงกับประเด็นที่จะศึกษาและละเอียดที่สุดในเวลาที่กำหนด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำหน้าที่ในการดำเนินการประชุมกลุ่มด้วยตนเอง เนื่องจากผู้วิจัย เป็นผู้ที่ได้ศึกษาแนวคิด เกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและได้วิเคราะห์การจัดการของสถานศึกษาเพื่อการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของนักเรียนนักศึกษาของแต่ละสถาบันมาแล้วอย่างลึกซึ้ง จนเข้าใจปัญหาและแนวคิดที่ใช้ศึกษา พร้อมทั้งสามารถคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับเพื่อเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลอื่นที่ได้รับคำตอบมาก่อน เพราะแนวคำถามที่ตั้งไว้จะเป็นกรอบคำถาม ส่วนการถามคำถามในสถานการณ์ของการจัดประชุมกลุ่ม ผู้ดำเนินการสนทนาจะเป็นผู้แยกประเด็นคำถามให้เป็นรายละเอียดที่ซักถามและสร้างความต่อเนื่อง ในการประชุมกลุ่ม รวมทั้งสร้างบรรยากาศการประชุมกลุ่มให้เป็นที่กันเองไม่ตึงเครียด เพื่อให้ผู้ร่วมประชุมกลุ่มรู้สึกเป็นอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น และร่วมในการประชุมกลุ่มอย่างเต็มที่ ซึ่งจะทำให้ผู้ร่วมประชุมกลุ่มเข้าใจและสามารถตอบคำถามได้อย่างตรงประเด็น

1.2.2 ผู้จดบันทึกคำสนทนา (Note-taker) คือผู้ที่ทำหน้าที่จดคำพูดทุกคำพูดในการประชุมกลุ่มให้ได้มากที่สุด รวมทั้งกิริยาท่าทางของสมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา ซึ่งผู้จดบันทึกคำสนทนาจะสังเกตและบันทึกเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในอันที่จะนำมาใช้ประกอบการศึกษาถึงบรรยากาศของการจัดประชุมกลุ่มในแต่ละครั้ง เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลจากคำพูดและท่าทางของผู้ร่วมประชุมกลุ่ม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้จดบันทึกคำสนทนาด้วยตนเอง

1.2.3 เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป (Provider) ผู้ที่คอยกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดประชุมกลุ่มออกไปจากสถานที่ในการจัดประชุมกลุ่ม รวมทั้งทำหน้าที่บริการเอื้ออำนวยเพิ่มความสะดวกแก่ผู้ร่วมประชุมกลุ่ม โดยบริการน้ำดื่ม กาแฟ บันทึทเทป เปลี่ยนเทป

1.3 การเตรียมอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลในการจัดประชุมกลุ่ม อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ เทปบันทึกเสียง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบเครื่องบันทึกเสียง ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะใช้บันทึกเสียงในการจัดประชุมกลุ่มเพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

2. สถานที่จัดประชุมกลุ่ม ในการจัดประชุมกลุ่มผู้วิจัยจะใช้ห้องประชุมของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยใช้เวลาในการประชุมกลุ่ม ประมาณ 3 ชั่วโมง

4. ขั้นตอนการดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม ในการจัดประชุมกลุ่มในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามรายละเอียด ดังนี้

4.1 การนัดหมายสมาชิกกลุ่มสนทนา ผู้วิจัยจะแจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ให้ผู้รับเชิญมาร่วมประชุมกลุ่มทราบ โดยย้ำเรื่องการเข้าร่วมประชุมตรงตามเวลาและเข้าร่วมประชุมตามสถานที่นัดหมาย

4.2 การเตรียมสถานที่จัดประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยจะเตรียมสถานที่สำหรับการจัดประชุมกลุ่มให้เรียบร้อยก่อนการจัดประชุมกลุ่ม พร้อมทั้งจัดเตรียมเครื่องบันทึกเทป และวัสดุอุปกรณ์และบุคลากร จะช่วยอำนวยความสะดวกให้พร้อมที่สุด ก่อนที่ผู้ร่วมประชุมกลุ่มจะเดินทางมาถึง

4.3 การดำเนินการประชุมกลุ่ม เมื่อถึงเวลาที่กำหนดและสมาชิกที่ร่วมประชุมกลุ่มครบแล้ว เริ่มการประชุมกลุ่มโดยผู้วิจัยแนะนำตนเองในฐานะผู้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม และแนะนำผู้จัดบันทึกการสนทนาและผู้ให้บริการทั่วไป แล้วอธิบายจุดมุ่งหมายของการประชุมกลุ่มและบอกให้ทราบว่ามีการบันทึกเทปและการจดบันทึกตลอดการประชุมกลุ่ม เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยไม่บอกชื่อที่อยู่ของผู้แสดงความคิดเห็น แล้วเกริ่นนำด้วยคำถามสร้างความเป็นกันเอง และสร้างความคุ้นเคย ผู้วิจัยจึงเริ่มนำการประชุมกลุ่มให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยการซักถามไม่ให้การสนทนาหยุดนิ่ง และสรุปคำตอบของสมาชิกเป็นบางคน เพื่อเปลี่ยนให้สมาชิกคนอื่นได้แสดงความคิดเห็นบ้าง รวมทั้งสร้างประเด็นคำถามให้กลุ่มได้ถกประเด็นความเห็น โดยหลีกเลี่ยงการซักถามเป็นรายบุคคล นอกจากจะต้องการคำตอบที่ต่อเนื่องกัน เพื่อให้ได้รายละเอียดเชิงเหตุผลออกมา โดยผู้วิจัยต้องสร้างบรรยากาศการสนทนาให้เป็นธรรมชาติ เว้นจังหวะการถามและเปิดประเด็นคำถามให้เหมาะสม พร้อมทั้งควบคุมให้สามารถถามคำถามตามแนวคำถาม(Interview Guide) โดยผู้วิจัยต้องพยายามให้ผู้ร่วมประชุมกลุ่มเต็มใจร่วมประชุมกลุ่มตลอดเวลาตามแนวในการประชุมกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมมากที่สุด

การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลตลอดระยะของการวิจัย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย โดยใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล(Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลด้านเวลา โดยตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากเวลาที่ต่างกันจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งข้อมูลด้านสถานที่ โดย

ตรวจสอบว่าข้อมูลเรื่องเดียวกันต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และข้อมูลด้านบุคคล โดยตรวจสอบว่าบุคคลที่ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ข้อมูลที่ได้รับไม่มีความมั่นใจผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลโดยเปลี่ยนผู้สังเกต และตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้เหมือนกันหรือไม่ การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยเริ่มเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม แล้วนำมาบันทึกรวมทั้งพิจารณาการทำทาง พฤติกรรม บรรยากาศต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อมาประกอบการแปลความหมายร่วมกับการถอดเทป และการบันทึกภาคสนามในหลายๆ วิธี และมี การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยวิธี (Member Check) โดยนำข้อมูลที่ได้กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่าน หรือกลับไปถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงตามประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) ทำได้โดยการตีความและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้ในการวิจัย เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลมากก็นำมาวิเคราะห์ มองหาความหมาย ความคล้ายคลึง ความแตกต่าง อาจจะเป็นรูปแบบซึ่งเป็นข้อสมมติฐานชั่วคราวย่อย ๆ หลายสมมติฐาน ซึ่งวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของสูกางค์ จันทวานิช (2547: 10) และจากนั้นจะเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานจนสามารถหาหลักฐานยืนยันได้ชัดเจนจากข้อสรุปย่อย ๆ ไปสู่สรุปใหญ่ไปเรื่อย ๆ โดยจำแนกข้อมูลตามความเหมาะสมของข้อมูล

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยจะพยายามเชื่อมโยงให้เห็นการได้มาของกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากพื้นที่ศึกษาทั้งสองแห่งพร้อมทั้งการอ้างอิงไปยังหลักการและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ โดยการนำเสนอข้อมูลนั้นเป็นลักษณะของการอุปนัย และนำเสนอในลักษณะบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานและนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) นำแนวคิดวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีเชิงคุณภาพมารวมกันศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับปรากฏการณ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนกล่าวคือมีทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้การศึกษาเอกสาร ใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการประชุมกลุ่มเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เมื่อได้เก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และสังเคราะห์เรียบร้อยแล้ว ปรากฏผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยด้วยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มผู้บริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดทั่วประเทศจำนวน 395 คน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับมา 251 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 63.54 เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนพบว่าสภาพพื้นฐานทั่วไปของสถานศึกษาที่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมานั้นมีลักษณะดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของสถานศึกษา

ข้อ	สภาพพื้นฐานที่ศึกษา	ลักษณะสภาพพื้นฐาน (เรียงตามลำดับ 1-3)	ร้อยละ
1	ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม	1. ปริญญาตรี 2. ปริญญาโท 3. ปริญญาเอก	74.1 23.1 2.8
2	สาขาวิชาที่จบการศึกษาระดับสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม	1. การศึกษา(ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์) 2. วิทยาศาสตร์ 3. อื่นๆ เช่น ประวัติศาสตร์ การจัดการทรัพยากร	74.6 4.5 3.6
3	ตำแหน่งปัจจุบันในสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	1. ผู้อำนวยการ 2. รองผู้อำนวยการ 3. อื่นๆ เช่น ครูประจำกลุ่มสาระ ครูที่ปรึกษา	40.5 33.3 23
4	ประสบการณ์การทำงานโดยเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามตามตำแหน่งในข้อ 3 (ปี)	ประสบการณ์การทำงานโดยเฉลี่ย 21.39 ปี	-
5	ประสบการณ์การรับตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม	1. เคยรับตำแหน่ง ได้แก่ กรรมการฝ่ายต่างๆ เช่น กิจการนักเรียน ฝ่ายปกครอง ฝ่ายแนะแนว 2. ไม่เคย	32 68
6	ประสบการณ์การเข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน	1. เคย 2. ไม่เคย	58.2 41.8
7	ระดับชั้นที่เปิดทำการเรียนการสอน	1. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 2. ระดับชั้นอนุบาล ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3. ระดับชั้นอนุบาล ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	63.1 14.7 9.1
8	จำนวนนักเรียนต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่โดยเฉลี่ย ของสถานศึกษาแต่ละแห่ง(คน/ไร่)	จำนวนนักเรียนต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่โดยเฉลี่ย 97.62 คน/ไร่	-

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อ	สภาพพื้นฐานที่ศึกษา	ลักษณะสภาพพื้นฐาน (เรียงตามลำดับ 1-3)	ร้อยละ
9	จำนวนนักเรียนต่อจำนวนครู 1 คนของสถานศึกษาแต่ละแห่งโดยเฉลี่ย	จำนวนนักเรียนเฉลี่ย 18.18 คนต่อครู 1 คน	-
10	จำนวนนักเรียนที่กระทำผิดในช่วงเวลา 1 ปี ของสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยเฉลี่ย(คน)	จำนวนนักเรียนที่กระทำผิดในช่วงเวลา 1 ปี 36.91 คน ต่อ สถานศึกษา 1 แห่ง	-
11	ระดับชั้นที่กระทำผิด	1. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 3. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6	63.5 29.2 7.3
12	ฐานความผิดของนักเรียนในช่วงเวลา 1 ปี ของสถานศึกษาแต่ละแห่ง	1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 2. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 3. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	79.2 12.5 8.3
13	การกระทำผิดของนักเรียนในช่วงเวลา 1 ปี ของสถานศึกษาแต่ละแห่ง	1. ทะเลาะวิวาท 2. หนีเรียน 3. สูบบุหรี่	34.4 28 10.2
14	หน่วยงานที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในภาพรวมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง	1. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. งานปกครอง 3. งานแนะแนว/งานกิจการนักเรียน	- - -
15	ลักษณะพื้นที่ภายในสถานศึกษาแต่ละแห่งในภาพรวม	1. มีห้องน้ำ/ห้องสุขาอยู่ในที่ลับตา 2. มีห้องเรียน/ห้องประชุมไม่เพียงพอ มีความแออัดมาก 3. มีพื้นที่ที่เป็นมุมอับ มืด หรือมีบริเวณที่มีต้นไม้รกครึ้ม	- - -

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อ	สภาพพื้นฐานที่ศึกษา	ลักษณะสภาพพื้นฐาน (เรียงตามลำดับ 1-3)	ร้อยละ
16	ลักษณะพื้นที่ภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งภายในรัศมี 500 เมตร ในภาพรวม	1. มีสถานที่จำหน่ายบุหรี่/สุรา 2. มีสถานที่บริการของเอกชน เช่น ร้านเกม ร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น 3. มีสถานบันเทิงเปิดให้บริการ เช่น ผับ เชน เป็นต้น	- - -
17	สาเหตุการกระทำผิดของนักเรียนของสถานศึกษาแต่ละแห่งในภาพรวม	1. การเลี้ยงดูของผู้ปกครอง 2. การเลือกคบเพื่อน 3. การไม่รู้เท่าทันสื่อ	- - -

หมายเหตุ

1. สภาพพื้นฐาน ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 7 ข้อ 13 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์มากกว่า 3 ประเด็น ร้อยละของลักษณะสภาพพื้นฐานโดยรวมจึงไม่ครบ 100
2. สภาพพื้นฐาน ข้อ 4 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 ใช้การคำนวณจากการหาค่าเฉลี่ยเพื่อวิเคราะห์แบบสอบถามตามระดับการวัดชนิดมาตราส่วนอัตราส่วน (Ratio Scale)
3. สภาพพื้นฐาน ข้อ 14 ข้อ 15 ข้อ 16 ข้อ 17 ผู้วิจัยออกแบบแบบสอบถามโดยให้สามารถเลือกตอบได้หลายข้อจึงใช้การนำเสนอจากค่าเฉลี่ยมีค่ามากที่สุด 3 ลำดับแรก

สำหรับสภาพ ปัญหาและปัจจัยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ของสถานศึกษาต่างๆ ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยด้วยการใช้แบบสอบถามถามผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานต่างๆ พบว่าสภาพการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมหรือดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูนักเรียนที่กระทำผิดอย่างหลากหลายตามลำดับความสำคัญ 5 อันดับแรก ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 กิจกรรมหรือมาตรการของสถานศึกษาเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

กิจกรรมเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน	กิจกรรมเพื่อการป้องปราม/ ปราบปราม	กิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู
1. อบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และการฝึกสมาธิ 2. ให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด และอาชญากรรมต่างๆ 3. ส่งเสริมการเล่นกีฬาและงานอดิเรกต่างๆ 4. จัดกิจกรรมโฮมรูมและแนะแนว 5. จัดกิจกรรมชุมนุม TO BE NUMBER ONE และชุมนุมเพื่อนที่ปรึกษา (YC: Youth Counselor)	1. สุ่มตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมายและตรวจปัสสาวะ 2. จัดตั้งครูฝ่ายปกครอง กรรมการผู้ปกครอง เครือข่ายครูและผู้ปกครอง เพื่อคอยสอดส่องดูแลเด็กนักเรียน 3. ลงโทษตัดคะแนนความประพฤติ 4. ภาคทัณฑ์ พักการเรียนตามความเหมาะสม 5. อบรมให้ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม 6. ให้ตำรวจประสานกับโรงเรียนอย่างใกล้ชิด	1. จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน 2. อบรมคุณธรรม 3. นำนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม 4. นำนักเรียนเข้าสถานบำบัดฟื้นฟู 5. จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ทั้งนี้จากการศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนเมื่อวิเคราะห์แบบสอบถามแล้วพบว่า สถานศึกษามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.079) ส่วนบทบาทในการจัดแผนศึกษาพฤติกรรมเป็นการบุคคลและประสานยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อการร่วมกันป้องกัน เป็นบทบาทที่มีความสำคัญเท่ากัน (บทบาทในการจัดแผนศึกษาพฤติกรรมเป็นการบุคคล มีค่าเฉลี่ย 3.88 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.088 บทบาทในการประสานยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อการร่วมกันป้องกัน มีค่าเฉลี่ย 3.88 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.898) นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการให้ความร่วมมือกับชุมชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11) และบทบาทในการเสนอตัวเป็นแกนกลางเพื่อการป้องกันการกระทำผิด (ค่าเฉลี่ย 3.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.173) อีกด้วย ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 บทบาทของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
จัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม	4.33	1.079
จัดแผนศึกษาพฤติกรรมเป็นการบุคคล	3.88	1.088
ประสานหน่วยงานต่างๆ เพื่อร่วมป้องกัน	3.88	.898
เสนอตัวเป็นแกนกลางเพื่อการป้องกัน	3.36	1.173
ให้ความร่วมมือกับชุมชนเพื่อป้องกัน	3.84	1.110

อนึ่งบทบาทดังกล่าวโดยเฉพาะในส่วนการประสานงานไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อการร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน หน่วยงานซึ่งสถานศึกษาได้ดำเนินการประสานความร่วมมือพบว่า มีหน่วยงานที่สำคัญเป็นลำดับต้นๆ มีดังต่อไปนี้ 1) ครอบครัว 2) องค์กรภาครัฐ เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ศาล เป็นต้น 3) สถานศึกษาอื่น 4) ศาสนสถาน ได้แก่ วัด โบสถ์ มัสยิด 5) สื่อมวลชน และ 6) กลุ่มภาคเอกชน ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 หน่วยงานที่สถานศึกษาประสานความร่วมมือเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ครอบครัว	.96	.188
สถานศึกษาอื่น	.66	.476
ศาสนสถาน ได้แก่ วัด โบสถ์ มัสยิด	.66	.474
กลุ่มภาคเอกชน	.14	.346
สื่อมวลชน	.17	.378
องค์กรภาครัฐ เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ศาล เป็นต้น	.89	.314
อื่นๆ	.07	.261

อย่างไรก็ตามการดำเนินการต่างๆ ของสถานศึกษานั้นล้วนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้เพื่อทำหน้าที่เป็นฐานของการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของสถานศึกษานั้นๆ โดยในระดับของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีสภาพการเรียนรู้ที่สำคัญเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เรียนรู้วิธีป้องกันด้วยตนเอง 2) ผู้บริหารสถานศึกษา

เรียนรู้วิธีประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาบันต่างๆในสังคม เพื่อการป้องกัน 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ เรียนรู้วิธีการสื่อสารกับผู้ปกครองหรือชุมชนเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน 4) สถานศึกษาเรียนรู้วิธีการในการป้องกันจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นที่ประสบความสำเร็จ และ 5) สถานศึกษาเรียนรู้การรักษาความเป็นหุ้นส่วนทางสังคม เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของนักเรียนได้อย่างยั่งยืนต่อไป ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 สภาพการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เรียนรู้วิธีป้องกันด้วยตนเอง	4.45	.702
ผู้บริหารเรียนรู้วิธีประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/สถาบันต่างๆ	4.40	.709
ครู/บุคลากรเรียนรู้วิธีการสื่อสารกับผู้ปกครองหรือชุมชน	4.28	.740
สถานศึกษาเรียนรู้การรักษาความเป็นหุ้นส่วนทางสังคม	3.95	.901
สถานศึกษาเรียนรู้วิธีการป้องกันจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่น	4.01	.803

ทั้งนี้จากการสอบถามประสพการณ์การเรียนรู้ของสถานศึกษาแต่ละแห่งเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ พบว่าสถานศึกษาเคยมีประสพการณ์เรียนรู้ในด้านต่างๆ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญต่อไปนี้ 1) เรียนรู้จากการสร้างปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ 2) เรียนรู้จากสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่มีร่วมกัน 3) เรียนรู้จากการเสนอแนะจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่นที่บอกหรือแนะนำให้ทำตาม 4) เรียนรู้การเป็นตัวกลางในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนด้วยศักยภาพของตนเอง และ 5) เรียนรู้ด้วยการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศในทุกด้าน ดังปรากฏในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 วิธีการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เรียนรู้การเป็นตัวกลางในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนตามศักยภาพ	1.07	.259
เรียนรู้จากการสร้างปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ	1.04	.192
เรียนรู้จากการเสนอแนะจากหน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานอื่น	1.06	.244
เรียนรู้ด้วยการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศในทุกด้าน	1.09	.291
เรียนรู้จากสถานศึกษา/หน่วยงานอื่นและมีความรับผิดชอบร่วมกัน	1.04	.201

หากพิจารณาถึงแหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถเข้าถึงและได้เข้าไปเรียนรู้นั้น พบว่า แหล่งเรียนรู้อื่นที่สถานศึกษาสามารถเข้าถึงได้ที่สำคัญตามลำดับ มีดังนี้ 1) ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 3) สถานศึกษาอื่น 4) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและ 5) สถานศึกษา/ชุมชนตัวอย่างในต่างประเทศ ดังปรากฏในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
สถานศึกษาอื่น	3.55	1.121
ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ	3.56	1.010
ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง	3.66	1.037
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	3.34	1.086
สถานศึกษา/ชุมชนตัวอย่างในต่างประเทศ	2.33	1.552

การดำเนินการต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาของสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลไม่ได้หากสถานศึกษาขาดปัจจัยสนับสนุนเพื่อการเรียนรู้ในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน ซึ่งจากการสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้พบว่ามีการเข้าถึงปัจจัยที่แตกต่างกันไป เรียงตามลำดับได้ต่อไปนี้ 1) การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร 2) ความร่วมมือของนักเรียน 3) ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน 4) การสร้างความเชื่อมั่นในการเป็นแกนกลาง และ 5) การช่วยเหลือจากสังคมภายนอก โดยสามารถแสดงได้ตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ปัจจัยในการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน	4.07	.891
การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร	4.32	.819
ความร่วมมือของนักเรียน	4.09	.887
การสร้างความเชื่อมั่นในการเป็นแกนกลาง	3.82	.954
การช่วยเหลือจากสังคมภายนอก	3.59	.963

จากการศึกษาสภาพการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถสรุปสถานการณ์การป้องกันการกระทำผิดของสถานศึกษาในปัจจุบันได้ดังนี้

1) การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนทั้งการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานดำเนินการผ่านการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆ ทั้งในส่วนที่สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบจัดเองหรือการขอความร่วมมือจากหน่วยงานหน่วยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยสถานศึกษามีบทบาทมากที่สุดในการจัดกิจกรรมเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนไม่ให้ไปกระทำผิดซึ่งเป็นการป้องกันก่อนที่จะเกิดเหตุหรือก่อนการแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

2) การประสานความร่วมมือของสถานศึกษาไปยังภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้น พบว่าสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักในสังคมที่จะต้องคอยติดตามดูแลพฤติกรรม ร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องปราม/ปราบปราม แก้ไขฟื้นฟูไปพร้อมๆ กับสถานศึกษา ทั้งนี้เมื่อสถาบันครอบครัว ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนให้ความร่วมมือด้วยแล้วการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดจากสถานศึกษาหรือหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องก็จะประสบความสำเร็จมากขึ้น

3) การที่สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมหรือมาตรการต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นมีความจำเป็นต้องเรียนรู้รูปแบบวิธีการในการดำเนินการต่างๆ ด้วยการมีเจตคติที่ดีในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ถือว่างานด้านการป้องกันการกระทำผิดเป็นภารกิจหนึ่งที่ต้องดำเนินการให้สำเร็จลุล่วง โดยอาจเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นสถานศึกษาด้วยกัน หรือการปรับแนวคิดจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาเอง

2. ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

ถึงแม้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในทุกสังกัดทั่วประเทศ จะดำเนินการมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิผลดังได้กล่าวไว้ในส่วนของสภาพการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ทว่าสถานศึกษายังมีปัญหาอันจะเป็นอุปสรรคในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนไม่สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งจากการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจำนวน 251 แห่ง พบว่าปัญหาที่สำคัญเรียงตามลำดับมีดังนี้ 1) งบประมาณในการจัดการ 2) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน 3) ความร่วมมือของชุมชน 4) ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา และ 5) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยสามารถพิจารณาความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	2.73	1.479
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	2.51	1.583
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	2.61	1.440
ความร่วมมือของชุมชน	2.58	1.413
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.50	1.447

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการป้องกันการกระทำผิดดังตารางที่ 4.9 เป็นปัญหาในภาพรวมของประเทศ ซึ่งมีความสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของสถานศึกษาในภาคเหนือ กล่าวคือ ปัญหาที่สำคัญตามลำดับ มีดังนี้ 1) งบประมาณในการจัดการ 2) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน 3) ความร่วมมือของชุมชน 4) ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา และ 5) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จาก ตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคเหนือ

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	2.77	1.367
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	2.40	1.569
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	2.55	1.415
ความร่วมมือของชุมชน	2.52	1.415
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.38	1.307

ถึงแม้ว่าปัญหาด้านงบประมาณจะเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ ของทุกภูมิภาค แต่เป็นสิ่งที่น่าสังเกตว่าสถานศึกษาในภูมิภาคอื่น ๆ มีปัญหาในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนที่แตกต่างกันออกไป โดยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือปัญหาที่สำคัญรองมาจากปัญหาด้านงบประมาณ คือ ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปัญหาความร่วมมือของชุมชน ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	2.86	1.476
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	2.73	1.492
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	2.77	1.386
ความร่วมมือของชุมชน	2.65	1.299
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.69	1.450

กรณีของภาคกลางพบว่าปัญหาในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของสถานศึกษาต่างๆ มีความสำคัญเรียงตามลำดับดังนี้ 1) ความร่วมมือของชุมชน 2) งบประมาณในการจัดการ โดยทั้งสองปัญหาดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 2.41) แต่มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่แตกต่างกัน(ปัญหางบประมาณในการจัดการ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.593 ปัญหาความร่วมมือของชุมชน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.507)ในกรณีนี้พิจารณาได้ว่า ปัญหาความร่วมมือของชุมชนมีความสำคัญมากกว่า 3) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน 4) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ 5) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคกลาง

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	2.41	1.593
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	2.25	1.682
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	2.37	1.477
ความร่วมมือของชุมชน	2.41	1.507
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.29	1.548

สำหรับพื้นที่ภาคใต้ปัญหาในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาเรียงตามลำดับความสำคัญ มีดังนี้ 1) งบประมาณในการจัดการ 2) ความร่วมมือของชุมชน 3) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน 4) ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา และ 5) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของภาคใต้

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	3.16	1.322
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	2.84	1.505
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	2.94	1.480
ความร่วมมือของชุมชน	2.97	1.402
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.81	1.424

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาต่างๆ ที่มีสังกัดที่แตกต่างกันโดยพบว่าสถานศึกษาที่มีสังกัดแตกต่างกันก็มีผลต่อการพิจารณาให้ความสำคัญกับสภาพปัญหาต่างๆ ที่แตกต่างกันไปโดยมีรายละเอียดดังนี้

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ(กลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน) มีการระบุปัญหาต่างๆ ในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนตามลำดับความสำคัญไว้ดังนี้ 1) ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา 2) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน 3) ความร่วมมือของชุมชน 4) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ 5) งบประมาณในการจัดการ ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	2.75	1.658
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	4.17	.718
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	4.00	.953
ความร่วมมือของชุมชน	3.92	.900
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	3.67	1.155

เป็นสิ่งที่น่าสังเกตว่า ปัญหาด้านงบประมาณในการจัดการกลายเป็นปัญหาที่สำคัญน้อยที่สุดของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มโรงเรียนสาธิต) มีการระบุปัญหาต่างๆ ในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนตามลำดับ

ความสำคัญไว้ดังนี้ 1) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน 2) งบประมาณในการจัดการ 3) ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา 4) ความร่วมมือของชุมชน และ 5) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มโรงเรียนสาธิต)

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	2.35	1.624
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	2.23	1.802
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	2.39	1.764
ความร่วมมือของชุมชน	2.06	1.504
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	1.77	1.431

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีการระบุปัญหาต่างๆ ในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนตามลำดับความสำคัญไว้ดังนี้ 1) งบประมาณในการจัดการ 2) ความร่วมมือของชุมชน 3) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 4) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน และ 5) ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	2.89	1.424
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	2.53	1.539
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	2.61	1.364
ความร่วมมือของชุมชน	2.65	1.361
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.64	1.404

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ มีการระบุปัญหาต่างๆ ในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนตามลำดับความสำคัญไว้ ดังนี้ 1) ความร่วมมือของชุมชน 2) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน 3) ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา 4) งบประมาณในการจัดการ และ 5) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	1.73	1.272
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	1.82	1.401
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	2.18	1.601
ความร่วมมือของชุมชน	2.27	1.489
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	1.55	1.214

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีการระบุปัญหาต่างๆ ในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนตามลำดับความสำคัญไว้ดังนี้ 1) งบประมาณในการจัดการ 2) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน 3) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 4) ความร่วมมือของชุมชน และ 5) ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	2.55	1.504
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	2.15	1.496
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	2.40	1.314
ความร่วมมือของชุมชน	2.20	1.436
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.25	1.410

อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในบริบทสังคมไทยโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน การวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินการด้านการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อการเชื่อมโยงสู่การออกมาตรการในกลยุทธ์ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์สภาพปัญหาของการจัดการทั้งในด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟู เชื่อมโยงกับแนวคิดสังคมวิทยาของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายทางวัฒนธรรมและวิถีการปฏิบัติสู่จุดมุ่งหมายดังกล่าว ซึ่งปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อวิถีการปฏิบัติของสถานศึกษาและบริบทชุมชนแวดล้อมที่เกี่ยวข้องได้แก่ ศาสนสถาน ครอบครัว ชุมชน รวมทั้งองค์กรภาครัฐไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดค่าความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ ไว้ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 การกำหนดความหมายของสัญลักษณ์เพื่อการวิเคราะห์การปรับตัวของสถานศึกษาปรับตัวตามแนวคิดของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน

สัญลักษณ์	ความหมายของสัญลักษณ์
+,+	การปรับตัวแบบคล้อยตามสังคมแบบที่สังคมต้องการ กล่าวคือ สถานศึกษามีจุดหมายตามที่สังคมต้องการและดำเนินมาตรการด้วยวิถีทางที่สังคมต้องการด้วย
+,-	การปรับตัวแบบยอมรับจุดหมายตามสังคมแต่ด้วยวิถีทางที่สังคมมีไม่สามารถดำเนินการได้จึงต้องหาวิธีการดำเนินมาตรการใหม่ที่จะไปสู่จุดหมายตามที่สังคมต้องการ
-,+	การปรับตัวแบบยอมละทิ้งหรือลดจุดหมายที่สังคมให้ต่ำลงแต่ในขณะเดียวกันก็ยึดมั่นวิถีทางที่สังคมยอมรับว่าถูกต้อง
-,-	การปรับตัวโดยละทิ้งทั้งค่านิยมทางสังคมและวิถีทางที่สังคมยอมรับ คือไม่มีทั้ง

ตารางที่ 4.20 การกำหนดความหมายของสัญลักษณ์เพื่อการวิเคราะห์การปรับตัวของสถานศึกษา
ปรับตามแนวคิดของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (ต่อ)

สัญลักษณ์	ความหมายของสัญลักษณ์
	จุดมุ่งหมายและไม่เห็นความสำคัญของวิธีการที่ถูกต้องตามสังคมด้วย
+/-, +/-	การปรับตัวแบบนำองค์กรไปสู่นอกโครงสร้างของสังคม ไม่ยอมรับหรือไม่เห็นด้วย กับจุดหมายหรือวิธีการของสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแต่ต้องการเผชิญหน้า สร้าง ค่านิยมหรือโครงสร้างใหม่ และใช้วิธีการใหม่ในการบรรลุจุดประสงค์นั้น เพราะ จุดหมายที่สังคมมีอยู่แล้ววิธีการที่มีในสังคมนั้นไม่อาจทำให้ประสบความสำเร็จได้

เมื่อผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามแล้วสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอตาม
รายสังกัดและภูมิภาคได้ดังนี้

**สถานศึกษาในสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
(กลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)**

สถานศึกษาในสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กลุ่ม
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน) มีการดำเนินมาตรการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกัน/ปรามปราม
และการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมาตรการบางอย่างอาจเป็นเป็นวิธีการที่ไม่
สอดคล้องกับความต้องการของบริบทสังคมแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้างต้นแสดงไว้ในตารางที่ 4.20-
4.22

ตารางที่ 4.21 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาสังกัดกองบังคับการตำรวจ
ตระเวนชายแดน

วิธีการของสถานศึกษา	ตามนักเรียนถึงที่บ้าน	ให้ความรักความอบอุ่น กับนักเรียน	ดูแลนักเรียนโดยตำรวจ
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+

ตารางที่ 4.22 ตารางวิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องกัน/ปราบปรามของสถานศึกษาสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน

วิธีการของสถานศึกษา	ไม่ตัดคะแนนความประพฤติ	เรียกนักเรียนมาอบรม	ลงโทษแบบทหารตำรวจ	ลงโทษด้วยการตี
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+/-,+/-
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+/-,+/-
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+/-,+/-

ตารางที่ 4.23 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน

วิธีการของสถานศึกษา	เรียกนักเรียนมาอบรม
วิธีการของศาสนสถาน	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+

จากตารางการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่าปัญหาหลักของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน อยู่ในส่วนของ การปราบปรามที่สถานศึกษาใช้มาตรการการลงโทษด้วยการเขี่ยนตีที่สถานศึกษามีความจำเป็นต้องยอมมีวิธีการที่แตกต่างจากวิธีการของสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือการไม่ลงโทษด้วยการตีนักเรียนแต่ต้องการเผชิญหน้า สร้างค่านิยมหรือโครงสร้างใหม่ และใช้วิธีการนี้ในการบรรลุจุดประสงค์ให้นักเรียนลดการกระทำผิดลงเพราะจุดหมายที่สังคมมีอยู่แล้ววิธีการที่มีในสังคมนั้นไม่อาจทำให้ประสบความสำเร็จได้ แต่ในกรณีของผู้ปกครองมองว่าวิธีการดังกล่าวนี้สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายได้

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กลุ่มโรงเรียนสาธิต)

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กลุ่มโรงเรียนสาธิต) มีการดำเนินมาตรการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกัน/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมาตรการบางอย่างอาจเป็นเป็นวิธีการที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของบริบทสังคมแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้างต้นดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.23-4.25

ตารางที่ 4.24 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

วิธีการของสถานศึกษา	ออกเป็นระเบียบ	พัฒนาทั้งวิชาการและจิตใจ	ครูให้คำปรึกษานักเรียนทุกเรื่อง	โฮมรูมและกิจกรรมแนะแนว	ประชุมผู้ปกครอง
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+

ตารางที่ 4.25 ตารางวิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

วิธีการของสถานศึกษา	ประกาศหน้าเสาธง	ลงโทษหน้าเสาธง	ประสานกับตำรวจ
วิธีการของศาสนสถาน	+,-	+,-	+,-
วิธีการของครอบครัว	+,-	+,-	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,-	+,-	+,+
วิธีการของชุมชน	+,-	+,-	+,+

ตารางที่ 4.26 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

วิธีการของสถานศึกษา	เยี่ยมบ้าน
วิธีการของศาสนสถาน	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+

จากตารางการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่าปัญหาหลักของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอยู่ในส่วนของการปราบปรามที่สถานศึกษาใช้มาตรการประกาศหน้าเสาธง ลงโทษหน้าเสาธง ส่วนการประสานกับตำรวจพบว่ามีความเสี่ยงสถานศึกษานั้นที่มีมุมมองต่อวิธีการดังกล่าวที่ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับสถานศึกษาที่ปฏิบัติอยู่

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินมาตรการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมาตรการบางอย่างอาจเป็นเป็นวิธีการที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของบริบทสังคมแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องบ้างดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.26-4.28

ตารางที่ 4.27 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการของสถานศึกษา	สอนทักษะชีวิต	ใช้กิจกรรมแนะแนว	นำครูพระมาสอนศาสนา	ปฐมนิเทศนักเรียนและผู้ปกครองเรื่องกฎระเบียบ
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+,+

ตารางที่ 4.28 ตารางวิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการของสถานศึกษา	ตัดคะแนนความประพฤติ	ลงโทษด้วยการตี	ประสานทหาร/ตำรวจ/สถาบันใกล้เคียง
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+/-,+/-	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,-	+/-	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+/-,+/-	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+/-,+/-	+,+

ตารางที่ 4.29 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการของสถานศึกษา	บำเพ็ญประโยชน์
วิธีการของศาสนสถาน	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+

จากตารางการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่าปัญหาหลักของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนของ การปราบปรามที่สถานศึกษาใช้มาตรการตัดคะแนนความประพฤติ และลงโทษด้วยการตีที่สถานศึกษามีความจำเป็นต้องยอมมีวิธีการที่แตกต่างจากวิธีการของสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือการไม่ลงโทษด้วยการตีนักเรียนแต่ต้องการเผชิญหน้า สร้างค่านิยมหรือโครงสร้างใหม่ และใช้วิธีการนี้ในการบรรลุจุดประสงค์ให้นักเรียนลดการกระทำผิดลงเพราะจุดหมายที่สังคมมีอยู่แล้ววิธีการที่มีในสังคมนั้นไม่อาจทำให้ประสบความสำเร็จได้ แต่ในกรณีของผู้ปกครองบางส่วนก็อาจมองว่าวิธีการดังกล่าวนี้สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายได้

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีการดำเนินมาตรการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมาตรการบางอย่างอาจเป็นเป็นวิธีการที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของบริบทสังคมแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องบ้างดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.29-4.31

ตารางที่ 4.30 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีการของสถานศึกษา	จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม	ปลูกฝังจิตสำนึก	เน้นหลัก 6 Q	ปฐมนิเทศนักเรียนและผู้ปกครองเรื่องกฎระเบียบ
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+,+

ตารางที่ 4.31 ตารางวิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องกัน/ปราบปรามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีการของสถานศึกษา	ลงโทษด้วยการตี	ติดตั้งกล้องวงจรปิดในโรงเรียน	ประสานตำรวจ/สารวัตรนักเรียน
วิธีการของศาสนสถาน	+/-,+/-	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+/-	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+/-,+/-	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+/-,+/-	+,+	+,+

ตารางที่ 4.32 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีการของสถานศึกษา	บำเพ็ญประโยชน์
วิธีการของศาสนสถาน	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+

จากตารางการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่าปัญหาหลักของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนของการปราบปรามที่สถานศึกษาใช้มาตรการลงโทษนักเรียนที่กระทำผิดด้วยการตีที่สถานศึกษามีความจำเป็นต้องยอมมีวิธีการที่แตกต่างจากวิธีการของสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือการไม่ลงโทษด้วยการตีนักเรียนแต่ต้องการเผชิญหน้า สร้างค่านิยมหรือโครงสร้างใหม่ และใช้วิธีการนี้ในการบรรลุจุดประสงค์ให้นักเรียนลดการกระทำผิดลงเพราะจุดหมายที่สังคมมีอยู่แล้ววิธีการที่มีในสังคมนั้นไม่อาจทำให้ประสบความสำเร็จได้ แต่ในกรณีของผู้ปกครองบางส่วนก็อาจมองว่าวิธีการดังกล่าวนี้สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายได้

สถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

สถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีการดำเนินมาตรการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกัน/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมาตรการบางอย่างอาจเป็นเป็นวิธีการที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของบริบทสังคมแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องบ้างดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.32-4.34

ตารางที่ 4.33 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

วิธีการของสถานศึกษา	เน้นพัฒนาระเบียบวินัย	เยี่ยมบ้านนักเรียน	จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ประสานตำรวจจัดกิจกรรม	ใช้ครูประจำชั้นเป็นครูแนะแนว	ประสานตำรวจ	ประชุมผู้ปกครอง
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+

ตารางที่ 4.34 ตารางวิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

วิธีการของสถานศึกษา	ตัดคะแนนความประพฤติ
วิธีการของศาสนสถาน	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,-
วิธีการของภาครัฐ	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+

ตารางที่ 4.35 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

วิธีการของสถานศึกษา	บำเพ็ญประโยชน์
วิธีการของศาสนสถาน	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+

จากตารางการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่าปัญหาหลักของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นส่วนของ

การปราบปรามที่สถานศึกษาใช้มาตรการตัดคะแนนความประพฤติโดยมีภาคส่วนที่มีวิธีการที่นำไปสู่จุดหมายที่ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับสถานศึกษาคือครอบครัวซึ่งเห็นว่าควรใช้วิธีการลงโทษในลักษณะอื่นมากกว่า

สถานศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ

สถานศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ มีการดำเนินมาตรการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมาตรการบางอย่างอาจเป็นเป็นวิธีการที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของบริบทสังคมแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องบ้างดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.35-4.37

ตารางที่ 4.36 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ

วิธีการของสถานศึกษา	เยี่ยมบ้าน ประสานงาน กับผู้ปกครอง	เน้นเรื่อง ระเบียบวินัย	พูดอบรม หน้าเสาธง	เน้นกิจกรรม กีฬา	มีครูพระมา สอนเน้น คุณธรรม จริยธรรม
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+

ตารางที่ 4.37 ตารางวิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ

วิธีการของสถานศึกษา	ตัดคะแนนความประพฤติ	เรียกนักเรียนมาตักเตือน
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,-	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+

ตารางที่ 4.38 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ

วิธีการของสถานศึกษา	บำเพ็ญประโยชน์
วิธีการของศาสนสถาน	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+

จากตารางการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่าปัญหาหลักของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือเป็นส่วนของการปราบปรามที่สถานศึกษาใช้มาตรการตัดคะแนนความประพฤติโดยมีภาคส่วนที่มีวิธีการที่นำไปสู่จุดหมายที่ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับสถานศึกษาคือครอบครัวซึ่งเห็นว่าควรใช้วิธีการลงโทษในลักษณะอื่นมากกว่า เช่น การเรียกนักเรียนมาอบรมหรือปรับพฤติกรรมเป็นรายบุคคล เป็นต้น

สถานศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สถานศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการดำเนินมาตรการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันการป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมาตรการบางอย่างอาจเป็นเป็นวิธีการที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของบริบทสังคมแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องบ้างดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.38-4.40

ตารางที่ 4.39 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการของสถานศึกษา	เยี่ยมบ้านนักเรียน	ประชุมนักเรียนสัปดาห์ละครั้ง	พูดคุยกับนักเรียนหน้าเสาธง	จัดกิจกรรมด้านคุณธรรมกีฬา	ครูเป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียน
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+

ตารางที่ 4.40 ตารางวิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการของสถานศึกษา	ตัดคะแนนความประพฤติ	เรียกนักเรียนมาตักเตือน	ทำแบบสืบสวนสอบสวน	ประสานสารวัตรนักเรียน
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,-	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+,+

ตารางที่ 4.41 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการของสถานศึกษา	บำเพ็ญประโยชน์
วิธีการของศาสนสถาน	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+

จากตารางการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่าปัญหาหลักของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนของการปราบปรามที่สถานศึกษาใช้มาตรการตัดคะแนนความประพฤติโดยมีภาคส่วนที่มีวิธีการที่นำไปสู่จุดหมายที่ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับสถานศึกษาคือครอบครัวซึ่งเห็นว่าควรใช้วิธีการลงโทษในลักษณะอื่นมากกว่า เช่น เรียกนักเรียนมาตักเตือน ทำแบบสืบสวนสอบสวน ประสานสารวัตรนักเรียน เป็นต้น

สถานศึกษาในพื้นที่ภาคกลาง

สถานศึกษาในพื้นที่ภาคกลางมีการดำเนินมาตรการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมาตรการบางอย่างอาจเป็นเป็นวิธีการที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของบริบทสังคมแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้างต้นดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.41-4.43

ตารางที่ 4.42 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคกลาง

วิธีการของสถานศึกษา	เยี่ยมบ้านนักเรียน	แนะแนวในห้องเรียน	จัดโครงการโรงเรียนสีขาว	จัดกิจกรรมด้านคุณธรรม	ครูเป็นตัวอย่างให้นักเรียน
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+,+	+,+

ตารางที่ 4.43 ตารางวิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคกลาง

วิธีการของสถานศึกษา	ติดตั้งกล้องวงจรปิด	ครูเวรเดินดูตามที่ต่างๆ	เรียกนักเรียน/ผู้ปกครองมาคุย	ลงโทษด้วยการตี	ตัดคะแนนความประพฤติ
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+/-,+/-	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+	+/-,+/-	+,-
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+/-,+/-	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+/-,+/-	+,+

ตารางที่ 4.44 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคกลาง

วิธีการของสถานศึกษา	บำเพ็ญประโยชน์
วิธีการของศาสนสถาน	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+

จากตารางการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่าปัญหาหลักของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาในพื้นที่ภาคกลางเป็นส่วนของการปราบปรามที่สถานศึกษาใช้มาตรการตัดคะแนนความประพฤติโดยมีภาคส่วนที่มีวิธีการที่นำไปสู่จุดหมายที่ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับสถานศึกษาคือครอบครัวซึ่งเห็นว่าควรใช้วิธีการลงโทษในลักษณะอื่นมากกว่า ขณะเดียวกันสถานศึกษาก็มีความจำเป็นต้องจำเป็นต้องยอมมีวิธีการที่แตกต่างจากวิธีการของสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือการไม่ลงโทษด้วยการตีนักเรียนแต่ต้องการเผชิญหน้า สร้างค่านิยมหรือโครงสร้างใหม่ และใช้วิธีการนี้ในการบรรลุจุดประสงค์ให้นักเรียนลดการกระทำผิดลงเพราะจุดหมายที่สังคมมีอยู่แล้ววิธีการที่มีในสังคมนั้นไม่อาจทำให้ประสบความสำเร็จได้

สถานศึกษาในพื้นที่ภาคใต้

สถานศึกษาในพื้นที่ภาคใต้มีการดำเนินมาตรการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมาตรการบางอย่างอาจเป็นเป็นวิธีการที่ไม่

สอดคล้องกับความต้องการของบริบทสังคมแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้างต้นแสดงไว้ในตารางที่ 4.44-4.46

ตารางที่ 4.45 วิเคราะห์ปัญหาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคใต้

วิธีการของสถานศึกษา	เน้นระเบียบวินัยของนักเรียน	เยี่ยมบ้านนักเรียน	จัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน	เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน
วิธีการของศาสนสถาน	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+	+,+	+,+	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+	+,+	+,+	+,+

ตารางที่ 4.46 ตารางวิเคราะห์ปัญหาด้านการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคใต้

วิธีการของสถานศึกษา	ลงโทษด้วยการตี	เรียกนักเรียนมาตักเตือน
วิธีการของศาสนสถาน	+/-,+/-	+,+
วิธีการของครอบครัว	+/-	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+/-,+/-	+,+
วิธีการของชุมชน	+/-,+/-	+,+

ตารางที่ 4.47 วิเคราะห์ปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาในพื้นที่ภาคใต้

วิธีการของสถานศึกษา	บำเพ็ญประโยชน์
วิธีการของศาสนสถาน	+,+
วิธีการของครอบครัว	+,+
วิธีการของภาครัฐ	+,+
วิธีการของชุมชน	+,+

จากตารางการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่าปัญหาหลักของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาในพื้นที่ภาคใต้เป็นส่วนของการปราบปรามที่สถานศึกษามีความจำเป็นต้องยอมมีวิธีการที่แตกต่างจากวิธีการของสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือการไม่ลงโทษด้วยการตักเตือนแต่ต้องการเผชิญหน้า สร้างค่านิยมหรือโครงสร้างใหม่ และใช้วิธีการนี้ในการบรรลุจุดประสงค์ให้นักเรียนลดการกระทำผิดลงเพราะจุดหมายที่สังคมมีอยู่แล้ววิธีการที่มีในสังคมนั้นไม่อาจทำให้ประสบความสำเร็จได้ แต่ในกรณีของผู้ปกครองบางส่วนก็อาจมองว่าวิธีการดังกล่าวนี้สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายได้

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานแยกตามสังกัดและพื้นที่พบว่าปัญหาที่สำคัญส่วนใหญ่มาจากส่วนของการป้องปราม/ปราบปราม โดยสถานศึกษาบางแห่งยังคงยึดวิธีการการลงโทษนักเรียนผู้กระทำผิดด้วยการตีหรือใช้ไม้เรียวซึ่งขัดกับวิธีการโดยทั่วไปตามโครงสร้างทางสังคมที่ครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุดที่เป็นภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการกลับเห็นด้วยกับมาตรการดังกล่าว ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องสื่อสารทำความเข้าใจเพื่อทำให้มาตรการต่างๆ เหล่านั้นเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งอาจจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้วย

3. ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

จากการสอบถามสถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกสังกัดทั่วประเทศเกี่ยวกับปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน พบว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินมาตรการต่างๆ ของสถานศึกษามากมายซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอไว้เป็น 9 ปัจจัยที่มีความสำคัญเรียงตามลำดับดังนี้

- 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครองซึ่งผู้ปกครองมีวิธีที่สามารถปฏิบัติได้หลายประการ เช่น ให้ความรัก ความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน และสร้างความสามัคคีภายในครอบครัว ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาเมื่อบุตรหลานมีปัญหา ศึกษาให้เข้าใจถึงพัฒนาการและปัญหาของบุตรหลาน มีจิตวิทยาในการดูแลช่วยเหลือบุตรหลาน รวมทั้งอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาส่งเสริมบุตรหลานทั้งในด้านการเรียน อาชีพ และชีวิตในสังคม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน อบรมเลี้ยงดูให้บุตรหลานสามารถที่จะเผชิญความจริงในชีวิตได้ สังเกตและติดตามพฤติกรรมของบุตรหลานอยู่เสมอ เกี่ยวกับการคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด สูบบุหรี่หรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่างๆ และรีบให้การดูแลช่วยเหลือ สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุตรหลานที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม เปิดโอกาสให้บุตรหลานได้เลือกทำกิจกรรมที่เขาสนใจด้วยตนเอง เป็นต้น

2) คุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูอาจารย์ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่าจุดมุ่งหมายการศึกษาไทยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม ครูจึงต้องเป็นผู้รู้ลึกและรู้กว้าง มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นครูมืออาชีพที่สามารถให้คำแนะนำกับนักเรียนได้ทั้งในทางวิชาการและเรื่องเกี่ยวกับทักษะชีวิต ทั้งต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติตามด้วย เมื่อบุคลากรในสถานศึกษามีความพร้อมในการร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาก็ย่อมเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนตั้งแต่ต้น

3) คุณภาพนักเรียน เป็นคุณภาพในตัวผู้เรียนที่มีความครอบคลุมในด้านความสามารถ และทักษะ นอกจากนั้นยังต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง ความมุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

4) คุณภาพการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในปัจจุบันนี้มุ่งพัฒนานวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอนเป็นความเร่งด่วนในการพัฒนา ทว่าจะต้องไม่ลืมที่จะทำให้การเรียนการสอนนั้นเกิดประโยชน์กับผู้เรียนให้มากที่สุด โดยที่จะต้องเป็นการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมอันเป็นการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนที่เป็นเด็กและเยาวชนของชาตินั้นเอง

5) การมีส่วนร่วมของบุคลากร การขับเคลื่อนนโยบายหรือมาตรการการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่งจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อบุคลากรทุกภาคส่วนในสถานศึกษาทั้ง ครู เจ้าหน้าที่ แม้กระทั่งนักรถการโรงจะต้องถือเป็นธุระสำคัญในการร่วมกันจัดการกับปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไป ไม่ได้ถือว่าเป็นหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งองค์กรจะต้องประสานและทำงานร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดของทุกฝ่าย

6) ทักษะของบุคลากรในสถานศึกษา นอกจากจะต้องร่วมกันปฏิบัติการแล้ว บุคลากรในสถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กระทำผิดในด้านบวก มองว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เป็นผู้ที่จะต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟูและสามารถประพฤติตนเป็นคนดีหรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ ไม่ควรมองพวกเขาในแง่ร้ายเพราะจะทำให้การดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่สถานศึกษากำหนดไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้

7) ความร่วมมือของชุมชน โดยทั่วไปสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวอาจไม่สามารถทำหน้าที่ดูแลนักเรียนซึ่งเป็นสมาชิกหนึ่งในสังคมได้อย่างครอบคลุมรอบด้าน หากไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนหรือภาคส่วนอื่นๆ ที่คอยร่วมเป็นธุระจัดการกับปัญหาต่างๆ ร่วมกัน ชุมชนซึ่งประกอบด้วย บ้าน วัด และสถาบันทางสังคมอื่นมีหน้าที่ตามบทบาทของตนอยู่แล้วในสังคมและอาจจะมีส่วนหนึ่งที่ต้องคอยดูแลสมาชิกในสังคมด้วย

8) การสร้างภาคีระหว่างบุคลากร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจะต้องส่งเสริมประสบการณ์ในการบริหารจัดการเพื่อการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพิ่มเติมซึ่งการสร้างความร่วมมือในลักษณะของบุคคลที่ประกอบอาชีพอย่างเดียวกันก็เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดองค์ความรู้ที่มีประโยชน์มากขึ้น

และ 9) ประสิทธิภาพในการจัดการงบประมาณ ดังที่ได้กล่าวว่าการจัดสรรงบประมาณเป็นปัญหาหนึ่งของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในภาพรวมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ หากสถานศึกษาเรียนรู้วิธีการจัดการงบประมาณที่มีอยู่จำกัดอย่างมีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมากขึ้นเท่านั้น

ทั้งนี้หากพิจารณาปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแยกไปตามสถานศึกษาในแต่ละภูมิภาคพบว่าปัจจัยต่างๆ มีการให้ความสำคัญที่แตกต่างกันออกไปดังนี้

ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในภาคเหนือเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง 2) คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 3) คุณภาพนักเรียน 4) คุณภาพการเรียนการสอน 5) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 6) ทักษะคดีของบุคลากรในสถานศึกษา 7) ความร่วมมือของชุมชน 8) การสร้างภาคีระหว่างบุคลากร และ 9) คุณภาพในการจัดการงบประมาณ

ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง 2) คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 3) คุณภาพนักเรียน 4) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 5) คุณภาพการเรียนการสอน 6) ความร่วมมือของชุมชน 7) ทักษะคดีของบุคลากรในสถานศึกษา 8) การสร้างภาคีระหว่างบุคลากรและ 9) คุณภาพในการจัดการงบประมาณ

ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในภาคกลางเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง 2) คุณภาพนักเรียน 3) คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 4) คุณภาพการเรียนการสอน 5) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 6) ทักษะคดีของบุคลากรในสถานศึกษา 7) ความร่วมมือของชุมชน 8) การสร้างภาคีระหว่างบุคลากร และ 9) คุณภาพในการจัดการงบประมาณ

ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในภาคใต้เรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง 2) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 3) คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 4) คุณภาพนักเรียน 5) คุณภาพการเรียนการสอน 6) ทักษะคดีของบุคลากรในสถานศึกษา 7) ความร่วมมือของชุมชน 8) การสร้างภาคีระหว่างบุคลากร และ 9) คุณภาพในการจัดการงบประมาณ

อนึ่งหากพิจารณาปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานแยกไปตามสถานศึกษาในแต่ละสังกัดผู้วิจัยพบว่าปัจจัยต่างๆ มีการให้ความสำคัญที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละสังกัด ดังนี้

ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน) เรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง 2) ความร่วมมือของชุมชน 3) คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 4) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 5) คุณภาพในการจัดการงบประมาณ 6) ทักษะคติของบุคลากรในสถานศึกษา 7) คุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพนักเรียน และ 8) การสร้างภาวศรัทธาระหว่างบุคลากร โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยในลำดับที่ 7 มีความสำคัญเท่ากันทั้งในส่วนของคุณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.138)

ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มโรงเรียนสาธิต) เรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง 2) คุณภาพนักเรียน 3) คุณภาพการเรียนการสอน 4) คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 5) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 6) ทักษะคติของบุคลากรในสถานศึกษา 7) ความร่วมมือของชุมชน 8) การสร้างภาวศรัทธาระหว่างบุคลากร และ 9) คุณภาพในการจัดการงบประมาณ

ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง 2) คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 3) คุณภาพนักเรียน 4) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 5) คุณภาพการเรียนการสอน 6) ความร่วมมือของชุมชน 7) ทักษะคติของบุคลากรในสถานศึกษา 8) การสร้างภาวศรัทธาระหว่างบุคลากร และ 9) คุณภาพในการจัดการงบประมาณ

ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง 2) คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 3) คุณภาพนักเรียน 4) คุณภาพการเรียนการสอน 5) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 6) ทักษะคติของบุคลากรในสถานศึกษา 7) ความร่วมมือของชุมชน 8) คุณภาพในการจัดการงบประมาณ และ 9) การสร้างภาวศรัทธาระหว่างบุคลากร

ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง 2) คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา 3) คุณภาพนักเรียน 4) การมี

ส่วนร่วมของบุคลากร 5) คุณภาพการเรียนการสอน 6) ความร่วมมือของชุมชน 7) คุณภาพในการจัดการงบประมาณ 8) ทักษะคติดของบุคลากรในสถานศึกษา และ 9) การสร้างภาคีระหว่างบุคลากร

ผลจากการศึกษาปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานดังที่ได้เสนอมานี้เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวซึ่งประกอบด้วย พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการทำให้มาตรการและการดำเนินการต่างๆ ดำเนินไปได้ด้วยความสำเร็จ นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังเห็นได้ชัดเจนว่า นอกจากสถานศึกษาที่มีผู้บริหาร ครู/บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนแล้ว ยังต้องมีความร่วมมือจากภาคส่วนอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก กล่าวคือ นอกจากครอบครัวแล้ว ภาครัฐ ชุมชนที่ประกอบด้วยห้างร้านของเอกชน ศาสนสถาน เข้ามามีส่วนร่วมเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการดำเนินการด้วย เพื่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการหลักอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้สมบูรณ์แบบมากขึ้นผู้วิจัยจึงได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงรูปแบบการดำเนินการดังกล่าวของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกันด้านสังกัดและบริบทพื้นที่ที่ตั้งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดและผลการวิจัยในตอนต่อไป

ตอนที่ 2 รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

จากผลการวิจัยในตอนแรก ซึ่งอธิบายสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและปัจจัยในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานทั่วประเทศซึ่งได้นำเสนอทั้งในภาพรวมของประเทศ การนำเสนอโดยแบ่งตามภูมิภาคและการนำเสนอตามสังกัดของสถานศึกษาแต่ละแห่ง จะพบว่าปรากฏการณ์ที่สำคัญของการจัดการของสถานศึกษาคือการศึกษาที่มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาด้วยการประสานความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปรามปราม และการแก้ไขฟื้นฟู เพื่อให้เป็นการดูแลนักเรียนอย่างสมบูรณ์

อย่างไรก็ตามสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจจะมีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่แตกต่างกันไปซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา ภูมิภาคที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่ รวมทั้งสังกัดของสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินการของสถานศึกษาให้มากขึ้นเพื่อจะได้นำเสนอเป็นกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานได้อย่างครบถ้วนต่อไป โดยการดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยวิธีการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนามจากสถานศึกษาต่างๆ ทั้งที่อยู่ในภูมิภาคและสังกัดที่แตกต่างกัน โดยในระยะแรกผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาจำนวน 5 แห่งที่มีสังกัดแตกต่างกัน คือ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มโรงเรียนสาธิต) สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มโรงเรียนเอกชน) และ สถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งสถานศึกษาทั้ง 5 สังกัด ดังกล่าวได้เปิดทำการเรียนการสอนให้กับเด็กและเยาวชนในระดับชั้นประถมศึกษา ถึง ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยที่สถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาแต่ละแห่งนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอบถามจากผู้บริหารของแต่ละสังกัด ส่วนในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนามในสถานศึกษาของแต่ละภูมิภาค 4 ภูมิภาคได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้คัดเลือกสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนด

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนาม ทั้ง 2 ระยะ และการเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า การนำเสนอข้อมูล ข้อค้นพบ และผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาแต่ละแห่งด้วยการใช้ชื่อสมมติ ทั้งชื่อสถานศึกษา ชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก จะเป็นรูปแบบที่จะทำให้งานวิจัยเรื่องนี้สมบูรณ์มากที่สุดและเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย ก่อนนำเสนอผลการวิจัยจึงนำเสนอชื่อสมมติต่างๆ รวมทั้งสัญลักษณ์ อักษรย่อ ที่ใช้ประกอบการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ได้สะดวกยิ่งขึ้น ดังตารางที่ 4.47 และตารางที่ 4.48

ตารางที่ 4.48 ชื่อสมมติของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาของการวิจัย

กรณีศึกษา ที่	ชื่อสถานศึกษา	หมายเหตุ
1	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช.	สถานศึกษาสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)
2	โรงเรียนสาธิต สกอ.	สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มโรงเรียนสาธิต)
3	โรงเรียน สพฐ. ศึกษา	สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
4	โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ	สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มโรงเรียนเอกชน)
5	โรงเรียน อปท. มหาวิทยาลัย	สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
6	โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์	สถานศึกษาในภาคเหนือ
7	โรงเรียนอิสานประทานวิทย์	สถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
8	โรงเรียนมัธยมวิทยา	สถานศึกษาในภาคกลาง
9	โรงเรียนทักษิณพิทยา	สถานศึกษาในภาคใต้

ตารางที่ 4.49 การใช้สัญลักษณ์แทนตำแหน่งหรือบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลักของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่เป็นกรณีศึกษาของการวิจัย

สัญลักษณ์ที่	ตำแหน่งหรือบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลัก	สัญลักษณ์แทน
1	ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ผอ.
2	บุคลากรในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง	ผช1 , ผช2 , ผช3 ,, ผชก
3	ผู้ปกครองนักเรียน	ผปค1, ผปค2 , ผปค3 ,, ผปคก
4	นักปกครองท้องถิ่น	ปค1, ปค2 , ปค3 ,, ปคก
5	นักบวชในศาสนา	พร1, พร2 , พร3 ,, พรก
6	เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น	ตร1, ตร2 , ตร3 ,, ตรก
7	นักเรียน	นร1, นร2 , นร3 ,, นรก

การนำเสนอผลการวิจัยในตอนที 2 ผู้วิจัยนำเสนอเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน 2) รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และ 3) การเรียนรู้ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

ก่อนผู้วิจัยจะลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและช่วงเริ่มต้นของการเก็บข้อมูลในแต่ละพื้นที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและสอบถามข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาแต่ละแห่งอย่างรอบด้านโดยจากข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 9 แห่งดังที่ได้เสนอไว้ในภาคผนวก หากนำอัตลักษณ์และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 9 แห่ง มาวิเคราะห์ค่าบ่งชี้ที่แสดงถึงความมีคุณธรรมและความรู้โดยกำหนดให้ค่าบ่งชี้ที่แสดงถึงความมีคุณธรรมเป็น M และค่าบ่งชี้ที่แสดงถึงความรู้เป็น K สามารถวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 4.49

ตารางที่ 4.50 การวิเคราะห์ค่าบ่งชี้ที่แสดงถึงคุณธรรมและความรู้ในอัตลักษณ์และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา

กรณีที่	ชื่อสถานศึกษา	อัตลักษณ์	วิสัยทัศน์
1	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสตช.	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (M) ซื่อสัตย์สุจริต (M) มีวินัย(M) ใฝ่เรียนรู้(K) อยู่อย่างพอเพียง (M) รักความเป็นไทย(M) มีจิตสาธารณะ(M) พึ่งตนเอง (M) เก่งศึกษา(K) รักษ์ภูมิปัญญา(M) พัฒนาสภาพแวดล้อม (M) อัตราส่วน M:K = 9:2	มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้(K) ความสามารถ ทางวิชาการ(K)ควบคู่วิชาชีพ เน้นการปฏิบัติจริง เสริมสร้างองค์ความรู้(K) คุณธรรม จริยธรรม(M) พัฒนาคุณภาพชีวิต ตามโครงการพระราชดำริฯ(M) สำนึกใน ความเป็นไทย(M) ใส่ใจต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(M) สืบ สานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย (M) ท่างไกลอบายมุข(M) อัตราส่วน M:K = 6:3
2	โรงเรียนสาธิตสกอ.	สดใสเรีงร่า(M) ล้ำหน้าวิชาการ (K) กล้าคิด กล้าทำ ด้วยจิตอาสา(M) พัฒนาท้องถิ่น(M) อัตราส่วน M:K = 3:1	พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม(M) มี ความรู้ และ ทักษะ พื้นฐาน ทางด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และ ภาษา (K) โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีศักยภาพทางการคิดวิเคราะห์ (K) และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต(K) มี จิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย(M) และ พร้อมเข้าร่วมประชาคมอาเซียน(M) อัตราส่วน M:K = 3:3

ตารางที่ 4.49 การวิเคราะห์ค่าบ่งชี้ที่แสดงถึงคุณธรรมและความรู้ในอัตลักษณ์และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา (ต่อ)

กรณีที่	ชื่อสถานศึกษา	อัตลักษณ์	วิสัยทัศน์
3	โรงเรียน สพฐ.ศึกษา	เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่(M) เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์(M)และเป็นคนดีของสังคม(M) อัตราส่วน M:K = 3:0	มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี (M) มีความรู้สู่มาตรฐานสากล (K) ให้มีศักยภาพเป็นพลโลก(M) มีจิตสำนึกในความเป็นชาติไทย(M) และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (M) อัตราส่วน M:K = 4:1
4	โรงเรียน สช.ศึกษาธิการ	เป็นคนดี(M) มีความรู้(K) มีจิตสาธารณะ(M) อัตราส่วน M:K = 2:1	จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้(K) คุณธรรม(M) และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น(M) อัตราส่วน M:K = 2:1
5	โรงเรียน อปท.มหาไถย	รักความเป็นไทย(M)ใฝ่เรียนรู้(K) ดำรงอยู่คู่ชุมชน อัตราส่วน M:K = 1:1	จัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของชุมชน(K) อัตราส่วน M:K = 0:1
6	โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์	กิจกรรมกีฬา(M) อัตราส่วน M:K = 1:0	ส่งเสริมแหล่งวิทยาการ(K) ปลูกฝังคุณธรรม(M) มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษา(K) รักความเป็นไทย(M) ส่งเสริมกีฬา (M) พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (K) ส่งเสริมวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(M) อัตราส่วน M:K = 4:3
7	โรงเรียนอีสานประทานวิทย์	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (M) ซื่อสัตย์สุจริต(M) มีวินัย (M) ใฝ่เรียนรู้(K) อยู่อย่างพอเพียง (M) มุ่งมั่นในการทำงาน(M) รักความเป็นไทย(M) มีจิตสาธารณะ(M) อัตราส่วน M:K = 7:3	มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เสริมสร้างศักยภาพด้านวิชาการ(K) สืบสานวัฒนธรรมไทย(M) ก้าวไกลสู่มาตรฐานสากลภายในปีการศึกษา 2558 อัตราส่วน M:K = 1:1

ตารางที่ 4.49 การวิเคราะห์ค่าบ่งชี้ที่แสดงถึงคุณธรรมและความรู้ในอัตลักษณ์และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา (ต่อ)

กรณีที่	ชื่อสถานศึกษา	อัตลักษณ์	วิสัยทัศน์
8	โรงเรียนมัชฌิมวิทยา	วิชาการยอดเยี่ยม(K) เปี่ยมด้วยคุณธรรม(M) อัตราส่วน M:K = 1:1	เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาได้มาตรฐานสากล สร้างเยาวชนให้เป็นพลโลกที่มีคุณภาพ(M) อัตราส่วน M:K = 1:0
9	โรงเรียนทักษิณพิทยาศาสตร์	กตัญญู(M) และมีจิตสาธารณะ(M) อัตราส่วน M:K = 2:0	มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้(K) คุณธรรม(M) มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก(M) ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข(M) มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต(K) โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ อัตราส่วน M:K = 3:2

ผลการวิเคราะห์พบว่าอัตลักษณ์และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาต่างๆ ทั้ง 9 แห่งได้มุ่งเน้นหลักของคุณธรรมมากกว่าส่วนวิชาการหรือความรู้ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาไทยในปัจจุบันที่ให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ และตัวคุณธรรมนี้เองที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนมีเกราะคุ้มกันที่ดีเพื่อป้องกันการกระทำผิดต่างๆ อันจะเกิดผลร้ายต่อตนเอง เป็นภัยแก่สังคมโดยรวม

นอกจากนั้นหากนำพันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการดำเนินการของสถานศึกษาต่างๆ มาวิเคราะห์โดยพิจารณาถึงพันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ ในข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน ทั้งเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟู ได้ผลดังตารางที่ 4.50 - 4.58

ตารางที่ 4.51 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
พันธกิจ	1) ปลูกฝังและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน	✓			
	2) ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง				✓
	3) พัฒนาทรัพยากรในโรงเรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องและเอื้อต่อการเรียนการสอน	✓			
	4) สร้างสัมพันธ์กับชุมชน และการมีส่วนร่วม	✓	✓		
	5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม	✓			
นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	1) จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐาน				✓
	2) พัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม ส่งเสริมให้ครู จัดทำหลักสูตรปฐมวัย และหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนและชุมชน	✓			
	3) พัฒนาสถานศึกษาให้เข้มแข็งบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓		
	4) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาโรงเรียน				✓

ตารางที่ 4.52 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
	สู่มาตรฐานการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน				
นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	6) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน อาคารสถานที่ ไม้ดอกไม้ประดับให้มีความร่มรื่น เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม น่าอยู่ เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	✓	✓		
	7) ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง บริการวิชาการต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น	✓			
	8) สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชน วัด โรงเรียนและหน่วยงานอื่น	✓	✓	✓	

ตารางที่ 4.53 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนสาธิต สกอ. เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
พันธกิจ	1) ผลิตรายการให้นักเรียนให้มีคุณภาพ มีความสมดุลทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	✓			
	2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ของท้องถิ่น และสัมพันธ์ กับชุมชน	✓			

ตารางที่ 4.51 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนสาธิต สกอ. เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
พันธกิจ	3) พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา	✓			
	4) พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม	✓			
	5) เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย ทดลองฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับมหาวิทยาลัย				✓
	6) จัดการศึกษาให้เป็นตัวอย่างที่สามารถรองรับมาตรฐานด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหาร ตามที่รัฐกำหนด				✓
นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	1) สร้างเครือข่ายและแสวงหาพันธมิตรในการปฏิบัติงานตามภารกิจเชิงบูรณาการ	✓	✓	✓	
	2) ขยายโอกาสการเข้าศึกษาและพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน				✓
	3) จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	✓			
	4) พัฒนาโรงเรียนเป็นองค์กรสมรรถนะสูงนำเทคโนโลยีมาใช้และเป็นโรงเรียนสีเขียว	✓			

ตารางที่ 4.54 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียน สพฐ. ศึกษา เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
พันธกิจ	พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีความรู้คู่คุณธรรมดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้สื่อวัตกรรม เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย และพัฒนาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยระบบคุณภาพระดับสากล	✓			
นโยบายหรือยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์	1) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม นำความรู้สู่สังคมโลก ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	✓			
	2) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสวัสดิการและการให้บริการแก่ผู้เรียน	✓			
	3) พัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามมาตรฐานสากล	✓			

ตารางที่ 4.52 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียน สพฐ. ศึกษา เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
	4) ส่งเสริมและจัดประสบการณ์ด้านวิชาการ วิชาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาทักษะชีวิตแก่ผู้เรียน ตามมาตรฐานสากล	✓			
	5) พัฒนาบุคลากรเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง	✓			
	6) ส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตยระหว่าง บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชนในการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาด้วยระบบคุณภาพให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการรับรองสู่มาตรฐานสากล	✓	✓	✓	

ตารางที่ 4.55 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียน สข. ศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
พันธกิจ	1) ยกระดับคุณภาพการ จัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนที่หล่อหลอมนักเรียนให้บรรลุถึงความเป็นมนุษย์ที่บริบูรณ์	✓			
	2) บูรณาการคุณค่าพระวรสารให้หลอมรวมเป็น เนื้อเดียวกันกับองค์ความรู้ในสาระรายวิชา	✓			
	3) จัดกระบวนการเรียน การสอนที่เน้น การไตร่ตรอง	✓			
	4) พัฒนาครูให้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตและผู้อื้อให้เกิดการเรียนรู้	✓			✓

ตารางที่ 4.56 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียน สช. ศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
	5) ส่งเสริม “งานส่งเสริมคุณค่าชีวิต” ในฝ่ายอภิบาลและแพรวพรรณ และเร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรม	✓			
	6) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สำนึกถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเอง พร้อมทั้งเคารพในความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข	✓			
	7) พัฒนาการจัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากล				✓
นโยบายหรือยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์	1) ยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนมุ่งสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	✓			
	2) จัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก				✓
	3) สร้างวัฒนธรรมการจัดการศึกษาให้ครูเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตและผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้	✓		✓	
	4) พัฒนาการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School)				✓

ตารางที่ 4.57 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียน อปท. มหาตไทย เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
พันธกิจ	1) ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องพร้อมพัฒนาการเรียนรู้สู่อาเซียน				✓
	2) ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิ	✓			

ตารางที่ 4.58 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียน อปท. มหาตไทย เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
	ปัญหาของท้องถิ่น				
	3) ส่งเสริมบุคลากรในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา				✓
นโยบายหรือยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์	1) จัดระบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานและเป็นไปตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	✓			
	2) จัดระบบสภาพแวดล้อมและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ สื่อเทคโนโลยีและปลูกฝังการอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียนและเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน	✓			
	3) จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและสืบสานความเป็นไทย	✓			
	4) จัดระบบเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน				✓
	5) การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	✓	✓	✓	

ตารางที่ 4.59 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์ เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
พันธกิจ	1) ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นผู้นำ มีความรู้ในระดับมาตรฐานสากล				✓
	2) ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี				✓
	3) ส่งเสริมให้นักเรียนดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	✓			
	4) สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการและบริการชุมชน				✓

ตารางที่ 4.60 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์ เพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ต่อ)

ประเด็น วิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้าง ภูมิคุ้มกัน	การ ปราบปราม	การ แก้ไข ฟื้นฟู	อื่นๆ
นโยบาย หรือ ยุทธศาสตร์/ กลยุทธ์	1) แผนงานการรองรับสิทธิ์และโอกาสทางการศึกษา				✓
	2) แผนงานการเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียนและ ครูสู่เกณฑ์มาตรฐาน				✓
	3) แผนงานบริหารและจัดการแบบมีส่วนร่วม	✓	✓	✓	
	4) แผนงานพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่เกณฑ์ มาตรฐาน				✓

ตารางที่ 4.61 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนนิสานประทาน วิทยเพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

ประเด็น วิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้าง ภูมิคุ้มกัน	การ ปราบปราม	การ แก้ไข ฟื้นฟู	อื่นๆ
พันธกิจ	1) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง คิด เป็น แก้ปัญหาได้ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม อย่างมีความสุข	✓			
	2) พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการ แข่งขันในเวทีสากลทั้งวิชาการ ดนตรี กีฬา และศิลปะ	✓			
	3) พัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกในการ อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยง แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	✓			
	4) พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์	✓			
	5) ส่งเสริมให้ครูได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา				

ตารางที่ 4.62 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนอิสานประทานวิทยเพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	1) ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ				✓
	2) ความสามารถในการสื่อสาร				✓
	3) ความสามารถในการคิด ประดิษฐ์สร้างสรรค์				✓
	4) เป็นพลโลกที่มีสุขภาวะและร่วมรับผิดชอบต่อสังคมโลก	✓			

ตารางที่ 4.63 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมวิทยาเพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
พันธกิจ	1) พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล และเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ				✓
	2) พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม มีจิตสำนึกความเป็นไทย และปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	✓			
	3) พัฒนาครูและบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ				✓
	4) พัฒนาสถานศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน	✓	✓	✓	
นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	1) ยกย่องคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล และส่งเสริมความสามารถทางเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้				✓
	2) ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	✓			

ตารางที่ 4.64 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมวิทยาเพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	3) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ				✓
	4) พัฒนาครูและบุคลากรทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ				✓
	5) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ				✓
	6) จัดกิจกรรมที่เน้น คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้นักเรียนเป็นคนดี คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีความรับผิดชอบต่อสังคม	✓			
	7) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน	✓	✓	✓	

ตารางที่ 4.65 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนทักษิณพิทยาเพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
พันธกิจ	1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	✓			
	2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีจิตอาสา สุขภาพอนามัยที่ดี ปลอดภัย เสพติด	✓			
	3) ส่งเสริมกระบวนการคิดและวิสัยทัศน์ ทักษะในการแสวงหาความรู้	✓			
	4) ส่งเสริมให้ผู้สอนพัฒนาศักยภาพของตนเอง นำเทคโนโลยีมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้				✓

ตารางที่ 4.58 การวิเคราะห์พันธกิจ นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของโรงเรียนทักษิณพิทยาลัยเพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	รายละเอียด	การสร้างภูมิคุ้มกัน	การปราบปราม	การแก้ไขฟื้นฟู	อื่นๆ
	5) ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรและการบริหารจัดการศึกษา				✓
	6) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้ปกครอง	✓	✓	✓	
	8) ส่งเสริมอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้โดดเด่น				✓
	9) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง				✓
นโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	1) พัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียน	✓			
	2) พัฒนาคุณภาพด้านการจัดการศึกษา				✓
	3) เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้				✓
	4) ส่งเสริมอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่โดดเด่น				✓
	5) สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง				✓

จากการวิเคราะห์พันธกิจและนโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของสถานศึกษาต่างๆ ซึ่งเป็นกรณีศึกษาในการวิจัยทั้ง 9 แห่งเพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดพันธกิจและนโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ในระดับสถานศึกษาในส่วนของการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าการป้องกันเบื้องต้นคือการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษานั้นๆ อย่างไรก็ตามสถานศึกษายังให้ความสำคัญกับการกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งนอกจากจะมีส่วนช่วยในการสร้างภูมิคุ้มกันแล้วยังสามารถช่วยในการป้องปราม/ปราบปรามและแก้ไขฟื้นฟูอีกด้วยแต่ยังไม่ชัดเจนมากนัก นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทหลักของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนยังคงเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาแต่ละแห่งซึ่งเป็นไปตามการกำหนดมาตรฐานของการศึกษาชาตินั่นเอง

2. รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยภาคสนามเพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานทั้งสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันด้านสังกัดและสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันของภูมิภาคด้วยการใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต ปรากฏผลดังนี้

2.1 การกำหนดโครงสร้างการทำงานระดับสถานศึกษา

การจัดการด้านการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาต่างๆ มีการกำหนดหน่วยงานในสถานศึกษาที่ชัดเจนผ่านโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาคือสำนักงานกิจการนักเรียนหรือฝ่ายปกครองซึ่งมีผู้รับผิดชอบหลักคือรองผู้อำนวยการที่ดูแลรับผิดชอบงานด้านกิจการนักเรียนหรืองานปกครองทำหน้าที่แทนผู้อำนวยการของสถานศึกษาต่างๆ แต่อาจจะมีสถานศึกษาบางแห่งที่อาจมีชื่อต่างออกไปบ้างดังกรณีของโรงเรียน สช. ศึกษาธิการ ที่ใช้ชื่อว่าฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามการให้สัมภาษณ์ของ ผช1 ผช2 และ ผอ. ดังนี้

“...ของเราจะดูแลโดยฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นฝ่ายปกครองเดิม ฝ่ายอภิบาลและแพรธรรม และฝ่ายวิชาการ โดยแนะแนว จะอยู่ในฝ่ายวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดูแลเรื่องการเรียน การศึกษาต่อ และเรื่องของจิตวิทยา แต่เราจะดูแลคุณค่าชีวิต ส่งเสริมให้มีศักยภาพในตัวเอง ให้มั่นใจในตนเองได้รับยอมรับทางสังคม ทำกิจกรรมให้เขาฝึก เห็นคุณค่าในตนเอง แล้วจะหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี ทำให้เขาโตได้ ทำให้เขายืนหยัดได้ ขั้นตอนแต่แรกป้องกัน บำบัด และส่งเสริม เราเรียกว่างานป้องกัน งานบำรุงรักษา และงานพัฒนา ศักยภาพ...”

(ผช1 โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...ของเราในเครื่องตรงนี้มีที่นี้แห่งเดียวที่กิจการนักเรียนอยู่ ฝ่ายส่งเสริม อันนี้แล้วแต่บริหาร จุดมุ่งหมายคือให้เด็กมีคุณภาพหมด ...”

(ผช1 โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...เราก็จะให้ฝ่ายปกครองหรือฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
และงานอภิบาล จะหมายถึงเรื่องของศาสนา จะเยียวยาในกลุ่มที่มี
ปัญหา...”

(ผอ. โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาบางแห่งที่มีลักษณะเฉพาะคือมีรองผู้อำนวยการเพียง 1 คน
และมีอาจารย์ดูแลงานที่เกี่ยวข้องคืองานกิจการนักเรียนโดยเฉพาะ ดังกรณีของโรงเรียน อปท.
มหาดไทย ตามการให้สัมภาษณ์ของ ผช1 ดังนี้

“...โครงการการบริหารของโรงเรียน มี ผอ. มี รอง มี.6 งาน
ก็จะมีงานวิชาการ กิจการนักเรียน ธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ และ
ก็สัมพันธ์ชุมชน ส่วนมากทุกงานจะเชื่อมต่อกันหมด แต่ก็จะมีคน
รับผิดชอบเป็นงานๆ ไป...”

(ผช1 โรงเรียน อปท. มหาดไทย. สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2556)

สำหรับสถานศึกษาอื่นๆ มีการดำเนินการผ่านฝ่ายกิจการนักเรียนและ/หรือฝ่ายปกครอง
อย่างชัดเจนดังการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่างๆ ของสถานศึกษาแต่ละแห่งดังนี้

“...ฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นตัวแปรสำคัญในการที่จะหา
แนวทางป้องกันและหาคณะกรรมการดำเนินการในเรื่องนี้...”

(ผอ. โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...มันเป็นกฎระเบียบของโรงเรียน มีที่ฝ่ายกิจการนักเรียน
ยึดมาตลอด มีหนังสือคู่มือครู คู่มือผู้ปกครองนักเรียน ขึ้นอยู่กับ
วิสัยทัศน์ของผู้บริหารของโรงเรียนด้วย ยิ่งเป็นโรงเรียนใหญ่ก็เห็นใจ
เลยให้รองฯ กิจการนักเรียนดำเนินการเลย ส่วนใหญ่เด็กที่ห้องท้ายๆ
ครูที่ปรึกษาจะหนักใจ เวลาแต่งตั้งครูประจำชั้น ก็ไม่ค่อยพอใจเท่าไร
...”

(ผช3 โรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2556)

“...ตัวนี้เราก็ต้องออกเป็นคำสั่ง เอาอำนาจและหน้าที่จากผู้บริหาร ของเราตอนนี้ชื่อว่าฝ่ายบริหารงานบุคคล เดิมคือฝ่ายปกครอง มาเปลี่ยนเป็นฝ่ายกิจการนักเรียนแล้วก็มาตัวนี้...”

(ผข1 โรงเรียนมัชฌิมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

“...เราก็จะมีพฤติกรรมร่วมในเรื่องของการจัดอบรมกับฝ่ายกิจการนักเรียน ช่วยติดตามสอดส่องดูแล เราเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียนแต่หลักคือฝ่ายกิจการนักเรียน...”

(ผข2 โรงเรียนทักษิณพิทยา. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

กลไกที่มีความสำคัญในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกเหนือจากฝ่ายปกครองแล้วยังมีฝ่ายวิชาการและงานแนะแนวร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเข้ามาช่วยเหลือดำเนินการด้วยแต่ยังต้องมีฝ่ายที่ดูแลเป็นหลักคือฝ่ายกิจการนักเรียนหรือฝ่ายปกครอง ดัง การให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่างๆ ดังนี้

“...เราจะจัดประชุมพร้อมกันเลย ม.1 ม.2 ม.3 เวลามีปัญหาอะไรจะแจ้งให้ทราบ หรือว่ามีข้อที่นักเรียนควรปรับปรุงก็จะประชุมร่วมกัน แจ้งให้ทราบทำข้อตกลงร่วมกัน ปีนี้มีอาจารย์ฝ่ายแนะแนวเข้ามาดูแลโดยตรงตรงนี้เลย นอกจากนั้นฝ่ายวิชาการก็ช่วยอีกด้านหนึ่ง เพราะพฤติกรรมก็ส่งผลถึงการเรียนได้ ก็ทุกๆ ด้าน ช่วยๆ กัน...”

(ผข2 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2556)

“...ของเราจะดูแลโดยฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นฝ่ายปกครองเดิม ฝ่ายอภิบาลและแพรธรรม และฝ่ายวิชาการ โดยแนะแนว จะอยู่ในฝ่ายวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดูแลเรื่องการเรียน การศึกษาต่อ และเรื่องของจิตวิทยา แต่เราจะดูแลคุณค่าชีวิต ส่งเสริมให้มีศักยภาพในตัวเอง ให้มั่นใจในตนเองได้รับยอมรับทางสังคม ทำกิจกรรมให้เขาฝึก เห็นคุณค่าในตนเอง แล้วจะหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี ทำให้เขาโตได้ ทำให้เขายืนหยัดได้ ขึ้นตอนแต่แรกป้องกัน บำบัด และส่งเสริม เราเรียกว่างานป้องกัน งานบำรุงรักษา และงานพัฒนา ศักยภาพ...”

(ผข1 โรงเรียน สข. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...การตัดคะแนนความประพฤติไม่รู้ว่าฝ่ายปกครองมีไหม รู้
แต่ถ้าถ้าเด็กยังเป็นอยู่ จะรับเด็กมาที่นี่ เขาเปลี่ยนแปลงใหม่ แก่ไข้อย่าง
จะควบคู่กับครูประจำชั้นที่บันทึกด้วย โดยจะบูรณาการกัน ฝ่าย
วิชาการซึ่งเกี่ยวกับแนะแนว ฝ่ายอภิบาลจะส่งเสริมคุณภาพชีวิต...”

(ผช1 โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...การการวางแผนการทำงานของเรากันเป็นทีมอย่าง
มัธยมมีครูแนะแนว มี ผอ. มี รอง เป็นที่ปรึกษา...”

(ผช3 โรงเรียน อปท. มหาดไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...บุคลากรเราก็มีทำงานด้านนี้ เด็กที่ทำผิด ครูแนะแนวก็คุม
ประพฤติอยู่ ทำงานกับศาล แนะแนวก็ไปประจำ...”

(ผอ. โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...เราดำเนินการโดยการประชุม อย่างฝ่ายเราก็มีการประชุม
ทุกวันจันทร์ ตั้งแต่ฝ่ายโหม่งจนเลิกเรียนก็มีบอร์ดบริหารงาน มีระดับ 6
ระดับ หัวหน้ากลุ่มสาระ คณะคุณครูในงานสำคัญ เช่น งานประกัน
คุณภาพ งานแนะแนว หัวหน้าสำนักงาน...”

(ผช1 โรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...ครูต้องช่วยจนสุดความสามารถ อย่างน้อยๆ ต้องช่วยทั้ง
ครูที่ปรึกษา ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ แล้วที่ผู้ปกครองต้องร่วมกัน
แต่ถ้าปล่อยให้ป็นหน้าที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็คงไม่ได้...”

(ผช2 โรงเรียนทักษิณพิทยา. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

อนึ่งเมื่อพิจารณาส่วนงานด้านกิจการนักเรียนและงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ งานแนะแนว ใน
แต่ละงานมีการระบุหน้าที่ที่รับผิดชอบต่างๆ ไว้ดังนี้

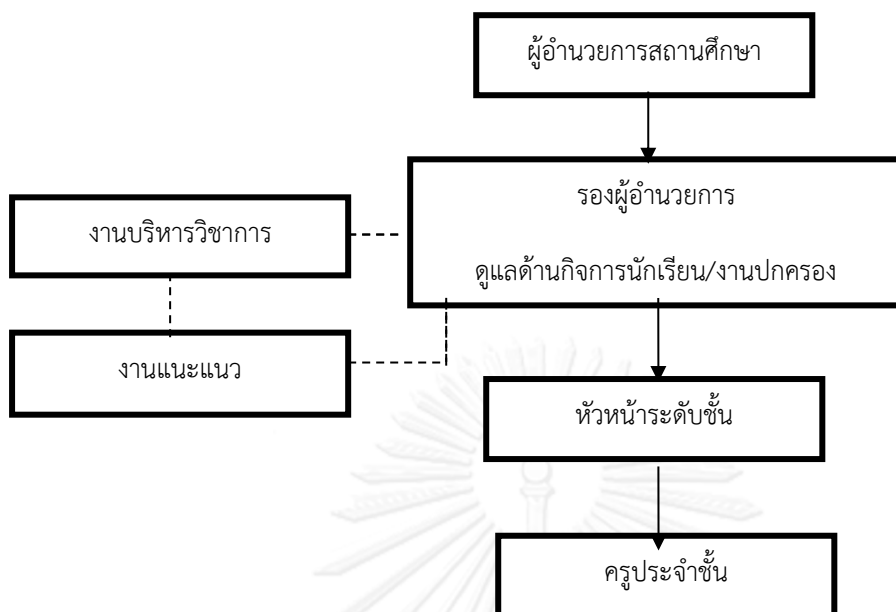
งานด้านกิจการนักเรียนโดยรองผู้อำนวยการและ/หรือหัวหน้าสำนักงานกิจการนักเรียน
จะต้องวางแผนและกำหนดภาระ/ขอบเขตของงานร่วมกับผู้รับผิดชอบงานในฝ่ายกิจการนักเรียน
ประสานงานให้คำปรึกษา ติดตาม ตรวจสอบ หาแนวทางแก้ไขในกรณีที่เกิดปัญหาให้เป็นไปตาม
นโยบายการของสถานศึกษา ซึ่งฝ่ายกิจการนักเรียนจะต้องมีหัวหน้าระดับชั้นเป็นกลไกหนึ่งในการ

ประสานงานเพื่อการทำหน้าที่ดูแลนักเรียนดั่งนั้นครูที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าระดับชั้นต่างๆ จะต้องรับผิดชอบงานด้านการปกครองนักเรียนร่วมกับฝ่ายกิจการนักเรียน ทั้งประชาสัมพันธ์และประสานงานกับครูและนักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือวิชาการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนโดยปฏิบัติตามนโยบายของทางโรงเรียน ควบคุมดูแล ส่งเสริมนักเรียนในระดับชั้นให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยและแสดงออกถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียน ปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ประสานงานครูที่ปรึกษา ครูในระดับชั้นและนักเรียน เพื่อจัดกิจกรรมบูรณาการและกิจกรรมอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกมิติ จัดประชุมปรึกษาครูในระดับชั้น เพื่อวางแผน ร่วมกันแก้ไขปัญหา หรือแจ้งข่าวสารจากฝ่ายต่างๆ ให้ครูในระดับชั้นได้รับทราบและปฏิบัติ

ในส่วนของครูประจำชั้นก็จะทำหน้าที่สอนและพัฒนาระบบการเรียนการสอนในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย ดูแลนักเรียนในชั้นเรียนที่รับผิดชอบตลอดจนประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง กับทุกฝ่ายในการส่งเสริมหรือควบคุมทั้งในด้านความรู้ ความสามารถและความประพฤติของนักเรียน ของนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพทุกมิติ

งานแนะแนวที่เป็นงานสำคัญอีกงานหนึ่งในสถานศึกษา พบว่าการดำเนินการของงานแนะแนวจะต้องมีการประสานความร่วมมือกับทั้งฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักเรียนเพื่อติดตามแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน ดูแลส่งเสริมนักเรียนทั้งด้านวิชาการและอื่นๆ โดยประสานงานกับครูประจำชั้น หัวหน้าระดับชั้น ฝ่ายกิจการนักเรียน นักเรียน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริม ส่งเสริม คุณลักษณะที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่ควรแก้ไข ประสานงานกับครูประจำชั้น หัวหน้าระดับชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักเรียน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านวิชาการและดูแลด้านพฤติกรรม

ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนามดังได้กล่าวมาเมื่อนำมาเขียนเป็นแผนผังแสดงโครงสร้างการทำงานของสถานศึกษาโดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 โครงสร้างการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

2.2 การกำหนดนโยบายระดับสถานศึกษา

นโยบายของสถานศึกษาต่างๆ ที่เป็นพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอนโยบายในภาพรวมและได้วิเคราะห์ส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนไว้ในรายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตามสถานศึกษาแต่ละแห่งยังมีการกำหนดนโยบายเฉพาะที่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารแต่ละคนซึ่งมีวาระการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน รวมทั้งประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน ที่ได้เสนอแนวนโยบายเพื่อการจัดการในด้านนี้โดยตรงด้วยความเห็นชอบของที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งแต่ละสถาบันผู้บริหารสถานศึกษาจะทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการทั้งนี้รายละเอียดของคณะกรรมการสถานศึกษาจะกล่าวถึงในข้อ 2.5 ต่อไป โดยนโยบายเฉพาะที่โดดเด่นของสถานศึกษาต่างๆ ที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ได้แก่

1) การกำหนดนโยบายในรูปแบบของระเบียบ โดยมีการมอบนโยบายให้กับส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนไปปฏิบัติ ดังกรณีของโรงเรียน สาธิต สกอ. ซึ่งผู้อำนวยการได้กล่าวว่า

“...นโยบายของโรงเรียนจะออกเป็นระเบียบ มีการมอบนโยบายของโรงเรียนด้วยการประชุมโดยมีการประชุมตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน โดยนักเรียนเองก็ต้องมาเรียนปรับพื้นฐานตั้งแต่แรก เรียนทั้งใน
ด้านวิชาการและการพัฒนาจิต...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2556)

2) การกำหนดนโยบายที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ที่เด่นชัดคือ โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษาได้กล่าวถึงนโยบายดังกล่าวนี้ไว้ว่า

“...เราจะเน้นเรื่องจิตสาธารณะ เป็นนโยบายที่เป็นภูมิที่ไม่ให้เด็กเบี่ยงเบนพฤติกรรม ในเรื่องของคนดี เช่น ความรับผิดชอบ มีวินัย ในตนเอง มีความรู้ ไม่ใช่ความรู้ทางศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แต่เป็นความรู้เศรษฐกิจพอเพียง รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง มีจิตสาธารณะ จะมีชั่วโมงเราจะเน้นให้มากขึ้น เรามีสองค่ายใหญ่ๆ คือ ค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต และค่ายธรรมะ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

นอกจากนี้โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ.ยังได้กล่าวถึงการนำหลัก 6Q มาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายของสถานศึกษาด้วย

“...ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ 6Q เพราะว่าเราไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องของ EQ IQ เท่านั้น จะมีอื่นๆ สิ่งเหล่านี้คิดว่า เรายังคงคุณค่าของนโยบายนี้ไว้ เป็นคนครบทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ในเรื่องความอดทน มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ลดอารมณ์รุนแรง เป็นนโยบายที่เราใช้มา 4 ปี คิดว่าเรามาถูกทาง...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

โดยหลักการ 6Q นี้ได้แก่ IQ : Intelligence Quotient หรือ ความฉลาดทางสติปัญญา EQ : Emotional Quotient ความฉลาดทางอารมณ์ CQ : Creativity Quotient ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์ MQ : Moral Quotient ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม PQ : Play Quotient ความฉลาดที่เกิดจากการเล่น และ AQ : Adversity Quotient ความฉลาดในการแก้ไขปัญหา

ทั้งนี้สถานศึกษาบางแห่งอาจมีการระบุเจาะจงเป็นเรื่อยๆ ไปว่าในแต่ละปีจะให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมด้านใดเป็นพิเศษ ยกตัวอย่างกรณีโรงเรียน อปท. มหาไทย์ ซึ่งได้กำหนดนโยบายเน้นเรื่องระเบียบวินัยไว้ในช่วงที่ผู้วิจัยได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวให้สัมภาษณ์ของ ผช3 ของโรงเรียนดังต่อไปนี้

“...ท่านจะให้นโยบายมาว่าปีนี้เราจะเน้นเรื่องระเบียบวินัย ปีนี้เราจะเน้นเรื่องวิชาการ ปีนี้เราจะเน้นเรื่องกิจกรรม เราก็จะมาคุยกันอย่างทุกๆ ปีเราจะขาดไม่ได้เลยคือเรื่องระเบียบวินัย...”

(ผช3 โรงเรียน อปท. มหาไทย์. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

เช่นเดียวกับกับโรงเรียนทักษิณพิทยาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายที่ชัดเจนมาตั้งแต่ยุคก่อตั้งโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาคุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัยของนักเรียนด้วย

“...คือโรงเรียนเราเปิดมานานแล้ว ปีหน้า 60 ปี นโยบายเบื้องต้นของโรงเรียนคือการกวดขันในระเบียบวินัยเบื้องต้นของนักเรียน ดังนั้นครูทุกคนก็ต้องดำเนินการ โรงเรียนของเราจึงได้ชื่อว่าเด็กมีระเบียบวินัย เป็นเด็กที่เรียบร้อยกว่าโรงเรียนอื่นๆ เราก็เลยรักษานโยบายนี้ไว้...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนทักษิณพิทยา. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

3) การกำหนดนโยบายการบริหารภายใน จากโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาทำให้สถานศึกษาหลายแห่งโดยเฉพาะสถานศึกษาที่อยู่นอกสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่าง โรงเรียน สข. ศึกษาธิการ มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการในองค์กรเสียใหม่ไม่เหมือนกับสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป โดยมีนโยบายหลักของคณะผู้บริหารคือการมีส่วนร่วมของครูซึ่งถือเป็นสิ่งที่โรงเรียนให้ความสำคัญอย่างมาก ในประเด็นดังกล่าวผู้อำนวยการโรงเรียนได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

“...นโยบายหลักของเราคือการมีส่วนร่วมของตัวแทนครู ถือว่าสำคัญ เรามี 6 ฝ่าย ไม่เหมือนภาครัฐที่มี 4 ฝ่าย ที่เพิ่มเติมคือ ฝ่ายอภิบาลและแพรวพรรณ ด้านศาสนาโดยตรง และในงานเรื่องของการบริหารจัดการ ผู้ช่วย 6 คน และรองผู้อำนวยการอีก 2 คน แต่ละด้านถือว่าไปด้วยดี ตอนนี้มีหัวหน้าในแต่ละระดับ มีกรรมการในแต่ละระดับที่มีการประชุมทุกเดือน ทั้งในระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สข. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

2.3 การกำหนดมาตรการของสถานศึกษา

สถานศึกษาต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนต่างมีมาตรการต่างๆ เพื่อการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟูไว้อย่างหลากหลายโดยสามารถจำแนกเป็นมาตรการเชิงรุกที่สถานศึกษาเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงเป็นมาตรการที่สถานศึกษาดูแลรับผิดชอบหลัก และมาตรการเชิงรับที่สถานศึกษาได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในสังคมทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความช่วยเหลือทั้งในการจัดกิจกรรมและการออกมาตรการเพื่อจัดการกับการกระทำผิดของนักเรียนดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 มาตรการเชิงรุก

1) มาตรการด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

มาตรการสำคัญเกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันของสถานศึกษามีทั้งที่เป็นรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของการจัดกิจกรรมซึ่งมาตรการเหล่านี้ที่ได้ดำเนินการในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่

การเยี่ยมบ้านนักเรียน

การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการศึกษา รวบรวมข้อมูล ที่ช่วยให้ครูได้ทราบชีวิตความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน โดยการพบปะสนทนากับผู้ปกครองนักเรียนเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เจตคติซึ่งกันและกัน ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ทำให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้นทั้งนี้อาจเป็นมาตรการที่ทำควบคู่กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป การเยี่ยมบ้านนักเรียนตามการให้สัมภาษณ์ของบุคลากรในสถานศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้มีรายละเอียดดังนี้

“...ที่โรงเรียนนี้เด็กยังมีปัญหาเรายังติดตาม ปัญหาเรื่องเด็กไม่เข้าเรียนมีครูไปติดตามถึงบ้าน กลับมาแก้ไขปัญหาดังนี้ได้ดี ยกเว้นว่าเด็กเหล่านั้นย้ายไปอยู่ที่อื่น เรื่องจับมาลงโทษมีน้อยเพราะเราป้องกันตั้งแต่แรก สร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่แรก ถ้าเด็กในเมืองอาจมีตีรันฟันแทง อันนี้เยอะมาก สังคมน่ากลัวเหลือเกิน เด็กวัยรุ่นตัวเล็กๆ เนี่ย...”

(ปค1 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2556)

“...วิธีการดำเนินการของที่นี่ค่อนข้างแตกต่างกับโรงเรียนทั่วไป เพราะมันเข้มงวด คุณแล่นักเรียนมากขึ้น สิ่งที่น่าสนใจของที่นี่คือ อาจารย์กับเราคุยกันเหมือนเพื่อน คุยกันสนุก คุณเป็นกันเอง อาจารย์ที่โรงเรียนปรึกษาได้ทุกเรื่อง เป็นทั้งพ่อทั้งแม่ เป็นทั้งเพื่อน โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครองทุกเทอม เวลามีคนประพฤติตนไม่เหมาะสมจะมีอาจารย์ไปหาที่บ้าน ไปเยี่ยมบ้าน...”

(นร2 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2556)

“...โครงการเยี่ยมบ้านด้วยนะคะ เพื่อจะดูว่าเด็กมีปัญหาอะไรยังไง โรงเรียนก็ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่...โครงการเยี่ยมบ้านนี้สำคัญมาก เพราะว่าถ้าเมื่อไรที่ครู โรงเรียนกับผู้ปกครองสามารถที่จะติดต่อประสานงานกันได้ ได้คุยได้รู้เรื่อง เข้าใจกันก็จะเป็นภูมิคุ้มกันตัวหนึ่ง ที่จะทำให้เด็กไม่สามารถออกนอกกลุ่มนอกทางได้...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2556)

“...นอกจากนี้ยังมีโครงการเยี่ยมบ้านก็จะดูเด็กที่ปัญหาเยอะก่อน และจะเยี่ยมทุกคนจะได้เห็นความเป็นอยู่ของเค้า ได้คุยกับผู้ปกครอง สามารถที่จะช่วยเหลือเด็กได้ถูกวิธี โดยความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน โรงเรียนเชื่อว่าความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนจะช่วยให้เด็กไม่ไปกระทำผิด อย่างน้อยเด็กเค้าก็จะมีที่พึ่งทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเราก็จะช่วยดูแล...”

(ผช1 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2556)

“...โรงเรียนก็มีหัวหน้าระดับ ครูที่ปรึกษา ดูแลในระดับเบื้องต้น มีระบบป้องกันของคณะกรรมการสี คอยดูแลเรื่องความสะอาดด้วย โดยประสานงานกับผู้ปกครอง คอยเยี่ยมบ้านตามวาระที่โรงเรียนกำหนด จะทราบปัญหาของเด็กแต่ละคน แล้วจะส่งข้อมูลที่ฝ่ายกิจการนักเรียน หรือฝ่ายแนะแนว ซึ่งก็แก้ไขเยียวยาให้ โดยประสานทางผู้ปกครอง...”

(ผปค3 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 31 ตุลาคม 2556)

“...ทุกวันนี้ครูที่ปรึกษามีการเยี่ยมบ้านนักเรียน บางท่านที่ไปพบกับครอบครัวของนักเรียนทุกคน ก็ารู้เลยว่านักเรียนคนไหนมีปัญหาหรือไม่มีปัญหาเนื่องจากต้องพูดคุยกับผู้ปกครองอยู่แล้ว...”

(นร3 โรงเรียนมัชฌิมวิทยา. สัมภาษณ์, 29 ตุลาคม 2556)

“...ครูที่ปรึกษาต้องออกไปเยี่ยมบ้านภาคเรียนละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย และตั้งเป้าไว้ 100% คือทุกคน แต่ครูบางคนก็บอกว่า เอ คนนี้ดีอยู่แล้วไม่มีปัญหา ไม่ไปได้มัย เราก็ว่าไม่มีปัญหาก็ได้เหมือนกัน แต่ว่ายังยืนยันว่าอยากได้ 100% เรามีค่าตอบแทนให้คนหนึ่ง 40 บาท สมมติวันนี้ไป 5 คนก็ได้ 200 ให้ค่าตอบแทนในเรื่องยานพาหนะ ตัวนี้ก็ช่วยได้เยอะมันจะได้รู้สภาพที่ปัญหา มันก็เกิดอยู่น้อย คือถ้าไปวันธรรมดา ส่วนใหญ่ผู้ปกครองก็ไปทำงาน เราก็จะไปหลังเลิกเรียนที่นี้ผู้ปกครองก็ยังไม่กลับ วิธีการหนึ่งในการแก้ปัญหาคือเราไปวันหยุด เดี่ยวนี้กลายเป็นว่าผู้ปกครองได้เงินได้ทอง โอที่อยู่ในวันหยุด ปัญหาตรงนี้ก็หนักเหมือนกัน ไม่ต้องไปที่บ้านได้มัยนัดเจอกันที่ไหน เอาเจอกันที่โรงเรียน อันนี้เป็นโอเดียของครูที่ปรึกษาเพราะเราออกไปแล้วถือว่าตัวนี้ก็ได้ผลพอสมควร...”

(ผช1 โรงเรียนมัชฌิมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

“...เรามีการเรียกประชุมแบ่งงานกัน เช่น แต่ละปี เรามีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน แต่เราไปเยี่ยมทั้งหมดไม่ได้ก็ดูเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง อาจารย์ที่ปรึกษาก็ออกไปเยี่ยมทุกวันเสาร์ อาทิตย์ก็แล้วแต่...”

(ผช1 โรงเรียนทักษิณพิทยา. สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2556)

จากที่ได้ยกตัวอย่างมาจะเห็นว่าการเยี่ยมบ้านอาจจะมีข้อดีมากมายทั้งการได้รับทราบข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียนในด้านต่างๆ การมีโอกาสพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนแต่ข้อจำกัดอยู่บ้างโดยเฉพาะการทำหน้าที่ของครูที่ต้องทำนอกเหนือจากภาระงานที่โรงเรียนซึ่งทำให้ภาระงานของครูมีเพิ่มมากขึ้นไปอีก

“...ครูนี้มันหนักจริงๆ เรื่องการดูแลเค้า ครูท่านเดียว 40 คน ให้ไปเยี่ยมบ้าน เด็กอยู่คนละอำเภอไม่มีสวัสดิการ ให้ครูไปปรามปราม

เผ่ายาเสพติด ไปจับพวกค้าพวกขาย สวัสดิการมีมัย ความปลอดภัย
มีมัย มีแต่ที่ครูจะตายฟรีทั้งนั้นเลย นี่คือการของครู...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...ข้อมูลที่ดีที่สุดคือเยี่ยมบ้าน เพราะได้ข้อมูลจากผู้ปกครอง
ด้วย กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ครูประจำชั้นต้องเฝ้าติดตามระมัดระวัง
อย่าให้เกิดเป็นปัญหาหนัก ต้องคอยติดตามประเมินผล ให้คำปรึกษา
อย่างใกล้ชิด ให้ความสนใจเป็นพิเศษ ที่สำคัญคือการหนีเรียน โดด
เรียน สำคัญตรงที่ครูที่ปรึกษามีเวลาพอมัย เพราะว่าขนาดสอนก็
รับผิดชอบกันเยอะแล้ว ก็นั่งมาดูแลเด็กแต่ละคนอีก...”

(ผช3 โรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2556)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัด ให้ผู้เรียนได้พัฒนา
ความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนตามกลุ่มสาระทั้ง
8 กลุ่ม เน้นการจัดกิจกรรมในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้
ตามกลุ่มสาระให้มีความกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ค้นพบและใช้ศักยภาพที่มีในตน
อย่างเต็มที่ เลือก ตัดสินใจ ได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับตนเอง สามารถวางแผนชีวิตและอาชีพได้
อย่างมีคุณภาพ เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต ภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรมและจริยธรรม กิจกรรม
พัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพทางการเรียน เป็นต้น โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่
สำคัญที่สถานศึกษาต่างๆ นำไปเป็นส่วนหนึ่งในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนคือกิจกรรม
ลูกเสือ เนตรนารี และกิจกรรมชมรม/ชุมนุมต่างๆ ของนักเรียน โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ดังนี้

“นอกจากนี้สิ่งที่จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันได้คือกิจกรรม
ได้แก่ ลูกเสือ เนตรนารี ดนตรี กีฬา เรามีการเลือกกิจกรรมที่นักเรียน
สนใจ คือกิจกรรมชุมนุม บางครั้งก็ให้นักเรียนตั้งมาเอง เพื่อทำ
กิจกรรม แต่นั่นมันก็ได้ส่วนหนึ่งไม่มาก ระยะเวลาไม่เอื้ออำนวย
เท่าไร...”

(ผช1 โรงเรียนทักษิณพิทยา. สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2556)

“...เราจะมีกิจกรรมที่เป็นทางเลือกให้เด็ก เช่น กิจกรรมชุมนุม เราให้เด็กได้เลือกตามความสนใจเลยเราตั้งประมาณเกือบ 50 ชุมนุม ตามความสนใจของผู้เรียน มีกิจกรรมแนะแนว มีเรื่องของ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดทัศนศึกษาที่ต่างๆ สิ่งที่เราสอนอยู่เลยคือลูกเสือ เนตรนารี อันนี้ฝึกคุณธรรมทุกอย่างเลย ตั้งแต่ความซื่อสัตย์ การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความสามัคคี...”

(ผช1 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2556)

“...โรงเรียนมีคำขวัญเป็นวัฒนธรรมองค์กร ว่าเน้นเรื่องระเบียบวินัยทั้ง 11 ที่ เรื่องระเบียบวินัยต้องมาก่อน อีกเรื่องคือความเป็นสุภาพบุรุษ ความสามัคคี เห็นได้จากกิจกรรมที่มี กิจกรรมที่เขิดหน้าชูตาคือเรื่องลูกเสือ และกีฬา ตัวกิจกรรมเป็นตัวหล่อหลอม...”

(ปค3 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 31 ตุลาคม 2556)

กิจกรรมอบรมรวมหน้าเสาธงและกิจกรรมโฮมรูม

การอบรมหน้าเสาธงเป็นกิจกรรมที่สำคัญของกรรมการฝ่ายกิจการนักเรียน และครูหัวหน้าสายชั้นและระดับชั้นที่จะทำหน้าที่แจ้งข้อมูลข่าวสาร บอกเล่าเรื่องราวที่เป็นประโยชน์กับนักเรียนซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน ยกย่องนักเรียนที่กระทำดีเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนทั้งโรงเรียน รวมทั้งตักเตือนการกระทำที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดของนักเรียนหรือห้ามไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น

กิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมที่ครูที่ปรึกษาหรืออาจารย์ประจำชั้นจะทำหน้าที่อบรมขัดเกลานักเรียนให้เป็นคนที่ดีในทุกๆด้านก่อนที่จะเข้าเรียนตามตารางการเรียนการสอนปกติหรืออาจเป็นในช่วงที่กำลังสอนอยู่ซึ่งโดยปกติมักจะอบรมกันในช่วงเช้าจึงเรียกว่ากิจกรรมการสนทนาตอนเช้า

ทั้งนี้สถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามได้ดำเนินกิจกรรมนี้อย่างต่อเนื่องและให้ความสำคัญอย่างมากในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่างๆ ดังนี้

“...โรงเรียนก็มีกฎเกณฑ์อยู่แล้ว ซึ่งระบุอยู่ในคู่มือ มีข้อปฏิบัติสำหรับการจัดการกับนักเรียน โรงเรียนจะมีแบบอย่าง เช่น คนที่ทำผิดจะมาประกาศหน้าเสาธงว่าจะโดนลงโทษอย่างไร ปกตินักเรียนไม่ทำผิดเพราะมันน่าอาย ต้องมาประกาศกันหน้าเสาธง

โรงเรียน...การทำผิดของนักเรียนเช่น หนีการเข้าแถว ทำลายทรัพย์สิน
ของโรงเรียน วิธีการจัดการนักเรียนกลุ่มนี้คือ จับได้ป่าวประกาศหน้า
เสาธงเลย...”

(นร2 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2556)

“...ถ้าเป็นเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม เท่าที่คุยกับลูกจะมี
การโฮม รมของครูที่ปรึกษาในการกวดขันหรือเติมทุกวันจากอาจารย์ที่
ปรึกษา ถ้าเป็นส่วนรวมคือการอบรมหน้าแถว...”

(ผปค2 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2556)

“...มาตรการของโรงเรียนก็คือ เราจะให้ครูประจำชั้นเป็นตัว
ช่วยในการดูแลเด็กเพราะครูฝ่ายปกครอง มีไม่ทั่วถึง ครูประจำชั้นจะ
พบเด็กทุกวันตอนเช้า ด้วยการโฮมรม เราจะฝากเรื่องที่ต้องเตือนเด็ก
อย่างกรณีเด็กทะเลาะวิวาท การเตือนเวลาเด็กมีเรื่องกัน ก็มีครูประจำ
ชั้นเป็นตัวกลางมาเชื่อมด้วย...”

(ผช1 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2556)

“...มาตรการของโรงเรียนอันดับแรกคือ ใสในเรื่องการป้องกัน
คือ การให้ความรู้เรื่อง D.A.R.E สองครูพูดหน้าเสาธงตอนเช้า อันดับ
สามในห้องเรียนครูจะมาพูด สอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรม อันดับสี่ทาง
โรงเรียนจัดพวกกิจกรรมต่างๆ นันทนาการ...”

(ตร1 โรงเรียน อปท.มหาดไทย. สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2556)

“...วิธีการมีการประชาสัมพันธ์หน้าเสาธง ให้อ่านการควบคุม
ของเขาว่าให้ควรทำอะไร หรือไม่ควรทำอะไร เพื่อไม่ให้เกิดความ
เสียหาย...”

(ผช1 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...เราจะมีการจัดประชุมนักเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยที่ครูเราใน 1 เดือนจะมีการตรวจร่างกาย ตรวจความเรียบร้อย ทรงผม สัปดาห์ที่สองมีผู้บริหารพบนักเรียน สัปดาห์ต่อมามีคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวม เดือนหนึ่งครูเข้าโฮมรูมพบนักเรียนอย่างเป็นทางการ 1 ครั้ง ...”

(ผช1 โรงเรียนนิสาณประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...วิธีการของโรงเรียนคือการพูดคุยกับเด็กๆ มีรองผู้อำนวยการฝ่ายปกครองพูดคุยกับนักเรียนหน้าเสาธง มีหัวหน้าห้อง แต่ละห้องควบคุมพฤติกรรมเพื่อน มีการหักคะแนนตามกฎระเบียบของโรงเรียน...”

(นร1 โรงเรียนนิสาณประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

กิจกรรมแนะแนว

งานแนะแนวนอกจากจะมีบทบาทหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักเรียนในการดูแลนักเรียนแล้ว หน้าที่โดยตรงประการหนึ่งของงานแนะแนวคือการอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนทั้งในด้านวิชาการและทักษะชีวิตต่างๆ เช่นเดียวกันครูประจำชั้นและพบว่าในสถานศึกษาต่างๆ ยังมีชั่วโมงแนะแนวเพื่อให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นได้ใช้เวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูแนะแนวอีกด้วย ดังคำสัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

“...การสร้างภูมิคุ้มกันจะมีพวกการแนะแนวในห้องเรียน จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาต่อ อาชีพ และแนะแนวเกี่ยวกับตนเอง สังคม กิจกรรมส่วนใหญ่ภายในห้อง...”

(ผช3 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

“...ถ้าเป็นส่วนรวมคือการอบรมหน้าแถว จะมีชั่วโมงแนะแนวที่จะให้ความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยต่างๆ กับการเรียนในวิชา ซึ่งทุกสาระวิชาอาจารย์เค้าก็จะพูดอยู่แล้ว...”

(ผปค2 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2556)

“...ถ้าพูดถึงในเรื่องการป้องกัน เราป้องกันตั้งแต่ทักษะชีวิตที่เราสอนกัน ทั้งการเอาเข้าไปในชั่วโมงแนะแนว 1 คาบ ต่อสัปดาห์ มีการเสริมทักษะ การควบคุมอารมณ์ ตรงส่วนการป้องกัน น่าจะเริ่มตรงนี้ด้วย รวมถึงเราป้องกันโดยการใช้กิจกรรมซึ่งเป็นการบูรณาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กับกลุ่มสาระต่างๆ หรืองานเสริมเข้ามา...”

(ผช3 โรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2556)

“...ส่วนใหญ่มีครูแนะแนวในการให้คำแนะนำ บางครั้งเขาก็ไปขอคำแนะนำเอง หรือไม่ก็จัดครูให้ไปให้คำแนะนำเค้าเลย ก็คือเราก็มีกิจกรรมเกี่ยวกับฝ่ายแนะแนว ที่ให้นักเรียนดูแลนักเรียนด้วยตัวเอง ...”

(นร2 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 29 ตุลาคม 2556)

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันที่สถานศึกษาศึกษาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญด้านวิชาการของนักเรียนมากทำให้ชั่วโมงการเรียนแนะแนวลดลงหรือไม่มีต้องใช้ช่วงเวลาอื่นทดแทนจึงอาจจะเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมแนะแนวอยู่บ้าง สถานศึกษาบางแห่งอาจมีการปรับเปลี่ยนวิธีการด้วยการให้ครูประจำชั้นทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวไปด้วย หรือสถานศึกษาบางแห่งก็ให้ครูแนะแนวสอนในกลุ่มสาระต่างๆ ด้วยทำให้ทำหน้าที่ของครูแนะแนวได้ไม่เต็มศักยภาพเท่าที่ควร

“...แนะแนวจะบริการให้คำปรึกษาซึ่งโดยปกติเป็นหัวใจของงานแนะแนว เมื่อเราคิดว่าชั่วโมงกิจกรรมสำคัญ เราก็มีเวลาในช่วงกลางวัน คาบตรงนี้จะใช้ประโยชน์ได้น้อยมากเพราะกลางวันเค้าจะทานอาหารเล่นกับเพื่อน นอกจากเด็กที่มีปัญหาจริงๆ เค้าก็จะทำการสำรวจข้อมูล ช่วยเหลือ เยี่ยมบ้าน คำปรึกษาเบื้องต้น ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับทักษะครูอาจารย์แต่ละท่าน หากปัญหาหนักไปก็ส่งไปที่ครูแนะแนว...”

(ผช3 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...และก็ครูแนะแนวที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการที่จะช่วย และครูแนะแนวที่นี้ใช้ครูประจำชั้น เพราะฉะนั้นครูประจำชั้นเนี่ยสบายสามารถรู้อยู่แล้วว่าเด็กคนนี้เป็นอะไร สามารถปรับได้แค่ไหน โชคดีเด็กมันน้อย เรารู้จักพ่อแม่ทุกคน และส่วนมากเด็กที่ขึ้นมาเด็ก

ประณมเราทั้งนั้น คือรู้จักเค้ารู้จักเรา เพราะฉะนั้นเวลาชี้หัวปู่เราก็รู้
เลยว่าไอ้เนี่ยเป็นคนยังไง เราก็เลยแก้ไขปัญหาค่อนข้างง่าย...”

(ผช3 โรงเรียน อปท. มหาคไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...หน้าที่ตรงนี้เห็นด้วยที่เป็นของครูแนะแนว จะต้องสนใจ
เด็กเป็นพิเศษ แนะนำอย่างไรให้เค้ามาประพฤติเป็นปกติ แต่ครูแนะ
แนวที่นี้ต้องสอนด้วย 15 คาบ ถ้าลดคาบสอนลง ก็จะไม่ดีขึ้น...”

(ผช3 โรงเรียนนิสถานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2556)

กิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา นับว่ามีส่วนช่วยส่งเสริมและ
สนับสนุนการเรียนรู้นานาชาติและวิชาชีพเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม
ค่านิยม ระเบียบวินัยของตนเอง ส่งเสริมการทำงาน การใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุม
ชน ตลอดจนการทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการ
ด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ความสามารถ
ทักษะวิชาชีพ รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งส่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต
ปลูกฝังคุณธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึก
ต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และ
ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ส่วนการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงาน
ต่างๆ ในสถานศึกษา คณะกรรมการนักเรียนหรือหรือชมรมต่าง ๆ ร่วมกันจัดขึ้นโดยเป็นกิจกรรมที่
ไม่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือหลักสูตรโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมจะมี
โอกาสได้รับการพัฒนาสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและคุณธรรมจริยธรรม

กิจกรรมเสริมหลักสูตรและนอกหลักสูตรของสถานศึกษาต่างๆ โดยส่วน
ใหญ่จะเน้นด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลัก เช่น โครงการกีฬาเพื่อให้นักเรียนใช้กีฬาต้าน
ยาเสพติด โครงการโรงเรียนสีขาวที่เน้นในด้านการป้องกันปัญหาเรื่องยาเสพติด โครงการพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนซึ่งส่วนมากจะเป็นการนิมนต์พระหรือนักบวชทางศาสนาทำกิจกรรม
หรือเทศนาอบรมสั่งสอนในสถานศึกษา เป็นต้น

“...เราพยายามจัดกิจกรรมหลากหลายแล้วแต่ใช้กลยุทธ์ต่างๆ
เช่นใช้ระบบคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนกีฬาไปอบรมเข้ม เข้าวัด
ปฏิบัติธรรม 3 วัน 2 คืน เชิญพระเข้ามาสอนมาเทศน์ให้ ทุกวันนี้ก็มี

พระมาสอนประจำ เราก็บูรณาการให้เค้ารู้จักใช้ธรรมะเข้ามาใช้ใน
ชีวิตประจำวัน ตอนเช้าเค้าก็ทำบุญตักบาตรเลี้ยงพระกัน กิจกรรม
อื่นๆ หลักๆ ของเราก็คือ กีฬาด้านยาเสพติด ที่โรงเรียนเราจะจัดตลอด
ฤดูกาลหลังเลิกเรียน ให้เค้าใช้กีฬา ดนตรี ตามอัธยาศัยของเค้า...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...การส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักเรียน เช่นกิจกรรม
กีฬา กิจกรรมการประกวดเชียร์ลีดเดอร์ การแข่งขันฟุตบอล จัด
โครงการวันพ่อ วันแม่ วันไหว้ครู การรักษาความสะอาดของห้องเรียน
...”

(ผช1 โรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...เด็กเค้าจะมีกิจกรรมคือการเข้าสี รุ่นพี่จะคอยแนะนำรุ่น
น้อง ปีที่แล้วมีอบรมคุณธรรม เข้าค่ายคุณธรรม ปีที่แล้วอาจารย์ฝ่าย
ปกครองนิมนต์พระมาอบรม...จะนิมนต์เกี่ยวกับพิธีทางศาสนา...”

(ผช1 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2556)

“...กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นพวกกีฬา เช่นกีฬาสี วันสุนทรภู่
ต่อต้านยาเสพติด ให้รุ่นพี่กับรุ่นน้องมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น อย่าง
สมมติการซ้อมเชียร์ การซ้อมสแตนด ให้รุ่นพี่มาช่วยดูรุ่นน้อง ทำให้
สนิทกันมากขึ้น...”

(นร2 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2556)

“...เราเน้นเรื่องการกีฬาเข้ามาช่วย เด็กโรงเรียนเรามีนักกีฬา
เยอะ มี นักฟุตบอลที่เก่ง มีการเล่นดนตรี และมีการแสดงต่างๆ
เกี่ยวกับกิจกรรมภายนอก เกี่ยวกับงานนาฏศิลป์ ครูของเราก็มี
ความสามารถในการพัฒนาเด็ก การแสดงออกก็ถือว่าใช้ได้ เด็กไปยุ่ง
เกี่ยวกับยาเสพติดก็ไม่มาก...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...ของโรงเรียนเขาจะมีโครงการโรงเรียนสีขาวของเค้า เขาจะมีมาตรการป้องกันของเค้าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่ต้องทำ ส่วนใหญ่เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันมากกว่า...”

(ปก2 โรงเรียนมัชฌิมวิทยา. สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2556)

“...โรงเรียนเรามีกฎระเบียบ เช่นเรื่องยาเสพติดมีกฎห้าม คือห้ามเลย เป็นโรงเรียนสีขาวเราจะไม่มี..เด็กโรงเรียนเราเป็นโรงเรียนสีขาวได้ถือว่าสุดยอดนะเพราะว่าเค้ามีสิ่งยั่วยุเยอะมารอบๆ โรงเรียนเราก็ทำงานอย่างนี้แหละทั้งเชิงรุกเชิงรับ ป้องกันและแก้ไข ที่สำคัญคือรอบชุมชนเราสำคัญที่สุดสำหรับโรงเรียนนี้...”

(ผข4 โรงเรียน อปท. มหาดไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...ม. 1 ม.4 พอเค้าเข้ามาปุ๊บ เราจะให้เข้าค่ายธรรมะปฐมนิเทศ โดยใช้เวลาสามวัน ซึ่งขณะนี้จัดที่โรงเรียนเข้ามาเย็นก็กลับไป โดยใช้ครูที่โรงเรียน เราจะเข้าฐาน ถึงแม้ ม. 4 เป็นเด็กเก่าก็ต้องเข้า วันที่หนึ่งเราจะใช้บุคลากร ครูของเรา วันที่สองวันที่สาม เราก้ไปนิมนต์พระมา ชัดเกล้าในเรื่องนี้ มีการนั่งสมาธิ แต่เด็กก็สนุกสนาน อีกตัวหนึ่งเราทำมาปีนี้เป็ปีที่ 2 แล้ว คือโครงการทำบุญทุกวันพระ วิธีการของเราก้คือแบ่งเด็ก เด็กประมาณ 3,000 คน เราก้แบ่งเด็กออกเป็น 5 กลุ่ม แยกห้องกันไปเป็นชุดๆ เอาครูที่ปรึกษาเข้าไปอยู่กับเด็ก วิธีการคือเช้า เราให้เด็กที่เข้าโครงการเข้าไปอยู่ในพิธี เราจะมที่นั่งสงฆ์ นิมนต์พระมาจากวัด 5 รูป 7 โมงครึ่งพระมาถึง เราเลี้ยงภัตตาหาร 8 นาฬิกาตรงท่านก้จะเปลี่ยนสถานที่ไปนั่งที่อาสนะสงฆ์เสร็จแล้วเคารพธงชาติ ไหว้พระ อะไรเสร็จ ประธานในพิธีก้เป็นนักเรียน จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย มีนักเรียนนำเพื่อที่จะมาขอศีล แล้วพระ 5 รูปให้ศีลโดยสวดแบบสั้น ใช้เวลาตรงนั้น ให้ครึ่งชั่วโมง พอเสร็จเรียบร้อยแล้วก้ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม ซึ่งมาจากการเก็บเงินเด็ก โดยเดือนหนึ่งเก็บที่หน้าเสาธงเลยเก็บแล้วเอามารวมกัน ได้เท่าไรก้แบ่งไปตามวันพระ วันพระหนึ่งใช้ประมาณ 2,500 ต่อวัน ดังนั้นเดือนหนึ่งมี 4 วันพระใช้ประมาณ 10,000 เราก้สลับวัดกันไป มีพระที่เป็นประธานสงฆ์วันนั้นคือพระองค์แรกจะปาฐกถาธรรม 10 นาที ให้

แนวทางในเรื่องของการแก้ไขพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรม พระคุณ
ของผู้มีพระคุณ...”

(ผข1 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

“...ถ้าโดยปกติแล้วทางโรงเรียนจะนิมนต์พระในทุกวันพระ 5
รูป ส่วนใหญ่แล้วเด็กที่จะทำบุญใส่บาตร ทางโรงเรียนมีอาหารถวาย
พระให้ฉันที่นั่น 1 ให้ 5 รูป จะให้อาหารนักเรียนหน้าเสาธง ถ้าว้นพระ
ติดติดกับเสาร์ อาทิตย์ก็ขยับไปเป็นวันจันทร์เพื่อไม่ให้ขาด ในการสร้าง
ภูมิคุ้มกันสามารถเป็นไปได้ในกิจกรรมนี้ เพราะเด็กกลางๆ ก็กลับมา
ทางนี้ได้เร็ว ทุกวันนี้การที่เด็กได้อยู่กับพระที่จะเป็นประโยชน์ต่อ
ชีวิตประจำวันของตนเองมีน้อย เด็กก็จะติดเพื่อน ติดเกม สื่อออนไลน์
ต่างๆ ถ้าได้ฟังทางนี้บ้างก็ดึงจิตใจของเด็กไว้ได้ การที่หลวงพ่อกำเป็น
กรรมการสถานศึกษานอกจากวันพระก็จะมีกิจกรรมทางศาสนาของ
ทางวัดบางกิจกรรมก็ไปที่โรงเรียน บางทีนักเรียนก็เข้ามาเช่นวันสำคัญ
ทางศาสนา อีกส่วนหนึ่งเป็นโครงการที่เป็นส่วนเสริม คือการส่งเสริม
ให้เด็กได้สอบธรรมศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนักรธรรม ตริ โท เอก
คล้ายกับพระเณร จะใช้วิธีการเสริม เช่น ก่อนสอบสัก 1-2 อาทิตย์ ก็
จะมีพระไปช่วยติวช่วยเสริม เต็มในส่วนที่ควรจะเติม ส่วนผลอย่าง
น้อยเด็กได้รู้ได้เข้าใจ...”

(พร1 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2556)

“...คือสิ่งสำคัญคือการป้องกันไว้ก่อน ป้องกันของเราครูต้อง
เคร่งเรื่องระเบียบวินัย มีอบรมทุกวัน ทั้งหน้าแถว ในห้อง ครูต้องลง
อบรม มีโครงการที่สนับสนุน เช่นโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
นักเรียน ให้นักเรียนใกล้ชิดพระศาสนา โดยเรานิมนต์พระมาที่
โรงเรียน มาฉัน เราทำมานานแล้ว ก็ดีกว่าไม่ทำ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนทักษิณพิทยา. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

“...กฎระเบียบวินัยของโรงเรียนทุกสถานศึกษามีอยู่แล้ว ที่นี้ก็มี
มีติดอยู่แล้ว การป้องกัน เขาก็มี ทุกเดือนเด็กที่เป็นคาทอลิกจะได้เข้าไป
พิธีมิชซา ในโบสถ์ บาทหลวงก็เทศน์สอน เด็กพุทธก็มีพระสงฆ์มา
อบรมเป็นการใส่ภูมิคุ้มกัน วันสำคัญทางศาสนา ก็ทำบุญตักบาตรกัน

เชิญผู้ปกครองมาร่วม โรงเรียนเค้าก็มีการเชิญผู้ปกครองหากเด็กมีปัญหา เพื่อป้องกัน บ้องปรามไปในตัว ครูรักเด็กมีจิตใจที่ทุ่มเท...”

(ปก1 โรงเรียน สช.ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 30 พฤษภาคม 2556)

“...โรงเรียนนี้จะมีครูพระมาสอนพระพุทธศาสนา ซึ่งเขาก็ทำมาสอนเป็น 20 ปีแล้ว เอาพระจากมหาจุฬาฯ มหิดล มาสอน สอนศีลธรรมให้รับรู้ระดับหนึ่ง ในบริบทถือว่าจัดสอนให้ครบ นอกเหนือไปจากนั้นมันก็ยากที่ระบบการศึกษาจะอนุญาตให้พระเข้าไปเกี่ยวข้องในตรงนี้ได้ ต่างกับสมัยก่อนการศึกษาเริ่มต้นมาจากวัด มีการให้ความรู้ ให้การศึกษา มีการปลูกฝังเรื่องบาปบุญ กุศลอกุศล ศีลธรรมต่างๆ ไปพร้อมๆกัน แต่ปัจจุบันมันไม่ใช่แบบนี้...”

(พร1 โรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2556)

“...การป้องกันที่สำคัญคือปลูกฝังให้คนมีศีล ใช้ได้เลย ศีล 5 เนี่ย ที่โรงเรียนให้มาสอน ก็เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ประเพณี เป็นวิธีการสร้างภูมิคุ้มกันที่น่าจะยั่งยืนมากกว่าอย่างอื่น...”

(พร1 โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...มีครูพระสอนในโรงเรียนอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ก็เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ส่วนใหญ่ก็เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้เค้า...”

(พร1 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...เรียนทั้งในด้านวิชาการและการพัฒนาจิต การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเน้นกระบวนการในการสร้างภูมิคุ้มกันมากกว่า การร่าปราม ให้ทุกวิชาได้สอดแทรกเข้าไปในการจัดการเรียนการสอน สำหรับการพัฒนาด้านนั้นมีการจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี นอกจากนั้นยังมีการอบรมภาวะผู้นำ การพัฒนาตนเอง...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2556)

“...เกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกัน ทางโรงเรียนก็เปิดพระสอน ศีลธรรมให้เข้าไปสอน เพราะเห็นถึงความเลื่อมทางจิตใจของบุคคล ทำให้ความเจริญด้านจิตใจตามไม่ทัน เลยมีการศึกษาทางรุกที่นำ พระพุทธศาสนาเข้าไปในโรงเรียน...”

(พร2 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...มีครูพระสอนในโรงเรียนอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ก็เป็นกิจกรรม เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ส่วนใหญ่ก็เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้เค้า ...”

(พร1 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...คือจริงๆ สร้างภูมิคุ้มกันคือการตักบาตร ทำบุญทุกวันพระ อบรมกล่อมเกล้าจิตใจเค้าให้ดูดีขึ้น คงจะป้องกันไปได้ในระดับหนึ่ง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นโรงเรียนเราจำนวนเด็กมันเยอะ ร้อยพ่อพันแม่ ที่นี่เป็น โรงงานอะไรเยอะแยะไปหมด คนต่างจังหวัดก็มารวมอยู่ ซึ่งลักษณะนิสัยใจคอแต่ละภาคแต่ละจังหวัดก็ไม่เหมือนกัน เป็นเรื่องปกติ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

“...ที่เราทำกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนี้เพราะยามี่ 3 ขนาน 1 ยารักษา 2 ยาป้องกัน เรากำลังทำยาป้องกัน และ 3 ยาเสริม ยาบำรุง เราทำกำลังทำยาป้องกัน สร้างภูมิคุ้มกัน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สุข.ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...กิจกรรมที่มีเช่น รณรงค์ต่อต้านยาเสพติด อย่างอื่นก็เป็น กิจกรรมทั่วไป วันสำคัญต่างๆ จะมีกีฬาสาธิตสัมพันธ์ ก่อนที่จะมีก็มี การแข่งภายในโรงเรียนก่อน เพื่อคัดเลือกเด็กไป มีการนิมนต์พระ เชิญ ตำรวจมาพูดเกี่ยวกับจราจร ความปลอดภัยตลอด โรงเรียนก็ประสาน กับวัดธรรมนาว่า เราก็ไปฟังเทศน์ฟังธรรมที่วัด...”

(นร1 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2556)

“...ด้านศาสนาของเราเปิดเทอมทุกภาคเรียนมีค่ายคุณธรรม มีการนิมนต์พระอาจารย์มาให้ความรู้ด้วยเหมือนกันจะมีทุกภาคเรียน ...”

(ผช2 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2556)

“...มีการจัดโครงการ เช่น นำเด็กเข้าค่ายพุทธบุตร กิจกรรม ลูกเสือ การประกวดทางด้านคุณธรรม การให้ทุนการศึกษากับเด็กซึ่ง ล้วนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้ความรู้และให้คำแนะนำ...”

(ผปค1 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 31 ตุลาคม 2556)

“...ในระหว่างเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกัน ปราบปราม และแก้ไข ฟันฟู การป้องกันหรือการสร้างภูมิคุ้มกันนั้นเป็นเรื่องที่ท่าง่ายที่สุด ลงทุนน้อย ได้ผลดี อย่างที่หนึ่งเราต้องสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียนให้ เห็นชัดว่าถ้าจะมาโรงเรียนนี้ต้องเป็นแบบนี้ ถ้าไม่ได้แบบนี้ไม่ต้องมา ใช้การประชาสัมพันธ์ สื่อสารออกไป เราต้องมีกฎระเบียบที่แข็งแรง และต้องทำจริงๆ เมื่อเด็กนักเรียนเข้ามาแล้วก็ต้องปฐมนิเทศให้ความรู้ ทั้งเด็กและผู้ปกครอง ทำความเข้าใจในกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้ ตรงกัน เป็นการป้องกันไม่ให้เด็กนักเรียนเหลวไหล ก็จะช่วยให้ ประหยัดทั้งทรัพยากรบุคคล และงบประมาณที่ต้องใช้ สองเมื่อเด็ก นักเรียนมีปัญหาความรุนแรงแล้วจะต้องเข้าทำการแก้ไขให้ทันท่วงที เช่น เมื่อเราทราบว่าเด็กติดยา ก็ต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ และพา เข้าทำการรักษา อาจจะต้องพาไปรักษาอย่างที่รักษาโดยตรง เช่น ถ้า กระทบ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สพฐ. ศึกษา, 16 พฤษภาคม 2556)

“...การประชุมชี้แจงผู้ปกครองเรื่องระเบียบ การปฏิบัติต่างๆ ของเด็ก มีการจัดโครงการ เช่น นำเด็กเข้าค่ายพุทธบุตร กิจกรรม ลูกเสือ การประกวดทางด้านคุณธรรม การให้ทุนการศึกษากับเด็กซึ่ง ล้วนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้ความรู้และให้คำแนะนำ...”

(ผปค1 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 31 ตุลาคม 2556)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตรของสถานศึกษาพบว่ากิจกรรมหลายอย่างต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะศาสนสถานหรือวัดเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องเน้นคุณธรรม จริยธรรมในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนนอกจากนี้จุดมุ่งหมายของกิจกรรมโดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการมีระเบียบวินัยของนักเรียนเป็นหลัก

กิจกรรมการประชุมผู้ปกครอง

การพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรู้และมีทักษะด้านต่างๆรวมทั้งการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีนั้น สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง ถ้าขาดการประสานงานและช่วยเหลือจากชุมชนและผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองมีส่วนในการอบรมดูแลนักเรียน ซึ่งเป็นบุตรหลานของตนเองในขณะเมื่อเด็กอยู่กับครอบครัว สถานศึกษาจึงต้องมีการประสานงาน ติดต่อกับและแลกเปลี่ยนข้อมูล อันเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นคนเก่ง เป็นคนดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งสถานศึกษาและผู้ปกครองจะได้มีโอกาส เพิ่มความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งจะยังประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ สถานศึกษาที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามแล้วแต่จะใช้มาตรการของการประชุมผู้ปกครองเป็นเครื่องมือหนึ่งในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนโดยเฉพาะในเรื่องของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนไม่ให้ไปกระทำผิดให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ อยู่ในสายตาของผู้ปกครองอยู่ตลอดเวลา การให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตรหลานซึ่งจะเป็นเกราะคุ้มกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนได้อีกทางหนึ่ง เพราะในสังคมปัจจุบันเด็กที่ขาดความอบอุ่นเนื่องจากปัญหาทางครอบครัวมีอยู่จำนวนมาก เด็กอาจไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ หรือญาติพี่น้องใกล้ชิด การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองจึงเป็นมาตรการหนึ่งที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ได้ ดังการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่างๆ ดังนี้

“...เด็กที่อยู่กับปู่ย่าตายายบางคนพฤติกรรมก็เสี่ยง แต่ว่าเวลาประชุมผู้ปกครอง หรือคุยกับครูผมก็ย้ำเสมอว่าเด็กที่เค้าครอบครัวไม่สมบูรณ์เนี่ย เรื่องความรักสำคัญ ย่าเลี้ยงหลาน ป้าเลี้ยงหลาน ต้องให้ความอบอุ่นเค้าเป็นอีกเท่าหนึ่งถึงจะเอาอยู่ ผมจะบอกทุกครั้งทีประชุมผู้ปกครอง ให้กอด ให้ชมเชย ให้ความรัก ความอบอุ่นให้มาก ครูเองก็ต้องดูแลให้ความอบอุ่นเด็กเหมือนกับเป็นพ่อแม่คนนึงเหมือนกัน...”

(ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2556)

“...ก่อนเปิดเทอมเราจะมีการประชุมผู้ปกครองจะแจ้งให้ทราบว่่าถ้านักเรียนทำผิดมีกี่ชั้นตอน หนึ่งทำทัณฑ์บน ตัดคะแนน ถ้าวทำทัณฑ์บนแล้วสองสามครั้ง ถ้าวครบสามครั้งแล้วจะเชิญผู้ปกครองย้ายสถานศึกษา...”

(ผข1 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2556)

“...เราไม่ได้เอาตรงนี้มาเป็นภาระเราอย่างเดียว เรามีวันประชุมผู้ปกครอง เราจะไม่ทำงานด้านเดียว เราจะไม่เดินไปคนเดียว ถ้าวคุณส่งลูกมาไว้กับเรา คุณต้องพร้อมที่จะเดินไปกับเรา คุณมาประชุมผู้ปกครองคุณต้องฟังว่าเราจะทำอะไรให้ลูกบ้าง เรามีอะไรให้ลูกบ้างและลูกคุณจะได้อะไรจากที่นี่บ้าง แล้วถ้าวลูกคุณไม่ได้แบบนี้คุณจะมีวิธีการช่วยเหลือโรงเรียนอย่างไร เราไม่ได้เดินทางคนเดียว เวลาประชุมผู้ปกครองถ้าวเด็กกลุ่มเสียงแยกผู้ปกครองคุย...”

(ผข4 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...ทางโรงเรียนได้จัดการประชุมผู้ปกครองเทอมละครั้ง โดยกำชับให้ช่วยดูแลพฤติกรรมของนักเรียน...”

(ผข3 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 25 ตุลาคม 2556)

กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน/กรรมการนักเรียน/ กรรมการห้อง

กรรมการนักเรียนเป็นตำแหน่งการบริหารของนักเรียนในสถานศึกษาซึ่งควบคุมดูแลโดยฝ่ายกิจการนักเรียนเพื่อเป็นการบริหารจัดการด้านการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งในกรณีที่ช่วยหน่วยงานต่างๆ ในสถานศึกษาและการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ๆ ที่จะเกิดประโยชน์กับนักเรียนทั้งโรงเรียน ขณะเดียวกันในระดับชั้นซึ่งแบ่งเป็นห้องเรียนแต่ละห้องอาจมีคณะกรรมการห้องเพื่อควบคุมดูแลนักเรียนในห้อง จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับนักเรียนในห้องเดียวกันด้วย ซึ่งกระบวนการได้มาของตำแหน่งต่างๆ นี้สถานศึกษาแต่ละแห่งใช้วิธีการเลือกตั้ง จำลองการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยไว้ในสถานศึกษา ทั้งกรรมการนักเรียนและกรรมการห้องนอกจากจะเป็นกระบอกเสียงให้กับนักเรียนด้วยกันแล้ว ยังเป็นผู้คิดสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของนักเรียนซึ่งเป็นวัยเดียวกัน และเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนในโรงเรียน สถานศึกษา โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ดังนี้

“...เด็กพามาโรงเรียนก็มีสถานักเรียนคอยจับเด็กสายตอนเช้า ให้ ซึ่งเขาช่วยงานทุกอย่างที่เป็นกิจกรรมของโรงเรียน เด็กมาลงชื่อที่ สถานักเรียน เรามีสมุดเช็คชื่อตามห้องต่างๆ พวกที่มาสายต้องคอย ก่อน สภาก็จะดูแลทุกจุดวางไว้เป็นจุดๆ...”

(ผช3 โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...เราเป็นกรรมการนักเรียนมีเพื่อนทุกกลุ่มในโรงเรียน เราก็ ไปคุยกับเพื่อนตัวต่อตัว ให้ทำอย่าให้ใครเห็น เดือนเคื่าก่อน ตอนแรก เราต้องซื้อใจกันก่อน บอกว่าระวังอาจารย์เห็น ทีหลังเคื่าก้จะเกรงใจ เรา หลังๆ เคื่าก้จะให้ เราจะไปหักดิบก็คงไม่ได้ เราเป็นคณะกรรมการ อยู่ทุกระดับชั้น ช่วยประคับประคองกับอาจารย์ไป ใจดีสู้เสือเข้าไว้...”

(นร2 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 1 พฤศจิกายน 2556)

“...วิธีการของโรงเรียนคือการพูดคุยกับเด็กๆ มีรอง ผู้อำนวยการฝ่ายปกครองพูดคุยกับนักเรียนหน้าเสาธง มีหัวหน้าห้อง แต่ละห้องควบคุมพฤติกรรมเพื่อน...”

(นร2 โรงเรียนอิสานประทานวิทย์. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...เรามีสถานักเรียน มีการเลือกตั้งทุกเดือนฉันว่า ตอนนี ประธานนักเรียนเป็น ม.5 มีรุ่นพี่เป็นที่ปรึกษา อันนี้ที่มาจาก การเลือกตั้ง ที่มาจากการแต่งตั้งคือหัวหน้าห้องทั้ง 90 ห้อง เคื่ามีการ ประชุมสมัยสามัญ คล้ายสภาเด็ก ในสถานักเรียนมีประธาน มี รอง เลขา เมื่อนักเรียนเห็นอะไรที่ไม่ถูกต้องก็มาเข้าที่ประชุม มันเป็นกรอบ งาน กิจกรรมนักเรียนก็มีกิจกรรมหน้าเสาธง วันสำคัญเคื่าก้มีส่วนร่วม ...ในส่วนของ การสร้างภูมิคุ้มกันนอกจากระบบดูแลที่ดี ยังมีสิ่งที่อยู่ใน ห้องคือ การจำลองคล้ายโรงเรียนใหญ่ มีหัวหน้าห้อง มีรอง 4 ฝ่าย จำลองมาจากของโรงเรียน เคื่าก้จะทำงานในหน้าที่เคื่้า ฝ่ายวิชาการดู เรื่องการเข้าเรียน การส่งงาน ฝ่ายธุรการคือเงินห้อง...”

(ผช2 โรงเรียนอิสานประทานวิทย์. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...คณะกรรมการนักเรียนในแต่ละระดับก็กำกับดูแลกิจกรรมต่างๆ ให้เขาจัดกิจกรรมวันสำคัญ กีฬา กิจกรรมการตั้งครุภรณ์ในวัยเรียน เช่น อุดเปรี้ยวไว้กินหวาน งดส่วนบุหรี่ยี่ ดึงให้นักเรียนเข้ามา มีบทบาท โดยที่ให้ระดับรับผิดชอบ ให้เด็กดูแลกันเองเพื่อเป็นการเฝ้าระวัง พวกสื่อลามกต่างๆ แต่มันแก้ไม่ได้ เพราะมันลอดมาได้เรื่อยๆ ตอนนี้นำปรักษาหารือกันว่าจะไม่ใช่โทรศัพท์ในช่วงที่เรียน หรือไม่ให้ใช้เลย แต่จะตั้งโทรศัพท์สาธารณะไว้ให้...”

(ผช1 โรงเรียนนิสิตานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...คือตอนนี้ตั้งหลักเลยเราจะมีกาแก้ไขปรับพฤติกรรมของนักเรียนโดยมีการจัดตั้งสภานักเรียน แต่จริงๆ ตัวเดิมคือคณะกรรมการนักเรียนที่จะร่วมมือกับเรา ตอนเข้าเลยเค้าจะเดินดูสถานที่ต่างๆ ของคุณครูเขาเนี่ยเราก็จะตั้งเป็นเวรประจำวัน แบ่งตามคณะสี เด็กเหล่านี้ก็ไปช่วยคุณครู เช่นตามปากประตู พอถึงตอนเช้า แลวเข้าก็จะไปทำพิธีแทนครูที่หน้าเสาธง จะไปเปิดเพลง พอเพลงมาร์ชของโรงเรียนดังขึ้น นักเรียนจะไปเข้าแถว พอเข้าแถวเสร็จตัวของคณะกรรมการนักเรียนก็แบ่งเป็นชุดไปทำหน้าที่ตรงนั้นเสร็จเรียบร้อยเลย หน้าที่คือเคารพธงชาติ สวดมนต์ไหว้พระ คำแม่เมตตา เสร็จแล้วจะเป็นกรกล่าวคำปฏิญาณ ซึ่งคำกล่าวปฏิญาณจะพูดถึงเรื่องนี้ 3 ข้อด้วยกัน รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จะประพฤติตนอยู่ในศีล 5 สรุปรวมแล้วก็จะเป็นการแก้ไขพฤติกรรมของเด็กไปสั่งสมทุกวัน พอเสร็จจากการกล่าวคำปฏิญาณ ก็จะมีการเคารพ น้อมเคารพที่กัน เริ่มไล่มาตั้งแต่ ม.1 เค้าจะพูดว่า ที่ ม.2 ที่ ม.3 ที่ ม.4 ที่ ม.5 ที่ ม.6 สวัสดิ์ศรี รับ สวัสดิ์ศรีคะ หลังจากนั้น ม.2 ก็ทำเช่นเดียวกัน ทำอยู่อย่างนี้ทุกวันที่มีเปิดเรียน เสร็จพิธีหน้าเสาธง ขณะเดียวกันเด็กกลุ่มนี้เค้าก็จะไปคอยดูตามห้องน้ำ ตามอะไรต่างๆ ตามอาคารว่ามีเด็กซ่อนอยู่มัย แต่จริงๆ เรายังมีกล้องวงจรปิดคอยดู คอบกำกับ อีกที่หนึ่ง...”

(ผช1 โรงเรียนมัธยมมิวิทยา. สัมภาษณ์, 29 ตุลาคม 2556)

อย่างไรก็ตามอาจมีบ้างที่กรรมการนักเรียนซึ่งเป็นนักเรียนคนหนึ่งในโรงเรียนที่จะต้องได้รับการพัฒนาด้านพฤติกรรมผลออกไปกระทำผิดในรูปแบบต่างๆ จึงต้องคอยกำชับระมัดระวังให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียนคนอื่นๆ อยู่เสมอ

“...ในกรรมการนักเรียนเองก็มีเหมือนกันที่ผิดระเบียบ แต่ก็พยายามพูดกันเหมือนกันว่าต้องเป็นต้นแบบให้กับนักเรียนคนอื่น บางคนก็จะดี คนที่ไม่ดีก็บอกให้เค้าช่วยปรับ อย่างเรื่องกิจกรรมก็เป็นการให้คำแนะนำเพื่อน ให้คำแนะนำคนอื่น เป็นกลุ่มกรรมการนักเรียนของเราเนี่ยเองที่ไปร่วมกับแนะแนว ที่ช่วยพูดคุยปรับทุกข์ รับปัญหา...”

(นร1 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 29 ตุลาคม 2556)

มาตรการด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่เป็นมาตรการเชิงรุกของสถานศึกษาจะอยู่ภายใต้ข้อกำหนดหรือระเบียบต่างๆ ที่ออกโดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักแต่อาจมีความหลากหลายเรื่องวิธีการปฏิบัติและชนิดของกิจกรรม แต่มุ่งไปในแนวทางเดียวกันคือการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัยของนักเรียนเป็นสำคัญที่จะนำไปเป็นเกราะป้องกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไป และสังเกตได้ว่าสถานศึกษายังต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินมาตรการต่างๆ จนไปสู่ความสำเร็จได้ ที่สำคัญคือสถาบันครอบครัว และสถาบันศาสนา นอกจากนี้สถานศึกษาบางแห่งยังทำหน้าที่ที่เป็นไปตามบทบาทของสถาบันอื่น กล่าวคือไม่ได้ทำหน้าที่ตามบทบาทหลักของตนเท่านั้นแต่ยังทำหน้าที่บทบาทหลักของสถาบันอื่นเป็นบทบาทรองของตน อย่างเช่น กรณีที่สถานศึกษาให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนเสมือนเป็นบุตรหลานของพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นต้น

2) มาตรการด้านการป้องปราม/ปราบปราม

มาตรการด้านการป้องปราม/ปราบปรามในเชิงรุกสถานศึกษาแต่ละแห่งต่างยึดแนวทางการดำเนินการตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดโดยเฉพาะกระบวนการสอดส่องเฝ้าระวังติดตามนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงโดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักคือฝ่ายปกครองหรือฝ่ายกิจการนักเรียน เมื่อมีการกระทำผิดขึ้นไม่ว่าจะฐานความผิดใดก็ตามก็จะเข้าสู่ขั้นตอนของการพิจารณาความผิดและลงโทษโดยการลงโทษนักเรียนที่กระทำผิด สถานศึกษาแต่ละแห่งได้มีการกำหนดลงโทษสำหรับนักเรียนที่กระทำผิดกฎระเบียบต่างๆ ของโรงเรียนซึ่งได้ระบุไว้ชัดเจนในคู่มือนักเรียนและผู้ปกครองที่นักเรียนทุกคนสามารถศึกษาได้จากเอกสารที่สถานศึกษาแจกให้ โดยเป็นมาตรการลงโทษที่เป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการคือระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การลงโทษ

นักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 โดยโทษที่จะลงโทษแก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่กระทำความผิด มี 4 สถาน คือ ว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน ตัดคะแนนความประพฤติ และกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อย่างไรก็ตามบทลงโทษทั้ง 4 สถานนี้อาจมีความแตกต่างกันไปในการจัดการของสถานศึกษาแต่ละแห่งดังนี้

“...ทุกเรื่องที่เกิดขึ้นกับเด็กจะต้องเอาให้ได้ แก้ให้ได้ โรงเรียน
ไม่มีการตัดคะแนนความประพฤติแต่เรียกมาอบรม...”

(ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สดข. สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม
2556)

“...ที่จริงพวกกฎระเบียบต่างๆ มีในคู่มือนักเรียนเราจะแจกให้
ทุกๆ คน มาตรการของคนทำผิดระเบียบเริ่มตั้งแต่การบันทึก
พฤติกรรมก่อน เราก็มุ่งแต่แบบบันทึกพฤติกรรม มีว่ากล่าวตักเตือน
แต่ถ้ารุนแรงมากกว่านั้น เราก็จะเชิญผู้ปกครองมา พอเชิญผู้ปกครอง
มาก็บันทึกทำทัณฑ์บน เราให้โอกาส 2-3 ครั้งถ้าไม่ดีขึ้น เราก็จะ
เปลี่ยนสภาพแวดล้อม คือย้ายสถานที่เรียน...”

(ผช2 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2556)

“...ก่อนเปิดเทอมเราจะมีการประชุมผู้ปกครองจะแจ้งให้
ทราบว่าการทำผิดมีกี่ขั้นตอน หนึ่งทำทัณฑ์บน ตัดคะแนน ถ้า
ทำทัณฑ์บนแล้วสองสามครั้ง ถ้าครบสามครั้งแล้วจะเชิญผู้ปกครอง
ย้ายสถานศึกษา อย่างกรณีที่หนักชู้สาว ชกต้อย ก็แล้วแต่กรณีไป มี
ระบุในระเบียบ มีกฎต่างๆ ซีมอร์เตอร์ไซค์ ซึ่งต้องมีใบขออนุญาตจาก
ผู้ปกครอง...”

(ผช1 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2556)

“...โรงเรียนก็มีมาตรการเช่น การตัดคะแนน ที่ผ่านมากฎเป็น
ฝ่ายปกครอง ครูทำมา 3 ปี ของครูได้ผลได้ผลตรงที่ว่าครูใช้ระบบตัด
คะแนนเข้ามา ตัด 30 คะแนนโดนทัณฑ์บน 50 คะแนนโดนพักการ
เรียน แล้วแต่ละหน่วยนั้นต้องมีการเชิญผู้ปกครองทุกครั้ง ชั้นแรกคือ
ตักเตือนก่อน เมื่อโดนตัดคะแนน 5 – 10 คะแนน แต่พอคะแนนถึง

30 คะแนนนั้นต้องเชิญผู้ปกครองครั้งที่ 1 มีหนังสือเรียนเชิญให้เด็กถือไปให้ผู้ปกครอง โทรไปแจ้งด้วยให้มาพบตามวันเวลาที่กำหนดเพื่อพูดคุยกัน ให้ผู้ปกครองเซ็นต์ไว้ว่าทำทัณฑ์บนแล้วให้ไปตักเตือนบุตรหลานตน หลังจากนั้นถ้าโดนตัดถึง 50 คะแนนก็ต้องพักการเรียนครั้งที่ 1 อาจจะพัก 1 วัน 2 วัน ก็คืออยู่ในดุลยพินิจแล้วแต่คดีที่ทำ ทีนี้การพักการเรียนไม่ใช่ให้เด็กอยู่บ้าน แต่ต้องให้มาโรงเรียน แล้วบำเพ็ญประโยชน์แต่ไม่ให้เข้าเรียน ให้มาห้องปกครองบำเพ็ญประโยชน์ช่วยงาน ให้เขาเห็นว่าเธอควรจะได้เข้าเรียนแต่เธอไม่ได้เรียน ให้เขาเกิดความอยากที่จะเรียน เห็นเพื่อนเรียนไปถึงไหนแล้วแต่เธอยังไม่ได้เรียนเลย หลังจากนั้นถ้าถูกตัดถึง 80 คะแนนก็ต้องพักการเรียนครั้งที่ 2 ถึงขั้นที่จะต้องทำหนังสือเชิญผู้ปกครองอีกครั้งหนึ่ง ผู้ปกครองต้องให้สัญญาโดยเตรียมเขียนใบลาออกรอไว้เลย แต่ยังไม่ต้องเขียนวันที่ เซนต์ไว้เรียบร้อย เมื่อไหร่ก็ตามที่ถูกทำความผิดโดนตัดถึง 100 คะแนน ตรงนั้นครูเชิญผู้ปกครองครั้งที่ 3 เชิญมาครั้งนี้ขอลงวันที่เลย จบแล้วนี่คือขั้นตอนสุดท้าย เพราะกว่าจะมาถึงตรงนี้โดนตัดคะแนน 30 50 80 และ 100 รวม 4 ครั้ง มีขั้นตอนปฏิบัติ 4 ขั้นตอน.... มาตรการต่างๆที่ทำอยู่ในโรงเรียนตอนนี้ก็ถือว่าใช้ได้แล้ว เรื่องการตัดคะแนน ตอนที่ครูเป็นหัวหน้าสำนักงานครูก็ทำเรื่องตัดคะแนนไว้แล้ว ถ้าครูทุกคนรวมเป็นฐานเดียวกันตัดก็คือตัด เมื่อก่อนเราจะมีการแจกใบเหลือง เด็กกระทำความผิดจะโดนแจกใบเหลือง พอแจกไปเด็กก็จะแก้ไข จุดนี้เป็นจุดที่เด็กจะยึดถือเป็นจุดเดียวกัน แต่มาตอนหลังมันไม่มีระบบใบเหลืองให้ตัดคะแนนครูเขาก็เลยตัดบ้างไม่ตัดบ้าง ถ้าทำด้วยระบบตัดคะแนนหมดเด็กจะเก่งและมีวินัยในตนเองมากกว่านี้ ดีกว่าไปดี...”

(ผช4 โรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2556)

“...ทีนี้มีการตัดคะแนนความประพฤติของนักเรียนโดยคุณครูฝ่ายปกครอง ในกรณีที่เกิดการทะเลาะวิวาทถึงขั้นรุนแรง คืออาจจะทำให้เพื่อนเลือดตกยางออก ก็อาจจะตัดคะแนนความประพฤติ แล้วก็หากทำในกรณีต่อไปก็จะมีให้พักการเรียน ในกรณีการทะเลาะวิวาท

กันกับต่างสถาบันก็เคยกำลังจะเกิดแต่ผู้ปกครองในชุมชนได้แจ้งมา
คุณครูก็สามารถเข้าไปประงับเหตุได้ทัน...”

(ผช2 โรงเรียน อปท. มหาไทย์. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...มาตรการในการดูแลนักเรียนต้องคุยกันให้เข้าใจก่อน เอา
ระเบียบของโรงเรียนมาพูดคุยก่อนด้วยเหตุด้วยผล ถ้าเหลือปากว่าแรง
ก็ทำโทษ ได้แก่ เชิญผู้ปกครอง ตัดคะแนนตามที่ระเบียบได้กำหนดไว้
...”

(ผช3 โรงเรียน อปท. มหาไทย์. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...ปกติโรงเรียนเราไม่ถึงไปคุก ตาราง เรียกนักเรียนมา
ตักเตือน เรียกผู้ปกครองมาด้วย อาจทำทัณฑ์บนก่อน ให้ผู้ปกครอง
รับรู้ ตัดคะแนนความประพฤติ มากสุดคือเรื่องบุหรี อาจจะพักการ
เรียน...”

(นร1 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 1 พฤศจิกายน 2556)

“...ทางโรงเรียนต้องเชิญผู้ปกครองมาคุยร่วมกัน ทำทัณฑ์บน
ว่ากี่ครั้งถ้าเหลือปากว่าแรงจะเชิญออกจากโรงเรียน ส่วนมากก็มีน้อย
ทางโรงเรียนจะดูแลกันได้ ถ้าไม่สามารถดำเนินการได้ก็จะให้เจ้าหน้าที่
ไปดำเนินการ...”

(ตร2 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...เราจะมีแบบสืบสวนสอบสวน ถ้าเด็กผิด ตักเตือนครั้งที่ 1-
2 เราก็ตัดคะแนนความประพฤติ มีการรายงานให้ผู้ปกครอง หัวหน้า
ระดับชั้นรายงานผอ. ผอ.ก็รายงานกรรมการสถานศึกษา เราร่วมกัน
เพราะเราจะทำอะไรเด็กไม่ได้สิทธิเค้าเยอะ เราก็ได้แค่ป้องปราม ไม่ได้
ใช้การป้องกัน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอิสานประทานวิทย์. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...ของนักเรียนมีโทษจากเตือน ภาคทัณฑ์ ตัดคะแนนความ
ประพฤติ บำเพ็ญประโยชน์ ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความประพฤติ ปี 47

เราตั้งเกณฑ์ไว้ถ้ามี 100 คะแนนไม่ถึง 40 คะแนนจะไม่โดนทัณฑ์บน ทะเลาะวิวาทตัด 60 คะแนน เชิญผู้ปกครองมารับทราบ มาสายครึ่งหนึ่งทำหนังสือแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบ ถือว่าเป็นโทษสถานเบา เราใช้วิธีควบคุมในจุดนี้...”

(ผช1 โรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...มีการหักคะแนนตามกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น มาสาย โดนหัก 5 คะแนน ถ้าตัดคะแนนถึง 50 คะแนน ก็เข้ามาที่ห้องปกครอง หัวหน้าระดับมาคุยเขียนใบทำทัณฑ์บน ส่วนที่ทำความผิดก็มีเรื่องเครื่องแต่งกาย ถูงเท้าสั้น ทำสาธารณประโยชน์เพื่อการชดเชย คะแนนที่โดนหักไป...”

(นร1 โรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...พวกนี้ส่วนมากเราลงโทษไม่ได้รุนแรงอะไรมากมาย เราก็พยายามสอน ตัดคะแนน คือเราไม่ได้มีการลงโทษหน้าเสาธง เราเรียกไปคุย เชิญผู้ปกครองไปคุย พอปลายเทอมก็บอกคะแนนนักเรียนมีไม่ถึงนะ เป็นไปตามเกณฑ์ จะต้องไปเข้าค่าย เพราะฉะนั้นในช่วงก่อนปิดเทอม ที่เด็กอื่น แค่ว่าไม่มีเรียนแล้ว เด็กพวกนี้จะต้องเข้าไปเข้าค่ายอบรม เป็นการฝึก...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนมัชฌิมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

“...สถานที่หนึ่งคือว่ากล่าวตักเตือน ขั้นต่อมาคือทำทัณฑ์บน ถ้าคุณทำผิดอีก โรงเรียนเห็นว่าสมควรหาที่เรียนใหม่โดยไม่มีเงื่อนไข ซึ่งผู้ปกครองต้องดำเนินการแต่เราก็ต้องดูอีกว่าทัณฑ์บนตัวนั้นแค่นั้น ขั้นที่สามคือการตัดคะแนน สุดท้ายจริงๆ คือให้ไปบำเพ็ญประโยชน์ เช่นทาสี...”

(ผช1 โรงเรียนมัชฌิมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

นอกจากนี้มาตรการในการลงโทษนักเรียนที่กระทำผิดสำหรับสถานศึกษา บางแห่งยังมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละที่โดยเชื่อว่ามาตรการที่ได้ดำเนินการสามารถแก้ไขความ

ประเพณีของนักเรียนได้จึงใช้มาจนถึงปัจจุบัน ดังกรณีของ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. ที่ยังคงใช้การทำโทษแบบตำรวจ ทหาร มาจนถึงปัจจุบัน

“...ใช้มาตรการของระบบทหาร ตำรวจ รั้บโทษโดยการวิดพื้น ออกกำลังกายไป ให้เด็กเค้กแล้วเป็นท่ากายบริหารที่ตำรวจฝึกมา ถ้าเด็กไม่มีวินัยก็ฝึกแถวกลางแดด สมัยเรียนอยู่จะหนักมาก...”

(ผข1 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2556)

ในสถานศึกษาบางแห่งอาจกำหนดให้คณะกรรมการนักเรียนมีสารวัตรนักเรียนเพิ่มเข้ามาเพื่อทำหน้าที่คล้ายกับกลุ่มสารวัตรนักเรียนที่คอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียนภายนอกโรงเรียนซึ่งอาจจะเป็นครูสารวัตรนักเรียนและ/หรือบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ คอยทำหน้าที่ โดยสารวัตรนักเรียนจะเป็นผู้คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน ถ้าสารวัตรนักเรียนพบเห็นนักเรียนคนใดมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น สูบบุหรี่ ทะเลาะวิวาท ทำลายทรัพย์สินของโรงเรียนหรือผู้อื่น ฯลฯ สารวัตรนักเรียนต้องเข้าไปดูเหตุการณ์จดจำรายละเอียดแล้วรีบแจ้งอาจารย์ฝ่ายปกครองหรือฝ่ายกิจการนักเรียนโดยเร็วที่สุด งานของสารวัตรนักเรียนจึงเป็นงานที่ดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน เนื่องจากการเข้าแถวเคารพธงชาติ เป็นระเบียบวินัยที่โรงเรียนกำหนดไว้ การคุมแถวมาสายตอนเช้าจึงเป็นงานวินัยที่สารวัตรนักเรียนต้องปฏิบัติ แต่นอกจากงานคุมแถวมาสายแล้วสารวัตรนักเรียนยังต้องคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนภายในโรงเรียนด้วย เช่น พักกลางวันคอยเดินตรวจตามจุดต่างๆ ภายในโรงเรียนเพื่อดูแลความเรียบร้อย เป็นต้น สถานศึกษาต่างๆ ที่เป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้มาตรการนี้ในการปราบปรามการกระทำผิดก่อนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาลงโทษตามฐานความผิด ตามคำสัมภาษณ์ของนักเรียนที่เป็นคณะกรรมการนักเรียน ดังนี้

“...ตามห้องน้ำมีสารวัตรนักเรียนพอบกก็แจ้งครู... บทบาท อาจจะเป็นหูเป็นตา เห็นก็มาแจ้งครู หรือเตือนเพื่อน ดึงเพื่อนกลับมา พูดให้เค้าเห็นโทษ ลองนึกถึงอนาคต บอกถึงผลที่จะตามมาในอนาคต ทั่วไปเราก็ช่วยกันอยู่แล้วเป็นงานสารวัตรนักเรียน เรามีลี้ลือกว่าคนที่ช่วยกัน ใครมาสายก็เช็คชื่อ ฝ่ายที่ดูแลนอกโรงเรียนก็เป็นผู้ช่วยฝ่ายกิจการ...”

(นร1 โรงเรียนนิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

เป็นที่น่าสังเกตว่าจากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยภาคสนามที่สถานศึกษาต่างๆ ผู้วิจัยพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงใช้รูปแบบการลงโทษด้วยการใช้ไม้เรียวคือการเขียนต้อยู่ ถึงแม้ว่าทางกระทรวงศึกษาธิการจะได้ยกเลิกมาตรการการลงโทษในลักษณะนี้ไปแล้ว เพราะครูและผู้ปกครองบางส่วนยังเชื่อว่าสามารถปรามไม่ให้นักเรียนกระทำผิดอีกและเกิดความยำเกรงเมื่อจะกระทำผิดซ้ำ ในกรณีดังกล่าวนี้มีผู้ให้ความคิดเห็นไว้อย่างกว้างขวางดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนนี้ก็จัดการให้เป็นเด็กไม่เกรงได้คือการตี แต่ได้เรียนรู้ว่าพอตีแล้วจะไม่ทำผิดอีก โรงเรียนจัดการตีมาก ครูบอกอย่าอารมณ์ร้อนเพื่อว่าจะไม่ได้ทำผิดอีก...”

(นร3 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สดข. สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2556)

“...โรงเรียนก็มีหลายมาตรการ เรื่องตีลดไปเยอะ แล้วแต่ความผิด โรงเรียนไม่เคยใช้อารมณ์ในการตีเด็ก ถ้าตีก็ตีแบบมีระบบ ให้เด็กเลือกว่าจะถูกตีหรือหักคะแนน ที่นี่เวลามีอะไรก็เชิญผู้ปกครองมาแจ้งให้ทราบ ฐานความผิดต่างๆ ก็แจ้งให้ทราบ ผู้ปกครองบางท่านท่านยินดีตีลูกเอง ท่านตีแล้วท่านก็ร้องไห้...”

(ผปค1 โรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2556)

“...ที่นี้บางเคส อาจจะใช้ไม้ ยังต้อยอยู่ ผู้ปกครองบางคนยกให้ครูเลย ให้ครูจัดการเต็มที่...”

(ผช3 โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...ฝ่ายปกครองหรือฝ่ายบริหารงานบุคคลเดี๋ยวนี้เวลาทำอะไรต้องอยู่ในกรอบหมดเพราะบางทีผู้ปกครองจะเล่นงานเอาได้ง่ายๆ อย่างไม้ก็เหมือนกัน ทางนี้ก็ให้เค้าไปเหลาไม้มา ขณะนี้คุณครูก็จะมาเอาคนละอันๆ แต่จริงๆ มันไม่มี เค้าไม่ให้ตีแล้วตั้งแต่ปี 2539 แต่ตอนนี้โรงเรียนก็ยังต้อย วัตดวงกัน ผู้ปกครองบางคนก็เรียกร้องให้ใช้ไม้ แต่บางคนพอตีลูกเค้า ก็ถามว่าระเบียบกระทรวงไม่ให้ตีแล้วไม่ใช่เหรอ...”

(ผช1 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

“...ของโรงเรียนส่วนมากไม่ค่อยมีการกระทำผิดร้ายแรง จะใช้
 ลงโทษด้วยการตักเตือน เชิญผู้ปกครอง และโรงเรียนยังใช้การตีอยู่
 เวลาลงโทษจะไม่ลงโทษให้เพื่อนรู้ อย่างสุบบุหรือจะบอกเค้าว่าไม่ได้ผิด
 แต่บอกว่าพยายามเลิกให้ได้เพราะเกี่ยวกับสุขภาพ พยายามให้กำลังใจ
 เค้าก่อน เด็กบางคนว่าเค้าเหมือนจะหักห้ามพรวดด้วยเขา...”

(ผช3 โรงเรียนทักษิณวิทยา. สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2556)

“...ถ้าผิดก็ลงโทษ เราก็อ้างเรียน แม้กระทรวงศึกษาจะห้าม
 เชี่ยน ถ้าครูจะเชี่ยนได้ไม่เกิน 2 ที ถ้ามากกว่านั้นก็จะเป็นของ
 ผู้อำนวยการ เราเลยสามารถดูเด็กได้เป็นอย่างดี การใช้ไม้เรียวยังใช้ได้
 อยู่...การปราบปรามใช้มาตรการลงโทษคือการเชี่ยนเราไม่เคยวางไม้
 เรียว แต่เชี่ยนไม่ได้เชี่ยนด้วยอารมณ์ ให้เด็กรู้สำนึก ครูต้องใจเย็น ครู
 ห้ามทำร้ายอย่างอื่น ห้ามตบหัว...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนทักษิณวิทยา. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

มาตรการด้านการป้องปราม/ปราบปรามการกระทำผิดในเชิงรุกที่
 สถานศึกษาได้ดำเนินการล้วนเป็นมาตรการที่เป็นไปตามข้อกำหนดของหน่วยงานต้นสังกัด อาจมี
 วิธีการที่แตกต่างกันบ้างตามสภาพบริบท อย่างไรก็ตามสถานศึกษาส่วนหนึ่งเห็นว่ามาตรการในการ
 นำนักเรียนผู้กระทำความผิดมาอบรมตักเตือน เชิญผู้ปกครองมาพบ ภาคทัณฑ์ ตัดคะแนน กำหนด
 โทษโดยการบำเพ็ญประโยชน์หรือที่จะต้องทำเรื่องย้ายสถานศึกษานั้นเป็นลักษณะของการป้องปราม
 เสียมากกว่าเพราะการปราบปรามอาจมองเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นการดำเนินการที่อยู่
 ภายนอกสถานศึกษาซึ่งจะเป็นมาตรการในเชิงรับที่หน่วยงานภายนอกได้ดำเนินการให้ ซึ่งผู้ให้
 สัมภาษณ์มีการแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวนี้อย่างกว้างขวางดังนี้

“...หน่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตดูแล ในเรื่องของการป้องปราม เรา
 จะมีกล้องวงจรปิดในการดูแลไม่ให้เกิดปัญหา เมื่อเกิดเราจะได้ไม่จับ
 คนผิด...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สช.ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...กรณีของเด็กกระทำผิดมากขึ้นก็มีการเรียกฝ่ายต่างๆ มา
 ประชุมร่วมกันบ้างแต่เราก็ไม่ได้ชี้แจงว่าเป็นใคร ไม่ได้ไปลงที่ตัวเด็กให้

ได้รับความเสียหายเพราะเราก็ต้องดูแลเค้า แต่เด็กที่นี้ก็ไม่มีใครกระทำ
ผิดร้ายแรงเพราะครูปรามอยู่ เรามีป้องปรามอยู่แล้ว...”

(ผข1 โรงเรียน อปท. มหาคไทย. สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2556)

“...โรงเรียนเรามีกฎระเบียบ เช่นเรื่องยาเสพติดมีกฎหมายห้าม คือ
ห้ามเลย เป็นโรงเรียนสีขาวเราจะไม่มี หนึ่งเรื่องบุหรี่ บุหรี่ถ้าจับได้
ต้องเชิญ ผู้ปกครองมาคุย คือต้องป้องปรามและป้องกันด้วย...ในบริบท
เราเราถือว่าพอดีแล้ว พอดีแล้วสำหรับการป้องกัน ป้องปรามและ
แก้ไขพฤติกรรมเด็กของเรา แต่ถ้ามันยังมีอีก เราเพิ่มมาตรการมัย เรา
เพิ่มมากไปเนี่ยมันเคร่งเด็กแยะ เค้าก็ไม่อยากมาโรงเรียน...”

(ผข4 โรงเรียน อปท. มหาคไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...เราจะมีแบบสืบสวนสอบสวน ถ้าเด็กผิด ตักเตือนครั้งที่ 1-
2 เราก็ตัดคะแนนความประพฤติ มีการรายงานให้ผู้ปกครอง หัวหน้า
ระดับชั้นรายงานผอ. ผอ.ก็รายงานกรรมการสถานศึกษา เราร่วมกัน
เพราะเราจะทำอะไรเด็กไม่ได้สิทธิเค้าเยอะ เราก็ได้แค่ป้องปราม ไม่ได้
ใช้การปราบปราม...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอิสานประทานวิทย์. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

3) มาตรการด้านการแก้ไขฟื้นฟู

หากพิจารณาจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียน
และนักศึกษาพ.ศ. 2548 จะพบว่า การลงโทษในด้านของการทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
เป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะดำเนินการเป็นมาตรการเพื่อแก้ไขฟื้นฟูนักเรียนเพื่อไม่ให้ไปกระทำผิด
อีก โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีรูปแบบวิธีการดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป แต่ที่นิยมกันมาก
คือการนำนักเรียนไปบำเพ็ญประโยชน์ และการออกไปฝึกในค่ายทหาร และการเข้าร่วมค่ายคุณธรรม
จริยธรรม เป็นต้น หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนกลับมาเรียนตามปกติและฝ่ายกิจการนักเรียนโดยครู
หัวหน้าระดับและครูประจำชั้นจะช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อไม่ให้มีพฤติกรรม
เสี่ยงที่จะไปกระทำผิดซ้ำ สถานศึกษาบางแห่งอาจมีคำสั่งพักการเรียนเพื่อการลงโทษนักเรียนแต่ก็
ยังคงสอดส่องดูแลพฤติกรรมอยู่อย่างใกล้ชิดด้วยการให้มาบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียน ดังการให้คำ
สัมภาษณ์ของบุคคลต่างที่เกี่ยวข้องดังนี้

“...พักการเรียนครั้งที่ 1 อาจจะพัก 1 วัน 2 วัน ก็คืออยู่ใน
 คุลยพินิจแล้วแต่คดีที่ทำ ที่นี้การพักการเรียนไม่ใช่ให้เด็กอยู่บ้าน แต่
 ต้องให้มาโรงเรียน แล้วบำเพ็ญประโยชน์แต่ไม่ให้เข้าเรียน ให้มาห้อง
 ปกครองบำเพ็ญประโยชน์ช่วยงาน ให้เขาเห็นว่าเธอควรจะได้เข้าเรียน
 แต่เธอไม่ได้เรียน ให้เขาเกิดความอยากที่จะเรียน เห็นเพื่อนเรียนไปถึง
 ไหนแล้วแต่เธอยังไม่ได้เรียนเลย...ต้องสอนเขาในขณะที่เขาปฏิบัติ พา
 เขาไปบำเพ็ญประโยชน์ เราต้องอยู่กับเขาในขณะที่เขาปฏิบัติ คอย
 สอนเขา เพราะเรารู้ว่าเขาขาดการดูแล คือปล่อยตามลำพังไม่ได้
 ผลงานที่ออกมา คือสำเร็จและทำได้ดีด้วย นี่แหละเอาพวกเด็กเกเรมา
 ใช้ให้เกิดประโยชน์แล้วเขาจะภูมิใจว่าเขาได้มีส่วนช่วยให้งานสำเร็จ
 และนี่เป็นกุศโลบายของครูที่ทำมาตลอด 40 กว่าปี คือดึงเข้ามาให้เขา
 มีส่วนร่วม...”

(ผข4 โรงเรียน สพฐ.ศึกษา. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2556)

“...คาบสอนเราก็จะมีแนะแนวส่วนบุคคลและสังคม ทาง
 กิจกรรมนักเรียนนานๆ จะส่งมา มีการหักคะแนนความประพฤติ เด็กที่
 ถูกหักจะไม่ออกรับรองความประพฤติให้ถ้าอยากได้ต้องมาทำงาน มา
 บำเพ็ญประโยชน์...”

(ผข3 โรงเรียนนิสานประเทานวิทย. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2556)

“...เท่าที่ได้ดำเนินการมากับท่านรองฯ เมื่อลูกๆ กระทำผิด ก็
 นำมาบำเพ็ญประโยชน์นอกสถานศึกษาที่น่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้เช่น
 วัด ค่าย ดชด...”

(ผปค1 โรงเรียนนิสานประเทานวิทย. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2556)

“...เราจะมีกฎระเบียบของเราตั้งแต่ชั้นเบาไปจนถึงชั้นหนัก
 ถ้าถึงคะแนน 50 เราก็จะส่งเด็กเข้าค่ายปฏิบัติ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
 ของเด็ก โดยการไปเข้าค่ายที่ค่ายทหาร บางทีไปเข้าค่ายที่นครนายก
 บางทีก็ราชบุรี แล้วแต่จุดที่เราจะส่งไป เพื่อให้เด็กปรับพฤติกรรมของ
 ตัวเอง...”

(ผข2 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

“...หนึ่งภาคเรียนเราจะให้แต้ม 100 แบ่งเป็นสี่หมวดใหญ่ๆ
หมวดเบาหน้อยก็ตัดคะแนนน้อย แต่คะแนน 100 เมื่อคุณถึง 60
คะแนน คุณต้องไปเข้าค่าย เราจะเก็บสตางค์เขา เราไปฝึกในค่าย
ทหารเพื่อเป็นการฝึกระเบียบวินัยเขา ให้มันมีคุณธรรม จริยธรรม...”

(ผช1 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

เป็นที่น่าสังเกตว่ามาตรการการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาที่ได้ดำเนินการ
อยู่นั้นจะเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนไม่ให้กระทำผิดอีก ให้เห็นคุณค่าของการศึกษา
เรียนรู้และทำในสิ่งที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมใช้หลักศีลธรรม และการให้โดยไม่หวัง
ผลตอบแทนเป็นเครื่องเหนี่ยวนำใจให้เห็นคุณค่าของสิ่งดังกล่าวนอกจากนี้ยังใช้รูปแบบการสร้าง
ระเบียบวินัยเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองไม่ให้ออกไปกระทำในสิ่งที่ผิดกฎเกณฑ์ของโรงเรียนหรือสังคมซ้ำ
อีก

อนึ่งมาตรการเชิงรุกอย่างหนึ่งที่มีการกล่าวถึงในสถานศึกษาต่างๆ และได้
ดำเนินการเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยมีจุดเด่นสำคัญคือเป็นมาตรการที่ครอบคลุมการป้องกันการกระทำ
ผิดอย่างครบกระบวนการตั้งแต่การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟูนั้น
คือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเป็นระบบที่ดูแลร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งฝ่าย
ปกครอง/ฝ่ายกิจการนักเรียน ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายแนะแนว ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่
ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิด
กับครูประจำวิชาหรือครูประจำชั้น และบุคคลภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน มี
องค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็น การศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน
เป็นรายบุคคลทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว เพื่อส่งเสริม ป้องกันและแก้ไข
ปัญหา โดยใช้เครื่องมือระเบียบวินัยแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ : The Strengths and
Difficulties Questionnaire) รวมทั้งวิธีการและเครื่องมืออื่นๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์
การเยี่ยมบ้าน การตรวจสุขภาพและระเบียบวินัยสุขภาพ

2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน
เพื่อการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติได้แก่นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
และส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ กลุ่มเสี่ยงได้แก่นักเรียนที่
มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่
เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ และกลุ่มมีปัญหาได้แก่นักเรียนมี

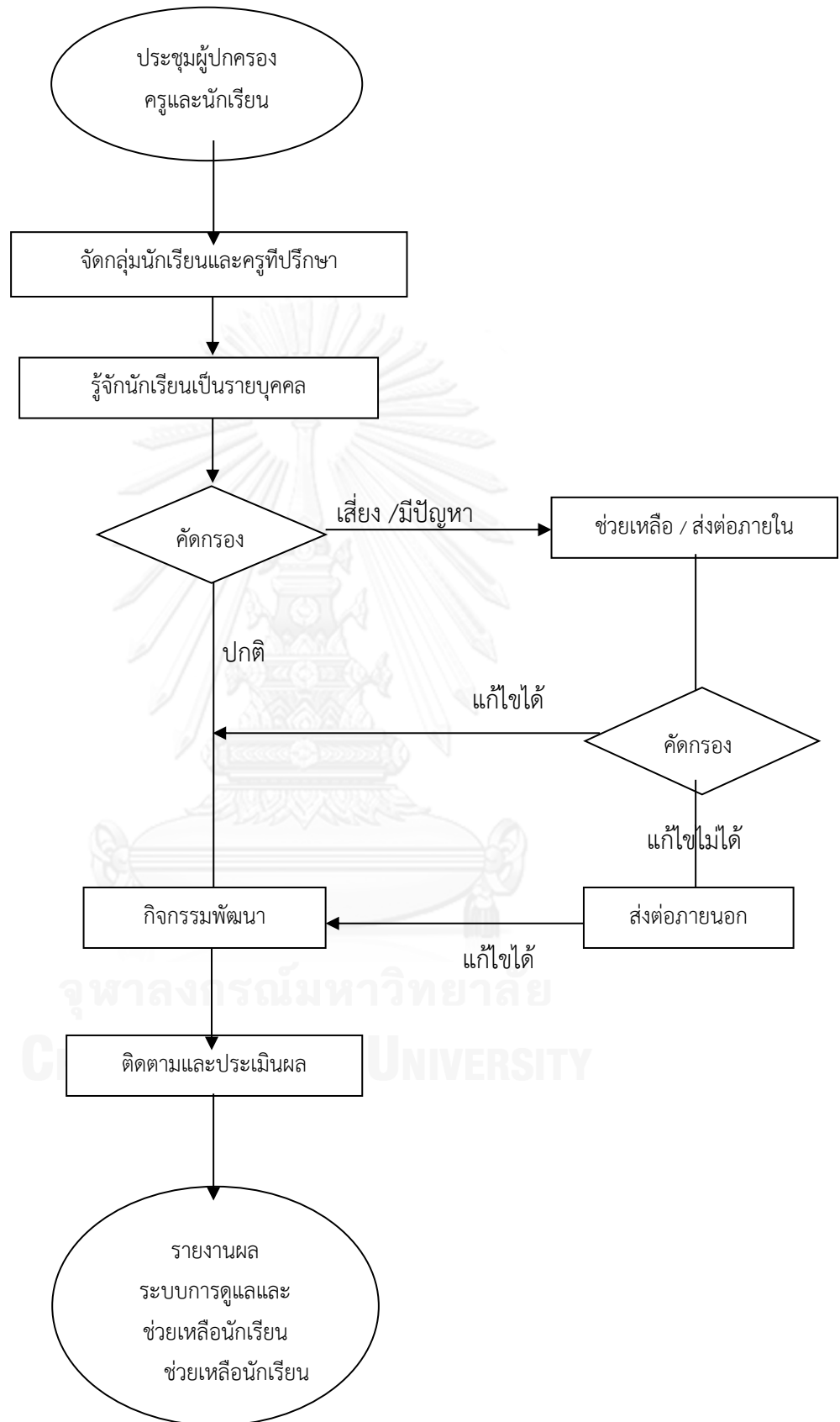
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของตนเอง หรือต่อสังคมส่วนรวมในด้านลบ พิจารณาจากความสามารถ สุขภาพ ครอบครัว โดยใช้แหล่งข้อมูลจากระเบียบสะสมแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ: The Strengths and Difficulties Questionnaire) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

3. การส่งเสริมนักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ไม่ว่าจะเป็นักเรียนในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยมีจัดกิจกรรมหลักที่สำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ จัดกิจกรรมโฮมรูมจัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคือเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โดยครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้นต้องดำเนินการ คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น จัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียน ซึ่งสามารถพิจารณาจัดได้ 5 แนวทาง คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริมและกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยตระหนักถึงการรักษาความลับของนักเรียน และการแก้ไขปัญหาคือ

5. การส่งต่อ โดยครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นพิจารณาส่งนักเรียนต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประวิชา ครูปกครองของโรงเรียน หรือส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกรณีที่มีปัญหา มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น

การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นมาตรการที่บูรณาการการป้องกันไว้ทั้งการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟู มีลักษณะดังแผนภาพ

จากแผนภาพข้างต้นสามารถอธิบายรายละเอียดการดำเนินการแต่ละขั้นตอนได้ดังนี้

1. ประชุมผู้ปกครอง ครูและนักเรียน เป็นประชุมชี้แจง กระบวนการของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งเลือกตั้งคณะกรรมการเครือข่ายภายในห้องเรียน ระดับชั้นและระดับโรงเรียน
2. จัดกลุ่มนักเรียนและครูที่ปรึกษา ดำเนินการด้วยการประชุมร่วมระหว่าง ทีมนำ ทีมประสานและทีมทำเพื่อสร้างความตระหนักร่วมกัน จัดทีมงานครูที่ปรึกษาจัดกลุ่มนักเรียนที่ปรึกษาตลอดจนชี้แจงระบบดูแล กระบวนการวิธีการและการใช้แบบบันทึกระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สังเกตพฤติกรรมนักเรียน สัมภาษณ์นักเรียน เพื่อนและครูผู้สอน สังเกต สัมภาษณ์ จากการเยี่ยมบ้าน ศึกษาข้อมูลผลการเรียนและบัตรสุขภาพ หลังจากนั้นนำข้อมูลมาจัดทำระเบียบสะสมและบันทึกข้อมูลในระเบียบสะสมอย่างต่อเนื่อง
4. คัดกรอง จะวิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียบสะสมเป็นรายบุคคล ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนจากเครื่องมือ SDQ และเครื่องมืออื่น ๆ จัดประเภทผู้เรียนตามแบบคัดกรอง ประสานการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลตามสภาพปัญหาจากการคัดกรองติดตามผลการช่วยเหลือและประสานการส่งต่อภายใน แล้วจึงจัดประเภทนักเรียนที่แก้ไขได้และไม่ได้ ประสานความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือนักเรียนโดยการส่งต่อภายนอก รายงานผลการดำเนินงานการดูแล แล้วช่วยเหลือนักเรียนและส่งต่อผู้เกี่ยวข้อง
5. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนา จะกำหนดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูที่ปรึกษา โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เช่น การเยี่ยมบ้าน โฮมรูม กิจกรรมเสริมหลักสูตร ประชุมเครือข่ายผู้ปกครอง ฯลฯ รายงานผลการส่งเสริมพัฒนาร่วมกันระหว่างนักเรียน ครูที่ปรึกษา โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
6. จัดประชุมระหว่างทีมนำ ทีมประสานและทีมทำ เพื่อสรุปผลการดำเนินงานจัดทำเอกสารสรุปผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3.2 มาตรการเชิงรับ

นอกจากมาตรการเชิงรุกดังได้กล่าวมาแล้วการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนตาม สถานศึกษาต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลยังได้รับความร่วมมืออย่างดีจากภาคส่วนต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือดำเนินการทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นมาตรการในเชิงรับที่เป็นโอกาสอย่างหนึ่งของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนา รูปแบบการป้องกันที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

1) มาตรการด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

มาตรการด้านการสร้างภูมิคุ้มกันในเชิงรับ สถานศึกษาได้รับความร่วมมืออย่างดีจากหน่วยงานต่างๆ และสถานศึกษาก็ยินดีที่อนุญาตให้หน่วยงานเหล่านั้นดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนเพื่อเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนซึ่งการส่วนสำคัญที่ร่วมดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันร่วมกับสถานศึกษามีทั้ง ครอบครัว ศาสนสถาน ภาครัฐ และชุมชน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ครอบครัว

สถาบันครอบครัวโดยผู้ปกครอง มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนได้ร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอผ่านระบบที่เรียกว่าเครือข่ายผู้ปกครองซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยเครือข่ายผู้ปกครอง พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นการรวมกันระหว่างผู้ปกครองนักเรียนในสถานศึกษาเดียวกัน เพื่อร่วมมือกับสถานศึกษาในการประกอบกิจกรรมด้านการพัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองไว้ 6 ประการ คือ 1) ร่วมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านพัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา 2) ร่วมสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างครูและผู้ปกครอง 3) สนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา 4) เสนอข้อคิด ข้อเสนอแนะในการพัฒนาที่จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนและสถานศึกษา 5) ร่วมกับสถานศึกษา จัดให้มีการประชุม ระหว่างคณะกรรมการกับผู้ปกครองตามความเหมาะสม อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และ 6) สรุปและรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในที่ประชุมใหญ่ของผู้ปกครองนักเรียน ด้วยเหตุนี้จุดหมายของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองจึงมุ่งทำงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และสถานศึกษา โดยให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน ให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์และแนวคิดระหว่าง ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนในสถานศึกษา จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดความรู้เป็นประสบการณ์สำหรับนักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี และการละเว้นอบายมุขทั้งปวง กับเพื่อส่งเสริมความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันตลอดถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรวมทั้งเพื่อให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างสถานศึกษากับพ่อ แม่ ผู้ปกครองอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยคณะกรรมการชุดนี้มีทั้งคณะกรรมการ เครือข่ายระดับห้องเรียน ระดับชั้นเรียน และระดับโรงเรียนมีวาระการดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการ 1 ปี ทั้งนี้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนามสถานศึกษาต่างๆ

ได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายผู้ปกครองของแต่ละแห่งที่แตกต่างกันออกไป ดังการให้คำสัมภาษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

“...ตอนนี้ของเราจะเป็นเครือข่ายผู้ปกครอง จะช่วยอีกด้านในการประสานงาน บางครั้งเราจะติดต่อผู้ปกครองยากก็อาศัยเครือข่ายผู้ปกครอง ที่ผ่านมาเครือข่ายผู้ปกครอง ก็มาประชุมช่วงก่อนเปิดภาคเรียน เราก็จะเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุม เครือข่ายก็จะเข้ามาช่วยชี้แจงอีกทีหนึ่ง เวลาเปิดภาคเรียนก็จะมาชี้แจงการปฏิบัติตนของนักเรียน เครือข่ายๆ ก็มาเสริม มาสนับสนุนให้โรงเรียนกับทางบ้านได้สัมพันธ์กัน ได้ออกความเห็นกันว่าเราจะดำเนินการเรียนการสอนของเราอย่างไร...”

(ผช2 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2556)

“...การปลูกฝังเพื่อการป้องกันการกระทำผิดทางโรงเรียนเขาจะมีเครือข่ายผู้ปกครองคอยประชุมชี้แนะแนวทาง เอาปัญหามาปรึกษากันร่วมกับทางคณะครูอาจารย์...”

(ผปค1 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2556)

“...มีการประชุมกับผู้ปกครองตลอด บอกความประพฤตินักเรียนตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีการประสานตำรวจ รายงานความประพฤติตลอด มีเครือข่ายผู้ปกครองมีบทบาทเกือบทุกเรื่องออกความคิดเห็น ช่วยเรื่องกิจกรรมทุกกิจกรรม...”

(นร1 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2556)

“...โรงเรียน เราทำเป็นคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง โดยที่คนเป็นประธานต้องเลือกระดับของตนเองเพิ่มมาอีก 1 คน เพื่อเป็นประธานระดับ ม.4 เกิดมาแล้ว 13 ปี ตอนแรกเป็นแค่กลุ่มผู้ปกครอง ต่อมากระทรวงศึกษาธิการกำหนดบทบาท เห็นความสำคัญของการทำงานของบ้าน ชุมชนและโรงเรียน จึงดึงมาช่วยงานโรงเรียน ...บทบาทหน้าที่หลักคือการช่วยมาดูแลลูกๆ เราเห็นว่าอยากมีวิชาความสามารถของผู้ปกครอง ชุมชน ทางโรงเรียนก็จะมียานวันวิชาการ

จะมีงานของเครือข่ายผู้ปกครองร่วมด้วย คือ ความสำเร็จจากชุมชนสู่โรงเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนผู้ปกครองเข้ามารับรู้ ถึงวิธีการทำงาน บางท่านเป็นตำรวจโรงเรียนก็เชิญมาบรรยาย ของเรา เราก็จะเสริมการแนะแนวสำหรับเด็กที่จบ ม.3 แล้วยังไม่มีทางตัวเอง เช่นลูกๆ เรา บางทีตัวเองคะแนนไม่ถึง ที่จะเรียนต่อที่นี่ เพราะฉะนั้นถ้าลูกๆ ของเราว่าไม่สามารถเรียนสายสามัญได้ ทางเครือข่ายก็เชิญโรงเรียนสายอาชีพต่างๆ เข้ามาแนะแนว เพื่อให้ลูกๆ ได้มีแนวทาง ส่วนของระดับมัธยมปลาย ของ ม.6 โรงเรียนก็มีการแนะแนวอยู่แล้ว ส่วนเรื่อง รถ. เราก็เข้ามาช่วยกับอาจารย์ รถ. ให้นักเรียนของเราสามารถผ่านเข้าเรียนรถ. ได้ การเยี่ยมค่ายหากโรงเรียนมีการทัศนศึกษา ทางโรงเรียนก็เชิญเครือข่ายไปด้วยเพื่อช่วยดูแลเด็ก อย่างเข้าค่ายลูกเสือเราก็ไปช่วยกันดูแล อย่างที่เขาสอนไก่อเราก็ไปตามคณะอาจารย์ไป โรงเรียนยินดีเพราะเราทำอะไรก็ทำเป็นโครงการเสนอท่าน ผอ. ทุกครั้ง หากเราสร้างภูมิคุ้มกันได้ เราต้องป้องกันเหตุ ถ้าได้ข่าวว่าลูก ๆ เรามีปัญหาซึ่งกันและกัน ถ้าเราเห็นเหตุการณ์ก่อน เราจะเป็นกลจักรตัวหนึ่งที่บรรเทาการทะเลาะวิวาท...เดี๋ยวนี้ต้องขอบคุณฝ่ายกิจการนักเรียน ที่ทำให้เครือข่ายผู้ปกครองเข้มแข็ง ให้ความรู้ เข้าช่วยทุกอย่าง ประสานงานระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ส่วนการทำงานของเราก็ยึดถือนโยบายของโรงเรียนโดยที่เราไม่เข้าไปก้าวก่ายการสอนการเรียนของอาจารย์ เพียงแต่มาช่วยประสานให้นโยบายการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ”

(ผปค1 โรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2556)

“...การทำงานหน้าที่เครือข่ายผู้ปกครองมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาช่วยเหลือ ตามความสะดวก อย่างคุณแม่เองทำงานส่วนตัวก็มีเวลามากน้อยจึงได้มาช่วยมาก แต่เมื่อเวลาโรงเรียนมีงานผู้ปกครองหลายๆคนก็มาช่วยงานกัน ทางเครือข่ายปกครองเองก็จะมีการประชุมประมาณเดือนละครั้งเพื่อแจ้งข่าวสาร...”

(ผปค2 โรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2556)

“...ในโรงเรียนเรามี สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า มีเครือข่ายผู้ปกครอง ทุกชั้น ทุกห้อง ตรงนี้มีผลดีระหว่างเด็ก และครู และเครือข่ายผู้ปกครองจะได้ให้แนวคิดให้เรา ทั้งเรื่องการจัดการเรียน การสอนให้ทันกับเหตุการณ์ เครือข่ายผู้ปกครองเราจะเน้นประชุมทุกระดับชั้น ในช่วงวันเสาร์แต่ละเสาร์เราจะพบผู้ปกครองในทุกระดับชั้น ถือเป็นเครือข่ายที่สำคัญที่จะเชิญผู้ปกครองมาดูแลโรงเรียน เสนอแนะ มีส่วนร่วม และไปด้วยดี แต่ในเด็กโต ผู้ปกครองจะน้อยหน่อย...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...เราประสานกับผู้ปกครองและผู้บริหารโดยตลอด เพราะ โรงเรียนมีการประชุมกันอยู่แล้ว แต่ละชั้นที่ทำกันมามีเครือข่าย ผู้ปกครอง มีประธาน รองประธาน ให้แต่ละคนมานั่งปรึกษา คอยกัน ให้ รายละเอียด ทุกวันนี้จึงเข้มแข็ง สองสามปีที่ผ่านมาเหตุการณ์น้อย มาก โรงเรียนสามารถดำเนินการได้...”

(ตร1 โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 30 พฤษภาคม 2556)

“...ที่โรงเรียนนอกจากจะมีคณะกรรมการสถานศึกษาแล้วยัง มีคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองด้วย ในแต่ละห้องเรียนต้องมี ผู้ปกครองมาเป็นเครือข่ายให้เรา เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยโรงเรียน ประชาสัมพันธ์...”

(ผช1 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2556)

“...มี การมีที่ตั้งคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการ วางแผนที่จะมาช่วยกันอย่างไร ในแต่ละห้องรวม 90 ห้องก็มี คณะกรรมการประจำการอยู่ เราต้องมาช่วยกัน...”

(ผคค1 โรงเรียนอิสานประเทานวิทย์. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2556)

ศาสนสถาน

ศาสนสถานที่สำคัญในสังคมไทย ได้แก่ วัดในศาสนาพุทธ โบสถ์ในศาสนา คริสต์ และมัสยิดในศาสนาอิสลาม ต่างมีบทบาทในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนในสถานศึกษาแต่ ละแห่งโดยเฉพาะการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมหวังปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีศีลธรรมเป็นเกราะ

กำบังไม่ให้กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้องค์การทางศาสนาอย่าง วัด ได้มีโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนซึ่งถือกำเนิดขึ้นและเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 โดยข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่าง กระทรวงวัฒนธรรมกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการสนับสนุนให้พระภิกษุสงฆ์เข้าไปสอนในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ 1) จัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา 2) เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และ 3) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้คุณธรรม สามารถนำความรู้และคุณธรรมไป บูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง มีพระเข้ามาสอนศีลธรรมในโรงเรียนแม่สถานศึกษานั้นจะเป็นสถานศึกษาในกลุ่มคริสตังก็ก็ตาม โดยสามารถรวบรวมบทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวได้ดังนี้

“...โรงเรียนนี้จะมีครูพระมาสอนพระพุทธศาสนา ซึ่งเขาก็ทำมาสอนเป็น 20 ปีแล้ว เอาพระจากมหาจุฬาฯ มหิดล มาสอน สอนศีลธรรมให้รับรู้ระดับหนึ่ง ในบริบทถือว่าจัดสอนให้ครบ นอกเหนือไปจากนั้นมันก็ยากที่ระบบการศึกษาจะอนุญาตให้พระเข้าไปเกี่ยวข้องในตรงนี้ได้ ต่างกับสมัยก่อนการศึกษาเริ่มต้นมาจากวัด มีการให้ความรู้ ให้การศึกษา มีการปลูกฝังเรื่องบาปบุญ กุศลอกุศล ศีลธรรมต่างๆ ไปพร้อมๆกัน แต่ปัจจุบันมันไม่ใช่แบบนี้...”

(พร1 โรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2556)

“...มีครูพระสอนในโรงเรียนอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ก็เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ส่วนใหญ่ก็เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้เค้า...”

(พร1 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...เกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกัน ทางโรงเรียนก็เปิดพระสอนศีลธรรมให้เข้าไปสอน เพราะเห็นถึงความเลื่อมทางจิตใจของบุคคล ทำให้ความเจริญด้านจิตใจตามไม่ทัน...”

(พร2 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...บทบาทของพระคือเป็นครูพระสอนจริยธรรมในโรงเรียน
ทั้งวิชาสังคมและพระพุทธศาสนา โดยเป็นที่ทำงาน...”

(พร1 โรงเรียนทักษิณพิทยาคม. สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2556)

นอกจากวัดแล้ว ศาสนสถานของศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม ได้แก่ โบสถ์และมัสยิด ยังเป็นสถานที่ที่พร้อมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่นักเรียนสำหรับศาสนาคริสต์ เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบาทหลวงในคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ได้นำทีมบาทหลวงเข้ามาจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้โรงเรียนทักษิณพิทยาคมเป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่งที่อยู่ชุมชนมุสลิม ผู้นำชุมชนรอบสถานศึกษาก็คือผู้นำบิฮูฮูอิสลามสิ่งที่น่าสนใจคือกลุ่มผู้นำทางศาสนาอิสลามเหล่านี้ต่างเป็นธุระให้สถานศึกษาในการกวาดขันให้นักเรียนเข้าไปเรียนให้ทันตามเวลาเข้าแถว และเมื่อเห็นว่านักเรียนออกมานอกบริเวณโรงเรียนก็จะประสานไปกับทางโรงเรียนเพื่อให้ฝ่ายปกครองออกมาตรวจความเรียบร้อยและนำนักเรียนไปเข้าเรียนตามกำหนดเวลาอีกด้วย ซึ่งเป็นการช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา ศาสนสถานและชุมชน

ภาครัฐ

หน่วยงานในภาครัฐที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาโดยจัดกิจกรรมในเชิงรุกเข้าสู่สถานศึกษาขณะเดียวกันถือเป็นมาตรการในเชิงรับของสถานศึกษาที่จะทำให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันที่จะไม่ไปกระทำในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งองค์กรดังกล่าวเหล่านั้นได้แก่

สาธารณสุขอำเภอ/จังหวัด โดยจะเข้าไปให้ความรู้ด้านอนามัยของเด็กและวัยรุ่น การป้องกันตนเองจากภัยสังคม การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรรวมทั้งการระมัดระวังตนเกี่ยวกับยาเสพติด

“...สาธารณสุขเราก็รุกเข้ามาในโรงเรียนส่วนใหญ่ก็ตรวจสุขภาพเด็ก ดูอนามัยเด็ก บางทีก็ตรวจสายตา คนไหนไม่มีตาก็ตัดแว่นให้ มีตรวจฟันด้วย เมื่อเร็วนี้มีการนำเด็กมาอบรม อย.น้อย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม Carbon foot Print...”

(ปก2 โรงเรียน อปท. มหาคไทย. สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2556)

“...มีสาธารณสุขร่วมให้ความรู้กับเรา บางทีมีงานรณรงค์เกี่ยวกับยาเสพติด เขาก็มีทำอยู่ตลอด การออกงานชุมชน มีบุคลากรออกกำลังกายเพื่อไม่ให้ติดยาเสพติด มีการออกกำลังกายตอนเช้า เป็น

การป้องกันแบบเบื้องต้นไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยว... สาธารณสุขมาให้ส่งบุคลากร
ไปอบรมเกี่ยวกับการป้องกันสิ่งเสพติดในสถานศึกษา เขาจะมีมา
ประจำ บุคลากรเราก็มีทำงานด้านนี้...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอุตรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

ตำรวจท้องที่ ได้แก่ สถานีตำรวจประจำตำบล/อำเภอ ที่อยู่ในบริบท
แวดล้อมของสถานศึกษาซึ่งทางตำรวจมีโครงการที่สำคัญที่ดำเนินการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่
นักเรียนที่สำคัญ 2 โครงการ ได้แก่ โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E.:
DRUG ABUSE RESISTANCE EDUCATION) และโครงการครู 5 นาทีหน้าเสาธง

สำหรับโครงการ D.A.R.E. นั้นเป็นโครงการที่ทั่วโลกให้การยอมรับว่า มี
ประสิทธิภาพในการหยุดยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าสู่สถานศึกษาอย่างได้ผล และยังสามารถ
สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับสังคมได้อีกส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกกำลังระหว่าง
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำรวจ สาธารณสุข โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามาแก้ไข
ปัญหาเสพติดพร้อมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ “ราษฎร์-รัฐ ร่วมใจต้านภัยยาเสพติด”
อันเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน หลักการสำคัญของ D.A.R.E. คือการให้ข้อมูลและทักษะที่
จำเป็นกับนักเรียน เพื่อสามารถใช้ชีวิตได้โดยปราศจากยาเสพติด และความรุนแรงโดยการสร้าง
สัมพันธภาพอันดีระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำรวจ สาธารณสุข โรงเรียน ผู้ปกครอง
และชุมชน โดยเน้น การให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด/สุรา สอนให้เด็กเกิดทักษะในการ
ตัดสินใจ แสดงให้เด็กเห็นถึงวิธีหลีกเลี่ยงแรงกดดันของกลุ่มเพื่อนร่วมวัย และเสนอทางเลือกอื่นให้กับ
เด็ก นอกเหนือจากการใช้ยาเสพติด และความรุนแรง โดยทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะทำหน้าที่
อบรมวิทยากรหรือครู D.A.R.E. ทั่วทั้งประเทศก่อนที่จะไปปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาต่างๆ ส่วน
โครงการครู 5 นาทีหน้าเสาธงเป็นการให้ความรู้ด้านกฎหมาย การแนะนำให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติ
ในสิ่งที่ถูกที่ควร การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม การปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง ตลอดจนการสร้าง
ความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมได้แก่ 1) เพื่อนำความรู้ด้าน
กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ เช่นกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร กฎหมายเกี่ยวกับเด็กเยาวชนและสตรี
เป็นต้นไปชี้แจงทำความเข้าใจให้เด็กและเยาวชนทราบ ถือปฏิบัติและเคารพกฎหมาย 2) เพื่อนำ
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมไปแจ้งให้เด็กและเยาวชนทราบและสามารถระวังป้องกัน
อาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองได้ 3) เพื่อแนะนำให้เด็กและเยาวชนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูก
ที่ควร มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่ถูกต้อง ช่วยเหลือเสียสละและทำ ประโยชน์ต่อสังคม 4) เพื่อ
สร้างความเข้าใจอันดีกับเด็กและเยาวชนในพื้นที่รับผิดชอบให้มีความเชื่อมั่นเชื่อถือและศรัทธาต่อ
ตำรวจ รวมทั้งช่วยเหลือในการแจ้งข่าวอาชญากรรมต่าง ๆ 5) เพื่อประสานงาน และ เสริมสร้าง

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ ระหว่างสถานีตำรวจกับสถานศึกษาต่างๆ ในพื้นที่ และ ซึ่งกิจกรรมตามโครงการดังกล่าวนี้เป็นการบริการประชาชนและพัฒนางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

“...โครงการ D.A.R.E มีอยู่แล้วเพื่อป้องกัน เริ่มตั้งแต่ในระดับประถม ที่ตชด. เค้าดูแลดีอยู่แล้ว ปลูกฝังเรื่องวินัย เราจะปลูกฝังให้ช่วยกันดูแล เป็นหูเป็นตา แจ้งข่าวแจ้งเบาะแส บางทีโรงเรียนเค้าก็ขอวิทยากรเราไป...”

(ตร1 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2556)

“...เราพูดถึงนโยบายของชาติ ทาง สตช. มีครู D.A.R.E. เรื่องยาเสพติดก็มีนโยบายมาจากกระทรวง เอาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไปอบรมวิธีการป้องกันและป้องปราม นำมาปฏิบัติ ในสังคมโรงเรียน บ้าน วัด มันสัมพันธ์กันหมด จะแยกไม่ได้ ทุกตารางนิ้วในเขตนี้ก็มีผู้นำดูแล ดูแลทั่วถึงพอสมควร...”

(ปก2 โรงเรียน สข.ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 30 พฤษภาคม 2556)

“...หน่วยงานอื่นๆ ก็จะมีตำรวจ ที่มาให้ความรู้ จะมาจัดกิจกรรมของ D.A.R.E ที่จัดให้กับนักเรียน ป.5 ป.6 ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด เกี่ยวกับกลุ่มเสี่ยง แล้วมีขนส่งจังหวัดที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับการจราจร เพราะว่ามันนักเรียนที่นี้ส่วนใหญ่จะปั่นจักรยานมาโรงเรียนก็จะชี้แนะว่า วิธีการปั่นต้องทำอะไรให้รู้หลักจราจรเบื้องต้น...”

(ผช2 โรงเรียน อปท.มหาดไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...เรามีโครงการของ D.A.R.E ซึ่งตำรวจจะเข้ามาทำโครงการร่วมกับโรงเรียนให้การอบรมทุกอย่าง ถึงวิธีการป้องกันตนเองจากภัยยาเสพติด การเอาตัวรอดจากพิษภัยของยาเสพติดด้วย อุบัติภัยก็มี ตำรวจจราจรก็มาช่วย...โครงการ D.A.R.E ของตำรวจเขาขอโอกาสที่จะมาทำโครงการร่วมกับโรงเรียน แต่โอกาสที่เด็กจะได้คือความรู้ กิจกรรม วิธีการ สิ่งต่างๆ ที่เค้าเอามามอบให้เด็กนี่คือทั้งสองฝ่ายต่างได้...”

(ผช4 โรงเรียน อปท.มหาตไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...บทบาทของตำรวจที่มีต่อโรงเรียนคือให้ความรู้กับโครงการ D.A.R.E ก่อน สองของเราเหมือนเป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน ไม่จำเป็นว่าต้องเป็นเรื่องยาเสพติด อาจเป็นเรื่องอาชญากรรม ปัญหาครอบครัวของเด็ก หรือว่าการกระทำผิดทางเพศ การข่มขู่รังแกระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง พอโรงเรียนแจ้งมา พวกเราก็เข้าไปดู ไปคุยกับเด็กแล้วช่วยกันแก้ปัญหาโดยมีโรงเรียนนั่งฟังอยู่ด้วย...การนำโครงการ D.A.R.E เหมือนกับการนำวัคซีน การที่เราจะเป็นหวัด ทุกคนมีโอกาสเป็น แต่เมื่อเราฉีดวัคซีนปุ๊บมันมีโอกาสที่จะต้านให้มีภูมิคุ้มกันในตัว ไม่ได้หมายความว่าไม่ได้มีโอกาสเกิด มันมีโอกาสแต่น้อยมาก...”

(ตร1 โรงเรียน อปท.มหาตไทย. สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2556)

“...อย่างตำรวจก็ทำครู D.A.R.E ไม่ใช่เราจะต้องไปหาเค้า บางทีเค้าก็มาหาเรา ทุกฝ่ายต่างทำงานเชิงรุก ตำรวจเค้าก็อยากลดอาชญากรรม ป้องกันเด็กด้วย เค้ามาอย่างนี้ก็มี...”

(ปก2 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2556)

“...มีครู D.A.R.E ที่เป็นของตำรวจ ซึ่งทุกวันนี้ไม่ใช่เป็นของตำรวจ ทางปกครอง ทางสาธารณสุข ทาง ดชด. จะร่วมเป็น ครู D.A.R.E ด้วย...”

(ปก1 โรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2556)

“...โครงการครู D.A.R.E จะเป็นกิจกรรมในเชิงรุกของทางตำรวจ โรงเรียนอาจประสานมาทางโรงพักบ้างโดยเฉพาะในแง่การจับกุมปราบปราม ส่งตำรวจไปอบรม...”

(ตร2 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 29 ตุลาคม 2556)

“...โครงการครู D.A.R.E ก็มี มีโครงการหน้าเสาธง 5 นาที ส่วนใหญ่เราก็เน้นเรื่องจราจรและยาเสพติด...”

(ตร1 โรงเรียนทักษิณพิทยา. สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2556)

2) มาตรการด้านการป้องปราม/ปราบปราม

มาตรการด้านการป้องปราม/ปราบปรามในเชิงรับของสถานศึกษาว่าเป็น มาตรการการปราบปรามในเชิงรุกของหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องที่ชัดเจน คือการดำเนินการของ พนักงานเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมความประพฤติ นักเรียน นักศึกษา ซึ่งมีชื่อเรียกแต่เดิมว่า สารวัตรนักเรียน โดยมีหน้าที่ในการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และ ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยมุ่งส่งเสริม ให้จัดกิจกรรมการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ มีระบบงานและกิจกรรมการแนะแนว ให้คำปรึกษาและจัด ฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม มีความ รับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจน สร้างระบบเฝ้าระวังและการเตือนภัยความประพฤติด้วย โดยในอดีต นับตั้งแต่การมีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 เป็นกฎหมายแม่บทในการคุ้มครองดูแลความ ประพฤติของนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งแต่งตั้งสารวัตรนักเรียน พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคุ้มครอง ป้องกัน แก่ไข และฟื้นฟูความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษาด้วย แต่จากเงื่อนไขของการที่ ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและรัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จึงทำให้เกิดหลักเกณฑ์การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมความประพฤติ นักเรียน นักศึกษาเป็นบุคลากรปฏิบัติงานในการส่งเสริมและติดตาม คุ้มครอง ดูแลความประพฤติของ นักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแตกต่างหากจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ อย่างไรก็ตามสถานศึกษาต่างๆ ยังคงเรียกบุคคลซึ่งทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ว่า สารวัตรนักเรียนมา จนถึงปัจจุบัน

ทั้งนี้สถานศึกษาต่างๆ บางแห่งยังมีครูเข้าร่วมเป็นสารวัตรนักเรียนอยู่บ้าง เพื่อให้การป้องปราม/ปราบปรามเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถดำเนินการกับ นักเรียนที่กระทำผิดได้อย่างทันท่วงทีโดยมีการให้คำสัมภาษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องดังนี้

“...ตอนนั้นครูทำสารวัตรนักเรียนซึ่งมีส่วนช่วยคุณครู มี เครื่องช่วยอยู่ 22 โรงเรียน จะมีครูโรงเรียนละ 2 คนอยู่ในชุดสารวัตร นักเรียน แล้วเราจะมีกรออกไล่ล่าตรวจ เมื่อก่อนเราทำเราใช้ขง กรมพละ ตรวจทุกวันเราจัดเวรให้ 4 โรงเรียนต่อ 1 วัน เราจะมีรถ ลาดตระเวนตามแต่โรงเรียนไหนจะเป็นเจ้าภาพ เราทำเป็นเครื่องช่วย เดียวกัน แล้วเมื่อเราเจอเด็กนักเรียนโรงเรียนไหนก็ตาม จะถามชื่อแล้ว ขอเบอร์โทรศัพท์ แล้วโทรกลับไปโรงเรียนแจ้งให้รู้ว่าอีก 1 ชั่วโมง เด็กคนนี้จะกลับไปโรงเรียน เด็กนักเรียนก็ต้องกลับไปครูก็รอรับอยู่ที่

โรงเรียน อันนี้ก็จะเป็นการประหยัดเวลาโดยที่เราส่งเด็กกลับครูที่
โรงเรียนก็ทำงานสบาย...”

(ผข4 โรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2556)

“...จริงๆ เค้ามีสารวัตรนักเรียนที่คอยตรวจตรา ตาม
ห้างสรรพสินค้า ถ้าเจอก็แจ้งไปที่โรงเรียน เมื่อก่อนไม่มีก็พัฒนาให้มีขึ้น
...”

(ปก3 โรงเรียน สช.ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 15 กรกฎาคม 2556)

“...สารวัตรนักเรียนจะรายงานทุกเดือน ซึ่งกลุ่มนี้จะไปตรวจ
ตามสถานบันเทิงหรือที่สาธารณะ เค้ามองตรวจเลยว่าในเวลาเรียนมีเด็ก
มามั่วสุมกันมั๊ย เค้ามองตักเตือนแล้วจะมีรายงานมาถึงเรา แล้วเราก็
จะต้องส่งไปโรงเรียน โรงเรียนก็ต้องมารับทราบ เค้ามองมีชื่อ สกุล
ชั้น โรงเรียนก็จะไปว่ากล่าวตักเตือน บางทีอาจจะไม่ทำผิดแต่หนีเรียน
อันนี้จังหวัดเค้ามองทุกเดือน...”

(ปก2 โรงเรียน อปท.มหาดไทย. สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2556)

“...กลุ่มสารวัตรนักเรียนเค้าประสานมาตลอดอยู่แล้ว บางทีทางครูบา
อาจารย์เค้าเอาไม่อยู่ พอออกจากนอกโรงเรียนครูอาจารย์เค้าดูไม่ได้ก็เป็นหน้าที่
ตำรวจที่คอยเฝ้าดู...”

(ตร1 โรงเรียนมัชฌิมวิทยา. สัมภาษณ์, 29 ตุลาคม 2556)

นอกจากกลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมความประพฤติ นักเรียน นักศึกษา
หรือสารวัตรนักเรียน แล้วทางเจ้าหน้าที่บ้านเมืองคือตำรวจยังได้จัดกิจกรรมเพื่อสอดส่องดูแล
พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาโดยเฉพาะคือ โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน หรือ
โครงการตำรวจประสานงานประจำโรงเรียน ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ร่วมกับ
กระทรวงศึกษาธิการจัดทำโครงการขึ้นเพื่อเป็นความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหา
การแพร่ระบาดของยาเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนัน และการทะเลาะวิวาท ร้านเกม สถาน
บันเทิง และปัจจัยเสี่ยงที่ตั้งอยู่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยคาดหวังว่า โครงการนี้จะช่วย
ให้เด็กและเยาวชนปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขต่างๆ ทั้งนี้ ให้ถือขอบเขตของการดำเนินการว่า
การดำเนินการกับเด็กนักเรียนในเรื่องต่างๆ ให้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของทางโรงเรียนเป็นผู้

พิจารณาตัดสินใจ แต่เบาแสบและข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้มาจากภายในโรงเรียนอันสามารถนำไปสู่ การสืบสวนจับกุมตัวการนอกโรงเรียน ให้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจต้องดำเนินการ อย่างไรก็ตามแม้การดำเนินโครงการจะเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ก็ยังประสบปัญหาอย่างมากทั้ง การขาดแคลนบุคลากรเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะเข้าไปดูแลในสถานศึกษา รวมทั้งความคาดหวังของ สถานศึกษาในการดำเนินการป้องกัน ดังการให้สัมภาษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องดังนี้

“...ทาง ตร.เรามีการจัดตำรวจเข้าไปดูแลที่โรงเรียน โดยมี
โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน แต่มีปัญหาคืองานนี้ตำรวจมีน้อย และ
เค้ามึงงานประจำ...”

(ตร1 โรงเรียนทักษิณพิทยฯ. สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2556)

“...จริงๆ เมื่อก่อนมีมาตรการของฝ่ายบ้านเมืองคือมีตำรวจ
ประจำโรงเรียน โรงละ 1 ท่าน พอทำไปทำมามันเป็นเพียงแต่บทสรุป
ที่อยู่ในส่วนตัวหนังสือเท่านั้น แต่ไม่ได้ปฏิบัติ มันไม่ได้ทำ เราไปติดต่อ
อะไรก็ไม่ค่อยได้ เคื่อก็จะอ้างในลักษณะที่ว่าถ้าเป็นเรื่องเด็กเยาวชน
เป็นหน้าที่ของครู หน้าที่ของสารวัตรนักเรียน ตำรวจไม่เกี่ยว แต่ถ้า
ตำรวจเข้าไปเกี่ยวข้องเมื่อไหร่ ก็เกี่ยวกับกฎหมายเข้าไปอีก เคื่อก็
สามารถอ้างได้...”

(ผช1 โรงเรียนทักษิณพิทยฯ. สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2556)

3) มาตรการด้านการแก้ไขฟื้นฟู

มาตรการด้านการแก้ไขฟื้นฟูในเชิงรับเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ นักเรียนไม่ให้ทำสิ่งที่ผิดกฎระเบียบของสถานศึกษา กฎระเบียบของสังคมได้อีก โดยสถานศึกษาได้ กำหนดไว้ในเชิงรุกอยู่แล้วว่าจะต้องมีมาตรการอย่างไรในการแก้ไขฟื้นฟู เช่น การส่งไปเรียนใน สถานศึกษาอีกแห่งหนึ่งหรือการส่งไปเข้าค่ายบำเพ็ญประโยชน์ในที่ต่างๆ ทั้งค่ายทหาร หรือสถาน ปฏิบัติธรรมเป็นต้น ซึ่งในบางครั้งองค์กรต่างๆ เหล่านี้รับอาสาในการนำนักเรียนผู้กระทำผิดเข้าไปรับ การดำเนินการเองจึงเป็นสิ่งที่รุกเข้ามายังสถานศึกษาเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและ เยาวชนในสถานศึกษาอย่างยั่งยืนมากขึ้น

อย่างไรก็ตามมาตรการแก้ไขฟื้นฟูในเชิงรับที่ปรากฏอย่างชัดเจนที่กลุ่มผู้ให้ ข้อมูลได้กล่าวถึงอย่างชัดเจนคือกรณีของสถานศึกษาทางเลือกที่ยินดีรับนักเรียน/นักศึกษาที่พลั้งผิด ให้สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาได้ซึ่งโรงเรียนต่างๆ รวมทั้งสถาบันครอบครัวได้ให้ความสนใจส่ง

นักเรียนเข้าไปเรียนเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติต่อไป สถานศึกษาที่กล่าวถึงนี้คือโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้จัดโครงการ น.ส.ว. ขอโอกาส และโรงเรียนท้ายหาด จังหวัดสมุทรสงคราม

“...อย่างกรณีของเด็กที่ทำผิดเราจะลงโทษให้มันออกไม่ได้เราจะใช้วิธีการคือให้เปลี่ยนที่เรียน วิธีการเปลี่ยนคือบอกโรงเรียนในสหวิทยาเขต หรือจะต่างสหวิทยาเขตก็ตามที ไปเรียนที่เขาเปลี่ยนที่เรียนไป ถือว่าได้ประโยชน์มาก เรื่องซู้สาวมันอยู่ด้วยกันเพื่อนมันรู้จักกันหมดแล้วก็เปลี่ยนที่เรียนแยกไปสักคน เรียกผู้ปกครองเข้ามา เราก็ประสานไปทางผู้บริหารเขา อีกอันหนึ่งขณะนี้เรามีโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา อยู่ที่ท้ายาง เพชรบุรี อีกโรงเรียนคือโรงเรียนท้ายหาดอยู่ที่สมุทรสงคราม โรงเรียนสองโรงเรียนนี้ เค้าย้ายยานักเรียนที่ยังไม่จบเอาให้จบช่วยเหลือเด็ก เด็กของเขาก็เป็นพันๆ เด็กต้องลาออกจากที่เร แต่ก็ต้องเป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง เราก็อำนวยความสะดวกให้เขา...”

(ผช1 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

โรงเรียนทางเลือก โครงการ น.ส.ว. ขอโอกาส คำว่า น.ส.ว. คือคำย่อของโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา ขอโอกาสให้นักเรียนที่ประสบปัญหาในการเรียนทุกด้านได้กลับเข้ามาสู่ระบบการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง นักเรียนที่กลับใจก็ขอโอกาสกับทางโรงเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ได้กลับมาเพื่อพิสูจน์ตนเองอีกครั้งหลังจากก้าวพลาดไป หน้าที่ของโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 ปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2545 และปรับปรุงครั้งที่ 2 พ.ศ. 2553 ในมาตราที่ 4 และ 8 การศึกษาตลอดชีวิต มาตราที่ 15 เป็นการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย นำมาบูรณาการอย่างเป็นระบบ มาตรา 39 โรงเรียน เป็นนิติบุคคล กฎกระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีและนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการเริ่มเปิดครั้งแรกในเดือนพฤศจิกายน 2544 จากปัญหาแรกคือนักเรียนมีครอบครัวโดยการแต่งงานในขณะที่เรียนหนังสืออยู่ เด็กดังกล่าวเป็นเด็กเรียนเก่ง จึงต้องแก้ปัญหาโดยการเปิดโครงการขึ้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ต่อมาพบว่าปัญหานี้เกิดขึ้นกับหลายโรงเรียนในบริเวณใกล้เคียง ผู้ปกครองจึงขอร้องให้แก้ปัญหาให้ จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการรับนักเรียนจากโรงเรียนอื่นเพื่อแก้ปัญหาให้ โดยมีได้มีการประชาสัมพันธ์แต่อย่างใด นักเรียนที่ได้รับ

การแก้ปัญหาให้ได้จบการศึกษาก็ได้มีการบอกต่อกันปากต่อปาก จนขยายวงไปเป็นที่รับทราบไปทั่วประเทศ จากปี 2544 จนถึงปัจจุบันมีนักเรียนมาสมัครเรียนเกือบจะ สามหมื่นคนแล้ว มีคนทยอยมาสมัครเรียนทุกวัน มีผู้จบการศึกษาไปแล้วประมาณร้อยละ 80 ของผู้มาเรียนและทยอยจบการศึกษาเป็นระยะตามศักยภาพของผู้เรียน ในขณะที่โรงเรียนท้ายหาดก็มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะเดียวกันแต่เริ่มดำเนินการเมื่อ ปี พ.ศ. 2551 โดยจัดการศึกษาตามโครงการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่พลาดโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียนได้เข้าศึกษาต่อจนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.4 การประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคม

การประสานความร่วมมือผ่านรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา

การดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนดังได้กล่าวมาแล้วจะสังเกตเห็นว่ามีทั้งรูปแบบที่สถานศึกษาดำเนินการด้วยตนเองและดำเนินการด้วยการประสานงานไปยังภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในสังคมหรือชุมชน ในกรณีที่สถานศึกษาดำเนินการเองนั้นก็มิทั้งที่เป็นบทบาทที่แท้จริงของสถานศึกษาและบทบาทที่สถานศึกษาดำเนินการทดแทนหรือเทียบเท่ากับบทบาทหรือหน้าที่อื่นของสถาบันอื่นๆ ในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันครอบครัว ส่วนที่สถานศึกษาทำหน้าที่ประสานงานนั้นเป็นบทบาทรองอย่างชัดเจนของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามจากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยภาคสนามพบว่ากลไกที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งและมีศักยภาพในการประสานความร่วมมือของสถานศึกษากับหน่วยงานต่างๆ ในสังคมคือคณะกรรมการสถานศึกษา เนื่องจากเป็นคณะที่ประกอบด้วยตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมเพื่อดำเนินการด้านนโยบาย แผนงาน กิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาตลอดในช่วงเวลาที่กำหนดซึ่งหากกลไกดังกล่าวนี้มีความเข้มแข็งย่อมส่งผลให้นักเรียนในสถานศึกษานั้นๆ มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาอันเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต้องการให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา อย่างแท้จริงในลักษณะเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนของสถานศึกษา บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งต้องทำหน้าที่แทน ชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนทุกคนจึงต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นลูกหลานของชุมชน ขณะเดียวกันก็ต้อง

ทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โดยตระหนักถึงความเป็น “เจ้าของร่วมกัน” จึงอาศัยกระบวนการทำงานที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและความโปร่งใสตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษา พร้อมกับยึดถือหลักการของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกัน และคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนด้านการจัดการศึกษา

ทั้งนี้กฎกระทรวงที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2546 ได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุและ/หรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ และนอกจากนี้ยังได้กำหนดจำนวน คุณสมบัติ วิธีการสรรหาวิธีการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการด้วย ซึ่งสังเกตได้ว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาและ/หรือการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ร่วมกันของชุมชนตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมทั้งการปลูกฝังคุณค่าด้านศีลธรรม การป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่างๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา อย่างมาก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มผู้รักกฎหมายทั้งตำรวจและ/หรือบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมยังไม่ได้มีระบุไว้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างเป็นทางการเว้นแต่อาจจะเป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของบุคคลนั้นๆ ในสังคมที่ทำหน้าที่ที่หลากหลายตามสถานภาพและบทบาทที่แตกต่างกันไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นส่วนหนึ่งของสถาบันครอบครัวซึ่งจะเป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพทางการศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้งในส่วนที่คาดหวังและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และร่วมมือกับครูบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรืออาจจะอยู่ในสถานภาพของศิษย์เก่าของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้ที่สะท้อนภาพของความรัก ความศรัทธา ความภาคภูมิใจต่อสถาบันการศึกษาที่ตนได้รับการศึกษา ช่วยจรรโลงคุณค่าของสถาบันไปสู่ศิษย์รุ่นหลังให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเช่นกัน รวมทั้งอาจเข้ามาในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้คณะกรรมการสถานศึกษายังมี ผู้แทนครูโดยเป็นผู้ที่มีความชำนาญในสายวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูลด้านกระบวนการเรียนรู้ ปัญหา และความต้องการการสนับสนุน

ช่วยเหลือ รวมทั้งรายงานงานผลการจัดการศึกษา ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นผู้สะท้อนสภาพของ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชน และให้ความร่วมมือ กับสถานศึกษาทั้งในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการที่ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษา และมีความ สำคัญต่อสถานศึกษาอย่างยิ่งในเรื่องการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากรทางการ จัดการศึกษา และเชื่อมโยงแผนพัฒนาการศึกษา กับแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือ ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ เป็นผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูลด้านคุณธรรม จริยธรรมตาม หลักธรรมของศาสนาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม และมี ผู้บริหารสถานศึกษาดำรงตำแหน่งในฐานะกรรมการและเลขานุการซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่จะสะท้อนสภาพของการบริหารจัดการ ผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการทำงาน ทบทวนรายงาน สะท้อนความคิด เปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มได้แสดงบทบาท อย่างเต็มที่ จัดเตรียมการประชุม บันทึกการประชุม รายงานผลการประชุม และสนับสนุนด้าน อุปกรณ์ ห้องประชุม วัสดุใช้สอย ฯลฯ รวมทั้งการพิจารณานามติ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากที่ ประชุมไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลในการ บริหาร สถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาหลากหลาย และ เข้าใจการศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศร่างกายแรงใจพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มี คุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน สังคม เข้มแข็ง และประเทศชาติก้าวหน้า

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการ กระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาพบว่ากระบวนการป้องกันการกระทำผิดดำเนินการด้วยการ ประสานงานของสถานศึกษาไปยังสถาบันต่างๆ ในสังคมซึ่งสอดคล้องกันกับกลุ่มบุคคลที่เข้ามาทำ หน้าที่ในคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งหมด ดังปรากฏคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

“...หน่วยงานต่างๆ ต่างคนต่างช่วยกัน โรงเรียนเป็นคน ประสาน เพราะว่าการประชุมคณะกรรมการขั้นพื้นฐานแต่ละคนไป เห็นในสิ่งที่ไม่ดีก็เอามาพูดในที่ประชุม เพราะฉะนั้นโรงเรียนต้องรับ นำไปแก้ตามที่คณะกรรมการเสนอไป...”

(ปก1 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สดข. สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2556)

“...ทิศทางในการพัฒนาร่วมกันนั้นก็ได้อมาจากเข้าที่ปรึกษากับ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ มีประสบการณ์จากหลากหลายสาขาอาชีพ รวมกับครูและตัวแทนศิษย์

เก่าของเรา แล้วก็ให้ท่านเจ้าอาวาสวัด...ซึ่งแต่ละท่านสามารถให้คำแนะนำได้ดี...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สพฐ.ศึกษา. สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2556)

“...โรงเรียนมีการประสานงานกับชุมชนอยู่แล้วเพราะตัวของกรรมการสถานศึกษามีอยู่หลายฝ่าย ทั้งฝ่ายผู้นำชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง พระสงฆ์ ผู้แทนศาสนาอื่น ฝ่ายสำนักงาน มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาในทุกภาคเรียนเพื่อปรึกษาหารือการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น...”

(ปก2 โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 30 พฤษภาคม 2556)

“...เราโชคดีที่ออกไปนอกรั้วโรงเรียนแล้วเราก็ยังมีคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นคนที่อยู่ในชุมชนตรงนี้...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2556)

“...นอกจาก บ้าน สถานีตำรวจ โรงเรียน วัด ก็มีผู้บริหารของทางเทศบาล ที่ได้มาช่วยกัน คือที่โรงเรียนนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นพวก สท. เสียเยอะ สจ. ก็มี เพราะฉะนั้นเวลาเราร้องขออะไรไป เรื่อง งบประมาณจะง่าย เพราะว่าเค้าลงมาอยู่กับโรงเรียน เค้าจะรู้ว่าความจำเป็นคืออะไร...”

(ผช1 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2556)

“...เวลาที่โรงเรียนมีปัญหาทางเทศบาลก็จะมีส่วนร่วม ดิฉันก็เป็นผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการด้วย มีการพูดถึงปัญหาว่าจะแก้ไขกันอย่างไรในคณะกรรมการสถานศึกษา ในส่วนของท้องถิ่นเองก็ไม่ม่ิ่งนอนใจ ถ้ามีกิจกรรมดีๆ ของเทศบาล จะเป็นศูนย์กลางของการบำเพ็ญประโยชน์ ให้บริการด้านสถานที่และความรู้ต่างๆ...”

(ปก2 โรงเรียนนิสานประทานวิทย์. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2556)

รายละเอียดข้างต้นเป็นลักษณะของการประสานงานที่เป็นทางการผ่านรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่สถานศึกษายังมีการประสานงานไปยังหน่วยงานต่างๆ ใน

สังคมในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการอยู่ด้วยเพื่อเป็นการประสานความร่วมมือในการดำเนินการเพื่อป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ ดังตัวอย่างที่ได้นำเสนอไปในส่วนของกรปฏิบัติการในเชิงรุกและเชิงรับของสถานศึกษาเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟูอันเป็นการปลูกฝังค่านิยมการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตลอดจนความมีวินัยที่สถานศึกษาต่างๆ เชื่อว่าเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญของการเป็นนักเรียนที่ดีไม่ไปกระทำความผิดตามฐานความผิดต่างๆ การประสานงานระหว่างองค์กรของสถานศึกษากับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนปรากฏผลดังคำสัมภาษณ์ของบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องดังนี้

“...ทุกเรื่องที่เกิดขึ้นกับเด็กจะต้องเอาให้ได้ แก้ให้ได้ โรงเรียนไม่มีการตัดคะแนนความประพฤติแต่เรียกมาอบรม นอกจากผู้ปกครองแล้วโรงเรียนได้ประสานกับวัดช่วงเทศกาล นิมนต์พระมาบางครั้ง แต่ว่าทุกวันศุกร์ตอนบ่ายเราจะสวดมนต์ ทุกวันสำคัญทางศาสนาเราก็ไปวัดอยู่แล้ว อบต.จะช่วยเรื่องงบประมาณสนับสนุนบ้าง...”
(ผู้อำนวยการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สดข. สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2556)

“...ครอบครัวก็ได้มีการคุยกันทุกเรื่องเกี่ยวกับเด็กและทำงานประสานกันอย่างเปิดเผย ทั้งการแสดงออกด้านพฤติกรรมของเด็กเมื่ออยู่ที่โรงเรียนและประสานกับตำรวจเพื่อการสอดส่องดูแลเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด...”
(ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2556)

“...เราขอความร่วมมือจากตำรวจ เป็นหน่วยงานที่ประสานกับเราช่วยดูแล เพราะบางอย่าง เด็กข้างนอก เด็กต่างโรงเรียนเราไม่มีสิทธิ เราต้องพึ่งบ้าง เรามีครูฝ่ายปกครองของแต่ละโรงเรียน โรบินสันเราก็ขอเลย ถ้ามีอะไรให้โทร.มาบอกเรา เราประสานกับผู้ปกครอง แจกเบอร์โทรศัพท์ เพื่อช่วยดูแลลูกของเรา ทางศาสนาอย่างค่ายบางที่ มีวิทยากรเข้ามา ทางพุทธก็เป็นค่ายธรรมะ มีหน่วยโรงพยาบาลด้วยของเราก็เป็นโรงเรียนที่เค้าต้องเข้ามาดูแล...”
(ผช2 โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...การสร้างความร่วมมือของโรงเรียนไปยังครอบครัว ตำรวจชุมชนนั้นผมว่าดีมาก เพราะว่าเวลามีนักเรียนตีกัน ผู้ปกครองจะได้

แจ้งทางโรงเรียนได้ทางโรงเรียนก็จะประสานกับตำรวจให้มาระงับเหตุ
ได้ทัน จะได้ยุติกันไม่มีฝ่ายไหนเสียทั้งสองฝ่าย...”

(นร1 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2556)

“...เราทำงานประสานกันหลายฝ่าย ตั้งแต่ บ้าน วัด โรงเรียน
และก็ชุมชน แล้วก็สถานีตำรวจ อะไรอย่างนี้ พอดีเราอาจเป็นโรงเรียน
ที่โชคดี เรามีสายสัมพันธ์อันดีกับทางตำรวจและทางชุมชน ทางผู้นำ...
เราต้องทำงานประสานกัน อย่าเดินไปคนเดียวโดยเฉพาะเรื่องเด็ก จึง
บอกว่า บ้านวัดโรงเรียน ครอบครัวยุโรป...”

(ผข4 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...เค้ามักมีการจัดอบรมเรื่องนี้ประจำ ทำงานประสานกันทุก
กลุ่มอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ สาธารสุข ประสานกับทุกหน่วยงาน
พม. ตำรวจนี่ก็สำคัญได้เรื่องความเข้มแข็ง โรงเรียนมัธยมมีปัญหา
เกี่ยวกับวัยรุ่นรอบด้าน...”

(ปก3 โรงเรียนอุตรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 31 ตุลาคม 2556)

“...เราได้ประสานกับข้างนอกให้ช่วย เช่นสถานีตำรวจ ทาง
อำเภอ เครือข่ายผู้ปกครอง ให้ดูปัญหาต่างๆ ว่ามีที่ไหนบ้าง ผู้ปกครอง
ก็โทร. เข้ามา เกี่ยวกับพฤติกรรม พอโทร. มาเราก็ถามว่าอยู่จุดใด เรา
ก็ไประงับ ในกรณีชกต่อย เราก็ให้ตำรวจเป็นตัวช่วย อย่างในกรณีเด็ก
อยู่ในร้านเกม มันอาจจะอันตรายสำหรับเรา เราก็สนธิกำลังกับ
เจ้าหน้าที่เข้าไปควบคุมเค้า...”

(ผข1 โรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...โรงเรียนประสานกับชุมชน ชุมชนช่วยดูแล อบจ. ก็
ช่วยเหลือเยอะ บริษัทเอกชนในพื้นที่ให้ทุนพาเด็กไปปฏิบัติธรรม
เจ้าของเค้ามาร่วมตลอดเลย เอาอาจารย์มาตัวให้เด็ก ม. 6 ตำรวจก็มา
ในหลายรูปแบบ การให้ความรู้ อบรมจราจร ตำรวจสอดแนม เค้ามาร่วม
อบรมหลายวันเลย มาช่วยกันเวลามีเรื่อง...”

(ผปก2 โรงเรียนมัธยมวิทย์. สัมภาษณ์, 25 ตุลาคม 2556)

จากการให้สัมภาษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องจะสังเกตได้ว่าตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่บ้านเมืองอีกกลุ่มหนึ่งที่สถานศึกษาส่วนใหญ่จะประสานงานเพื่อช่วยเหลือการดำเนินการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน ทว่ายังไม่อยู่ในโครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาที่ชัดเจน เป็นการประสานไปเฉพาะเมื่อมีเหตุที่จำเป็นเท่านั้น การเข้ามาประชุมเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน จึงมีโอกาสน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ ในสังคม

การประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทของการศึกษาแห่งชาติ ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการศึกษา ที่มีภารกิจกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรต่างๆ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ (มาตราที่ 8 และ 9) จากหลักการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษานี้ แสดงถึงการให้ความสำคัญกับชุมชน ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น และหลักการดังกล่าวมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้นในมาตรา 40 ที่กำหนดให้มีกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระสงฆ์และ/หรือ ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้กล่าวถึงรายละเอียดไปแล้วในข้อ 2.4 แต่จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านต่างๆ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ค่อยมีความชัดเจนในบทบาท และการดำเนินงานมากนัก อย่างไรก็ตาม ในสังคมหนึ่งๆ ถ้าโรงเรียนกับบ้านรู้จักกัน และร่วมมือกัน เช่น โรงเรียนส่งสอนแนะนำ หรือพูดอะไร บ้านและวัดเสริม ขยายเน้นย้ำในเรื่องนั้นได้ บ้านและวัดแนะนำ พูดอะไร เด็กไปโรงเรียนก็ถามเพิ่มเติมได้ หรือโรงเรียนก็อาจเอามาชี้แจงเสริมขยายเน้นย้ำได้ โดยที่ทั้งทางโรงเรียน บ้าน และวัดได้มีส่วนร่วมอยู่ในระบบคุณธรรม จริยธรรมอย่างกลมกลืนเป็นอันเดียว แต่ถ้าโรงเรียนใช้ระบบจริยธรรมแตกต่างออกไป ใช้คำศัพท์ถ้อยคำคนละอย่าง นอกจากบ้านและวัด หรือชุมชนอื่นทั้งหมดจะช่วยเหลือ เสริมต่ออะไรก็ไม่ได้ และเด็กไม่สามารถรับเอาประโยชน์ที่พึงได้จากสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมในชุมชนแล้ว โรงเรียนก็จะทำงานของตนไปแต่เพียงลำพังผู้เดียวโดดเดี่ยว แยกแยกจากชุมชน เข้ากับชุมชนไม่ได้ หรืออาจถึงกับขัดแย้งกัน ผลสุดท้ายคือระบบคุณธรรม จริยธรรมที่ล้มเหลว มองในวงกว้างก็คือ สภาพที่การศึกษาในโรงเรียนกับวิถีชีวิต

ชุมชนนอกโรงเรียนไม่กลมกลืนไม่เกื้อกูลกัน โรงเรียนไม่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และไม่ไปด้วยกันกับชุมชนได้

สถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาแต่ละแห่งที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนามต่างเห็นพ้องกันว่า ความเชื่อมโยงระหว่าง บ้าน วัด และ โรงเรียน หรือที่เรียกกันว่า “บวร” ซึ่งเป็นสถาบันหลักในสังคมที่มีความใกล้ชิดกันมากที่สุดในชุมชนจะเป็นพลังเสริมที่สำคัญในการป้องกันการกระทำผิดให้กับเด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นสมาชิกหนึ่งในสังคมและเมื่อใดก็ตามที่การประสานความร่วมมือจากทั้งสามส่วนนี้เป็นไปอย่างราบรื่นย่อมส่งผลให้มาตรการต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไปด้วย ทั้งนี้มีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นและให้แง่คิดเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“...บ้าน วัด โรงเรียน แคนนี้ก็พอแล้ว อย่างอื่นมาเค้าก็ไม่ค่อยเชื่อหรอก อย่างโรงเรียนมาหาวัด พระก็จะได้พูดไป พูดธรรมะบ้าง ครูก็สอนไป พ่อแม่ก็ตักเตือน สำคัญอยู่ที่พ่อแม่ พ่อแม่บางคนเชื่อลูกมากจนเกินไป ลูกอยากได้อะไรก็ได้ เลยไม่ค่อยมีคุณธรรม...”

(พร1 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2556)

“...ตำรวจแค่บังคับใช้กฎหมาย แต่ไม่สามารถทำให้จิตใจอ่อนโยน และรู้จักให้อภัย ไม่เหมือนพ่อแม่และวัด อาตมาเชื่อในพลังบ้าน วัด โรงเรียน บ้านให้ทุกสิ่งทุกอย่างกับคน คนนั้น วัด ก็พยายามตะล่อมให้คนที่คิดไวทำไว ให้ข้างลงมีสติมากขึ้น คิดก่อน คิดก่อนแล้วค่อยพูดค่อยทำ ภาย วาจา...”

(พร1 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2556)

“...ที่สำคัญก็คือเราพาเด็กไปวัด มีพระด้วย บวร นะครับ บ้าน วัด โรงเรียน แต่พออยู่โรงเรียนเราไม่ได้อยู่ในวัด ต้องเดินทางหน่อย แต่เราจะปรับจิตใจคือว่างๆ เราก็จะไปทำบุญ ตักบาตร ทำในแบบบำเพ็ญประโยชน์เด็กก็จะเดินแถวกันไป...”

(ผช3 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...วิธีคิดในเรื่องของการบูรณาการหลายๆ องค์กรในการแก้ปัญหา ที่หลายๆ คนอาจพูดไว้ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานร่วมกัน

ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ตรงนี้ผมคิดว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่ถูกต้องแล้ว เพียงแต่ว่าการทำให้บ้าน วัดและโรงเรียนมีส่วนสัมพันธ์กันได้มากแค่ไหนผมคิดว่าต้องทำให้มากขึ้น เช่น เมื่ออยู่บ้าน พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ที่ดูแลเด็กก็ต้องอบรมสั่งสอนทำให้เด็กรู้ผิดชอบชั่วดี มีคุณธรรม จริยธรรม ในขณะที่เดียวกันเมื่อมาโรงเรียนก็สอดคล้องกับคำสอนต่างๆ ที่ถูกต้อง มาโรงเรียนก็เจอคำสอนในลักษณะเช่นเดียวกันในขณะเดียวกันก็ควรที่จะเอาวัดหรือศาสนา เข้ามามีส่วนร่วมด้วยเพราะ คำสั่งสอนทางศาสนาก็จะเป็นการปลูกฝัง ในเรื่องของการละอายต่อการกระทำผิดความละอายต่อบาป...”

(ปก1 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2556)

“...บ้าน วัด โรงเรียน ในยุคปัจจุบันก็ยังคงเป็นไปได้เพราะปกติแล้วทั้งสามส่วนอยู่ด้วยกันมานาน แต่สังคมเมืองอาจจะดีกว่าสังคมชนบท เพราะสังคมชนบท บ้าน วัด โรงเรียน เหนียวแน่นมาก แต่ว่าสังคมในเมืองไม่ค่อยเหนียวแน่น...บ้าน วัด โรงเรียน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ครูก็มีความสนิทสนมกันมากกับเจ้าอาวาสเพราะต้องพึ่งพาอาศัยกันอยู่ ตัวบ้านเองชาวบ้านเองมีเรื่องทุกซักร้อนอะไรก็ไปหาเจ้าอาวาส ก็ค่อนข้างจะเหนียวแน่น เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน...”

(พร1 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2556)

“...บวร ยังใช้ แต่เดี๋ยวนี้อาจต้องมากกว่า บ้าน วัด โรงเรียน เราอาจจะทำความร่วมมือกับทุกหน่วยงาน ทุกภาคส่วน สาธารณสุข ตำรวจ ในส่วนตัวโรงเรียนต้องมียุทธศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะให้เห็นว่าเป็นโครงการที่ต่อเนื่องไม่ใช่ทำตามกระทรวง ทำให้ยั่งยืน...”

(ปก3 โรงเรียนอุตรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 31 ตุลาคม 2556)

“...การสร้างเครือข่าย ทาง บวร ก็ร่วมมือกัน สามัคคีกัน สร้างเครือข่าย บางครั้งมีการทำกิจกรรมร่วม มีการปฏิบัติธรรมประจำทุกปี ก็ได้ประสานงานร่วมกันระหว่างบ้านวัดโรงเรียน...”

(พร2 โรงเรียนอุตรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

จากรูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่นั้น สามารถนำมาสรุปได้ว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนทั้งการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปรามและแก้ไขฟื้นฟู โดยหน่วยงานในสถานศึกษาที่มีบทบาทขับเคลื่อนการดำเนินการหลักคือฝ่ายกิจการนักเรียนและ/หรือฝ่ายปกครอง โดยมาตรการที่ดำเนินการทั้ง 3 รูปแบบมีทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ กล่าวคือ กิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนมีทั้งที่สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบเองและภาคส่วนต่างๆเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและร่วมรับผิดชอบด้วยโดยสถานศึกษาเป็นผู้ประสานงานหรืออาจใช้พื้นที่ของสถานศึกษาในการดำเนินการเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการให้นักเรียนลดการกระทำผิดและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้อาจมีกลไกที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นแรงเสริมให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้แก่ คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา และพบว่าการกระสานความร่วมมืออย่างแนบแน่นระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ของการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 4.2

การกำหนดโครงสร้างการทำงาน	การกำหนดนโยบายสถานศึกษา	การกำหนดมาตรการสถานศึกษา	การประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ
-งานด้านกิจการนักเรียน -งานวิชาการ -งานแนะแนว -หัวหน้าระดับชั้น -ครูประจำชั้น	-กำหนดระเบียบสถานศึกษา โดยเน้นเรื่องวินัย -กำหนดนโยบายด้านคุณธรรมจริยธรรม -กำหนดรูปแบบการบริหารภายใน	-มาตรการเชิงรุก เช่น การเยี่ยมบ้าน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมอบรมรวมหน้าเสาธง/โฮมรูม กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตรและนอกหลักสูตร การประชุมผู้ปกครอง งานสารวัตรนักเรียน การบำเพ็ญประโยชน์ ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน -มาตรการเชิงรับ เช่น เครือข่าย ผู้ปกครองจากครอบครัว ครูพระจาก ศาสนสถาน ตำรวจประสานโรงเรียน	-คณะกรรมการสถานศึกษา และควรเพิ่มตำรวจท้องที่ร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาด้วย -บ้าน วัด และโรงเรียน จะต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด
การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน			

ภาพที่ 4.2 รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

3. การเรียนรู้ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การดำเนินมาตรการต่างๆ ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานหรือเป็นเจ้าภาพหลักในการประสานความร่วมมือในการสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องปราม/ปราบปราม และแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของนักเรียนกับหน่วยงานและ/หรือภาคส่วนต่างๆ ในสังคม สถานศึกษาโดย ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องย่อมต้องมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์และมาตรการต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ขณะเดียวกันการเรียนรู้เหล่านี้ นอกจากจะเกิดขึ้นกับบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาแล้วบุคคลในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ก็จะต้องเรียนรู้เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย และวิธีการนำไปสู่เป้าหมายร่วมกันกับสถานศึกษาด้วย

ผู้วิจัยจึงนำเสนอการเรียนรู้ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานไว้ดังต่อไปนี้

3.1 การเรียนรู้ของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยกลุ่มบุคคลที่สำคัญในสถานศึกษาสำหรับงานวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน โดยทั้งสามส่วนต่างมีความรู้ เจตคติและทักษะเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา โดยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนามพบว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาต่างตระหนักรู้ถึงผลกระทบของปัญหาหากไม่ได้รับการแก้ไข และการร่วมมือร่วมใจกันของทุกฝ่ายก็ไม่สามารถทำให้การป้องกันเกิดประสิทธิภาพได้ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาของพื้นที่ที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม รวมทั้งครูที่เกี่ยวข้องกับงานการป้องกันการกระทำผิดและนักเรียนที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการร่วมป้องกันปัญหาต่างเรียนรู้และตระหนักถึงปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่มีจำนวนมากและทวีความรุนแรง โดยถือเป็นนโยบายและภารกิจลำดับต้นของการดำเนินการเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่ง นอกจากนี้ในระดับกลุ่มซึ่งได้แก่ กลุ่ม ฝ่าย ต่างๆ ในสถานศึกษา ระดับชั้น สายชั้น ต่างนำประเด็นเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของวาระการประชุมอย่างต่อเนื่อง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันนำมาสู่มาตรการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการทำงาน และมีเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้คือการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ดังการให้คำสัมภาษณ์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาดังนี้

“...โดยทั่วไปครูต้องทำหน้าที่อยู่เสมอมีการประชุมย่อยของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันหากแต่เรื่องพฤติกรรมอาจเป็นประเด็นรองๆ ไป อย่างไรก็ตามเสียก็มีจรรยาบรรณของครูที่ต้องคอยดูแลนักเรียน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2556)

“...การได้มาของมาตรการต่างๆ เรามีเครือข่ายเวลาเราไปเยี่ยมโรงเรียนต่างๆ ไปดูงาน เราเห็นอะไรสิ่งดีๆ เราก็จะมาปรับกัน มาคุยกัน ผู้บริหารจะคุยกันก่อน พอเราโอเคว่าดี ก็เชิญหัวหน้างานมาคุย พอหัวหน้างานมาคุยแล้วเห็นดีกับเราด้วยเราก็เอาเข้าที่ประชุมโรงเรียนเลยที่นี่ ก็เป็นมติของที่ประชุมที่จะยอมรับกัน เพราะเราทำคนเดียวไม่ได้ ต้องให้ครูทุกคนช่วยกัน ต้องให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีการเสนอ

ข้อคิดเห็น มีการสรุป ตัดสินใจร่วมกัน เวลาเกิดปัญหาที่แก้ร่วมกัน ไม่
โยนให้เป็นหน้าที่ของใคร...”

(ผช1 โรงเรียน อปท. มหาดไทย. สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2556)

“...เรียนหลักบริหารมา 9-10 ข้อ แต่เราต้องใช้กับตัวเราให้ได้
ก่อน เวลาประชุมก็เอามาแจก เวลาเอามาใช้ในโรงเรียนคือ
บริหารงานอย่างไรให้สำเร็จ เราต้องมาประชุมทะเลาะกันก่อน
ทะเลาะกันเสร็จ เราจะเอาอย่างไร เราไม่ใช่ใหญ่สุดที่จะมาฟังตรงที่
จะต้องชี้เป็นชี้ตาย เราก็ระดมกำลังสมองตกลงกันและวางแผนการ
ทำงานว่าทำอย่างไรให้ไปถึงจุดหมายปลายทาง ทำให้เด็กดีขึ้นได้ เสร็จ
แล้วลงมือทำและเอาเกณฑ์ไปจับ...”

(ผช1 โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2556)

“...เราดำเนินการโดยการประชุม อย่างฝ่ายเราก็มีการประชุม
ทุกวันจันทร์ ตั้งแต่บ่ายโมงจนเลิกเรียนก็มีบอร์ดบริหารงาน มีระดับ 6
ระดับ หัวหน้ากลุ่มสาระ คณะคุณครูในงานสำคัญ เช่น งานประกัน
คุณภาพ งานแนะแนว หัวหน้าสำนักงาน...”

(ผช1 โรงเรียนนิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...ของเรามีการประชุมกัน อย่างครูก็ประชุมกันทุกเดือน มี
อะไรก็คุยกัน ให้ความรู้กันไปในตัว...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

อนึ่งการเรียนรู้อของสถานศึกษาทั้งในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน นักเรียนที่ร่วมรับผิดชอบกับสถานศึกษาต่างมีเจต
คติที่ดีต่อการป้องกันการกระทำผิด ตระหนักว่าปัญหาที่นักเรียนกระทำผิดเป็นปัญหาที่สำคัญและต้อง
ร่วมกันแก้ จึงมีการถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปด้วยแต่วิธีการที่
สำคัญได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือนักเรียนได้
มองเห็นแนวปฏิบัติด้วยเชื่อว่า ตัวอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอนนั่นเอง นอกจากนี้ครูและบุคลากร
ทางการศึกษาก็มีเจตคติที่ดีในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนและมีพฤติกรรมที่สำคัญในการ
แสดงออกที่แสดงถึงการมีเจตคติที่ดี คือการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรคนอื่นในสถานศึกษาหรือ

แม้กระทั่งนักเรียนเพื่อปฏิบัติตามด้วยความตระหนักรู้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไม่ทำให้ไปกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนหรือกฎเกณฑ์ของสังคมได้อีกต่อไป และนักเรียนเองก็ต้องเป็นแบบอย่างให้กับเพื่อนด้วยกันในการแสดงออกของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อไม่ให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ สำหรับตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

“...ผมเริ่มให้คนอื่นเรียนรู้จากการทำตัวเองให้เป็นตัวอย่างก่อน ต้องยอมรับว่าคนหมู่มาก หลายคนหลายความคิด บางคนไม่ชอบผม เพราะผมอาจทำงานมาก เอาจริงเอาจังมากเกินไป ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องเอาชนะใจเค้าก่อน พาเค้าทำ ทำให้เค้าเห็น ทุกข์สุข ของเค้า เราทำเหมือนครอบครัวเดียวกัน ตอนเย็นกินข้าวด้วยกัน มีงานสำคัญเช่นวันเกิดก็นัดมากินข้าวกัน พอเราจะให้นโยบายเค้าไปเค้าก็ทำให้เรา เพราะเค้าเชื่อ เค้าศรัทธาในตัวเรา ผมคิดอย่างนั้น มันก็เลยพองค์กรน่าจะไปได้ดีกว่าทุกๆ โรงเรียนที่อยู่ในละแวกนี้...”

(ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2556)

“...การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้มาจากผู้บริหารอันดับแรก เพราะเป็นแบบอย่างเป็นตัวต้นแบบให้เราเดินตาม อย่างที่สองคือผู้ปกครองที่ให้ความสำคัญกับโรงเรียนกับชุมชนที่อยู่ในชุมชนของเค้า เค้าเห็นความสำคัญของการศึกษา...”

(ผช2 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...สมาชิกทุกคนในโรงเรียนตระหนักรู้ปัญหานี้ด้วยกัน เพราะว่าครูจะต้องพาเด็กแนะนำเด็กไม่ต้องสอนเด็ก เป็นตัวอย่างที่ดี...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอิสานประทานวิทย. สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“...ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียน ก็พยายามบอกคุณครูว่า เราเป็นครู เราไม่ใช่คนรับจ้างสอน เพราะฉะนั้นคนรับจ้างสอน เค้ามาพูดๆ ในห้องแล้วเค้าก็ไป แต่เราเป็นครู ครูที่ดีจะต้องให้ความรู้ทั้งจิตใจ ทั้งอะไรก็แล้วแต่ พยายามที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้ได้”

ถ้าเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ได้ก็ไม่มีอะไรประสบความสำเร็จได้ เพราะฉะนั้นครูทุกคนก็พยายามที่จะปรับครูทำยังไงเราจะเป็นแบบอย่างไม่ใช่คนรับจ้างสอน มันไม่ใช่เรื่องเครื่องแต่งกายนะแต่ว่ามันเป็นเรื่องของจิตใจ เราเป็นครูเราจะต้องรักเด็ก คนไม่รักเด็กไม่สามารถเป็นครูได้ การที่เรารักเด็กเราก็จะให้ทุกอย่างทั้งความรู้ สภาพจิตใจ ความคิด เราต้องปลูกฝังได้ เราต้องเป็นแบบอย่าง อย่างที่รับรองได้ ภายในจังหวัดเค้าจะไม่เห็นพี่กินเหล้า แต่ถ้าไปต่างจังหวัดพี่ก็กิน พี่ก็เที่ยว อันนั้นก็คือไม่มีใครรู้จักเรา ช่างมัน แต่พอในจังหวัด นักเรียนทุกคนก็จะเห็นพี่อยู่แต่ในโรงเรียนไม่ไปไหน แต่ก่อนเค้าจะพูดกันว่าผู้บริหารมีหน้าที่อยู่สองสามอย่าง รับแขก แดกเหล้า เข้ากรรม แต่พี่ไม่ใช่อย่างนั้นพี่อยู่แต่ในโรงเรียน พี่ไม่ไปไหน ก็พยายามเป็นแบบอย่างไม่ไปไหน เดินทำนู่นทำนี่ไป เด็กก็บอก โอ ผอ.หนูไม่เคยเห็นอย่างนี้มาก่อนเลย หนูชอบจังเลย...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556)

“...เราก็ทำเป็นตัวอย่างให้กับครู การสอนที่ดีคือการเป็นตัวอย่างที่ดี กับเด็กเราใช้ความรักความเมตตา เราเรียกมากอดบ้าง อะไรบ้าง เด็กพอเจอผู้ใหญ่ต้องไหว้ทุกคน เราพยายามสร้างความรักตรงนี้ ใกล้เคียงใจให้มาก ครูที่มีจิตวิญญาณครูไม่ค่อยมีปัญหา ดังนั้นสถาบันสร้างครูนี้สำคัญนะ...บ้านเราผู้ใหญ่ก็เป็นตัวอย่างไม่ดี ไอ้สื่อที่สำคัญ ตัวอันตราย เด็กวัยรุ่นมีสื่อลามกในมือถือทั้งนั้น มันมาหลายด้าน แต่โรงเรียนเราทำอยู่แล้วไม่เป็นไร...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนทักษิณพิทยา. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2556)

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือสถานศึกษามีเจตคติที่ดีกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพร้อมจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำความเข้าใจให้ภาคส่วนเหล่านั้นเชื่อมั่นในกลไกการดำเนินการ การป้องกันกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา กล่าวคือ แม้ว่าวิธีการดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายจะเป็นอย่างไรจะเป็นวิธีการที่ภาคส่วนต่างๆ ให้อยอมรับหรือไม่นั้น เมื่อสถานศึกษาต้องขอความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ เหล่านี้ ทั้ง ครอบครัว ชุมชน ภาครัฐและศาสนสถาน ภาคส่วนต่างๆ ก็ยินดีให้ความร่วมมือและมองคล้อยตามมาตรการต่างๆ ที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่เป็นส่วนใหญ่ หากมีส่วนหนึ่งส่วนใดที่มีความเห็นไม่ตรงกัน กระบวนการของการประชุม

ในระดับต่างๆ ทั้งกรรมการสถานศึกษา หรือการประชุมผู้ปกครองจะเป็นเวทีที่จะสร้างข้อสรุปให้สามารถเกิดเป็นแนวทางร่วมกันได้เสมอ

นอกจากนั้นการเรียนรู้ของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนามของผู้วิจัยพบว่า มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญต่อไปนี้

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นแนวทางการเรียนรู้หนึ่งทีสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพปัจจุบัน และเป็นแนวคิดที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสมาชิกในสังคมสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้บุคคลมีการริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเองมีเป้าหมายในการเรียนรู้ที่แน่นอน มีความรับผิดชอบในชีวิตของตนเองไม่พึ่งคนอื่น มีแรงจูงใจ ทำให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้ วิธีเรียนสามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้มากกว่าการเรียนที่มีผู้สอนถ่ายทอดความรู้ให้เพียงอย่างเดียว ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองอาจมองเป็นการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ซึ่งมีบุคลากรในสถานศึกษาทั้งผู้บริหารและครูจำนวนมากที่สามารถดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนด้วยอาศัยการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ที่กำหนดขึ้นมาดังกล่าวให้สัมภาษณ์ของผู้อำนวยการโรงเรียน สพฐ. ศึกษา ที่ยกตัวอย่างไว้ดังนี้

“...คนเป็นผู้บริหารจะต้องหาโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองเยอะๆ อย่างผมใช้เวลาช่วง 5-6 โมงเย็นเยี่ยมผู้ทำกิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียน กลุ่มครูนักเรียนที่ซ้อมวงโยธวาทิต กลุ่มที่ติวนักเรียนเข้าสอบแข่งขันเชิงวิชาการ หลังจากนั้น 6 โมงเย็นถึง 3 ทุ่ม ก็ใช้เวลาหาความรู้เพิ่มเติม เรื่องอะไรที่ผู้บริหารต้องทราบ เรื่องนโยบายการศึกษาของกระทรวง ผมใช้อินเตอร์เน็ตในการค้นหาเป็นหลัก ประสบการณ์ต่างๆที่เคยได้เป็นครูปกครองทั้งในต่างจังหวัด ในกรุงเทพฯ หลายๆที่เป็นเวลาหลายปีทำให้เราได้เห็นทั้งเด็กที่ถือว่าดีที่สุดในประเทศและเด็กที่ถือว่าเฮี้ยนที่สุด เราก็เอาประสบการณ์เหล่านี้มาประยุกต์ใช้กับโรงเรียนของเรา ประสบการณ์ต่างๆช่วยได้เยอะ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2556)

บางครั้งการจะดำเนินการมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดให้ประสบความสำเร็จจะต้องอาศัยบริบทจากแหล่งเรียนรู้อื่นที่ทำมาก่อนและมีศักยภาพมาปรับใช้ แหล่งเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญ อย่างยิ่งในการช่วยพัฒนาคุณภาพของการดำเนินการ ความรู้ความคิดที่ทันสมัยเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งแหล่งเรียนรู้ในกรณีนี้มีทั้งที่เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

หรือผู้บังคับบัญชา ในกรณีที่ครูเรียนรู้การทำงาน การเรียนรู้จากครูของกลุ่มนักเรียน แหล่งเรียนรู้ ประเภทวัสดุและสถานที่ ได้แก่ สถานศึกษาหรือชุมชนอื่นที่มีความเข้มแข็งและสามารถจัดการกับ ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อที่จะทำหน้าที่เป็น สื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหา ความรู้สารสนเทศเกิดประสิทธิภาพทำให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูง ทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน แหล่งเรียนรู้ประเภท เทคนิค สิ่งประดิษฐ์คิดค้นแสดงถึงความก้าวหน้าทางนวัตกรรม เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ที่ได้มีการ ประดิษฐ์คิดค้นหรือพัฒนาปรับปรุงขึ้นมาให้มนุษย์ได้ เรียนรู้ถึงความก้าวหน้า เกิดจินตนาการ แรง บันดาลใจ เช่น กรณี Electronic Monitoring หรือ EM สายรัดข้อมือคุมประพฤติซึ่งเริ่มมีการ ดำเนินการในสังคมไทย รวมทั้ง แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรม ได้แก่ การปฏิบัติการด้านประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนการปฏิบัติการความเคลื่อนไหวเพื่อแก้ปัญหา และปรับปรุงพัฒนาสภาพต่าง ๆ ในท้องถิ่น การที่กลุ่มบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งปรากฏตามคำสัมภาษณ์ของบุคคลต่างๆ ดังนี้

“...สิ่งที่ปฏิบัติเหล่านี้ได้เรียนรู้มาจาก ผอ. ผอ.เป็นนักกิจกรรม ที่เก่งมากๆ เมื่อก่อนท่านเป็น รองที่ โรงเรียนอื่นเป็นเด็กที่ค่อนข้างมี ปัญหาเพราะติดตลาดท่านก็ใช้วิธีการปรับเด็ก แล้วท่านก็มา วางรากฐานที่นี่ เพราะที่นี้เป็นโรงเรียนใหม่ 13 ปีเองแต่ที่นั่น 50 กว่าปี ที่นั่นเป็นเด็กตลาดเด็กจะร้ายกว่าที่นี่เท่าตัว แต่สามารถเอาอยู่ ก็เลย มาค่อยๆ ปรับ สิ่งหนึ่งที่ท่านนำมาปรับคือกิจกรรม ท่านบอกว่าถ้า เรียนมากก็ตะแบงออก ดังนั้นต้องเรียนพอประมาณแล้วเอากิจกรรมไป นำ กิจกรรมเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนชั้นดีเพราะเรียนทุกอย่างใน กิจกรรมหมดเลย ก็ใช้ได้ผล คือเด็กได้ผ่อนคลาย ได้มีพื้นที่ ได้เป็น อิสระ ได้มีโลกส่วนตัว ได้มีความคิดของตัวเองค่อนข้างสูง เด็กดีที่ร้อง เพลงเก่งก็ร้องเพลงไป เด็กดีที่เล่นกีฬาเก่งก็เล่นกีฬาไป เด็กเรียนก็ แข่งขันวิชาการไป เด็กทุกคนมีกิจกรรมให้ทำหมดเลย...”

(ผช3 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

“...เรื่องการเรียนรู้นั้น Case study เราเยอะ เรียนรู้มาจาก ชุมชนเป็นตัวตั้ง เราดูว่าสภาพชุมชนเด็กเค้าเสี่ยงอยู่แล้วจากบ้าน ถ้า มาโรงเรียนแล้วเค้าจะเสี่ยงอีกมั๊ย คือเราก็ต้องสร้างภูมิให้เค้าจาก โรงเรียนเพราะว่าบางที่บ้านก็ไม่ได้ช่วยอะไรสำหรับบางคน คือพูดตาม ตรงพ่อแม่ค้าขาย แต่ลูกเค้าไม่ได้เป็นด้วย นั่นคือพ่อแม่ เราก็ต้องใช้ ความสัมพันธ์ส่วนตัว อย่างครูประจำชั้น อย่างผอ. ใช้ความสัมพันธ์กับ

ชุมชน เพราะ ผอ. รู้จักชุมชนเยอะ พอชุมชนเตือนอะไรมา ผอ. ก็มานั่งคิด อึ้งทำให้ลูกหลานเรา เช่น ช่วงเย็นเค้ามาแล้วว่าเด็กเค้าไปมั่วสุ่มกัน ช่วงเย็นให้เด็กมาเตะบอล มาซ้อมเต้น คือหากิจกรรมที่เค้าไม่ต้องไปมั่วสุ่มอย่างนั้นและก็ส่งตำรวจบ้านคือชุมชน ผู้หลักผู้ใหญ่ไปคุยกับพ่อแม่ เค้า ผอ. เค้ามองจากสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กว่าเค้ามีพฤติกรรมแบบนี้เราจะไปแก้ไขยังไง ไม่ได้มองแค่แก้ไขแต่มองต่อไปว่าเราจะป้องกันเค้าต่อไปยังไง คือถ้าเห็นอะไรที่มันล่อแหลมบ๊ีบเราจะไม่ปล่อยวางเลย เราจะรีบเข้าไปแก้ไข ถ้าแก้ไม่ได้เราก็จะดูเลยว่าใครที่พอจะช่วยได้ บางทีครูไปคนเดียวเดี๋ยวมันก็ตีหัวเอา...”

(ผช4 โรงเรียน อปท. มหาตไทย. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2556)

การดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งสถานศึกษาได้ดำเนินการผ่านมาตรการต่างๆ นั้นล้วนเกิดจากการจัดการความรู้ที่เป็นระบบโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคมที่สถานศึกษาได้ประสานงานเพื่อขอความร่วมมือในการร่วมด้วยช่วยกัน บูรณาการการทำงานร่วมกันตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบเฉพาะของแต่ละองค์กร

ทั้งนี้การดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษาล้วนเป็นไปตามหลักการของการจัดการความรู้อย่างครบถ้วนทั้งให้คนหลากหลายทักษะ หลากหลายวิธีคิด ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันพัฒนาวิธีการทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ ทดลองและการเรียนรู้ และ นำเข้าความรู้จากภายนอกอย่างเหมาะสม มุ่งเน้นไปที่การจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพราะการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือระดมความรู้ในคน และความรู้ในกระต่ายทั้งที่เป็นความรู้จากภายนอก และ ความรู้ของกลุ่มผู้ร่วมงาน เอามาใช้และยกระดับความรู้ของบุคคล ของผู้ร่วมงานและขององค์กร ทำให้งานมีคุณภาพสูงขึ้น คนเป็นบุคคลเรียนรู้และองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยสามารถวิเคราะห์ได้จาก การให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักในงานวิจัยครั้งนี้ดังนี้

“...การสื่อสารภายในองค์กรใช้วิธีบอกกล่าวกับคุณครูในโรงเรียนว่า ในยุคสมัยที่เราเป็นครูสอนในโรงเรียนนี้ เราจะต้องทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงที่ดีให้ได้ ต้องเป็นยุคที่ผู้ปกครองอยากจะส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน ตั้งเป้าหมายว่าต้องพัฒนาโรงเรียนให้ดีที่สุด ต้องหลอมรวมครูทุกคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว ต้องสร้างเด็กนักเรียนให้เป็นเด็กดี เด็กเก่ง เด็กที่มีจิตอาสาให้ได้ เพราะฉะนั้นโรงเรียนเราจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน แล้วทุกคนก็จะเดินไปด้วยกัน เป็นกำลังใจซึ่งกัน

และกัน คุยกันอย่างกัลยาณมิตร และในอีกทางหนึ่งการบริหารโรงเรียนต้องมีความเด็ดขาดอะไรที่เป็นมติของบุคคลส่วนใหญ่ทุกคน ต้องปฏิบัติตาม หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามก็ต้องมีการจัดการที่ได้เด็ดขาด...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2556)

“...ทุกๆส่วนในสังคมต้องช่วยหมด ต้องช่วยเราได้ สถาบันครอบครัวก็เหมือนกัน ครอบครัวสำคัญมาก แม้แต่นโยบายของรัฐบาลอย่างที้ออกกฎหมายเรื่องทรงผมมา ตรงนี้เป็นการฝึกระเบียบวินัยพื้นฐาน อาจจะต้องฝืนใจตัวเองบ้าง มันควรจะมีกฎระเบียบของสังคมเราให้เกียรติเด็ก เด็กทราบดีว่าควรไม่ควร ทุกส่วนต้องช่วยกัน เด็กอยู่กับเราแค่กลางเรา ต่างฝ่ายต่างโยนให้กันไม่ได้ ต้องช่วยกัน องค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นต้องร่วมมือ ซึ่งที่นี้ร่วมมือกันดี ช่วงรอยต่อก่อนถึงบ้านเราดูแลด้วย เรามีครูออกไปตรวจ ไม่ใช่ออกนอกโรงเรียนแล้วเค้าไม่ใช้ลูกศิษย์เรา หกโมงเราก็กตามดูเด็กซึ่งพ่อแม่ต้องช่วยดูแลด้วย ร้านเกมจะเปิดเกมเสาร์ อาทิตย์ก็เปิดไป ทำไมวันธรรมดาเปิด อย่าเห็นประโยชน์ส่วนตัวไม่ควรรับเด็กเข้าไปเล่นเกมช่วงนี้ หรือสถานที่กลางคืน ก็ควรดูแล เด็กมันจะหลุดได้อย่างไรถ้าเราช่วยกัน...”

(ผช2 โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2556)

“...สถานศึกษาเหมือนกับต้นไม้ที่บอก ต้นไม้ที่มันยืนต้นได้ก็ต้องมีคนมาพรุนดินมีคนมาเติมปุ๋ย ต้องมีใครมาเลาะกิ่ง อย่าลืมน้ำครูไม่ได้อยู่ตรงนั้นที่เดียวเค้าสอนเสร็จเค้าก็ไป หน้าที่ของครูคือสอนสถานศึกษามันเป็นจุด Centre แต่ในทางเดียวกันใช้สถานที่ประชุมทุกหน่วยงานก็ใช้ลูกศรชี้ไปเลยแล้วแบ่งงานกัน นั่นคือจะได้ผลสถานศึกษามันจะมีชีวิตก็ต่อเมื่อใครก็ตามเอาปุ๋ยไปใส่ เอาอะไรไปใส่แล้วต้นไม้ก็จะงาม นักเรียนคนนั้นก็ไม่ว่าไร้ว มีคุณธรรมจริยธรรมเรื่องสังคมก็อยู่รอด เราจะหวังพึ่งผู้ปกครองก็ไม่ได้ต้องมีส่วนร่วม ทุกหน่วยงานถ้าองค์กรใดก็ตามถ้าทำยื่นหยัดก็ได้ เส้นด้ายผูกมัดเดียวเป็นเกลียวเชือก ย่อมผูกเชือกแน่นหนากว่าเส้นด้าย พร้อมใจทำน้ำใจรวมรวมร่างกาย ย่อมยิ่งใหญ่กว่าทำตามลำพัง ฉันทิดก็ฉันทัน ทำงานอะไรก็ตามให้ทำแบบกอไผ่ พายุยามันไม่ล้มหรือกอไผ่มันพลิ้วตามลมได้ ทำ

อะไรก็ตามถ้าหยังผยองลำพองตนเอง ไม่ว่าสถานศึกษาไหนก็ตามถ้าบอกว่าคุณแน่นมันทำคนเดียวไม่ได้ ทุกองค์กรต้องมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ต้องมีการประชุมอบรมหารือ ต้องส่งหน่วยงานมารับผิดชอบไป ก็จะทำให้เด็กคนนั้นมีศักยภาพ คุณภาพสูงส่งมากประเทศไทยก็เจริญ...”

(พร2 โรงเรียนมัธยมวิทยา. สัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2556)

“...โรงเรียนยั่งยืนได้ต้องกำหนดเป็นหลักสูตรให้ชัดเจน หลักสูตรนั้นต้องช่วยกันหลายๆ ฝ่ายๆ ถ้าผู้ปกครอง สังคม หรือองค์กรใดก็ตามมอบให้โรงเรียนทั้ง 100 เมตร ผมว่าก็ไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นในทางเดิน 100 เมตร เราต้องช่วยประคองกันทุกๆ ฝ่าย อย่างน้อยโรงเรียนต้องเน้นเรื่องความประพฤติต้องจัดหลักสูตรเพื่อนำเข้าสู่การเรียนการสอน ปลูกฝังตั้งแต่ ม.1 จนถึง ม.6 ไม่ใช่เน้นแค่ระดับใดระดับหนึ่ง เพราะมันมีองค์ประกอบให้เกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะองค์ประกอบของการเรียนรู้ คบเพื่อนที่ไม่ดีนี่ก็ตัวหนึ่ง ดังนั้นเราต้องลดพฤติกรรม เรื่องการกิน การเดิน การแต่งกาย ความประพฤติ ถ้าลดความประพฤติ ต้องแบ่งแยกปัญหา ก่อน เอามาเสริมในการเรียนการสอน บูรณาการเข้าไปในทุกกลุ่มสาระทุกวิชา ผู้ปกครองต้องเข้ามามีส่วนร่วม เมื่อมีอะไรผิดพลาด องค์กรทุกองค์กรต้องเข้ามามีส่วนร่วม เราต้องประสานแต่ว่าโรงเรียนเองครูต้องมีความพร้อม แต่ความเป็นโรงเรียนเอกชนก็มีข้อจำกัดอยู่บ้าง เช่นการตัดสินใจก็ต้องขึ้นอยู่กับเจ้าของ มันไม่เหมือนองค์กรของรัฐ ที่ทุกคนมีสิทธิมีเสียงในการแสดงความคิดเห็น สรุปโดยรวมคือทุกฝ่ายจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องแม้แต่ในส่วนของสำนักวัฒนธรรมจังหวัด ศาลเยาวชน สถานีตำรวจ ผู้ปกครอง ชุมชน และส่วนของโรงเรียนเอง โรงเรียนแม้ดำเนินการอยู่แต่บางครั้งไม่ครอบคลุมเพราะมีเด็ก 1,000 กว่าคน...”

(ผช2 โรงเรียนทักษิณพิทยา. สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2556)

อย่างไรก็ตามการจัดการความรู้จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะทุกภาคส่วนในสถานศึกษาเองเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนการดำเนินงานเป็นไปในทางเดียวกัน สร้างสรรค์วัฒนธรรมขององค์กรที่มี

ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ นำเอาจุดเด่นของแต่ละหน่วยมีมาขับเคลื่อนกระบวนการหรือมาตรการเพื่อ การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนทั้งการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกัน และการแก้ไขฟื้นฟู ย่อมสามารถนำไปสู่เป้าหมายที่แท้จริงได้อย่างแน่นอน ดังคำปรารภของผู้อำนวยการโรงเรียน สพฐ. ศึกษาที่ว่า

“...การจะทำให้ทุกคนในองค์กรเกิดความตระหนักในการ เรียนรู้ร่วมกันนั้นทำได้โดยต้องสร้างวัฒนธรรมเดิมที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น เป็นการต่อยอดวัฒนธรรม โรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนทหาร วัฒนธรรมทหารคือมีระเบียบวินัย รักองค์กร ทหารเขารักสถาบันมาก เราเป็นโรงเรียนเชื้อสายทหารต้องสอนให้เด็กนักเรียนรักสถาบันคือ โรงเรียนของเราให้ได้...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2556)

ดังได้กล่าวไว้ในส่วนของมาตรการการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน ในสถานศึกษาแต่ละแห่งที่เป็นกรณีศึกษาซึ่งพบว่าสถานศึกษาได้ประสานงานกับภาคส่วนต่างๆ ใน สังคมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการป้องกันเพื่อเป็นพันธมิตรที่ดีต่อกันทั้งยังเป็นการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือในระดับองค์กรด้วยซึ่งเครือข่ายที่กล่าวถึงนี้เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ใน แนวราบมากกว่าแนวตั้ง ความเชื่อมโยงระหว่างคนที่เข้ามาสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายนี้คือ การเรียนรู้ จากประสบการณ์ของกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดและ/หรือ ทรัพยากรระหว่างกันตามความ สมัยครใจ มีการช่วยเหลือกันและสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ แต่ไม่มีการบังคับบัญชาสั่งการ ไม่มี โครงสร้างอำนาจ ดังนั้น จุดร่วมขององค์กรที่เข้ามาเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายจึงได้แก่ การมีแนวความคิด คล้ายคลึงกัน นั่นคือการช่วยกันแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น มีความ สนใจหรือทำงานในเรื่องเดียวกัน ถือการวางมาตรการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มี การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ การติดต่อสื่อสารถึงกันเป็นระยะ รวมทั้งอาจมีการระดมพลังร่วมขององค์กร ด้วยในฐานะภาคีเครือข่ายกัน

การเรียนรู้และทำงานร่วมกันในลักษณะเป็นเครือข่าย ปรากฏผลอย่างชัดเจนใน สถานศึกษาเพื่อการแก้ปัญหาการกระทำผิดดังได้กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งสถานศึกษาบางแห่งดำเนินการ อย่างจริงจังโดยลงนามใน บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ด้วยกันทั้งสองฝ่าย ดังรายละเอียดใน คำสัมภาษณ์ของผู้อำนวยการโรงเรียน สพฐ. ศึกษา ดังต่อไปนี้

“...เราทำ MOU กับกรมทหารรักษาพระองค์ กองพันทหารราบที่ 1 กองพันทหารราบที่ 4 กรมการรักษาดินแดน วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถานีตำรวจใกล้เคียง ที่เราให้ทหารและตำรวจเข้ามาช่วยเพราะลูกหลานเขาก็เป็นนักเรียนในโรงเรียนเราประมาณ 90 เปอร์เซนต์ เราเชิญผู้ปกครองที่เป็นตำรวจทหารเหล่านั้นมาร่วมกันช่วยดูแล อย่างช่วงเช้า ทางสถานีตำรวจจะส่งตำรวจมาโบกรถหน้าโรงเรียน เพื่อความปลอดภัยบนถนนหน้าโรงเรียน ผู้ปกครองมาช่วยดูแลในโรงเรียน ในช่วงเย็นเวลาบ่าย 3 ถึง 6 โมงเย็นผู้ปกครองที่เป็นตำรวจหรือทหารก็มาช่วยเป็นสายตรวจขับขี่จักรยานยนต์ตรวจตราไปตามจุดต่างๆ เช่น บริเวณมหาวิทยาลัยใกล้เคียง โต๊ะสนุ๊ก ร้านเกม คอมพิวเตอร์ ร้านคาราโอเกะ อย่างมหาวิทยาลัย ก็ทำ MOU กับเรา ด้านวิชาการ เช่น อนุญาตให้ใช้ห้องสมุด ช่วยติวเด็กนักเรียน ติวเตอร์ เรื่องการทำสื่อการสอน ติวภาษาอังกฤษ ติวเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย O-Net A-Net GAT PAT ทางเราก่อนอนุญาตให้เขาเข้ามาใช้สนามฟุตบอล สระว่ายน้ำ วงโยธวาทิตของโรงเรียนเราก็ได้ไปร่วมรับเสด็จในงานของมหาลัยเป็นต้น เป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทั้งยังช่วยสอดส่องดูแลเด็กนักเรียนให้ อันนี้เป็นความร่วมมือของโรงเรียนกับชุมชนในการป้องกันเหตุ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สพฐ. ศึกษา. สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2556)

3.2 การเรียนรู้ของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนอกจากจะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาแล้วภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดยังสามารถเรียนรู้ มีเจตคติ และมีทักษะที่พึงประสงค์เพื่อนำสู่วิธีการในการพัฒนามาตรการหรือรูปแบบวิธีการสู่จุดมุ่งหมาย หนึ่งภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของสถานศึกษาได้แก่ ศาสนสถาน เช่น วัด โบสถ์ มัสยิด ภาครัฐ ชุมชนและครอบครัว ต่างได้เรียนรู้เพื่อการร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนร่วมกับสถานศึกษา และให้การยอมรับมาตรการต่างๆ ที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้นเสียเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ภาคส่วนต่างๆ ยังมีการเรียนรู้ที่เป็นรูปแบบเฉพาะของตนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคส่วนนั้นก็มีความพยายามจัดการกับปัญหาตามประสบการณ์และการเรียนรู้ของตนที่ผ่านมาเท่าที่จะเป็นไปได้

มติของกรรมาธิการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. ที่เลือกการ เรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อการทำมาพัฒนาวิธีการการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและ เยาวชน ดังการให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การเรียนรู้ของผม ตัวผมการศึกษาของผมก็น้อยนิด ผมคิด ว่าสิ่งใดที่เราน่าจะเรียนรู้ สิ่งใดที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม ผมก็เข้าไป เรียนรู้ตรงนี้ทุกเรื่อง นอกจากการฟังก็ไปค้นตำราว่าตรงกันมั๊ย เรียนรู้ ตามอัธยาศัยเอา...”

(ปก2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2556)

นอกจากนี้ตำรวจท้องที่ซึ่งโดยปกติจะต้องทำงานเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ดูแลคน โดยทั่วไป เมื่อสถานการณ์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนทวีความรุนแรงมากขึ้น ตำรวจเหล่านี้จึง จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้วิธีการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องปราม/ปราบปราม หรือการแก้ไขฟื้นฟู พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนด้วยเช่นเดียวกัน โดยวิธีการของตำรวจท้องที่ที่มีลักษณะคล้ายกับ มาตรการเยี่ยมบ้านของสถานศึกษา เพื่อการเข้าถึงเด็กในชุมชนตลอดจนระมัดระวังเมื่อนักเรียนเข้า เรียนในสถานศึกษาต่างๆ

“...เราต้องเข้าไปบูรณาการตั้งแต่วัยเยาว์เริ่มจากการเข้าไปให้ การศึกษา เริ่มทำความรู้จักพ่อแม่ผู้ปกครอง เราเรียนรู้ในตัวเด็ก ทุก หลังคาเรือน...”

(ตร1 โรงเรียนสาธิต สกอ. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2556)

โดยในท้ายที่สุดภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็ต้องร่วมมือกันทำงานอย่าง บูรณาการ เรียนรู้การทำงานร่วมกันไม่ใช่เป็นการผลักภาระให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแม้แต่ สถานศึกษา ภาคส่วนต่างๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือดำเนินการก็ต้องคอยประสานกันเองด้วยเพื่อความ คล่องตัวในการปฏิบัติงาน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ดังการเสนอ ความคิดเห็นของหน่วยงานปกครองในพื้นที่ของโรงเรียน สช.ศึกษาธิการดังนี้

“...ถ้าเด็กมาเรียนแล้วสนุก รู้สึกภาคภูมิใจ ก็ไม่มีอะไรที่เด็ก หลงเพลิดเพลินนอกโรงเรียน เติมความเอาใจใส่ของพ่อแม่ มีเวลาให้ เด็ก ชุมชนก็ต้องมีวาระของชุมชน เป็นวาระที่ทำให้ปลอดภัยที่มาทำ

ร้ายเด็ก ต้องมาประชุมร่วมกัน ชุมชนสะท้อนไปยังองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องช่วยกัน ประการสำคัญคือ เจ้าหน้าที่บ้านเมือง กำหนดผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ ต้องไม่ละเลยกับการดูแลเอาใจใส่เด็กด้วย แต่ที่สุดแล้วเราควรที่จะดูแลอย่างไรให้เด็กเค้ารักที่จะเรียนรู้ ให้เค้าพบเป้าหมายในชีวิตของเค้า หล่อหลอมให้เค้าค้นพบตัวเองตั้งแต่อายุน้อยๆ พ่อแม่ ครูอาจารย์คอยเช็ค ถ้าเด็กมีเป้าหมายในชีวิตมันก็เป็นหลักประกันว่าเค้าไม่เกเร จนเค้าเบี่ยงไปจากเป้าหมายของเค้า...”

(ปก1 โรงเรียน สข. ศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

ดังที่ได้กล่าวมาจะเห็นความพยายามของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยได้เรียนรู้และดำเนินมาตรการต่างๆ อย่างเป็นระเบียบด้วยวิธีคิดที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมไม่ใช่ทำเพื่อภาคส่วนตนโดยเฉพาะแต่เป็นการมองถึงต้นตอของปัญหาที่จะต้องมาช่วยกันให้ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหมดไปหรือลดลงได้ และสิ่งที่จะต้องดำเนินการขึ้นต่อมาเมื่อสถานศึกษาและทุกภาคส่วนมีความพร้อมคือการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ได้อย่างแท้จริง

ตอนที่ 3 กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ก่อนที่ผู้วิจัยจะได้กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานนั้น จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอมาหากนำมาวิเคราะห์เพื่อนำสู่การนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน จำแนกตามบริบทสภาพที่แตกต่างกันของสถานศึกษาในแต่ละสังกัดและพื้นที่สามารถนำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.66 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของโรงเรียน

ตำรวจตระเวนชายแดน สตช. (Sc1)

<p style="text-align: center;">สภาพแวดล้อมภายใน</p>	<p>จุดแข็ง (Strength)</p> <p>S1 ที่ตั้งของโรงเรียนไกลจากแหล่งอบายมุข</p> <p>S2 เป็นสถานศึกษาที่มีครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นตำรวจทำให้การกำกับดูแลตรวจสอบด้านป้องกันการกระทำผิดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <p>W1 การติดต่อประสานงานในพื้นที่มีข้อจำกัดทั้งด้านระยะทางและการคมนาคม</p> <p>W2 บุคลากรทางการศึกษาไม่ได้จบการศึกษาด้านการศึกษามาโดยตรง</p> <p>W3 การใช้งบประมาณส่วนใหญ่ออกไปกับการสร้างถาวรวัตถุ และอุปกรณ์เพื่อการศึกษา</p>
<p style="text-align: center;">สภาพแวดล้อมภายนอก</p> <p>โอกาส (Opportunity)</p> <p>O1 การให้อิสระบุคลากรในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน</p> <p>O2 มีนโยบายสถานศึกษาที่ชัดเจน โดยอ้างอิงจากหน่วยงานต้นสังกัด คือองคมนตรีตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานโครงการในพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนฯ</p> <p>O3 องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี</p>	<p>กลยุทธ์ S-O</p> <p>นำจุดแข็งไปเพิ่มโอกาส</p> <p>S1O1 จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน</p> <p>S2O2 เสริมสร้างค่านิยมการเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อสร้างความรู้ ภูมิใจและความตระหนักให้แก่แก่นักเรียน</p> <p>S1O3 ร่วมมือกับส่วนท้องถิ่นในการออกมาตรการการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน</p>	<p>กลยุทธ์ W-O</p> <p>นำโอกาสไปลดจุดอ่อน</p> <p>W1O3 ร่วมมือกับท้องถิ่นช่วยกันสอดส่องระมัดระวังด้านความปลอดภัยของนักเรียน</p> <p>W2O1 ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้อื่นๆเพิ่มเติมด้านการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ</p>
<p>อุปสรรค (Threat)</p> <p>T1 กฎหมายและระเบียบของทางราชการคือกระทรวงศึกษาธิการมีควบคุมการบริหารจัดการของโรงเรียนมากและเข้มงวดเกินไป</p> <p>T2 รายได้ของชุมชน ผู้ปกครองไม่แน่นอน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและเกษตรกร</p>	<p>กลยุทธ์ S-T</p> <p>นำจุดแข็งไปลดอุปสรรค</p> <p>S2T1 พัฒนาอัตลักษณ์การเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป</p> <p>S2T2 เข้าช่วยเหลือชุมชนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ โดยใช้พื้นที่ของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนใกล้ชิดกับผู้ปกครองมากขึ้น</p>	<p>กลยุทธ์ W-T</p> <p>ปิดจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรค</p> <p>W3T2 นางบประมาณส่วนหนึ่งไปพัฒนาด้านวิชาชีพของคนในชุมชนเพื่อไม่ต้องเดินทางไปทำงานไกลๆ ให้สามารถทำงานในพื้นที่และอยู่ดูแลนักเรียนที่บ้านได้</p>

ตารางที่ 4.67 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของโรงเรียน
สาธิต สกอ. (Sc2)

สภาพแวดล้อมภายใน	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>สภาพแวดล้อมภายนอก</p> <p>โอกาส (Opportunity)</p> <p>O1 ความพร้อมของผู้ปกครอง อดีตรครูและผู้บริหาร ศิษย์เก่าที่ช่วยสนับสนุนโรงเรียน</p> <p>O2 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากผู้ปกครอง มหาวิทยาลัย คณะครูศาสตร์และอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง</p>	<p>จุดแข็ง (Strength)</p> <p>S1 ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาขนาดใหญ่</p> <p>S2 บุคลากรครูมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน/สาขาวิชา</p> <p>S3 ผู้บริหารลงมือปฏิบัติจริงเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครู</p> <p>กลยุทธ์ S-O</p> <p>นำจุดแข็งไปเพิ่มโอกาส</p> <p>S1O1 จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>S2O2 พัฒนาคณาจารย์ให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <p>W1 บุคลากรไม่สามารถดูแลนักเรียนได้ทั่วถึงได้ในทุกเวลา</p> <p>กลยุทธ์ W-O</p> <p>นำโอกาสไปลดจุดอ่อน</p> <p>W1O1 ร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ที่พร้อมให้การช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในการสอดส่องระมัดระวังด้านความปลอดภัยของนักเรียน</p> <p>W1O2 ส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักในปัญหาการกระทำผิดของเด็กและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามที่มีโอกาสโดยใช้ทรัพยากรและงบประมาณจากผู้สนับสนุน</p>
<p>อุปสรรค (Threat)</p> <p>T1 มีสิ่งแวดลอมที่มีสื่อชั่วร้าย เช่น ร้านเกม การใช้โทรศัพท์มือถือ ทำให้นักเรียนมีความเสี่ยงในการดำรงชีวิตที่ดี</p> <p>T2 ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานเท่าที่ควรเนื่องจากต้องทำงาน</p>	<p>กลยุทธ์ S-T</p> <p>นำจุดแข็งไปลดอุปสรรค</p> <p>S2T1 ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเด็กที่กระทำผิดและการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน</p> <p>S3T2 ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน รวมทั้งเป็นแบบอย่างให้กับเพื่อนครูในการช่วยดูแลพฤติกรรมของนักเรียน</p>	<p>กลยุทธ์ W-T</p> <p>ปิดจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรค</p> <p>W1T2 พัฒนาให้มีกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมในโรงเรียนได้ไม่ออกไปตามแหล่งมั่วสุมต่างๆ นอกโรงเรียน</p>

ตารางที่ 4.68 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของโรงเรียน

สพฐ. ศึกษา (Sc3)

สภาพแวดล้อมภายใน	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
สภาพแวดล้อมภายนอก โอกาส (Opportunity) O1 ความร่วมมือและการสร้างความสัมพันธ์อันดีของภาคีเครือข่ายสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ O2 มีนโยบายจากต้นสังกัดที่ชัดเจน	จุดแข็ง (Strength) S1 การปลูกฝังคุณธรรมโดยนำส่วนหนึ่งของนโยบายโรงเรียน S2 เป็นสถานศึกษาที่มีเครือข่ายของผู้ปกครองที่เป็นทั้งทหาร ตำรวจ ทำให้การกำกับ ดูแล ตรวจสอบและประเมินการจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	จุดอ่อน (Weakness) W1 วิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ ยังย่อหย่อน W2 การจัดพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับนักเรียนยังไม่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน
อุปสรรค (Threat) T1 ความเชื่อมั่นในคุณภาพของโรงเรียนของผู้ปกครอง T2 การลงทุนเพื่อการศึกษาและการจัดกิจกรรมจากทางภาครัฐมีน้อย	อุปสรรค (Threat) นำจุดแข็งไปเพิ่มโอกาส S1O1 จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง S2O1 พัฒนาให้เครือข่ายผู้ปกครองเป็นหน่วยงานที่เข้มแข็งสามารถเข้ามาดำเนินการช่วยเหลือสถานศึกษาในการดูแลนักเรียนได้มากขึ้น	นำโอกาสไปลดจุดอ่อน W1O2 มีความเคร่งครัดในการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ที่ต้นสังกัดได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกัน W2O1 จัดพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับนักเรียนโดยขอความร่วมมือไปยังภาคส่วนต่างๆ ให้เข้ามาสนับสนุนการดำเนินการ
อุปสรรค (Threat) T1 ความเชื่อมั่นในคุณภาพของโรงเรียนของผู้ปกครอง T2 การลงทุนเพื่อการศึกษาและการจัดกิจกรรมจากทางภาครัฐมีน้อย	อุปสรรค (Threat) นำจุดแข็งไปลดอุปสรรค S1T1 สร้างค่านิยมด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองนักเรียน S2T2 ขอความร่วมมือไปยังเครือข่ายผู้ปกครองในการร่วมกันจัดกิจกรรมหรือขอการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรม	นำจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรค W1T1 ยึดการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ อย่างเคร่งครัดเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงานบริหารโรงเรียน

ตารางที่ 4.69 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของโรงเรียน สช.
ศึกษาธิการ (Sc4)

<p>สภาพแวดล้อมภายใน</p>	<p>จุดแข็ง (Strength) S1 ที่ตั้งของโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนสามารถสร้างเครือข่ายและความร่วมมือได้สะดวก S2 บุคลากรครูมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน/สาขาวิชา S2 ความพร้อมของผู้ปกครองทางเศรษฐกิจให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาและการดูแลนักเรียน</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness) W1 นโยบายระดับระดับสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ ขาดความต่อเนื่อง W2 การบริหารงานส่วนใหญ่เป็นแบบบนลงล่าง เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นน้อย</p>
<p>สภาพแวดล้อมภายนอก</p>	<p>โอกาส (Opportunity) O1 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและหน่วยงานอื่นอย่างเต็มที่ O2 ได้รับงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม</p>	<p>กลยุทธ์ S-O นำจุดแข็งไปเพิ่มโอกาส S1O1 จัดตั้งเครือข่ายระหว่างโรงเรียนชุมชน และผู้ปกครองในการช่วยกันสอดส่องดูแล แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน</p>
<p>อุปสรรค (Threat) T1 มีสิ่งแวดลอมที่มีสื่อชั่วๆ เช่นร้านเกม การใช้โทรศัพท์มือถือ ทำให้นักเรียนมีความเสี่ยงในการดำรงชีวิตที่ดี T2 ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานเท่าที่ควร</p>	<p>กลยุทธ์ S-T นำจุดแข็งไปลดอุปสรรค S1T1 ให้เครือข่ายชุมชนช่วยกันเฝ้าระวังเด็กนักเรียนในสถานที่ที่มีความเสี่ยงในการดำรงชีวิตที่ดี อาจร่วมมือกับสถานประกอบการเหล่านั้นในชุมชนให้ช่วยกันดูแลเด็กนักเรียนด้วย</p>	<p>กลยุทธ์ W-O นำโอกาสไปลดจุดอ่อน W1O1 บริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดโดยดึงเอาหน่วยงานภายนอกมาร่วมกันกับคณะครูภายในโรงเรียนมาร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในระยะยาว</p> <p>กลยุทธ์ W-T ปิดจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรค W2T1 เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมมากขึ้น รวมไปถึงนโยบายต่างๆ ที่กำหนดไปแล้ว ไม่ควรปรับเปลี่ยนโดยเร็วนัก อาจทำการประเมินนโยบายทุกปี โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย</p>

ตารางที่ 4.70 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของโรงเรียน
อปท. มหาดไทย (Sc5)

<p>สภาพแวดล้อมภายใน</p>	<p>จุดแข็ง (Strength) S1 ปรัชญา และแนวทางในการจัดการศึกษามีความชัดเจน S2 ที่ตั้งของโรงเรียนที่อยู่ในชุมชน สามารถสร้างเครือข่ายและความร่วมมือได้สะดวก S3 การจัดอบรมพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness) W1 การติดตามผล/การวัดและประเมินผลการดำเนินการต่างๆ ยังไม่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม W2 เน้นเรื่องคุณธรรม แต่ยังไม่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยังไม่ส่งผลถึงจิตใต้สำนึกของนักเรียน</p>
<p>สภาพแวดล้อมภายนอก</p>	<p>กลยุทธ์ S-O นำจุดแข็งไปเพิ่มโอกาส S2O1 จัดตั้งเครือข่ายระหว่างโรงเรียนชุมชน และผู้ปกครองในการช่วยกันสอดส่องดูแล แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน S3O1 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถดำเนินการทั้งการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง</p>	<p>กลยุทธ์ W-O นำโอกาสไปลดจุดอ่อน W1O1 ร่วมกันวางแผน ติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอนและชัดเจน W2O2 น้อมนำนโยบายจากต้นสังกัดและนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง</p>
<p>อุปสรรค (Threat) T1 ข้อกำหนดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทำให้โรงเรียนขาดอิสระในการจัดการศึกษา T2 เปลี่ยนแนวนโยบายบ่อยๆ เนื่องจากการเปลี่ยนรัฐบาล หรือเปลี่ยนผู้บริหารท้องถิ่น</p>	<p>กลยุทธ์ S-T นำจุดแข็งไปลดอุปสรรค S1T1 ยึดหลักการทำงานที่จะสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมเป็นหลักโดยทำความเข้าใจกับหน่วยงานต้นสังกัด S1T2 ใช้ปรัชญาและแนวทางในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพโดยอ้างอิงจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก</p>	<p>กลยุทธ์ W-T ปิดจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรค W1T1 ใช้การประเมินผลเพื่อยืนยันความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อพัฒนารูปแบบ กิจกรรมการป้องกันการกระทำผิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น</p>

ตารางที่ 4.71 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของโรงเรียน
อุดรสอนประสิทธิ์ (Sc6)

<p>สภาพแวดล้อมภายใน</p>	<p>จุดแข็ง (Strength) S1 กิจกรรมด้านดนตรี กีฬา ได้ผลลัพธ์ที่ดี S2 โรงเรียนมีความใกล้ชิดกับชุมชน S3 นโยบายความเคร่งครัดด้านระเบียบวินัย และยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง S4 ครูแนะแนวของโรงเรียนมีคุณภาพ</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness) W1 กรรมการนักเรียนที่เป็นเพื่อนนักเรียนด้วยกันมีอำนาจจำกัดในการดูแลเพื่อนนักเรียน W2 พื้นที่โดยรอบโรงเรียนเป็นที่โล่งกว้างและป่า การดูแลอาจไม่ทั่วถึง</p>
<p>สภาพแวดล้อมภายนอก</p> <p>โอกาส (Opportunity) O1 ความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนยังคงมีประสิทธิภาพ O2 การย้ายสังกัดไปอยู่สังกัดท้องถิ่นทำให้คล่องตัวด้านการจัดการงบประมาณ</p>	<p>กลยุทธ์ S-O นำจุดแข็งไปเพิ่มโอกาส S2O1 จัดตั้งเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ประกอบการในการช่วยกันสอดส่องดูแล แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน S3O1 ปลูกฝังด้านวินัยให้กับนักเรียนซึ่งเป็นคุณธรรมหนึ่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน</p>	<p>กลยุทธ์ W-O นำโอกาสไปลดจุดอ่อน W1O1 ประสานความร่วมมือไปยังภาคส่วนต่างๆ เพื่อร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน W2O2 เสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามาดูแลพื้นที่รอบโรงเรียนหรือการจัดเป็นพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับนักเรียน</p>
<p>อุปสรรค (Threat) T1 ความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน</p>	<p>กลยุทธ์ S-T นำจุดแข็งไปลดอุปสรรค S1T1 สร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคส่วนต่างๆ ด้วยการพัฒนาความเป็นเลิศด้านดนตรี กีฬา ส่งเสริมระเบียบวินัยเป็นหลัก S4T1 พัฒนาศักยภาพของครูแนะแนวให้สามารถแนะแนวได้ทั้งวิชาการและทักษะชีวิตให้กับนักเรียน</p>	<p>กลยุทธ์ W-T ปิดจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรค W1T1 การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ให้กับนักเรียนเพื่อในโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน</p>

ตารางที่ 4.72 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของโรงเรียนอิสานประเทานวิทย์ (Sc7)

<p>สภาพแวดล้อมภายใน</p>	<p>จุดแข็ง (Strength) S1 ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปกครอง S2 มีกิจกรรมช่วยป้องกันการกระทำผิดเป็นจำนวนมาก S3 การใช้ระบบต่างๆช่วยในการบริหารงาน</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness) W1 ความเหลื่อมล้ำของเด็กห้องเก่ง/อ่อน ทำให้ไม่ได้รับการดูแลทั่วถึง W2 การเรียกร้องสิทธิ์ของนักเรียน ทำให้การบังคับหรือลงโทษทำได้จำกัด W2 มีนักเรียนจำนวนมาก การดูแลไม่ทั่วถึง</p>
<p>สภาพแวดล้อมภายนอก</p> <p>โอกาส (Opportunity) O1 การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆมาช่วยสอดส่องการกระทำผิด O2 ส่วนราชการต่างๆ อยู่ใกล้โรงเรียน</p>	<p>กลยุทธ์ S-O นำจุดแข็งไปเพิ่มโอกาส S2O1 พัฒนากิจกรรมการป้องกันการกระทำผิดพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการกระทำผิด S1O2 กระตุ้นให้ภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งผู้ปกครองช่วยกันดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง S2O2 จัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันการกระทำผิดอย่างต่อเนื่องและให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีบทบาทร่วมด้วย</p>	<p>กลยุทธ์ W-O นำโอกาสไปลดจุดอ่อน W2O2 ประสานงานกับภาคส่วนต่างๆ ช่วยดูแลสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะในช่วงหลังเลิกเรียนหรือวันหยุดที่นักเรียนไม่ได้อยู่ภายในโรงเรียน</p>
<p>อุปสรรค (Threat) T1 ภาระงานของครูในปัจจุบันค่อนข้างมาก T2 เทคโนโลยีใหม่มาพร้อมกับช่องทางการกระทำผิดได้ง่ายขึ้น</p>	<p>กลยุทธ์ S-T นำจุดแข็งไปลดอุปสรรค S2T1 ใช้กิจกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนมาตรการป้องกันการกระทำผิด โดยให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาไม่ใช่ผู้ลงมือปฏิบัติ S1T2 ให้ผู้ปกครองช่วยเหลือ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีต่างๆ</p>	<p>กลยุทธ์ W-T ปิดจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรค W1T2 ดูแลนักเรียนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ให้โอกาส ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ เพื่อการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล</p>

ตารางที่ 4.73 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของโรงเรียน
มัชฌิมวิทยา (Sc8)

สภาพแวดล้อมภายใน	จุดแข็ง (Strength) S1 ความใกล้ชิดกับวัดและศาสนา S2 ใช้การส่งเสริมด้านวิชาชีพให้แก่ นักเรียน ทำให้มีทักษะในการดำรงชีพ S3 การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยป้องกัน การกระทำผิด	จุดอ่อน (Weakness) W1 จำนวนนักเรียนในโรงเรียน ค่อนข้างมาก การดูแลให้ทั่วถึงเป็นไปได้ ยาก
สภาพแวดล้อมภายนอก โอกาส (Opportunity) O1 ได้รับการพัฒนาให้สถานศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	กลยุทธ์ S-O นำจุดแข็งไปเพิ่มโอกาส S3O1 พัฒนารูปแบบการป้องกันการ กระทำผิดในระดับสถานศึกษาโดยใช้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย รู้เท่าทันกระทำผิด ของนักเรียนโดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับ การสื่อสารในสังคมออนไลน์จนเป็นแหล่ง เรียนรู้ที่สำคัญของท้องที่	กลยุทธ์ W-O นำโอกาสไปลดจุดอ่อน W1O1 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ ความรู้ความสามารถของตนสร้างสรรค์ กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่โรงเรียน และชุมชน
อุปสรรค (Threat) T1 ข้อจำกัดต่างๆ เมื่อมีการพึ่งพา เทคโนโลยีมากเกินไป	กลยุทธ์ S-T นำจุดแข็งไปลดอุปสรรค S3T1 การใช้เทคโนโลยีในการป้องกัน การกระทำผิดของนักเรียนอย่างรู้เท่าทัน และใช้เมื่อมีความจำเป็น	กลยุทธ์ W-T ปิดจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรค W1T1 พัฒนาการใช้ระบบเทคโนโลยี เพื่อช่วยดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง

ตารางที่ 4.74 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนของโรงเรียน
ทักษิณพิทย (Sc9)

<p>สภาพแวดล้อมภายใน</p>	<p>จุดแข็ง (Strength) S1 ฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นหน่วยงานสำคัญในการดูแลนักเรียน S2 นโยบายโรงเรียนชัดเจนในเรื่องระเบียบวินัย S3 เน้นความผูกพันระหว่างครูและนักเรียน</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness) W1 กิจกรรมที่นักเรียนจัดขึ้นมาเองไม่สามารถทำได้เต็มที่เนื่องจากเวลาไม่เอื้ออำนวย W2 โรงเรียนลงโทษไม่รุนแรง อาจทำให้นักเรียนมีโอกาสละเมิดกฎได้ง่าย</p>
<p>สภาพแวดล้อมภายนอก</p>	<p>กลยุทธ์ S-O นำจุดแข็งไปเพิ่มโอกาส S2O1 จัดตั้งเครือข่ายระหว่างโรงเรียนชุมชน และผู้ปกครองในการช่วยกันสอดส่องดูแล แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน</p>	<p>กลยุทธ์ W-O นำโอกาสไปลดจุดอ่อน W1O1 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรโดยขอความร่วมมือกับชุมชนให้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่างๆ ด้วย</p>
<p>อุปสรรค (Threat) T1 เจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่เข้ามาช่วยดูแลไม่เพียงพอ</p>	<p>กลยุทธ์ S-T นำจุดแข็งไปลดอุปสรรค S3T1 ส่งเสริมกิจกรรมด้านระเบียบวินัยให้มีความเข้มแข็งขึ้นเพื่อให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการเข้ามาช่วยดูแลนักเรียนให้น้อยลง</p>	<p>กลยุทธ์ W-T ปิดจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรค W2T1 ใช้มาตรการการลงโทษนักเรียนตามที่ระเบียบได้กำหนดไว้และลงโทษอย่างจริงจัง สร้างความเกรงกลัวไม่ให้นักเรียนไปกระทำผิดได้</p>

จากกลยุทธ์ทั้งในเชิงรุก เชิงรับ เชิงแก้ไข และเชิงป้องกันซึ่งได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมดังปรากฏตามตารางข้างต้นสามารถนำมาพิจารณาประเด็นที่เป็นกลยุทธ์ทั่วไปและกลยุทธ์เฉพาะพื้นที่ได้ดังนี้

กลยุทธ์ทั่วไป

1. จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน(Sc1)
2. ร่วมมือกับส่วนท้องถิ่นในการออกมาตรการการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (Sc1)
3. ร่วมมือกับท้องถิ่นช่วยกันสอดส่องระมัดระวังด้านความประพฤติของนักเรียน (Sc1)
4. ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติมด้านการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Sc1)
5. เข้าช่วยเหลือชุมชนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ โดยใช้พื้นที่ของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนใกล้ชิดกับผู้ปกครองมากขึ้น(Sc1)
6. นำงบประมาณส่วนหนึ่งไปพัฒนาด้านวิชาชีพของคนในชุมชนเพื่อไม่ต้องเดินทางไปทำงานไกลๆ ให้สามารถทำงานในพื้นที่และอยู่ดูแลนักเรียนที่บ้านได้ (Sc1)

7. จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง (Sc2)
8. พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Sc2)
9. ร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ที่พร้อมให้การช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในการสอดส่องระมัดระวังด้านความปลอดภัยของนักเรียน (Sc2)
10. ส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักในปัญหาการกระทำผิดของเด็กและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามที่มีโอกาสโดยใช้ทรัพยากรและงบประมาณจากผู้สนับสนุน (Sc2)
11. ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเด็กที่กระทำผิดและการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน (Sc2)
12. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน รวมทั้งเป็นแบบอย่างให้กับเพื่อนครูในการช่วยดูแลพฤติกรรมของนักเรียน (Sc2)
13. พัฒนาให้มีกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมในโรงเรียนได้ไม่ออกไปตามแหล่งมั่วสุมต่างๆ นอกโรงเรียน (Sc2)
14. พัฒนาให้เครือข่ายผู้ปกครองเป็นหน่วยงานที่เข้มแข็งสามารถเข้ามาดำเนินการช่วยเหลือสถานศึกษาในการดูแลนักเรียนได้มากขึ้น (Sc3)
15. สร้างค่านิยมด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองนักเรียน (Sc3)
16. ขอความร่วมมือไปยังเครือข่ายผู้ปกครองในการร่วมกันจัดกิจกรรมหรือขอการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรม (Sc3)
17. มีความเคร่งครัดในการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ที่ต้นสังกัดได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกัน (Sc3)
18. จัดพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับนักเรียนโดยขอความร่วมมือไปยังภาคส่วนต่างๆ ให้เข้ามาสนับสนุนการดำเนินการ (Sc3)
19. ยึดการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ อย่างเคร่งครัดเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงานบริหารโรงเรียน (Sc4)
20. จัดตั้งเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครองในการช่วยกันสอดส่องดูแลแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (Sc4)
21. บริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดโดยดึงเอาหน่วยงานภายนอกมาร่วมกันกับคณะครูภายในโรงเรียนมาร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดเป็นนโยบายในระยะยาว (Sc4)
22. ให้เครือข่ายชุมชนช่วยกันเฝ้าระวังเด็กนักเรียนในสถานที่ที่มีความเสี่ยงในการดำรงชีวิตที่ดี อาจร่วมมือกับสถานประกอบการเหล่านั้นในชุมชนให้ช่วยกันดูแลเด็กนักเรียนด้วย (Sc4)

23. เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมมากขึ้น รวมไปถึงนโยบายต่างๆ ที่กำหนดไปแล้ว ไม่ควรปรับเปลี่ยนโดยเร็วนัก อาจทำการประเมินนโยบายทุกปี โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย (Sc4)
24. จัดตั้งเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ประกอบการในการช่วยกันสอดส่องดูแล แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน(Sc5)
25. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถดำเนินการทั้งการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง (Sc5)
26. ร่วมกันวางแผน ติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอนและชัดเจน (Sc5)
27. น้อมนำนโยบายจากต้นสังกัดและนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง (Sc5)
28. ยึดหลักการงานที่จะสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมเป็นหลักโดยทำความเข้าใจกับหน่วยงานต้นสังกัด (Sc5)
29. ใช้ปรัชญาและแนวทางในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพโดยอ้างอิงจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก (Sc5)
30. ใช้การประเมินผลเพื่อยืนยันความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อพัฒนารูปแบบ กิจกรรมการป้องกันการกระทำผิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Sc5)
31. จัดตั้งเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ประกอบการในการช่วยกันสอดส่องดูแล แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (Sc6)
32. ปลุกฝังด้านวินัยให้กับนักเรียนซึ่งเป็นคุณธรรมหนึ่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (Sc6)
33. ประสานความร่วมมือไปยังภาคส่วนต่างๆ เพื่อร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (Sc6)
34. เสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามาดูแลพื้นที่รอบโรงเรียนหรือการจัดเป็นพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับนักเรียน (Sc6)
35. สร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคส่วนต่างๆ ด้วยการพัฒนาความเป็นเลิศด้านดนตรี กีฬา ส่งเสริมระเบียบวินัยเป็นหลัก (Sc6)
36. พัฒนาศักยภาพของครูแนะแนวให้สามารถแนะแนวได้ทั้งวิชาการและทักษะชีวิตให้กับนักเรียน (Sc6)
37. การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ให้กับนักเรียนเพื่อในโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน (Sc6)

38. พัฒนากิจกรรมการป้องกันการกระทำผิดพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการกระทำผิด (Sc7)
39. กระตุ้นให้ภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งผู้ปกครองช่วยกันดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง (Sc7)
40. จัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันการกระทำผิดอย่างต่อเนื่องและให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามา มีบทบาทร่วมด้วย (Sc7)
41. ประสานงานกับภาคส่วนต่างๆ ช่วยดูแลสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะ ในช่วงหลังเลิกเรียนหรือวันหยุดที่นักเรียนไม่ได้อยู่ในโรงเรียน (Sc7)
42. ใช้กิจกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนมาตรการการป้องกันการกระทำผิด โดยให้นักเรียนเป็น ผู้ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาไม่ใช่ผู้ลงมือปฏิบัติ (Sc7)
43. ให้ผู้ปกครองช่วยเหลือ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีต่างๆ (Sc7)
44. ดูแลนักเรียนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ให้ออกาส ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจเพื่อการพัฒนา ศักยภาพของแต่ละบุคคล (Sc7)
45. พัฒนารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดในระดับสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย รู้เท่าทันกระทำผิดของนักเรียนโดยเฉพาะความผิดที่เกี่ยวกับการสื่อสารในสังคมออนไลน์จนเป็นแหล่ง เรียนรู้ที่สำคัญของห้องที่ (Sc8)
46. การใช้เทคโนโลยีในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างรู้เท่าทันและใช้เมื่อมี ความจำเป็น (Sc8)
47. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ทั้งแก่โรงเรียนและชุมชน (Sc8)
48. พัฒนาการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อช่วยดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง (Sc8)
49. จัดตั้งเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครองในการช่วยกันสอดส่องดูแล แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (Sc9)
50. ส่งเสริมกิจกรรมด้านระเบียบวินัยให้มีความเข้มแข็งขึ้นเพื่อให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ บ้านเมืองในการเข้ามาช่วยดูแลนักเรียนให้น้อยลง (Sc9)
51. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรโดยขอความร่วมมือกับชุมชนให้ อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่างๆ ด้วย (Sc9)
52. ใช้มาตรการการลงโทษนักเรียนตามที่ระเบียบได้กำหนดไว้และลงโทษอย่างจริงจัง สร้าง ความเกรงกลัวไม่ให้นักเรียนไปกระทำผิดได้ (Sc9)

กลยุทธ์เฉพาะพื้นที่/สังกัด

1. เสริมสร้างค่านิยมการเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อสร้างความภูมิใจและความตระหนักให้แก่นักเรียน (Sc1)
2. พัฒนาอัตลักษณ์การเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป (Sc1)
3. เสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามาดูแลพื้นที่รอบโรงเรียนหรือการจัดเป็นพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับนักเรียน (Sc6)

อย่างไรก็ตามจากการสังเกตข้อความจากกลยุทธ์ต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม พบว่ามีทั้งส่วนที่ตรงกันของประเด็นกลยุทธ์และความคล้ายคลึงกันของแนวทางการนำไปใช้โดยสามารถจัดเป็นกลุ่มตามจุดร่วมของประเด็นกลยุทธ์ได้ดังตารางที่ 4.68

ตารางที่ 4.75 การจัดกลุ่มประเด็นกลยุทธ์จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เป็นพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนาม

ประเด็นกลยุทธ์	กลยุทธ์หลัก
<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน 2. พัฒนาให้มีกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมในโรงเรียนได้ไม่ออกไปตามแหล่งมั่วสุมต่างๆ นอกโรงเรียน 3. พัฒนาให้มีกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมในโรงเรียนได้ไม่ออกไปตามแหล่งมั่วสุมต่างๆ นอกโรงเรียน 4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่โรงเรียนและชุมชน 5. พัฒนากิจกรรมการป้องกันการกระทำผิดพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการกระทำผิด 6. สร้างค่านิยมด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองนักเรียน 7. ใช้กิจกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนมาตรการการป้องกันการกระทำผิด โดยให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาไม่ใช่ผู้ลงมือปฏิบัติ 8. ดูแลนักเรียนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ให้โอกาสให้การสนับสนุน ให้กำลังใจเพื่อการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล 9. ปลุกฝังด้านวินัยให้กับนักเรียนซึ่งเป็นคุณธรรมหนึ่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน 	<p>การสร้าง ภูมิคุ้มกัน</p>

ตารางที่ 4.68 การจัดกลุ่มประเด็นกลยุทธ์จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เป็นพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนาม (ต่อ)

ประเด็นกลยุทธ์	กลยุทธ์หลัก
<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักในปัญหาการกระทำผิดของเด็กและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามที่มีโอกาสโดยใช้ทรัพยากรและงบประมาณจากผู้สนับสนุน 2. ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติมด้านการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 3. ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเด็กที่กระทำผิดและการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน 4. พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน รวมทั้งเป็นแบบอย่างให้กับเพื่อนครูในการช่วยดูแลพฤติกรรมของนักเรียน 6. มีความเคร่งครัดในการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ที่ต้นสังกัดได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกัน 7. ยึดการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ อย่างเคร่งครัดเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงานบริหารโรงเรียน 8. เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมมากขึ้น รวมไปถึงนโยบายต่างๆ ที่กำหนดไปแล้ว ไม่ควรปรับเปลี่ยนแปลง 9. โดยเร็วนัก อาจทำการประเมินนโยบายทุกปี โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย 10. น้อมนำนโยบายจากต้นสังกัดและนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง 11. พัฒนาศักยภาพของครูแนะแนวให้สามารถแนะแนวได้ทั้งวิชาการและทักษะชีวิตให้กับนักเรียน 12. สร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคส่วนต่างๆ ด้วยการพัฒนาความเป็นเลิศด้านดนตรี กีฬา ส่งเสริมระเบียบวินัยเป็นหลัก 13. ใช้ปรัชญาและแนวทางในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพโดยอ้างอิงจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก 14. ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเด็กที่กระทำผิดและการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน 	<p>บทบาทภายใน สถานศึกษา</p>
<ol style="list-style-type: none"> 15. ยึดหลักการทำงานที่จะสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมเป็นหลัก โดยทำความเข้าใจกับหน่วยงานต้นสังกัด 16. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถดำเนินการทั้งการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง 17. พัฒนารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดในระดับสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย รู้เท่าทันกระทำผิดของนักเรียนโดยเฉพาะความผิดที่ 	<p>บทบาทภายใน สถานศึกษา</p>

ตารางที่ 4.68 การจัดกลุ่มประเด็นกลยุทธ์จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เป็นพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนาม (ต่อ)

ประเด็นกลยุทธ์	กลยุทธ์หลัก
<p>เกี่ยวกับการสื่อสารในสังคมออนไลน์จนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของท้องถิ่น</p> <p>18. การใช้เทคโนโลยีในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างรู้เท่าทันและใช้เมื่อมีความจำเป็น</p> <p>19. พัฒนาการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อช่วยดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง</p> <p>20. ให้ผู้ปกครองช่วยเหลือ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีต่างๆ</p>	<p>บทบาทภายในสถานศึกษา</p>
<p>1. ร่วมกันวางแผน ติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอนและชัดเจน</p> <p>2. ใช้การประเมินผลเพื่อยืนยันความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมการป้องกันการกระทำผิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น</p>	<p>การติดตามและประเมินผล</p>

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 9 แห่ง เมื่อนำมาวิเคราะห์ประเด็นร่วม จัดหมู่กลยุทธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ครั้งนี้ โดยหากพิจารณาถึงจุดร่วมในการดำเนินการผสมผสานกับผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตอนที่ 2 พร้อมกับการปรับถ้อยคำภาษาผู้วิจัยจึงได้จัดทำ(ร่าง) กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน พร้อมกำหนดเป็นมาตรการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนได้ดังปรากฏในภาคผนวก จ.

หลังจากผู้วิจัยได้จัดทำ (ร่าง) กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่แตกต่างกัน 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเด็กและเยาวชน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบาย/กลยุทธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กเพื่อร่วมพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ในสถานศึกษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะ แสดงความคิดเห็น รวมทั้งตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับ (ร่าง) กลยุทธ์ดังกล่าวอย่างหลากหลาย โดยประเด็นของการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่สำคัญที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการเขียนแผนกลยุทธ์

1.1 การลำดับความต่อเนื่องของการเขียนแผนกลยุทธ์

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับการลำดับความต่อเนื่องของการกำหนดแผนกลยุทธ์อย่างมากเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปใช้ในสถานศึกษาใช้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนก็ต้องมีความรอบคอบระมัดระวังเป็นพิเศษ ซึ่งเรื่องลำดับ (Sequence)

จะทำให้การดำเนินการของกลุ่มครูหรือบุคลากรทางการศึกษาทำได้ง่ายขึ้น ซึ่งมีกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นไว้เกี่ยวกับการลำดับความต่อเนื่องดังนี้

“...การวาง Sequence 1ถึง7 มันสลับไปสลับมา ทำไมเราไม่เริ่มจากเรื่องจิตใจก่อน พระพุทธเจ้าสอนนายเกสีที่ฝึกม้าบอกว่าเริ่มต้นจาก นุ่มนวล รุนแรง นุ่มนวลและรุนแรง ลี้อ่าทั้ง...”

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุญยากร). ประชุมกลุ่ม, 18 เมษายน 2557)

จากกรณีดังกล่าวผู้ทรงคุณวุฒิได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการวางลำดับตามกลยุทธ์ที่ 1 ที่ว่าด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันซึ่งจะต้องมีการลำดับความต่อเนื่องของการสร้างภูมิคุ้มกันที่ถูกต้องและเลือกรูปแบบของการจัดลำดับความต่อเนื่องที่เหมาะสมเพราะการสร้างภูมิคุ้มกันเป็นจุดเริ่มต้นของการป้องกันการกระทำผิด ผู้ทรงคุณวุฒิยังได้ยกตัวอย่างให้เห็นถึงมีวิธีการการพัฒนาคนตามแนวพระพุทธเจ้าไว้ ทั้งการปฏิบัติด้วยวิธีการที่นุ่มนวล การใช้วิธีการที่รุนแรง การใช้วิธีการที่ผสมกันระหว่างวิธีที่นุ่มนวลและรุนแรง และในท้ายที่สุดหากไม่สามารถพัฒนาได้ก็ให้ปล่อยวางเสีย เพราะในการพัฒนาคนนั้นการชี้ให้เห็นประโยชน์ของการพัฒนา ให้คนนั้นรับทราบและเข้าใจ หรือในทางกลับกันการชี้ให้เห็นโทษอย่างชัดเจนหากไม่ได้พัฒนาหรือพัฒนาผิดทาง เป็นภารกิจที่มีความสำคัญมาก แต่อาจต่างกันไปตามจริต ความพร้อมและเครื่องรับของแต่ละบุคคล บางคนชอบคำสอนแบบมธุรสวาจา อ่อนหวาน นุ่มนวล สอนด้วยไม้แข็งไม่ได้ แต่สำหรับบางคนต้องพูดแรง ๆ ตรง ๆ เพื่อกระตุ้นต่อมปัญญาให้คิดตาม บางคนก็ ต้องใช้สลับกันไป การวิเคราะห์กลุ่มคนก่อนพัฒนา เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมจึงจำเป็นอย่างยิ่งและเป็นหน้าที่ของผู้พัฒนาที่ต้องทำการบ้านมาก่อน ไม่ใช่ใช้วิธีใดวิธีการเดียวกันกับทุกคน แต่ถ้าลงทุนใช้ทุกวิธีแล้ว ไม่ได้ผลก็คงไม่ต้องเสียเวลาลงทุนต่อไปเรื่อย ๆ พระพุทธองค์ท่านให้ “ฆา” คือตัดออกไป ส่วนจะตัดออกด้วยวิธีใดก็แล้วแต่ตามสภาวะการณ์นั่นเอง

นอกจากนี้ที่ประชุมกลุ่มยังได้เสนอเกี่ยวกับการจัดลำดับความต่อเนื่องในกรณีของการสร้างภูมิคุ้มกันไว้อีกอย่างหลากหลาย เพื่อให้เชื่อมโยงไปยังหลักการทางพระพุทธศาสนาและหลักการทางจิตวิทยา โดย รองศาสตราจารย์ ดร.พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุญยากร) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ได้กล่าวในเรื่องนี้ไว้ว่า

“...นักจิตวิทยามองคล้ายศาสนาพุทธลำดับของการสร้างภูมิคุ้มกันซึ่งมันเหมือนๆ กัน อาจจะนำมรรค 8 มาจับ ต้องมีตัว right understanding สัมมาทิฐิเป็นตัวแรกให้เด็กได้เห็นคุณค่าและความสำคัญ ตัวที่สอง คือ right thought คือสัมมาสังกัปปะ พูดถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติเมื่อเด็กเห็นคุณค่าเด็กก็จะปรับเปลี่ยนทัศนคติ

ต่อไปกลุ่มที่ 2 เป็นเรื่องของศีล ศีลเป็นเรื่องของพฤติกรรม สังคม เรื่องของสิ่งแวดล้อม ที่เด็กไปเกี่ยวข้องกับและสัมพันธ์ เพราะศาสนาพุทธบอกว่าเด็กจะเปลี่ยนไม่เปลี่ยนอยู่ที่ สองตัวแปร ตัวแปรแรกคือตัวของเด็กเองที่เรียกว่าโยนิโสมนสิการ แต่ถ้าเด็กไม่เห็นเองก็ใช้ปรโตโมสะที่เรียกว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคม เอาเข้ามาช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก ตัวนี้เป็นเรื่องของศีลว่าจะเข้ามาช่วยได้อย่างไร เรื่องของระเบียบ กติกา กฎเกณฑ์ก็เป็นเรื่องของศีลในชุดที่สอง ชุดที่สามเป็นเรื่องของจิตใจที่เราเรียกกันว่าสมาธิเป็นเรื่องของการกลมกลืนพัฒนาจิตใจ เป็นเรื่องของการพัฒนาสติ จิตใจให้มีความแน่วแน่และมีภูมิคุ้มกันไม่ไปกระทำผิดซ้ำซ้อนอีกครั้งนึง อันนี้คือวงจรของการฟื้นฟูในหลักพระพุทธศาสนาคือเราเริ่มต้นด้วยปัญญาตามต่อด้วยศีลจบท้ายด้วยสมาธิ ถ้าเราได้กรอบแบบนี้ไปเราก็อธิบายได้ว่าทำไม Sequence ถึงจัดวางแบบนี้...”

(พระมหาพรหมชา ธรรมหาโส (นิธิบุญยากร). ประชุมกลุ่ม, 18 เมษายน 2557)

1.2 การใช้คำและภาษาในการเขียนแผนกลยุทธ์

ด้านการใช้ภาษาในการเขียนแผนกลยุทธ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตั้งข้อสังเกตวิธีการในการใช้คำของผู้วิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คำในส่วนเริ่มต้นของมาตรการต่างๆ ในแต่ละกลยุทธ์ซึ่งปรากฏว่ามีการใช้คำที่แตกต่างกันทั้งการใช้คำนามเป็นคำเริ่มต้นและการใช้คำกริยาเป็นคำเริ่มต้น ซึ่งที่ประชุมได้เห็นตรงกันว่าควรใช้คำกริยาเริ่มต้นมากกว่าเพื่อให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนให้กลยุทธ์หรือมาตรการต่างๆ ดำเนินไปได้ทั้งยังเป็นไปในเชิงลักษณะของประโยคคำสั่งที่หน่วยงานต่างๆ พร้อมจะดำเนินการได้เสมอ

นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิยังได้ร่วมกันแสดงความเห็นเกี่ยวกับการใช้คำโดยเฉพาะคำที่ปรากฏในสามกลยุทธ์แรก คือ กลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน กลยุทธ์การปราบปราม/ป้องปราม และกลยุทธ์การแก้ไขฟื้นฟู/ปรับเปลี่ยน โดยได้ให้คงคำของกลยุทธ์แรกที่ได้เสนอมานี้ แต่กลยุทธ์ที่สองสลับเปลี่ยนที่กันระหว่างปราบปรามและปรับเปลี่ยนเพื่อให้ภาษาคู่มือแนบและเหมาะสมกับการดำเนินการในสถานศึกษามากขึ้น ขณะที่กลยุทธ์ที่สามให้ปรับเป็นกลยุทธ์การฟื้นฟูเพื่อให้สอดคล้องกับทางการแพทย์และหลักการทางจิตวิทยามากขึ้น

“...ศาสนาพุทธเราใช้หลักภาวนา 4 เวลาพูดถึงสิ่งนี้ ก็คือ กาย พฤติกรรม จิต และปัญญา เวลาเราพูดถึงการปรับเปลี่ยน ต้องพูดถึง การปรับเปลี่ยน กาย พฤติกรรม จิตและปัญญา คิดว่าเวลาที่วางแต่ละ

ตัวน่าจะมีกรอบเป็นตัวกำหนดการเดินทางของเรื่อง เป็นการวางลำดับตาม
หลักการของภาวนา 4 ในหลักศาสนาพุทธ...”

(พระมหาพรหมชา ธรรมมหาโส (นิธิบุญยากร). ประชุมกลุ่ม, 18 เมษายน 2557)

อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์) ยังได้กล่าวเชื่อมโยงหลักการ
ทางพระพุทธศาสนากับแผนกลยุทธ์ไว้ดังนี้

“...ในกลยุทธ์ต่างๆ ที่นำเสนอ ผมมองดูว่าที่มันขาดไปนิดนี้
คือผมเคยอยู่กรมการศาสนา พระสงฆ์บอกว่าคนเราจะทำอะไรต้อง
ปลูกฝัง สร้างความเชื่อความศรัทธา สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นได้เสียก่อน
การได้ทำอะไรซ้ำๆ ได้เห็นซ้ำๆ เห็นสิ่งดีๆ ซ้ำๆ มันปลูกฝังความเชื่อ
ความศรัทธา มันปลูกฝังความเชื่อความศรัทธาตั้งแต่เด็ก พอถึงเหล่านี้
เกิดขึ้นในใจ พอเราไปกระทำผิดในอนาคต...”

(พนม พงษ์ไพบูลย์. ประชุมกลุ่ม, 18 เมษายน 2557)

2. เนื้อหาของแผนกลยุทธ์

2.1 การเชื่อมโยงกับหลักพระพุทธศาสนาและจิตวิทยา

จากการจัดประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านแตกต่างกัน พบว่า
ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความประสงค์ให้การดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมี
ความสอดคล้องเชื่อมโยงกับหลักทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งหลักจิตวิทยาและจิตเวชศาสตร์ทาง
การแพทย์เพื่อเป็นการบูรณาการความร่วมมือทั้งในด้านเนื้อหาและกลุ่มองค์กรที่จะเข้ามารับผิดชอบ
ในการดำเนินการร่วมกันดังรายละเอียดในข้อเสนอแนะของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

“...กลยุทธ์ที่เขียนมาใน 3 อันแรกก็ตรงกับการแพทย์ อันดับ
แรกคือการสร้างภูมิคุ้มกันคือป้องกันกลุ่มเสี่ยง...ข้อ 2 เป็นการคัดกรอง
อันนี้ตั้งแต่กรมสุขภาพจิตเค้าทำคือแบบคัดกรองสุขภาพจิต...ที่นี้กลยุทธ์
ข้อ 3 พวกที่ทำผิดแล้ว มันคงไม่ใช่การสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นเรื่องของการ
รักษา เยียวยา...”

(อติสา วัชรสินธุ์. ประชุมกลุ่ม, 18 เมษายน 2557)

“...นักจิตวิทยามองคล้ายศาสนาพุทธลำดับของการสร้าง
ภูมิคุ้มกันซึ่งมันเหมือนๆ กัน อาจจะนำมรรค 8 มาจับ ต้องมีตัว right
understanding สัมมาทิฐิเป็นตัวแรกให้เด็กได้เห็นคุณค่าและ
ความสำคัญ ตัวที่สอง คือ right thought คือสัมมาสังกัปปะ พูดถึง
การปรับเปลี่ยนทัศนคติเมื่อเด็กเห็นคุณค่าเด็กก็จะปรับเปลี่ยนทัศนคติ

ต่อไปกลุ่มที่ 2 เป็นเรื่องของศีล ศีลเป็นเรื่องของพฤติกรรม สังคม เรื่องของสิ่งแวดล้อม ที่เด็กไปเกี่ยวข้องกับและสัมพันธ์ เพราะศาสนาพุทธบอกว่าเด็กจะเปลี่ยนไม่เปลี่ยนอยู่ที่ สองตัวแปร ตัวแปรแรกคือตัวของเด็กเองที่เรียกว่าโยนิโสมนสิการ แต่ถ้าเด็กไม่เห็นเองก็ใช้ปรโตโมสะที่เรียกว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคม เอาเข้ามาช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก ตัวนี้เป็นเรื่องของศีลว่าจะเข้ามาช่วยได้อย่างไร เรื่องของระเบียบ กติกา กฎเกณฑ์ก็เป็นเรื่องของศีลในชุดที่สอง ชุดที่สามเป็นเรื่องของจิตใจที่เราเรียกกันว่าสมาธิเป็นเรื่องของการกลมกลืนพัฒนาจิตใจ เป็นเรื่องของการพัฒนาสติ จิตใจให้มีความแน่วแน่และมีภูมิคุ้มกันไม่ไปกระทำผิดซ้ำซ้อนอีกครั้งนึง อันนี้คือวงจรของการฟื้นฟูในหลักพระพุทธศาสนาคือเราเริ่มต้นด้วยปัญญาตามต่อด้วยศีลจบท้ายด้วยสมาธิ ถ้าเราได้กรอบแบบนี้ไปเราก็อธิบายได้ว่าทำไม Sequence ถึงจัดวางแบบนี้...”

(พระมหาพรหมชา ธรรมหาโส (นิธิบุญยากร). ประชุมกลุ่ม, 18 เมษายน 2557)

2.2 การเพิ่มประเด็นกลยุทธ์

กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมเป็นสิ่งที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความสำคัญและสอดคล้องกับประเด็นการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายโดยที่สถานศึกษาเป็นสถาบันหลักในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจึงได้มีการให้ข้อเสนอแนะออกเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์และให้ระบุมตรการที่เป็นการแจกแจงรายละเอียดของภาคส่วนต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดให้มีความชัดเจน ครอบคลุมและครบถ้วน ดังนั้นกลยุทธ์ที่เกิดขึ้นจากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจึงประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ โดยกลยุทธ์ที่เพิ่มขึ้นมาคือ กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของเครือข่ายเป็นกลยุทธ์ที่ 5 โดยแยกมาจากกลยุทธ์เดิมที่มีการผนวกแผนกลยุทธ์การพัฒนาบทบาทของสถานศึกษาและการเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่กลุ่มภาคีเครือข่ายที่เป็นหุ้นส่วนทางสังคมกับสถานศึกษาเข้าไว้ด้วยกัน

2.3 การเพิ่มมาตรการในกลยุทธ์

นอกจากการเสนอให้เพิ่มกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในเรื่องการมีส่วนร่วมของเครือข่ายแล้ว กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิยังได้เสนอให้เพิ่มมาตรการในกลยุทธ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดรายละเอียดตามกลยุทธ์ให้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการเสนอให้รวมมาตรการการดำเนินการให้กระชับ รัดกุมมากขึ้นดังได้มีการเสนอให้รวมมาตรการการพัฒนาบทบาทของสถานศึกษาเนื่องจากจำนวน 7 ข้อที่มีอยู่เดิมมากเกินไป

3. ข้อเสนอแนะในการนำแผนกลยุทธ์ไปใช้

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมประชุมกลุ่มเพื่อพิจารณา ร่าง กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานได้เสนอแนะแนวการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จไว้อย่างหลากหลาย ทั้งเป็นส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภายในสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการและการดำเนินการโดยภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไว้ โดยยึดติดหลักการทรงวงศศึกษาธิการ ได้แสดงความเห็นส่วนตัวไว้ดังนี้

“...ทำอย่างไรที่จะเป็นการพัฒนาระบบแนะแนวตอนนี้มันหย่อนยานไปมาก ไม่ค่อยเข้มแข็ง ถ้าเราเสนอแนะให้พัฒนาให้ระบบแนะแนวเข้มแข็งขึ้นมาก็จะดี ระบบฐานข้อมูลเป็นเรื่องที่ดีมาก แต่ต้องเป็นฐานข้อมูลที่มีทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน จริงๆ ฐานข้อมูลไม่ใช่ฐานข้อมูลของผู้ที่กระทำผิด จริงๆ แล้วควรจะมีประวัติของเด็กรายบุคคล ถ้าทุกคนมีฐานข้อมูลดูด้วยเผื่อระวัง ติดตาม ศึกษาประวัติของเด็กแต่ละคน ถ้าเด็กคนไหนมีแนวโน้มว่าจะมีปัญหาที่จะรีบเข้าไปแก้ไข ส่วนใหญ่เราก็จะปล่อยให้เด็กกระทำเสียก่อนแล้วเราก็โทษเด็ก เราก็มองเด็กที่ทำผิดเป็นเด็กที่ถูกกีดกันออกไปจากสังคม ถึงขนาดที่ว่าจะเชิญออกจากโรงเรียน หรือไล่ออกจากโรงเรียนไป ไม่ได้คิดที่จะแก้ปัญหา ข้อเสนอแนะเรื่องฐานข้อมูลเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์มาก มีระบบที่จะแชร์ข้อมูลทั้งฝ่ายตำรวจ ฝ่ายเจ้าหน้าที่และก็ฝ่ายสถานศึกษา เด็กที่กระทำความผิดบางที่เราก็แยกไปเรียนรวมกัน บางกลุ่มคนเชื่อว่าเด็กที่ทำความผิด ไปอยู่ด้วยกันจะได้สอนเหมือนๆ กัน แก้ปัญหาพร้อมกัน แต่เด็กเหล่านั้นก็ไปเรียนรู้กันในความไม่ดีทั้งหลายแหล่ อีกความเชื่อหนึ่งเชื่อว่าเด็กที่กระทำผิดไปแล้วมีโอกาสกลับเนื้อกลับตัวได้ การจะกลับเนื้อกลับตัวได้ดีเรื่อง peer เป็นเรื่องสำคัญ ถ้าอยู่ในกลุ่มเพื่อที่ดีก็กลับตัวเป็นคนดีได้ นำไปอยู่ในกลุ่มที่ไม่ดีไปเรียนรู้ความไม่ดีซึ่งกันและกัน ก็เกิดความไม่ดีมากขึ้นไปอีก ตามหลักการเพื่อนช่วยเพื่อนเอาเด็กที่ไม่ดีมาอยู่กับคนดี แต่ต้องระวังนิดนึงเรื่องหากเด็กไม่ดีมากก็ดึงเด็กที่ดีเสียไป มีโรงเรียนบางประเภทที่เราพยายามจัดเอาเด็กที่ถูกลงโทษที่กระทำผิดเอามาฝากไว้ ซึ่งตรงนี้ค่อนข้างอันตราย แต่ผมอยากกระจายจะได้ช่วยกันดูแล...”

(พนม พงษ์ไพบูลย์. ประชุมกลุ่ม, 18 เมษายน 2557)

นอกจากนี้ผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งอดีตเคยทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนทางเลือกเพื่อเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กผู้กระทำผิดไว้ดังนี้

“...ก่อนที่จะมีสถานพินิจเมื่อก่อนมันมีโรงเรียนดัดสันดาน ขึ้นอยู่กับกรมประชาสัมพันธ์ วันนี้ศาลต้องการโรงเรียนทางเลือกแบบนี้ วันนี้เด็กที่ถ้าอยู่โรงเรียนปกติไม่ได้ วันนี้เราต้องการโรงเรียนทางเลือก เพื่อฝึกอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแนวใหม่ ตรงนี้ต่างประเทศมีมากมาย...”

(สุนทรียา เหมือนพะวงศ์. ประชุมกลุ่ม, 18 เมษายน 2557)

จากความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมพิจารณา (ร่าง) กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานสามารถสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านได้ดังตารางที่ 4.69

ตารางที่ 4.76 ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่อ(ร่าง) กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	พนม พงษ์ไพบูลย์	พระมณฑาทรรษา ธมมทาส	ศรีสมร พงษ์สะอาด	อลิสรา วัชรสินธุ์	วราณี เจตจำนงบุษ	ศักดิ์ชัย ภูเจริญ	พัชรา สิ้นลอยมา	สุนทรียา เหมือนพะวงศ์	ผ่องพรรณ ไทพรรณรัตน์
กลยุทธ์ต้องสัมพันธ์กับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น		✓							
การสร้างภูมิคุ้มกันต้องเป็นลักษณะ Inside Out	✓	✓							
การปลูกฝังความเชื่อความศรัทธาต้องมาก่อน	✓	✓							
การพัฒนาระบบแนะแนว	✓		✓	✓	✓			✓	
การพัฒนาระบบฐานข้อมูล	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
การใกล้ชิดข้อพิพาทในโรงเรียนด้วยนักเรียน							✓		
การให้ความรู้พื้นฐานกับเด็กเกี่ยวกับการทำผิด				✓					
การฝึกทักษะชีวิตให้เด็ก	✓	✓	✓	✓			✓		

ความเห็น/ข้อเสนอแนะ	พนม พงษ์เพ็ญกุล	พระมณฑาทรรษา ธมมเทโส	ศรีสมร พุ่มสะอาด	อลิสสา วัชรสินธุ์	วราณี เจตจำนงหนู	ศักดิ์ชัย ภูเจริญ	พัชรา สิ้นลอยมา	สุนทรียา เหมอินพงษ์วงศ์	ผ่องพรรณ ไพรพรรณรัตน์
การอบรมด้านจิตวิทยาและการเยียวยาสำหรับครู			✓		✓				✓
สถานศึกษาต้องมีแผนในการดำเนินงานที่ชัดเจน	✓	✓						✓	
การมีระบบเครือข่ายเมื่อเด็กกระทำผิด	✓	✓					✓		
โรงเรียนทางเลือกเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูเด็กผู้กระทำผิด				✓				✓	✓

จากตารางที่ 4.69 จะเห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสามประเด็นหลัก ได้แก่ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลของเด็ก การฝึกทักษะชีวิตให้กับเด็ก และการพัฒนาระบบแนะแนวในสถานศึกษาและเมื่อผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะ ความเห็น รวมทั้งการตั้งข้อสังเกตในกรณีต่างๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับแผนกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานจึงขอเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานดังนี้

กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดทั้งการผิดกฎระเบียบของสถานศึกษาและกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคม ของสถานศึกษาทั่วประเทศ 2) บูรณาการความเป็นหุ้นส่วนทางสังคม ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องปราม/ปราบปรามและฟื้นฟูพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข 3) เป็นแนวทางการสร้างและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนกระทำผิดกฏกติกาของสังคม นำสู่รูปแบบการดำเนินการที่เป็นเอกภาพชัดเจน โดยศักยภาพของสถานศึกษาและความร่วมมือของภาคีเครือข่าย และ 4) เป็นแนวทางในการรณรงค์ของสถานศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่ายให้สังคมเกิดความตระหนักและร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน

เป้าหมายของกลยุทธ์ประกอบด้วย 1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และทักษะในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภาวะเสี่ยงต่างๆ อันจะนำไปสู่การกระทำผิดและการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 2) เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาทุกกลุ่มได้รับการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/การปราบปราม และการฟื้นฟู รวมทั้งมีทักษะชีวิต ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ

และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข 3) มีกลไกรับมือกับข้อบกพร่องตามแผนกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน 4) มีตัวแบบการปฏิบัติงานด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/การปราบปราม และการฟื้นฟูเมื่อพบเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งที่เป็นบทบาทหลัก บทบาทรองของสถานศึกษาและที่เป็นบทบาทร่วมของภาคีเครือข่ายที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนทางสังคม 5) มีกลไกระดับปฏิบัติที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 รวมทั้งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่เข้ามาดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นรายบุคคล และ 6) เพื่อให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดเด็กและเยาวชนในทุกระดับ

แผนกลยุทธ์ซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วนั้น ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ 39 มาตรการ ดังมีรายละเอียดดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 กลยุทธ์ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ประกอบด้วยมาตรการการสร้างภูมิคุ้มกัน 8 มาตรการ ได้แก่

1. ให้ความรู้ด้านกฎหมายที่จำเป็นสำหรับนักเรียน และสร้างความตระหนักถึงผลของกระทำผิดตามฐานความผิดต่างๆรวมทั้งการทำผิดกฎระเบียบของสถานศึกษาซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสียอนาคตของตนเองและครอบครัว
2. ฝึกทักษะชีวิตให้นักเรียนสามารถจัดการกับสถานการณ์ซึ่งอาจนำไปสู่การกระทำผิดได้
3. สนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรและนอกหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลจากยาเสพติด อบายมุข สิ่งยั่วยุต่างๆ เช่น กิจกรรมดนตรี กีฬา กิจกรรมชมรม
4. ลดหรือกำจัดอิทธิพล ปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมทุกด้านของวัยรุ่น อันเป็นผลมาจากแนวคิดบริโภคนิยม
5. กำจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นเร้าผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่การตัดสินใจกระทำความผิด และสร้างความตระหนักให้เด็กและเยาวชน รู้เท่าทันสื่อ และบริโภคสื่อประเภทต่างๆ อย่างมีสติ
6. แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในชุมชนในกรณีของเด็กและเยาวชน ต้องการความช่วยเหลือ เพื่อป้องกันการกระทำผิดที่อาจจะเกิดขึ้น
7. ฝ้าระวังและติดตามเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น อยู่กับพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง อยู่หอพัก อยู่ในชุมชนแออัด หรือมีพฤติกรรมชอบเที่ยวเตร่ และมีวุ่นวายในสถานบันเทิง เพื่อให้คำแนะนำหรือสร้างความตระหนักในการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

8. รมรณรงค์ให้สถาบันต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะครอบครัว และศาสนา (บ้าน วัด โรงเรียน) มีเจตคติ และทักษะ ในการเข้าใจพัฒนาการของเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นเกราะป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนถูกผลักดันออกไปแสวงหาที่พึ่งทางใจนอกบ้าน

กลยุทธ์ที่ 2 กลยุทธ์ด้านการป้องปราม/ปราบปราม ประกอบด้วยมาตรการการป้องปราม/ปราบปราม 4 มาตรการ ได้แก่

1. กำหนดให้ครูเวร ครูประจำชั้น ครูประจำวิชาทุกคน ตลอดจนนักการภารโรง มีหน้าที่สอดส่องดูแลมิให้นักเรียนกระทำความผิดกฎระเบียบของโรงเรียนและกฎเกณฑ์ของสังคมโดยถือเป็นหน้าที่ที่ต้องดำเนินการและรายงานผู้บริหารสถานศึกษาทุกครั้งเมื่อทราบ และให้ถือเป็นความลับของทางราชการที่จะให้ผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องล่วงรู้ได้

2. ดำเนินการให้มีการตรวจสอบสารเสพติด ตรวจการพกพาอาวุธ ตลอดจนตรวจดมและเครื่องแต่งกายซึ่งเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นที่แสดงถึงความมีระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3. ดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามธรรมนูญของสถานศึกษาซึ่งได้มีการกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งหากมีนอกเหนือจากประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ จะต้องระบุชี้แจงให้ชัดเจนไว้ในหลักปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินการกำหนดโทษของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

4. วางสัญญาวางเงื่อนไขกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและนักเรียนที่กระทำความผิดเพื่อเป็นการเสริมกำลังใจ

กลยุทธ์ที่ 3 กลยุทธ์ด้านการแก้ไขฟื้นฟู ประกอบด้วยมาตรการการแก้ไขฟื้นฟู/ปรับเปลี่ยน 5 มาตรการ ได้แก่

1. ดำเนินการเพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและได้รับการลงโทษให้พักการเรียนหรือให้ย้ายสถานศึกษา หรือในบางครั้งอาจจะต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาแต่ต้องการกลับไปเรียนต่อได้รับโอกาสในการเข้าเรียนต่อหากไม่สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาเดิมได้อาจแนะนำให้ไปศึกษาที่สถานศึกษาทางเลือกต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เข้ารับการศึกษากลับไปเรียนต่อก็ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางประกอบอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน และบริการจัดหางานให้ตามความสามารถ ทักษะ ความถนัด และสภาพความพร้อมของร่างกายและจิตใจ

2. สร้างความตระหนักเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้ไปกระทำความผิดซ้ำอีกไม่ว่าจะเป็นฐานความผิดใดก็ตาม

3. เสริมทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนผู้ได้กระทำความผิดให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสังคมต่อไป

4. ฟื้นฟูด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม แก่เด็กและเยาวชนผู้ได้กระทำความผิด ด้วยการจัดกลุ่มบำบัด ครอบครัวบำบัด การบำบัดรายบุคคล เพื่อเยียวยาจิตใจแก่เด็กและเยาวชน และครอบครัว

5. ประสานงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เข้ามาดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้กระทำความผิดและใช้ทีมสหวิชาชีพเพื่อร่วมระดมความคิดเห็นในการช่วยเหลือและบำบัดฟื้นฟูต่อไป

กลยุทธ์ที่ 4 กลยุทธ์การพัฒนาระบบของสถานศึกษา ประกอบด้วยมาตรการการพัฒนาบทบาทของสถานศึกษา 5 มาตรการ ได้แก่

1. พัฒนาระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพื่อสามารถเข้าใจ เข้าถึง เพื่อพัฒนานักเรียนได้เป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้บุคลากรทุกภาคส่วนในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนที่อยู่ในความดูแลหรือนักเรียนคนอื่นๆ อย่างทั่วถึง

2. ยกย่องกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตรและนอกหลักสูตรต่างๆ กิจกรรมอบรมรวมหน้าเสาธง ให้ได้มาตรฐานเหนือกว่าเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ดำเนินกิจกรรมโดยสอดแทรกเนื้อหาสาระประกอบกับความบันเทิงที่ไม่ทำให้แนวคิดหลักของกิจกรรมหายไป ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี กิจกรรมยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ หรือกิจกรรมชุมนุมตามความสนใจของผู้เรียนด้วย

3. จัดประชุมผู้ปกครองเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ทั้งในระดับห้องเรียน ระดับสายชั้น และระดับสถานศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ครูประจำวิชาได้พบปะพูดคุยทั้งประเด็นวิชาการและความประพฤติของนักเรียน

4. ปฏิรูประบบการมีส่วนร่วมของนักเรียนในสถานศึกษาโดยให้นักเรียนที่ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ทั้งคณะกรรมการนักเรียน สภานักเรียน หรือกรรมการห้อง มีอิสระและเสรีภาพในการคิดและตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดอย่างสร้างสรรค์โดยมีครูที่ปรึกษาจากฝ่ายกิจการนักเรียนหรือฝ่ายปกครอง เพื่อให้เป็นลักษณะการดำเนินการแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

5. เปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานในเชิงรับให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา โดยต้องศึกษารายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานภายนอกเข้ามาจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนในสถานศึกษาหากเป็นประโยชน์ควรดำเนินการต่อและต่อยอดกิจกรรมดังกล่าวนั้นอย่างต่อเนื่อง แต่ควรร่วมกันคิดร่วมกันทำกับหน่วยงานที่เข้ามาขอพื้นที่ในการจัดกิจกรรมนั้นด้วย เช่น โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม โครงการรู้จักก่อนผิด คิดก่อนหลงทาง ของศาลเยาวชนและครอบครัว โครงการเยาวชนพลยุติธรรมของ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 5 กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของเครือข่าย ประกอบด้วยมาตรการการเสริมสร้าง บทบาทและองค์ความรู้แก่กลุ่มภาคีเครือข่ายที่เป็นหุ้นส่วนทางสังคมกับสถานศึกษา 5 มาตรการ ได้แก่

1. สร้างและพัฒนาเครือข่ายร่วมกันระหว่าง โรงเรียน วัด ชุมชน สถานพยาบาล สถานีตำรวจ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเฝ้าระวัง การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ

2. ปรับทัศนคติพ่อแม่ผู้ปกครองให้ยอมรับความผิดพลาดของลูก และร่วมกัน หาทางออกที่เหมาะสมเพื่อการไม่กระทำความผิดซ้ำของนักเรียน ทั้งรณรงค์ให้ความรู้แก่สถาบัน ครอบครัว เพื่อให้ทวดชั้นดูแลเรื่องการคบเพื่อน การวางตัวกับเพื่อนต่างเพศ การใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์และการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนแสดงความคิดเห็นของตน สร้างพื้นที่สร้างสรรค์ให้แก่ เด็ก ยุกระดับบทบาทของเครือข่ายผู้ปกครองในสถานศึกษาทั้งให้การสนับสนุนด้านความรู้ งบประมาณดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลนักเรียนในสถานศึกษา เข้าร่วมสังเกตการณ์การ ดำเนินการของเครือข่ายผู้ปกครองตลอดจนร่วมมือกับเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เน้นกระบวนการ เรียนรู้ในสถานศึกษาในรูปแบบผู้ปกครองอาสาให้มากขึ้นเพื่อช่วยกันติดตามพฤติกรรม การเรียนรู้และ ความประพฤติของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

3. ทำงานร่วมกับสถาบันครอบครัว และสถาบันศาสนาอย่างใกล้ชิดมากขึ้นเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในลักษณะ บ้าน วัด โรงเรียน อันเป็นการบูรณาการด้านการป้องกันการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน โดยให้ศาสนสถานได้แก่ วัดในชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการตาม หลัก ภาวนา 4 โดยเริ่มจาก กาย พฤติกรรม จิตและ ปัญญาและนำหลักการเข้าประยุกต์ใช้สำหรับการ จัดกิจกรรมในระดับสถานศึกษา

4. อาสาเป็นตัวกลางปรับเปลี่ยนทัศนคติของชุมชนให้มีการช่วยเหลือสถาบัน ครอบครัวหากมีเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นสมาชิกหนึ่งในชุมชนหลงไปกระทำความผิดและร่วมกันป้องกัน ปัญหาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มมากขึ้น

5. ประสานหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก ได้แก่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด สถานีตำรวจท้องที่ เพื่อวางแผนการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชนร่วมกัน พร้อมทั้งสนับสนุนให้หน่วยงานเหล่านี้เข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรม ภายในสถานศึกษาอย่างเปิดกว้าง

กลยุทธ์ที่ 6 กลยุทธ์ด้านการบริหาร ประกอบด้วยมาตรการพัฒนากลไกการขับเคลื่อน 7 มาตรการ ได้แก่

1. ผลักดันให้การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหาย่างเป็นรูปธรรม
2. ดำเนินการลงนามในบันทึกความร่วมมือระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมดำเนินงานตามกลยุทธ์ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
3. ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลยุทธ์ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงยุติธรรม ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดทุกจังหวัด เป็นผู้ร่วมสนับสนุนแนวทางการดำเนินงาน
4. ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกจังหวัดเป็นกลไกหลักในการสนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินงานตามกลยุทธ์ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
5. ส่งเสริมให้หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาและและเยาวชนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายการดำเนินงานตามนโยบายและกลยุทธ์ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
6. ปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยกำหนดให้มีส่วนของผู้แทนตำรวจท้องที่ และ/หรือผู้แทนจากศาลเยาวชนและครอบครัว/กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้มีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กช่วยนำเสนอความคิดเห็นในการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการฟื้นฟู/ปรับเปลี่ยน ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งระบุอย่างชัดเจนถึงช่วงระยะเวลาในการจัดการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งในแบบกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่เพื่อให้สามารถติดตามการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง
7. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา (ศป.ผต.) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ให้คำปรึกษากับนักเรียน โดยมีกลุ่มองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดกิจกรรมในเชิงรุกสู่สถานศึกษา ได้แก่ สารวัตรนักเรียนตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ครูตำรวจ

D.A.R.E. ตำรวจประจำโรงเรียนในโครงการหนึ่งตำรวจหนึ่งโรงเรียน เป็นคณะกรรมการศูนย์ร่วมกับสถานศึกษา

และกลยุทธ์ที่ 7 กลยุทธ์การพัฒนาระบบสารสนเทศและติดตามประเมินผล ประกอบด้วยมาตรการการพัฒนาระบบสารสนเทศและติดตามประเมินผล 5 มาตรการ ได้แก่

1. จัดทำฐานข้อมูลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยแบ่งออกเป็นช่วงอายุต่างๆ ได้แก่ ต่ำกว่า 15 ปี , 15-18 ปี และ 19-20 ปี โดยดำเนินการทุกปีงบประมาณ

2. สรุปประมวผลเพื่อทราบสถานการณ์ปัญหาและรายงานให้ หน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษาได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ และ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ แนวทางปฏิบัติ รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในแต่ละปี เพื่อให้มีการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

3. มีการจัดตั้งกลไกในระดับชาติและระดับจังหวัด ในการตรวจสอบ ติดตาม และให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การดำเนินงานตามกลยุทธ์ เพื่อให้กลยุทธ์มีการนำไปปฏิบัติทุกพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

4. ส่งเสริมการจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน การดำเนินการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อให้เด็ก เยาวชน และทุกภาคส่วนในสังคมมีความเข้าใจ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีการจัดกิจกรรมอบรมสัมมนา และอื่น ๆ เพื่อสร้างกระแสความตระหนัก ผ่านสื่อทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย และนำเสนอนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

อย่างไรก็ตามกลยุทธ์ดังกล่าวนี้เป็นกลยุทธ์ที่เกิดจากการมองสถานการณ์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในภาพรวมทั่วประเทศ ซึ่งหากจะนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ในแต่ละบริบทพื้นที่ อาจเกิดอุปสรรค จากข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามประกอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 9 แห่ง จึงขอเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามบริบทพื้นที่ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันตามกำหนดไว้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.77 การวิเคราะห์สภาพบริบทของพื้นที่สถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา

โรงเรียน	สภาพบริบท/สภาพการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	
	สภาพของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	สภาพของสถานศึกษา
ตำรวจตระเวนชายแดน สตช.	<p>-ครอบครัว เด็กอยู่กับปู่ย่าตายาย ไม่มีมีเวลาดูแลใกล้ชิด ครอบครัวมีอาชีพเกษตรกรรม บ้านของเด็กอยู่ใกล้สถานศึกษา</p> <p>-ศาสนสถาน วัดจัดกิจกรรมให้ชุมชนเข้าวัดสม่ำเสมอแต่เด็กเข้าวัดน้อย</p> <p>-ภาครัฐ หน่วยงานของรัฐทั้งที่อยู่ในชุมชนและจากที่อื่นเข้าไปจัดกิจกรรมให้แก่เด็กในชุมชนเป็นประจำ</p> <p>-ชุมชน คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลเด็ก โดยรอบสถานศึกษาไม่มีแหล่งบันเทิง</p>	<p>-ครูใหญ่และครูเวรอบรมหน้าเสาธงโรงเรียนทุกวัน</p> <p>-ครูเวรคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กทั้งในและนอกโรงเรียน</p> <p>-ครูและผู้ปกครองนักเรียนสามารถพูดคุยกันได้ตลอดเวลา</p> <p>-ครูทุกคนมีบ้านพักอยู่ภายในสถานศึกษา</p> <p>-ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิก่อนเข้าเรียนหน้าห้องเรียน ทั้งช่วงเช้าและหลังรับประทานอาหารเที่ยง</p> <p>-ครูต้องถือไม้เรียวเพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้นักเรียนทำผิดและใช้ลงโทษเมื่อจำเป็น</p>
สาธิต สกอ.	<p>-ครอบครัว ครอบครัวของเด็กมีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน ผู้ปกครองที่ทำงานรับจ้างไม่ค่อยได้ดูแลบุตรหลาน ส่วนการเข้ามาพูดคุยกับครูที่โรงเรียนเป็นไปแบบทางการ</p> <p>-ศาสนสถาน วัดสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้นในวัดและในโรงเรียนโดยตลอด</p> <p>-ภาครัฐ หน่วยงานของรัฐเข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเป็นบางครั้งตามการขอความร่วมมือจากสถานศึกษา</p> <p>-ชุมชน ความร่วมมือของชุมชนกับการจัดการภายในของสถานศึกษาน้อย ชุมชนรอบสถานศึกษาเป็นส่วนของมหาวิทยาลัยซึ่งมีความปลอดภัย</p>	<p>- ผู้บริหารมอบให้ฝ่ายปกครองดูแลด้านระเบียบวินัยของนักเรียน</p> <p>- ครูฝ่ายปกครองมีระดับชั้น ม.ต้น และ ม.ปลาย</p> <p>-ครูเวรอบรมหน้าเสาธงโดยแสดงให้เห็นผลเสียของการทำผิดและการประกาศชื่อนักเรียนที่กระทำผิดเพื่อไม่ให้คนอื่นทำตาม</p> <p>- นักเรียนที่เป็นคณะกรรมการนักเรียนจัดกิจกรรมให้กับเพื่อนนักเรียนตลอดปีการศึกษา</p>
สพฐ. ศึกษา	<p>-ครอบครัว เครือข่ายผู้ปกครองมีความเข้มแข็ง ช่วยดูแลนักเรียนในโรงเรียน และร่วมจัดกิจกรรมกับ</p>	<p>-ผู้บริหารอบรมหน้าเสาธงในเรื่องสำคัญๆด้วยตนเอง</p> <p>-ผู้บริหารขับรถจักรยานยนต์ตรวจตราความ</p>

โรงเรียน	สภาพบริบท/สภาพการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	
	สภาพของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	สภาพของสถานศึกษา
	<p>สถานศึกษาเสมอ</p> <p>- ศาสนสถาน วัดอยู่ไกลจากโรงเรียนแต่เมื่อโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมอะไรที่วัดก็ให้ความร่วมมือทุกครั้ง</p> <p>- ภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยสถานศึกษาในลักษณะที่เป็นทางการ โดยการประสานงานของสถานศึกษา</p> <p>- ชุมชน สถานบันเทิงตั้งอยู่โดยรอบสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นชุมชนแออัด และไม่ได้เป็นธุระจัดการช่วยเหลือสถานศึกษา</p>	<p>เรียบริ้อยของโรงเรียนทุกเช้า</p> <p>- คณะกรรมการฝ่ายปกครองของสถานศึกษาประกอบด้วย รองผู้อำนวยการ หัวหน้าระดับ มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกเดือน</p> <p>- ครูแนะแนวมีการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเข้มแข็ง</p> <p>- นักเรียนที่เป็นกรรมการนักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนคนอื่นๆ</p>
สข.ศึกษาธิการ	<p>- ครอบครัว ผู้ปกครองเป็นพ่อค้า นักธุรกิจ ในแหล่งชุมชนให้อิสระในการตัดสินใจของบุตรหลานแต่ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด</p> <p>- ศาสนสถาน โบสถ์คาทอลิกตั้งอยู่ในสถานศึกษา โดยมีบาทหลวงเข้ามาจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนเป็นประจำ ส่วนวัดอยู่ห่างจากสถานศึกษาออกไปแต่เมื่อมีกิจกรรมอะไรก็ให้ความร่วมมือดี</p> <p>- ภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยสถานศึกษาในลักษณะที่เป็นทางการเมื่อสถานศึกษาขอความร่วมมือ</p> <p>- ชุมชน สถานศึกษาตั้งอยู่ชานเมือง ลักษณะการติดต่อประสานกันของชุมชนและสถานศึกษายังน้อย</p>	<p>- ผู้บริหารสถานศึกษาเอาจริงเอาจังกับการจัดโครงการเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน</p> <p>- ครูมีความใกล้ชิดกับนักเรียน และช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียน</p> <p>- กลุ่มนักเรียนที่เป็นผู้นำกิจกรรม ทำกิจกรรมช่วยโรงเรียนอย่างเข้มแข็ง</p>
อปท. มหาไถย	<p>- ครอบครัว ผู้ปกครองเป็นคนจากต่างชุมชนเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพในชุมชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง</p> <p>- ศาสนสถาน วัดตั้งอยู่ห่างจากสถานศึกษาออกไป และเป็น</p>	<p>- ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำ เป็นผู้ประสานงานไปยังภาคส่วนอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือดูแลนักเรียน</p> <p>- ครูพร้อมใจกันปฏิบัติหน้าที่ด้านการช่วยเหลือดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง</p> <p>- กลุ่มผู้นำนักเรียนช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ</p>

โรงเรียน	สภาพบริบท/สภาพการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	
	สภาพของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	สภาพของสถานศึกษา
	<p>วัดขนาดใหญ่ แต่อำนวยความสะดวกให้สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทุกครั้ง</p> <p>- ภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและการจัดการอย่างเต็มที่</p> <p>- ชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อมีนักเรียนออกนอกบริเวณโรงเรียนจะประสานให้ทางโรงเรียนทราบ</p>	<p>ของโรงเรียนและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนคนอื่นๆ</p>
<p>อุดรสอน ประสิทธิ์</p>	<p>- ครอบครัว บ้านเรือนของผู้ปกครองอยู่ไกลจากสถานศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างไม่ค่อยมีเวลาดูแลบุตรหลาน</p> <p>- ศาสนสถาน วัดตั้งอยู่ไกลจากสถานศึกษา ความสัมพันธ์จะอยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน</p> <p>- ภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดเข้ามาช่วยประสานงานและจัดการให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการ</p> <p>- ชุมชน สถานศึกษาตั้งอยู่ชานเมือง ไม่ได้อยู่ในแหล่งชุมชน ความช่วยเหลือจากชุมชนยังไม่ชัดเจนมากนัก</p>	<p>- ครูฝ่ายกิจการนักเรียน/ฝ่ายปกครองร่วมกับครูแนะแนวเป็นผู้ดำเนินการหลักในการจัดกิจกรรม</p> <p>- นักเรียนใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬาและออกกำลังกาย</p> <p>- ตัวแทนนักเรียนที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการนักเรียนจัดกิจกรรมและเป็นตัวอย่างให้แก่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน</p>

โรงเรียน	สภาพบริบท/สภาพการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	
	สภาพของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	สภาพของสถานศึกษา
อิสานประทาน วิทย์	<p>-ครอบครัว ผู้ปกครองมีทั้งที่อยู่ใกล้สถานศึกษาและอยู่ไกลออกไปยังต่างอำเภอ มีความหลากหลายด้านการประกอบอาชีพ</p> <p>-ศาสนสถาน วัดตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษาเมื่อนักเรียนออกมานอกโรงเรียนก็จะประสานไปยังโรงเรียนและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>-ภาครัฐ สถานีตำรวจอยู่ไม่ไกลจากสถานศึกษาเมื่อเกิดเหตุต่างๆ ในสถานศึกษาจะมีการประสานไปในทันที โดยตำรวจจะคอยมาสังเกตการณ์เป็นระยะ ส่วนหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง</p> <p>-ชุมชน สถานศึกษาตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนเมือง ซึ่งคนในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ร่วมมือช่วยดูแลสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนมากนัก ทั้งยังมีร้านอินเทอร์เน็ต ร้านเกม ร้านขายบุหรี่ยุคเปิดบริการ</p>	<p>-ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูฝ่ายกิจการนักเรียน/ฝ่ายปกครอง ควบคุมดูแลพฤติกรรมของนักเรียน</p> <p>-คณะกรรมการสถานศึกษาตรวจสอบดูแลการดำเนินการของสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด</p> <p>- คณะกรรมการนักเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนอย่างต่อเนื่องและรู้วิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำ</p> <p>-ครูแนะแนวยังต้องสอนวิชาหลักทำให้ระบบการแนะแนวยังขาดประสิทธิภาพ</p>

โรงเรียน	สภาพบริบท/สภาพการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	
	สภาพของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	สภาพของสถานศึกษา
มัชฌิมวิทยา	<p>-ครอบครัว ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และมีการตั้งบ้านเรือนไกลจากสถานศึกษาออกไปตามถิ่นชนบทหรือต่างอำเภอ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานมากนัก</p> <p>-ศาสนสถาน วัดตั้งอยู่ห่างจากสถานศึกษาออกไปและเป็นวัดใหญ่ประจำจังหวัด วัดจะคอบสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทั้งที่จัดในโรงเรียนและเข้ามาจัดในวัด</p> <p>-ภาครัฐ ตำรวจท้องที่จัดตำรวจประสานโรงเรียนเมื่อมีเหตุด่วนเหตุร้ายจะดำเนินการได้ทันที หน่วยงานภาครัฐอื่นเข้ามาจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนในโอกาสที่สำคัญเป็นระยะ</p> <p>-ชุมชน สถานศึกษาตั้งอยู่ไกลจากแหล่งชุมชนหลักซึ่งชุมชนโดยรอบมีความสัมพันธ์กับสถานศึกษาแบบหลวมๆ แต่ในระยะ 500 เมตรจากสถานศึกษาไม่พบแหล่งบันเทิงหรือร้านเกมต่างๆ</p>	<p>-ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง สอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด</p> <p>- ครูฝ่ายกิจการนักเรียน/ฝ่ายปกครองดำเนินการตามระเบียบของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด</p> <p>- คณะกรรมการนักเรียนทำหน้าที่ต่างๆ เพื่อการเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนคนอื่นอย่างเข้มแข็ง ด้วยความเสียสละและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนคนอื่นๆ</p>
ทักษิณพิทยา	<p>- ครอบครัว ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรม ฐานะปานกลาง มีเวลาดูแลบุตรหลานเมื่อกลับบ้าน</p> <p>- ศาสนสถาน วัดตั้งอยู่ใกล้โรงเรียนแต่การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างวัดและโรงเรียนยังมีน้อย - ภาครัฐ หน่วยงานต่างๆ เข้ามาอย่างเป็นทางการเมื่อสถานศึกษาประสานหรือตามการมอบหมายของต้นสังกัดของหน่วยงานนั้นๆ</p> <p>- ชุมชน</p>	<p>-ผู้บริหารศึกษามีภาวะผู้นำยึดหลักความเมตตาในการดำเนินการใดๆ กับนักเรียน</p> <p>-ครูฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้ออกมาตรการป้องกันการกระทำผิดของเด็ก</p> <p>-กลุ่มคณะกรรมการนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์กิจกรรม</p>

โรงเรียน	สภาพบริบท/สภาพการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	
	สภาพของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	สภาพของสถานศึกษา
	ชุมชนโดยรอบเป็นชุมชนมุสลิมแต่สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาเอกชนที่เป็นพุทธศาสนาดูแลโดยมูลนิธิ แต่คนในชุมชนให้ความร่วมมือประสานกับสถานศึกษาเมื่อเห็นนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	

จากตารางข้างต้นจะเห็นสภาพการดำเนินการที่วิเคราะห์ผ่านการดำเนินการของสถานศึกษา และการดำเนินการของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกันคือการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่จะเห็นว่าในบางพื้นที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอาจไม่สะดวกหรือมีข้อจำกัดในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สถานศึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนจึงเป็นผู้ดำเนินการหลักอย่างแข็งขันและอาจต้องประสานความร่วมมือไปยังภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยในบางกรณีของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกันได้ ทั้งนี้จากตารางดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์สภาพบริบทที่มีจุดร่วมกันของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อเป็นการกำหนดกลยุทธ์ในแต่ละพื้นที่ต่อไปดังตารางที่ 4.71

ตารางที่ 4.78 การสังเคราะห์สภาพบริบทที่มีจุดร่วมกันของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา

สถานศึกษา	บ้านอยู่ใกล้สถานศึกษา	ผู้ปกครองมีเวลาอบรมเลี้ยงดู	ศาสนสถานอยู่ใกล้สถานศึกษา	ประสานกับวัดเพื่อจัดกิจกรรม	ประสานตำรวจเพื่อช่วยดูแล	หน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยเหลือ	ประสานหน่วยงานรัฐมาช่วย	มีแหล่งบันเทิงรอบสถานศึกษา	ชุมชนเข้มแข็งช่วยสถานศึกษา	ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ	ครูฝ่ายปกครองเองจริงจัง	ครูแนะแนวทำงานได้มีคุณภาพ	กรรมการสถานศึกษาช่วยดูแล	กรรมการนักเรียนมีคุณภาพ
	สภาพของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง								สภาพของสถานศึกษา					
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช.	✓		✓	✓		✓			✓	✓	✓		✓	
โรงเรียนสาธิต สกอ.		✓		✓	✓		✓			✓	✓			✓
โรงเรียน สพฐ. ศึกษา				✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
โรงเรียน สช.ศึกษาธิการ		✓	✓	✓			✓			✓	✓	✓	✓	✓
โรงเรียน อปท.	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓

สถานศึกษา	บ้านอยู่ใกล้สถานศึกษา	ผู้ปกครองมีเวลาอบรมเลี้ยงดู	ศาสนสถานอยู่ใกล้สถานศึกษา	ประสานกับวัดเพื่อจัดกิจกรรม	ประสานตำรวจเพื่อช่วยดูแล	หน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยเหลือ	ประสานหน่วยงานรัฐมาช่วย	มีแหล่งบันเทิงรอบสถานศึกษา	ชุมชนเข้มแข็งช่วยสถานศึกษา	ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ	ครูผู้ปกครองเองจริงจัง	ครูแนะแนวทำงานได้มีคุณภาพ	กรรมการสถานศึกษาช่วยดูแล	กรรมการนักเรียนมีคุณภาพ
	สภาพของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง								สภาพของสถานศึกษา					
มหาดไทย														
โรงเรียนอุดรสอน ประสิทธิ์				✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓
โรงเรียนนิสานประทาน วิทย์			✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
โรงเรียนมัชฌิมวิทยา				✓	✓		✓			✓	✓		✓	✓
โรงเรียนทักษิณพิทย	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓

จากการสังเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษาพบว่าจุดร่วมที่สำคัญของการดำเนินการคือ ส่วนของสถานศึกษา ที่มีแนวโน้มว่าบุคลากรทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ต่างมีบทบาทในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิด มีเพียงสถานศึกษาบางแห่งที่ครูแนะแนวยังทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ ขณะเดียวกันในส่วนของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สดช. ยังไม่มีบทบาทเท่าที่ควรทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่เป็นระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนโรงเรียนสาธิต สกอ. ในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษายังเข้ามามีบทบาทได้ไม่เต็มที่นักเป็นการรวมกลุ่มกันอย่างหลวมๆ อย่างไรก็ตามบทบาทในภาพรวมของสถานศึกษาและของภาคส่วนต่างๆ ก็ดำเนินๆไปเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตามกลยุทธในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานจะต้องมองที่สถานศึกษาเป็นตัวตั้ง เมื่อความร่วมมือขององค์ประกอบภายในสถานศึกษายังไม่สมบูรณ์แบบจึงต้องมิกลยุทธในการเสริมสร้างในส่วนนี้ก่อนเป็นลำดับแรก ซึ่งเป็นไปตามลักษณะที่เรียกว่า “Inside out” ดังที่ผู้ทรงคุณวุฒิ(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, ประชุมกลุ่ม, 18 เมษายน 2557)ได้เสนอไว้

นอกจากนั้นหากสังเกตตารางที่ 4.71 จะพบว่าสถานศึกษาต้องคอยประสานกับภาคส่วนอื่นๆ อยู่ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนยังไม่เป็นจุดมุ่งหมายเดียวกันกับสถานศึกษา กล่าวคือมีเพียงสถานศึกษาเท่านั้นที่มุ่งลดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนด้วยการมีมาตรการหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดีไม่ไปกระทำผิดหรือเมื่อกระทำผิดแล้วก็มีวิธีการในการป้องปราม/

ปราบปราม แก่ไขฟันฟู ไม่ให้นักเรียนเหล่านั้นไปกระทำผิดได้อีก แต่ภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ครอบครัว ศาสนสถาน ชุมชนและภาครัฐ อาจจะได้มองเรื่องการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เป็นภารกิจหลักเพื่อมีจุดมุ่งหมายเดียวกันกับสถานศึกษา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากสภาพบริบทพื้นที่ สามารถจัดจำแนกลักษณะของพื้นที่เป็น 4 ลักษณะตามจุดมุ่งหมายร่วมและความพร้อมในการ ดำเนินการดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.79 ลักษณะของพื้นที่เพื่อพิจารณาการนำเสนอกลยุทธ์เฉพาะพื้นที่

จุดมุ่งหมาย (Goal)		การมีจุดมุ่งหมายร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	
		มีจุดมุ่งหมายร่วม (+)	ไม่มีจุดมุ่งหมายร่วม (-)
การดำเนินการ(Mean)	มีความพร้อม (+)	ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาและมีความพร้อมในการดำเนินการ (+,+)	ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาแต่มีความพร้อมในการดำเนินการ (-,+)
	ไม่มีความพร้อม (-)	ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาแต่ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ (+,-)	ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ (-,-)

ทั้งนี้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานได้แก่ ครอบครัว ศาสนสถาน ชุมชน และภาครัฐ ผู้วิจัยจึงประมวลกลยุทธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพบริบทในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 9 แห่ง พร้อมทั้งกลยุทธ์ที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ 7 กลยุทธ์หลัก เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามบริบทพื้นที่ตามที่ได้จัดจำแนกไว้โดยแยกเป็นภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ครอบครัว

ครอบครัวถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกิดประสิทธิภาพเพราะเด็กใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในครอบครัวบุคคลในครอบครัวจึงมีส่วนที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีลักษณะที่พึงประสงค์หรือมีลักษณะพฤติกรรมเบี่ยงเบน การนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดในกรณีภาคส่วนครอบครัวสามารถนำเสนอตามสภาพบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกันได้ดังนี้

1.1 ครอบครัวที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาและมีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้มีความเข้มแข็ง (เป็นไปตามกลยุทธ์จากการวิเคราะห์สภาพบริบทพื้นที่กรณีศึกษา)

กลยุทธ์: ยกระดับบทบาทของเครือข่ายผู้ปกครองในสถานศึกษาทั้งให้การสนับสนุนด้านความรู้ งบประมาณดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลนักเรียนในสถานศึกษา เข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินการของเครือข่ายผู้ปกครองตลอดจนร่วมมือกับเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เน้นกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาในรูปแบบผู้ปกครองอาสาให้มากขึ้นเพื่อช่วยกันติดตามพฤติกรรม การเรียนรู้และความประพฤติของนักเรียนอย่างใกล้ชิด (เป็นไปตามกลยุทธ์ที่ 4 กลยุทธ์การพัฒนาบทบาทของสถานศึกษา จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ)

1.2 ครอบครัวที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาแต่ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: จัดประชุมผู้ปกครองเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ทั้งในระดับห้องเรียน ระดับสายชั้น และระดับสถานศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ครูประจำวิชาได้พบปะพูดคุยทั้งประเด็นวิชาการและความประพฤติของนักเรียน (เป็นไปตามกลยุทธ์ที่ 4 กลยุทธ์การพัฒนาบทบาทของสถานศึกษา จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ)

1.3 ครอบครัวที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาแต่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: เข้าช่วยเหลือครอบครัวเพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ โดยใช้พื้นที่ของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนใกล้ชิดกับผู้ปกครองมากขึ้น (เป็นไปตามการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดกลยุทธ์)

1.4 ครอบครัวที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ปรับทัศนคติพ่อแม่ผู้ปกครองให้ยอมรับความผิดพลาดของลูก และร่วมกันหาทางออกที่เหมาะสมเพื่อการไม่กระทำความผิดซ้ำของนักเรียน ทั้งรณรงค์ให้ความรู้แก่สถาบันครอบครัว เพื่อให้ทวดชั้นดูแลเรื่องการคบเพื่อน การวางตัวกับเพื่อนต่างเพศ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนแสดงความคิดเห็นของตน สร้างพื้นที่สร้างสรรค์ให้แก่เด็ก (เป็นไปตามกลยุทธ์ที่ 5 กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของเครือข่าย จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ)

กลยุทธ์: เสริมสร้างให้ครอบครัวมีเจตคติ และทักษะ ในการเข้าใจพัฒนาการของเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นเกราะป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนถูกผลักดันออกไปแสวงหาที่พึ่งทางใจนอกบ้าน

2. ศาสนสถาน

ศาสนสถานที่สำคัญในบริบทสังคมไทยได้แก่ วัด โบสถ์ และมัสยิด ซึ่งเป็นอิกกลไกหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนและเป็นสถานที่ในการหล่อหลอมจิตใจให้เข้มแข็ง บ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน การนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดในกรณีภาคส่วนศาสนสถานสามารถนำเสนอตามสภาพบริบทพื้นที่ที่แตกต่างได้ดังนี้

2.1 ศาสนสถานที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาและมีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: สนับสนุนให้พระหรือผู้ที่เป็นนักบวชของศาสนาต่างๆ เข้ามาสอนศีลธรรมในสถานศึกษา (เป็นไปตามกลยุทธ์ที่ 6 กลยุทธ์ด้านการบริหาร จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ)

2.2 ศาสนสถานที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาแต่ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: สนับสนุนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาโดยให้ศาสนสถานมีส่วนร่วมมากขึ้นเช่น การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในศาสนสถาน การจัดกิจกรรมถวายเทียนจำนำพรรษา เป็นต้น (เป็นไปตามกลยุทธ์จากการวิเคราะห์สภาพบริบทพื้นที่กรณีศึกษา)

2.3 ศาสนสถานที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาแต่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: สร้างและพัฒนาเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับศาสนสถานเพื่อเฝ้าระวังการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ (เป็นไปตามกลยุทธ์ที่ 5 กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของเครือข่าย จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ)

2.4 ศาสนสถานที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ทำงานร่วมกับศาสนสถานอย่างใกล้ชิดมากขึ้น สื่อสารให้ศาสนสถานมีเจตคติ และทักษะ ในการเข้าใจพัฒนาการของเด็กและเยาวชน (เป็นไปตามกลยุทธ์ที่ 5 กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของเครือข่าย จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ)

3. ชุมชน

ชุมชนเป็นอีกหนึ่งภาคส่วนที่จะคอยเป็นหูเป็นตา ช่วยสอดส่องดูแลความประพฤติของเด็กและเยาวชน ชุมชนอาจจะประกอบไปด้วยบุคคล กลุ่มบุคคล ห้างร้าน ซึ่งหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมองปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไข การดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของสถานศึกษาก็จะกระทำได้ง่ายและเกิดประสิทธิผลได้อย่างรวดเร็ว การนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดในกรณีภาคส่วนชุมชนสามารถนำเสนอตามสภาพบริบทพื้นที่ที่แตกต่างได้ดังนี้

3.1 ชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาและมีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ร่วมมือกับชุมชนช่วยกันสอดส่องระมัดระวังด้านความประพฤติของนักเรียนและร่วมกันออกมาตรการป้องกันการกระทำผิด (เป็นไปตามการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดกลยุทธ์)

3.2 ชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาแต่ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: พัฒนาความร่วมมือกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนมากขึ้นโดยการสร้างแรงจูงใจให้ตระหนักถึงภัยของปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อชุมชน (เป็นไปตามการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดกลยุทธ์)

3.3 ชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาแต่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ประสานชุมชนเพื่อเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนในสถานที่ที่มีความเสี่ยงในการดำรงชีวิต อาจขอร่วมมือสถานประกอบการ ห้างร้านต่างๆ ในชุมชนให้ช่วยกันดูแลเด็กและเยาวชนด้วย (เป็นไปตามการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดกลยุทธ์)

3.4 ชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ปรับเปลี่ยนทัศนคติของชุมชนให้มีส่วนช่วยเหลือหากมีเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นสมาชิกหนึ่งในชุมชนหลงไปกระทำความผิดและร่วมกันป้องกันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่มี

แนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (เป็นไปตามกลยุทธ์ที่ 5 กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของเครือข่าย จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ)

4. ภาครัฐ

หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เช่น สถานีตำรวจ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ การนำเสนอกลยุทธการป้องกันการกระทำผิดในกรณีภาคส่วนหน่วยงานภาครัฐสามารถนำเสนอตามสภาพบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกันได้ดังนี้

4.1 ภาครัฐที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาและมีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยกำหนดให้มีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้ช่วยนำเสนอความคิดเห็นในการสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟู ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (เป็นไปตามกลยุทธ์ที่ 6 กลยุทธ์ด้านการบริหาร จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ)

4.2 ภาครัฐที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาแต่ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อนำเข้ามาดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องปราม/ปราบปราม และแก้ไขฟื้นฟู ให้เด็กและเยาวชนลดการกระทำผิด มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (เป็นไปตามการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดกลยุทธ์)

4.3 ภาครัฐที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาแต่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ประสานหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนร่วมกัน พร้อมทั้งสนับสนุนให้เข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษาอย่างเปิดกว้าง (เป็นไปตามกลยุทธ์ที่ 5 กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของเครือข่าย จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ)

4.4 ภาครัฐที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ภายในสถานศึกษาทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนเพื่อแสดงศักยภาพในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนให้สาธารณชนรับทราบเพื่อให้ภาครัฐได้เห็นความสำคัญของการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (ข้อเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมกลุ่มเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2557)

กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานที่กล่าวมาข้างต้นเป็นกลยุทธ์ที่อ้างอิงตามบริบทที่แตกต่างกันและหากนำกลยุทธ์ในส่วนที่ผู้วิจัยได้สรุปจากที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาทั้ง 7 กลยุทธ์เข้ามาดำเนินการในสถานศึกษาและ/หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาคือกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องปราม/ปราบปราม และแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งอาจมีการดำเนินการที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ องค์ประกอบภายในสถานศึกษายังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มตามศักยภาพดังที่ได้วิเคราะห์สภาพบริบทไว้ในตารางที่

4.71 รวมทั้งกลยุทธ์การพัฒนาระบบสารสนเทศและติดตามประเมินผลที่ถือเป็นประเด็นน่าสนใจใน
สังคมยุคสื่อสารไร้พรมแดนก็จะทำให้การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนลดลงดังที่ได้มีจุดมุ่งหมายไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) วิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานและ 3) นำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน อนึ่งผู้วิจัยศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ดำเนินการสุ่มแบบเจาะจง โดยเลือกสถานศึกษาที่ได้มีการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ปี 2550-2554 โดยอาศัยฐานข้อมูลการดำเนินการจากผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นมาทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นสถานศึกษาจำนวน 395 แห่ง โดยกระจายอยู่ในทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ซึ่งเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน(สช.)ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยใช้แบบสอบถามสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้บริหารสถานศึกษาหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ในขั้นของการวิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนามซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ โดยพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาจำนวน 9 แห่ง ทำการสุ่มแบบเจาะจงจากผู้บริหารของหน่วยงานที่สถานศึกษาสังกัดอยู่ทั้ง 5 สังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน(สช.)ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษารายภูมิภาคโดยสุ่มแบบเจาะจงจากผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคได้เสนอมาตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จำนวน 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ และการสังเกต แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำสภาพแวดล้อมและปัจจัยของพื้นที่มาวิเคราะห์เพื่อการกำหนดเป็นกลยุทธ์ย่อยของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่แบ่งตามสังกัด

และพื้นที่ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานแล้วจึงหาจุดร่วมนำเสนอเป็นร่างกลยุทธ์เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนของการนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานนั้น หลังจากที่ผู้วิจัยได้ร่างกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้วยการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาต่างๆ ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 9 แห่งมาสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำร่างดังกล่าวนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คนเพื่อร่วมกันพิจารณาซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้นล้วนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านแตกต่างกันได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผนงาน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านเด็กและเยาวชน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก แล้วจึงปรับกลยุทธ์ที่นำเสนอตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทเหมาะสมกับการนำไปใช้ของสถานศึกษาต่างๆ แล้วนำสู่การสรุปผลการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ สภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ตอนที่ 1 สภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยในตอนนี้ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มผู้บริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดทั่วประเทศเพื่อศึกษา สภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยด้วยการใช้แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆ พบว่าสภาพการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมหรือดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูนักเรียนที่กระทำผิดอย่างหลากหลายตามลำดับความสำคัญ 5 อันดับแรก ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 กิจกรรมหรือมาตรการของสถานศึกษาเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

กิจกรรมเพื่อการสร้าง ภูมิคุ้มกัน	กิจกรรมเพื่อการปราบปราม	กิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู
1. อบรมให้ความรู้ด้าน คุณธรรม จริยธรรม และการฝึก สมาธิ 2. ให้ความรู้เรื่องโทษของยา เสพติดและอาชญากรรมต่างๆ 3. ส่งเสริมการเล่นกีฬาและงาน อดิเรกต่างๆ 4. จัดกิจกรรมโฮมรูมและแนะ แนว 5. จัดกิจกรรมชุมนุม TO BE NUMBER ONE และชุมนุม เพื่อนที่ปรึกษา (YC: Youth Counselor)	1. สุ่มตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมาย และตรวจปัสสาวะ 2. จัดตั้งครูฝ่ายปกครอง กรรมการผู้ปกครอง เครือข่าย ครูและผู้ปกครอง เพื่อคอย สอดส่องดูแลเด็กนักเรียน 3. ลงโทษตัดคะแนนความ ประพฤติ ภาคทัณฑ์ พักการ เรียนตามความเหมาะสม 4. อบรมให้ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม 5. ให้ตำรวจประสานกับ โรงเรียนอย่างใกล้ชิด	1. จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน 2. อบรมคุณธรรม 3. นำนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม 4. นำนักเรียนเข้าสถานบำบัด ฟื้นฟู 5. จัดระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

ทั้งนี้จากการศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนเมื่อวิเคราะห์แบบสอบถามแล้วพบว่าสถานศึกษามีบทบาทมากที่สุดในการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.079) ส่วนบทบาทในการจัดแผนศึกษาพฤติกรรมเป็นการบุคคลและประสานยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อการร่วมกันป้องกัน เป็นบทบาทที่มีความสำคัญเท่ากัน (บทบาทในการจัดแผนศึกษาพฤติกรรมเป็นการบุคคล มีค่าเฉลี่ย 3.88 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.088 บทบาทในการประสานยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อการร่วมกันป้องกัน มีค่าเฉลี่ย 3.88 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.898) นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการให้ความร่วมมือกับชุมชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11) และบทบาทในการเสนอตัวเป็นแกนกลางเพื่อการป้องกันการกระทำผิด (ค่าเฉลี่ย 3.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.173) อีกด้วย

อนึ่งบทบาทดังกล่าวโดยเฉพาะในส่วนการประสานงานไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อการร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน หน่วยงานซึ่งสถานศึกษาได้ดำเนินการประสานความร่วมมือพบว่า มีหน่วยงานที่สำคัญเป็นลำดับต้นๆ มีดังต่อไปนี้ 1) ครอบครัว 2) องค์การภาครัฐ เช่น สถานีตำรวจ

โรงพยาบาล ศาล เป็นต้น 3) สถานศึกษาอื่น 4) ศาสนสถาน ได้แก่ วัด โบสถ์ มัสยิด 5) สื่อมวลชน และ 6) กลุ่มภาคเอกชน

อย่างไรก็ตามการดำเนินการต่างๆ ของสถานศึกษานั้นล้วนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้เพื่อทำหน้าที่เป็นฐานของการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของสถานศึกษานั้นๆ โดยในระดับของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีสภาพการเรียนรู้ที่สำคัญเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เรียนรู้วิธีป้องกันด้วยตนเอง 2) ผู้บริหารสถานศึกษา เรียนรู้วิธีประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาบันต่างๆในสังคม เพื่อการป้องกัน 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ เรียนรู้วิธีการสื่อสารกับผู้ปกครองหรือชุมชนเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน 4) สถานศึกษาเรียนรู้วิธีการในการป้องกันจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นที่ประสบความสำเร็จ และ 5) สถานศึกษาเรียนรู้การรักษาความเป็นหุ้นส่วนทางสังคม เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของนักเรียนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ทั้งนี้จากการสอบถามประสบการณ์การเรียนรู้ของสถานศึกษาแต่ละแห่งเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ พบว่าสถานศึกษาเคยมีประสบการณ์เรียนรู้ในด้านต่างๆ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญต่อไปนี้ 1) เรียนรู้จากการสร้างปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ 2) เรียนรู้จากสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่มีร่วมกัน 3) เรียนรู้จากการเสนอแนะจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่นที่บอกหรือแนะนำให้ทำตาม 4) เรียนรู้การเป็นตัวกลางในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนด้วยศักยภาพของตนเอง และ 5) เรียนรู้ด้วยการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศในทุกด้าน

หากพิจารณาถึงแหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถเข้าถึงและได้เข้าไปเรียนรู้ พบว่า แหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถเข้าถึงได้ที่สำคัญตามลำดับ มีดังนี้ 1) ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 3) สถานศึกษาอื่น 4) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและ 5) สถานศึกษา/ชุมชนตัวอย่างในต่างประเทศ

การดำเนินการต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาของสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลไม่ได้หากสถานศึกษาขาดปัจจัยสนับสนุนเพื่อการเรียนรู้ในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน ซึ่งจากการสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้พบว่ามีการเข้าถึงปัจจัยที่แตกต่างกันไป เรียงตามลำดับได้ต่อไปนี้ 1) การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร 2) ความร่วมมือของนักเรียน 3) ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน 4) การสร้างความเชื่อมั่นในการเป็นแกนกลาง และ 5) การช่วยเหลือจากสังคมภายนอก

2. ปัญหาในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ถึงแม้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกสังกัดทั่วประเทศ จะดำเนินการมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิผลดังได้กล่าวไว้ในส่วนของสภาพ การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทว่าสถานศึกษายังมีปัญหา อันจะเป็นอุปสรรคในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน ซึ่งจากแบบสอบถามที่ผู้ผู้บริหารตอบ กลับมาพบว่าปัญหาที่สำคัญมีดังนี้ 1) งบประมาณในการจัดการ 2) ความร่วมมือของผู้ปกครอง นักเรียน 3) ความร่วมมือของชุมชน 4) ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา และ 5) ความร่วมมือ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งสามารถพิจารณาความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 ปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
งบประมาณในการจัดการ	2.73	1.479
ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา	2.51	1.583
ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน	2.61	1.440
ความร่วมมือของชุมชน	2.58	1.413
ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.50	1.447

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์วิธีการดำเนินการเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในการลดการกระทำผิดของ นักเรียนของสถานศึกษาและวิธีการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ พบว่าปัญหาที่สำคัญของสถานศึกษา ที่เป็นการดำเนินการสวนกระแสตามโครงสร้างทางสังคมคือการใช้การลงโทษด้วยการเฆี่ยนตีโดย สถานศึกษาเชื่อว่าการใช้มาตรการลงโทษรูปแบบนี้จะทำให้นักเรียนรู้สึกเกรงกลัวในการทำผิดซึ่ง ผู้ปกครองในบางพื้นที่ก็มีความเห็นด้วยกับมาตรการดังกล่าวนี้ ทั้งนี้ในการดำเนินการป้องกันการ กระทำผิดด้านอื่นๆ สถานศึกษาสามารถดำเนินวิธีการเพื่อนำไปสู่จุดหมายเช่นเดียวกันกับภาคส่วนอื่น ที่เกี่ยวข้องในการยอมรับการดำเนินการที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่

3. ปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการสอบถามสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดทั่วประเทศเกี่ยวกับปัจจัยในการป้องกันการ กระทำผิดของนักเรียน พบว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินมาตรการต่างๆ ของสถานศึกษา 9

ปัจจัยที่มีความสำคัญเรียงตามลำดับดังนี้ 1) การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง 2) คุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา 3) คุณภาพนักเรียน 4) คุณภาพการเรียนการสอน 5) การมีส่วนร่วมของบุคลากร 6) ทักษะคติของบุคลากรในสถานศึกษา 7) ความร่วมมือของชุมชน 8) การสร้างภาคีระหว่างบุคลากร และ 9) ประสิทธิภาพในการจัดการงบประมาณ

ตอนที่ 2 รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

จากผลการวิจัยในตอนต้นที่ 1 ซึ่งอธิบายสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและปัจจัยในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ โดยได้นำเสนอทั้งในภาพรวมของประเทศ การนำเสนอโดยแบ่งตามภูมิภาคและการนำเสนอตามสังกัดของสถานศึกษาแต่ละแห่ง จะพบว่าปรากฏการณ์ที่สำคัญของการจัดการของสถานศึกษาคือการศึกษาที่มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาด้วยการประสานความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปรามปราม และการแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งเป็นการดูแลนักเรียนอย่างสมบูรณ์

อย่างไรก็ตามสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจจะมีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่แตกต่างกันไปซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา ภูมิภาคที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่ รวมทั้งสังกัดของสถานศึกษาที่จะต้องศึกษาให้มากขึ้นเพื่อจะได้นำเสนอรูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานได้อย่างครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อเป็นการอธิบายถึงความแตกต่างของข้อมูลของสถานศึกษาที่อยู่ต่างภูมิภาคหรือต่างสังกัดกันที่ได้นำเสนอไว้เบื้องต้นในตอนต้นที่ 1

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยวิธีการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนามจากสถานศึกษาต่างๆ ทั้งที่อยู่ในภูมิภาคและสังกัดที่แตกต่างกัน โดยในระยะแรกผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาจำนวน 5 แห่งที่มีสังกัดแตกต่างกัน คือ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มโรงเรียนสาธิต) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มโรงเรียนเอกชน) และ สถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งสถานศึกษาทั้ง 5 สังกัด ดังกล่าวได้เปิดทำการเรียนการสอนให้กับเด็กและเยาวชนในระดับชั้นประถมศึกษา ถึง ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยที่สถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาแต่ละแห่งนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอบถามจากผู้บริหารของแต่ละสังกัด ส่วนในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล

วิจัยภาคสนามในสถานศึกษาของแต่ละภูมิภาค 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้คัดเลือกสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนด

ผลการวิจัยในตอนที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอเป็นหัวข้อต่างๆ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และ 3) การเรียนรู้ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน สรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์พบว่าอัตลักษณ์และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาต่างๆ ที่เป็นพื้นที่ศึกษาทั้ง 9 แห่งได้มุ่งเน้นหลักของคุณธรรมมากกว่าส่วนวิชาการหรือความรู้ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาไทยในปัจจุบันที่ให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ และตัวคุณธรรมนี้เองที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนมีเกราะคุ้มกันที่ดีเพื่อป้องกันการกระทำผิดต่างๆ อันจะเกิดผลร้ายต่อตนเอง เป็นภัยแก่สังคมโดยรวม และจากการวิเคราะห์พันธกิจและนโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของสถานศึกษาต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาในการวิจัยทั้ง 9 แห่งเพื่อพิจารณาข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดพันธกิจและนโยบายหรือยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ในระดับสถานศึกษาในส่วนของการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าการป้องกันเบื้องต้นคือการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กนักเรียนในสถานศึกษานั้นๆ อย่างไรก็ตามสถานศึกษายังให้ความสำคัญกับการกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งนอกจากจะมีส่วนช่วยในการสร้างภูมิคุ้มกันแล้วยังสามารถช่วยในการป้องปราม/ปราบปรามและแก้ไขฟื้นฟูอีกด้วยแต่ยังไม่ชัดเจนมากนัก นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทหลักของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนยังคงเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2. รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยภาคสนามเพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานทั้งสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันด้านสังกัดและสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันของภูมิภาคด้วยการใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต ปรากฏผลดังนี้

2.1 การกำหนดโครงสร้างของสถานศึกษา พบว่างานด้านการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการดำเนินการผ่านบทบาทหน้าที่ของรองผู้อำนวยการที่ดูแลงาน

ด้านกิจการนักเรียนหรืองานปกครองโดยความร่วมมือของงานบริหารวิชาการและงานแนะแนวรวมทั้งมีหัวหน้าระดับและครูประจำชั้นคอยกำกับดูแลด้วยอย่างใกล้ชิด

2.2 การกำหนดนโยบายระดับสถานศึกษา พบว่ามีการกำหนดนโยบายในรูปแบบของระเบียบ โดยมีการมอบนโยบายให้กับส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนไปปฏิบัติ กำหนดนโยบายที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน และกำหนดนโยบายการบริหารภายในโดยเฉพาะกลุ่มสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน(สช.)

2.3 การกำหนดมาตรการของสถานศึกษา ที่เป็นมาตรการเชิงรุกในการสร้างภูมิคุ้มกัน ได้แก่ การเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมอบรมรวมหน้าเสาธงและกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมการประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน/กรรมการนักเรียน/กรรมการห้อง มาตรการเชิงรุกในการปราบปรามจะเป็นไปตามข้อกำหนดของหน่วยงานต้นสังกัด และเป็นลักษณะของการ “ป้องปราม” มากกว่า การ “ปราบปราม” ส่วนมาตรการเชิงรุกในการแก้ไขฟื้นฟู เน้นการนำนักเรียนไปบำบัดฟื้นฟู ประโยชน์ การออกไปฝึกในค่ายทหาร การเข้าร่วมค่ายคุณธรรมจริยธรรม โดยเป็นการ “ปรับเปลี่ยน” พฤติกรรมของนักเรียนไม่ให้กระทำผิดอีก

อนึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าสถานศึกษาได้ดำเนินมาตรการเชิงรุกที่ครบวงจรทั้งการสร้างภูมิคุ้มกัน ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูคือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนเป็น กลุ่มปกติ / กลุ่มเสี่ยง / กลุ่มมีปัญหา การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

มาตรการเชิงรับในการสร้างภูมิคุ้มกัน พบว่าสถานศึกษาได้รับความร่วมมืออย่างดีจากครอบครัวในการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง ตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยเครือข่ายผู้ปกครอง พ.ศ. 2551 จากศาสนสถานที่เขาเข้ามาดำเนิน โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จากภาครัฐ เช่น สาธารณสุขอำเภอ/จังหวัดที่เข้าไปให้ความรู้ด้านอนามัยของการป้องกันตนเองจากภัยสังคม การป้องกันการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร การระมัดระวังตนเกี่ยวกับยาเสพติด หรือการดำเนินโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านยาเสพติดในเด็กนักเรียน(D.A.R.E.: DRUG ABUSE RESISTANCE EDUCATION) และโครงการครู 5 นาที่หน้าเสาธง จากตำรวจท้องที่ เป็นต้น มาตรการเชิงรับในการปราบปราม พบว่ามีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมความประพฤติ นักเรียน นักศึกษา (सारวัตรนักเรียน) ซึ่งบางครั้งครูในสถานศึกษาเข้าร่วมเป็นसारวัตรนักเรียน ด้วย สถานีตำรวจจัดกิจกรรมเพื่อสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาโดยเฉพาะคือ โครงการ 1

ตำรวจ 1 โรงเรียน หรือโครงการตำรวจประสานงานประจำโรงเรียน ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการจัดทำโครงการขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ส่วนมาตรการเชิงรับในการแก้ไขพื้นที่พบว่ามีสถานศึกษาทางเลือกที่ยินดีรับนักเรียน/นักศึกษาที่พลังผิดให้สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้จัดโครงการ น.ส.ว. ขอโอกาส และโรงเรียนท้ายหาด จังหวัดสมุทรสงคราม

2.4 การประสานความร่วมมือกับการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคม โดยผ่านรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งมีคณะกรรมการสถานศึกษาคอยกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่างๆ ในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุและ/หรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ อย่างไรก็ตามตำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่บ้านเมืองอีกกลุ่มหนึ่งที่สถานศึกษาส่วนใหญ่จะประสานงานเพื่อช่วยเหลือการดำเนินการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน ทว่ายังไม่อยู่ในโครงสร้างของ คณะกรรมการสถานศึกษาที่ชัดเจน การเข้ามาประชุมเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจึงมีโอกาสน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ ในสังคม นอกจากนี้ยังมีการประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ความเชื่อมโยงระหว่าง บ้าน วัด และ โรงเรียน “บวร” จะเป็นพลังเสริมในการป้องกันการกระทำผิดให้กับเด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นสมาชิกหนึ่งในสังคมและเมื่อใดก็ตามที่การประสานความร่วมมือจากทั้งสามส่วนนี้เป็นไปอย่างราบรื่นย่อมส่งผลให้มาตรการต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไปด้วย

จากการวิเคราะห์รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาทั้ง 4 ประการข้างต้นผู้วิจัยนำมาเขียนภาพสรุปได้ดังภาพที่ 5.1

การกำหนด โครงสร้างการ ทำงาน	การกำหนด นโยบาย สถานศึกษา	การกำหนด มาตรการ สถานศึกษา	การประสานความ ร่วมมือกับภาค ส่วนต่างๆ
-งานด้านกิจการ นักเรียน -งานวิชาการ -งานแนะแนว -หัวหน้าระดับชั้น -ครูประจำชั้น	-กำหนดระเบียบ สถานศึกษา โดย เน้นเรื่องวินัย -กำหนดนโยบาย ด้านคุณธรรม จริยธรรม -กำหนดรูปแบบ การบริหารภายใน	-มาตรการเชิงรุก เช่น การเยี่ยมบ้าน กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน กิจกรรม อบรมรวมหน้า เสาธง/โฮมรูม กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเสริม หลักสูตรและนอก หลักสูตร การประชุมผู้ปกครอง งานสารวัตรนักเรียน การบำเพ็ญประโยชน์ ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน -มาตรการเชิงรับ เช่น เครือข่าย ผู้ปกครองจาก ครอบครัว ครูพระจาก ศาสน สถาน ตำรวจประสาน โรงเรียน	-คณะกรรมการ สถานศึกษา และควรเพิ่มตำรวจ ท้องที่ร่วมเป็น คณะกรรมการ สถานศึกษาด้วย -บ้าน วัด และ โรงเรียน จะต้อง ทำงานร่วมกัน อย่างใกล้ชิด
การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน			

ภาพที่ 5.1 รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

3. การเรียนรู้ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ทำให้สถานศึกษาและภาคส่วนต่างๆ ได้เรียนรู้และเกิดกระบวนการพัฒนาเพื่อการร่วมกันสร้าง ภูมิคุ้มกัน ป้องปราม/ปราบปรามและแก้ไขฟื้นฟู โดยสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ

นักเรียน ต่างมีความรู้ เจตคติและทักษะเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา จากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนามพบว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาต่างตระหนักรู้ถึงผลกระทบของปัญหาหากไม่ได้รับการแก้ไข และการร่วมมือร่วมใจกันของทุกฝ่ายก็ไม่สามารถทำให้การป้องกันเกิดประสิทธิภาพได้ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน นักเรียนที่ร่วมรับผิดชอบกับสถานศึกษาต่างมีเจตคติที่ดีต่อการป้องกันการกระทำผิด ตระหนักว่าปัญหาที่นักเรียนกระทำผิดเป็นปัญหาที่สำคัญและต้องร่วมกันแก้ไข จึงมีการถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปด้วยแต่วิธีการที่สำคัญได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาหรือนักเรียนได้มองเห็นแนวปฏิบัติด้วยเชื่อว่า ตัวอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอนนั่นเอง นอกจากนี้ครูและบุคลากรทางการศึกษาก็มีเจตคติที่ดีในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนและมีพฤติกรรมที่สำคัญในการแสดงออกที่แสดงถึงการมีเจตคติที่ดี คือการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรคนอื่นในสถานศึกษาหรือแม้กระทั่งนักเรียนเพื่อปฏิบัติตามด้วยความตระหนักรู้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไม่ให้ไปกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนหรือกฎเกณฑ์ของสังคมได้อีกต่อไป และนักเรียนเองก็จะต้องเป็นแบบอย่างให้กับเพื่อนด้วยกันในการแสดงออกของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ

สถานศึกษามีเจตคติที่ดีกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและพร้อมจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำความเข้าใจให้ภาคส่วนเหล่านั้นเชื่อมั่นในกลไกการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา กล่าวคือ แม้ว่าวิธีการดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายจะเป็นอย่างไรจะเป็นวิธีการที่ภาคส่วนต่างๆ ให้อยอมรับหรือไม่นั้นเมื่อสถานศึกษาต้องขอความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ เหล่านี้ ทั้ง ครอบครัว ชุมชน ภาครัฐและศาสนสถาน ภาคส่วนต่างๆ ก็ยินดีให้ความร่วมมือและมอคล้องตามมาตรการต่างๆ ที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่เป็นส่วนใหญ่ หากมีส่วนหนึ่งส่วนใดที่มีความเห็นไม่ตรงกัน กระบวนการของการประชุมในระดับต่างๆ ทั้งกรรมการสถานศึกษา หรือการประชุมผู้ปกครองจะเป็นเวทีที่จะสร้างข้อสรุปให้สามารถเกิดเป็นแนวทางร่วมกันได้เสมอ

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนอกจากจะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาแล้วภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดยังสามารถเรียนรู้มีเจตคติ และมีทักษะที่พึงประสงค์เพื่อนำสู่วิธีการในการพัฒนามาตรการหรือรูปแบบวิธีการสู่จุดมุ่งหมาย อนึ่งภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของสถานศึกษาได้แก่ ศาสนสถาน เช่น วัด โบสถ์ มัสยิด ภาครัฐ ชุมชนและครอบครัว ต่างได้เรียนรู้เพื่อการร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนร่วมกับสถานศึกษา และให้การยอมรับมาตรการต่างๆ ที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้นเสียเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ภาคส่วนต่างๆ ยังมีการเรียนรู้ที่เป็นรูปแบบเฉพาะของตนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคส่วนนั้นๆ ก็มีความพยายามจัดการกับปัญหาตามประสบการณ์และการเรียนรู้ของตนที่

ผ่านมาเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยในท้ายที่สุดภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็ต้องร่วมมือกันทำงานอย่างบูรณาการ เรียนรู้การทำงานร่วมกันไม่ใช่เป็นการผลักภาระให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แม้แต่สถานศึกษา ภาคส่วนต่างๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือดำเนินการก็ต้องคอยประสานกันเองด้วยเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

ตอนที่ 3 กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมและวิเคราะห์จากพื้นที่ศึกษาทั้ง 9 แห่งเมื่อนำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาแยกตามสังกัดและพื้นที่พบว่ากลยุทธ์การดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันตามสภาพที่เกี่ยวข้อง แต่มีจุดร่วมของการดำเนินการอยู่บ้างซึ่งผู้วิจัยได้นำมาตรการที่สำคัญมาจัดทำเป็น ร่างกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานจำนวน 6 กลยุทธ์ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับกลยุทธ์และมาตรการเหล่านั้น

กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานมีการกำหนดเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดทั้งการผิดกฎระเบียบของสถานศึกษาและกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคม ของสถานศึกษาทั่วประเทศ บูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างทั้ง ครอบครัว ศาสนสถาน ภาครัฐและชุมชนในการสร้างภูมิคุ้มกันป้องปราม/ปราบปรามและแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข เป็นแนวทางการสร้างและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน กระทำผิดกฎกติกาของสังคม นำสู่รูปแบบการดำเนินการที่เป็นเอกภาพชัดเจน โดยศักยภาพของสถานศึกษาและความร่วมมือของภาคีเครือข่าย และเป็นการรณรงค์ของสถานศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่ายให้สังคมเกิดความตระหนักและร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น 7 กลยุทธ์หลัก คือ 1) กลยุทธ์ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ได้แก่ สนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรและนอกหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลจากยาเสพติด อบายมุข สิ่งยั่วยุต่างๆ เช่น กิจกรรมดนตรี กีฬา กิจกรรมชมรม ให้ความรู้ด้านกฎหมายที่จำเป็นสำหรับนักเรียน และสร้างความตระหนักถึงผลของกระทำผิดตามฐานความผิดต่างๆรวมทั้งการทำผิดกฎระเบียบของสถานศึกษาซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสียอนาคตของตนเองและครอบครัว ตลอดจนฝึกทักษะชีวิตให้นักเรียนสามารถจัดการกับสถานการณ์อาจนำไปสู่การกระทำผิดได้ 2) กลยุทธ์ด้านการป้องปราม/ปราบปราม ได้แก่ ดำเนินการให้มีการตรวจสอบสารเสพติด ตรวจการพกพาอาวุธ ตลอดจนตรวจจรรยาบรรณและเครื่องแต่งกายซึ่งเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นที่แสดงถึงความมีระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ 3) กลยุทธ์ด้านการแก้ไขฟื้นฟู/

ปรับเปลี่ยน ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและได้รับการลงโทษให้พักการเรียนหรือให้ย้ายสถานศึกษา และในบางครั้งอาจจะต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาแต่ต้องการกลับไปเรียนต่อให้ดำเนินการเพื่อให้ได้รับโอกาสในการเข้าเรียนต่อ หากไม่สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาเดิมได้อาจแนะนำให้ไปศึกษาที่สถานศึกษาทางเลือกต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เข้ารับการศึกษากرณิไม่กลับไปเรียนต่อก็ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางประกอบอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน และบริการจัดหางานให้ตามความสามารถ ทักษะ ความถนัด และสภาพความพร้อมของร่างกายและจิตใจ 4) กลยุทธ์การพัฒนาบทบาทของสถานศึกษา ได้แก่ พัฒนาระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพื่อสามารถเข้าใจ เข้าถึง เพื่อพัฒนานักเรียนได้เป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้บุคลากรทุกภาคส่วนในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างบูรณาการ และยั่งยืน สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนที่อยู่ในความดูแลหรือนักเรียนคนอื่นๆ อย่างทั่วถึง ครบถ้วนซึ่งจะเป็นกลไกหนึ่งในการรู้จักตัวตนและหามาตรการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การดำเนินการประสานงานภายในของกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องทำประสานกันอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบได้ 5) กลยุทธ์การเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่กลุ่มภาคีเครือข่าย ได้แก่ สร้างและพัฒนาเครือข่ายร่วมกันระหว่าง โรงเรียน วัด ชุมชน สถานพยาบาล สถานีตำรวจรวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเฝ้าระวังการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน โดยการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ 6) กลยุทธ์ด้านการผลักดันนโยบาย ได้แก่ ผลักดันให้การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม และ 7) กลยุทธ์การพัฒนาระบบงานและการติดตามผล ได้แก่ มีการจัดตั้งกลไกในระดับชาติและระดับจังหวัด ในการตรวจสอบ ติดตาม และให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การดำเนินงานตามกลยุทธ์ เพื่อให้กลยุทธ์มีการนำไปปฏิบัติทุกพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตามกลยุทธ์ดังกล่าวนี้เป็นกลยุทธ์ที่เกิดจากการมองสถานการณ์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในภาพรวมทั่วประเทศ ซึ่งหากจะนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ในแต่ละบริบทพื้นที่อาจจะเกิดอุปสรรค จากข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามประกอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 9 แห่ง พร้อมทั้งกลยุทธ์ที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ 7 กลยุทธ์หลัก เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามบริบทพื้นที่ตามที่ได้จัดจำแนกไว้โดยแยกเป็นภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ครอบครัว

1.1 ครอบครัวที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาและมีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์: ยกย่องบทบาทของเครือข่ายผู้ปกครองในสถานศึกษาทั้งให้การสนับสนุนด้านความรู้ งบประมาณดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลนักเรียนในสถานศึกษา เข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินการของเครือข่ายผู้ปกครองตลอดจนร่วมมือกับเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เน้นกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาในรูปแบบผู้ปกครองอาสาให้มากขึ้นเพื่อช่วยกันติดตามพฤติกรรมการเรียนรู้และความประพฤติของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

1.2 ครอบครัวที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาแต่ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: จัดประชุมผู้ปกครองเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ทั้งในระดับห้องเรียน ระดับสายชั้น และระดับสถานศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ครูประจำวิชาได้พบปะพูดคุยทั้งประเด็นวิชาการและความประพฤติของนักเรียน

1.3 ครอบครัวที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาแต่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: เข้าช่วยเหลือครอบครัวเพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ โดยใช้พื้นที่ของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนใกล้ชิดกับผู้ปกครองมากขึ้น

1.4 ครอบครัวที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ปรับทัศนคติพ่อแม่ผู้ปกครองให้ยอมรับความผิดพลาดของลูก และร่วมกันหาทางออกที่เหมาะสมเพื่อการไม่กระทำความผิดซ้ำของนักเรียน ทั้งรณรงค์ให้ความรู้แก่สถาบันครอบครัว เพื่อให้กวัดขุ่นดูแลเรื่องการคบเพื่อน การวางตัวกับเพื่อนต่างเพศ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนแสดงความคิดเห็นของตน สร้างพื้นที่สร้างสรรค์ให้แก่เด็ก

กลยุทธ์: เสริมสร้างให้ครอบครัวมีเจตคติ และทักษะ ในการเข้าใจพัฒนาการของเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นเกราะป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนถูกผลักดันออกไปแสวงหาที่พึ่งทางใจนอกบ้าน

2. ศาสนสถาน

2.1 ศาสนสถานที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาและมีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: สนับสนุนให้พระหรือผู้ที่เป็นนักบวชของศาสนาต่างๆ เข้ามาสอนศีลธรรมในสถานศึกษา

2.2 ศาสนสถานที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาแต่ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: สนับสนุนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาโดยให้ศาสนสถานมีส่วนร่วมมากขึ้นเช่น การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในศาสนสถาน การจัดกิจกรรมถวายเทียนจำนำพรรษา เป็นต้น

2.3 ศาสนสถานที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาแต่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: สร้างและพัฒนาเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับศาสนสถานเพื่อเฝ้าระวังการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ศาสนสถานที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ทำงานร่วมกับศาสนสถานอย่างใกล้ชิดมากขึ้น สื่อสารให้ศาสนสถานมีเจตคติ และ ทักษะ ในการเข้าใจพัฒนาการของเด็กและเยาวชน

3. ชุมชน

3.1 ชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาและมีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ร่วมมือกับชุมชนช่วยกันสอดส่องระมัดระวังด้านความปลอดภัยของนักเรียนและ ร่วมกันออกมาตรการป้องกันการกระทำผิด

3.2 ชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาแต่ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: พัฒนาความร่วมมือกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรม ของเด็กและเยาวชนมากขึ้นโดยการสร้างแรงจูงใจให้ตระหนักถึงภัยของปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อ ชุมชน

3.3 ชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาแต่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ประสานชุมชนเพื่อเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนในสถานที่ที่มีความเสี่ยงในการดำรงชีวิต อาจขอร่วมมือสถานประกอบการ ห้างร้านต่างๆ ในชุมชนให้ช่วยกันดูแลเด็กและเยาวชนด้วย

3.4 ชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ปรับเปลี่ยนทัศนคติของชุมชนให้มีส่วนช่วยเหลือหากมีเด็กและเยาวชนซึ่งเป็น สมาชิกหนึ่งในชุมชนหลงไปกระทำผิดและร่วมกันป้องกันปัญหาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มี แนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

4. ภาครัฐ

4.1 ภาครัฐที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาและมีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยกำหนดให้มีหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้ช่วยนำเสนอความคิดเห็นในการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟู ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

4.2 ภาครัฐที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันกับสถานศึกษาแต่ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อนำเข้ามาดำเนินการ จัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องปราม/ปราบปราม และแก้ไขฟื้นฟู ให้เด็กและ เยาวชนลดการกระทำผิด มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

4.3 ภาครัฐที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาแต่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: ประสานหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการดำเนินการป้องกันการกระทำ ผิดของเด็กและเยาวชนร่วมกัน พร้อมทั้งสนับสนุนให้เข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมภายใน สถานศึกษาอย่างเปิดกว้าง

4.4 ภาครัฐที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ

กลยุทธ์: เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ภายในสถานศึกษาทั้งผู้บริหาร สถานศึกษา ครู และนักเรียนเพื่อแสดงศักยภาพในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและ เยาวชนให้สาธารณชนรับทราบเพื่อให้ภาครัฐได้เห็นความสำคัญของการดำเนินการป้องกันการกระทำ ผิดของเด็กและเยาวชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยหากนำมาอภิปรายโดยเชื่อมโยงกับหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆเพื่อให้ทราบปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจะนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. สถานศึกษากับสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งต่างมีการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ รวมทั้งแผนงานหรือกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายการศึกษาชาติเป็นหลัก และดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุนี้กิจกรรมต่างๆที่ สถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการจึงมีทั้งที่เป็นการ พัฒนาด้านวิชาการ และทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์คือมีความรู้คู่คุณธรรม จึงสังเกตได้ว่ากิจกรรมที่เป็นการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาแต่ละแห่ง จะเน้นการปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักเรียนเป็นหลักเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน ให้ นักเรียนเกิดความสำนึกผิดชอบชั่วดี เพื่อไม่ให้ไปก่อเหตุอันไม่พึงประสงค์ที่จะส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคม นอกจากนี้กิจกรรมส่วนมากที่สถานศึกษาดำเนินการจะเป็นกิจกรรมที่สร้าง ภูมิคุ้มกันเป็นหลัก ส่วนกิจกรรมที่เป็นการป้องปราม/ปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟู จะเป็นหน้าที่ ของสถาบันทางสังคมอื่นๆ ที่ทางสถานศึกษาประสานงานด้วยเพื่อให้การป้องกันการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชนสมบูรณ์ตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้เพื่อ การดำเนินการของกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาเกิดขึ้นจากการระดมความคิดของส่วนงานต่างๆ ใน สถานศึกษาได้แก่ กลุ่มระดับชั้น กลุ่มงาน กลุ่มผู้บริหาร ตลอดจนกรรมการสถานศึกษาซึ่งจะเป็น กลไกหลักในการอนุมัติจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับนักเรียนทั้งยังอาศัยการเรียนรู้จากแหล่ง เรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นกระบวนการตามหลัก PDCA เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพมากที่สุด

สถาบันการศึกษาถือเป็นสถาบันทางสังคมแห่งที่สองที่รับเอาเด็กและเยาวชนในสังคมเข้ามา อบรม เลี้ยงดู ปลูกฝังค่านิยมที่ดีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอนาคต รองจากสถาบันครอบครัวซึ่งถือเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุดและเป็นสถาบันพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ทว่าการที่สถานศึกษาจะ ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพย่อมจะต้องได้รับความร่วมมือจาก สถาบันครอบครัวเป็นอย่างดีด้วย จากผลการวิจัยที่ปรากฏผลเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวทั้งในแง่ของ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการให้ความร่วมมือกับการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน นั้นแสดงให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวเป็น สถาบันหลักอีกแห่งหนึ่งที่จะต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วนให้เกิดความตระหนักในปัญหาของสังคมนี้ร่วมกัน

และพร้อมจะดำเนินการร่วมกันไปกับสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับอนาคตของชาติในวันข้างหน้า

นอกจากนี้ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ที่กล่าวถึง ความเสื่อมถอยทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมไทย ส่งผลให้สถาบันทางสังคมมีแนวโน้มอ่อนแอ คนในสังคมขาดความไว้วางใจเชื่อใจและขาดการมีส่วนร่วมทางสังคม วิกฤตปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นความเสียหายที่จะส่งผลให้ประชาชนอยู่ร่วมกันยากลำบาก มีความถี่ในการใช้ความรุนแรงแก้ไขปัญหามากขึ้น ทั้งปัญหาในระดับครอบครัว และปัญหาความคิดเห็นแตกต่างทางการเมือง ประกอบกับกระบวนการยุติธรรมแก้ไขปัญหาค่าไม่ได้ไม่เต็มที่ ทำให้ขาดความไว้วางใจเชื่อใจกัน นอกจากนี้ กระแสวัฒนธรรมเสมือนจริงที่แพร่เข้ามาผ่านโลกไซเบอร์ ทำให้มีการสร้างเครือข่ายทางสังคมมากขึ้น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและวิจรรณญาณในการเลือกรับ-ปรับ-ใช้วัฒนธรรม ส่งผลให้ค่านิยมไทยมีการปรับเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรมที่รับมา เด็กและเยาวชนที่ยังไม่มีภูมิคุ้มกันที่ดีพอ หรือขาดการใช้วิจรรณญาณกลั่นกรอง จะเสี่ยงต่อการรับวัฒนธรรมที่ไม่ดีงามมาใช้โดยง่าย นอกจากนี้ ยังมีการใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมเสมือนจริงในเชิงของการสร้างปัญหามากกว่าเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ความสัมพันธ์กับคนรอบข้างลดลง สร้างพื้นที่ส่วนตัวมากขึ้น นำไปสู่ความแตกแยกในครอบครัวและการมีส่วนร่วมในสังคมลดลง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจิตรา ปันดี (2547) ที่พบว่าผู้ปกครองนั้นคือสถาบันครอบครัวจะมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ภารกิจของปัจจัยที่สำคัญของการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจึงเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้วย

ผลการวิจัยที่ระบุเกี่ยวกับปัญหาการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพื่อแสดงวิธีการที่แตกต่างกันหรือเหมือนกันของสถานศึกษากับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการนำสู่จุดหมายคือความต้องการลดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จัดการกับปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนให้หมดสิ้นไปนั้นแสดงให้เห็นชัดเจนว่ามาตรการการป้องปราม/ปราบปรามของสถานศึกษาที่ใช้การลงโทษด้วยการตีเป็นสิ่งที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งเป็นวิธีการที่ขัดกันของสถานศึกษาและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดย โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Merton, 1968) อธิบายปรากฏการณ์เช่นนี้ว่าความต้องการเปลี่ยนแปลง (Rebellion) ซึ่งเป็นรูปแบบปรับตัวที่สถานศึกษามีความเห็นและวิธีการที่แตกต่างไปจากภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม

2. สถานศึกษากับรูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน นอกจากเมอร์ตัน (Merton, 1968) จะกล่าวถึงรูปแบบการปรับตัวแล้ว ยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหลักและบทบาทรองว่าบทบาทในการดำรงอยู่ของสถาบันต่างๆ เพื่อให้เกิดความ

สมดุลงของสังคมย่อมมีทั้งบทบาทหลักและบทบาทรอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หน้าที่ในสังคมนั้นแบ่งเป็น 2 ประการ คือ หน้าที่หลัก (Manifest) และหน้าที่รอง (Latent) ตามปกติแล้วสถานศึกษามีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม และทักษะอันจำเป็นในการดำรงชีพของสมาชิกในสังคม สร้างบุคลิกภาพทางสังคมให้แก่สมาชิก สามารถปรับตัวในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและปฏิบัติตนให้มีคุณค่าแก่สังคม การกำหนดสถานภาพทางสังคมและชนชั้นทางสังคม สถานภาพจากสถาบันการศึกษา เป็นส่วนประกอบสำคัญประการหนึ่งในการจัดช่วงชั้นทางสังคม หน้าที่ในการผลิตกำลังแรงงานทางเศรษฐกิจ ตามความต้องการทางสังคม หน้าที่ในการสร้างกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นหน้าที่แฝงของสถาบันการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อนเพื่อสนองความต้องการทางจิตใจของสมาชิกในสังคม จากผลการวิจัยพบว่าบทบาทหลักของสถานศึกษาคือการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านวิชาการให้แก่เด็กและเยาวชน และในขณะเดียวกันในยุคปัจจุบันนี้สถานศึกษายังต้องมีบทบาทในการอบรมปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ที่กุลบุตร กุลธิดา จะสามารถนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีมีศีลธรรม ดังที่จุดมุ่งหมายการศึกษาไทยได้กล่าวไว้ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งสามารถเป็นเกราะป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนเหล่านั้นกระทำความผิดในทุกด้าน ทุกฐานความผิด รู้จักคิดแยกแยะ พิจารณาการกระทำทุกอย่างด้วยสติ ซึ่งถือเป็นความคาดหวังของสังคมไทยในปัจจุบัน ขณะเดียวกันสถานศึกษาเองก็คงไม่สามารถดำเนินการตามบทบาทเหล่านี้ไปได้ด้วยฝ่ายเดียว มีความจำเป็นต้องประสานงานกับสถาบันทางสังคมอื่นที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อให้ช่วยเหลือดูแลมีความรับผิดชอบต่อสมาชิกทางสังคมตัวน้อยๆ เหล่านี้ด้วย ทั้งนี้สอดคล้องกับ แมคเคลียร์ และเฮนชเลย์ (McCleary and Henchley, 1965 : 25) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับภารกิจของโรงเรียน และได้สรุปภารกิจหลักสำคัญไว้ 6 ประการ คือ 1) พัฒนาเชาวน์และสติปัญญา อุปนิสัย และบุคลิกภาพของนักเรียน 2) ให้ความรู้ที่สำคัญและความคิดต่าง ๆ อันเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของประเทศของตนเองและประเทศอื่น ๆ 3) ทำนุบำรุงและรักษา ยึดมั่นและจงรักภักดีต่อระบบการปกครอง และสังคมแบบประชาธิปไตยของประเทศ 4) ให้ความรู้และความชำนาญในการประกอบอาชีพตามความเหมาะสมของบุคคลและสังคม 5) ส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทั้งทางร่างกายและจิตใจ และ 6) ปรับปรุงความคิดในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคม และยังคงสอดคล้องกับ เรื่อง เจริญชัย (2524) ที่ได้กล่าวสรุปไว้ว่า หน้าที่ของโรงเรียนอย่างน้อยที่สุดต้องสอนนักเรียน สอนผู้ปกครองและต่องบริการสังคมหรือชุมชนด้วย กล่าวคือ ต้องสอนให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีรับผิดชอบต่อชาติ ต่อท้องถิ่น ต่อสังคม ต่อครอบครัว และต่อตนเอง และให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โรงเรียนจึงมีหน้าที่สร้างทัศนคติและให้ความรู้ ไม่ใช่ฝึกทักษะอย่างเดียว แต่ต้องฝึกลักษณะนิสัยการทำงานด้วย สอนการสอนผู้ปกครองหรือประชาชนนั้น ได้แก่ การให้ความรู้ทั่วไป โดยการประชุมเป็นครั้งคราวหรือสงฆาว ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน หรือจัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้ แต่

สิ่งที่ทางโรงเรียนควรตระหนักและมุ่งเน้นในเรื่องการสอน ผู้ปกครองจะต้องรับผิดชอบร่วมกันระหว่างที่บ้านกับทางโรงเรียนในเรื่องการอบรมสั่งสอนนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ การเรียนการสอนเพื่อสนองภาระหน้าที่ดังกล่าว ข้างต้นนั้นทางโรงเรียนจะต้องจัดโปรแกรมการเรียนให้กว้าง เพื่อให้นักเรียนได้เลือกตามความสามารถของแต่ละคน

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับบทบาทของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ดำเนินการกันอยู่นั้น สถานศึกษากลายเป็นความคาดหวังของบุคคลในสังคมและภาคส่วนต่างๆ ในสังคมในทันทีเพราะต่างเห็นถึงปัญหาที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่สถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุดอย่างครอบครัว ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวในกรณีต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนว่าสถานศึกษายืดเหนียวความเข้มแข็ง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรภายในสถานศึกษาได้ง่ายกว่าและเป็นไปได้มากกว่าสถาบันครอบครัวในยุคปัจจุบัน และเมื่อสถานศึกษารับอาสาเป็นผู้ประสานงานหลักในการดำเนินการ ภาคส่วนต่างๆ จึงยินยอมพร้อมใจในการให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่เป็นการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่ดีอีกรูปแบบหนึ่ง

3. สถานศึกษากับกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ผลการวิจัยระบุชัดเจนว่ากลยุทธ์ที่สำคัญที่ดำเนินการนอกจากสถานศึกษาจะเป็นผู้ดำเนินการหลักแล้วยังต้องคอยประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ร่วมกันสรรหาวิธีการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ก็สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ระบุไว้ในมาตรฐานที่ 2 หัวข้อแนวทางการจัดการศึกษา ที่ให้จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยองค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงผู้เรียน นอกจากนี้ยังอภิปรายเชื่อมโยงได้ว่าการที่สถานศึกษาต้องประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคมก็เป็นเพราะทุกภาคส่วนต่างมีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินการต่างๆ ของสถานศึกษา กล่าวคือสถานภาพของสถานศึกษา มีลักษณะที่สำคัญในการวิเคราะห์ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ได้ตรงกับความต้องการตามภารกิจบทบาทของสถานศึกษาและมีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่ง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการดำเนินการตามบทบาทและภารกิจของสถานศึกษา เช่น ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชนในท้องถิ่น บุคลากรในส่วนราชการ ผู้ส่งมอบงาน รวมถึงผู้รับบริการคือนักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์หลักของสถานศึกษาได้ถูกต้อง ตรงกับความต้องการ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการวางแผนและการดำเนินงานของสถานศึกษา จำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (Internal Stakeholders) ได้แก่ นักเรียน ผู้บริหาร บุคลากรระดับปฏิบัติงานทุกคน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้น

พื้นฐาน 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในการรับบริการ (Marketplace Stakeholders) เช่น ผู้ปกครอง สถานประกอบการ ผู้รับจ้างขายครุภัณฑ์และวัสดุในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น และ 3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมแต่อยู่นอกสถานศึกษา (External Stakeholders) เช่น สมศ. ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งกลุ่มการเมืองที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นต้น

อนึ่งหากพิจารณารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานจากผลการวิจัยในครั้งนี้จะพบว่าการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของสถานศึกษาแต่ละแห่งอยู่ในรูปแบบเดียวกันกับที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (Sooie , Mazerolle and Rombouts, 2005; Gallà, 2003; Nelson and Bergbower, 2010; เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์ และคณะ, 2554) กล่าวคือ การดำเนินการป้องกันการกระทำผิดโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเป็นการดำเนินการในลักษณะเริ่มต้นจากภายในสู่ภายนอก สถานศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดทั้งการสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องปราม/ปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟู หลังจากนั้นจึงประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษายังคงใช้โครงสร้างเดิมในการขับเคลื่อนงานแต่ต้องปรับในเชิงคุณภาพของโครงสร้างที่มีอยู่เพิ่มเติม คือ ปรับโครงสร้างและระบบความสัมพันธ์ในโรงเรียนมิให้เป็นระบบความสัมพันธ์ในแนวตั้งแต่เป็นระบบความสัมพันธ์ในแนวราบเพื่อให้โอกาสภาคส่วนต่างๆ เข้ามาดำเนินการร่วมได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้กลยุทธ์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ยังได้สะท้อนภาพการดำเนินการอย่างมีระบบ ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงเพื่อก่อให้เกิดวิธีการที่พึงประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกันทั้งสถานศึกษาและภาคส่วนบริบทใกล้เคียง ไปจนถึงการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นการจัดทำฐานข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ยั่งยืนในอนาคต

กรณีการจัดจำแนกลักษณะสภาพบริบทพื้นที่ของสถานศึกษาแต่ละแห่งตามจุดมุ่งหมายและความพร้อมในการดำเนินการเพื่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขการวิเคราะห์ตามทฤษฎีของ โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Merton, 1968) ที่ได้กำหนดสภาพการปรับตัวไว้ซึ่งพบว่าจุดมุ่งหมาย (Goal) และการดำเนินการ (Mean) ของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเมื่อนำมาเชื่อมโยงกับสถานศึกษาปรากฏเป็น 4 รูปแบบ คือ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกับสถานศึกษาและมีความพร้อมในการดำเนินการ (+,+) ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกับสถานศึกษาแต่ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ (+,-) ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาแต่มีความพร้อมในการดำเนินการ (-,+) และ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากสถานศึกษาและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ (-,-) ซึ่งตรงกับแนวคิดการปรับตัว 4 รูปแบบของโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Merton, 1968) ดังนี้ ปฏิบัติตามหรือ Conformity (+,+) เบี่ยงเบนหรือ

Innovation (+,-) ยึดติดระเบียบหรือ Ritualism (-,+) หนีโลกหรือ Retreatism (-,-) ซึ่งอภิปรายได้ว่ากระบวนการการได้มาของกลยุทธ์ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานพิจารณาแยกตามบริบทพื้นที่นั้นเกิดจากความไม่สอดคล้องกันของการดำเนินการระหว่างสถานศึกษากับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์เพื่อไปกระตุ้นให้เกิดประสิทธิผลและ/หรือ พัฒนาส่วนที่สอดคล้องกันอยู่แล้วให้เข้มแข็งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานศึกษาแต่ละแห่งทุกสังกัดทั่วประเทศย่อมมีการกำหนดนโยบายในระดับสถานศึกษาเพื่อการดำเนินการตามวิสัยทัศน์และ/หรืออัตลักษณ์อันนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ทว่าการดำเนินการที่ผ่านมาอาจมีอุปสรรคหรือข้อจำกัดหลายด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือของกลุ่มบุคคล องค์กร หรือสถาบันต่างๆ ในสังคม จึงควรมีการปรับเปลี่ยนแนวนโยบายของสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

1.1 นำกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเข้าบรรจุเป็นนโยบายหนึ่งของหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษา การที่หน่วยงานเหล่านั้นนำหลักการ แนวคิด มาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยเข้าไปขับเคลื่อนในผ่านกฎหรือระเบียบต่างๆ ที่ออกมาอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรย่อมส่งผลกระทบต่อความร่วมมือในการดำเนินการของภาคส่วนต่างๆ ได้ทั้งระบบ

1.2 สนับสนุนให้ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ชุมชน เครือข่ายครอบครัว และศาสนสถาน ได้ออกมาตรการในการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้เกิดและเยาวชนกระทำผิด ป้องปราม/ปราบปราม และแก้ไขฟื้นฟูผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการ ปัญหาและปัจจัยในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาต่างๆ ย่อมเป็นภาพสะท้อนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของการดำเนินการเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ผู้เรียน การป้องกัน/ปราบปรามนักเรียนที่กระทำผิด และการแก้ไขฟื้นฟูไม่ให้เกิดและเยาวชนเหล่านั้นไปกระทำผิดซ้ำ อีกทั้งรูปแบบการดำเนินการในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามมาตรการต่างๆ ที่เป็นผลมาจากการวิจัยจะเป็นตัวอย่างในการดำเนินการของสถานศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศทั้งที่มีสภาพแวดล้อมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับพื้นที่ที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาและการนำหลักการและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไปประยุกต์ใช้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งวิธีการในการเข้าถึงปัจจัยที่มีความจำเป็นต่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

นั่นเอง โดยการนำไปใช้ของสถานศึกษาซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนนักเรียนมีความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างลึกซึ้งและให้ถือว่าหน้าที่ในการป้องกันการกระทำผิดเป็นของสมาชิกทุกคนในสถานศึกษาโดยอาศัยมาตรการ วิธีการในการป้องกันการกระทำผิดที่ตามที่ได้เสนอกลยุทธ์และมาตรการต่างๆ ไว้ โดยปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีมาตรฐานเหมือนกัน และสร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน ศาสนสถาน ภาครัฐ และครอบครัว ซึ่งล้วนมีเด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ในการร่วมมือกันกับสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ไม่ผลักราะให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ต้องบูรณาการการทำงานร่วมกัน

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

กระบวนการสุดท้ายของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพบริบทของพื้นที่กรณีศึกษา เพื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายและความพร้อมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานซึ่งพบว่ามีความแตกต่างกันไปในแต่ละบริบททั้งในด้านของจุดหมายร่วมกันกับสถานศึกษาและความพร้อมในการดำเนินการประเด็นที่น่าสนใจศึกษาคือ ภาคส่วนของสังคมที่มีจุดหมายไม่เหมือนกับสถานศึกษาที่มีความต้องการลดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและไม่มีความพร้อมในการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดนั้นกลยุทธ์ฯ ที่นำเสนอในครั้งนี้อาจสามารถนำไปใช้ได้จริงและมีผลเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้ภาคส่วนเหล่านั้นมีความคิดและตัดสินใจตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เป็นการสะท้อนภาพปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในบริบทของสังคมไทยเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพื่อจะได้นำเสนอให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้คิดหาวิธีในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤตกานต์ แก้วปลาต. บทบาทของเยาวชนในสถานศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2553.
- กาญจนา คุณารักษ์. รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด: กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การวางแผนกลยุทธ์จัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. PBB ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน Hurdle 1 : การวางแผนงบประมาณการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา การจัดทำงบประมาณระยะปานกลาง (MTEF). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการวางแผนงบประมาณจากแนวคิดสู่แนวปฏิบัติระดับสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2555.
- ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล. การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในประเทศไทย : แนวทางในการป้องกันและแก้ไขโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นตัวทำนายทางด้านอาชญาวิทยา. งานวิจัยคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2553.
- ณภัทร คุ่มตลอด. บทบาทเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของศาลจังหวัดลำปาง แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการวางแผนกลยุทธ์หรือการปฏิรูป. กรุงเทพมหานคร: กราฟิคฟอรัม, 2543.
- ทองสุข นิลสวย. สัมภาษณ์, 2554
- เทอดไทย ศรีลัมพ์. ปัญหาเด็กและเยาวชนไทยในสภาพการณ์ปัจจุบัน. กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2536.

- นงเยาว์ กัลยาลักษณ. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานฝ่ายกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัย
อาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2541.
- นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สาขาวิชา. เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายอาญา 1:
ภาคบทบัญญัติทั่วไป. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.
- ปกรณัม ปรียากร. การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์. กรุงเทพมหานคร :เสมา
ธรรม, 2552.
- ประชาสัมพันธ์, กรม. “คสช. เพิ่มงบประมาณให้กระทรวงมหาดไทย ในปี 2558 เพื่อดำเนินงานด้าน
การปราบปรามยาเสพติด เน้นให้กระทรวงมหาดไทยและองค์กรในท้องถิ่นดูแล”, สำนัก
ข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 10 กรกฎาคม 2557, 2557.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็กและกระบวนกรยุติธรรมสำหรับเด็กและ
เยาวชน. กรุงเทพมหานคร : ประกายพริก, 2530.
- ประภาศน์ อวยชัย. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา เรื่องบทบาทศาลคดีเด็ก
และเยาวชนกับความมั่นคงแห่งชาติ. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2517.
- ประเวศ วะสี. ‘ธรรมาภิบาลโรงเรียน’ ขจัดความรุนแรงในเยาวชน. กระบวนการนโยบายสาธารณะ
ว่าด้วย การป้องกันความรุนแรงในโรงเรียน. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก
http://www.thainhf.org/document/news/news_67. Pdf เมื่อ 6 ตุลาคม 2554.
- ประสิทธิ์วรการ (ณรงค์ ธมมสุนทร), พระครู. การศึกษาความคาดหวังต่อบทบาทของพระสงฆ์ใน
การป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน กรณีศึกษา อำเภอ
ลอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา,
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- ประเสริฐ เมฆมณี. หลักทฤษฎีวิทยา. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2523.
- ผดุง อารยะวิญญู. การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: แวนแก้ว, 2542.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อนแถมมี, 2539.
- พรรณพิมล หล่อตระกูล และคณะ. รายงาน การพัฒนาเครื่องมือประเมินสภาพปัญหา : ประมวล
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน : รายงานแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือ
เยาวชน.กรุงเทพมหานคร: วงศ์โปรดักชั่น, 2543.
- พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรม. ข้อมูลสถิติจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดย
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก
http://www2.djop.moj.go.th/stat/main_user.php?mid=2&mon=24 เมื่อ 6
กรกฎาคม 2557.
- พีระ สวัสดิ์ลักษณ. ปัญหาการบริหารงานวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

- เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์ และคณะ. รายงานโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการทางสังคมเพื่อ
แก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์,
2554.
- ภัทรา สง่า และคณะ. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการสูบบุหรี่ของ
เยาวชนในอำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ. วิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2557.
- รังสรรค์ มณีเล็ก. การวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิวส์, 2544.
- รัตนะ วรบัณฑิต และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. วัฒนธรรมรองของเด็กที่ไม่กระทำความผิดซ้ำ.
บทความในการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา ครั้งที่ 10 คณะสังคมศาสตร์และคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2554.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
นานมีบุ๊คส์, 2557.
- เรื่อง เจริญชัย. “แนวโน้มของการมัธยมศึกษาในประเทศไทย”, โครงการมัธยมเพื่อชนบท(บพข.).
สำนักงานโครงการพิเศษ (สคส.) กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนใน
สถานศึกษา พ.ศ. 2551 – 2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,
2551. (เอกสารอัดสำเนา)
- วรรณรณี จิตบุญ. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการติดยาเสพติด ของเด็กและเยาวชนใน
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดตรัง. การศึกษาอิสระรัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2554.
- วัฒนา พัฒนพงศ์. BSC และ KPI เพื่อการเติบโตขององค์กรอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี,
2546.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ. การวางแผนกลยุทธ์ เล่ม 2 :ศิลปะการกำหนดแผนองค์กรสู่ความ
เป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร :สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2546.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน : แนวคิดทางสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร :
โอเดียนสโตร์, 2531.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- วิภาดา วาณิช. สัมภาษณ์, 2554.
- วิมล สุวรรณโชติ. การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาเด็ก
และเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัด
และประเมินผลการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. การโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด. กรุงเทพมหานคร: ไดมอนด์ อิน ปัสซิเนส
เวิร์ด, 2540.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. การวางแผนกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.

- ศึกษาธิการ, กระทรวง. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553. (อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ.2555 - 2558) ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2555.
- สง่า สีนะสมิต. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515.
- สมชัย สติรวัฒนา. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. กลยุทธ์การแข่งขันของธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2543.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์, 2544.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, 2544.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, 2546.
- สามัญศึกษา, กรม. การจัดทำแผนกลยุทธ์ระดับโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, 2544.
- สามัญศึกษา, กรม. ชุดปฏิบัติการจัดทำแผนกลยุทธ์และกรอบงบประมาณการรายจ่าย ล่วงหน้า ระยะปานกลาง. กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, 2545.
- สุขุมาลัย โชควัฒนรัตน์. การป้องกันปัญหายาเสพติดโดยเครือข่ายเยาวชน กรณีศึกษาสโมสรวิทยากรเยาวชนกับโครงการนำร่องพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- สุจิตรา ปันดี. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนธีรกาหน้บ้านโฮ้งจังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- สุชา จันท์เอม. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2542.
- สุชา จันท์เอม และ สุรางค์ จันท์เอม. จิตวิทยาเด็กเกร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2522.
- สุนีย์พร สังขวาสี และคณะ. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำ ความผิด. วิจัยนิติศาสตร์บัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2554.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2536.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา . กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2546.

- สุพานี สฤกษ์วานิช. **การบริหารเชิงกลยุทธ์ : แนวคิดและทฤษฎี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- สุภางค์ จันทวานิช. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- สุมนทิพย์ จิตสว่าง. กระบวนการดำเนินการป้องกันปราบปราม สืบสวน และดำเนินคดีของตำรวจเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน. **วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์ ปีที่ 1, ฉบับที่ 2 (2555): 1-24, 2555.**
- สุวรรณณี อนันท์บริพงษ์. **การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนของเทศบาลตำบลจะนะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา**. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553.
- สุวัจนานา ตรีส. **แนวทางการพัฒนาการป้องกันปัญหาการกระทำความผิดคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนกรณีศึกษาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา**. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2553.
- เสริน ปุณณะหิตานนท์. **การกระทำผิดในสังคม สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน**. กรุงเทพมหานคร : เดอะบิชซิเนสเพรส, 2527.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. **การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์การพิมพ์, 2545.
- โสภา ขปิลมันน์. **ครอบครัว : พื้นฐานปัญหาสังคมที่น่าเป็นห่วงในปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536.
- อัมณพ ชูบำรุง. **อาชญาวิทยาและอาชญากรรม**. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.
- อัมภรณ์ บุญชิต. **แนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะทิว จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2551.

ภาษาอังกฤษ

- Ackoff, R. L. **A Concept of Corporate Planning**. New York : Wiley, 1970.
- Burssens, D., and Vettenburg, N. Restorative Group Conferencing at School: A Constructive Response to Serious Incidents. **Journal of School Violence** 5(2): 5-17, 2006.
- Christle, C. A., Nelson, C. M., Jolivette, K., Scott, T. M., and Liaupsin, C. J. Preventing delinquency and school failure: Factors that account for high academic performance in high poverty schools. **Teacher Educators for Children with Behavior Disorders**, Tempe, AZ, 2002.

- Coffey, A. R. **The Prevention of Crime and Delinquency**. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1975.
- Curt, B. R. **Criminal Behavior a Pshychosocial Approach**. New Jersey :Prentice – Hall, 1991.
- David. F. R. **Strategic Management**. Englewood Cliffs: Prentice – Hall, 1997.
- Edwin, S. H. and Cressey, D. R. **Principles of Criminology**. Philadelphia: J. B. Lippincott, 1955.
- Gallà, M. **A Guide for Policymakers and Funders to School-Based Drug Prevention**. Netherlands: Van Driel, 2003.
- Gottfredson, D. C. **Schools and Delinquency**. New York: Cambridge University Press, 2001.
- Greenberg, M. T. 'School-based prevention: current status and future challenges', **Effective Education**, 2: 1, 27 — 52, 2010.
- Hawkins, D. J. and Lishner, D. A., “Schooling and delinquency”, in **Handbook on Crime and Delinquency Prevention**, ed. E. Johnson, Greenwood Press, New York, pp.179-221, 1987
- Hicks, H. G. **Management**. New York : McGraw-Hill, 1981.
- McCleary L.and Hencley, S.P. **Secondary School Administration: Theoretical Bases of Professional Practice**. New York: Dodd, Mead, 1965.
- Merton, R. K. **Social Theory and Social Structure**. New York : The Free Press, 1968.
- Mintzberg, H. **The Rise and Full of Strategic Planning**. New York : Prentice Hall, 1994.
- Nelson, K. and Bergbower, K. **Prevention in Action**. SUD Conference 2010 Presentations, the Michigan Department of Community Health, Behavioral Health and Developmental Disabilities Administration, Office of Recovery Oriented Systems of Care, 2010.
- Roy, E. V. and Kroll, C. **Juvenile Delinquency and Its Prevention in Asia**. Tokyo: Asia Crime Prevention Foundation, 1998.
- Schafer, S. and Kundten, D. R. **Juvenile Delinquency**. New York: Random House, 1970.
- Soole, W.D., Mazerolle, L. and Rombouts, S. **Monograph No. 07: School Based Drug Prevention: a Systematic Review of the Effectiveness on Illicit Drug Use**. DPMP Monograph Series. Fitzroy: Turning Point Alcohol and Drug Centre, 2005.
- Steiner, A. G. **Strategic Planning: What Every Manager Must Know**. New York : Free Press, 1979.

Thompson, A. and Strickland, A. **Strategic Management: Concepts and Cases**.
Chicago: Irwin, 1996.

Uslegal.com. **School-Based Prevention Law & Legal Definition**. Retrieved from
<http://definitions.uslegal.com/s/school-based-prevention>, 2014.

Weinberg, S. K. Sociological processes and factors in juvenile delinquency. In ed. by J.
Roucek **Juvenile Delinquency**. New York: Philosophical Library, 1958.

Yuan, X. **Preventing and Reducing Juvenile Delinquency with the Organizational
Advantages of the CYL**. International Academic Workshop on Social
Science pp. 716-719, 2013.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การนำเสนอกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอในลักษณะภาพรวมและจะเก็บเป็นความลับเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยเรื่องนี้เท่านั้น
3. แบบสอบถามฉบับนี้ทั้งหมด 3 หน้า แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ตอนที่ 3 การเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนอกเหนือจากนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ติดต่อ อีเมล satwinin@hotmail.com หมายเลขโทรศัพท์ 08-9174-1479

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ข้อมูลทั่วไปของท่าน

1. ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญา ตริ โท เอก สาขา
2. ตำแหน่งปัจจุบันในสถานศึกษา ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งดังกล่าว..... ปี
3. การรับตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ได้แก่ กรรมการฝ่ายกิจการนักเรียน กรรมการฝ่ายแนะแนว กรรมการฝ่ายปกครอง กรรมการฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน
 ไม่เคยรับตำแหน่งใดๆ เคยรับตำแหน่งเป็น
4. การเข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
 ไม่เคยเข้ารับการอบรม เคยเข้ารับการอบรม โดยหัวข้อที่ประทับใจคือ

ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาที่ท่านเป็นผู้บริหารอยู่ในปัจจุบัน โรงเรียน

5. ช่วงชั้นที่เปิดทำการเรียนการสอน
6. พื้นที่ของสถานศึกษาไร่ จำนวนนักเรียนในปัจจุบันคน จำนวนครูทั้งหมดในปัจจุบัน คน
7. จำนวนนักเรียนที่กระทำผิดในปีการศึกษาที่ผ่านมา คน ส่วนมากเป็นนักเรียนในระดับชั้น.....
ฐานความผิดที่นักเรียนกระทำผิดมากที่สุดในปีการศึกษาที่ผ่านมาคือ.....
8. สถานศึกษามีการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนผ่านหน่วยงานต่างๆ ดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 งานแนะแนว งานอนามัยโรงเรียน งานปกครอง งานกิจกรรมนักเรียน งานบริการสาธารณะ
 งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานจัดระบบการบริหารพัฒนาองค์กรและพัฒนากระบวนการเครือข่ายโรงเรียน
 งานประชาสัมพันธ์โรงเรียนและประชาสัมพันธ์ชุมชน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ปกครอง
9. ลักษณะของพื้นที่ภายในและภายนอกโดยรอบสถานศึกษา(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
ภายในสถานศึกษา ห้องเรียน/ห้องประชุม ไม่เพียงพอ มีความแออัดมาก ห้องน้ำ/ห้องสุขา อยู่ในที่ลับตา
 มีพื้นที่ที่เป็นมุมอับ มีคหรือบริเวณที่มีต้นไม้รกครึ้ม
 มีห้องว่างที่นักเรียนเปิดใช้ได้เองโดยไม่ต้องขออนุญาต
ภายนอกสถานศึกษาภายในรัศมี 500 เมตร มีสถานที่จำหน่ายบุหรี่/สุรา มีสถานที่รับเล่นการพนัน
 มีสถานบันเทิง เช่น ผับ/เอด เป็นต้น มีสถานที่จำหน่ายยาเสพติด
 มีสถานที่ที่เป็นห้างร้านเอกชน เช่น ร้านเกม/ร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความตามสภาพจริงในปัจจุบัน

9. สาเหตุการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [] ไรท์ที่เกิดปัญหาด้านอารมณ์และพฤติกรรม [] การเลี้ยงดูของผู้ปกครอง [] ปัญหาความยากจน
 [] การเลือกคบเพื่อน [] การไม่รู้เท่าทันสื่อ [] การมีแหล่งอบายมุขรอบสถานศึกษา
 [] การจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา [] อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. การจัดกิจกรรมของสถานศึกษาของท่านเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

กิจกรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันรู้เท่าทันการกระทำผิด ได้แก่

กิจกรรมเพื่อการปราบปรามการกระทำผิด ได้แก่

กิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูนักเรียนผู้กระทำผิด ได้แก่

11. ข้อจำกัดของสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

กำหนดให้ ระดับของข้อจำกัดมี 6 ระดับ ตั้งแต่ 5 หมายถึง

มีข้อจำกัดมากที่สุด ไปถึง 0 หมายถึง ไม่มีข้อจำกัด

ข้อ	ข้อจำกัด	ระดับของข้อจำกัด					
		5	4	3	2	1	0
1	งบประมาณในการจัดการ						
2	ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา						
3	ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน						
4	ความร่วมมือของชุมชน						
5	ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ						

12. บทบาทของสถานศึกษาต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันการกระทำ

ผิดของนักเรียน กำหนดให้ ระดับการมีบทบาทมี 6 ระดับ ตั้งแต่ 5

หมายถึง มีบทบาทมากที่สุด ไปถึง 0 หมายถึง ไม่มีบทบาท

ข้อ	ข้อจำกัด	ระดับการมีบทบาท					
		5	4	3	2	1	0
1	จัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม						
2	จัดแผนศึกษาพฤติกรรมเป็นรายบุคคล						
3	ประสานหน่วยงานต่างๆ เพื่อป้องกัน						
4	เสนอตัวเป็นแกนกลางในการป้องกัน						
5	ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการป้องกัน						

13. สถานศึกษาร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [] ครอบครัว [] สถานศึกษาอื่น [] ศาสนสถาน
 [] องค์กรเอกชน เช่น กลุ่ม NGOs [] สื่อมวลชน [] องค์กรภาครัฐ เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ศาล
 [] อื่นๆ (ระบุ).....

14. ปัจจัยสนับสนุนในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของสถานศึกษาของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และโปรด

ระบุหมายเลขเรียงลำดับความสำคัญ จาก 1 หมายถึง สำคัญมากที่สุด ถึง 10 หมายถึง สำคัญน้อยที่สุด)

- [] คุณภาพการเรียนการสอน [] คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา
 [] คุณภาพในการจัดการงบประมาณ [] คุณภาพนักเรียน
 [] การมีส่วนร่วมของบุคลากร [] ความร่วมมือของชุมชน
 [] การสร้างภาคีระหว่างบุคลากร [] การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง
 [] ทัศนคติของบุคลากรในสถานศึกษา [] อื่นๆ (ระบุ)

ตอนที่ 3 การเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความตามสภาพจริงในปัจจุบัน

15. การเรียนรู้ของสถานศึกษาในการเป็นฐานเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน กำหนดให้ ระดับการเรียนรู้มี 6 ระดับ ตั้งแต่ 5 หมายถึง เรียนรู้มากที่สุด ไปถึง 0 หมายถึง ไม่มีการเรียนรู้

ข้อ	สภาพการเรียนรู้	ระดับการเรียนรู้						ข้อ	สภาพการเรียนรู้	ระดับการเรียนรู้					
		5	4	3	2	1	0			5	4	3	2	1	0
1	ผู้บริหาร/ครู เรียนรู้วิธีป้องกัน							4	สถานศึกษาเรียนรู้การรักษาความเป็นหุ้นส่วนทางสังคม						
2	ผู้บริหารเรียนรู้วิธีประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อการป้องกัน								5	สถานศึกษาเรียนรู้วิธีการในการป้องกันจากหน่วยงาน/สถานศึกษาอื่นที่ประสบความสำเร็จ					
3	ครู/บุคลากรเรียนรู้วิธีการสื่อสารกับผู้ปกครองหรือชุมชนเพื่อการป้องกัน														

16. วิธีเรียนรู้ของสถานศึกษาในการเป็นฐานเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

ข้อ	วิธีการเรียนรู้	ประสบการณ์	
		เคย	ไม่เคย
1	เรียนรู้ในการเป็นตัวกลางป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนด้วยตัวเองโดยเชื่อมั่นว่าเรียนรู้ได้		
2	เรียนรู้จากการสร้างปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ		
3	เรียนรู้จากการเสนอแนะจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่นที่บอกหรือแนะนำให้ทำตาม		
4	เรียนรู้ด้วยการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศในทุกด้าน		
5	เรียนรู้จากสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่มีร่วมกัน		

17. แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในการเป็นฐานเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน กำหนดให้ ระดับการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้มี 5 ระดับ ตั้งแต่ 5 หมายถึง เข้าถึงได้ง่ายที่สุด ถึง 0 หมายถึง ไม่สามารถเข้าถึงได้
18. ปัจจัยในการเรียนรู้ของสถานศึกษาในการเป็นฐานเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน กำหนดให้ ระดับการเข้าถึงปัจจัยมี 5 ระดับ ตั้งแต่ 5 หมายถึง เข้าถึงได้ง่ายที่สุด ถึง 0 หมายถึง ไม่สามารถเข้าถึงได้

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ระดับการเข้าถึง						ข้อ	ปัจจัย	ระดับการเข้าถึง					
		5	4	3	2	1	0			5	4	3	2	1	0
1	สถานศึกษาอื่น							1	ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน						
2	ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ							2	การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร						
3	ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง							3	ความร่วมมือของนักเรียน						
4	หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม							4	การสร้างเชื่อมั่นในการเป็นแกนกลาง						
5	สถานศึกษา/ชุมชนตัวอย่างในต่างประเทศ							5	การช่วยเหลือจากสังคมภายนอก						

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

- ก. ด้านกลยุทธ์ระดับสถานศึกษาในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

.....

- ข. ด้านนโยบายจากภาครัฐในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

.....

- ค. ด้านมาตรการเพื่อนำไปสู่การลดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ข
ประเด็นสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

1. นโยบายในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาของท่านเป็นอย่างไร
2. การดำเนินการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนทั้งด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูในสถานศึกษาของท่านมีลักษณะอย่างไรและผลเป็นอย่างไรบ้าง
3. สถานศึกษาของท่านได้สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ที่จะร่วมด้วยช่วยกันรับผิดชอบเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
4. ในสถานศึกษาของท่านได้มีการเรียนรู้ในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กรในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาอย่างไร
5. สถานศึกษาของท่านได้กำหนดวิธีการเรียนรู้อย่างไรเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวนโยบายหรือมาตรการที่ได้ดำเนินการเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน
6. การได้มาของแนวนโยบายหรือมาตรการที่ได้ดำเนินการเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน บุคลากรในสถานศึกษามีทักษะการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง
7. ท่านคิดว่าสถานศึกษาจะสามารถป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์ครู/อาจารย์ที่เกี่ยวข้อง

1. การดำเนินการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนทั้งด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟู ในสถานศึกษาของท่านมีลักษณะอย่างไรและผลเป็นอย่างไรบ้าง
2. ท่านมีบทบาทอย่างไรในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน
3. สถานศึกษาของท่านได้สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ที่จะร่วมด้วยช่วยกันรับผิดชอบเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
4. ในสถานศึกษาของท่านได้มีการเรียนรู้ในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กรในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาอย่างไร
5. สถานศึกษาของท่านได้กำหนดวิธีการเรียนรู้อย่างไรเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวนโยบายหรือมาตรการที่ได้ดำเนินการเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน
6. การได้มาของแนวนโยบายหรือมาตรการที่ได้ดำเนินการเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน บุคลากรในสถานศึกษามีทักษะการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง
7. ท่านคิดว่าสถานศึกษาจะสามารถป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน

1. การดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาตามการรับรู้ของท่านมีลักษณะอย่างไรและผลเป็นอย่างไร
2. ท่านมีความพึงพอใจในรูปแบบ/มาตรการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่หรือไม่ อย่างไร
3. ท่านมีบทบาทอย่างไรในการป้องกันการกระทำผิดของบุตร/หลานของท่าน
4. สถานศึกษาได้สร้างเครือข่ายกับสถาบันครอบครัวและ/หรือสถาบันอื่นๆที่จะร่วมด้วยช่วยกันรับผิดชอบเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านคิดว่าสถานศึกษาจะสามารถป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์นักปกครองท้องถิ่น

1. การดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาตามการรับรู้ของท่านมีลักษณะอย่างไรและผลเป็นอย่างไร
2. ท่านมีความพึงพอใจในรูปแบบ/มาตรการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่หรือไม่ อย่างไร
3. ท่านมีบทบาทอย่างไรในการป้องกันการกระทำผิดของกลุ่มเด็กและเยาวชน
4. สถานศึกษาได้สร้างเครือข่ายกับองค์กรของท่านและ/หรือสถาบันอื่นๆที่จะร่วมด้วยช่วยกันรับผิดชอบเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านคิดว่าสถานศึกษาจะสามารถป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์นักบวชในศาสนา

1. การดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาตามการรับรู้ของท่านมีลักษณะอย่างไรและผลเป็นอย่างไร
2. ท่านมีความพึงพอใจในรูปแบบ/มาตรการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่หรือไม่ อย่างไร
3. ท่านมีบทบาทอย่างไรในการป้องกันการกระทำผิดของกลุ่มเด็กและเยาวชน
4. สถานศึกษาได้สร้างเครือข่ายกับวัด/โบสถ์/มัสยิด และ/หรือสถาบันอื่นๆที่จะร่วมด้วยช่วยกันรับผิดชอบเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านคิดว่าสถานศึกษาจะสามารถป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น

1. การดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาตามการรับรู้ของท่านมีลักษณะอย่างไรและผลเป็นอย่างไร
2. ท่านมีความพึงพอใจในรูปแบบ/มาตรการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่หรือไม่ อย่างไร
3. ท่านมีบทบาทอย่างไรในการป้องกันการกระทำผิดของกลุ่มเด็กและเยาวชน
4. สถานศึกษาได้สร้างเครือข่ายกับสถานีตำรวจและ/หรือสถาบันอื่นๆที่จะร่วมด้วยช่วยกันรับผิดชอบเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านคิดว่าสถานศึกษาจะสามารถป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์นักเรียน

1. การดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปรามและการแก้ไขฟื้นฟูของสถานศึกษาตามการรับรู้ของท่านมีลักษณะอย่างไรและผลเป็นอย่างไร
2. ท่านมีความพึงพอใจในรูปแบบ/มาตรการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่หรือไม่ อย่างไร
3. ท่านมีบทบาทอย่างไรในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนด้วยกัน
4. สถานศึกษาได้สร้างเครือข่ายกับสถาบันต่างๆ ในสังคมที่จะร่วมด้วยช่วยกันรับผิดชอบเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านคิดว่าสถานศึกษาจะสามารถป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

ภาคผนวก ค
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ รักษาการหัวหน้าภาควิชาวิจัย และจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุวรรณี พุทธิศรี ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
3. รองศาสตราจารย์ลัดดา ภูเกียรติ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตพัฒนา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุณีย์ กัลยะจิตร สาขาวิชาอาชีววิทยา การบริหารงาน ยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
5. นายแพทย์ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็ก และวัยรุ่น ราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินสัมภาษณ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ผลเนืองมา อดีตอาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ ดร.สุนนทิพย์ จิตสว่าง อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ดร.ชัตติยา รัตนดิลก หัวหน้าบริหารงานโครงการยกระดับมาตรฐานงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
5. นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก

ภาคผนวก ง

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา(ร่าง)กลยุทธ์ฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา(ร่าง)กลยุทธ์ฯ

ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา

1. ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุญยากร) ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผนงาน

1. ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเด็กและเยาวชน

1. ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงอลิสสา วัชรสินธุ์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร.วรรณิ เจตจำนงนุช อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.ศักดิ์ชัย ภู่เจริญ นักวิชาการอิสระ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก

1. ศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา อาจารย์ประจำคณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
2. ดร.สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำองผู้ช่วยศาลฎีกา
3. ดร. ผ่องพรรณ ไพพรรณรัตน์ ผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก จ

ร่างกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ร่างกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันปัญหาสำคัญที่ประเทศต่างๆทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่คือปัญหาอันเกิดจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่นับวันจะมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้มีผลสืบเนื่องมาจากการที่คนในสังคมต่างต้องดิ้นรนแข่งขันทำให้ผู้ที่เป็นบิดามารดาไม่มีเวลาเพียงพอในการอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอนบุตร นอกจากนี้สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้สถาบันครอบครัวไม่สามารถเป็นที่พึ่งของเด็กและเยาวชนได้ ในสังคมไทยก็เช่นเดียวกัน พบว่าปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนกระทำผิดจำนวนมากขึ้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม เพื่อรองรับการประเมินตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แต่จากสภาพปัจจุบันนั้น นักเรียนในสถาบันการศึกษาหลายแห่งยังขาดทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ดังนั้นถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือ และได้รับความเข้าใจจากเพื่อน ครู หรือผู้ปกครอง ก็จะทำให้เด็กเกิดปัญหาตามมามากมาย ตามที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อมวลชนต่างๆ เกี่ยวกับนักเรียนก่อการทะเลาะวิวาท ยกพวกตีกัน ทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สินของส่วนรวม การใช้ภาษา ที่รุนแรง ข่มขู่ ต่ำหนิติเตียน กล่าวโทษผู้อื่น การใช้ภาษาท่าทางที่ไม่เหมาะสม พฤติกรรมเหล่านี้จัดเป็นพฤติกรรมที่รุนแรง ซึ่งอาจจะมีปัจจัยและสาเหตุมาจากความเครียด ความวิตกกังวล สับสนในชีวิตของตน ความไม่เข้าใจกันระหว่างครอบครัว ครู เพื่อน ขาดทักษะการปรับตัว ขาดที่พึ่งทางใจ หาทางออกไม่ได้ นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) ได้ประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยงและการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ ส่วนของการเปลี่ยนแปลงสถานะด้านสังคมไว้ช่วงหนึ่งว่าสังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลายรวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยสังคมไทยเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในช่วง 4 ปี ของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 10 เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีสัดส่วน 5.0 – 5.4 คดีต่อเด็กพันคนสูงกว่าในช่วงแผนฯ ฉบับที่ 8-9 ที่มีสัดส่วน 3.3 – 5.2 คดียาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 8,803 คดี ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 14,695 คดี ในปี 2553 ทั้งนี้ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนและสถานศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง จากการสำรวจความคิดเห็นของ

ประชาชนพบว่า ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.2 ปี 2552 เป็นร้อยละ 51.3 ปี 2553 ขณะเดียวกันกลุ่มเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเล่นการพนันมากขึ้น ขณะที่เกมคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนอย่างมาก พบว่า ปี 2550 ร้อยละ 42.2 ของเด็กและเยาวชนติดเกมออนไลน์ ซึ่งเกมส่วนใหญ่ที่นิยมเล่นเน้นการต่อสู้ ใช้ความรุนแรง มีเนื้อหาทางเพศและการใช้ภาษาในเกมที่ไม่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม หนึ่งในส่วนกลยุทธ์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ เสนอเป้าหมายการพัฒนาไว้ข้อหนึ่งว่าสถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาสถาบันศาสนา และสถาบันชุมชน มีบทบาทในการบ่มเพาะและหล่อหลอมเด็ก เยาวชนและคนไทยให้เป็นคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเข้มแข็งมากขึ้น

สำหรับสถานศึกษาต่างๆ นั้นแม้จะได้กำหนดแนวนโยบาย หรือมีการวางแผนกลยุทธ์ต่างๆ ไว้อย่างชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพในสังคมท่าจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันยังเป็นที่ยังคงว่าคนในสังคมยังขาดศีลธรรมพื้นฐาน ขาดการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะการศึกษาที่ผ่านมาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ต่างเป็นแหล่งทำลายศีลธรรมพื้นฐาน (ประเวศ วะสี, 2554) ทั้งที่สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กไม่เฉพาะเป็นสถานที่ศึกษาของเด็กเท่านั้นแต่เด็กยังใช้เวลาในสถานศึกษาเพื่อการเข้าร่วมกิจกรรมในสถานศึกษาด้วย ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีส่วนต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของเด็กเหล่านี้ที่รองลงมาจากผู้ปกครองซึ่งเป็นสถาบันหลักในการขัดเกลาทางสังคม นอกจากนั้นสถานศึกษายังเป็นสถาบันทางสังคมหนึ่งที่เป็นต้นเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพราะเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับสถานศึกษาเมื่อสถานศึกษามีปัญหาในการจัดการดูแลเด็กก็ทำให้เด็กมีมุมมองที่ไม่ดีต่อสถานศึกษา และก่อความรุนแรงขึ้นรวมทั้งหันหน้าหนีจากสถานศึกษาในที่สุดก็เกิดปัญหาสังคม (Alan R. Coffey, 1975; Denise C. Gottfredson, 2001) ซึ่งสิ่งที่เหมือนกันของมาตรการในการแก้ปัญหาของกระทรวงศึกษาธิการ กลยุทธ์การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา พ.ศ. 2551 – 2554 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ที่กล่าวถึงแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดที่มุ่งสร้างภาคีเครือข่ายหรือหุ้นส่วนทางสังคมขึ้นมาโดยสถานศึกษาเป็นผู้ประสานงานเพื่อการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการทั้งนี้ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของฮอว์กินส์และลิชเนอร์ (Hawkins and Lishner, 1987) ที่ได้กล่าวสรุปว่า กลยุทธ์ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่มุ่งเน้นไปที่การศึกษานั้นจะเป็นสิ่งที่รับประกันได้ ด้วยเหตุนี้จึงควรจะมีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยที่ยั่งยืนต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าจากปรากฏการณ์ปัญหาในสังคมเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มสูงขึ้นและจากสถิติผู้ที่กระทำผิดเป็นนักเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 7-18 ปี จะมีการกระทำความผิดมากที่สุดซึ่งเมื่อพิจารณาสภาพความเป็นจริงในสังคมเด็กกลุ่มนี้จะศึกษาอยู่ในระบบการศึกษาไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งได้แก่ สถาบันในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเหล่านี้โดยส่วนใหญ่มาจากกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ด้วยเหตุนี้เมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและผู้กระทำผิดล้วนอยู่ในสถานศึกษาดังนั้นจึงควรมีการวางแผนระดับสถานศึกษาเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนกับในระบบการศึกษาชาติ กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดดัชนีชี้วัดของกลยุทธ์ข้อที่สองซึ่งว่าด้วยการให้ประชาชนมีความรู้ มีคุณภาพ คุณธรรม ร่วมพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้ว่าร้อยละของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตามคำพิพากษาของศาลลดลง เมื่อเป็นเช่นนี้สถานศึกษาจึงควรมีการนำกลยุทธ์ดังกล่าวนี้ไปกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาด้วยเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการป้องกันการกระทำผิดอย่างจริงจังและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทั้งการผิดกฎระเบียบของสถานศึกษา และกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคมของสถานศึกษาทั่วประเทศ

2.2 เพื่อบูรณาการความเป็นหุ้นส่วนทางสังคม ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการสร้างภูมิคุ้มกัน ปรานีปรามและแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

2.3 เพื่อเป็นแนวทางการสร้างและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน กระทำความผิดกฎหมายของสังคม นำสู่รูปแบบการดำเนินการที่เป็นเอกภาพชัดเจน โดยศักยภาพของสถานศึกษาและความร่วมมือของภาคีเครือข่าย

2.4 เพื่อเป็นแนวทางในการรณรงค์ของสถานศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่ายให้สังคมเกิดความตระหนักและร่วมกันป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน

3. เป้าหมายของแผน

3.1 เด็กและเยาวชนมีความรู้และทักษะในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภาวะเสี่ยงต่างๆ อันจะนำไปสู่การกระทำผิดและการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

3.2 เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาทุกกลุ่มได้รับการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปราม(การป้องปราม) และการแก้ไขฟื้นฟู(การปรับเปลี่ยน) รวมทั้งมีทักษะชีวิต ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

3.3 มีกลไกรับผิดชอบดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

3.4 มีตัวแบบการปฏิบัติงานด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปราม(การป้องปราม) และการแก้ไขฟื้นฟู(การปรับเปลี่ยน) เมื่อพบเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งที่เป็นบทบาทหลัก บทบาทรองของสถานศึกษาและที่เป็นบทบาทร่วมของภาคีเครือข่ายที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนทางสังคม

3.5 มีกลไกระดับปฏิบัติที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 รวมทั้ง พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่เข้ามาดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นรายบุคคล

3.6 ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคriminalกระทำผิดเด็กและเยาวชนในทุกระดับ

4. นิยามปฏิบัติการ

4.1 การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามลักษณะของพฤติกรรมอันเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายของบ้านเมืองตามเกณฑ์ที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนดไว้ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของการกระทำความผิดเป็น 7 ประเภท คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด และความผิดอื่นๆ ทั้งนี้เป็นไปตามรายละเอียดฐานความผิดย่อยของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งการกระทำผิดในระดับทั่วไปที่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาลงโทษ เช่น การกระทำผิดกฎระเบียบของสถานศึกษา เป็นต้น

4.2 การสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง การกระทำโดยวิธีใดก็ตามเพื่อระงับยับยั้งพฤติกรรมก่อนที่จะเกิดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

4.3 การปราบปราม/การป้องปราม หมายถึง การกระทำเพื่อการจับกุมหรือนำเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาลงโทษตามกฎหมายหรือกฎระเบียบขององค์กร

4.4 การแก้ไขฟื้นฟู/การปรับเปลี่ยน หมายถึง การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด เพื่อให้เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดนั้นสามารถปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเป็นพลเมืองดี ไม่กระทำความผิดซ้ำอีก

4.5 สถานศึกษาเป็นฐาน หมายถึง บทบาทของสถานศึกษาในกระบวนการจัดการเรียนรู้หรือการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประสานงานเพื่อให้ภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในลักษณะหุ้นส่วนทางสังคมซึ่งมีหลักการ 6 ประการ คือ 1) จุดมุ่งหมายทางสังคม 2) นวัตกรรม 3) ความหลากหลายของภาคฝ่าย 4) ความสมัครใจ 5) ผลประโยชน์ร่วมกัน และการร่วมทุน และ 6) ผลลัพธ์ที่มากกว่า ซึ่งภาคีเครือข่ายดังกล่าวนี้ต่างมีความต้องการในทางเดียวกันเพื่อการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน

5. กลยุทธ์การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ประกอบด้วยกลยุทธ์ย่อย 6 กลยุทธ์ คือ

1. กลยุทธ์ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน
2. กลยุทธ์ด้านการปราบปราม/ป้องปราม
3. กลยุทธ์ด้านการแก้ไขฟื้นฟู/ปรับเปลี่ยน
4. กลยุทธ์การพัฒนาบทบาทของสถานศึกษาและเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่กลุ่มภาคีเครือข่าย

5. กลยุทธ์ด้านการผลักดันนโยบาย

6. กลยุทธ์การสำรวจข้อมูล การพัฒนาระบบงานและการติดตามผล

กลยุทธ์ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ประเด็นกลยุทธ์ประกอบด้วย

มาตรการการสร้างภูมิคุ้มกัน

1. ให้ความรู้ด้านกฎหมายที่จำเป็นสำหรับนักเรียน และสร้างความตระหนักถึงผลของกระทำผิดตามฐานความผิดต่างๆรวมทั้งการทำผิดกฎระเบียบของสถานศึกษาซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสียอนาคตของตนเองและครอบครัว ตลอดจนฝึกทักษะชีวิตให้นักเรียนสามารถจัดการกับสถานการณ์อันนำไปสู่การกระทำผิดได้

2. สนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรและนอกหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลจากยาเสพติด อบายมุข สิ่งชั่วร้ายต่างๆ เช่น กิจกรรมดนตรี กีฬา กิจกรรมชมรม
3. ลดหรือกำจัดอิทธิพล ปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมทุกด้านของวัยรุ่น อันเป็นผลมาจากแนวคิดบริโภคนิยม
4. กำจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นเร้าผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่การตัดสินใจกระทำ ความผิด และสร้างความตระหนักให้เด็กและเยาวชน รู้เท่าทันสื่อ และบริโภคสื่อประเภทต่างๆ อย่างมีสติ
5. แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในชุมชนในกรณีของเด็กและเยาวชนต้องการความช่วยเหลือ เพื่อป้องกันการกระทำผิดที่อาจจะเกิดขึ้น
6. ฝ้าระวังและติดตามเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น อยู่กับพ่อแม่เลี้ยงแม่เลี้ยง อยู่ หอพัก อยู่ในชุมชนแออัด หรือมีพฤติกรรมชอบเที่ยวเตร่ และมั่วสุมในสถานบันเทิง เพื่อให้ คำแนะนำหรือสร้างความตระหนักในการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์
7. รณรงค์ให้สถาบันต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะครอบครัว และศาสนา (บ้าน วัด โรงเรียน) มีเจตคติ และทักษะ ในการเข้าใจพัฒนาการของเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นเกราะป้องกันมิให้เด็ก และเยาวชนถูกผลักดันออกไปแสวงหาที่พึ่งทางใจนอกบ้าน

กลยุทธ์ด้านการปราบปราม/ป้องปราม ประเด็นกลยุทธ์ประกอบด้วย

มาตรการการปราบปราม/ป้องปราม

1. ดำเนินการให้มีการตรวจสอบสารเสพติด ตรวจสอบการพกพาอาวุธ ตลอดจนตรวจจมนมและเครื่อง แต่งกายซึ่งเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นที่แสดงถึงความมีระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอ
2. กำหนดให้ครูเวร ครูประจำชั้น ครูประจำวิชาทุกคน ตลอดจนนักการภารโรง มีหน้าที่ สอดส่องดูแลมิให้นักเรียนกระทำความผิดกฎระเบียบของโรงเรียนและกฎเกณฑ์ของสังคมโดยถือเป็นหน้าที่ ที่ต้องดำเนินการและรายงานผู้บริหารสถานศึกษาทุกครั้งเมื่อทราบ และให้ถือเป็นความลับของทาง ราชการที่จะให้ผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องล่วงรู้ได้

3. ลงโทษนักเรียนผู้กระทำผิดตามธรรมนูญของสถานศึกษาซึ่งได้มีการกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งหากมีนอกเหนือจากประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ จะต้องระบุชี้แจงให้ชัดเจนไว้ในหลักปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการกำหนดโทษของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

กลยุทธ์ด้านการแก้ไขฟื้นฟู/ปรับเปลี่ยน ประเด็นกลยุทธ์ประกอบด้วย

มาตรการการแก้ไขฟื้นฟู/ปรับเปลี่ยน

1. เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและได้รับการลงโทษให้พักการเรียนหรือให้ย้ายสถานศึกษา และในบางครั้งอาจจะต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาแต่ต้องการกลับไปเรียนต่อให้ดำเนินการ เพื่อให้ได้รับโอกาสในการเข้าเรียนต่อ หากไม่สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาเดิมได้อาจแนะนำให้ไปศึกษาที่สถานศึกษาทางเลือกต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เข้ารับการศึกษากลับไปเรียนต่อก็ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางประกอบอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน และบริการจัดหางานให้ตามความสามารถ ทักษะ ความถนัด และสภาพความพร้อมของร่างกายและจิตใจ
2. เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้รับการสร้างความตระหนักในเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้ไปกระทำความผิดซ้ำอีกไม่ว่าจะเป็นฐานความผิดใดก็ตาม
3. เด็กและเยาวชนผู้ได้กระทำความผิดได้รับการเสริมทักษะชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสังคมต่อไป
4. ฟื้นฟูด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม แก่เด็กและเยาวชนผู้ได้กระทำความผิดด้วยการจัดกลุ่มบำบัด ครอบครัวบำบัด เพื่อเยียวยาจิตใจแก่เด็กและเยาวชนและครอบครัว
5. นำพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เข้ามาดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้กระทำความผิดและใช้ทีมสหวิชาชีพเพื่อร่วมระดมความคิดเห็นในการช่วยเหลือและบำบัดฟื้นฟูต่อไป

กลยุทธ์การพัฒนาบทบาทของสถานศึกษาและเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่กลุ่มภาคีเครือข่าย

ประเด็นกลยุทธ์ประกอบด้วย

มาตรการการพัฒนาบทบาทของสถานศึกษา

1. พัฒนาระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพื่อสามารถเข้าใจ เข้าถึง เพื่อพัฒนานักเรียนได้เป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้บุคลากรทุกภาคส่วนในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของกรดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนอย่างบูรณาการและยั่งยืน สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนที่อยู่ในความดูแลหรือนักเรียนคนอื่น ๆ อย่างทั่วถึง ครบถ้วนซึ่งจะเป็นกลไกหนึ่งในการรู้จักตัวตนและหามาตรการในการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การดำเนินการประสานงานภายในของกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องทำประสานกันอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบได้
2. ยกย่องกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรและนอกหลักสูตรต่างๆ ให้ได้มาตรฐานเหนือกว่าเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ดำเนินกิจกรรมโดยเน้นเนื้อหาสาระประกอบเข้ากับความบันเทิง ไม่ทำให้แนวคิดหลักของกิจกรรมหายไป ทั้งกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี กิจกรรมยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ หรือกิจกรรมชุมนุมตามความสนใจของผู้เรียน
3. ปรับรูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมรวมหน้าเสาธงและกิจกรรมโฮมรูมหรือสนทนาตอนเช้า ให้มีความน่าสนใจและมีประโยชน์กับนักเรียนโดยส่วนรวมมากขึ้น ไม่ใช่ช่วงเวลานี้สำหรับการลงโทษนักเรียนไม่ว่ากรณีฐานความผิดใดแต่ควรใช้สำหรับการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนทุกด้าน
4. ยกเครื่องกิจกรรมแนะแนวให้มีการแนะแนวด้านการใช้ชีวิตเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนนอกเหนือจากการแนะแนวด้านการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ จัดสรรเวลาสำหรับครูแนะแนวให้สามารถให้คำปรึกษากับนักเรียนได้อย่างเต็มที่โดยลดภาระงานสอนในวิชาต่างๆ ลง
5. จัดประชุมผู้ปกครองเป็นประจำทั้งในระดับจุลภาคคือระดับห้องเรียน ระดับสายชั้น และระดับมหภาคคือระดับสถานศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ครูประจำวิชาได้พบปะพูดคุยทั้งประเด็นวิชาการและความประพฤติของนักเรียน
6. ปฏิรูประบบประชาธิปไตยในสถานศึกษาให้กลุ่มตัวแทนของนักเรียนที่ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ทั้งคณะกรรมการนักเรียน สภานักเรียน หรือกรรมการห้อง มีอิสระ และเสรีภาพในการคิดและตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดอย่างสร้างสรรค์โดยมีครูที่ปรึกษาจากฝ่ายกิจการนักเรียนหรือฝ่ายปกครอง ทั้งนี้จะต้องให้ตัวแทนนักเรียนเหล่านั้นปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ด้วยความรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดของนักเรียนได้แก่ ฝ่ายสารวัตรนักเรียน ฝ่ายกิจกรรม เป็นต้น

7. เปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานในเชิงรับให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา โดยต้องศึกษารายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานภายนอกเข้ามาจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนในสถานศึกษาหากเป็นประโยชน์ควรดำเนินการต่อและต่อยอดกิจกรรมดังกล่าวนั้นอย่างต่อเนื่องไม่ทำในลักษณะไฟไหม้ฟาง แต่ควรร่วมกันคิดร่วมกันทำกับหน่วยงานที่เข้ามาขอพื้นที่ในการจัดกิจกรรมนั้นด้วย เช่น โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม โครงการรู้ก่อนผิด คิดก่อนหลงทาง ของศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นต้น

มาตรการการเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่กลุ่มภาคีเครือข่ายที่เป็นหุ้นส่วนทางสังคมกับสถานศึกษา

1. ปรับทัศนคติพ่อแม่ผู้ปกครองให้ยอมรับความผิดพลาดของลูก และร่วมกันหาทางออกที่เหมาะสมเพื่อการไม่กระทำความผิดซ้ำของนักเรียน
2. รณรงค์ให้ความรู้แก่สถาบันครอบครัว เพื่อให้กวดขันดูแลเรื่องการคบเพื่อน การวางตัวกับเพื่อนต่างเพศ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนแสดงความคิดเห็นของตน สร้างพื้นที่สร้างสรรค์ให้แก่พวกเขา
3. ยกย่องบทบาทของเครือข่ายผู้ปกครองทั้งให้การสนับสนุนด้านความรู้ งบประมาณ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลนักเรียนในสถานศึกษา เข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินการของเครือข่ายผู้ปกครองตลอดจนร่วมมือกับเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เน้นกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาในรูปแบบผู้ปกครองอาสาให้มากขึ้นเพื่อช่วยกันติดตามพฤติกรรมการเรียนรู้และสภาพระพฤติของนักเรียนอย่างใกล้ชิด
4. ปรับเปลี่ยนทัศนคติของชุมชนให้มีการช่วยเหลือสถาบันครอบครัวหากมีเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นสมาชิกหนึ่งในชุมชนลงไปกระทำความผิดและร่วมกันป้องกันปัญหาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มมากขึ้น
5. สร้างและพัฒนาเครือข่ายร่วมกันระหว่าง โรงเรียน วัด ชุมชน สถานพยาบาล สถานีตำรวจรวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเฝ้าระวังการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ

กลยุทธ์ด้านการผลักดันนโยบาย ประเด็นกลยุทธ์ประกอบด้วย

มาตรการพัฒนาไกลการขับเคลื่อนในระดับชาติ ระดับจังหวัด และท้องถิ่น

1. ผลักดันให้การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม
2. จัดการลงนามในข้อตกลงร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมดำเนินงานตามกลยุทธ์ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
3. ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลยุทธ์ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุขกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงยุติธรรม ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดทุกจังหวัด เป็นผู้ร่วมสนับสนุนแนวทางการดำเนินงาน
4. ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกจังหวัดเป็นกลไกหลักในการสนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินงานตามกลยุทธ์ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

1. ส่งเสริมให้หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาและและเยาวชนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายการดำเนินงานตามนโยบายและกลยุทธ์ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
2. ปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยกำหนดให้มีผู้แทนผู้แทนตำรวจท้องที่และ/หรือผู้แทนจากศาลเยาวชนและครอบครัว/กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้มีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กช่วยนำเสนอความคิดเห็นในการสร้างภูมิคุ้มกัน การปราบปราม/ป้องปราม และการแก้ไขฟื้นฟู/ปรับเปลี่ยน ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งระบุอย่างชัดเจนถึงช่วงระยะเวลาในการจัดการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งในแบบกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่เพื่อให้สามารถติดตามการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

3. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา (ศป.ผด.) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ให้คำปรึกษากับนักเรียน โดยมีกลุ่มองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดกิจกรรมในเชิงรุกสู่สถานศึกษา ได้แก่ สารวัตรนักเรียนตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ครูตำรวจ D.A.R.E. ตำรวจประจำโรงเรียนในโครงการหนึ่งตำรวจหนึ่งโรงเรียน เป็นคณะกรรมการศูนย์ร่วมกับสถานศึกษา

กลยุทธ์การสำรวจข้อมูล การพัฒนาระบบงาน และการติดตามประเมินผล ประเด็นกลยุทธ์ประกอบด้วย

1. สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยแบ่งออกเป็นช่วงอายุต่างๆ ได้แก่ ต่ำกว่า 15 ปี , 15-18 ปี และ 18-20 ปี โดยดำเนินการทุกปีงบประมาณ

2. สรุปประมวลผลเพื่อทราบสถานการณ์ปัญหาและรายงานให้ หน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษา ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ และ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ แนวทางปฏิบัติ รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในแต่ละปี เพื่อให้มีการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

3. มีการจัดตั้งกลไกในระดับชาติและระดับจังหวัด ในกาตรวจสอบ ติดตาม และให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การดำเนินงานตามกลยุทธ์ เพื่อให้กลยุทธ์มีการนำไปปฏิบัติทุกพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

4. ส่งเสริมการจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน การดำเนินการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อให้ เด็ก เยาวชน และทุกภาคส่วนในสังคมมีความเข้าใจ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีการจัดกิจกรรมอบรมสัมมนา และอื่น ๆ เพื่อสร้างกระแสความตระหนัก ผ่านสื่อทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย และนำเสนอนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ภาคผนวก ฉ
สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการส่งแบบสอบถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.โรงเรียน ตชด. บ้านคลองมะลิประเวศน์วิทยา	จังหวัดจันทบุรี กองร้อย ตชด.115 กก.ตชด. 11
2.โรงเรียน ตชด. บ้านเขาฉลาต	จังหวัดตราด กองร้อย ตชด.116 กก.ตชด. 11
3.โรงเรียน ตชด. ประชารัฐบำรุง 1	จังหวัดสระแก้ว กองร้อย ตชด.122 กก.ตชด. 12
4.โรงเรียน ตชด. บ้านนายาว	จังหวัดฉะเชิงเทรา กองร้อย ตชด.127 กก.ตชด. 12
5.โรงเรียน ตชด. บ้านต้นมะม่วง	จังหวัดกาญจนบุรี กองร้อย ตชด.136 กก.ตชด. 13
6.โรงเรียน ตชด. บ้านถ้ำหิน	จังหวัดราชบุรี กองร้อย ตชด.137 กก.ตชด. 13
7.โรงเรียน ตชด. นเรศวรป่าละอู	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กองร้อย ตชด.145 กก.ตชด. 14
8.โรงเรียน ตชด. นเรศวรบ้านห้วยโสภ	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กองร้อย ตชด.144 กก.ตชด. 14
9.โรงเรียน ตชด. พิระยานุเคราะห์ฯ 2	จังหวัดสุรินทร์ กองร้อย ตชด.217 กก.ตชด. 21
10.โรงเรียน ตชด. เฉลิมพระเกียรติฯ	จังหวัดบุรีรัมย์ กองร้อย ตชด.215 กก.ตชด. 21
11.โรงเรียน ตชด. บ้านศรีสวัสดิ์	จังหวัดยโสธร กองร้อย ตชด.222 กก.ตชด. 22
12.โรงเรียน ตชด. บ้านแก่งศรีโคตร	จังหวัดอุบลราชธานี กองร้อย ตชด.226 กก.ตชด. 22
13.โรงเรียน ตชด. บ้านห้วยฆ้อง	จังหวัดอำนาจเจริญ กองร้อย ตชด.227 กก.ตชด. 22
14.โรงเรียน ตชด. บ้านหนองใหญ่	จังหวัดศรีสะเกษ กองร้อย ตชด.224 กก.ตชด. 22
15.โรงเรียน ตชด. ชูทิศวิทยา	จังหวัดนครพนม กองร้อย ตชด.237 กก.ตชด. 23
16.โรงเรียน ตชด. คีอานิสีไทยฯ	จังหวัดสกลนคร กองร้อย ตชด.235 กก.ตชด. 23
17.โรงเรียน ตชด. การท่าอากาศยานฯ	จังหวัดมุกดาหาร กองร้อย ตชด.234 กก.ตชด. 23
18.โรงเรียน ตชด. บ้านห้วยเวียงงาม	จังหวัดอุดรธานี กองร้อย ตชด.245 กก.ตชด. 24
19.โรงเรียน ตชด. บ้านห้วยเป่า	จังหวัดเลย กองร้อย ตชด.246 กก.ตชด. 24
20.โรงเรียน ตชด. บ้านโป่งตะแบก	จังหวัดเพชรบูรณ์ กองร้อย ตชด.312 กก.ตชด. 31
21.โรงเรียน ตชด. ยอดโพธิ์ทอง 1	จังหวัดอุดรดิตถ์ กองร้อย ตชด.314 กก.ตชด. 31
22.โรงเรียน ตชด. บ้านลาดเรือ	จังหวัดพิษณุโลก กองร้อย ตชด.315 กก.ตชด. 31

- 23.โรงเรียน ตชด. เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 4 จังหวัดเชียงราย กองร้อย ตชด.327 กก.ตชด. 32
- 24.โรงเรียน ตชด. เบ็ตตี้คูเมน จังหวัดพะเยา กองร้อย ตชด.326 กก.ตชด. 32
- 25.โรงเรียน ตชด. เฉลิมฉลอง 100 ปี จังหวัดน่าน กองร้อย ตชด.325 กก.ตชด. 32
- 26.โรงเรียน ตชด. เฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดเชียงใหม่ กองร้อย ตชด.335 กก.ตชด. 33
- 27.โรงเรียน ตชด. ชมรมอนุรักษ์พุทธศิลป์ไทยอนุสรณ์ 2 จังหวัดแม่ฮ่องสอน กองร้อย ตชด.336 กก.ตชด. 33
- 28.โรงเรียน ตชด. เทคนิคอาสา 1 จังหวัดตาก กองร้อย ตชด.344 กก.ตชด. 34
- 29.โรงเรียน ตชด. สิริราษฎร์ จังหวัดชุมพร กองร้อย ตชด.412 กก.ตชด. 41
- 30.โรงเรียน ตชด. บ้านยางโพรง จังหวัดสุราษฎร์ธานี กองร้อย ตชด.417 กก.ตชด. 41
- 31.โรงเรียน ตชด. บ้านเขาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช กองร้อย ตชด.422 กก.ตชด. 42
- 32.โรงเรียน ตชด. บ้านควนตะแบก จังหวัดพัทลุง กองร้อย ตชด.434 กก.ตชด. 43
- 33.โรงเรียน ตชด. สันติราษฎร์ประชาบำรุง จังหวัดตรัง กองร้อย ตชด.435 กก.ตชด. 43
- 34.โรงเรียน ตชด. ยูงทองรัฐประชาสรรค์ จังหวัดสตูล กองร้อย ตชด.436 กก.ตชด. 43
- 35.โรงเรียน ตชด. บ้านบาโรย จังหวัดสงขลา กองร้อย ตชด.437 กก.ตชด. 43
- 36.โรงเรียน ตชด. บ้านไอร์ปือแต จังหวัดนราธิวาส กองร้อย ตชด.446 กก.ตชด. 44
- 37.โรงเรียน ตชด. พิระยานุเคราะห์ 4 จังหวัดปัตตานี กองร้อย ตชด.444 กก.ตชด. 44
- 38.โรงเรียน ตชด. เฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา สมเด็จพระเทพฯ จังหวัดยะลา กองร้อย ตชด.442 กก.ตชด. 44

รายชื่อโรงเรียนระดับขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

ที่ขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)
2. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)
3. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. โรงเรียนสาธิต "พิบูลย์บำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา
5. โรงเรียนตรุณสิกขาลัย
6. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา
7. โรงเรียนสาธิต แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
8. โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
9. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (ศึกษาศาสตร์)
10. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์)
11. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) ฝ่ายประถมศึกษา
12. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) ฝ่ายมัธยมศึกษา
13. โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร
14. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายประถม)
15. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)
16. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)
17. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)
18. โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
19. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
20. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
21. โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จพระเจ้า วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม
22. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา)
23. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ระดับมัธยมศึกษา
24. โรงเรียนอนุบาลสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
25. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
26. โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
27. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
28. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
29. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
30. โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
31. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์
32. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
33. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

34. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
35. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
36. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
37. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
38. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
39. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
40. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
41. โรงเรียนประถมนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
42. โรงเรียนสาธิต (มัธยม) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
43. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
44. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
45. โรงเรียนประถมนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
46. โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
47. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
48. โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ
49. โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
50. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
51. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
52. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
53. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

รายชื่อโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(สพฐ.) ที่ขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1.	โรงเรียนบางกะปิ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2.	โรงเรียนนวมวิทย์ศรีวิทยาคุณ รัชมิ่งคลาภิเษก	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
3.	โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคุณ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
4.	โรงเรียนวัดบวรนิเวศ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
5.	โรงเรียนเศรษฐบุทรบำเพ็ญ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
6.	โรงเรียนสตรีเศรษฐบุทรบำเพ็ญ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
7.	โรงเรียนสุขุมวิทพณิชยาลัย	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
8.	โรงเรียนเทพศิลา	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
9.	โรงเรียนปัญญาารคุณ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
10.	โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
11.	โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคุณ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
12.	โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
13.	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย กระบี่	จังหวัดกระบี่
14.	โรงเรียนคลองท่อมราชรังสรรค์	จังหวัดกระบี่
15.	โรงเรียนเมืองกระบี่	จังหวัดกระบี่
16.	โรงเรียนวิทยาประชาคม	จังหวัดกระบี่
17.	โรงเรียนอนุบาลวัดลูกแก	จังหวัดกาญจนบุรี
18.	โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์กาญจนบุรี	จังหวัดกาญจนบุรี
19.	โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง	จังหวัดกาญจนบุรี
20.	โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคุณ	จังหวัดกาญจนบุรี
21.	โรงเรียนหนองปรือพิทยาคุณ	จังหวัดกาญจนบุรี
22.	โรงเรียนวิสุทธิรังษีกาญจนบุรี	จังหวัดกาญจนบุรี
23.	โรงเรียนอนุบาลวัดไชยชุมพลชนะสงคราม(วัดใต้)	จังหวัดกาญจนบุรี
24.	โรงเรียนไทรโยคพัฒนิกานุกาญจนวิทยา	จังหวัดกาญจนบุรี
25.	โรงเรียนพนมทวนชนูปถัมภ์	จังหวัดกาญจนบุรี
26.	โรงเรียนด่านมะขามเตี้ยวิทยาคุณ	จังหวัดกาญจนบุรี
27.	โรงเรียนเทพมงคลรังษีกาญจนบุรี	จังหวัดกาญจนบุรี
28.	โรงเรียนบ่อพลอยรัชดาภิเษก	จังหวัดกาญจนบุรี
29.	โรงเรียนอุดมสิทธิศึกษา	จังหวัดกาญจนบุรี
30.	โรงเรียนทองผาภูมิวิทยาคุณ	จังหวัดกาญจนบุรี
31.	โรงเรียนพนมทวนพิทยาคุณ	จังหวัดกาญจนบุรี
32.	โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์	จังหวัดกาฬสินธุ์
33.	โรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคุณ	จังหวัดกาฬสินธุ์

34.	โรงเรียนจำปาหลวงวิทยาคม	จังหวัดกาฬสินธุ์
35.	โรงเรียนคำม่วง	จังหวัดกาฬสินธุ์
36.	โรงเรียนสามชัย	จังหวัดกาฬสินธุ์
37.	โรงเรียนนาโคกพิทยาสรรพ์	จังหวัดกาฬสินธุ์
38.	โรงเรียนผาเสวยรังสรรค์	จังหวัดกาฬสินธุ์
39.	โรงเรียนดอนจานวิทยาคม	จังหวัดกาฬสินธุ์
40.	โรงเรียนบัวขาว	จังหวัดกาฬสินธุ์
41.	โรงเรียนกมลาไสย	จังหวัดกาฬสินธุ์
42.	โรงเรียนกาญจนานิเชกวิทยาลัย	จังหวัดกาฬสินธุ์
43.	โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์	จังหวัดกาฬสินธุ์
44.	โรงเรียนเขาพระนอนวิทยาคม	จังหวัดกาฬสินธุ์
45.	โรงเรียนห้วยเม็กวิทยาคม	จังหวัดกาฬสินธุ์
46.	โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา	จังหวัดกาฬสินธุ์
47.	โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร	จังหวัดกาฬสินธุ์
48.	โรงเรียนสมเด็จพระวิทยาคม	จังหวัดกาฬสินธุ์
49.	โรงเรียนอนุกุลนารี	จังหวัดกาฬสินธุ์
50.	โรงเรียนวังแซ้มวิทยาคม	จังหวัดกำแพงเพชร
51.	โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์	จังหวัดกำแพงเพชร
52.	โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม	จังหวัดขอนแก่น
53.	โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร	จังหวัดฉะเชิงเทรา
54.	โรงเรียนวัดต้นตาล	จังหวัดฉะเชิงเทรา
55.	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุวินทวงศ์	จังหวัดฉะเชิงเทรา
56.	โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา”	จังหวัดฉะเชิงเทรา
57.	โรงเรียนสุเหร่าสมอเซ	จังหวัดฉะเชิงเทรา
58.	โรงเรียนสวนป่าเขาชะอางค์	จังหวัดชลบุรี
59.	โรงเรียนชลบุรีสุขบท	จังหวัดชลบุรี
60.	โรงเรียนโพธิสัมพันธ์วิทยาคาร	จังหวัดชลบุรี
61.	โรงเรียนชลราษฎรอำรุง	จังหวัดชลบุรี
62.	โรงเรียนพานทอง	จังหวัดชลบุรี
63.	โรงเรียนชลกัลยานุกูล	จังหวัดชลบุรี
64.	โรงเรียนสิงห์สมุทร	จังหวัดชลบุรี
65.	โรงเรียนศรีราชา	จังหวัดชลบุรี
66.	โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์	จังหวัดเชียงใหม่
67.	โรงเรียนสารภีพิทยาคม	จังหวัดเชียงใหม่
68.	โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม	จังหวัดเชียงใหม่
69.	โรงเรียนศึกษาศาสตร์เชียงใหม่	จังหวัดเชียงใหม่

70.	โรงเรียนบ้านหนองตอง	จังหวัดเชียงใหม่
71.	โรงเรียนวัฒนโนนทัยพายัพ	จังหวัดเชียงใหม่
72.	โรงเรียนแม่แตง	จังหวัดเชียงใหม่
73.	โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ	จังหวัดเชียงใหม่
74.	โรงเรียนบ้านบวักค่าง	จังหวัดเชียงใหม่
75.	โรงเรียนแม่แจ่ม	จังหวัดเชียงใหม่
76.	โรงเรียนอรุโณทัยวิทยา	จังหวัดเชียงใหม่
77.	โรงเรียนเชียงดาววิทยา	จังหวัดเชียงใหม่
78.	โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์	จังหวัดเชียงราย
79.	โรงเรียนเวียงป่าเป้าวิทยา	จังหวัดเชียงราย
80.	โรงเรียนพานวิทยา	จังหวัดเชียงราย
81.	โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์	จังหวัดเชียงราย
82.	โรงเรียนเชียงแสนวิทยา	จังหวัดเชียงราย
83.	โรงเรียนสามัคคีวิทยา 2	จังหวัดเชียงราย
84.	โรงเรียนเชียงของวิทยา	จังหวัดเชียงราย
85.	โรงเรียนสภาราชนิ	จังหวัดตรัง
86.	โรงเรียนวัดเขาวิเศษ	จังหวัดตรัง
87.	โรงเรียนปะเหลียนผดุงศิษย์	จังหวัดตรัง
88.	โรงเรียนรัชฎา	จังหวัดตรัง
89.	โรงเรียนสามเงาวิทยา	จังหวัดตาก
90.	โรงเรียนปากเกร็ด	จังหวัดนนทบุรี
91.	โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม	จังหวัดนนทบุรี
92.	โรงเรียนเขาเพิ่มนารีผลวิทยา	จังหวัดนครนายก
93.	โรงเรียนนครนายกวิทยา	จังหวัดนครนายก
94.	โรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยา	จังหวัดนครปฐม
95.	โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์	จังหวัดนครปฐม
96.	โรงเรียนนาถ่อนพัฒนา	จังหวัดนครพนม
97.	โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย	จังหวัดนครพนม
98.	โรงเรียนคำเตยอุบลมิ่ง	จังหวัดนครพนม
99.	โรงเรียนนครพนมวิทยา	จังหวัดนครพนม
100.	โรงเรียนศรีโคตรบูร	จังหวัดนครพนม
101.	โรงเรียนบ้านผึ้งวิทยา	จังหวัดนครพนม
102.	โรงเรียนปลาปากวิทยา	จังหวัดนครพนม
103.	โรงเรียนมัธยมพัชรกิติยาภา 1	จังหวัดนครพนม
104.	โรงเรียนธาตุพนม	จังหวัดนครพนม
105.	โรงเรียนบ้านโพนแพงวิทยา	จังหวัดนครพนม

106.	โรงเรียนเรณูนครวิทยานุกูล	จังหวัดนครพนม
107.	โรงเรียนนาแกพิทยาคม	จังหวัดนครพนม
108.	โรงเรียนธรรมากรวิทยานุกูล	จังหวัดนครพนม
109.	โรงเรียนวังยางพิทยาคม	จังหวัดนครพนม
110.	โรงเรียนเชียงยืนวิทยา	จังหวัดนครพนม
111.	โรงเรียนไชยบุรีวิทยาคม	จังหวัดนครพนม
112.	โรงเรียนท่าจำปาพิทยาคม	จังหวัดนครพนม
113.	โรงเรียนอนุเทพพัฒนา	จังหวัดนครพนม
114.	โรงเรียนนาคำราษฎร์รังสรรค์	จังหวัดนครพนม
115.	โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์	จังหวัดนครพนม
116.	โรงเรียนโพนสวรรค์ราษฎร์พัฒนา	จังหวัดนครพนม
117.	โรงเรียนธรรมโฆสิตวิทยา	จังหวัดนครพนม
118.	โรงเรียนวัดสามัคยาราม	จังหวัดนครศรีธรรมราช
119.	โรงเรียนนราสิกขาลัย	จังหวัดนราธิวาส
120.	โรงเรียนสายปัญญารังสิต	จังหวัดปทุมธานี
121.	โรงเรียนท่ายเหมืองวิทยา	จังหวัดพังงา
122.	โรงเรียนบ้านบางม่วง	จังหวัดพังงา
123.	โรงเรียนบ้านโหล๊ะเร็ด	จังหวัดพัทลุง
124.	โรงเรียนบ้านวังหลวง	จังหวัดแพร่
125.	โรงเรียนวิไลเกียรติอุปถัมภ์	จังหวัดแพร่
126.	โรงเรียนบ้านบ่อแก้ว	จังหวัดแพร่
127.	โรงเรียนพรหมพิรามวิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
128.	โรงเรียนวัดโบสถ์ศึกษา	จังหวัดพิษณุโลก
129.	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ	จังหวัดพิษณุโลก
130.	โรงเรียนนครไทย	จังหวัดพิษณุโลก
131.	โรงเรียนพัฒนพลราษฎร์ ตั้งตรงจิต12	จังหวัดพิษณุโลก
132.	โรงเรียนวังทองพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
133.	โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
134.	โรงเรียนนาบัววิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
135.	โรงเรียนวังโพรงพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
136.	โรงเรียนเนินมะปรางศึกษาวิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
137.	โรงเรียนวังพิกุลวิทยศึกษา	จังหวัดพิษณุโลก
138.	โรงเรียนสวนเมี่ยงวิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
139.	โรงเรียนบางกระทุ่มพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
140.	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย	จังหวัดพิษณุโลก
141.	โรงเรียนท่าทองพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก

142.	โรงเรียนวังน้ำคู้ศึกษา	จังหวัดพิษณุโลก
143.	โรงเรียนดอนทองวิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
144.	โรงเรียนน้ำรินพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
145.	โรงเรียนสฤชดีเสนาพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
146.	โรงเรียนหนองพระพิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
147.	โรงเรียนนครชุมพิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
148.	โรงเรียนบ่อโพธิ์วิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
149.	โรงเรียนชาติตระการวิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
150.	โรงเรียนบางระกำวิทยศึกษ	จังหวัดพิษณุโลก
151.	โรงเรียนบ้านกร่างพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
152.	โรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
153.	โรงเรียนบ้านกลางพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
154.	โรงเรียนยางโกลนวิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
155.	โรงเรียนไทรย้อยพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
156.	โรงเรียนอินทภูติวิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
157.	โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี	จังหวัดพิษณุโลก
158.	โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
159.	โรงเรียนเนินสะอาดพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
160.	โรงเรียนนครบางยางพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
161.	โรงเรียนทรัพย์ไพรวัลย์พิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
162.	โรงเรียนดงประคำพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
163.	โรงเรียนเนินกุ่มวิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
164.	โรงเรียนวังมะด่านพิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
165.	โรงเรียนจ่านกร้อง	จังหวัดพิษณุโลก
166.	โรงเรียนคันไช้พิทยาคม	จังหวัดพิษณุโลก
167.	โรงเรียนสวนเมี่ยงวิทยา	จังหวัดพิษณุโลก
168.	โรงเรียนชุมแสงสงครามอุดรคณารักษ์อุปถัมภ์	จังหวัดพิษณุโลก
169.	โรงเรียนกาญจนากิษะวิทยาลัยเพชรบูรณ์	จังหวัดเพชรบูรณ์
170.	โรงเรียนหนองไผ่	จังหวัดเพชรบูรณ์
171.	โรงเรียนวังโป่งศึกษา	จังหวัดเพชรบูรณ์
172.	โรงเรียนพุขามครุฑมณีอุทิศ	จังหวัดเพชรบูรณ์
173.	โรงเรียนหล่มเก่าพิทยาคม	จังหวัดเพชรบูรณ์
174.	โรงเรียนบางมูลนากภูมิพิทยาคม	จังหวัดพิจิตร
175.	โรงเรียนหล่มสักพิทยาคม	จังหวัดพิจิตร
176.	โรงเรียนสากเหล็กพิทยาคม	จังหวัดพิจิตร
177.	โรงเรียนดงเสือเหลืองพิทยาคม	จังหวัดพิจิตร

178.	โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม	จังหวัดพิจิตร
179.	โรงเรียนวังตะกูปิทยาคม	จังหวัดพิจิตร
180.	โรงเรียนตะพานหินพิทยาคม	จังหวัดพิจิตร
181.	โรงเรียนเมธีพิทยาคม	จังหวัดพิจิตร
182.	โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์	จังหวัดพิจิตร
183.	โรงเรียนวัดหนองกอไผ่	จังหวัดพิจิตร
184.	โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม	จังหวัดพิจิตร
185.	โรงเรียนป่าแดง	จังหวัดเพชรบุรี
186.	โรงเรียนพรหมานุสรณ์	จังหวัดเพชรบุรี
187.	โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ)	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
188.	โรงเรียนวิชิตสงคราม	จังหวัดภูเก็ต
189.	โรงเรียนบ้านสามกอง	จังหวัดภูเก็ต
190.	โรงเรียนสตรีภูเก็ต	จังหวัดภูเก็ต
191.	โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย	จังหวัดภูเก็ต
192.	โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ภูเก็ต	จังหวัดภูเก็ต
193.	โรงเรียนอนุบาลภูเก็ต	จังหวัดภูเก็ต
194.	โรงเรียนกะทู้วิทยา	จังหวัดภูเก็ต
195.	โรงเรียนนาราชกิจพิทยานุสรณ์	จังหวัดมุกดาหาร
196.	โรงเรียนบ้านราโมง	จังหวัดยะลา
197.	โรงเรียนศรีฐานกระจายศึกษา	จังหวัดยโสธร
198.	โรงเรียนพนมไพรวิทยาคาร	จังหวัดร้อยเอ็ด
199.	โรงเรียนอดุลวิทยารกิจ (คุรุราษฎร์วิทยา)	จังหวัดร้อยเอ็ด
200.	โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง1	จังหวัดระยอง
201.	โรงเรียนพิชัยรัตนาคาร	จังหวัดระนอง
202.	โรงเรียนวัดโชติทิมาธาราม	จังหวัดระยอง
203.	โรงเรียนระยองวิทยาคม 3	จังหวัดระยอง
204.	โรงเรียนสายธรรมจันทร์	จังหวัดราชบุรี
205.	โรงเรียนกองทัพกูปถัมภ์ค่ายนารายณ์ศึกษา	จังหวัดลพบุรี
206.	โรงเรียนอุโมงค์วิทยา	จังหวัดลำพูน
207.	โรงเรียนสวนบุญญโอบุปถัมภ์	จังหวัดลำพูน
208.	โรงเรียนแม่พริกวิทยา	จังหวัดลำปาง
209.	โรงเรียนโพธิ์ธาตุประชาสรรค์	จังหวัดศรีสะเกษ
210.	โรงเรียนบ้านชำแจงแมง	จังหวัดศรีสะเกษ
211.	โรงเรียนสตรีสิริเกศ	จังหวัดศรีสะเกษ
212.	โรงเรียนพิमानพิทยาสรรค์	จังหวัดสตูล
213.	โรงเรียนละงูพิทยาคม	จังหวัดสตูล

214.	โรงเรียนสมุทรปราการ	จังหวัดสมุทรปราการ
215.	โรงเรียนหลวงพ่อบานคลองด่านอนุสรณ์	จังหวัดสมุทรปราการ
216.	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบ สมุทรปราการ	จังหวัดสมุทรปราการ
217.	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ	จังหวัดสมุทรปราการ
218.	โรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์	จังหวัดสมุทรปราการ
219.	โรงเรียนกระทุ่มแบนวิเศษสมุทคุณ	จังหวัดสมุทรสาคร
220.	โรงเรียนศรัทธาสมุทร	จังหวัดสมุทรสงคราม
221.	โรงเรียนนวมินทราชูทิศทักษิณ	จังหวัดสงขลา
222.	โรงเรียนมหาวชิราวุธ	จังหวัดสงขลา
223.	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา	จังหวัดสงขลา
224.	โรงเรียนวรรณาริเฉลิม	จังหวัดสงขลา
225.	โรงเรียนหาดใหญ่รัฐประชาสรรค์	จังหวัดสงขลา
226.	โรงเรียนบ้านตะเคียนเกา	จังหวัดสงขลา
227.	โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
228.	โรงเรียนสุราษฎร์ธานี 2	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
229.	โรงเรียนอุ้มทอง	จังหวัดสุพรรณบุรี
230.	โรงเรียนบ้านหนองกระถิน	จังหวัดสุพรรณบุรี
231.	โรงเรียนตลิ่งชันวิทยา	จังหวัดสุพรรณบุรี
232.	โรงเรียนบ้านโคกนาสาม	จังหวัดสุรินทร์
233.	โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร	จังหวัดสิงห์บุรี
234.	โรงเรียนยางหล่อวิทยาคาร	จังหวัดหนองบัวลำภู
235.	โรงเรียนสามโก้วิทยาคม	จังหวัดอ่างทอง
236.	โรงเรียนบ้านทุ่งนาวิทยาคม	จังหวัดอุทัยธานี
237.	โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์	จังหวัดอุทัยธานี
238.	โรงเรียนลานสักวิทยา	จังหวัดอุทัยธานี
239.	โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม	จังหวัดอุทัยธานี
240.	โรงเรียนห้วยคตพิทยาคม	จังหวัดอุทัยธานี
241.	โรงเรียนกาญจนากิษะวิทยาลัย	จังหวัดอุทัยธานี
242.	โรงเรียนพุทธมงคลวิทยา	จังหวัดอุทัยธานี
243.	โรงเรียนอุทัยวิทยาคม	จังหวัดอุทัยธานี
244.	โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา	จังหวัดอุทัยธานี
245.	โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม	จังหวัดอุดรธานี
246.	โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร	จังหวัดอุดรธานี
247.	โรงเรียนยิ่งยวดพิทยานุกูล	จังหวัดอุดรธานี
248.	โรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์	จังหวัดอุดรธานี
249.	โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล	จังหวัดอุดรธานี

250.	โรงเรียนธาตุโพททองวิทยาคม	จังหวัดอุดรธานี
251.	โรงเรียนบ้านทองอินทร์สวนมอญ	จังหวัดอุดรธานี
252.	โรงเรียนหนองขอนวิทยา	จังหวัดอุบลราชธานี
253.	โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2	จังหวัดอุบลราชธานี
254.	โรงเรียนสำโรงวิทยาคาร	จังหวัดอุบลราชธานี
255.	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32	จังหวัดอุบลราชธานี
256.	โรงเรียนเวทวันวิทยา	จังหวัดอุบลราชธานี
257.	โรงเรียนชุมชนบ้านหนองยาว	จังหวัดอุบลราชธานี
258.	โรงเรียนทุ่งเท็งยิ่งวัฒนา	จังหวัดอุบลราชธานี
259.	โรงเรียนสะพือวิทยาคาร	จังหวัดอุบลราชธานี
260.	โรงเรียนอำนาจเจริญ 2	จังหวัดอำนาจเจริญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม

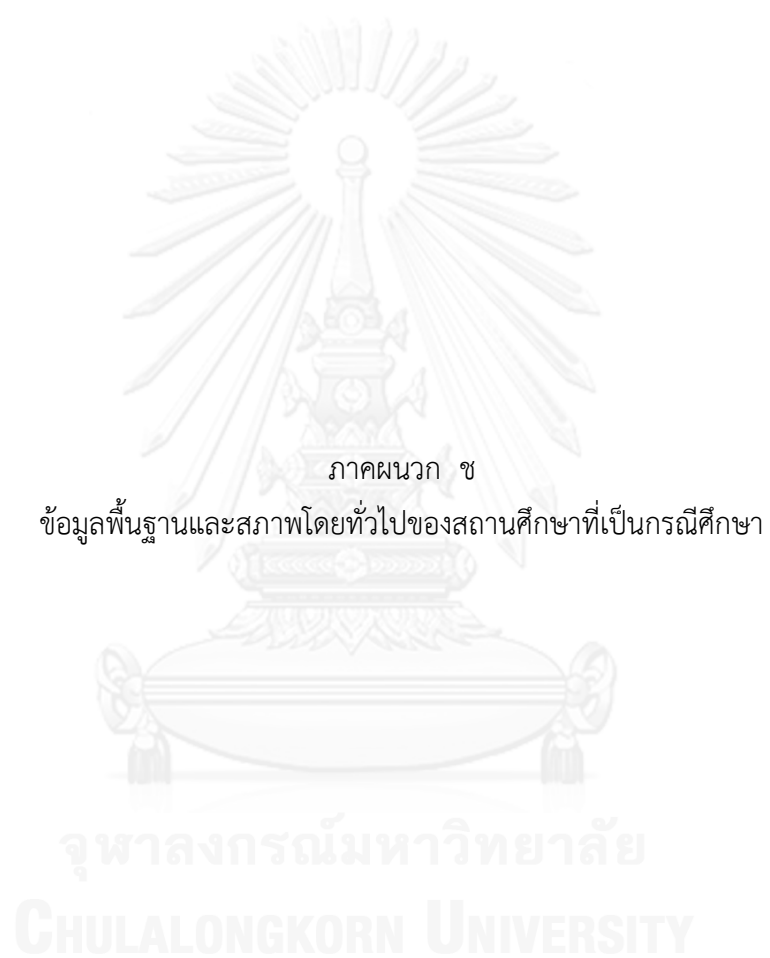
การศึกษาเอกชน (สช.) ที่ขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1.	โรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทรา	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2.	โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
3.	โรงเรียนมีนประสาธติวิทยา	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
4.	โรงเรียนเซนปอนด์	จังหวัดชลบุรี
5.	โรงเรียนรังษีวิทยา	จังหวัดเชียงใหม่
6.	โรงเรียนโกวิทอรัญเชียงใหม่	จังหวัดเชียงใหม่
7.	โรงเรียนจงรักสถิตย์วิทยา	จังหวัดปัตตานี
8.	โรงเรียนศาสนูปถัมภ์	จังหวัดปัตตานี
9.	โรงเรียนดาราสุมทรภูเก็ต	จังหวัดภูเก็ต
10.	โรงเรียนดาวรุ่งวิทยา	จังหวัดภูเก็ต
11.	โรงเรียนขจรเกียรติศึกษา	จังหวัดภูเก็ต
12.	โรงเรียนธีรวิทยา	จังหวัดยะลา
13.	โรงเรียนวิชชานารี	จังหวัดลำปาง
14.	โรงเรียนมารีย์พิทักษ์	จังหวัดอุดรธานี
15.	โรงเรียนคุณากรณ์	จังหวัดอุดรธานี
16.	โรงเรียนอัครคริสเตียนวิทยา	จังหวัดอุดรธานี
17.	โรงเรียนอุดรวิทยา	จังหวัดอุดรธานี
18.	โรงเรียนดอนบอสโก	จังหวัดอุดรธานี

รายชื่อโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อปท.

ที่ขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1.	โรงเรียนวัดยายร่ม (วัฒนราษฎร์รังสรรค์)	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2.	โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวณ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
3.	โรงเรียนวัดมกุฎกษัตริยาราม	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
4.	โรงเรียนวัดอินทรวีหาร	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
5.	โรงเรียนวัดตรีศเทศ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
6.	โรงเรียนวัดปทุมวนาราม ในพระราชูปถัมภ์ฯ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
7.	โรงเรียนวัดทองเพลง	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
8.	โรงเรียนวัดสุวรรณ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
9.	โรงเรียนวัดสุทธาราม	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
10.	โรงเรียนวัดเศวตฉัตร	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
11.	โรงเรียนวัดราชบพิธ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
12.	โรงเรียนสุหร่าทรายกองดิน	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
13.	โรงเรียนบางชัน (ป्ली่ววิทยานุสรณ์)	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
14.	โรงเรียนวัดภาชี	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
15.	โรงเรียนเมืองสมเด็จ	จังหวัดกาฬสินธุ์
16.	โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดสว่างฯ)	จังหวัดกาฬสินธุ์
17.	โรงเรียนเทศบาล 3	จังหวัดนครพนม
18.	โรงเรียนเทศบาลตาคลี	จังหวัดนครสวรรค์
19.	โรงเรียนเทศบาล 1	จังหวัดนราธิวาส
20.	โรงเรียน อบจ.เมืองภูเก็ท	จังหวัดภูเก็ต
21.	โรงเรียน อบจ.ตลาดเหนือ	จังหวัดภูเก็ต
22.	โรงเรียนเทศบาลปลุกปัญญา	จังหวัดภูเก็ต
23.	โรงเรียนเทศบาลวัดขจรรังสรรค์	จังหวัดภูเก็ต
24.	โรงเรียนเทศบาล 2 มุขมนตรี	จังหวัดอุดรธานี
25.	โรงเรียนเทศบาล 3 บ้านเหล่า	จังหวัดอุดรธานี
26.	โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรักษ์วิทยา	จังหวัดอุดรธานี

ภาคผนวก ช

ข้อมูลพื้นฐานและสภาพโดยทั่วไปของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช.

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการจัดตั้งโรงเรียนแห่งนี้มีมูลฐานความเป็นมาที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ สาเหตุจากความเดือดร้อนของเยาวชนในท้องถิ่นกล่าวคือ ในพื้นที่มีจำนวนครอบครัวอาศัยอยู่ 129 หลังคาเรือน และหมู่บ้านใกล้เคียงจำนวนกว่า 3 หมู่บ้าน แต่เดิมไม่มีโรงเรียนในท้องถิ่น เด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน ต้องเดินทางไปเรียนที่โรงเรียนประจำตำบล ซึ่งระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร ทำให้ประสบความเดือดร้อน เนื่องจากมีระยะทางไกลและมีความลำบากในการเดินทาง โดยเฉพาะในฤดูฝน ตลอดทั้งต้องเดินทางผ่านชุมชนแออัด ซึ่งต้องเสี่ยงภัยอันตรายจากยานพาหนะและยวดยานต่างๆ นอกจากนี้สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพของโรงเรียนประจำตำบล ก็มีนักเรียนในความรับผิดชอบมากกว่า 1,000 คน จึงก่อให้เกิดความแออัด และประสบปัญหาเด็กขาดเรียนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในปี พ.ศ.2539 คณะผู้นำท้องถิ่นนำโดย กำนัน ประธานองค์การบริหารส่วนตำบล จึงได้นำหนังสือร้องขอไปยัง กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ดูแลรับผิดชอบ ซึ่งผู้กำกับการกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่รับผิดชอบในขณะนั้น ได้รับข้อมูลไว้เพื่อเตรียมให้การช่วยเหลือ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้กำหนดนโยบายให้จัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพิ่มเติมและได้มีคำสั่งให้หน่วยในพื้นที่ต่างๆ ทำการสำรวจข้อมูลความเดือดร้อนของประชาชนเพื่อกำหนดพื้นที่จัดตั้ง โดยรวมการพิจารณาเห็นว่า ควรได้รับการช่วยเหลือจัดตั้งโรงเรียนที่ตำบลแห่งนี้เป็นอันดับแรก จากนั้นผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนในเขตดังกล่าวนี้ จึงได้รายงานข้อมูลพร้อมความเห็นดังกล่าวไปยังกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค ซึ่งทางผู้บังคับการได้พิจารณาเห็นชอบและรายงานถึงผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อนุมัติโครงการ ซึ่งได้รับการอนุมัติเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.2541 จากนั้นได้ประมวลข้อมูลความเห็นชอบ จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัด ขออนุมัติจัดตั้งโรงเรียนไปยังกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนโดยกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้แจ้งให้ทราบว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้อนุมัติให้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนในวันที่ 5 ธันวาคม 2542 โดยได้เริ่มดำเนินการก่อสร้าง เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2541 กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่รับผิดชอบ ได้มอบหมายให้ข้าราชการตำรวจรวม 12 นาย ให้ทำหน้าที่ครูในโรงเรียนแห่งนี้ประสานการปฏิบัติและร่วมประชุมการวางแผนดำเนินการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล จากนั้นได้สั่งการให้กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่รับผิดชอบจัดกำลังให้การสนับสนุนและได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สตช. คือ พื้นที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากเขตเทศบาลของตำบลมากนักคือระยะทางประมาณ 4

กิโลเมตร ซึ่งผู้วิจัยสามารถเดินทางโดยใช้รถจักรยานหรือการเดินเท้าจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งได้โดยสะดวก แต่อาจจะอันตรายในกรณีที่เดินทางในเวลากลางคืนเนื่องจากไม่มีไฟส่องสว่างมากนัก โดยโรงเรียนมีเนื้อที่โดยประมาณ 60 ไร่ ซึ่งได้รับการบริจาคมากจากชาวบ้านในชุมชน ซึ่งปัจจุบันได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนเป็นชุมชนรอบเมืองอาชีพของชุมชนส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ประเพณีที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ ประเพณี สงกรานต์ ลอยกระทง โดนตา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบอาชีพ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 80 นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 ฐานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้โดยเฉลี่ย ต่อครอบครัว ต่อปี 28,000 บาท จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณ 4 คน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สดช. เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2542 ตั้งแต่อนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 8 โครงการ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยม จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้.

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2543 เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมติดตามการดำเนินงานโครงการ และทรงเปิดป้ายโรงเรียน

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2549 เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมติดตามการดำเนินงานโครงการ

และครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2554 เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมติดตามการดำเนินงานโครงการ

ปัจจุบันมีครูตำรวจตระเวนชายแดน 15 นาย ครูช่วยสอน 3 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาทักษะการคิด 1 คน มีนักเรียนรวม 309 คน

สถานศึกษามีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ 2 ประการ คือ

1) เพื่อจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 5 - 12 ปี ในระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับประถมศึกษา

และ 2) เพื่อจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ในการมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทางวิชาการควบคู่วิชาชีพ เน้นการปฏิบัติจริง เสริมสร้างองค์ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม พัฒนาคุณภาพ ชีวิตตามโครงการพระราชดำริฯ สำนึกในความเป็นไทย ใส่ใจต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ห่างไกลอบายมุข

โรงเรียนมีพันธกิจหลัก 5 ประการ คือ 1) ปลูกฝังและสนับสนุนให้ครูจัด กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน 2) ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 3) พัฒนาทรัพยากรในโรงเรียนให้มีคุณภาพสอดคล้อง และเอื้อต่อการเรียนการสอน 4) สร้างสัมพันธ์กับชุมชน และการมีส่วนร่วม และ 5) ส่งเสริมและ สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงมีเป้าหมายที่สำคัญ 5 ประการด้วยเช่นกัน ได้แก่ เป้าหมาย 1) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานตามมาตรฐานการศึกษา 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม มีจิตสำนึกในความเป็นไทย 3) ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม 4) บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มี คุณลักษณะที่เหมาะสมต่อความเป็นครู สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยที่ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้ “รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความ เป็นไทย มีจิตสาธารณะ พึ่งตนเอง เก่งศึกษา รักภูมิปัญญา พัฒนาสภาพแวดล้อม”

สำหรับยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาได้กำหนดไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมี คุณภาพตามมาตรฐาน

1.1 ระดับปฐมวัย

1.1.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีอายุ 5-6 ปี ได้เข้าเรียนในระดับ ปฐมวัย

1.1.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา และการเตรียมความพร้อม ของเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.2 ระดับประถมศึกษา

1.2.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีอายุถึงเกณฑ์เข้าเรียน ประถมศึกษาได้เข้าเรียนทุกคน

1.2.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับประถมศึกษา สามารถจบ การศึกษาระดับประถมศึกษาทุกคนและตามเวลาที่กำหนด

1.2.3 สนับสนุนให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาได้ ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน

2. พัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการเตรียมการสอน การจัดการเรียน การสอนโดยเน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม ส่งเสริมให้ครู จัดทำหลักสูตรปฐมวัย และหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนและชุมชน

2.1 จัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.2 บูรณาการการเรียนการสอนกับโครงการตามพระราชดำริ ฯ

3. พัฒนาสถานศึกษาให้เข้มแข็ง บริหารโรงเรียนโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมจาก ผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.1 ใช้หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) มา ใช้ในการบริหารโรงเรียน

4. พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่ มาตรฐานการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 ใช้หลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการ บริหารโรงเรียน

4.2 ประเมินตนเอง และรายงานส่วนที่เกี่ยวข้อง

5. ส่งเสริมให้ครูสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ เทคนิควิธีสอน นวัตกรรม สื่อการสอนและเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและแก้ปัญหา ของผู้เรียน

5.1 ส่งเสริมให้ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียน(วิจัยแผ่นดินเดียว) เพื่อแก้ปัญหา หรือเสริมการเรียนรู้อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง

5.2 สํารวจแหล่งเรียนรู้ วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในโรงเรียนและ
ชุมชน

5.3 ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้สามารถใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

6. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน อาคารสถานที่ ไม้ดอกไม้ประดับให้มีความร่มรื่น เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม น่าอยู่ เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

6.1 ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

7. ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บริการวิทยากรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

7.1 ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สามารถให้บริการแก่ชุมชน เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์และสนามกีฬา กิจกรรมโครงการตามพระราชดำริฯ

8. สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชน วัด โรงเรียนและหน่วยงานอื่น

8.1 ให้บริการต่างแก่ชุมชน เช่นสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ แหล่งเรียนรู้แก่ชุมชนและหน่วยงานอื่น

8.2 ให้ความร่วมมือและร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและหน่วยงานอื่น

8.3 ประชุมผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

8.4 เชิญผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน มาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

2. โรงเรียนสาธิต สกอ.

โรงเรียนสาธิต สกอ. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในภาคกลาง เริ่มก่อตั้งเป็นโรงเรียนประถมสาธิต เมื่อปี พ.ศ. 2517 เพื่อสนองบุตรหลานให้กับบุคลากรในสถานศึกษาเปิดระดับอนุบาล และประถมศึกษาอย่างละ 1 ห้องโดยใช้อาคารหอพักของมหาวิทยาลัย ต่อมามีการเปลี่ยนชื่อสถานศึกษาอีกครั้ง พร้อมทั้งเริ่มเปิดขยายการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในปี พ.ศ. 2550 และในปี พ.ศ. 2552 เปิดหลักสูตร IEP (Intensive English Programs) ทุกระดับชั้น รวมทั้งเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนสาธิต สกอ. ตั้งอยู่ภายในบริเวณมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทางภาคกลางซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่าง 2 จังหวัด ด้วยเหตุนี้กลุ่มผู้นำชุมชนที่เข้ามาดูแลจัดการสถานศึกษาแห่งนี้จึงมีทั้งสองจังหวัด

โรงเรียนมีวิสัยทัศน์พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และทักษะพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และภาษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีศักยภาพทางด้านการคิดวิเคราะห์และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพร้อมเข้าร่วมประชาคมอาเซียน

ปรัชญาของโรงเรียนคือสดใสเรีงร่า ล้ำหน้าวิชาการ สมัครสมานสามัคคี ดีเยี่ยมพลานามัย ใฝ่ใจคุณธรรม เลิศล้ำประสบการณ์ โดยมีเอกลักษณ์ในการเป็นโรงเรียนที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำด้านการจัดการศึกษา

ทั้งนี้โรงเรียนมีพันธกิจในการดำเนินการ 6 ประการ คือ 1) ผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความสมดุลทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ของท้องถิ่น และสัมพันธ์ กับชุมชน 3) พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา 4) พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม 5) เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย ทดลอง ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัย และ 6) จัดการศึกษาให้เป็นตัวอย่างที่สามารถรองรับมาตรฐานด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหาร ตามที่รัฐกำหนด

อนึ่งเป้าหมายของโรงเรียนประกอบด้วย 1) นักเรียนทุกระดับมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาได้เต็มตามศักยภาพ 2) นักเรียนรู้สำนึกรักในศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น และสถาบัน 3) นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี มีสุนทรียภาพ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 4) นักเรียนได้พัฒนาองค์ความรู้ของตนเองและแสวงหาความรู้เพื่อรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม และ 5) โรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ทดลอง ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีมาตรฐาน

นอกจากนี้โรงเรียนได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไว้ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และ 6) ความสามารถในการใช้ภาษา ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงานและมีภาวะผู้นำ 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

สำหรับยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาได้กำหนดไว้ 4 ประการ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างเครือข่ายและแสวงหาพันธมิตรในการปฏิบัติงานตามภารกิจเชิงบูรณาการ

กลยุทธ์ที่ 1.1 มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยตอบสนองต่อผู้เรียนและสังคม

1.2 สร้างความร่วมมือข้อตกลงในกลุ่มโรงเรียนสาธิตฯ

1.3 ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ ปฏิบัติการจากห้องปฏิบัติการตามกลุ่มสาระและชุมชน

1.4 ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ ชำรงไว้และสืบทอดเอกลักษณ์ความเป็นไทย และมีบทบาทส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่นและวัฒนธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ 2 ขยายโอกาสการเข้าศึกษาและพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ มุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

2.2 ส่งเสริมพัฒนาครูและผู้บริหารโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปการเรียนรู้

2.3 แสวงหาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนภายในและภายนอกประเทศ

- ชีวิตในโรงเรียน
- 2.4 การส่งเสริมภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นวิถี
- 2.5 เผยแพร่ผลการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนสู่สาธารณชน
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- กลยุทธ์ที่ 3.1 สานต่อและเพิ่มโครงการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนหรือหน่วยงานภายนอก
- 3.2 แสวงหาและส่งเสริม สนับสนุน จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ สำหรับนักเรียน
- 3.3 ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนเต็มศักยภาพ
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาโรงเรียนเป็นองค์กรสมรรถนะสูงนาเทคโนโลยีมาใช้และเป็นโรงเรียนสีเขียว
- กลยุทธ์ที่ 4.1 พัฒนาและสมรรถนะของบุคลากรและหน่วยงานในการปฏิบัติตามภารกิจ
- 4.1.1 การสนับสนุนการศึกษาต่อ การฝึกอบรม ศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ
- 4.1.2 การสร้างวัฒนธรรมการเป็นมืออาชีพทางด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่บุคลากรในโรงเรียน ผ่านกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะรายบุคคล การเสริมสร้างคุณธรรม การปฏิบัติจรรยาบรรณวิชาชีพ การคัดเลือกและการประกาศเกียรติคุณยกย่องครูดีเด่นด้านต่างๆ
- 4.1.3 ส่งเสริมการจัดกิจกรรม เวทีและเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานและการถ่ายทอดประสบการณ์ระหว่างบุคลากร
- 4.1.4 ส่งเสริมให้บุคลากร หน่วยงาน แสวงหานวัตกรรมในการทำงานตามภารกิจหน้าที่และนวัตกรรมการเรียนรู้
- 4.2 พัฒนาระบบบริหารยุทธศาสตร์ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และมีธรรมาภิบาล

4.2.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการให้เป็นไปตามแนวทางการบริหารยุทธศาสตร์และการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ สกอ. สมศ.และ สพฐ.

4.2.2 ส่งเสริมการแสวงหาและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นองค์แห่งการเรียนรู้

4.2.3 ส่งเสริมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการความรู้ภายในโรงเรียน

4.2.4 ระบุค่านิยมอัตลักษณ์ ผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน เพื่อสื่อสารและจัดการภาพลักษณ์ผ่านสื่ออื่นๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และศิษย์เก่า

4.3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน

4.3.1 ปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิสถาปัตยกรรมภายในโรงเรียนให้สื่อถึงการเป็นโรงเรียนสีเขียว

4.3.2 การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งความพอเพียง

4.3.4 จัดหาพัฒนาระบบสวัสดิการ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่บุคลากรของโรงเรียน

โรงเรียนสาธิต สกอ. มีเป้าประสงค์ในการดำเนินการดังนี้ 1) มีการร่วมมือกันในการพัฒนาการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสาธิตฯ และชุมชนในท้องถิ่น 2) พัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ครู บุคลากร และผู้บริหารอย่างมีคุณธรรม 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ให้นักเรียนพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ และ 4) พัฒนาโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีและมีสำนักวิจัยสิ่งแวดล้อม

จากวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในส่วนของความร่วมมือเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น โรงเรียนนี้ได้รับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่เน้นการพัฒนาตัวนักเรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เน้นการปลูกฝังเรื่องจริยธรรมที่ดั่งงามให้กับนักเรียน

ทุกคน นอกจากนี้ยังส่งเสริมการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและสังคมรอบตัวเพื่อให้เด็กฝึกเข้าสังคม กล้าแสดงออก และเรียนรู้ที่จะเคารพตนเองและผู้อื่น นั่นคือ “สร้างเด็กให้เป็นผู้นำของโลกในอนาคต” โดยดำเนินการความร่วมมือกับสถาบัน RVI (Russell Vivienne International Academy) จัดทำหลักสูตรนานาชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่เรียนหลักสูตรครูอินเตอร์ รวมทั้งเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะภาษา การคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียน และเป็นการให้บริการวิชาการในการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะเตรียมเยาวชนสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมหาวิทยาลัยมีเป้าหมายในการสร้างเครือข่าย และความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่นในประชาคมอาเซียน และสมาคมโรงเรียนนานาชาติ ประเทศไทยด้วย

ทั้งนี้มหาวิทยาลัยและสถาบัน RVI จะร่วมกันเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายและจัดการเรียนการสอน กำกับดูแลการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและคุณภาพเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจะได้รับการยอมรับจากสิงคโปร์ และได้รับมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทยด้วย นอกจากนี้แล้วโรงเรียนยังเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถสอบเทียบความรู้มาตรฐานสากลอื่นๆ อาทิเช่น มาตรฐาน IGCSE ของ Cambridge University และมาตรฐาน TOEFL ซึ่งจากยุทธศาสตร์ของโรงเรียนสาธิต สกอ. ที่เป็นแหล่งบริการวิชาการด้านการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ มาตรฐานสากลให้กับสังคมไทย โดยเฉพาะหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือเออีซี ในปี 2558 การพัฒนาทักษะความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาประเทศอาเซียน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง รวมไปถึงการบูรณาการทางด้านการศึกษา การคิดวิเคราะห์ของเยาวชนไทยเอง เพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ที่สำคัญยิ่งมหาวิทยาลัยได้มุ่งให้โรงเรียนพร้อมเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสู่อาเซียนและสากล

3. โรงเรียน สพฐ. ศึกษา

โรงเรียน สพฐ. ศึกษา เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง เดิมเป็นโรงเรียนสวัสดิการของข้าราชการทหาร สร้างขึ้นเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษา ของชาติและเป็นการตอบแทนข้าราชการในสังกัด ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ จะได้ไม่ต้องวิตก กังวล ในเรื่องการจัดหาโรงเรียนให้บุตรหลาน ในปี พ.ศ.2492 ได้เริ่มรวบรวมเงินสมทบทุน ในการก่อสร้างโรงเรียนและได้ดำเนินการสะสมเงินจำนวนนี้ ตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2492 เป็นต้นมา

ต่อมาเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2509 จึงเริ่มการก่อสร้างโรงเรียนในส่วนกลางชั้น บนเนื้อที่ 58 ไร่ การจัดตั้งและก่อสร้างแล้วเสร็จในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2511 โดยนายกรัฐมนตรีสมัยนั้น เป็นผู้ให้การอุปถัมภ์โรงเรียน การรับนักเรียนรุ่นแรก คือปีการศึกษา 2511 รับนักเรียนชาย-หญิงทั่วไป ไม่จำกัดว่าต้องเป็นบุตรข้าราชการที่เป็นสวัสดิการเท่านั้น โดยรับจำนวน 600 คน ชั้น ม.ศ. 1 จำนวน 11 ห้อง ห้องละ 40 คน ชั้น ม.ศ. 2 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 40 คน ชั้น ม.ศ. 3 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 40 คน

ปีการศึกษา 2512 เปิดห้องเรียน ชั้นเรียนเพิ่มขึ้น และรับนักเรียนตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รวม 31 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 1,240 คน ในปีต่อมาได้ขยายชั้นเรียนเพิ่มขึ้น เปิดรับนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5

ภายหลังพิจารณาเห็นว่า การจัดการศึกษาแก่เยาวชน ควรมอบให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการและกองทัพขาดแคลนผู้ชำนาญในการจัดการศึกษาจึงโอนเข้าสังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยได้เปลี่ยนชื่อใหม่ด้วย ปัจจุบันโรงเรียน สพฐ. วิทยา จัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดศูนย์การเรียนรู้โดยใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย รวมทั้งมีความ เจริญก้าวหน้าทางด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะแก่การเรียนรู้ จึงได้รับรางวัล “โรงเรียนดีเด่นรับรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2542” โดยในปัจจุบันนักเรียนของโรงเรียนมีอัตลักษณ์ที่จะต้องประกาศพร้อมกันเมื่อถึงเวลาเช้าแถวหน้าเสาธงทุกเช้าคือ “ลูก สพฐ.ศึกษา เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ และเป็นคนดีของสังคม”

โรงเรียน สพฐ.ศึกษา ในปัจจุบันถือว่าเป็นโรงเรียนที่อยู่ใจกลางความเจริญรุ่งเรืองรอบด้าน แต่ยังคงยึดจัดการเรียนการสอนมาเป็นระยะเวลากว่า 40 ปี มีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้สู่มาตรฐานสากล ให้มีศักยภาพเป็นพลโลก มีจิตสำนึกในความเป็นชาติไทย และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีพันธกิจ พัฒนาและ

ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีความรู้คู่คุณธรรมดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้สื่อวัตกรรม เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย และพัฒนาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยระบบคุณภาพระดับสากล อันนำไปสู่เป้าหมาย 6 ประการ คือ

- 1) ผู้เรียนเป็นคนดี มีความรู้ ด้วยการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติเทียบเคียงมาตรฐานสากล
- 2) บุคลากรและผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการยกระดับให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพเทียบเคียงมาตรฐานสากล
- 4) ครูและนักเรียนสามารถใช้เครื่องมือ สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจากแหล่งเรียนรู้ศูนย์วิทยบริการได้อย่างเหมาะสมทันต่อสถานการณ์โลก
- 5) สถานศึกษามีการพัฒนาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยระบบคุณภาพ
- 6) สถานศึกษาจัดให้มีภาคีเครือข่ายการจัดการเรียนรู้และร่วมพัฒนากับสถานศึกษา ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

อนึ่ง โรงเรียน สพฐ.ศึกษา มินโยบายในการดำเนินการอยู่ 6 ประการ ได้แก่ 1) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม นำความรู้สู่สังคมโลก ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จัดสวัสดิการและการให้บริการแก่ผู้เรียน 3) พัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามมาตรฐานสากล 4) ส่งเสริมและจัดประสบการณ์ด้านวิชาการ วิชาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนาทักษะชีวิตแก่ผู้เรียน ตามมาตรฐานสากล 5) พัฒนาบุคลากรเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง 6) ส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตยระหว่าง บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชนในการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาด้วยระบบคุณภาพให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการรับรองสู่มาตรฐานสากล และประกอบด้วยแผนกลยุทธ์หลัก 6 ประการ คือ 1) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณภาพเป็นเลิศทางวิชาการ มีความถนัดเฉพาะทางเทียบเคียงมาตรฐานสากล 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียน ครู มีความรู้และคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ส่งเสริมศักยภาพครูและบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล 4) สนับสนุน ส่งเสริมการใช้สื่ออุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนสู่มาตรฐานสากล 5) บริหารจัดการด้านระบบคุณภาพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาสู่มาตรฐานสากล 6) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาโรงเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศและจัดทำพันธสัญญาในการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

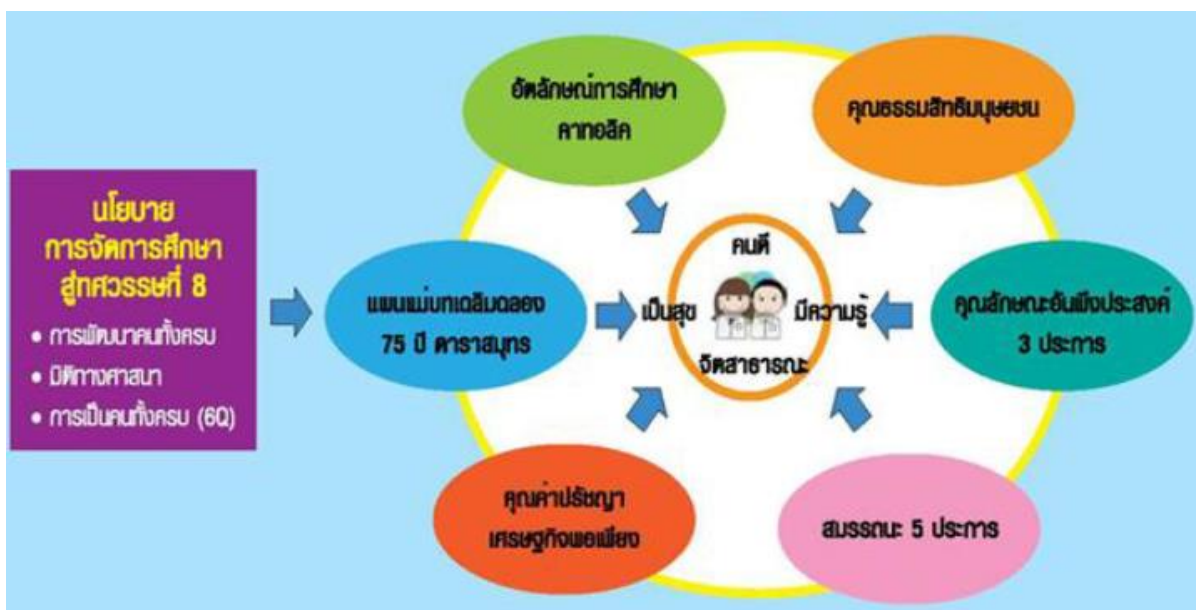
นอกจากนี้ โรงเรียน สพฐศึกษา ยังได้กำหนดจุดเน้นของสถานศึกษาไว้ 10 ข้อ ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระวิชาหลัก เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 2) นักเรียนทุกคนมีทักษะการอ่าน การเขียนเชิงวิเคราะห์และสร้างสรรค์ 3) นักเรียนทุกคนมีศักยภาพในด้าน ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น 4) นักเรียนทุกคนมีคุณธรรมจริยธรรมตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) โรงเรียนพัฒนา สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการให้บริการทางการศึกษา 6) ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องมีความรู้ในการใช้ ภาษาต่างประเทศเพื่อสื่อสารสู่มาตรฐานสากล 7) มีการบริหารการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและมี คุณภาพ 8) การประกันคุณภาพภายในได้รับการพัฒนาให้ยั่งยืน และผ่านการประเมินคุณภาพ ภายนอก รอบ 3 เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลและพร้อมที่จะเข้ารับการประเมินโรงเรียนรางวัล พระราชทานพระราชทานต่อไป 9) มีการจัดระบบสารสนเทศด้วยการใช้ ICT ให้เป็นปัจจุบัน 10) ครู และบุคลากรทางการศึกษา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จัดทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นสากล

4. โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ

โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นหนึ่งในโรงเรียนสังฆมณฑลที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนไทย ด้วยอุดมการณ์ “เพื่อต่องานของพระคริสต์เจ้าในด้านสร้างสรรค์ และไถ่กู้” เพราะมนุษย์ถือกำเนิดมาจากความรักของพระเจ้า ผู้เป็นองค์ความจริงและความดีสูงสุด พระเยซูคริสต์เจ้า มนุษย์ครบครันและสมบูรณ์แบบได้เสด็จมาจากบัพติศมาของมนุษย์ที่ตกต่ำไป ชี้นำแนวทางให้มนุษย์สามารถเจริญพัฒนาไปสู่ความครบครัน บริบูรณ์ จนบรรลุสู่จรรยา ความจริงและธรรมสูงสุด มนุษย์ทุกคนจึงเป็นพี่น้องกัน มีเสรีภาพ และเสมอภาคเท่าเทียมกันในสิทธิและหน้าที่ เพราะทุกคนเป็นบุตรของพระเจ้า พระบิดาองค์เดียวกัน

ปรัชญาโรงเรียนได้ระบุไว้ว่า การศึกษา คือการพัฒนาคนทั้งครบ (Personal Wholistic Development) ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อจะได้เป็นคนบริบูรณ์ ชีวิต คือ การรู้จักความจริง และรักความดี เพื่อบรรลุถึงสันติสุข และความเจริญอันถาวร สัมพันธภาพระหว่างชีวิตกับความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรมกับพระวรสาร ความรู้กับคุณธรรม เป็นจิตสำนึกของมนุษย์ทุกคน ภายใต้คำขวัญของโรงเรียนสั้นๆ ที่ว่า “ระเบียบ ขยัน อดทน” คติพจน์ว่า “วิชาเลิศ เทิดคุณธรรม วินัยล้ำ คำชูไทย”

โรงเรียน สช. ศึกษาธิการ เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2475 โดยภารดาจากกรุงเทพฯ ได้สร้างบ้านพักตากอากาศในบริเวณโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้โรงเรียนแห่งนี้ ได้มอบหมายให้ครอบครัวคณะกลุ่มบุคคลหนึ่งเป็นผู้ดูแล และใช้เป็นสถานที่สอนหนังสือบุตรหลานชาวบ้านในอำเภอที่เป็นสถานที่ตั้งแห่งนี้ เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2479 ได้มีการขอจัดตั้งโรงเรียนอย่างเป็นทางการ อันเป็นโรงเรียนราษฎร์แห่งแรกในอำเภอ และใน ปี พ.ศ.2480 สามเณรผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวง ได้ย้ายสถานที่อบรมจากจังหวัดใกล้เคียง มาตั้งที่อำเภอนี้ และได้เข้ามาช่วยงานสอนและงานบริหารโรงเรียน วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ.2484 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นชื่อโรงเรียนเหมือนเช่นในปัจจุบัน การเติบโตของโรงเรียนมีพัฒนาการมาเป็นลำดับจนในปัจจุบันคณะผู้บริหารได้บริหารโรงเรียน ภายใต้นโยบาย “คุณธรรม นำความรู้” โดยเน้นการปลูกฝังและพัฒนาให้บุคลากร ทั้ง นักเรียน ครู และบุคลากร สนับสนุน เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับความเจริญทางสติปัญญา สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ร่วมกับสมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน ขณะที่อัตลักษณ์ของนักเรียนโรงเรียน สช. ศึกษาธิการ เป็นไปดังแผนภาพ

โรงเรียนได้กำหนดนโยบายประจำปีเพื่อกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมต่างๆ อันนำไปสู่วิสัยทัศน์และอัตลักษณ์ของนักเรียนโดยในปีการศึกษา 2556 ได้กำหนดไว้โดยมีจุดเน้นเพื่อยกระดับกระบวนการให้การศึกษาบอบแบบองค์รวม (6Q) และพัฒนาการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ดังนี้

1. ยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนมุ่งสู่ความเป็นมนุษย์ที่บริบูรณ์
2. จัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก
3. สร้างวัฒนธรรมการจัดการศึกษาให้ครูเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตและผู้เอื้อให้เกิด
4. พัฒนาการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard

การเรียนรู้

School)

จากนโยบายดังกล่าวได้นำสู่พันธกิจ งาน/โครงการ/กิจกรรม ของโรงเรียน สช ศึกษาธิการ 7 ประการหลัก ดังต่อไปนี้

1) ยกระดับคุณภาพการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หล่อหลอมนักเรียนให้บรรลุถึงความเป็นมนุษย์ที่บริบูรณ์ (6Q)

1.1 ค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน

- 1.2 ค่ายธรรมะ (พุทธ) และฟื้นฟูจิตใจนักเรียน (คาทอลิกอิสลาม)
 - 1.3 กิจกรรมรณรงค์เทศกาลเข้าพรรษา (ภาคเรียนที่ 1)
 - 1.4 กิจกรรมรณรงค์เทศกาลมหาพรต (ภาคเรียนที่ 2)
 - 1.5 กิจกรรมอบรมนักเรียนแกนนำ ยุวสิทธิมนุษยชน
 - 1.6 กิจกรรมอบรมนักเรียนแกนนำนันทนาการ
 - 1.7 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลูกเสือ ชุมนุม
 - 1.8 กิจกรรมนักเรียน เช่น วันเด็ก วันพ่อ-วันแม่ กีฬาสี
 - 1.9 พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บูรณาการ 6Q เศรษฐกิจพอเพียง ไต่ไป
ไม่โกง ลงสู่แผนการจัดประสบการณ์
 - 1.10 งานมอบรางวัลนักเรียนที่มีพัฒนาการตามอัตลักษณ์นักเรียน
 - 1.11 งานวิจัยเพื่อติดตามและพัฒนาระบบการจัดการจัดกิจกรรมพัฒนา
คุณภาพชีวิตนักเรียน
- 2) บูรณาการคุณค่าพระ วรสารให้หลอมรวมเป็น เนื้อเดียวกันกับองค์ความรู้ใน
สาระรายวิชา
- 2.1 อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การบูรณาการคุณค่าพระวรสาร ในการ
จัดการเรียนรู้
 - 2.2 พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บูรณาการคุณค่าพระวรสาร ในทุกกลุ่ม
กิจกรรม/กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับ
- 3) จัดกระบวนการเรียน การสอนที่เน้นการไตร่ตรอง
- 3.1 อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง
 - 3.2 อบรมครูทุกคน เรื่อง กระบวนการจัดการเรียน การสอนที่เน้นการ
ไตร่ตรอง
 - 3.3 พัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการไตร่ตรองในทุกกลุ่มกิจกรรม/กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ ทุกระดับ

4) พัฒนาครูให้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตและผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้

4.1 อบรมบุคลากรทุกระดับ เรื่อง “พระเยซู..ต้นแบบครูเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตและผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้”

4.2 อบรมบุคลากรสนับสนุน เรื่อง วัฒนธรรมองค์กร : จิตตารมณ์ รัก และรับใช้

4.3 กิจกรรมเสริมสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เปรียบ เสมือนบ้านหลังที่สอง

4.4 กิจกรรมฟื้นฟูจิตใจครู

4.5 กิจกรรมส่งเสริมครูให้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตและ ผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้

5) ส่งเสริม “งานส่งเสริมคุณค่าชีวิต” ในฝ่ายอภิบาลและแพรธรรม และเร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรม

5.1 ตั้งคณะกรรมการงานส่งเสริมคุณค่าชีวิต ในฝ่ายอภิบาลและแพรธรรม

5.2 ดำเนินงานส่งเสริมคุณค่าชีวิต เช่น การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล กลุ่มสังคมบำบัด Couselling Room ค่ายกุหลาบขาว ICT สู่ความสำเร็จ อบรมจริยธรรม กิจกรรมเพื่อนร่วมทางชีวิต

5.3 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เช่น นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ประกวดห้องเรียนพฤติกรรมดี งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมร่วมด้วยช่วยสอน กิจกรรมสัปดาห์แห่งการเรียนรู้

6) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สำนึกถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเอง พร้อมทั้งเคารพในความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

6.1 พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการคุณธรรมลัทธิ-มนุษยชน เข้าในกลุ่มกิจกรรม/กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกระดับ

6.2 โครงการเติมเต็มชีวิต เช่น กิจกรรม Y.C.S งานจิตอาสา สมุดบันทึกความดี สภานักเรียนพุทธ สภานักเรียนคริสต์ กิจกรรมหนุนน้อยคุณธรรม

6.3 กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ โอลิมปิกวิทย์-คณิต กิจกรรม หนูน้อยนักสำรวจ โครงการวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

7) พัฒนาการจัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากล

7.1 โครงการพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล

7.2 จัดหลักสูตรทางเลือกที่เทียบเคียงมาตรฐานสากล เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

7.3 จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เช่น English Day English Camp Summer course กิจกรรมหนูน้อยนานาชาติ นักข่าวเยาว์วัย

7.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การไตร่ตรอง การสอนแบบโครงการ

7.5 เร่งรัดครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนการสอน

7.6 ส่งเสริมการวัดและประเมินผลเทียบเคียงมาตรฐาน สากล

7.7 ส่งเสริมครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

7.8 โครงการโรงเรียนพระราชทานระดับปฐมวัย

7.9 พัฒนาการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนร่วมกับ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC)

7.10 การทำความร่วมมือทางการศึกษา (MOU) ด้านภาษาจีน กับ มหาวิทยาลัยจีน

ปัจจุบันโรงเรียน สข. ศึกษาธิการได้เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5. โรงเรียน อปท. มหาตไทย

โรงเรียน อปท. มหาตไทย เป็นโรงเรียนในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย(เทศบาล) ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง บริเวณโรงเรียนตั้งอยู่บนที่ดินประมาณ 5 ไร่ ที่ดินดังกล่าวเทศบาล ได้ทำสัญญาเช่ากับทางวัด โดยระบุว่า สามารถต่อสัญญาเช่าได้ตลอดไป โรงเรียนตั้งอยู่ในที่เป็นแหล่งชุมชนใหญ่มีหมู่บ้านจัดสรรหลายหมู่บ้าน ประชากร ส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอาศัยในที่ดินเช่าของวัดและอีกส่วนหนึ่งเป็นบ้านจัดสรร มีอาชีพหลากหลาย เช่น ค้าขาย ข้าราชการทำธุรกิจส่วนตัวและกรรมกร จึงทำให้รายได้และเศรษฐกิจของชุมชนมีความแตกต่างกัน มีทั้งคหบดี พอมือพอกิน และส่วนใหญ่ยากจน วัฒนธรรมของชุมชนเป็นสังคมแบบกึ่งเมืองมีการรวมตัวช่วยเหลือกันบ้างในบางครั้งและได้รับการช่วยเหลือ จัดตั้งกรรมการชุมชนจากเทศบาลเป็นอย่างดี จึงสามารถดำรงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทยมีประเพณีที่สืบทอดกันมา ได้แก่ ประเพณีวันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง เป็นต้น ปรัชญาโรงเรียนคือ “สุวิชาโน ภวโหตุ ผู้รู้ดีคือผู้เจริญ” คติพจน์ “กิจกรรมดี การศึกษาเด่น เน้นคุณธรรม” อุดมการณ์ “จัดการศึกษาโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ เน้นคุณธรรมจริยธรรม” คำขวัญ “วินัยดี มีวิชา กีฬาเด่น เป็นโรงเรียนของชุมชน”

ด้วยเหตุที่โรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ตามเจตจำนงของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้วยเป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาตนเองได้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เพราะการวางแผนกลยุทธ์ให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้มีความเป็นตัวเอามากขึ้น รับผิดชอบต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนของสถานศึกษา เป็นรูปแบบการวางแผนที่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นกระแสหลักในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งการจัดทำแผนกลยุทธ์ใช้เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนางานสู่มิติใหม่ของการปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนจึงมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์หลักๆ ไว้เพื่อดำเนินการในช่วง 3 ปี คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2558 ไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดระบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานและเป็นไปตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการศึกษาของเด็ก มุ่งพัฒนาการทั้ง 5 ด้านให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
2. ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องพร้อมพัฒนาการเรียนรู้สู่อาเซียน
3. พัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ
4. จัดทำ และพัฒนาหลักสูตร

5. พัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์
6. ผลิต และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
7. จัดให้มีการส่งเสริมการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง และพร้อมรับการ

ประเมินภายนอก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 จัดระบบสภาพแวดล้อมและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ สื่อเทคโนโลยีและปลูกฝังการอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียนและเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน

1. การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้
2. จัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดและอบายมุข
3. ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้ถึงประโยชน์และโทษของธรรมชาติรวมทั้งวิถีการดูแลรักษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและสืบสานความเป็นไทย

1. ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 จัดระบบเทคโนโลยีให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

1. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
2. พัฒนาระบบเทคโนโลยีให้ได้มาตรฐานเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1. ส่งเสริมบุคลากรในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ของนักเรียนจบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจรายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี 120,000 บาท จำนวนเฉลี่ยครอบครัว 7 คน

6.โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์

โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย(องค์การบริหารส่วนจังหวัด) โดยเพ็งย้ายสังกัดเมื่อภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 เดิมที่อยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์ ก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2484 โดยมีผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 4 ในขณะนั้นเป็นเจ้าของ เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่เป็นบุตรหลานของข้าราชการทหารในค่าย ปี พ.ศ. 2514 ผู้บริหารโรงเรียนในขณะนั้นได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเพื่อให้เป็นอนุสรณ์แด่เจ้านายชั้นผู้ใหญ่ในอดีตที่ได้ทำหน้าที่เป็นทหารเพื่อปกป้องบ้านเมือง ต่อมาอีก 3 ปี ได้โอนกิจการไปเป็นโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทางกระทรวงได้ประกาศจัดตั้งเป็นโรงเรียนในสังกัดและเปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่อีกครั้ง

ปี พ.ศ. 2523 โรงเรียนได้รับอนุมัติเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และดำเนินกิจการมาเป็นลำดับจนในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นปีมหามงคลในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ผู้อำนวยการโรงเรียนสมัยนั้นได้นำเสนอเปลี่ยนชื่อโรงเรียนไปยังกระทรวงศึกษาธิการและได้ประกาศเป็นปีแห่งการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสนอโครงการเข้าร่วมเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากับโรงเรียนชั้นนำ นับเป็นความร่วมมือทางการศึกษา ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันเสียสละ อุทิศจนประสบความสำเร็จ และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานนามสถานศึกษาให้ใหม่เป็นชื่อสถานศึกษาในปัจจุบัน

หลังจากนั้นโรงเรียนชั้นนำของประเทศได้ร่วมกันจัดตั้งเครือข่ายร่วมพัฒนาการศึกษา ทำให้คณะผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้นำนักเรียนได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมกิจกรรมตามประเพณี เช่น กิจกรรมถวายความจงรักภักดีแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันคล้ายวันสถาปนาของโรงเรียน (8 มีนาคม ของทุกปี) งานกรีธาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ ตลอดจนการจัดกิจกรรมเมืองวิทยาศาสตร์ร่วมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เหตุผลประการหนึ่งของการเปลี่ยนชื่อสถานศึกษามาถึงชื่อในปัจจุบันนี้คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาชาติ บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสืบสานวัฒนธรรมไทยให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป โดยอัตลักษณ์ของโรงเรียนอุดรสอนประสิทธิ์ในปัจจุบันคือ “กิจกรรมกีฬา”

โรงเรียนอุตรสอนประสิทธิ์มีวิสัยทัศน์ “ส่งเสริมแหล่งวิทยาการ ปลุกฝังคุณธรรม มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษา รักความเป็นไทย ส่งเสริมกีฬา พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีพันธกิจ 4 ประการ คือ 1) ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นผู้นำ มีความรู้ในระดับมาตรฐานสากล 2) ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) ส่งเสริมให้นักเรียนดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการและบริการชุมชน อันนำไปเป้าหมายของโรงเรียน 6 ประการ คือ 1) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและระดับสากล 2) ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ผู้เรียนมีแนวทางในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข 4) บุคลากรได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพครู 5) บุคลากรมีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและการศึกษา 6) ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนใช้หลักปรัชญาการดำเนินชีวิตตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนได้กำหนดแผนกลยุทธ์ระดับองค์กรไว้ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. แผนงานการรองรับสิทธิ์และโอกาสทางการศึกษา
2. แผนงานการเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียนและครูสู่เกณฑ์มาตรฐาน
3. แผนงานบริหารและจัดการแบบมีส่วนร่วม
4. แผนงานพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่เกณฑ์มาตรฐาน

โดยมีแนวคิดเชิงกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้วยการใช้รูปแบบหลักการ PDCA การบริหารแบบมีส่วนร่วม Approach System และ SBM

ในปี พ.ศ. 2556 ผู้บริหารของโรงเรียนและกรรมการสถานศึกษามีความเห็นชอบร่วมกันในการโอนย้ายสถานศึกษาเข้าไปอยู่ในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่เน้นเรื่อง กีฬา เป็นหลัก

7. โรงเรียนนิสถานประทานวิทย์

โรงเรียนนิสถานประทานวิทย์ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) โรงเรียนได้เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2506 ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญศึกษาโดยความริเริ่มของคณะกรรมการการศึกษาอำเภอ ซึ่งใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ของป่า บนเนื้อที่ 51 ไร่ 9.6 ตารางวา เป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียน คณะกรรมการและผู้ปกครองนักเรียน ข้าราชการครู พ่อค้า ประชาชน ได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์ จำนวน 90,000 บาท เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน ในระยะเวลาที่การก่อสร้างอาคารยังไม่แล้วเสร็จได้อาศัยอาคารเรียนของโรงเรียนใกล้เคียงเป็นสถานที่เรียน ในปีแรกมีนักเรียนทั้งสิ้น 49 คน และเมื่อก่อสร้างอาคารแล้วเสร็จได้ใช้อาคารเรียนหลังใหม่ เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2506

ในปี พ.ศ. 2520 โรงเรียนนิสถานประทานวิทย์ได้รับอนุมัติให้เปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จนอีก 30 ปีต่อมาได้ถ่ายโอนโรงเรียนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปัจจุบันโรงเรียนได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนคือมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เสริมสร้างศักยภาพด้านวิชาการ สืบสานวัฒนธรรมไทย ก้าวไกลสู่มาตรฐานสากล ภายในปีการศึกษา 2558 มีพันธกิจหลัก 5 ประการได้แก่ 1) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง คิดเป็น แก้ปัญหาได้ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข 2) พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการแข่งขันในเวทีสากลทั้งวิชาการ ดนตรี กีฬา และศิลปะ 3) พัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และ 5) ส่งเสริมให้ครูได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันนำไปสู่เป้าประสงค์ 4 ข้อ คือ 1) นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง เป็นที่ยอมรับของสังคม 2) นักเรียนใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในการดำรงชีวิต 3) ครูใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ และ 4) ครูมีผลงานด้านวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการศึกษา

แผนกลยุทธ์ของโรงเรียนนิสถานประทานวิทย์ในการดำเนินการสำหรับผู้เรียนมีดังนี้

1. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ

1.1 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดี

- โดดเด่น
- 1.2 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ ความถนัดเฉพาะทางที่
 - 1.3 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีผลการเรียนเป็นที่ยอมรับ สามารถ
ถ่ายโอนกับสถานศึกษาระดับต่างๆ ของนานาชาติได้
 - 1.4 มีอัตราการศึกษาต่อในระดับสูงถึงระดับอุดมศึกษาทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศ
 - 1.5 มีความสามารถในการเรียนรู้ รู้จักแหล่งและวิธีแสวงหา
ความรู้ มีทักษะด้านข้อมูลที่จะทำให้สามารถวิเคราะห์ ประเมิน สังเคราะห์และใช้ข้อมูลสารสนเทศ
สามารถใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ความสามารถในการสื่อสาร
 - 2.1 สามารถใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศที่
สองในการฟัง พูด อ่าน เขียนและการสื่อสารอื่นๆ ได้ดี
 - 2.2 มีทักษะการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถสื่อ
ความหมายแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด ผ่านสื่อเครื่องมือ และวิธีการสื่อสารที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ
 3. ความสามารถในการคิด ประดิษฐ์ สร้างสรรค์
 - 3.1 มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าเผชิญความเสี่ยง สามารถใช้
ความคิดระดับสูง มีเหตุผลและวางแผนจัดการสู่เป้าหมายได้
 - 3.2 มีความสามารถประดิษฐ์ คิดค้น ออกแบบ สร้างสรรค์ สื่อสาร
เผยแพร่ด้วยวิธีการ เครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
 4. เป็นพลโลกที่มีสุขภาวะและร่วมรับผิดชอบต่อสังคมโลก
 - 4.1 มีความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น
 - 4.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และยึดมั่นในสิทธิมนุษยชน (Human
Right)
 - 4.3 มีความรู้ความเข้าใจ ยอมรับและตระหนักในความหลากหลาย
ทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ สังคมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ
ตลอดจนผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (Diversity)

- 4.4 ความสำนึก ตระหนักในความสำคัญของความเสมอภาคและความยุติธรรมในสังคม
- 4.5 มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมในสังคม (Social Justice)
- 4.6 มีความรู้ ความเข้าใจธรรมชาติของความขัดแย้ง
- 4.7 มีขั้นตอนต่อความแตกต่างขัดแย้ง สามารถเจรจาต่อรอง เชื่อมประสาน เพื่อลดปัญหาหรือคลายปมขัดแย้ง โดยปราศจากการใช้ความรุนแรง (Conflict Resolution)
- 4.8 มีความเข้าใจตระหนักถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกันของผู้คน ถิ่นฐานเศรษฐกิจ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เข้าใจสถานการณ์ในระดับโลก สามารถเรียนรู้ที่จะจัดการกับความซับซ้อนได้ (Interdependence)
- 4.9 มีความสามารถในการประเมินค่าเกี่ยวกับประเด็นสำคัญระดับโลก และผลที่กระทบต่อเจตคติและค่านิยมของผู้คนที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงความสำคัญและค่านิยมด้านสิทธิมนุษยชน (Values & Perceptions)
- 4.10 มีความรู้ ความเข้าใจหรือความจำเป็นในการจรรโลง รักษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยปราศจากการทำลายโลกใบนี้ เพื่อความอยู่รอดของชีวิตในรุ่นต่อไป โดยคำนึงถึงการพัฒนอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)
- 4.11 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหลักการและสถาบัน จำเป็นต้องมีบทบาทเกี่ยวข้องในฐานะสมาชิกของสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นประเทศและระดับโลก
- 4.12 มีบทบาทและมีส่วนร่วมรับผิดชอบในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคมที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและอุดมการณ์ประชาธิปไตย

8. โรงเรียนมัธยมวิทยา

โรงเรียนมัธยมวิทยา เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งต้นสังกัดมีจำนวนสถานศึกษาที่อยู่ในความดูแลมากที่สุดในประเทศไทย โดยก่อนปี พ.ศ. 2458 ในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษาแห่งนี้ยังไม่มีโรงเรียนเป็นของรัฐ ซึ่งทางราชการดำเนินการศึกษาโดยให้มีการศึกษาเล่าเรียนตามวัดวาอารามต่างๆ ทั่วไป และใช้กุฏิเป็นสถานที่เล่าเรียน เมื่อมีจำนวนผู้เรียนมากขึ้น เจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นครูอาจารย์แล้วเรียกว่าโรงเรียนวัด ต่อมา ปี พ.ศ. 2457 กระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) จึงได้ใช้ชื่อโรงเรียนวัดเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดและมีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยการศึกษารูปแบบของโรงเรียนประจำจังหวัดสมุทรสาคร ได้เจริญก้าวหน้าเรื่อยมา เดิมมีการสอนเพียงชั้นมัธยมปีที่ 3 ต่อมา พ.ศ. 2471-2476 มีการขยายชั้นเรียนเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ตามลำดับ และได้เปิดสอนแผนกพาณิชยการขึ้นแต่เปิดอยู่ 2 ปีก็เลิกไป

ปี พ.ศ. 2478-2479 ทางราชการของจังหวัดได้จัดทำผังเมืองใหม่ ปรากฏว่าบริเวณที่ตั้งของโรงเรียนทั้งหมด ใช้เป็นสถานที่ราชการ เช่น ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอเมือง จึงจำเป็นต้องย้ายอาคารเรียนของโรงเรียนไปอาศัยอยู่ที่วัด ซึ่งทางราชการให้ชื่อใหม่เป็นชื่อโรงเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ได้ขยายชั้นเรียนเป็นชั้นมัธยมปีที่ 7 และ 8 ขึ้นอีก ปี พ.ศ. 2504 ได้มีการพิจารณาเห็นว่า โรงเรียนที่ตั้งอยู่บริเวณวัดมีพื้นที่คับแคบไม่สามารถขยายได้ในอนาคต จึงหาที่แห่งใหม่ ซึ่งได้ที่ตั้งอยู่ติดกับถนนหลักของจังหวัดเป็นที่ตั้งมาจนถึงในปัจจุบันนี้

โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ในการเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาได้มาตรฐานสากล สร้างเยาวชนให้เป็นพลโลกที่มีคุณภาพ มีพันธกิจ 4 ประการ คือ 1) พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล และเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ 2) พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม มีจิตสำนึกความเป็นไทย และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาครูและบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ 4) พัฒนาสถานศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน อันนำไปสู่เป้าประสงค์คือนักเรียนของโรงเรียนเป็นผู้ที่มีวิชาการยอดเยี่ยมมีคุณธรรม สามารถสื่อสารได้มากกว่าสองภาษา แก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการวิจัยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์หลักของโรงเรียนมัธยมวิทญายำหนดไว้ 7 หลัก ดังนี้

1. ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล และส่งเสริมความสามารถทางเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
2. ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ
4. พัฒนาครูและบุคลากรทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ
5. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. จัดกิจกรรมที่เน้น คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้นักเรียนเป็นคนดี คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีความรับผิดชอบต่อสังคม
7. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

9. โรงเรียนทักษิณพิทยาศาสตร์

โรงเรียนทักษิณพิทยาศาสตร์ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนการกุศล ประเภทสามัญของมูลนิธิ เป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และความประพฤติดี ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งในวันที่ 29 เมษายน 2497 รับนักเรียนประเภทไป-กลับ ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ จำนวนนักเรียนเริ่มต้น 134 คน ครู 5 คน ปีการศึกษา 2499 ได้ย้ายมาอยู่ที่วัดร้าง โดยขอโอนกรรมสิทธิ์การเช่าที่ดินวัดสร้างเป็นอาคารเรียนชั่วคราวชั้นเดียว จำนวน 3 ห้องเรียน ปีการศึกษา 2500 ขอกู้เงินจากสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเงิน สองแสนบาท สร้างอาคารเรียน 1 หลัง 18 ห้องเรียน และได้ยื่นเรื่องขอรับรองวิทยฐานะ ปีการศึกษา 2501 กระทรวงศึกษาธิการได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล ปีการศึกษา 2543 ขอโอนโรงเรียนให้แก่มูลนิธิ ปัจจุบันโรงเรียน เป็นโรงเรียนการกุศลประเภทสามัญของมูลนิธิ รับเงินอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอน ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนทักษิณพิทยาศาสตร์เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งโรงเรียนทักษิณพิทยาศาสตร์ได้กำหนดพันธกิจและเป้าหมายไว้ดังนี้

พันธกิจของโรงเรียน มี 9 ประการ คือ 1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีจิตอาสา สุขภาพอนามัยที่ดี ปลอดภัยเสพติด 3) ส่งเสริมกระบวนการคิดและวิสัยทัศน์ ทักษะในการแสวงหาความรู้ 4) ส่งเสริมให้ผู้สอนพัฒนาศักยภาพของตนเอง นำเทคโนโลยีมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรและการบริหารจัดการศึกษา 6) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้ปกครอง 7) ปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 8) ส่งเสริมอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้โดดเด่น และ 9) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งนำไปสู่เป้าหมาย 10 ประการ เช่นกันดังนี้ 1) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 2) ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีจิตอาสาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีสุขภาพอนามัยที่ดี ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข 4) ผู้เรียนมี

ความรู้ความสามารถมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแสวงหาความรู้ 5) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ 6) สถานศึกษาและครูมีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 7) เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา 8) สถานศึกษามีอาคารเรียนและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษามีการใช้แหล่งเรียนรู้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน 9) สถานศึกษามีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น 10) สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

โรงเรียนทักษิณพิทยกา กำหนดกลยุทธ์เพื่อการดำเนินการไว้ 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียน
2. พัฒนาคุณภาพด้านการจัดการศึกษา
3. เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
4. ส่งเสริมอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่โดดเด่น
5. สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา

ในทศวรรษที่สอง

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ เกิดเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 8 ธันวาคม พุทธศักราช 2526 ที่จังหวัดตรัง จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนบูรณะรำลึก จังหวัดตรัง จบการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตสาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีพุทธศักราช 2548 และจบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีพุทธศักราช 2551 เข้าศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY